

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ “СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ”
ВО СКОПЈЕ**

Б И Л Т Е Н

**НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ**

**Билтен број 1009
Скопје, 1 јуни 2011 година**

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

**Главен и одговорен уредник: м-р Илија ПИПЕРКОСКИ,
генерален секретар**

Уредник: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска-Цветановска

**Умножено на Универзитетот во Скопје
Тираж: 70 примероци**

Содржина на Билтен број 1009 од 1 јуни 2011 година

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Реферат за избор/преизбор на соработник во звањето асистент на научната област казнено процесно право на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (м-р Бобан Мисоски, м-р Даниела Бочварска).....1-8

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура, на Филозофскиот факултет во Скопје (м-р Роберт Петковски, м-р Гоце Наумов, м-р Маја Басотова, м-р Валентина Петрушевска Петроска, м-р Сузана Касовска, м-р Ирена Теодора Петровска, м-р Антонио Јакимовски, м-р Сарита Карпузоска).....9-24

ИНСТИТУТ ЗА ФОЛКЛОР "МАРКО ЦЕПЕНКОВ"

1. Реферат за подобност на темата за докторска дисертација Етнокорсолошка класификација на ората во Македонија и оспособеноста на кандидатот м-р Владимир Јапевски за научна работа, пријавена на Институтот за фолклор "Марко Цепенков" во Скопје.....25-27

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Реферат за избор на научен соработник во Институтот за национална историја во Скопје (д-р Сузана Котовчевска).....28-33
2. Реферат за избор на научен соработник во Институтот за национална историја во Скопје (д-р Сефедин Елези).....34-38

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на помлад асистент за научните области: дефектологија, методика, дефектолошка дијагностика и заштита и помош на хендикепирани на Филозофскиот факултет во Скопје (м-р Рашиќ Оливера, м-р Александра Каровска).....39-47

АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација Модел за вреднување на бондручни и лесномонтажни објекти (болмо) од аспект на економичноста, ефикасноста во градењето и термоизолационите параметри на примери во САД, Финска (ЕУ) и Р. Македонија, изработена од м-р Горѓи Димков, пријавена на Архитектонскиот факултет во Скопје 48-51

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација Можности за стимулирање и продуктивно користење на приватните трансфери во Македонија, изработена од м-р Биљал Касами, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....52-57

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за драмски уметности во Скопје (Татјана Курчиновска Пепељуговска, Мери Георгиевска, Владимир Василевски).....58

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Фармацевтскиот факултет во Скопје (Катерина Смилков).....59

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден асистент од областа на теориската физика и општата физика на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје (м-р Ирина Петреска).....60-66
2. Реферат за избор на еден асистент од областа на анималната цитологија и хистологија, на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (м-р Катерина Ребок).....67-74
3. Реферат за избор на еден асистент на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (м-р Иван Радевски).....75-77

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторска дисертација Нумерички и експериментални методи за оптимирање на технолошкиот процес на извлекување на кошпица кај фрикциони спојки за моторни возила изработена од м-р Славчо П. Цветков, пријавена на Машинскиот факултет во Скопје.....78-84

ИНСТИТУТ ЗА ФОЛКЛОР "МАРКО ЦЕПЕНКОВ"

1. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Институтот за фолклор "Марко Цепенков" во Скопје (м-р Етем Бајмак, м-р Владимир Јаневски).....85

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за подобноста на темата за изработка на докторска дисертација Методологија на одлучување за градба на врските во процесот на конструирање за монтажа на производот, и оспособеноста на кандидатот м-р Иле Мирчески за научна работа, пријавена на Машинскиот факултет во Скопје.....86-93

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

1. Реферат за избор во сите наставно-научни звања од областа математички науки на Педагошкиот факултет "Св. Климент Охридски" во Скопје (д-р Слаѓана Јакимовиќ).....94-103

ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник по предметите: основни сировини и нивна технолошка подготовка, технологија на киселини и бази, технологија на соли и ѓубрива и загадување на почви и заштита на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје (д-р Слободан Богосовски).....104-116

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во научните области (дисциплини): логика, епистемологија, филозофија на јазикот и филозофија на правото на Филозофскиот факултет во Скопје (д-р Ана Дямишковска).....117-129
2. Преглед на одобрени теми за изработка на докторска дисертација на Филозофскиот факултет во Скопје (м-р Мирослав Пендаровски).....130

ФАКУЛТЕТ ЗА ФИЗИЧКА КУЛТУРА

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за физичка култура во Скопје (Фестим Адеми).....131

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Рецензија на докторската дисертација **Нови методи за контрола и подобрување на квалитетот на IP-базираните сервиси во мобилни и безжични мрежи**, изработена од м-р **Александар Туцаров**, пријавена на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.....132-136
2. Рецензија на докторската дисертација **Статистички засновано, хардверски поддржано упатување и контрола на мрежен сообраќај**, изработена од м-р **Марија Календар**, пријавена на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.....137-144

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања за научните области (дисциплини): општа социологија (социологија 2, социологија на глобализацијата), социологија (за нематични факултети и институти) и социологија на масовните комуникации и информации (социологија на масовните комуникации и комуникологија) при Филозофскиот факултет во Скопје (д-р **Марија Дракуловска-Чукалевска**).....145-159

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Извозната промоција како еден од инструментите на индустриската политика**, изработена од м-р **Јасмина Мајстороска**, пријавена на Економскиот институт во Скопје.....160-164

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник (во сите звања) за следниве научни области (дисциплини): средновековна историја, општа историја на средниот век, помошни историски науки на Филозофскиот факултет во Скопје (д-р **Бобан Петровски**).....165-174
2. Рецензија на докторската дисертација **Клучните компетенции за доживотно учење во контекст на средното образование**, изработена од м-р **Светлана Пандилоска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....175-182
3. Реферат за избор на наставник во следниве научни области (дисциплини): методика (методика на настава по социологија), социјална патологија, социологија на моралот, социологија на религијата и социологија (за нематичните факултети и институти) на Филозофскиот факултет во Скопје (д-р **Татјана Стојаноска**).....183-192

ФАКУЛТЕТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

1. Реферат за избор во звањето наставник во сите наставно-научни звања во научната област паразитни заболувања на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (д-р **Јована Стефановска**).....193-202

ФАКУЛТЕТ ЗА ДИЗАЈН И ТЕХНОЛОГИИ НА МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР

1. Реферат за избор на наставник во сите звања на група наставна програма-проектирање на мебел и ентериер на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје (д-р **Владимир Карапаков**).....203-214

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Рецензија на докторската дисертација **Еврите во Македонија** од м-р **Владимир Јанев**, пријавена на Институтот за национална историја во Скопје.....215-218
2. Рецензија на докторската дисертација **Мултикултурата во електронските медиуми на Балканот 1989-2008** изработена од м-р **Мишо Нетковски**, пријавена на Институтот за национална историја во Скопје.....219-222

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по групата предмети: фармакогнозија, фитохемија и фармацевтска ботаника, на Фармацевтскиот факултет во Скопје (д-р Гоше Стефков).....223-233

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација Методички модели за развој на математичките компетенции, изработена од м-р Агим Рушити, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....234-242

ИНСТИТУТ ЗА ДУХОВНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО НА АЛБАНЦИТЕ

1. Реферат за избор на научен соработник во Институтот за духовно културно наследство на албанците во Скопје (д-р Зеќирија Ибрахими).....243-244

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област економски науки на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (д-р Ванчо Узунов).....245-256
2. Реферат за избор на соработник во соработничко звање асистент на научната област економски науки на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (м-р Биљана Петровска, м-р Далибор Галевски).....257-270
3. Реферат за избор на асистент на научната област казнено процесно право на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (м-р Дивна Илиќ).....271-275
4. Реферат за избор на соработник во соработничко звање асистент на научната област уставно право и политички систем, на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (м-р Јелена Трајковска).....276-287
5. Реферат за избор на соработник во звањето асистент на научната област уставно право и политички систем на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (м-р Денис Прешова).....288-292

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација Буџетскиот дефицит, јавниот долг и економските импликации, изработена од м-р Стеван Габер, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....293-300

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација Клиничка, антибактериска, радиографска и хистопатолошка евалуација на третманот на авитални млечни заби, изработена од ас. д-р Мери Павлевска, пријавен на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....301-310

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на асистент од областа на етнологијата на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (м-р Ана АШталковска).....311-316
2. Реферат за избор на еден вонреден професор на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (д-р Игор Кузмановски).....317-328

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација Крсирање на стандардизирана локализирана збирка на објекти за учење од аспект на интероперабилност, изработена од м-р Зоран Здравев, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....329-335
2. Рецензија на докторската дисертација Антиквитети и традиционални области на колекционерство во Европа, во простор и време, од м-р Ангелина Јаневска, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....336-340

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Рецензија на ракописот за учебник **Општо овоштарство**, од д-р **Марјан Кипријановски**, пријавен на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.....341-346
2. Рецензија на докторската дисертација **Експресија на гени во поедини фази на развој на пилешкиот ембрион**, од м-р **Гордана Павловска**, пријавена на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.....347-353

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Социолошки аспекти на корупцијата во Република Македонија и мерки за нејзино сузбивање**, изработена од м-р **Ивана Тодевска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....354-359

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (**Бранко Алексовски, Катерина Пачовска, Слаѓана Јордановска, Биљана Жеревска, Лазар Дуковски, Ели Чакар, Фати Азизи, Елена Фидаповска**).....360-361

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област граѓанско материјално право на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (д-р **Тина Пржеска**).....362-377

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Перспективи на меѓународната трговија со земјоделски производи во земјите во развој**, изработена од м-р **Билјана Цигловска**, пријавена на Економскиот институт во Скопје.....378-383

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на асистенти по група предмети од областа на орална хирургија на Катедрата за орална хирургија на Стоматолошкиот факултет во Скопје (ас. д-р **Гордана Апостолова, ас. д-р Даниела Велеска-Степковска**).....384-393
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од областа на денталната патологија на Катедрата за болести на забите ендодонтот на Стоматолошкиот факултет во Скопје (д-р **Павлина Алексова, д-р Илијана Муратовска, д-р Соња Апостолска, д-р Ивона Ковачевска, д-р Лидија Поповска**).....394-432

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Меѓународните воени операции и учеството на АРМ во нив**, изработена од м-р **Димче Петровски**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....433-436

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Реферат за преизбор на еден асистент-истражувач во научното поле демографија/научна област: интеракција меѓу демографските, економските и социјалните процеси на Економскиот институт во Скопје (м-р **Александра Лозаноска**).....437-443

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден асистент-истражувач по предметот физиологија на Медицинскиот факултет во Скопје (м-р **Елизабета Дадик Николоска**).....444-450

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР/ПРЕИЗБОР НА СОРАБОТНИК
ВО ЗВАЊЕТО АСИСТЕНТ
НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ КАЗНЕНО ПРОЦЕСНО ПРАВО НА
ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, донесена на седницата одржана на 21 април 2011 година, бевме определени за членови на Рецензентската комисија за избор/преизбор на соработник во звањето асистент на научната област казнено процесно право, врз основа на конкурсот објавен во дневниот весник „Дневник“ од 26 март 2011 година.

Во ова својство, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во дневниот весник „Дневник“ од 26 март 2011 година за избор/преизбор на соработник во звањето асистент на научната област казнено процесно право се пријавија 2 (двајца) кандидати:

1. м-р Бобан Мисоски и
2. м-р Бочварска Даниела.

I. Податоци за кандидатите

1. **М-р Бобан МИСОСКИ** е роден во Тетово на 7.1.1981 година. Со научниот степен **магистер на правни науки од областа на казненото право** одбранувајќи го магистерскиот труд насловен **„Постапка за спогодување за вината како начин за забрзување на казнената постапка“** на Правниот факултет „Јустинијан Први“ - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје се стекнал на 12.5.2008 година. Предвидените испити од постдипломските студии ги положил со просечна оценка 10.00. Дипломирал во 2003 година на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, со просечен успех 8,83. Во 2008 година на Правниот факултет „Јустинијан Први“ - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје ја пријавил темата на докторската дисертација под наслов **„Гаранцијата како мерка за обезбедување на присуство на обвинетиот во текот на казнената постапка“**, која беше оценета за подобна за изработка на докторска дисертација од страна на Наставно научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Активно се служи со англискиот јазик. Одлично се служи со оперативните програми од Microsoft Office апликативниот пакет.

Работно искуство

- Со одлука на ННС на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје од 10 септември 2008 година е избран во соработничко звање - асистент на научната област казнено процесно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

- Со одлуки на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје е избран за демонстратор на Институтот за казнено право во учебните 2003/04, 2004/05, 2005/06, 2006/07 и 2007/08 година.
- Од ноември 2007 до ноември 2009 година е член на работната група при Министерството за правда на Република Македонија за реформа на ЗКП во делот на забрзување на казнената постапка.
- Во периодот февруари 2007 - септември 2007 година бил ангажиран како консултант во Проектот за модернизација на судството во Македонија - УСАИД при изработката на Нацрт-законот за судска служба.
- Од месец февруари 2004 година до февруари 2007 година бил ангажиран како правен координатор при Стручната служба на Судскиот буџетски совет при Врховниот суд на Република Македонија, во рамките на Проектот за модернизација на судството во Македонија - УСАИД.
- Во периодот од јуни 2003 до јануари 2004 година работел како набљудувач на судења во Основниот суд во Тетово, како дел од Проектот за мониторинг на судења, што се изведува во рамките на Коалицијата – “Сите за правично судење”, поддржан од ОБСЕ.
- Од септември 2001 до септември 2003 година бил инструктор и член на телото за проектен менаџмент во програмата “Учиме право”, финансирана од ФИОМ.

Научни патувања и учество на семинари:

- 17 и 18 декември 2010 година, Загреб, Република Хрватска, Конференција за основање на РЕКОМ (Комисија за утврдување на фактите и помирување на територијата на поранешна Југославија);

- мај – јуни 2010 г., Скопје и Охрид, Тренинг за тренери за новиот Закон за кривична постапка, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство при ЗКПКМ;

- 25 декември 2009 година, Скопје, учество на работилница на тема: **Казненоправна одговорност на правните лица**, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство при ЗКПКМ;

- 21 декември 2009 година, Скопје, учество на работилница на тема: **Примена на новите решенија за посебните истражни мерки**, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство при ЗКПКМ;

- 13 - 17 декември 2009 година, Копаоник, Република Србија, 12. Копаоничка школа за природно право, Правда и право, 2009 г.;

- 3 - 5 ноември 2009 година, Скопје, учество на обука за обучувачи за превенција на насилство, СЗО, во рамките на Обуката за јакнење на капацитетите за превенција на насилство преку (TEACH-VIP) обука, едукација, унапредување на здравството, наставната програма за превенција на насилство и повреди за високо образование на Светската здравствена организација;

- 17 - 18 септември 2009 година, Охрид, Република Македонија, Годишно советување на ЗКПКМ;

- 3 јули 2009 година, Скопје, учество на работилница на тема: **Спогудување и медијација**, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство при ЗКПКМ;

- 25 - 27 септември 2008 година, Охрид, Република Македонија, Годишно советување на ЗКПКМ;

- 20 - 28 август 2008 година, Сараево, Босна и Херцеговина, учество на ISSS (International Summer School, Sarajevo – Rule of Law in Theory and Practice), на тема: „Владење на правото низ теоријата и практиката“, финансиски поддржано од Фондацијата „Конрад Аденауер“, Германија;

- 1 и 2 јули 2008 година, Скопје. учество на работилница на тема **“Контрола на обвинението, преуредување на главниот претрес и одмерување на казните во законските рамки”**, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство при ЗКПКМ;

- 29 мај 2008 година. Скопје. учество на работилница на тема: **“Реформа на правните лекови”**, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство при ЗКПКМ;

- 14 март 2008 година, Скопје, учество на работилница на тема: **“Поедноставени и забрзани облици на постапување во казнената постапка”**, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство при ЗКПКМ;

- 28 и 29 февруари 2008 година, Скопје, учество на работилница на тема: **“Нови односи меѓу полицијата, јавното обвинителство и судовите во претходната постапка”**, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство при ЗКПКМ;

- 26 - 28 септември 2007 година, Охрид, Република Македонија, **Годишно советување на ЗКПКМ**;

- 27 - 29 септември 2006 година, Охрид, Република Македонија, **Годишно советување на ЗКПКМ**, под покровителство на ОПДАТ и ОБСЕ;

- 16 - 18 јуни 2006 година, Струга, Република Македонија, учество на семинар под наслов: **“Имплементација на алтернативните мерки кај малолетниците”** во организација на Здружението за казнено право и криминологија на Република Македонија и УНИЦЕФ;

- 8 - 11 мај 2006 година, Охрид, Република Македонија, учество на сертифицирана стручна обука од страна на Британската влада, под наслов: **“Зголемување на критичките вештини за успешна борба против корупцијата”**, во организација на Crowns Agents, Велика Британија;

- 12 - 14 април 2006 година, Битола, Република Македонија, учество на семинар под наслов: **“Новиот модел на малолетничка правда и неговите импликации врз постојниот систем”**, во организација на Здружението за казнено право и криминологија на Република Македонија и УНИЦЕФ;

- 25 - 28 февруари 2006 година, Охрид, Република Македонија, учество на тренинг за развивање на комуникациски способности и лидерски вештини, во организација на УСАИД;

- 16 - 28 мај 2005 година: научно патување во Вашингтон ДЦ и Канзас Сити, Канзас - САД, организирано и спроведено од страна на УСАИД. Во рамките на ова студиско патување се остварени посети на **Врховниот суд на Соединетите Американски Држави, Националниот судски центар, Националниот центар за судска администрација, Врховниот суд на Канзас и Федералниот основен суд на Канзас**;

- 16 - 21 јануари 2005 година: посета на **Врховниот суд на Србија и Црна Гора и Вишиот суд за организиран криминал и воени злосторства во Белград, СиЦГ**, финансирано од страна на Врховниот суд на СиЦГ и УСАИД - Македонија;

- 26 - 29 септември 2004 година: учество на **Интернационалната конференција за судска администрација во Љубљана, Република Словенија**, финансирано од страна на УСАИД;

- 15 - 19 март 2003 година: учество на регионалниот натпревар во симулирано судење по меѓународно право, одржан во Бар, СиЦГ, како дел од тричлениот тим од **Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје**;

- 15 август - 16 септември 2003 година: едномесечен студиски престој на **Правниот факултет при Универзитетот во Ајдахо (University of Idaho, College of Law)** во Москоу, Ајдахо, Соединети Американски Држави, како дел од делегацијата од Правниот факултет “Јустинијан Први”, Скопје. Оваа програма за размена на студенти беше финансирана од АБА - ЦЕЕЛИ. Скопје;

- 20 - 27 јули 2002 година: учество на Меѓународниот семинар за млади лидери и разрешување на конфликти, одржан во Брашов, Романија. Семинарот беше организиран од Центарот за уставни студии и развој на демократијата при Факултетот "Џонс Хопкинс" при Универзитетот во Болоња, а финансиски поддржан од Директоратот за млади и спорт при Советот на Европа.

- *Учествувал и организиран повеќе тренинзи и работилници во рамките на Проектот за модернизација на судството во Македонија - УСАИД, како: тренинг на судии, тренинг на тренери, тренинг за судска безбедност, time management.*

Членство во организации:

- од септември 2005 до денес е секретар на телото за полиција при Здружението за казнено право и криминологија на Македонија.

Научни и стручни трудови:

1. **Гаранцијата според одредбите од новиот Закон за кривична постапка,** Зборник во чест на проф. д-р Никола Матовски, Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (во печат).
2. **Влијанието на новиот Закон за кривична постапка врз начелата од материјалното казнено право во Република Македонија,** Зборник во чест на проф. д-р Ѓорѓи Марјановиќ, Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (во печат).
3. **Restorative aspects of the juvenile justice system in Macedonia,** коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска, во Списанието за општествени науки - Теме, при Универзитетот во Ниш, Србија (во печат).
4. **Компаративно казнено процесно право. Учебник,** коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска, проф. д-р Гордан Калајчиев и ас. м-р Дивна Илиќ. Издавач: Академски печат, Скопје, 2011 година.
5. **Прирачник за практичари за практичната примена на мерките Конфискација на имот и имотна корист,** коавтор со акад. проф. д-р Владо Камбовски и проф. д-р Барбара Ветори. Објавено на македонски, англиски и албански јазик во издание на ОБСЕ, 2011 година.
6. **Plea Bargaining in the New Law on Criminal Procedure in Republic of Macedonia,** коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска, Macedonian Law Journal (електронски журнал при Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, објавен на англиски јазик), 2010 година.
7. **Начелото на пресумпција на невиност во светлина на реформите на казнено-процесното законодавство во Република Македонија,** Зборник во чест на проф. д-р Владимир Митков, Правен факултет, Јустинијан Први, Скопје, 2010 година.
8. **Спогудувањето за вината на обвинетиот пред меѓународните казнено-правни судски институции,** Зборник во чест на проф. д-р Тодор Џунов, Правен факултет, Јустинијан Први, Скопје, 2010 година.
9. **Судската ефикасност во справувањето со корупцијата во Република Македонија,** коавтор со проф. д-р Гордан Калајчиев и ас. м-р Дивна Илиќ. Коалиција Сите за правично судење, Скопје 2010 година.
10. **Улогата на процесните субјекти во постапката за спогодување,** коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска, Зборник во чест на проф. Тодор Рушков, Правен факултет, Јустинијан Први, Скопје, 2009 година.
11. **Поступак о споразумевању у нацрту Закона о кривичном поступку у Републици Македонији,** коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска и доц. д-р Александра Груевска-Дракулевски. Копаоничка школа за природно право. Србија, 2009 година.

12. **Материјално правни и процесно правни аспекти на конфискацијата на имотната корист и имот**, коавтор со акад. проф. д-р Владо Камбовски, МРКПК, бр. 2, 2009 година (стр. 89-116).

13. **Спогодување и медијација**, коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска, МРКПК, бр. 2, 2009 година (стр. 215-260).

14. **Истражување на законските казни за поедини казнени дела во периодот 2001-2006 година**, коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска и проф. д-р Ванчо Узунов, јули 2008 година.

15. **Компаративно истражување на контролата на обвинувањето во споредбеното право**, коавтор со проф. Д-р Гордана Бужаровска и Весна Атанасовска, јули 2008 година.

16. **Одмерување на казната во законските рамки**, коавтор со Акад. Проф. д-р Владо Камбовски, проф. д-р Никола Тупачески и ас. м-р Александра Деаноска, јули 2008 година.

17. **Компаративно истражување на редовните и вонредните правни лекови**, коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска и ас. м-р Александра Груевска, мај 2008 година.

18. **Компаративно истражување на решенијата за забрзување и поедноставување на казнената постапка**, коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска и д-р Лазар Нанев, МРКПК, бр. 1, 2008 година (стр. 201-240).

19. **Приказ на книгата “Право на правну помоќ и квалитет правне помоќи пружене граѓанима у кривичном поступку и поступку издржувања казне” од авторите: Слободанка Константиновиќ-Вилиќ, Миомира Костиќ, Душица Миладиновиќ, издавач: Правни Факултет Универзитета у Нишу Центар за Публикации, Ниш, 2007, во МРКПК, бр. 1, 2008 година (стр. 405-407).**

20. **Компаративен преглед на решенијата за забрзување и поедноставување на казнената постапка**, коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска, Зборник на Правниот факултет “Јустинијан Први” во чест на Панта Марина, декември 2007.

21. **Juvenile Justice System in the Republic of Macedonia**, ко-автор со проф. д-р Никола Тупачески и м-р Александра Деаноска во Зборникот на Правните факултети во Болоња, Италија и Риека, Република Хрватска, јуни 2007.

22. **Plea Bargaining- Спогодба за признавање на вината**, МРКПК, број 1, 2006, (стр. 227 до стр. 250);

23. **“Учиме право-правна клиника” - прирачник, група на автори; коавтор на Глава 4 - Казнено процесно право (стр. 99 до стр. 118); издавач: Клинички центар при Правниот факултет, Скопје, ФИОМ и Младински образовен центар, Скопје, 2005 година, ISBN 9989-2269-0-3.**

2. **М-р Даниела БОЧВАРСКА** е родена во Штип на 18.1.1976 година. Со научниот степен магистер по европски студии за интеграција одбранувајќи го магистерскиот труд насловен „Компаративна анализа на примената на Копенхагеншките критериуми во последното проширување на ЕУ: научени лекции за Западен Балкан“ на Институтот за социологија на Филозофскиот факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје се стекнала на 17.12.2008 година. Предвидените испити од постдипломските студии ги положила со просечна оценка 9.66. Дипломирала во 1998 година на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје. Во 2009 година на Институтот за социологија на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје ја пријавила докторската дисертација под наслов „Аспектите на надворешната политика во Договорот од Лисабон: Европа како актер на меѓународната сцена“, која беше оценета за подобна за изработка на докторска дисертација од страна на Наставно научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје.

Активно се служи со англискиот јазик. Одлично се служи со оперативните програми од Microsoft Office апликативниот пакет.

Работно искуство:

- од февруари 2001 до сега - асистент во Кабинетот на претседателот на Република Македонија;
- 1999 до 2000 – волонтер во адвокатска канцеларија, член на АКРМ.

Научни патувања и учество на семинари:

1. **Учество на форуми и самити во организација на Кабинетот на претседателот на РМ:**
 - Регионален економски форум за ЈИЕ, 20-21 ноември 2008 г. во Охрид, х. „Метропол“;
 - Самит на претседателите од Централна Европа, Охрид, 1-3 мај 2008 г.;
 - Самит на земјите од Југоисточна Европа „Долгорочна енергетска стабилност – предуслов за економски развој“, Охрид, 20-22 април 2007 г.;
 - Меѓународен регионален форум: „Дијалог меѓу цивилизациите“, 29-30 август 2003 г., Охрид – член на уредувачкиот одбор за издавање на книгата „Дијалог меѓу цивилизациите“;
 - Средба на шефови на држави на земјите од процесот за стабилизација и асоцијација, 1-2 јуни 2003 г. (иницијатива на ПРМ);
 - Регионален форум за евроинтеграција, 15-16 март 2003 година, Скопје, х. „Холидеј ин“ (иницијатива на ПРМ);
 - Национален форум за евроинтеграции, 19 февруари 2003 година, Скопје, х. „Холидеј ин“, во организација на Меѓународен центар за превентивни активности и разрешување на конфликти и Фондацијата „Конрад Аденауер“;
 - Форум на иселеници од Македонија, 8 септември 2002 г., Охрид (иницијатива на ПРМ);
 - Меѓународна конференција „Жените во 21 век“, 12-14 април 2002 г., х. „Белви“, Охрид;
 - SEEPC - Самит на шефови на држави и влади, 22-23 февруари 2001 година, Скопје, х. „Александар палас“;
2. Дипломатска обука во САД под покровителство на USAID/World learning, Global Education Service, Seattle, WA – ноември - декември 2001 г., добитник на сертификат од Амбасадата на САД во Скопје по успешното завршување на обуката.
3. Учество на презентацијата на ПР проектот за Кабинетот на претседателот на РМ: „Messaging and Communication“, на Mr. Chris Ingram од САД, во организација на IRI Macedonia, декември 2004 г., Скопје.
4. Семинар „Системот на јавната администрација во Република Македонија“, во соработка со Институтот „Евробалкан“ и Фондацијата „Институт отворено општество“, 3-5 октомври 2003 г., Скопје;
5. Повеќе семинари од правна област во организација на АКРМ и ТЕМИС – Здружение на жени правници, 1998-2001 г.
6. Министерство за надворешни работи на РМ – практична работа - 1 месец (за време на студиите, во организација на Правниот факултет).
7. Хелсиншки комитет за човекови права во Скопје - практична работа - 1 месец (за време на студиите, во организација на Правниот факултет).

8. Обука за ракување со класифицирани информации за членовите на Кабинетот на ПРМ (во организација на Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации). 21 октомври 2009 г.
9. Работилница на тема „Планирање и управување со човечките ресурси“. во организација на Агенцијата за државни службеници, 28 октомври 2009 г.;
10. Панел - дискусија на тема „Во пресрет на Самитот за климатски промени. Копенхаген 2009“, во организација на Делегацијата на Европската унија во РМ, 12 ноември 2009 г.;
11. Втора регионална конференција за европска интеграција на државите од ПСА, во организација на Секретаријатот за европски прашања при Владата на РМ, 26-27 ноември 2009 г., х. „Холидеј ин“;
12. Трибина на тема „Чекор по чекор до ЕУ“, во организација на Тренинг - центарот за европска интеграција – ЕИТЦ при Економскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Скопје, 18 декември 2009 г.

Научни и стручни трудови: (нема)

II.

Заклучна оцена и предлог

Откако со внимание ги разгледа пријавите на кандидатите, со сите прилози и објавени трудови, Комисијата заклучи дека само пријавениот кандидат под реден број I – м-р Бобан Мисоски ги исполнува законските услови и условите на конкурсот.

Имено, по деталното разгледување на поднесените документи од вториот кандидат - м-р Даниела Бочварска, Комисијата заклучи дека кандидатката не ги исполнува условите од конкурсот и дека нема соодветни академски и професионални квалификации за наведениот конкурс, со оглед на фактот дека ангажманот на научната област казнено процесно право претпоставува проширено и продлабочено познавање на специфичната научна област што е првенствено од правниот домен, а кандидатката м-р Даниела Бочварска е магистер по европски студии за интеграција од Институтот за социологија на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Комисијата, по разгледувањето на документите на пријавените кандидати, констатира дека **единствен соодветен кандидат е м-р Бобан Мисоски.**

Кандидатот м-р Бобан Мисоски членовите на Комисијата лично го познаваат како повеќегодишен асистент, а претходно и како демонстратор на Институтот за казнено право. Пријавениот кандидат е одличен студент, амбициозен млад човек и научен работник, кој веќе се зафатил со научна кариера во сферата на правните науки.

Комисијата одлучи дека пријавениот кандидат м-р Бобан Мисоски е соодветен кандидат за прием за соработник во звањето асистент поради следниве причини:

- кандидатот повеќе години е асистент на научната област казнено право, на Институтот за казнено право, токму на предметот казнено процесно право, при што се покажа како исклучително вреден и одговорен соработник, кој со успех ги извршуваше дадените обврски и професионалните задачи;

- кандидатот е вклучен во изведувањето вежби по предметите казнено процесно право и казнено право на додипломските студии, но е активно вклучен и во подготовката и изведувањето на вежбите на студиите од втор циклус по казнено право по предметите: малолетничко казнено право, судско право, правда и внатрешни работи на ЕУ, казнено право - применета програма, меѓународно казнено право, компаративно казнено процесно право. Кандидатот е активно вклучен и при спроведувањето на писмените делови на

испитите по казнено-процесно право, казнено право и казнено право - применета програма за што предметните наставници имаат највисоки оценки, потврдени и во евалуациите на студентите;

- покажува особен успех и во ангажманите надвор од Факултетот, во проекти од областа на казненото право и казнено процесното право преку Министерството за правда на РМ, Академијата за обука на судии и јавни обвинители, МАНУ, Здружението за казнено право и криминологија на Македонија, а особено значајни се неговото искуство и придонес во реформата на Законот за кривичната постапка, како и во реформата на судството во Република Македонија; кандидатот се покажа како одличен учесник во тимската работа, особено истакнувајќи ги своите комуникациски, креативни и аналитички способности;

- кандидатот Бобан Мисоски има импозантен опус со објавени повеќе стручни и научни трудови, во домашни и странски списанија, а интересот за научната мисла во странското законодавство го покажал преку учество во изработката на повеќе компаративни и емпириски истражувања подготвени со користење на солиден научен инструментариум;

- кандидатот Бобан Мисоски е еден од авторите на учебникот „Компаративно казнено процесно право“, а се јавува како коавтор на повеќе публикации на актуелни теми од казнената област;

- кандидатот активно го владее англискиот јазик, што му овозможува успешно да се служи со странска литература и што во голема мера ќе му го олесни професионалниот ангажман во иднина;

- кандидатот е еден од оние асистенти што се заинтересирани за дополнителна надградба на знаењето преку користење интернет и современа стручна литература, одговорна личност што се грижи за задачата што му е доделена да биде извршена во определениот рок, квалитетно и ефикасно.

Сето горенаведено за досегашното постигнато образовно и стручно ниво на кандидатот, неговиот одговорен, сериозен и педагошки однос со студентите како асистент, како и неговиот целокупен ангажман во работата на проекти надвор од Факултетот, проследен со видливи и конкретни резултати, се доволна гаранција за тоа дека станува збор за кандидат од кој може да се очекува дека ќе се развива во успешен наставен и научен кадар на Факултетот.

Во таа смисла, ни причинува особено задоволство на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да му го дадеме следниов

ПРЕДЛОГ

М-р Бобан Мисоски да биде преизбран за соработник во звањето асистент на научната област казнено процесно право.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Акад. проф. д-р Владо Камбовски с.р.

Проф. д-р Гордана Бужаровска с.р.

Доц. д-р Гордан Калајчиев с.р.

Скопје, 9.5.2011 година

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН ПОМЛАД АСИСТЕНТ ЗА НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ
(ДИСЦИПЛИНИ): *КЛАСИЧНА АРХЕОЛОГИЈА: ГРЧКА И РИМСКА КУЛТУРА;*
РИМСКА ПРОВИНЦИСКА КУЛТУРА, НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ

Во врска со распишаниот конкурс, објавен во дневниот весник „Дневник“, од 13 април 2011 година, за избор на еден помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура, на Филозофскиот факултет во Скопје, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XVII редовна седница одржана на 20. IV 2011 година, определи Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Виктор Лилчиќ, доц. д-р Марјан Јованов и доц. д-р Ратко Дуев.

Рецензентската комисија утврди дека на распишаниот конкурс се пријавиле осум (8) кандидати според следниов редослед: 1. м-р Роберт Петковски, 2. м-р Гоце Наумов, 3. м-р Маја Басотова, 4. м-р Валентина Петрушевска Петроска, 5. м-р Сузана Касовска, 6. м-р Ирена Теодора Петровска, 7. м-р Антонио Јакимовски и 8. м-р Сарита Карпузоска.

По направената анализа на пристигнатите материјали, Рецензентската комисија на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Кандидат м-р Роберт Петковски

Биографски податоци на кандидатот

Кандидатот м-р Роберт Петковски е роден на 4.8.1968 година во Скопје, каде што завршил два степенa од образованието.

Дипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршил во 1996 година.

Постдипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршил во 2005 година, кога го одбрал и магистерскиот труд со што се здобил со научен степен магистер по археологија.

Стручни и научни остварувања - научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на кандидатот м-р Роберт Петковски се состои од:

Изработка и одбрана на магистерскиот труд на Институтот за историја на уметност и археологија во 2005 година, со наслов *Декоративниите елементи на римските надгробни споменици меѓу средниот век на Аксиј и Сиримон.*

Учество во научноистражувачки проекти и археолошки ископувања

Кандидатот м-р Роберт Петковски, без приложена документација и атестација од страна на раководителите на проектите, наведува дека учествувал во работата на следниве научноистражувачки проекти и археолошки ископувања:

1. Античкиот град Скупи, сезони 1996, 1998, 2010;
2. Предисториска населба Тумба Маџари, Скопје, 1996-2000;
3. Антички град Градиште, Бразда, Скопје, 1997.
4. Археолошки локалитет кај село Ташмаруништа, Струта, 2000;
5. Античка и средновековна населба на Голем Град, Преспа, 2004;

6. Античка акропола на Лихнид и средновековен град на локалитетот Самуилова крепост, Охрид, сезони 2000-2010;

7. Античкиот и средновековен град Лихнид, локалитет Плаошник, 2007;

8. Предисториска, античка и средновековна крајпатна тврдина Маркови Кули, село Летевици (Кожле), Скопско, 2009.

Кандидатот м-р Роберт Петковски е член на Македонското археолошко научно друштво и присуствувал на редовниот симпозиум во Делчево во 2006.

Кандидатот учествувал во неколку проекти од областа на обнародувањето на резултатите од областа на културата, во својство: главен асистент во организацијата, член на редакциски одбор и коректор.

Педагошки остварувања

Кандидатот м-р Роберт Петковски не се занимавал со педагошка дејност.

Оцена на другите остварувања (странски јазик и друго) на кандидатот кои се од важност за утврдување на условите за избор во звање

Кандидатот м-р Роберт Петковски, поседува диплома од завршен курс по англиски јазик од Јазичниот центар „Language Planet“.

Кандидатот м-р Роберт Петковски приложил диплома од Скајлаб компјутерска едукација за завршен прв курс за WindowsXP и Word 2002.

Податоци со оцена за објавените стручни и научни трудови

Во научноистражувачката активност на м-р Роберт Петковски се вбројуваат и пет (5) труда објавени во научни и стручни списанија.

1. *Границите на провинцијата Македонија, од 2. век пред н.е. до 7. век н.е.*, Македонско наследство бр. 26, Скопје 2005, 67-74.

Трудот претставува кабинетски напор на кандидатот, базиран главно врз историско-археолошките и епиграфските трудови на Ф. Папазоглу, И. Микулчиќ, Н. Вулиќ, Б. Јосифовска и други, да се опишат границите и протегањето на римската провинција Македонија.

2. *Симболиката на декоративните елементи шреширани на римските споменици меѓу средниот шек на Аксиј и Сиримон*, Патримониум бр. 1-2, Скопје 2007, 27-36.

Трудот ја третира симболиката на декоративните елементи на надгробните споменици од римско време од подрачјето помеѓу Вардар и Струма и како таков претставува прилог од границата на научните подрачја историја на уметноста и археологијата.

3. *Два нови споменика од античкошо бојаштво на Македонија*, Патримониум бр. 5-6, скопје 2008-2009, 45-50.

Трудот претставува оригинален научен труд за два надгробни споменика од римско време, обработени во стилско/симболичка и типолошка интерпретација.

4. *Надгробната уметност во Македонија и нејзините одлики од I до IV век*, Патримониум бр. 1-2, Скопје 2007, 81-91.

Трудот претставува скратен преглед на стилско-типолошки опис и класификација на уметноста на надгробни споменици од римско време во Македонија од периодот од 1 до 4 век н.е.

5. *Симболиката на пластичните живописки и човечки претстави моделирани на римските надгробни споменици во Македонија* (текст предаден за печатење во Патримониум, Скопје 2011).

Трудот претставува симболичко/археолошка интерпретација на животинските и човечките претстави на надгробните споменици од римско време на територијата на Македонија.

Резиме

Од изложеното се гледа дека кандидатот м-р Роберт Петковски делумно ги задоволува основните критериуми поврзани со конкурсот за избор на помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура. Нема педагошки остварувања, а научно-истражувачкиот опус му е во сферата на античката епоха, поконкретно во рамките на римскиот период, со применета научноистражувачка методологија на границата на научните области историја на уметност и археологија.

2. Кандидат м-р Гоце Наумов

Биографски податоци на кандидатот

Кандидатот м-р Гоце Наумов е роден на 15.5.1978 година во Скопје, каде што завршил два степенa од образованието.

Дипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршил во 2004 година.

Постдипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршил во 2009 година, кога го одбрал и магистерскиот труд, со што се здобил со научен степен магистер по праисториска археологија.

Стручни и научни остварувања - научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на кандидатот м-р Гоце Наумов се состои од:

Изработка и одбрана на магистерскиот труд на Институтот за историја на уметноста и археологија во 2009 година, со наслов *Орнаментиката и шелесноста во неолитската материјална култура од Република Македонија*.

Учество во научноистражувачки проекти и археолошки ископувања

Кандидатот м-р Гоце Наумов, без приложена документација и атестација од страна на раководителите на проектите, наведува дека учествувал во работата на следниве научноистражувачки проекти и археолошки ископувања:

1. Плаошник, сезона 1999 година;
2. Доцноантички / рановизантиски град на Давина Кула, Чучер, Скопје, 1998, 1999;
3. Две кампањи на локалитетот Нова Табла, кај Мурска Собота во Република Словенија, 2000, 2004;
4. Неолитската населба на локалитетот Церје, Говрлево, Скопје, 2002-2004, 2008-2010;
5. Неолитска населба на локалитетот Тумба, Маџари, Скопско, 2002-2005;
6. Бронзенodobната утврдена населба на локалитетот Татиќов Камен, кај Кокино, Кумановско, 2009-2010;
7. Локалитет Бело Брдо кај Винча, Република Србија, 2009.

Кандидатот м-р Гоце Наумов е член на Македонското археолошко научно друштво, член на студентското археолошко друштво „Аксиос“, член на Европското археолошко здружение, член на Истражувачката група на предисториска керамика, член на Здружението на предисторија и член на Светскиот археолошки конгрес.

Кандидатот учествувал во неколку проекти од областа на музејските истражувања во врска со предисториските локалитети кај Говрлево и Маџари.

Кандидатот учествувал во кабинетските истражувања на проектите:

1. Неолитска декорација во Република Македонија, 2007;
2. Контекстот на регенеративните и магиските аспекти кај женските погребувања од предисторијата до средниот век во Р. Македонија, 2008;
3. Неолитските заедници од Република Македонија, 2009;

4. Неолитски антропоморфни предмети, 2010.

Кандидатот м-р Гоце Наумов, во текот на 2005-2010 година, извел триесет и шест (36) предавања и презентации во земјата и странство, главно на темите поврзани со научните области на неолитската симболика, религија и археологија.

Педагошка дејност

1. Од 2006 до 2008 година работел како демонстратор на проф. д-р Никос Чаусидис по предметите *археологија, историја на културата на Македонија и музеологија и конзервација* (без приложена атест-документација).

2. Од 2009 година работел како стручњак од практиката на Институтот за историја на уметноста и археологија, на предметот *археологија* за студентите на Институтот за историја, како и на предметот *историја на културата на Македонија* за студентите од Институтот за македонски јазик при Филолошкиот факултет Скопје (без приложена атест-документација).

Оцена на другите остварувања (странски јазик и друго) на кандидатот кои се од важност за утврдување на условите за избор во звање

Кандидатот м-р Гоце Наумов поседува уверение од контролен испит за познавање на англискиот јазик, издадено од Филолошкиот факултет во Скопје.

Податоци за објавените стручни и научни трудови

Во научноистражувачката активност на м-р Гоце Наумов се вбројуваат и дваесет и две (22) библиографски единици. Нив нема да ги претставуваме во извештајот затоа што се речиси сите, како и останатите трудови на кандидатот, поврзани со предисторијата а не со областа класична археологија.

Два од овие трудови се монографии од областа на неолитската култура и археологија. Девет (9) се поглавја во монографии и зборници на трудови на теми од областа на неолитската култура и симболика. Единаесет (11) трудови се публикувани во стручни и научни списанија, главно од областа на неолитската култура и симболика. Кандидатот м-р Гоце Наумов предал за печат и шест (6) труда како поглавја во монографии или зборници на трудови, на теми од областите неолитска историја на уметност, симболика и делумно археологија.

Резиме

Од изложеното се гледа дека во научноистражувачката, педагошката и друга дејност на кандидатот м-р Гоце Наумов речиси и не постојат паралели со распишаниот конкурс, бидејќи тој, со магистрирањето на предисториската археологија, како и со целокупната научноистражувачка дејност е поврзан со предисториската култура, поточно со неолитската симболика, религија, историја на уметност и минимално археологија, со што не ги задоволува критериумите поврзани со конкурсот за избор на помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура.

3. Кандидатка м-р Маја Басотова

Биографски податоци на кандидатката

Кандидатката м-р Маја Басотова е родена на 22.10.1970 година во Скопје, каде што завршила два степенa од образованието (додипломски и постдипломски студии-магистратура).

Додипломските студии на Институтот за класични студии на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршила во 1998 година, со што се стекнала со титулата дипломиран класичен филолог.

Постдипломските студии на Институтот за историја на уметност и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршила во 2009 година, кога го одбрала и магистерскиот труд со што се здобила со научен степен магистер по археологија.

Стручни и научни остварувања - научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на кандидатката м-р Маја Басотова се состои од:

Изработка и одбрана на магистерскиот труд на Институтот за историја на уметноста и археологија во 2009 година, со наслов *Општинско и романизација во Скупи низ епиграфските археолошки*.

Учество во научноистражувачки проекти и археолошки ископувања

Кандидатката м-р Маја Басотова, без приложена документација и атестација од страна на раководителите на проектите, наведува дека учествувала во работата на следниве научноистражувачки проекти и археолошки ископувања:

1. Нова Табла - Мурска Собота Р. Словенија, 2000;
2. Чатеж - Средње Поле, Р. Словенија, 2002;
3. Антички Град Скупи, Сектор Улица и Западна Некропола, Скопје, 2007;
4. Источен Бедем Скупи и Источна некропола, Скопје 2008 и 2009;
5. Источна Некропола на Скупи, Скопје, 2010;

Кандидатката м-р Маја Басотова учествувала на семинарот „Управување со културното наследство во Р. Македонија и предизвиците на конвенцијата од Ла Валета“, Скопје, 2007 год.

Педагошки остварувања

Кандидатката м-р Маја Басотова се занимавала со педагошка дејност, исклучиво во областа епиграфија:

1 Надворешен стручен соработник за часовите по латинска епиграфија, дел од предметот епиграфија и нумизматика, летни семестри на учебните 2005/2006 и 2006/2007 година (без атест - документација во прилог).

2 Стручник од практиката за предметот епиграфија, летни семестри на учебните 2007/2008 и 2008/2009 и 2009/2010 година (без атест - документација во прилог).

- **Оцена на другите остварувања (странски јазик и друго) на кандидатката кои се од важност за утврдување на условите за избор во звање**

Кандидатката м-р Маја Басотова поседува диплома од завршен курс по италијански јазик во Центарот за странски јазици - Скопје.

Податоци со оцена за објавените стручни и научни трудови

Во научноистражувачката активност на м-р Маја Басотова се вбројуваат три (3) труда објавени во научни и стручни списанија.

1. *Давина Кула Чучер Лапшински наоѓалици*, Македонско наследство бр. 8, Скопје, 1998, 79-82.

Трудот претставува квалитетна епиграфска обработка на сите постари и еден нов епиграфски споменик од доцноантичкиот/рановизантискиот град на Давина Кула Чучер.

2. *Фрагменти од лапшински наоѓалици*, Македонско наследство бр. 26, Скопје, 2005, 64-66.

Кусиот труд за прв пат публикува еден новооткриен епиграфски споменик од црквата „Св. Петка“ во село Горно Оризари - Скопско.

3. *A new veteran of the legion VII Claudia from the Colonia Flavia Scupi*, Arheoloski Vestnik 58, Ljubljana 2007, 415-419.

Трудот претставува посебно вредна епиграфска обработка на значаен надгробен споменик на еден ветеран од VII Клавдиева легија, пронајден кај Сопиште, како и кус преглед на поважните епиграфски споменици од Скупи.

Кандидатката м-р Маја Басотова работела на ономастичка лектура на монографијата на Р. Гревс, *Грчки Митови*, Скопје 2002; избор и превод од латински јазик на писмата на Л. А. Сенека, *Писма до Лукилиј*, Скопје 2004; избор и превод на латински натписи од територијата на Р. Македонија на учебникот за IV година на Лб. Басотова, *Auctores Romani*, Скопје 2004; Лектура на латински и грчки термини во дисертацијата на Д. Герасимовска, *Улогата на живеалиштето во културата на живеење низ антиката во Р. Македонија*, Скопје 2009; лектура на ономастички термини во монографијата на Н. Шелдаров и В. Лилчиќ, *Кралевите на античка Македонија и нивните монети во Р. Македонија*, Скопје 1994; и превод на еден старогрчки натпис во Информатор бр. 21, Министерство за култура, Управа за заштита на културно наследство – Скопје, 2007.

Резиме

Од изложеното се гледа дека кандидатката м-р Маја Басотова ја гради својата научноистражувачка и педагошка кариера исклучиво во научната област (дисциплина) епиграфија, со што не ги задоволува општите критериуми поврзани со конкурсот за избор на помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура, со исклучок на епиграфијата која претставува помошна археолошко-историска дисциплина.

4. Кандидатка м-р Валентина Петрушевска Петроска

Биографски податоци на кандидатот

Кандидатката м-р Валентина Петрушевска Петроска е родена на 28.5.1971 година во Велес. Двата степен од образованието (додипломски и последипломски студии - магистратура) ги завршила на Филозофскиот факултет во Скопје.

Додипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршила во 1995 година. Постдипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршила во 2006 година, кога го одбрала и магистерскиот труд со што се здобила со научен степен магистер по археологија.

Стручни и научни остварувања - научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на кандидатката м-р Валентина Петрушевска Петроска се состои од:

Изработка и одбрана на магистерскиот труд на Институтот за историја на уметност и археологија во 2006 година, со наслов *Теракотни фигурици од античкиот период во Стоби*.

Учество во научноистражувачки проекти и археолошки ископувања

Кандидатката м-р Валентина Петрушевска Петроска, без приложена документација и атестација од страна на раководителите на проектите, наведува дека учествувала во работата на следниве научноистражувачки проекти и археолошки ископувања:

1. Археолошко ископување на Градиште Згрополци - Велешко, 1989 год.;
2. Антички град Стоби, 1992 год.;
3. Рекогносцирање на неколку локалитети во Пелагонија и Средното Повардарје;
4. Археолошко ископување на Самоилова Тврдина 2000 - 2002 год.;
5. Археолошко истражување на локалитетот Плаошник, Охрид, 2007 и 2009 година.

Педагошки остварувања

Кандидатката м-р Валентина Петрушевска Петроска не се занимавала со педагошка дејност.

Оцена на другите остварувања (странски јазик и друго) на кандидатката кои се од важност за утврдување на условите за избор во звање

Кандидатката м-р Валентина Петрушевска Петроска, поседува свидетелство за завршен курс по француски јазик на Младински културен центар - културно едукативен центар - Скопје.

Податоци со оцена за објавените стручни и научни трудови

Во научноистражувачката активност на м-р Валентина Петрушевска Петроска се вбројува еден (1) труд објавен во стручно/научно списание.

Теракотни фигури од Стоби со претстава на Дионис, Патримониум бр. 1-2, Скопје 2007, 21-26.

Трудот претставува вреден археолошко типолошки приказ на шест теракотни претстави на Дионис, пронајдени на археолошкиот локалитет Стоби.

Резиме

Од изложеното се гледа дека кандидатката м-р Валентина Петрушевска Петроска, без педагошко искуство и со публикуван само еден стручно-научен труд, не ги задоволува општите критериуми поврзани со конкурсот за избор на помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија; грчка и римска култура; римска провинциска култура.

5. Кандидатка Сузана Касовска

Биографски податоци на кандидатката

Кандидатката Сузана Касовска е родена на 17. 10. 1978 година во Гетеборг.

Двата степенa од образованието (додипломски и постдипломски студии - магистратура) ги завршила на Филозофскиот факултет во Скопје.

Додипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршила во 2004 година.

Кандидатката приложила судски превод на документ за исполнување на пропишаните критериуми за стекнување со степен магистер во средновековни студии со заслуга, на Централниот европски универзитет од Будимпешта. Документот не е приложен во оригинал и не е приложен документ за нострификација.

Кандидатката во документацијата приложила судски преводи на уверенија за завршени три учебни години на Папскиот институт за христијанска археологија во Рим (2008/2009; 2008/2009 и 2009/2010), без нострификација и без завршна диплома.

Стручни и научни остварувања - научноистражувачка дејност

Кандидатката Сузана Касовска нема публикувано ниту еден стручно-научен труд.

Учество во научноистражувачки проекти и археолошки ископувања

Кандидатката Сузана Касовска, без приложена документација и атестација од страна на раководителите на проектите, наведува дека учествувала на неколку археолошки ископувања во Р. Македонија и во Р. Италија. Учествувала и на неколку курсеви и конференции.

Педагошки остварувања

Кандидатката Сузана Касовска не се занимавала со педагошка дејност.

- Оцена на другите остварувања (странски јазик и друго) на кандидатката кои се од важност за утврдување на условите за избор во звање

Кандидатката Сузана Касовска поседува документ за познавање на германскиот

јазик издаден од фирмата „Скали“ - Скопје.

Податоци со оцена за објавените стручни и научни трудови

Кандидатката Сузана Касовска нема публикувано научни трудови.

Резиме

Од изложеното се гледа дека кандидатката Сузана Касовска, без педагошко искуство, без публикувани трудови и со титулата магистер по средновековни студии со заслуга (без приложена нострификација на дипломата), не ги задоволува основните критериуми поврзани со конкурсот за избор на помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура.

6. Кандидатка м-р Ирена Теодора Петровска

Биографски податоци на кандидатката

Кандидатката м-р Ирена Теодора Петровска е родена на 24.8.1983 година во Скопје, каде што завршила два степенa од образованието (додипломски и постдипломски студии- магистер на средновековна археологија).

Додипломските студии на Институтот историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршила во 2007 година.

Постдипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршила во 2009 година, кога го одбрала и магистерскиот труд со што се здобила со научен степен магистер по средновековна археологија.

Стручни и научни остварувања - научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на кандидатката м-р Ирена Теодора Петровска се состои од:

Изработка и одбрана на магистерскиот труд на Институтот за историја на уметност и археологија во 2009 година, со наслов *Раношо христијанство во Macedonia Secunda*.

Учество во научноистражувачки проекти и археолошки ископувања

Кандидатката м-р Ирена Теодора Петровска, без приложена документација и атестација од страна на раководителите на проектите, наведува дека учествувала во работата на следниве научноистражувачки проекти и археолошки ископувања:

1. Тумба Маџари - Скопје, 2002-2004 год.;
2. Вардарски Рид -Гевгелија, 2003 год.;
3. Моравске Топлици-Мурска Собота, 2006;
4. Кале - Скопје, 2007, 2009 и 2010 год.

Кандидатката м-р Ирена Теодора Петровска учествувала на Семинарот за старото и средното Египетско кралство, Каиро, 2010 год.

Педагошки остварувања

Кандидатката м-р Ирена Теодора Петровска се занимавала со педагошка дејност во областа ранохристијанска археологија:

1. Демонстратор по предметот ранохристијанска археологија во учебните 2006-2009 година (без атест - документација во прилог).
2. Стручњак од практиката за предметот ранохристијанска археологија во учебните 2009- 2011 година (без атест - документација во прилог).
3. Координатор за ЕКТС на Институтот за историја на уметноста и археологија, 2009-2010 година.

Оцена на другите остварувања (странски јазик и друго) на кандидатката кои се од важност за утврдување на условите за избор во звање

Кандидатката м-р Ирена Теодора Петровска поседува уверение за познавање на англиски јазик издадено од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

Податоци со оцена за објавените стручни и научни трудови

Во научноистражувачката активност на м-р Ирена Теодора Петровска се вбројуваат три (3) труда објавени во научни и стручни списанија.

1. *Хароновиот обол во антиката*, Македонско наследство бр. 28, Скопје, 2006, 57-61.

Трудот претставува преглед на депонирањето монети во гробовите од античкиот период во Р. Македонија, во конотација на Харонов обол.

Кусиот преглед е изработен врз ограничен избор селектирани гробни примери од античките некрополи во Р. Македонија.

2. *Два дедикаторски натписи од Стоби*, Македонско наследство бр. 34-35, Скопје, 2009, 151-156.

Трудот претставува обид да се согледа улогата на жените во Стоби во ранохристијанскиот период врз база на местото и улогата на жената во библиските документи, Новиот завет и двата дедикаторски натписа од Стоби.

3. *The Triconch at Tudence: A short analyze of the type in history of Architecture*, Macedonian Historical Review, Vol. 1, Skopje 2010, 81-89.

Трудот претставува обид да се определи типологијата и хронологијата на триконхалната црква од Туденце во рамките на градењето триконхални објекти во источномедитеранските простори.

Резиме

Од изложеното се гледа дека кандидатката м-р Ирена Теодора Петровска е магистер по средновековна археологија. Поседува педагошко искуство од областа на ранохристијанската археологија, како и три публикувани трудови, со што не ги задоволува општите критериуми поврзани со конкурсот за избор на помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура.

7. Кандидат м-р Антонио Јакимовски

Биографски податоци на кандидатот

Кандидатот м-р Антонио Јакимовски е роден на 12. 8. 1976 година во Скопје, каде што завршил два степен од образованието (додипломски и постдипломски студии-магистер на археологија).

Додипломските студии на Институтот историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршил во 2000 година.

Постдипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршил во 2005 година, кога го одбрал и магистерскиот труд со што се здобил со научен степен магистер по археологија.

- Стручни и научни остварувања - научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на кандидатот м-р Антонио Јакимовски се состои од:

- изработка и одбрана на магистерскиот труд на Институтот за историја на уметност и археологија во 2005 година, со наслов *Антички свеќилки од збирката на Музеј на Македонија*;

- учество во научноистражувачки проекти и археолошки ископувања, со делумно приложена атест-документација за работата.

Кандидатот м-р Антонио Јакимовски наведува дека учествувал во работата на следниве научноистражувачки проекти и археолошки ископувања:

1. Античкиот град на Виничко Кале, Веница, сезони 1995-2002, 2004, -2007, 2008, 2010 и 2011 година.
 2. Раноантичкиот град на Вардарски Рид, Гевгелија, 1996 година (проект на Филозофски факултет /ФЗФ/ Скопје).
 3. Античкиот град на Исар, Марвинци, Валандовско, 1997 -2002,2004, 2005, 2009 и 2010 година.
 4. Предисториска населба Тумба, Мацари, Скопско, 1996, 1997,1998 и 2000 година.
 5. Доцноантички / рановизантиски град на Давина Кула, Чучер, Скопско, 1998 и 1999 година (Проект на ФЗФ - Скопје).
 6. Нова Табла -Мурска Собеа, Словенија, 1999, 2000 и 2002 година (Проект на ФЗФ - Скопје).
 7. Врањак - Маркова Сушица, Скопско 2000 година.
 8. Античкиот град Стоби - Градско, 2000,2001, 2003-2010 година, како заменик-раководител и раководител на теренските истражувања.
 9. Криво Крувче - Крива Паланка, 2000 година.
 10. Самоилова Тврдина - Охрид 2001 година.
 11. Рифник - Словенија, 2001 година.
 12. Обердраубург -Австрија 2001 година.
 13. Лиенц - Австрија 2001 година.
 14. Мачевски Чуки - Пехчево 2001 година.
 15. Чатеж Средње Поле- Словенија, 2002 година, раководител на теренските истражувања.
 16. Грамозница - Брежице, Словенија, 2003 година, заменик-раководител на теренските истражувања.
 17. Сопот - Винковци- Хрватска, 2003 година.
 18. Стакина Чешма - Валандово 2003 и 2005 година.
 19. Градиште Неготино, 2006 година, заменик-раководител.
 20. Скопско Кале - Скопје, 2007 и 2010 година, секторски раководител (проект на ФЗФ - Скопје).
 21. Висока - Крушевица, 2007 година, заменик раководител (проект на ФЗФ - Скопје).
 22. Бонче - с, Бонче 2007, 2008, 2009 и 2010 година, раководител на теренските истражувања (проект на ФЗФ - Скопје).
 23. Маркова Кула - Демир Капија 2008 година, заменик-раководител (проект на ФЗФ - Скопје).
 24. Градиште с. Црнобуки, Битолско, 2010 година, заменик-раководител (проект на ФЗФ - Скопје).
 25. Селиште с. Вешје, Неготино, 2010 година, заменик-раководител (проект на ФЗФ - Скопје).
 26. Барбарас - Брод, 2011 година, раководител на проект (проект на ФЗФ - Скопје).
- Од 2003 до 2007 година работел во Музеј на Македонија по договор за дело за извршување стручни работи (прилог документ-потврда и договорите за дело од Музеј на Македонија).
- Кандидатот м-р Антонио Јакимовски во периодот од 2000 до 2007 година остварил повеќе студиски престои во: Австрија, Словенија, Хрватска и Србија.
- Активно учествувал на симпозиумот со наслов: „Епохата на царот Јустинијан“, одржан во МАНУ-Скопје, 2001, со научниот приказ: *Истражувања на четвори тврдини од Делчевско од 6 век.*
- Активно учествувал на XVIII симпозиум на МАНД, одржан во Гевгелија, 2004 година, со научните прилози: *Гробница вклесана во карпа од Исар Марвинци и*

Палаиша од Валандово (коавтор на Мила Шурбаноска).

Активно учествувал на XIX симпозиум на МАНД, одржан во Делчево, 2006 година, со научните прилози: *Македонски типични свеќилки и: Проекти Римски Форум - Скопи 2003-2006* (коавтор на Мила Шурбаноска).

Активно учествувал на XX симпозиум на МАНД, одржан во Кичево во 2008 година со научните прилози: *Кралската гробница од с. Бонче и Проекти Римски Форум - Скопи 2007-2008* (коавтор на Мила Шурбаноска).

Активно учествувал на XXI симпозиум на МАНД, одржан во Струмица во 2010 година со научните прилози: *Археолошки комплекс Старо Бонче и Градба со арки - Скопи 2009-2010*.

Активно учествувал на меѓународниот симпозиум одржан во Пиран под називот *Dnevi arheologije v Piranu* во Словенија, октомври 2006 со трудот: *Makedonski tip svjetiljke*.

Координатор на меѓународната изложба "*Makedonske Bronce*", отворена на Светскиот ден на музеите 2005 година во Археолошкиот музеј во Загреб.

Комесар на изложбата *Почитувањето на технологијата*, отворена на 31 мај 2006 година во Музеј на Македонија.

Координатор на изложбата *Гроб број 12 од Бучинци*, отворена на 28.10.2006 год. во AULA MEDITERRANEA-Пиран, Словенија.

Организатор и координатор на проектот: *Млада македонска археологија* - излагање на најновите достигнувања, претставени на меѓународниот симпозиум одржан во Пиран - Словенија од 27.10.2006 до 29.10.2006 год.

Заедно со проф. д-р Виктор Лилчиќ е иницијатор, организатор и активен учесник на семинарот со наслов: *Управување со културното наследство во Р. Македонија и предизвиците на конвенцијата од Ла Валеја*, одржан во Скопје од 16 до 18 април 2007 година, организиран од Британската амбасада во Скопје и здружението Центар за археолошки истражувања - Скопје.

Од 1995 година активно работи на археолошките локалитетите во Македонија и пошироко, при што бил раководител на повеќе археолошки ископувања како и проекти. Во периодот од 1996 година па наваму учествувал на голем број проекти на Филозофскиот факултет.

Учествувал на Семинарот за старото и средното Египетско Кралство, Каиро, 2010 год.

Педагошки остварувања

Кандидатот м-р Антонио Јакимовски се занимавал со педагошка дејност во областите: античка археологија, грчка, римска и римска провинцијална археологија, нумизматика и општа археологија. Во учебните 2006/2007; 2007/2008; 2008/2009; 2009/2010 и 2010/2011 година е ангажиран на Филозофскиот факултет при Институтот за историја на уметноста и археологија како стручњак од практиката по предметите: вовед во археологија I, вовед во археологија II, римска археологија I (општа), римска археологија II (Македонија), раноантичка нумизматика, нумизматика на Рим и рана Византија (со приложена документација - одлуки за ангажирање стручњак од практиката од Филозофскиот факултет во Скопје).

Оцена на другите остварувања (странски јазик и друго) на кандидатот кои се од важност за утврдување на условите за избор во звање

Кандидатот м-р Антонио Јакимовски, поседува потврда за познавање на англиски јазик издадена од Друштвото за одржување на курсеви за странски јазици - „Челинц“ и потврда за познавање руски јазик од странски јазици - „Тичер“.

Податоци со оцена за објавените стручни и научни трудови

1. *Новооткриена гробница вклесана во карпа од Исар Марвинци*. Македонско наследство бр.14, Скопје, 2000.

Трудот претставува стручно-научна интерпретација на хеленистичка гробница вклесана во карпа, со нејзина датација преку материјалот пронајден во неа.

2. *Делчево 2001: истражувања на четири швердини од 6 век*, Македонско наследство бр.17, Скопје 2001 (коавтор на В. Лилчиќ).

Трудот претставува резултати од теренските истражувања и публикување на најновите сознанија за местоположбите, типологијата и функцијата, односно основната хронологија на четири антички фортификации во регионот на Делчевско.

3. *Неолиџош во Источна Македонија*. WWW.AXIOS.COM.MK.

Интернет-списание на археолошко студентско друштво- AXIOS

Во овој труд се разгледува неолитот во источна Македонија преку објавените резултати.

4. *Неолиџски населби во Скопско*. WWW.AXIOS.COM.MK.

Интернет-списание на археолошко студентско друштво- AXIOS

Во овој научен труд се прави осврт на неолитот во Скопскиот регион преку дотогаш познатите локалитети, со внесување на еден нов непознат неолитски локалитет.

5. *Neolithik in Makedonija* Во печат во: Documenta praehistorika-Ljubljana, Slovenija

Во трудот е даден комплетен приказ на неолитот во Македонија.

6. *Антички светилки од Цареви Кули*, Зборник на трудови, во спомен на Јован Ананиев, Струмица 2007, 131-134.

Во трудот се обработени античките светилки пронајдени на археолошкиот локалитет Цареви Кули. Тие се типолошки обработени и хронолошки датирани преку аналогии публикувани во најеминентните светски публикации за оваа проблематика.

7. *The Macedonian type of lamps*, Macedonian Heritage No. 27, Skopje 2006.

Во овој научен труд за прв пат е издвоен тип на светилки кои се карактеристични единствено за регионот на античка Македонија. Овој тип на светилки е наречен „македонски тип“.

8. *Lychnology*, Macedonian Heritage No. 27, Skopje 2006.

Во овој труд се дава приказ на научната дисциплина лихнологија, нејзиниот развој како посебна наука, која претставува особено значајна компонента на археологијата.

9. *Северен бегем - Стоби 2001*, Maced. acta archaeol 17, Скопје, 2006.

Извештај за ископувањата на северниот бегем во Стоби, со обид да се датираат фазите на изградба и фазите на обновите на овој дел од одбранбениот бегем.

10. *Археолошки истражувања Чатеж 2002*, Maced. acta archaeol 17, Скопје, 2006.

Приказ за археолошките истражувања во Чатеж -Словенија, како и начинот на ископување и документирање на овој локалитет.

11. *The Neolithik Settlement at Čatež – Sredno Polje*, First Farmers - Koper 2005.

(коавтор на Митја Гуштин и група автори)

Објавени се резултатите од заштитните истражувања на локалитетот Чатеж во Словенија, каде што е истражен простор од 32.500 м², со остатоци од Неолитскиот период, бронзеното време и голем дел од римски воен логор. Претставени се дел од наодите датирани преку добиените резултати од Ц14 со кои имаме прецизна датација на неолитските и бронзенodobните куќи.

12. *The Macedonian Type of Lamps*, Scripta Praehistorika, Situla 44, Ljubljana 2007.

Во трудот е претставен, прецизно датирани и издвоен посебен тип антички светилки. Овој тип, според одредени особености, е поделен на пет поттипови што се дополнително датирани.

13. *Forum Romanum Stobis*, Скопје 2007.

(коавтор на М. Шурбаноска)

Публикацијата ни дава комплетна слика за истражувањата на градбата со арки во Стоби во периодот 2003-2006 година. Обработена е архитектурата, архитектонската пластика и движниот археолошки материјал пронајден во овој објект.

14. *Oil Lamps from the Collection of the Museum of Negotino*, Macedonian Heritage No. 30, Скопје, 2007.

Обработени се античките светилки од збирката на Музеј на град Неготино. Тие се типолошки обработени и хронолошки датирани преку аналогии публикувани во најеминентните светски публикации за оваа проблематика.

15. *Неолиџ во Македонија*, Maced. acta archaeol 18, Скопје, 2008.

Приказ на неолитскиот период во Република Македонија.

16. *Антички светилки од збирката на Музеј на град Неготино*, Maced. acta archaeol 18, Скопје, 2008.

Обработени се античките светилки од збирката на Музеј на град Неготино. Тие се типолошки обработени и хронолошки датирани преку аналогии публикувани во најеминентните светски публикации за оваа проблематика.

17. *Археолошки истражувања - Стоби 2001 година*, Maced. acta archaeol 18, Скопје, 2008, (во коавторство со Мила Шурбаноска и Горан Санев).

Приказ на истражувањата во Стоби во 2001 година на пет различни сектори на кои е истражувано.

18. *Нови соопредувања за римската кука во Валандово*, Maced. acta archaeol 18, Скопје 2008 (коавтор на М. Шурбаноска).

19. *Проект "Viminacium"*, Maced. acta archaeol 18, Скопје 2008.

Приказ на методологијата на работа на проектот Виминациум - Србија преку употреба на најновите достигнувања во технологијата, поточно преку т. н. нови методи или недеструктивни методи.

20. *Чаир Рид - с. Треник*, Македонски археолошки преглед 1, Скопје, 2008, 87-89.

Извештај за истражувањата на безимениот антички град кој се наоѓа на археолошкиот локалитет на Чаир Рид во село Треник.

21. *Македонски тип гробница од Старо Бонче*, Македонски археолошки весник бр.3, година I, 2009, интернет-списание www.mav.com

Опис на раноантичката гробница која се наоѓа на археолошкиот локалитет Павла Чука во близина на село Бонче. Станува збор за гробница од македонски тип, единствена по својата архитектонска концепција.

22. *Римски форум - Стоби, истражувања 2003-2006 година*, Maced. acta archaeol 19, Скопје, 2010.

Презентирани се истражувањата извршени во периодот 2003-2006 година на градбата со арки.

23. *Horizon from Iron Age on Sector "Roman Necropolis"*- Isar Marvinci, Macedonian Heritage No. 36-37, Скопје 2010.

Публикувани се резултатите од истражувањата во 2009 година на сектор Римска некропола, при што акцентот е ставен на единствената досега пронајдена печка за керамика од доцно железно време. Таа е пронајдена со сиот свој инвентар, што дозволува и нејзино прецизно датирање.

24. *Градба со Арки - Forum Romanum Stobis*, Скопје, 2010 (коавтор на М. Шурбаноска)

Во оваа публикација се претставени истражувањата на градбата со арки во периодот од 2006 до 2008 година. Обработена е архитектурата и направен е обид за нејзина реконструкција според архитектонските елементи пронајдени во објектот.

Претставен е материјалот кој е типолошки обработен според неговиот карактер и кој е датиран со што се датирани и одредени фази на живеење во самиот објект.

Резиме

Од изложеното се гледа дека кандидатот м-р Антонио Јакимовски ги исполнува сите критериуми на конкурсот за избор на помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура. М-р Антонио Јакимовски поседува диплома магистер по археологија. има уредна документација за тригодишно работно искуство во Музеј на Македонија. Активно учествувал во работата на дваесет и пет (25) научноистражувачки проекти во Р. Македонија и во странство. Создал дваесет и четири (24) труда, од кои осумнаесет (18) се од областа на античката археологија. Активно учествувал во работата на пет (5) научни собири, извел студиски престои во четири земји, а дел од искуствата ги публикувал. Активно организирал и учествувал во повеќе меѓународни и национални археолошки изложби и семинари од областа на археологијата. Освен тоа поседува конкретно педагошко искуство од областа на класичната археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура, што го докажува со приложената документација издадена од страна на Филозофскиот факултет во Скопје.

8. Кандидатка м-р Сарита Карпузоска

Биографски податоци на кандидатката

Кандидатката м-р Сарита Карпузоска е родена на 3.8.1966 година во Скопје, каде што завршила два степенa од образованието (додипломски и постдипломски студии- магистер на насоката за предисториска археологија).

Додипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршила во 1989 година.

Постдипломските студии на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје ги завршила во 2007 година, кога го одбрала и магистерскиот труд со што се здобила со научен степен магистер на насоката за предисториска археологија.

Стручни и научни остварувања - научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на кандидатката м-р Сарита Карпузоска се состои од: Изработка и одбрана на магистерски труд на Институтот за историја на уметноста и археологија во 2007 година, на насоката за предисториска археологија. Кандидатката не приложила наслов на темата

Учество во научноистражувачки проекти и археолошки ископувања

Кандидатката м-р Сарита Карпузоска, без приложена документација и атестација од страна на раководителите на проектите, наведува дека учествувала како член, документатор, на конзервација, туристички водич или раководител на ископувањата во работата на следниве научноистражувачки проекти и локалитети:

1. Самуилова тврдина, 2001-2010;
2. Св. 40 маченици Охрид, 2007;
3. Плаошник - некропола Св. Пантелејмон, Охрид, 2006;
4. Стоби, туристички водич во 2004;
5. Тумба-Писта, Ново Село, Велес, 2000;
6. Пилаво кај село Бурилчево, Кочани, 1995, 1998, 1999;
7. Вардарски Рид, Гевгелија, 1995-2000;
8. Стоби, 1998-1999;

9. Водовратски Пат, Водоврати, Димов Гроб и Столот, Уланци, 1992-1998;
10. Тумба Радобор, село Радобор, Битолско, 1996;
11. Градиште кај село Бразда, Скопско, 1996;
12. Стоби - Западна некропола, 1992, 1995;
13. Кабинетска евиденција на археолошки локалитети низ стручната и научната литература, за потребите на Републички завод за заштита на спомениците на културата, Скопје (денес Национален конзерваторски центар), 1991-1992;
14. Стоби - Синагога и Централна базилика, 1991;
15. Камен, село Корешница, Демир Капија, 1991;
16. Градиште село Згрополци, Велешко, 1989;
17. Клучка, Хиподром, Скопско, 1988-1989.

Педагошки остварувања

Кандидатката м-р Сарита Карпузоска не се занимавала со педагошка дејност.

Оцена на другите остварувања (странски јазик и друго) на кандидатката кои се од важност за утврдување на условите за избор во звање

Кандидатката м-р Сарита Карпузоска поседува уверение за познавање на англиски јазик издадено од Центарот за странски јазици - Скопје.

Податоци со оцена за објавените стручни и научни трудови

Во научноистражувачката активност на м-р Сарита Карпузоска се вбројуваат пет (5) труда објавени во стручните и научни списанија.

1. *Ископувања во село Корешница, Демир Капија*, Macedonia Acta Archaeologica (МАА) бр. 14 (1993-1995), Скопје, 1996, 77-89 (коавтор Н. Петров-Пецовска).

Трудот претставува извештај и стручно-научна интерпретација на резултатите од археолошките ископувања на раноантичкиот културен хоризонт од локалитетот Камен, с. Корешница.

2. *Кука со колци*, во Вардарски Рид, том I, Скопје, 2005, 179-201.

Трудот претставува извештај и стручно-научна интерпретација на т.н. Кука со колци, прецизно датирана преку наодите во крајот од 4. век пред н.е.

3. *Графитно декорирана керамика од локалитетот Пилаво, село Бурилчево, Кочанско*, Зборник Н.С. бр. 2, археологија, Музеј на Македонија, Скопје, 2006, 57-66 (коавтор на И. Колиштрковска-Настева).

Трудот не е приложен во конкурсните материјали.

4. *Раноантичка сива керамика од Пилаво - село Бурилчево Кочани*, МАА бр. 17 (1999-2001), Скопје, 2006, 115-139 (коавтор на И. Атанасова).

Трудот претставува стручно-научна типолошка обработка на откриената раноантичка керамика од Пилаво, Бурилчево.

5. *Плаошник, Охрид*, Македонски археолошки преглед, Скопје, 2008, 244-245 (коавтор на Н. Почуча-Кузман).

Трудот претставува кус извештај од археолошките ископувања на локалитетот Плаошник во Охрид, сезона 2008 година.

Резиме

Од изложеното се гледа дека кандидатката м-р Сарита Карпузоска, без педагошко искуство, со титулата магистер по предисториска археологија, со само три публикувани труда и еден извештај од областа на раноантичката археологија, не ги задоволува критериумите поврзани со конкурсот за избор на помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура.

Заклучок

Врз основа на внимателно прегледаните и анализирани документи и податоци од страна на осумте кандидати пријавени на конкурсот, како членови на Рецензентската комисија, евидентиравме дека единствено кандидатот м-р Антонио Јакимовски ги исполнува сите услови за избор на еден помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура, на Филозофскиот факултет во Скопје.

Поради тоа, чест ни е да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, кандидатот, под реден број 7, м-р Антонио Јакимовски, да биде избран во звањето помлад асистент за научните области (дисциплини): класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура, на Филозофскиот факултет во Скопје.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Виктор Лилчиќ, с.р.
Доц. д-р Марјан Јованов, с.р.
Доц. д-р Ратко Дуев, с.р.

Скопје, 3.5.2011 година

РЕФЕРАТ ЗА ПОДОБНОСТ НА ТЕМАТА ЗА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА И ОСПОСОБЕНОСТ НА КАНДИДАТОТ ЗА НАУЧНА РАБОТА

Со одлука на Научниот совет на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје бр. 02-157, донесена на седницата одржана на 11.4.2011 година, избрани сме за членови на Комисијата за оцена на подобност на темата на докторската дисертација со наслов: „Етнокорееолошка класификација на ората во Македонија“, пријавена од м-р Владимир Јаневски. По извршениот преглед на доставената документација, содржината и образложението на темата, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Селективни биографски и библиографски податоци за кандидатот:

Роден е на 10.2.1969 година во Скопје.

Со звањето *дипломиран етнолог* се стекнал на Заводот за етнологија на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во јули 2002 година, со одбраната на дипломската работа: *Народната носија во Овче Поле*.

Испитите на постдипломските студии по етнологија ги завршил успешно, а по јавната одбрана на магистерскиот труд со наслов: *Етнологски и етнокорееолошки карактеристички на македонските традиционални ора - по избрани примери*, во јуни 2010 година, се стекнал и со академското звање *магистер на етнологски науки*.

Од професионалните ангажмани на кандидатот во доменот на етнологијата, етнокорееологијата и образовната дејност ќе ги издвоиме следниве податоци: играч и пејач во професионалниот ансамбл за народни игри и песни “Танец” од Скопје, професор во ДБМУЦ “Илија Николовски - Луј” во Скопје, на насоката за традиционална музика и игра (2001-07 г.), асистент на Одделот за етнокорееологија на Факултетот за музичка уметност при Универзитетот “Гоце Делчев” во Штип (2007-10 г.) и доцент на истиот факултет (од 2010 г. до денес). Како професионален играч и пејач во “Танец” има учествувано на неколку турнеи организирани во Македонија и во странство, а исто така има учествувано и на неколку турнеи како ментор на ученици од музичко-балетското училиште.

Како предавач на теми од областа на етнокорееологијата кандидатот има учествувано и на неколку семинари, фестивали и конференции, а во оваа прилика од многуте настапи на разни етнокорееолошки форуми ќе ги издвоиме Семинарот за традиционална игра во Лозница, Србија (2005 г.), Семинарот за традиционални игри во Лион, Франција (2005-06 г.), Брест, Франција (2006 г.), Семинарот за традиционална игра во Холандија (2006 г., 2008 г., 2009 г.) и др. Кандидатот м-р В. Јаневски има учествувано и во неколку научноистражувачки проекти од областа на етнологијата и етнокорееологијата, воглавно од доменот на заштитата на народните носии, но и од доменот на етнокорееолошките карактеристики на неколку етнички предели во Р. Македонија.

Кандидатот има напишано и неколку трудови, од кои некои се објавени и во странство, а има снимено и три етнологски документарни филмови. За својата плодна и мошне успешна професионална ангажираност, м-р Владимир Јаневски има добиено и неколку награди, како што се: Наградата за посебен придонес во

презентацијата на народната култура во организација на „Модест“ од Скопје (2003 г.), Гран-при на меѓународниот фестивал на етнографски филм во Белград (2004 г.) и Наградата за особен придонес во популаризацијата на етнолошкото културно наследство, на Македонското етнолошко друштво (2010 г.).

Член е на Македонското етнолошко друштво и на *International Dance Council*, при УНЕСКО во Париз, Франција. Солидно го владее англискиот јазик.

Оцена на подобноста на темата на докторската дисертација:

Што се однесува до пријавениот наслов на докторската дисертација на кандидатот, како и од содржината и образложението на дисертацијата, може да се види дека проучувањата на кандидатот м-р Владимир Јаневски ќе се базираат на резултатите од досега публикуваната литература што ја третира етнокорееолошката проблематика, како и на неговите теренски истражувања.

Предложената докторска дисертација содржи неколку поглавја, и тоа: „Вовед“, „Теориско-методолошки аспекти на етнокорееолошките истражувања“, „Историски аспекти на истражувањата на ората во Македонија“, „Простор и време за играње на ората“ и „Класификација на ората во Македонија“. Потоа следува „Заклучок“ во кој ќе бидат сублимирани резултатите од докторската дисертација, а како дополнителни прилози на дисертацијата ќе бидат презентирани и Индекс на поими во врска со темата на дисертацијата и Библиографија на користената литература.

Во рамките на секое од овие поглавја ќе биде третирана соодветната проблематика. Така, покрај воведниот дел, во кој ќе бидат претставени најнеопходните податоци за еден дисертационски труд, во поглавјето коешто ја третира теориско-методолошката проблематика ќе бидат изнесени теориските постулати и методологијата на етнокорееолошките истражувања.

Во поглавјето коешто ги третира историските аспекти на истражувањата на ората во Македонија ќе биде направен осврт на досегашните истражувања во оваа сфера со публикувањето на првите етнокорееолошки податоци уште од времето на преродбеникот К. Шапкарев, преку разните записи во монографските трудови за поодделни етнички региони, предели и поедини села, запишани од А. Петровиќ, Ј. Хаџи Васиљевиќ и др., до специјализираните етнокорееолошки трудови на сестрите Љубица и Даница Јанковиќ и на домашниот истражувач Михајло Димовски. Секако, свое место во ова поглавје ќе најдат и пионерските кинематографски записи на браќата Манаки, кои претставуваат и први снимени ора на филмска лента на Балканот.

Во посебно поглавје ќе биде третиран просторот каде што се играле ората, како и времето кога тие се играле. Во тој контекст, соодветно внимание ќе биде посветено на самиот амбиент каде што се играле ората во Македонија, при што посебен осврт ќе биде направен на обредниот простор (средсело, црковен/ манастирски двор, селска чешма и сл.), како и на обредното време (празник, свадба и сл.).

Секако, најважен и носечки дел на докторската дисертација е токму поглавјето „Класификација на ората во Македонија“, во којшто ората се поделени во две генерални категории: обредни игри и соборски ора. Понатаму, обредните игри се поделени во следниве поткатегории: женски поворки (лазарки, водичарки, варваруши, иванденки, додоле), машки поворки (дамалари, суровари и сл., русалии, кумови), велигденски игри, ѓурѓовденски игри, свадбарски циклус (бајрактари, нунково оро, свекрвино, невестинско, зетовско,

понеделничко оро и др.), а соборските ора се групирани во: машки, женски, мешани и детски.

Резултатите од истражувањата на етнокорееолошката класификација на ората во Македонија ќе бидат сублимирани во Заклучокот, при што, како неопходно нешто ќе се појави и компарацијата со традиционалното играчко наследство на балканските народи.

Во правец на поуспешно претставување на истражувањата во рамките на докторската дисертација, кандидатот ќе приложи и извесен број на фотографии, карти и индекс на поимите во врска со народните ора. На крајот ќе биде даден и преглед на користената релевантна литература за изготвката на еден ваков научен труд.

Според мислењето на Комисијата, содржината формулирана на овој начин соодветствува на предметот на истражување, а тоа се однесува и на методолошкиот пристап. Дополнувањата што би се појавиле во текот на работата не би требало значително да влијаат врз основната концепција на докторската дисертација. Со оглед на досегашниот професионален и научен ангажман на кандидатот, Комисијата смета дека тој напoлно ќе одговори на предизвикот што стои пред него за изработка на докторската дисертација со предложениот наслов, а резултатите од овој научен труд би биле од корист, како за етнокорееолозите, етнологите, фолклористите, социо-културните антрополози и другите научници што се занимаваат со истражувањето на народните ора, така и за останатите лица кои професионално или аматерски се поврзани со негувањето на играорната традиција.

Предлог:

Врз основа на изнесеното, Комисијата има чест да му предложи на Научниот совет на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје, темата: „Етнокорееолошка класификација на ората во Македонија“, да ја прифати како подобна за изработка на докторска дисертација и на кандидатот м-р Владимир Јаневски да му одобри да пристани кон целосна изработка.

Воедно, Комисијата за ментор при изработката на докторската дисертација ја предлага проф. д-р Оливера Васиќ, редовен професор на Факултетот за музичка уметност во Белград, Р. Србија.

Скопје, 10.5.2010 год.

Членови на Рецензентската комисија

1. Проф. д-р Оливера Васиќ, редовен професор, с.р.
Факултет за музичка уметност, Белград, Србија

2. Д-р Родна Величковска, вонреден професор, с.р.
Институт за фолклор „М. Цепенков“, Скопје

3. Д-р Зоранчо Малинов, вонреден професор, с.р.
Институт за фолклор „М. Цепенков“, Скопје

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОРАБОТНИК ВО ИНСТИТУТОТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЈЕ

Советот на Институтот за национална историја на својата седница одржана на 28. I 2011 година донесе одлука за именување на рецензентска комисија за избор во звање научен соработник на д-р Сузана Котовчевска, во состав: проф. д-р Ѓорѓи Чакарјаневски, проф. д-р Љубица Јанчева и доц. д-р Катерина Мирчевска.

Постапувајќи согласно со донесената одлука на Советот, Рецензентската комисија го поднесува следниов

I Куса биографија

Д-р Сузана Котовчевска е родена во Прилеп. Гимназија завршила во Скопје (1980), каде што и дипломирала на Филозофскиот факултет на Институтот за историја на уметност со археологија (1987). Во 1992 година се вработила во "Музејот на тетовскиот крај" во Тетово, а во 1994 година во Градската библиотека "Браќа Миладиновци" во Скопје. Во истата институција го добила звањето раководител на Централната библиотека "Другарче" и раководител на Одделението за автоматска обработка на книжниот фонд при Градската библиотека.

Во 2005 година магистрирала на Филозовскиот факултет - Институт за историја на уметност со археологија на тема: „Рановизантиска нумизматика во доцноантичката провинција Македонија секунда“, а во 2006 година ја одбрала докторската дисертација под наслов: „Развој на библиотекарството и библиотечната дејност во Република Македонија (1944-2004)“.

Во 2008 година е добитник наградата „Климентова повелба“ за значајни остварувања во развојот на библиотекарството во Р. Македонија. Истата година е избрана во звањето виш библиотекар. Именувана е за член на Комисијата за изработка на годишна програма на Министерството за култура за 2009 година од областа на библиотечната дејност.

Учествувала (2009) во обуката за директор на библиотека организирана од страна на Британскиот совет во Република Македонија.

Од септември 2010 година е вклучена во изведување на настава по предметот историја на писмата и библиотеките при Катедрата за библиотекарство на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје.

II Научно-наставна активност

Д-р Сузана Котовчевска има објавено повеќе (серија) статии во списанието "Библиотечен спектар" и во "Библиотекарство", списание на Библиотекарското друштво на Македонија. Во оваа прилика само би ги

споменале освртите (написите) за библиотекарската теорија и практика, за дигиталните библиотеки-современи тенденции и перспективи; за Градската библиотека "Браќа Миладиновци" - Скопје, 60 години постоење и растеж ("Библиотекарство"), за македонскиот просветно-културен центар во Охрид како и за "Генезата - првите корени на македонското библиотекарство во IX век" ("Библиотечен спектар"). Но, накусо, и во главни црти, би се осврнале на докторската дисертација **"Развој на библиотекарството и библиотечната дејност во Република Македонија (1944-2004)"** и некои други трудови кои цениме дека се позначајни. Дисертацијата претставува еден мошне комплексен и сериозен научен труд, кој во голема мера ја збогатува културната историја на Р. Македонија, особено современата, поврзана со развојот на библиотекарството на нашите простори. Акцент во нејзиното презентирање е ставен на периодот по Втората светска војна до современото (1944-2004), изразено преку сериозно и темелно истражување и анализа на развојот на писменоста и особено на богатата библиотекарска традиција во Македонија во нејзиниот историски и повоеан развој.

Вредноста од направените истражувања, пак, резултираат со тоа што текстот се збогатува со нови научни сознанија и утврдува база на податоци низ една современа методолошка рамка за идни научни доистражувања и надградувања во оваа област. Во овој контекст презентирани се најновите научни и стручни сознанија за народните библиотеки во XXI век, за современите трендови во библиотекарството, за дигиталните библиотеки и со посебен акцент на процесот на автоматизација на библиотеките во Република Македонија.

Авторката во својата докторска дисертација посветува внимание и воедно ги презентира и најзначајните меѓународни манифести. Со оваа дисертација (труд), македонската културна историја отвора нова страница во нејзиниот развој.

Според нашите сознанија, во досегашната објавена литература од оваа област, ова е најсодржајниот и најсистематизиран текст за еден значаен период за развојот на нашата писменост, но и за писменоста на словенските народи како цивилизациска придобивка. Всушност, тоа е една целосна и мошне содржајна студија која на македонската јавност и ја прикажува историјата на библиотекарството.

Друг значаен труд на д-р Котовчевска е трудот насловен „Македонското библиотекарство низ вековите“ (337 стр.), кој со својата комплексност и оригиналност има силно значење за расветлување на историскиот развој на библиотекарството во Македонија низ вековите, и, се разбира, со посебен акцент во последните педесет години. Тоа, пак, од своја страна трудот го прави оригинален. Котовчевска богатата и долга традиција на просветителството и библиотекарството на овие простори, на еден сублимиран начин мошне успешно успева сознанијата и фактите добиени од истражувањата да ги презентира пред современата научна, културна и општествена јавност.

Досега, во Р. Македонија, изработени се само неколку трудови од оваа област, а посебноста на овој труд го прави тоа што тој ги задоволува современите научни критериуми и стандарди. Со еден збор, трудот претставува оригинално научно дело кое прави реконструкција на еден

значаен сегмент од културното наследство, на библиотекарството и библиотечната дејност.

Трудот „Изводот од меѓународната децимална класификација“, во издание на Градската библиотека „Браќа Миладинови“ од Скопје (178 стр), подготвен од д-р Сузана Котовческа, претставува издржано стручно-прилично помагало за содржинска обработка на библиотечниот материјал и изготвување на систематски УДК - каталог. Трудот се појавува во време кога во најголем дел од библиотеците во националната библиотечна мрежа се применуваат застарени и неажурирани изданија на УДК-таблицы. Со други зборови, авторката на ова стручно-прилично помагало со извонреден професионален сензибилитет ја почувствувала потребата од актуелна верзија на УДК-таблицы на македонски јазик. Главниот мотив и професионален предизвик на д-р Сузана Котовческа за подготвување на Извод од УДК било сознанието за подобрување на состојбата на училишните библиотеки на стручен и практичен план. Трудот има особени карактеристики на методско помагало што го прави корисен и лесно применлива алатка за содржинска обработка на библиотечниот материјал. Тој содржи четири поглавја: вовед, главни таблицы на универзалната децимална класификација-УДК, дополнителни таблицы и поглавје резервирано за азбучен регистар.

Студијата „Писмата и библиотеците во стариот век“ (240 стр.) претставува комплексна и оригинална студија, прва од овој вид, конципирана да даде пресек за развојот на библиотеците и писмата во стариот век во повеќе региони во светот. Самиот наслов на трудот сугерира на фактот дека студијата го елаборира развојот на писмата и библиотеците во антиката од нејзините појавни форми на Блискиот Исток во третиот милениум пр.н.е., па сè до рановизантискиот период (IV и V век), кога со ширењето на христијанството и монаштвото во значајна мера ќе се промени текот на развој на историјата на библиотеците. Се дава акцент на антиката, античка Грција, Александриска и другите кралски библиотеки, на Рим и Римското Царство. Тоа значи дека акцент е ставен на развојот на најстарите писма, како и целосна анализа на алфабетските писма заклучно со развојот на латинските и кириличните словенски писма. Всушност, станува збор за оригинална студија која несомнено ја збогатува научната мисла од областа на културната историја и науката за библиотекарство.

Во монографијата „Рановизантиска нумизматика во доцноантичката провинција Македонија Секунда“ (194 стр.), предмет на истражување и презентирање е нумизматичкиот материјал од VI век од подрачјето на доцноантичката провинција Македонија Салутарис/Втора, односно доцно-римски период. Во трудот промотивно се објавуваат збирките на монети од рановизантискиот период кои беа откриени во Стоби, како и збирката на монети од Филозофскиот факултет во Скопје. Во монографијата е презентираан и каталог на монети откриени на просторот на доцноантичката провинција Македонија Секунда, со што се добива генерална слика на монетарната циркулација од VI век на подрачјето на провинцијата Македонија Секунда.

Д-р Сузана Котовческа во својата долгогодишна научна и стручна активност се има пројавено и на други полиња. Има земено активно учествувано на повеќе меѓународни конференции во областа (за развој на

библиотечната дејност), била уредник на списанието „Библиотекарство“, член на издавачкиот совет на списанието „Библиотекарство“ и „Библиотечен спектар“ а учествувала и во проектот „Пријателски библиотеки“ организирани преку УНДП.

Заклучок и предлог

Врз основа на погоре изнесеното за научноистражувачката активност на кандидатката д-р Сузана Котовчевска, како членови на Рецензентската комисија сметаме дека таа, во согласност со критериумите од Правилникот за начинот и постапката за избор во повисоко научно звање (Службен весник на РМ бр. 82/2009) на Министерството за образование и наука и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ (Универзитетски гласник бр. 138/2009), ги исполнува барањата и критериумите за избор во звањето **НАУЧЕН СОРАБОТНИК**.

Затоа имаме чест на Советот на ИНИ да му предложиме д-р Сузана Котовчевска да ја избере во звањето **НАУЧЕН СОРАБОТНИК**.

Во прилог доставуваме бодовна листа согласно со изготвениот Правилник за избор во повисоко звање.

Скопје, 18 март 2011 год.

Проф. д-р Ѓорѓи Чакарјаневски с.р.

Проф. д-р Љубица Јанчева с.р.

Доц. д-р Катерина Мирчевска с.р.

ПРИЛОГ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБИР ВО НАУЧНО-НАСТАВНО, НАУЧНО, НАСТАВНО
СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Сузана Котовчевска

Институција: ЈУ Градска библиотека „Браќа Миладиновци“ – Скопје

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ

Реден број	Назив на активностa	поени
1.	Монографија или научна книга	32
2.	Одржано предавање по покана од научна институција	4
3.	Одбранета докторска теза	8
4.	Одбранета магистерска теза	5
5.	Награди-признанија за научни постигнувања	10
6.	Учество на научни собири	5
7.	Труд со оригинални научни резултати во зборник од трудови на стручен собир	2
8.	Прегледен напис во научно списание	20
	Вкупно (НИ+НН)	86

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА И ОРГАНИЗАЦИСКО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ

Реден број	Назив на активностa	поени
1.	Пленарно предавање на научен собир	6
2.	Учесник во научен проект	2
3.	Уредник на научно списание	3
4.	Член на уредувачки одбор на научно списание	0.5
5.	Претседател на организационен одбор на научен собир	4
6.	Член на организационен одбор на научен собир	3
	Вкупно (СА+ОР)	18,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	поени
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ	86
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА И ОРГАНИЗАЦИСКО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ	18.5

	Вкупно	104.5

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОРАБОТНИК ВО ИНСТИТУТОТ ЗА
НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЈЕ

Рецензентската комисија за избор во научно звање на д-р Сефадин Елези, именувана со одлука бр. 02-54/17 на седницата на Советот на ИНИ од 24.3.2011 година, во состав: проф. д-р Катерина Тодороска, проф. д-р Музафер Бислими и проф. д-р Ѓорѓи Чакарјаневски, по разгледувањето на материјалите приложени по пријавата на конкурсот објавен во „Утрински весник“ на 15. 2. 2011 година, има чест на Советот на Институтот за национална историја да му го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Податоци за кандидатот

Д-р Сефадин Елези е роден на 30.9.1947 во Кичево, каде што завршил основно и средно училиште. Потоа завршил Педагошка академија, отсек историја – географија во Скопје во периодот од 1964 до 1968 година, а своето образование го надградил на Факултетот за историја во Приштина во 1968 – 1972 година. Во 1985 година при Филозофскиот факултет – историја во Приштина го одбранил магистерскиот труд на тема „Кичево со околината за време на НОБ (1941-1944)“, по што се стекнал со академскиот степен магистер на историски науки. Веќе во 2000 година ја одбранил докторската дисертација на тема „Наставните програми по историја во периодот 1945-1990 година“ на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.

Работниот век го започнал во гимназијата „Мирко Милески“ во Кичево во периодот 1972 – 1981, додека од 1993 година работи во Министерството за

образование и наука, во одделот Државен просветен инспекторат, на работното место заменик главен републички инспектор – раководител на Државниот просветен инспекторат. Исто така, ангажиран е и на Државниот универзитет во Тетово, на Факултетот за историја, како професор по предметот методика на наставата по историја.

Во текот на изминатиот период, кандидатот има објавено повеќе трудови на албански и македонски јазик, а има и учествувало на повеќе симпозиуми и семинари во земјата и надвор од неа.

2. Оцена на научните и стручните остварувања на кандидатот

Со самото стекнување на академскиот степен доктор на историски науки по историја, кандидатот се оспособил за самостојна научна работа, совладувајќи ги релевантните методолошки пристапи на научното истражување и работа.

Библиографијата која е доставена од страна на кандидатот, а која се состои од објавени монографии, трудови, статии и др., укажува на широкиот спектар на интерес кај авторот, а во неговите трудови се среќаваат нови сознанија, стекнати со секојдневната работа.

Неговите научни трудови, констатации и ставови се поткрепени со архивска граѓа, а се забележува и широка информираност на кандидатот, уредно цитирање на литературата и изворите.

Во досегашната работа, кандидатот д-р Сефадин Елези ја објавил и монографијата “Vendi dhe roli i mësimet të historisë në arsimin fillor në republikën e Maqedonisë 1945 - 1990” (Местото и улогата на наставата по историја во основното образование во Република Македонија), во 2003 год. во издание на „Логос-А“. Во трудот авторот дава историски преглед на наставата по историја во нашата држава во омеѓениот период, а го претставува зависно од политичките и општествените промени кои се случувале. Исто така, во овој труд се обработени сите планови и наставни програми кои веднаш по

завршувањето на Втората светска војна биле донесувани набрзина, за подоцна да се создадат и соодветни институции кои темелно ќе ги разгледуваат потребите на школството, по што одговарале со подобрени планови и наставни програми. Тоа било во интерес на целокупното население и неговото образование.

Оваа монографија претставува еден успешен пресек на наставата по историја во основното образование во период кој, пред објавувањето на оваа книга, бил маргинализиран или само фрагментарно застапен во македонската наука.

Кандидатот има објавено материјали и статии кои претежно се однесуваат на потесната специјалност за методиката на наставата, но и инспектирањето на наставата во сите степени на образование во Република Македонија.

Говорејќи за неговите трудови, треба да се нагласи јасниот, прецизниот и одмерениот начин на искажувањето, критичкиот однос кон изворниот материјал и литературата и посебно, анализите на гледиштата за одреден настан, за на крајот да даде свое мислење за обработуваниот проблем. Треба да се нагласи и тоа дека нема исклучивост во неговите ставови, бидејќи ставовите ги базира на достапни изворни факти и податоци од бројна користена литература.

Кандидатот д-р Сефадин Елези, за потребите на сопственото усовршување, посетувал бројни домашни и странски семинари и работилници. Во таа насока, на Комисијата и се доставени повеќе сертификати за активно учество и придонес за успешно одвивање на програми под покровителство на УСАИД и Владата на Република Македонија.

3. Предлог за избор на кандидатот во научно звање

Согласно со Правилникот за условите и критериумите, постапката и начинот на избор во наставно-научни звања, научни и соработнички звања на

Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Рецензентската комисија на Советот на ИНИ му препорачува да го избере д-р Сефадин Елези во звањето **научен соработник.**

Скопје, 7. 4. 2011 год.

Рецензенти:

Проф. д-р Катерина Тодороска с.р.

Проф. д-р Музафер Бислими с.р.

Проф. д-р Ѓорѓи Чакарјаневски с.р.

Образец за одредување на целокупната активност на поени
за избор во одредено звање

Научноистражувачка дејност	Поени	
	во земјата	во странство
Монографија или научна книга	8	
Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание	42	
Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир	6	
Учество на научен собир со реферат	10,5	
Учество во научен проект		12
Раководител на проект	4	
Дел од монографија или научна книга	8	
Учество во радио, ТВ-емисии и др. јавни настапи	16	
Член на редакциски одбор	2	
Одбранета докторска теза	8	
Пленарно предавање на стручен собир	12	
Учество во работата на комисии за државни натпревари	2	
Вкупно	130,5	

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ПОМЛАД АСИСТЕНТ ЗА НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ:
ДЕФЕКТОЛОГИЈА, МЕТОДИКА, ДЕФЕКТОЛОШКА ДИЈАГНОСТИКА И
ЗАШТИТА И ПОМОШ НА ХЕНДИКЕПИРАНИ НА ФИЛОЗОФСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, донесена на неговата редовна седница на 20.4.2011 година, избрани сме за членови на Рецензентската комисија за изготвување извештај за избор на помлад асистент за научните области: дефектологија, методика, дефектолошка дијагностика и заштита и помош на хендикепирани при Филозофскиот факултет во Скопје.

На распишаниот конкурс на Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весникот „Дневник“ на 13.4.2011 година, се јавија две кандидатки:

1. м-р Рашиќ Оливера и
2. м-р Александра Каровска.

По разгледувањето на целокупната документација, Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Горан Ајдински, проф. д-р Зора Јачова и доц. д-р Зоран Киткањ, има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. М-р Рашиќ Оливера

Биографски податоци

Кандидатката Рашиќ Оливера е родена во Скопје на 10.1.1984 година.

Основно и средно медицинско училиште има завршено во Скопје. Дипломирала на Институтот за дефектологија на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со просечен успех 9,25, во 2006 година на тема „Сексуална злоупотреба на лица со ментална ретрадија“. Магистрирала на Институтот за дефектологија – насока: моторни нарушувања на Филозофскиот факултет со просечен успех 10,00 на тема „Полов развој, едукација и сексуална злоупотреба на лицата со инвалидност во Република Македонија“.

Во текот на студиите покажуваше голем интерес за научно-истражувачка работа, како и интерес за работа со деца со пречки во развојот. Учествоуваше во ТЕМПУС-проектот „Во Фокус“ при Институтот за дефектологија и беше пратена на студентска размена во Германија и Холандија во периодот од 16.1. до 16.4.2005. Учесник е и на Вториот интернационален конгрес на студенти од факултети за специјална едукација и рехабилитација во периодот 20.4.2007 - 22.4.2007 година во Загреб, Република Хрватска. Учесник е на семинарот за едуцирање на волонтери од областа на специјалната олимпијада.

Коавтор е на стручни трудови од областа на специјалната едукација и рехабилитација. Коавтор е на прирачник-практикум за спроведување на вежби по предметот физиологија со функционална анатомија.

Партиципирала на повеќе семинари, конференции и проекти и е член на научни и организациони одбори на научни конференции, семинари и научни собири. Настапува со теми на неколку научни конференции, семинари и научни собири.

Технички секретар е на редакцискиот одбор на списанието дефектолошка теорија и практика и уредник е на зборникот на трудови на симпозиумот „Рана интервенција и развојни нарушувања“ што ќе се одржи во Охрид од 19 до 21 мај 2011 година во организација на Сојузот на дефектолози на Македонија и Здружението на педијатри на Македонија.

Активен член е на Сојузот на дефектолози на Република Македонија.

Во периодот од 2006 до 2011 година работи како демонстратор на Институтот за дефектологија. Има работно искуство и како наставник во ПОУ „Д-р Златан Сремец“ во Скопје за учебната 2010/2011 година.

Успех во текот на студирањето

1. Додипломски студии - просечен успех 9,25
2. Постдипломски студии - просечен успех 10,00

Објавени научни и стручни трудови

1. **Рашиќ, О.**, Трајковски, В. (2006). „Сексуална злоупотреба на лица со ментална ретардација“ - Дефектолошка теорија и практика (бр. 3-4 2006 година), стр.57-67.
2. **Рашиќ, О.**, Трајковски, В. (2009). „Сексуална едукација на лицата со инвалидност во Република Македонија“ Дефектолошка теорија и практика (бр. 1-2 2009 година), 7-24 стр.
3. **Рашиќ, О.**, Трајковски, В. (2010). „Полов развој, абнормално полово однесување и сексуално воспитание кај лицата со инвалидност“ - Зборник на трудови, Сојуз на дефектолози на Република Македонија (27.5.2010 - 29.5.2010), Конференција Битола, стр. 66.
4. Чичевска Јованова Н., **Рашиќ, О.**, Трифуновска, М. „Приказ на случај според MOVE програма“ - Зборник на трудови Сојуз на дефектолози на Република Македонија (27.5.2010 - 29.5.2010) Конференција Битола, стр.185.
5. Чичевска Јованова Н., **Рашиќ, О.**, Трифуновска, М. „Подобрување на квалитетот на живот преку MOVE програма“, Зборник на трудови (22.10. - 24.10.2010) - Конференција во Сомбор, стр.373-395.
6. „Насилно однесување и агресивност кај учениците од посебните основни училишта“ (во печат - Зборник на трудови на конференција во Тузла, Босна).

Објавени книги, практикуми, скрипти

1. Прирачник-практикум (како ко-автор) за спроведување на вежби по предметот физиологија со функционална анатомија (учебна 2007/2008 година)

Презентација на научни трудови на семинари, конференции и симпозиуми

1. „Полов развој, абнормално полово однесување и сексуално воспитание кај лицата со инвалидност” - конференција „60 години воспитание, образование, рехабилитација и вработување кај децата со инвалидност во Македонија“.
2. „Приказ на случај според MOVE програма” - конференција „60 години воспитание, образование, рехабилитација и вработување кај децата со инвалидност во Македонија“.
3. „Подобрување на квалитетот на живот преку MOVE програма” – Интернационална конференција за специјална едукација и рехабилитација од 22 до 24.10.2010 година во Сомбор, Србија.

Учество на семинари, конференции и симпозиуми

1. Учесник (предавач) на Семинарот за едуцирање на волонтери од областа на специјалната олимпијада.
2. Учесник на конференција „Towards community living-curent realities-future challenges” во организација на ЕАСПД, ПОРАКА, Отворете ги прозорците и МНЗА од 7 до 8.10.2010 година во Скопје.
3. Учесник на DG ECHO 4-дневен тренинг на тема: „Strengthening the capacities of humanitarian NGO: from the identification to the implementation of a humanitarian action” организиран од Фондацијата „Together” - Словенија од 3 до 6.11.2010 година во Порторож.
4. Учесник на симпозиум „Растројства од аутистичен спектар: дијагностика, рана интервенција и превенција”, во организација на Здруженијето на психијатри на Македонија и ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија на 13.4.2011 година.
5. Учесник на Семинар за обука за примена на MOVE програмата на работа со лица со физичка попреченост, во организација на Британска амбасада од 21 до 22.10.2009 година во Скопје.

Студиски размени

1. Учествувае во ТЕМПУС-проектот „Во Фокус“ при Институтот за дефектологија и беше пратена на студентска размена во Германија и Холандија во периодот од 16.1.2005 до 16.4.2005.
2. Учествувае на Вториот интернационален конгрес на студенти од факултети за специјална едукација и рехабилитација во периодот 20 до 22.4.2007 во Загреб, Република Хрватска.

Учество во проекти/работилници

1. Учесник во проектот (предавач) „Модернизација на наставата-работа со ученици со инвалидност”, во реализација на Министерството за образование и наука на Република Македонија и Институтот за дефектологија од јануари – јуни 2010 година.
2. Учесник во проектот „Советувалиште за деца, млади и родители” во соработка со Фондацијата „Together” и Министерството за надборешни работи од Словенија.

3. Учесник во работилница „Ageing of people with intellectual disabilities” во организација на IASSID и Институт за дефектологија од 16.1. до 16.4.2005 година.

Владеење на странски јазици

1. Англиски јазик - пишуван и говорен
2. Познавање на словенска група на јазици - српски, хрватски и бугарски
3. Познавање на албански јазик.

Дополнителни професионални активности

1. Член е на комисијата на интернационалната конференција по повод „15 години од постоењето на на Институтот за дефектологија”, 1 – 3.4.2008 година во Скопје.
2. Член е на организациониот одбор на интернационалната конференција по повод „15 години од постоењето на Институтот за дефектологија”, 1 – 3.4.2008 година во Скопје.
3. Член е на организационен одбор на конференцијата и работното претседателство „60 години воспитание, образование, рехабилитација и вработување на лицата со инвалидност во Република Македонија”, од 27 до 29.5.2010 година во Битола.
4. Учесник е во асоцијацијата на дефектолози на Република Македонија.
5. Технички секретар е при редакцискиот одбор на списанието „Дефектолошка теорија и практика”.
6. Благајник е во Македонското научно здружение за аутизам.
7. Уредник на зборникот на трудови на симпозиумот “Рана интервенција и развојни нарушувања” што ќе се одржи во Охрид од 19 до 21 мај 2011 година во организација на Сојузот на дефектолози на Македонија и Здружението на педијатри на Македонија.

Има познавање од работата со компјутери.

2. Каровска Александра

Биографски податоци

Кандидатката Александра Каровска е родена во Скопје на 26.4.1984 година.

Основно и средно медицинско училиште има завршено во Скопје. Дипломирала на Институтот за дефектологија на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје со просечен успех 9,77, на 28.9.2006 година, на тема „Статусот на лицата со слухна оштетеност и телесна инвалидност вработени во заштитните друштва во Република Македонија со постојната легислатива”. На 3.12.2007 година е прогласена за студент на генерацијата 2002/2003 на Институтот за дефектологија. Магистрирала на Институтот за дефектологија – насока: оштетување на слухот и говорот, со просечен успех 10,00, на тема „Дете со кохлеарен имплантант во рамките на инклузивната училница”. Во 2009 година и е

одобрен елаборатот за докторат на Институтот за дефектологија при Филозофскиот факултет во Скопје.

Учествуваше во ТЕМПУС-проектот „Ин Фокус“ при Институтот за дефектологија и беше пратена на студентска размена во Германија и Холандија во периодот од 16.1. до 16.4.2005 година. Учесник е и на вториот интернационален конгрес на студенти од факултети за специјална едукација и рехабилитација во периодот од 20 до 22.4.2007 година во Загреб, Република Хрватска. Во текот на 2007 година учествуваше на шестмесечна обука за изработка на бизнис-план, организирана од страна на Машинскиот факултет во Скопје. Во 2007 година учествуваше на Курсот за теорија на избор, реална терапија и менаџмент на водење (Институт „Вилијам Гласер“).

Партиципирала на повеќе семинари, конференции и проекти и е член на научни и организациони одбори на научни конференции, семинари и научни собири. Настапувала со теми на неколку научни конференции, семинари и научни собири.

Коавтор е на повеќе стручни и научни трудови од областа на специјалната едукација и рехабилитација. Коавтор е на книгите „Дете со кохлеарен имплант во инклузивната училница-студија на случај“ и „Разлики меѓу знаковните јазици (АСЛ, БСЛ и МЗЈ) (во печат)“.

Активен член е на Сојузот на дефектолози на Република Македонија.

Во периодот од 2006 до 2011 година работи како демонстратор на Институтот за дефектологија. Работи и како воспитувач во група со ученици со слушни оштетувања и лесна интелектуална попреченост во ДУЦОР „Партенија Зографски“ во учебната 2010/2011 година.

Успех во текот на студирањето

1. Додипломски студии - просечен успех - 9,77
2. Постдипломски студии - просечен успех 10,00

Објавени научни и стручни трудови

1. Јачова, З., **Каровска, А.**, Димовиќ, Ј., (2010), Дете со кохлеарен имплант во рамките на редовното образование, Конференција за специјална едукација и рехабилитација - Наука и/или пракса, Сомбор, стр. 655-673.
2. Јачова, З., **Каровска, А.**, (2010), Стандардизација на македонскиот знаковен јазик со цел подобрување на образованието на глувите лица, Конференција за попречености и растројства: феноменологија, превенција и третман, дел 1. Факултет за специјална едукација и рехабилитација, Белград, стр. 259-268.
3. Јачова, З., **Каровска, А.**, (2009), Интеракција на дете со кохлеарен имплант во инклузивната училница, 12-та Интернационална конференција за инклузивно образование во балканските земји: прописи и практики, стр. 299-307.
4. Јачова, З., **Каровска, А.**, (2009), Специфичности во речникот на учениците со слушно оштетување, *Дефектологија*, 15(2) Тузла: Факултет за специјална едукација и рехабилитација, стр. 78-197.

5. Јачова, З., Ковачева, О., **Каровска, А.**, (2008), Разлики меѓу американскиот (АСЛ) и британскиот знаковен јазик (БСЛ), *Дефектолошка теорија и практика*, Скопје (1-2), стр. 41-54.
6. Јачова, З., **Каровска, А.**, (2008), Анализа на интеракцијата меѓу наставниците и учениците во инклузивната училница - студија на случај на дете со кохлеарен имплант, *Дефектолошка теорија и практика* (3-4), стр. 7-22
7. Јачова, З., **Каровска, А.**, (2008), Дете со кохлеарен имплант во инклузивната училница, Конференција за инклузија – дилеми во теоријата и праксата, Факултет за специјална едукација и рехабилитација, Белград, стр. 347-361.
8. Јачова, З. **Каровска, А.**, (2007), Раната дијагностика како предуслов за успешна кохлеарна имплантација, *Дефектолошка теорија и практика*, Скопје (3-4), стр. 41-48.
9. Јачова, З., Грут, Л., Валсо Еиде, К., Тирми, Г., **Каровска, А.**, (2006), Општество за сите – Пилот-студија за вработувањето и работните услови за лицата со инвалидност во Македонија, *Дефектолошка теорија и практика*, Скопје (3-4), стр. 45-56.
10. **Каровска, А.**, Јачова, З., (2006), Транзиции на децата со попреченост од сервисите за рана интервенција во редовните инклузивни училишта, *Дефектолошка теорија и практика*, Скопје, (3-4), стр. 37-44.

Објавени книги, практикуми, скрипти

1. Јачова, З., Ковачева, О., **Каровска, А.**, (2010), Разлики меѓу знаковните јазици - (АЗЈ, БЗЈ и МЗЈ) - (книга во печат).
2. Јачова, З., **Каровска, А.**, (2009), Дете со кохлеарен имплант во инклузивната училница - студија на случај, Круг, Скопје.

Презентација на научни трудови на семинари, конференции и симпозиуми

1. „Партиципација на ученик со кохлеарен имплант во инклузивната училница“, Интернационална конференција за образование, рехабилитација и вработување на лицата со пречки во Република Македонија, Битола, 2010 .
2. „Ставовите на наставниците кон работа со дете со кохлеарен имплант“, Интернационална конференција за образование, рехабилитација и вработување на лицата со пречки во Република Македонија, Битола, 2010.
3. „Стратегии за работа со дете со кохлеарен имплант во инклузивната училница“, Интернационална конференција за инклузија, Златибор, Србија, 2010.
4. „Интеракција на дете со кохлеарен имплант во инклузивната училница“, 12-та Интернационална конференција, Инклузивно образование во балканските земји - прописи и практики, Охрид, 2009.
5. „Улогата на дефектологот во инклузивниот процес“, Конференција за улогата на дефектологот во институционалниот и вонинституционалниот третман на децата со ПОП, Скопје, Македонија, 2008.

6. „Анализа на моделите за поддршка на децата со слухни оштетувања во рамките на инклузивната училишница“, Конференција за улогата на дефектологот во институционалниот и вонинституционалниот третман на децата со ПОП, Скопје, Македонија, 2008.
7. „Компаративна анализа на американскиот и британскиот знаковен јазик“, Студентски сурдолошки конгрес на Факултетот за специјална едукација и рехабилитација во Белград, Република Србија, 2008.
8. „Статусот на лицата со инвалидност во заштитните компании во Р. Македонија“, Студентски конгрес на Едукациско-рехабилитациониот факултет во Загреб, Р. Хрватска, 2007.

Учество на семинари, конференции и симпозиуми

1. Прва меѓународна конференција за специјална едукација и рехабилитација - наука и/или пракса, Сомбор, Република Србија, 2010, (зборник на апстракти)
2. 3-та Интернационална конференција за теорија и пракса во образованието, интеркултурна комуникација, мултикултурно образование, Бекешчаба, Унгарија, 2010 (зборник на апстракти)

Студиски размени

1. Студентска размена Tempus in Focus во Германија и Холандија (16.1. - 16.4.2005)
2. Интернационална летна школа во Осло, Норвешка-Special Education Needs course – насока Инклузивно образование (20.6. - 1.8.2008), со сертификат за специјална едукација со највисока оцена.

Учество во проекти/работилници

1. Програмски координатор за проектот „Унапредување на воспитно-образовниот процес на децата со ПОП на локално ниво“ - Сојуз на дефектолози во соработка со CIRa и CIVICA, 2010 година.
2. Помлад истражувач во интернационалниот проект „Развој на инклузивните училишта: Пракса-Истражувања-Изградба на капацитети на Западен Балкан (универзитети во Осло, Белград, Загреб, Скопје, Сараево, Тузла и Љубљана)“, во периодот од 2006 до 2009 година.
3. Проект за изработка на бизнис-план, Машински факултет, Скопје, 2007 година.
4. Работилница за теорија на избор, реална терапија и менаџмент на водење, Скопје (Институт „Вилијам Гласер“), 2007 година.
5. Помлад истражувач во пилот-студијата „Општество за сите - пилот студија за вработување и работните услови за лицата со инвалидност во Македонија“ (во соработка со СИНТЕФ-Норвешка), во 2006 година.

Владеење на странски јазици

1. Англиски јазик - пишуван и говорен
2. Српски и хрватски јазик - пишуван и говорен
3. Италијански јазик - умерени говорни и пишувачки способности

Дополнителни професионални активности

1. Член на организационен одбор, Симпозиум за рана интервенција и развојни нарушувања, Охрид, Р. Македонија, 2011 година.
2. Член на организационен и научен одбор, Интернационална конференција за образование, рехабилитација и вработување на лицата со пречки, Битола, Р. Македонија, 2010 година.
3. Претседател на комисијата за национална и меѓународна комуникација на Сојузот на дефектолози на РМ, од 2009 до 2011 година.
4. Технички секретар на списанието „Дефектолошка теорија и практика“, од 2008 до 2009 година.
5. Надворешен стручен соработник на Бирото за развој на образованието за изработка на адаптираните наставни програми за второ одделение за учениците со оштетен слух, 2009 година.
6. Изработка на нова наставна програма за работа со компјутер за учениците со посебни потреби од I до III одделение.
7. Пишување на библиографии за списанието „Дефектолошка теорија и практика“ во периодот од 2007 до 2009 година.

Има познавање од работата со компјутери.

Заклучок и предлог

Врз основа на увидот во биографските податоци, објавените научно-стручни трудови, учеството и презентацијата на стручни трудови на меѓународни конференции, објавените книги, како и анализата на наставната и научно-стручната дејност, може да се даде следнава анализа:

- ❖ во однос на успехот во текот на студирањето, согласно со конкурсот, и **двете кандидатки** ги исполнуваат условите за избор во звањето помлад асистент;
- ❖ кога се работи за објавени научни и стручни трудови, кандидатката **м-р Каровска Александра** (има објавено 10 стручни трудови) **е во предност** во однос на кандидатката м-р Рашиќ Оливера (има објавено 6 стручни трудови);
- ❖ кога станува збор за објавени книги/скрипти/практикуми, кандидатката **м-р Каровска Александра** (има објавено 2 книги-како коавтор, од кои едната е во печат) **е во предност** во однос на кандидатката м-р Рашиќ Оливера (има објавено 1 практикум-како коавтор);
- ❖ во однос на учество и на семинари, конференции и симпозиуми кандидатката **м-р Рашиќ Оливера** (има учествувано на 5 собири) **е во предност** во однос на м-р Каровска Александра (има учествувано на 2 собири);
- ❖ во однос на презентацијата на научни и стручни трудови, кандидатката **м-р Каровска Александра** (има презентирано 8 стручни трудови) **е во предност** во однос на кандидатката м-р Рашиќ Оливера (има презентирано 3 стручни трудови);

- ❖ во однос на студиските размени и **двете кандидатки** имаат по 2 студиски престоја во земјите на Европската унија и регионот;
- ❖ **двете кандидатки** учествувале, односно биле дел од активностите во проекти/работилници и повеќе дополнителни професионални активности кои се врзани за дефектолошката теорија и практика, научната и издавачката дејност;
- ❖ во владеењето на странски јазици и **двете кандидатки** имаат одлично познавање на англискиот јазик и словенската група на јазици, како и солидно познавање на италијанскиот (м-р Кароваска Александра) и албанскиот јазик (м-р Рашиќ Оливера);
- ❖ **двете кандидатки** покажуваат солидно познавање од работата со компјутери и информативната технологија;
- ❖ **двете кандидатки** имаат организациски способности и адекватни персонални карактеристики кои се предуслов за успешна и ефикасна тимска работа.

Од прикажаните податоци може да се види дека и двете кандидатки ни се претставуваат со голем број реализирани активности во своите научно-стручни, издавачки и професионални дејности. Сепак, кога направивме темелна споредба и анализа на резултатите утврдивме и донесовме заклучок дека кандидатката м-р Каровска Александра е во предност и покажа повеќе резултати во својата дејност во однос на кандидатката м-р Рашиќ Оливера.

Ни претставува особена чест и задоволство да ја предложиме **м-р Каровска Александра** да биде избрана во звањето помлад асистент на Институтот за дефектологија за научните области: дефектологија, методика, дефектолошка дијагностика и заштита и помош на хендикепирани.

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈА

Проф. д-р Горан Ајдински, с.р.
 Проф. д-р Зора Јачова, с.р.
 Доц. д-р Зоран Киткањ, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ: „МОДЕЛ ЗА ВРЕДНУВАЊЕ НА БОНДРУЧНИ И ЛЕСНОМОНТАЖНИ ОБЈЕКТИ (БОЛМО) ОД АСПЕКТ НА ЕКОНОМИЧНОСТА, ЕФИКАСНОСТА ВО ГРАДЕЊЕТО И ТЕРМОИЗОЛАЦИОНИТЕ ПАРАМЕТРИ НА ПРИМЕРИ ВО САД, ФИНСКА (ЕУ) И Р. МАКЕДОНИЈА“ ОД КАНДИДАТОТ М-Р ДИМКОВ ЃОРЃИ, ПРИЈАВЕНА НА АРХИТЕКТОНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 08 бр.6/5 од 3.2.2011 година, избрани сме за членови на Рецензентската комисија за преглед и оцена на докторската дисертација под наслов „Модел за вреднување на бондручни и лесномонтажни објекти (БОЛМО) од аспект на економичноста, ефикасноста во градењето и термоизолационите параметри по примери во САД, Финска (ЕУ) и Р. Македонија“, поднесена од кандидатот м-р Димков Ѓорѓи, дипл.инж.арх.

Членовите на Рецензентската комисија се состанаа на 6.4.2011 година. Од оправдани причини, на состанокот беше спречен да присуствува проф. д-р Кирил Граматиков кој во куса писмена форма (без потпис) на увид го достави своето мислење со 10 забелешки. На почетокот на состанокот, претседателот на Комисијата, проф. д-р Тихомир Стојков ги извести присутните членови за формалните аспекти на постапката за пријавување на докторската дисертација. Беше констатирано дека постапката за пријавувањето на докторската дисертација е спроведена согласно со законските прописи и дека до Архитектонскиот факултет, од доставените сепарати за стручно мислење за докторската дисертација испратени до пет институции/фирми, се пристигнати две позитивни мислења (едно од фирмата Гео-Инг, од Скопје, потпишано од две лица, деловодно незаверено и без ставен печат, и од Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, потпишано од деканот со ставен печат од Факултетот и деловодно заведено под бр.14, дел. ед. 17 од 12.2.2011 година).

По ова известување, присутните членови на Комисијата ги изнесоа своите поединечни мислења и забелешки за поднесената докторска дисертација, при што се констатира дека станува збор за сериозни формални и суштински забелешки по однос на целината на трудот. Врз основа на изнесените мислења и дискусијата на членовите на Комисијата, претседателот предложи членовите на Комисијата мислењата и забелешките да ги елаборираат и да ги достават во писмена форма преку архивата на Факултетот, да се направи увид во извештајот со мислењето на Комисијата за подобност на темата и кандидатот и да се закаже уште еден состанок на Комисијата во полн состав. Овој состанок се одржа на 3.5.2011 година и на него присуствуваа сите членови на Комисијата. Врз основа на разгледувањето на писмените извештаите и од увидот во севкупната постапка за пријавување и изработка на докторската дисертација, Комисијата за преглед и оцена на докторската дисертација, до Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. На 15.10.2007 година, кандидатот пријавил (пријава бр 07-238/1 од 15.10.2007 година) изработка на докторска дисертација под работен наслов: **„Компаративна анализа на искуствата во изградбата и експлоатацијата на префабрицирани индивидуални станбени објекти – систем барака, по примери на САД, Финска и Скопје”**. Пријавата на дисертацијата е разгледана на седницата на Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет одржана на 31.10.2007 година, на која е одредена тричлена Комисија за оцена на подобноста на кандидатот и темата. Оваа Комисија, до Наставно-научниот совет на Факултетот, поднела извештај (бр. 07 40/1 од 24.1.2008 година) во кој ги прифаќа подобноста на кандидатот и начелно темата на дисертацијата и дека, во врска со тоа, на кандидатот му го сутерира следново:

- во конечната верзија на насловот да се наведе дека компаративната анализа ќе се спроведе по примери во САД, Финска (ЕУ) и Р. Македонија;

- да се дефинираат објектите како типови, системи и сл. со цел да се формира обемот на истражувањето;

- во целите на истражувањето попрецизно да се назначи истражувачкиот проблем и очекуваните резултати, односно според кои методи на истражување ќе се истражуваат наведените критериуми како ефикасност, брзина на градење, економичност и заштеда на енергија;

- во структурата на трудот јасно да се дефинираат следниве делови, и тоа:

I дел: Вовед, предмет на истражувањето, цели на истражувањето, хипотези и методи на истражување

II и III дел: Анализи на примери

IV дел: Споредбени (компаративни) анализи

V дел: Заклучок

На 65. седница на Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет, во дискусијата по извештајот на Комисијата, од страна на членовите на Наставно-научниот совет беа исто така отворени одредени прашања во врска со темата и насловот на дисертацијата по што Наставно-научниот совет ја задолжи Комисијата да постапи според сите изнесени забелешки и сутестии и до ННС да достави на разгледување и усвојување нов извештај со предлог за измена на насловот на дисертацијата.

Новиот извештај со предлог на Комисијата за подобност на кандидатот и темата за докторската дисертација (бр. 07 40/2 од 5.3.2008 година) беше разгледан на 66. седница на Наставно-научниот совет при што, во договор со кандидатот, беше дефиниран насловот на докторската дисертација кој гласи: **„Модел за вреднување на бондручни и леномонтажни објекти (БОЛМО) од аспект на економичноста, ефикасноста во градењето и термоизолационите параметри по примери во САД, Финска (ЕУ) и Р. Македонија”**.

2. Содржинска структура на трудот.

Трудот се состои од 167 страници, од кои 18 страници УВОД, 56 страници АНАЛИЗА НА ПРИМЕРИ ОД САД, 50 страници АНАЛИЗА НА ПРИМЕРИ ОД ФИНСКА (ЕУ), 25 страници АНАЛИЗА НА ПРИМЕРИ ВО Р. МАКЕДОНИЈА, 1 страница КОНСТАТАЦИЈА, 4 страници КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА, 6 страници ЗАКЛУЧОК, 1 страница РЕЗИМЕ/SUMMARY и 4 страници БИБЛИОГРАФИЈА.

Во трудот се поместени 88 фотографии (слики), 149 цртежи, 6 дијаграми и една табела.

3. Од увидот во поднесената докторска дисертација и писмените извештаи со мислења и забелешки на членовите на Комисијата за преглед и оцена на докторската дисертација се констатира следново:

3.1. Поднесената дисертација, во форма во којашто е изработена и поднесена од кандидатот, во голем дел не ги задоволува елементите, критериумите и нивото на докторска дисертација. Во трудот, конфузно и без методолошка подреденост, поместени се голем број информации, преземени, преведени или препишани од најразлични извори (од технички и друг вид на брошури, интернет и сл.), при што недостасува сериозен критички и аналитички пристап при нивното разгледување, во обработката и употребата во трудот. За дел од овие извори кандидатот нецелосно ги цитира или не ги наведува авторите.

3.2. Во дисертацијата не можат јасно да се согледаат методолошките рамки и подреденост на истражувачкото подрачје, предметот и целите на истражувањето, поставените хипотези и метод(и) на истражување. Во предговорот делумно и конфузно се поместени сегменти од методолошките рамки, но недостасува сегмент за поставување на проблемска ситуација, предметот на истражувањето (досегашни истражувања), организационата структура на истражувањето, техниките и другите инструменти на истражувањето.

3.3. Номенклатурата на содржината на трудот не соодветствува со развивањето на истражувањето, компликувана е и нејасна. Во врска со тоа може да се констатира дека кандидатот не постапил согласно со сугестиите дадени од Комисијата за подобност на темата, презентирани погоре во точката 1. Во дисертацијата недостасува апстракт со клучни зборови на македонски и англиски јазик.

3.4. Лексички, дисертацијата е оптоварена со голем број нејасни, неразбирливи и палијативно употребени изрази и термини, користена е нестручна терминологија, употреба на странски или колоквијални изрази и зборови. Неопходно е, за тие да бидат употребени, користени на соодветни стручни термини на македонски јазик, а странските (евентуално) да се користат во загради. Се забележува преголема употреба на бројни називи и термини на англиски јазик. Недостасува личен авторски придонес на кандидатот кон елаборацијата на текстот. Дисертацијата изобилува со бројни непотребни или општо познати информации поместени во скоро сите поглавја. Големината на користениот фонт е ситна (не е користена стандардна големина на фонтот за ваков труд - 12).

3.5. Повикувањето на одредени странски стандарди, нормативи и сл. треба да биде проследено со целосно објаснување на нивната природа и целесообразност. Кандидатот се повикува на ЈУС-стандардите, кои не се во примена и тие треба да се заменат со МКС, EN и ISO-стандарди. Пресметки за топлина и звук не се потребни, со оглед на тоа што насловот е општ. Употребата на терминот *термо* да се замени со терминот *топлина*, а терминот *шумови* со бучава. Во предговорот се спомнува поимот *енергетска ефикасност*, при што истиот не е објаснет како збир на мерки и нивна имплементација. Овој термин не може да биде објаснуван во поднасловот на предговорот *Структура на трудот*. Треба да биде одвоен. На стр. 70, како поднаслов, се јавува повторно употреба на терминот *енергетска ефикасност* во кој се зборува за коефициентот „U“, одржливост и „пасивни куќи“ („U“ е коефициент на пренесување на топлина, а не премин на топлина). Истата недоследност во употребата на овој термин се забележува во поглавјата 2.3.8 и во табелата 10 (стр. 157).

3.6. Поставената цел за дефинирање на модел за вреднување на бондручните и лесномонтажните системи со опфаќање на неколку параметри на познати системи и врз основа на тоа направената компаративна анализа врз искуствата и нивното користење, не е постигната. За спроведување на целисходна анализа, из-

борот на системите би требало да биде направен според претходно определени услови и споредби на системи со слични елементи. Кандидатот анализира системи кои содржат големи варијации во однос на одбраните параметри кои, практично, се неспоредливи без подлабоки анализи и дополнителни истражувања.

3.7. Во дисертацијата, недоволно или површно се анализирани одредени битни аспекти на можностите за постигнување на една современа модификација (варијанта или варијанти) на традиционалниот бондрук, неговите суштински особености како конструктивен систем, енергетските перформанси податливи за климатското подрачје на РМ, неговата материјална констелација и можностите за една современа примена на подрачјето на Р. Македонија.

3.8. При анализата на конструктивните аспекти, без разлика за кои од двата посочени система (бондручни и лесномонтажни) станува збор, треба да се имаат предвид сознанијата од досегашните истражувања во услови на хоризонтални товари од ветар и особено од динамички товари (земјотреси) при што главна улога имаат врските меѓу елементите и дисипацијата на динамичката енергија, особено онаа што се губи во врските со коефициент на придрушување кој надминува и 40%. Во таа смисла, при анализата на конструктивните аспекти на одбраните системи, недостасува одредена начелна анализа на врските меѓу дрвените елементи.

3.9. Најголемиот дел од сликите и графичките прилози (кои ги има непотребно многу) се преземени паушално од најразлични извори и се поместени палијативно во трудот без објаснување. Во одредени случаи тие се без јасна номенклатура и аргументирана експликација. Недостасуваат оригинални графички прилози изработени од кандидатот низ кои би се објасниле одредени негови истражувачки согледувања и анализи кои треба да бидат составен дел на една докторска дисертација која третира специфична проблематика и од архитектонски аспект.

3.10. На крајот на дисертацијата недостасува систематизирана листа на заклучоци и сопствени сознанија на кандидатот кои произлегуваат од истражувањето. Наместо тоа, во заклучоците кандидатот поместува и повторува цели делови или сегменти од текстот на дисертацијата.

4. Согласно со погоре изнесеното, Комисијата за преглед и оцена на докторската дисертација под наслов: „Модел за вреднување на бондручни и лесномонтажни објекти (БОЛМО) од аспект на економичноста, ефикасноста во градењето и термоизолационите параметри по примери во САД, Финска (ЕУ) и Р. Македонија“, поднесена од кандидатот м-р Димков Ѓорѓи, дипл.инж.арх., му предлага на Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, согласно со чл. 60 од Правилникот за единствените основи за организирање на постдипломски и докторски студии на УКИМ, Универзитетски гласник бр. 7/25.09.2001, кандидатот да ги изврши нужните иземени и дополнувања во докторската дисертација наведени во оваа рецензија.

Скопје, 3.5.2011 година

Членови на Рецензентската комисија
за преглед и оцена на дисертацијата

Проф. д-р Тихомир Стојков, пртседател, с.р.
Проф. Владимир Бошковски, ментор, с.р.
Проф. д-р Тамара Теофиловска-Бојацијева, член, с.р.
Проф. д-р Владимир Симовски, член, с.р.
Проф. д-р Кирил Граматиков, член, с.р

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
МОЖНОСТИ ЗА СТИМУЛИРАЊЕ И ПРОДУКТИВНО КОРИСТЕЊЕ
НА ПРИВАТНИТЕ ТРАНСФЕРИ ВО МАКЕДОНИЈА, ПОДНЕСЕНА ОД
КАНДИДАТОТ М-Р БИЉАЉ КАСАМИ, ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, со број 02-450/2, донесена на седницата одржана на 25.2.2011 година, определени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов: **Можности за стимулирање и продуктивно користење на приватните трансфери во Македонија**, поднесена од кандидатот м-р Биљаљ Касами.

Докторската дисертација беше прифатена со одлука на Наставничкиот колегиум за постдипломските студии и Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, а за ментор беше определен проф. д-р Михаил Петковски.

По опстојното читање и прегледување на дисертацијата, Комисијата на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов: “Можности за стимулирање и продуктивно користење на приватните трансфери во Македонија”, поднесена од кандидатот м-р Биљаљ Касами, обработува актуелна и значајна проблематика, која е недоволно истражена и малку анализирана во нашата земја.

Вкупната материја во докторската дисертација е елаборирана на 300 страници, од кои 222 страници се основен текст. Во користената литература се наброени вкупно 193 библиографски единици, и тоа: 147 наслови од англиска литература и 46 наслови од македонска литература. Трудот содржи и два прилога: издвоени анкетни прашалници (анкетен прашалник за приватни трансфери и анкетен прашалник за претприемништво).

Низ текстот се дадени вкупно 47 табели, 38 графикони и 2 слики.

Трудот, покрај воведните и заклучните излагања, концепциски е поделен во осум глави.

Во првата глава, кандидатот ги дефинира приватните трансфери, дава приказ на приватните трансфери во светот и прави компаративна анализа на приватните трансфери во одредени балкански земји. Во оваа глава, кандидатот ги дефинира различните видови приватни трансфери (надоместокот за работа, работничките докази, трансферите на иселениците и другите трансфери) и ги анализира истите во однос на бруто домашниот производ и во однос на странските директни инвестиции. Оваа анализа е само генерално запознавање со приватните трансфери со цел да се навлезе подлабоко во темата која се истражува во трудот.

Во втората глава од трудот, кандидатот ги анализира приватните трансфери во Р. Македонија, и тоа низ четири основни аспекти: трансферите на национално ниво, трансферите како процент од бруто домашниот производ, ефектите врз инвестициите и потрошувачката и соодносот помеѓу трансферите и платниот биланс на Р. Македонија. Во оваа глава, кандидатот ги анализира последните движења на тековите на приватните трансфери во Р. Македонија, во периодот од 2006 до 2009 година и го истакнува големото значење на приватните трансфери, како извор за надворешно финансирање на македонската економија.

Третата глава во трудот е посветена на истражувањето на приватните трансфери во полошкиот регион и нивното влијание врз економските текови во овој регион. Во недостаток на соодветна статистичка база на податоци, кандидатот за потребите на ова истражување спровел анкета, со која се опфатени 60 иселеници, односно членови на нивното поблиско семејство, во полошкиот регион, во текот на декември 2010 година. Во овој дел, кандидатот дава приказ на генералните информации за анкетираниите лица (социјален статус, степен на образование, професија и сл.), на обемот и динамиката на тековите на приватните трансфери, како и нивната намена, односно искористувањето на средствата од страна на семејствата на иселениците. На крајот на главата, кандидатот ги анализира тековите на трансфери во форма на стоки и услуги, како и улогата на иселениците во служба на развој на нивната заедница.

Во четвртата глава од трудот, кандидатот ги анализира потребите на македонското стопанство за свеж капитал. За разлика од претходните две глави, во кои приватните трансфери се разгледуваат од аспект на понудата, во четвртата глава од трудот, кандидатот ја анализира состојбата со приватните трансфери од аспект на страната на побарувачката. Во оваа глава, кандидатот ја разгледува можноста за користење на приватните трансфери за делумно или целосно покривање на потребата на македонското стопанство за свеж капитал, главно преку три аспекти: 1) перманентната потреба на македонското стопанство за свеж капитал (во приватизациониот и постприватизациониот период); 2) резултатите добиени од анкетата спроведена за потребите на АДЕЦ и 3) капиталниот потенцијал на македонските иселеници, анализиран според регионалната и временската дистрибуција.

Во петтата глава, кандидатот врши истражување на различните искуства од светот, од аспект на продуктивното користење на приватните трансфери. Во првиот дел од оваа глава, кандидатот ги обработува искуствата на Мексико, Индија и Филипини, како земји со најбогато искуство во поглед на користењето на приватните трансфери, додека во вториот дел прави обид да ги пренесе овие искуства на случајот на Р. Македонија.

Во оваа глава, кандидатот ја истакнува потребата од изработување на сеопфатна стратегија на национално ниво, која како основни цели би ги имала: 1) формализирањето на преносот на приватните трансфери; 2) користењето на приватните трансфери во функција на стимулирање на економскиот развој и 3) финансирањето на општествени проекти со непрофитабилен карактер (во областа на културата, образованието, здравството, социјалната заштита и сл.).

Во шестата глава од трудот, кандидатот ги анализира приватните трансфери низ призмата на финансискиот систем на Р. Македонија и нивната инкорпорираност во него. Во првиот дел од главата, кандидатот ги дава основните карактеристики на финансискиот систем во Р. Македонија, додека во вториот дел ги разгледува приватните трансфери и штедењето, односно можноста за штедењето на приватните трансфери преку финансискиот систем на Р. Македонија. Во овој дел, согласно со утврдената ситуација со приватните трансфери, кандидатот прави обид за предложување конкретни решенија во насока на дизајнирање поефикасен финансиски систем за поголемо инкорпорирање на приватните трансфери во тој систем.

Во седмата глава, кандидатот врши истражување на можноста, приватните трансфери да се инвестираат на Македонската берза на хартии од вредност. Во оваа глава, на почетокот, кандидатот ја анализира состојбата и функционирањето на Македонската берза за хартии од вредност, а потоа ги изнесува позитивните искуства на другите земји и можноста за нивна примена на случајот на Р. Македонија.

Во последната, осма глава од трудот, кандидатот ги истражува можностите за непосредно инвестирање на приватните трансфери во продуктивни проекти. Акцент е ставен на истражувањето на јавно-приватните партнерства (функционирањето и развојот на технолошките паркови и бизнис-инкубаторите), понатаму на инвестирањето на нашите иселеници во постојните успешни македонски фирми и основањето претставништва во Р. Македонија, на високо технолошки фирми и институции, кои поттекнуваат од земјите каде што привремено работат и престојуваат иселениците.

Кандидатот во својот труд заклучува дека приватните трансфери во Р. Македонија, иако значајни по својот обем, за жал недоволно се користат за продуктивни инвестиции и стимулирање на економскиот развој, напротив, доминантно се користат за тековна и непродуктивна потрошувачка (недвижности, автомобили и сл.).

Од друга страна, кандидатот истакнува дека македонските иселеници во странство располагаат со огромен капитален потенцијал, кој го проценува на седум милијарди долари и ја потенцира потребата од развивање соодветна национална стратегија за искористување на овој потенцијал и негово ставање во функција на стимулирање на економскиот развој на државата.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Една од главните придобивки на современите услови на живеење е правото на човекот за слободно движење, а како резултат на тоа, појавата на приватните трансфери зазема сè поголемо значење во светската научна литература од една страна, и во вкупните економски и финансиски текови во земјите низ светот, од друга страна. Тековите на приватните трансфери во земјите во развој се втор извор по значење за надворешно финансирање, веднаш по странските директни инвестиции.

Во Р. Македонија, девизните приливи по основ на приватните трансфери, во последните години го надминуваат износот од една милијарда долари на годишно ниво, една петтина од бруто домашниот производ и половина од извозот на стоки и услуги, но сепак, и покрај актуелноста, проблематиката на приватните трансфери, кај нас е малку третирана и недоволно научно истражена област.

Комисијата констатира дека докторската дисертација под наслов "Можности за стимулирање и продуктивно користење на приватните трансфери во Македонија", поднесена од кандидатот м-р Биљал Касами ги обработува најсовремените трендови во областа на приватните трансфери.

Приватните трансфери во светски рамки претставуваат значаен тек на финансиски средства како за стопанствата од каде што има одлив, уште повеќе за стопанствата каде што се прелеваат финансиски средства по основ на овие трансфери.

Во овој контекст, и за случајот на Македонија, релевантноста на приливите по основ на приватните трансфери не е ништо помалку значајна.

Денес, во светската научна мисла се направени сериозни студии за можностите што ги нудат приватните трансфери за економиите на земјите каде што тие се прелеваат. Во овие рамки, со помош на ова истражување, кандидатот дава придонес овие искуства да се пренесат и во Р. Македонија со цел да се стимулира што е можно попродуктивно користење на приватните трансфери.

Кандидатот со овој труд ја постигнува основната цел, поставена на почетокот на истражувањето, да ги идентификува потребите на развојните политики, процесите и инфраструктурата, кои се неопходни за да се иницира развојно ориентирање на трансферите на финансиските ресурси на емигрантите во случајот на Македонија.

Имајќи го предвид фактот дека поголемиот дел од финансиските приливи по основ на приватни трансфери во Р. Македонија оди за широка потрошувачка, преку ова истражување, кандидатот прави обид да им даде алатка на носителите на економските политики за ориентирање на овие приливи во продуктивни инвестиции.

Кандидатот детално ги разработува стимулациите за продуктивно користење на приватните трансфери и ги истакнува нив како значаен фактор за стимулирање на економскиот развој на Република Македонија.

Кандидатот, при изработката на трудот, консултирал обемна и внимателно одбрана литература од странски и домашни извори. Текстот е напишан на јасен и лесно разбирлив стил на изразување.

Научниот придонес на оваа докторска дисертација се состои во сеопфатното анализирање и прикажување на значењето на приватните трансфери за платниот биланс на Република Македонија и за вкупната македонска економија.

Врз основа на погоре изнесените констатации, Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов **Можности за стимулирање и продуктивно користење на приватните трансфери во Македонија**, поднесена од кандидатот м-р Биљал Касами, заклучува дека кандидатот ја владее истражуваната материја и изработил труд со научна и апликативна вредност, кој ги задоволува критериумите за изработка на докторска дисертација.

Со оглед на тоа, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје:

1. да го прифати извештајот за позитивна оцена на докторската дисертација по наслов: “Можности за стимулирање и продуктивно користење на приватните трансфери во Македонија”, и
2. да му одобри на кандидатот м-р Биљал Касами, јавна одбрана на докторската дисертација.

Скопје, 10.5.2011 година

Комисија за оцена и одбрана

1. Проф. д-р Михаил Петковски с.р.

2. Проф. д-р Љубе Трпески с.р.

3. Проф. д-р Горан Петревски с.р.

4. Академик проф. д-р Таки Фити с.р.

5. Проф. д-р Владимир Филиповски с.р.

ПРЕГЛЕД

на пријавени и прифатени теми за изработка на магистерски труд на
Факултетот за драмски уметности во Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Татјана Курчиновска Пепељуговска	“Проблемот на филмската дистрибуција во Република Македонија”	Проф.Мартин Панчевски
Мери Георгиевска	“Менаџмент во театарот во Македонија во услови на рестриктивни буџети”	Проф.Мартин Панчевски
Владимир Василевски	“Менаџмент и продукциски елементи на студентските средби – Скомрахи”	Проф.Мартин Панчевски

ПРЕГЛЕД

на пријавени и прифатени теми за изработка на **магистерски труд** на
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, **Фармацевтски факултет**

Кандидат	Тема	Ментор
Катарина Смилков	„Милтроинкапсуларен L. Casei како додаток на исхрана-технолошки и функционални својства „	Проф. д-р Кристина Младеновска

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ ОД ОБЛАСТА НА ТЕОРИСКАТА
ФИЗИКА И ОПШТАТА ФИЗИКА НА ИНСТИТУТОТ ЗА ФИЗИКА ПРИ
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука бр. 07-592/3, донесена на седницата на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет од 1.4.2011 година, назначени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на еден асистент од областа на теориската физика и општата физика на Институтот за физика при ПМФ на УКИМ во Скопје.

На објавениот конкурс во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 15.3.2011 година се пријави само м-р Ирина Петреска, помлад асистент на Институтот за физика при ПМФ. По прегледувањето на поднесениот материјал, имаме чест на Наставно-научниот совет на Факултетот да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

М-р Ирина Петреска е родена на 26 јуни 1978 година во Охрид, Република Македонија. Основно и средно образование завршила во родниот град. Дипломирала на студиите по физика (применета насока) на Природно-математичкиот факултет во Скопје во 2003 година со просечен успех 9,55. Прогласена е за најдобар дипломиран студент на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје за учебната 2002/03. Како студент учествувала во работата на проектот: „Use of Computers in Continuing Education of Physics Teachers“ – TEMPUS PHARE, раководен од проф. д-р Благоја Вељановски, и во август 2000 година остварила едномесечен престој на Аристотел - универзитетот во Солун.

Во учебната 2003/2004 година се запишала на постдипломски студии по физика, насока – теориска физика, при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Магистерскиот труд под наслов „Високосиметрични молекуларни вибрации и нивно заемно дејство со поле на кристална матрица“, изработен под менторство на проф. д-р Ѓорѓи Ивановски, го одбрала во јуни 2006 година и се стекнала со академски степен магистер на физички науки.

Во учебната 2003/04 и 2004/5 година Ирина Петреска работела како професор по физика во ПСУ „Јахја Кемал“ во Скопје. Во истиот период била ангажирана и како демонстратор на Институтот за физика при ПМФ во Скопје. Во учебната 2006/07 година работела како професор по математика во меѓународното училиште „Нова“ во Скопје.

Во периодот 2007 - 2008 година м-р Ирина Петреска била ангажирана како асистент – истражувач на европскиот FP6 - проект со наслов „MANMADE – Diagnostic Vulnerability Emergent Phenomena and Volatility in Manmade Networks“, под раководство на академик проф. д-р Љупчо Коцарев, во Истражувачкиот центар за енергетика, информатика и материјали при МАНУ.

Од 2008 година работи како помлад асистент на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Во јануари 2009 година е одобрена нејзината изработка на докторска дисертација со наслов „Квантномеханичка и молекуларно-динамичка студија на конформациони молекуларни прекинувачи“ што се работи под менторство на академик проф. д-р Љупчо Коцарев.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Како помлад асистент м-р Ирина Петреска изведувала настава по

- **2008/09** – *нумерички вежби*: физика 1 и 2 за хемичари, *експериментални вежби*: биофизика за студенти од ветерина, физика за студенти од биологија, геодезија, градежен факултет, шумарски факултет, биологија-хемија; Спектроскопија;
- **2009/10** - *нумерички вежби*: физика 1 и 2 за хемичари; *експериментални вежби*: физика 1 и 2 за хемичари, биофизика за ветерина, физика за студенти од геодезија, градежен факултет и геотехника, спектроскопија;
- **2010/11** - *нумерички вежби*: квантна механика, статистичка термодинамика, Физика 1 и 2 за хемичари, Физика 2 за математичари; *експериментални вежби*: физика 1 и 2 за хемичари, физика 2 за математичари, биофизика за ветерина, физика за студенти од геодезија, градежен факултет и геотехника, спектроскопија.

Учествувала во стручната редакција на преводот (од англиски на македонски јазик) на книгата „Физика за заштита од радијација“ од Џејмс Е. Мартин, „Просветно дело“, 2009.

Како предавач и автор на научно-популарни трудови учествувала на XXX и XXXV „Школа млади физичари“, организирани од Друштвото на физичари на Република Македонија:

[1] За вселенските летала и материјалите од коишто се изработени, книга XXXV, 2010, стр. 23;

[2] Некои примени на физиката во медицината, книга XXX, 2005, стр. 67.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

М-р Ирина Петреска има објавено вкупно десет научни трудови. Трудовите заклучно со реден број 4 се рецензирани во Билтен број 947 од 1 септември 2008 година. Во извештајниот период, м-р Ирина Петреска има објавено шест научни публикации, од кои четири во списанија со импакт-фактор.

5. **I. Petreska**, Lj. Pejov, Lj. Kocarev, “Exploring the possibilities to control the molecular switching properties and dynamics: A field-switchable rotor-stator molecular system, *The Journal of Chemical Physics* 134, 014708 (2011), featured in [1] *Vir. J. Nan. Sci. & Tech.* 23 (3) 2011; and [2] *Vir. J. Bio. Phys. Res.* 21 (2) 2011

Во овој труд е направена анализа на можностите за контрола на стохастичната конформациона динамика кај еден бистабилан молекулски вид. Се разгледува молекулски систем од класата на полициклични јаглеводороди со високополарни странични групи, од

видот антрацен алдехид. Овој систем, означен како ротор-статор молекулски систем, се јавува како бистабилен систем и поседува две стабилни и една метастабилна состојба со различни електропроводни својства. Авторите презентираат една широка *ab initio* анализа на електронските својства, како торзионата потенцијалната енергија, висината на потенцијалната бариера, делокализираноста на молекулските орбитали, времето на живот во метастабилна состојба (корелационо време), класичната и квантната веројатност за премин. За пресметките се користени методите на молекуларната квантна механика, поточно методите на Хартри-Фок комбинирани со теоријата на функционал од електронската густина. Понатаму, со експлицитно вклучување на ефектите од надворешно електростатско поле, различно од напонското поле, врз многучестичниот Хамилтонијан, направени се теориски анализи на ефектите на полето врз торзионата динамика. Авторите покажуваат дека со примена на надворешно поле со соодветна големина и насока, можно е фино подесување на величините одговорни за стохастичните премини и контрола на молекулските прекинувачки својства. Со примена на погодно надворешно поле, можна е и стабилизација на метастабилната состојба. Во овој труд е направена и анализа на температурните ефекти врз веројатностите за класичен премин и квантно-механичко тунелирање. Со оглед на тоа што применета на ваквиот молекулски вид како електронска компонента би требало да биде при реални услови (на пример собна температура), методот за контрола на термално-индуцираните стохастични осцилации со приложување на надворешно електростатско поле е добра можност за редуцирање на неповолните температурни ефекти врз торзионите осцилации. Различните електропроводни состојби на разгледуваните конформери (стабилниот и метастабилниот) се покажани преку споредба на волтамперските карактеристики и трансмисионите спектри на секој од конформерите. Исто така, испитани се ефектите и на гејт напон, при што е покажано дека неговото влијание врз волтамперските карактеристики е несуштинско.

6. **I. Petreska**, T. Sandev, Gj. Ivanovski, Lj. Pejov, "Splitting of Spectra in Anharmonic Oscillators Described by Kratzer Potential Function", *Communications in Theoretical Physics*, Vol. 54, No. 1, July 15, pp. 138–142, 2010.

Во овој труд е разгледан квантно-механички осцилаторен модел, којшто опишува дводимензионален осцилатор со потенцијал од типот на Крацер. Задачата е точно решена во цилиндрични координати. Во рамките на трудот се изведени изборни правила за радијалниот квантен број. Понатаму се испитани ефектите од пертурбации со различен облик, коишто опишуваат нарушување на цилиндричната симетрија во присуство на некое надворешно поле. Непертурбираниот систем, претставен со дводимензионалниот Хамилтонијан со потенцијал од Крацеров облик, може да послужи како модел за молекулски системи со радијално симетрични вибрациони модови. Корекциите, како резултат на пертурбациите од различни облици, се пресметани во рамките на теоријата на

пертурбации за дегенериран случај и покажано е дека нарушувањата на симетријата, претставени со пертурбациони оператори од квадратен, кубен и квартен облик, водат до симнување на дегенерацијата, а со тоа и расцепување на енергетските нивоа.

7. **I. Petreska**, I. Tomovski, E. Gutierrez, Lj. Kocarev, F. Bono, K. Poljansek, "Application of modal analysis in assessing attack vulnerability of complex networks", *Communications in Nonlinear Sciences and Numerical simulations* 15 (2010), pp. 1008-1018, 2009.

Во овој труд е применета модалната анализа за оцена на повредливоста на комплексни мрежи. Имено, воведена е модалната тежина на јазлите како мерка за зафатеност на јазлите. Направена е анализа на ефектите врз тополошките карактеристики на мрежите од напади врз мрежата, моделирани со отстранување на дадени јазли. Разгледани се генерички мрежи и мрежи создадени од човекот, конкретно синхронизирани зони на Европската електроенергетска мрежа. Од генеричките видови разгледани се графови на Алберт-Барабаши (BA) и Ердеш-Рени (ER). Применети се различни стратегии на отстранување на јазлите (според нивната поврзаност, централност и модалната тежина) и направена е споредба помеѓу добиените резултати. Покажано е дека отстранувањето на јазлите според нивната модална тежина доведува до значајна дезинтеграција на мрежата, односно може да се примени како мерка за зафатеност на јазлите. Исто така, испитани се корелациите помеѓу рангирањето на јазлите според различните критериуми (поврзаност, централност и модална тежина).

8. **I. Petreska**, Lj. Pejov, Lj. Kocarev, "Controlling the torsional stochastic switching in OPE molecules by external electrostatic fields", *Physical Review B*, Vol. 78, 045 209 (2008), featured in *Vir. J. Bio. Phys. Res.*, Volume 16 (3) 2008.

Во овој труд теориски се истражени можностите за контрола на торзионите стохастични осцилации, а со тоа и на премините помеѓу проводната (ON) и непроводната (OFF) состојба кај основниот фенилен етинилен олигомер (OPE). OPE - молекулот нема перманентен диполен момент, но во присуство на надворешно поле се појавува индуцирана поларизабилност, што отвора можност за контролирање на конформационите премини со примена на надворешно поле. Користени се методите на молекуларната квантна механика за пресметките, поточно методите на Хартри-Фок комбинирани со теоријата на функционал од електронската густина. Разгледани се полиња со различни насоки и големини, при што се покажува дека соодветен избор на поле доведува до фино подесување на следните електронски карактеристики на молекулот: висината на потенцијалната бариера, времињата на живот, веројатностите за премин (класичната и квантната), HOMO-LUMO ширината, делокализираноста на молекулските орбитали. Овие карактеристики се клучни за стохастичното преминување од проводна во непроводна состојба, како и за проводливоста на молекулот (HOMO-LUMO ширината, делокализираноста на молекулските орбитали). Според ова, добиените резултати се значајни бидејќи ги потврдуваат

можностите за контрола на стохастичните ON-OFF премини кај овој молекул – кандидат за молекуларен прекинувач.

9. Lj. Pejov, **I. Petreska**, Lj. Kocarev, M. La Rosa, “Dynamics of the Central Phenylene Ring Torsional Motion in Phenylene Ethynylene Oligomers: a Quantum-theoretical Study of Single-molecule Switching phenomena”, *II International Symposium on Advanced Microporous Materials* 2007, Varna, Bulgaria; Proceedings, Heron Press (2008) Sofia, Bulgaria.

Во овој труд се испитуваат ефектите на халогенизацијата на централниот фениленски прстен кај OPE - молекулот. Разгледани се случаите на супституција на водородните атоми на централниот прстен со халогените елементи F, Cl, Br, I, соодветно. Ефектите се испитани од аспект на прекилот на проводливоста кај овој вид, при премин од една во друга конформација. Покажано е дека и при халогенирање на централниот прстен, планарната структура останува проводна, додека нормалната (одговара на нормална ориентација на централниот прстен во однос на страничните) е непроводна. Нумерички е решена торзионата Шредингерова равенка, со што се добиени торзионите енергетски нивоа, понатаму искористено за пресметување на веројатноста за квантно-механичко тунелирање. Се покажува дека во овој случај веројатноста за класична ротација е доминанта во однос на веројатноста за тунелирање. Торзионот потенцијал е добиен преку пресметување на електронската енергија со *ab initio* пристап. Исто така, пресметано е класичното корелационо време (време на живот) и покажано е дека халогенирањето на централниот прстен не доведува до промени во редот на величина на времето на живот. Покажано е дека висината на потенцијалната бариера, HOMO-LUMO ширината и делокализираноста на орбиталите може фино да се модулираат и подесуваат со халогенирање на централниот прстен.

10. **I. Petreska**, Lj. Pejov, Lj. Kocarev, *Ab initio* study of the conformational dynamics in a dipolar molecular system, *Physica Macedonica* (in press).

Во овој труд е спроведена *ab initio* анализа на стохастичната конформациона динамика кај еден бистабилан поларен молекуларен систем. Испитана е зависноста на потенцијалната енергија од торзионот агол, при што се направени фитувања на нумерички добиените вредности со соодветни периодични функции. Посебен акцент е ставен врз промените на потенцијалната површина во присуство на надворешно електрично поле. Разгледани се полиња со различни насоки и големини, така што ефектите врз величините поврзани со стохастичните премини се анализирани во зависност од насоката и големината на полето. Покажано е дека погоден избор на полето, во поглед на насока и големина доведува до значајни промени во обликот на потенцијалната површина, при коишто може да се постигне стабилизација на метастабилната состојба на молекулот. Исто така, со примена на поле се постигнува контрола на торзионите осцилации преку модулирање на висината на потенцијалната бариера и веројатностите за премин. Ова имплицира дека примената на надворешно електрично поле би овозможила

редуцирање на термално-индуцираните стохастични премини, а со тоа и контрола и стабилен режим на функционирање при евентуална примена на ваков молекулски вид како електронска компонента.

Во периодот од 2007 до 2009 година, м-р Ирина Петреска учествувала како асистент - истражувач во работата на EU/FP6 - проектот: MANMADE - Diagnosing Vulnerability, Emergent Phenomena and Volatility in Manmade Networks, раководен од академик проф. д-р Љупчо Кочарев.

Во извештајниот период кандидатката со усни и постерски излагања учествувала на следниве конференции, симпозиуми, работилници, курсеви за обука и школи:

1. I. Petreska, I. Tomovski, E. Gutierrez, Lj. Kocarev, F. Bono, K. Poljansek, "A Modal Analysis Based Approach in Studying Robustness and Vulnerability of Complex Networks", Abstract collection, 2008 International Symposium on Non-linear Theory and its Applications - NOLTA '08, Budapest, Hungary, September 07-10, (2008) pp.31.
2. 2008 (August 27-30) – First international Seminar for Magnetic Resonance Imaging in the Republic of Macedonia, Ohrid, Macedonia, учество.
3. 2009 (25-26 јуни) – Работилница: Natural and man-made vulnerabilities of the EU grid, Skopje, Macedonia, член на локалниот организациски одбор; усна презентација со наслов "Modal analysis and vulnerability of complex networks: The case of the segments of the EU power grid".
4. 2009 (30 ноември – 4 декември) – учество на регионален курс за обука, the IAEA Regional Training Course on Nanomaterials & Radiation: Synthesis, Characterization, Applications, IAEA Technical cooperation Project RER/8/014, Institute of Molecular Chemistry, University of Reims, France.
5. 2010 (15-28 мај) – Spring College on Computational Nanoscience, Trieste, Italy, постер презентација со наслов "Ab initio calculations for the electrostatic field effects on the electronic properties in some phenylene based oligomers", I. Petreska, Lj. Pejov, Lj. Kocarev.
6. 2010 (Септембер 23–25) - VIII Conference of the Society of Physicists of the Republic of Macedonia, Skopje, "Ab initio study of the conformational dynamics in a dipolar molecular system", I. Petreska, Lj. Pejov, Lj. Kocarev (oral presentation).

М-р Ирина Петреска учествувала во рецензирање на научни трудови во списанието Physics Letters A.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Во периодот од 2008 до 2011 година кандидатката зема активно учество во промотивните активности на Институтот за физика при ПМФ во Скопје. Од 2009 до 2011 година била претседател на Комисијата за натпревари, а од 2011 година е секретар на Друштвото на физичарите на Република Македонија.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на претходно изнесените податоци може да се види дека м-р Ирина Петреска во извештајниот период остварила обемна наставно-образовна и научноистражувачка дејност. Работејќи на проблеми од областа на молекуларната квантна механика и молекуларната електроника, м-р Ирина Петреска во извештајниот период објавила пет научни труда, од кои четири во меѓународни списанија со импакт-фактор. Резултатите од нејзината научноистражувачка работа се презентирани на повеќе домашни и меѓународни научни собири. Во овој период, м-р Ирина Петреска учествувала како асистент - истражувач во работата на EU/FP6 - проектот: MANMADE - Diagnosing Vulnerability, Emergent Phenomena and Volatility in Manmade Networks, раководен од академик проф. д-р Љупчо Коцарев.

Во однос на наставно-образовната дејност може да се каже дека м-р Ирина Петреска е вреден и кооперативен асистент кој со изразен елан ги исполнува наставните и стручните задолженија. Покрај нејзината обемна ангажираност како асистент по нумерички и лабораториски вежби, кандидатката активно учествувала во популаризацијата на физиката преку пишување на научно-популарни статии и држење предавања на „Школите Млади Физичари“.

Врз основа на гореизнесеното, членовите на Рецензентската комисија имаат чест и задоволство да му предложат на Наставно-научниот совет на ПМФ да ја избере м-р Ирина Петреска во звањето асистент од областа на теориската и општата физика на Институтот за физика при ПМФ на УКИМ во Скопје.

Членови на Комисијата

1. Д-р Олга Галбова, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.
2. Д-р Наце Стојанов, вонреден професор на ПМФ во Скопје, с.р.
3. Д-р Јулијана Велевска, вонреден професор на ПМФ во Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ ОД ОБЛАСТА НА АНИМАЛНАТА ЦИТОЛОГИЈА И ХИСТОЛОГИЈА, НА ИНСТИТУТОТ ЗА БИОЛОГИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (број 07-599/3 од 11. 4. 2011 година), донесена на седницата одржана на 1. 4. 2011 година, избрани сме за членови на Рецензентската комисија за избор-повторен избор на еден асистент од областа на анималната цитологија и хистологија, на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Комисијата во состав: д-р Ирена Тавчиовска-Василева, редовен професор на Природно-математичкиот факултет, д-р Нада Митева, редовен професор на Природно-математичкиот факултет и д-р Маја Јорданова, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет, детално ја разгледа единствената пријава поднесена од кандидатката м-р Катерина Ребок, дипломиран професор по биологија, по објавениот конкурс во јавните гласила „Дневник“ и „Коха“ од 15. 3. 2011 година и има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци

Кандидатката Катерина Ребок е родена на 28. 7. 1972 година во Скопје. По завршувањето на основното образование се запишала во УСО „Никола Карев“ во Скопје, биотехнолошка насока, кое училиште го завршила со одличен успех. Во учебната 1991/92 година се запишала на Природно-математичкиот факултет во Скопје, група: биологија, наставна насока. Дипломската работа „Компаративна анализа на црн дроб и бубрег кај *Anguilla anguilla* и *Pachychilon pictum*“ од областа на хистологијата, ја изработила на Одделението за цитологија, хистологија и ембриологија при Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје, под менторство на проф. д-р Даница Рогановиќ-Зафирова. Дипломската работа успешно ја одбранила на 14. 10. 1998 година.

Во учебната 1998/99 година се запишала на постдипломски студии на Природно-математичкиот факултет во Скопје, група биологија, биохемиско-физиолошка насока. Во текот на постдипломските студии, поконкретно во периодот од 2000 до 2003 година активно учествувала во реализација на проектот под наслов „Хистолошка и хистохемиска анализа на црниот дроб, тироидната жлезда и гонадите кај охридската пастрмка (*Salmo letnica*, Kar. 1924)“, под раководство на д-р Нада Митева, редовен професор на Институтот за биологија при Природно-

математичкиот факултет во Скопје. Во рамките на овој проект беше изработен нејзиниот магистерски труд, исто така под менторство на проф. д-р Нада Митева, под наслов: **"Микроскопски испитувања на слезината кај женски единки од природна популација на охридска пастрмка, *Salmo letnica* Kar. (Teleostei, Salmonidae)"**, кој успешно го одбранила на 3.7.2006 година, со што се здобила со академски степен магистер на биолошки науки, биохемиско-физиолошка насока.

Во периодот од 1. 11. 1998 до 24. 12. 2005 година кандидатката м-р Катерина Ребок била демонстратор на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје. На 25. 12. 2005 година била примена како помлад асистент на Зоолошкиот завод при Институтот за биологија на ПМФ во Скопје, додека на 25. 9. 2008 година била избрана во звањето асистент на Зоолошкиот завод при Институтот за биологија на ПМФ во Скопје.

2. Наставни, стручни и други активности

Во текот на нејзината ангажираност во Зоолошкиот завод, во почетокот како демонстратор, а потоа како помлад асистент и асистент, кандидатката била одговорна за изведувањето на практичната настава, како и за изведувањето на практичните испити и колоквиуми по повеќе предмети од Зоолошкиот завод. Во последните три години одговорна е за изведувањето на практичната настава по предметите:

1. **општа биологија I**, за студентите од Институтот за хемија, насока: аналитичка биохемија;
2. **општа биологија II**, за студентите од Институтот за хемија, насока аналитичка биохемија;
3. **хистологија и ембриологија на животните**, за студентите од Институтот за биологија, молекуларна биологија и биохемиско-физиолошка насока;
4. **хистологија на животните со анатомија на човек**, за студентите од Институтот за биологија, наставна насока;
5. **цитологија** за студентите од Институтот за биологија, биохемиско-физиолошка насока;
6. **цитологија на животните**, за студентите од Институтот за биологија, наставна насока;
7. **клеточна биологија**, за студентите од Институтот за биологија, наставна насока, молекуларна биологија и биохемиско-физиолошка насока;
8. **општа зоологија**, за двопредметните студии биологија-хемија.

Кандидатката, исто така, била и е вклучена во обука и изработка на дипломските работи на студенти од Институтот за биологија на Одделението за цитологија, хистологија и ембриологија, а во учебната 2006/07 година била координатор на Истражувачкото друштво на студентите-биолози.

Од 2009 година, Катерина Ребок е избрана за заменик-член во Дисциплинската комисија за студентите на Природно-математичкиот

факултет во Скопје. Во 2007, 2008 и 2009 година била член на Пописната комисија за спроведување на редовен попис на имотот на Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Во рамките на проектот NEVEN, во 2010 година учествувала на “Работилница во врска со менаџмент на загадување на езерските екосистеми во западен Балкан”, во Тузла, Босна и Херцеговина. Во рамките на проектот финансиран од UNDP под наслов: “Интегрирано управување со екосистемот во сливот на Преспанското Езеро во Албанија, Македонија и Грција”, во 2008 година учествувала на работилница организирана во рамките на овој проект, како и на трилатерален консултативен состанок на тема: Прекуграничното управување со рибарството и рибниот фонд во Преспа, во Корча, Албанија. Во рамките на истиот проект, во 2009 година учествувала на консултативен состанок за прекугранична дијгностичка анализа на Преспа парк, во Корча, Албанија, додека пак во 2010 година учествувала на работилница под наслов: “Слив на преспанските езера - Стратешка акциона програма” во Битола, Р. Македонија.

Во изминатиот тригодишен период, кандидатката Катерина Ребок активно била ангажирана во претставувањето на Институтот за биологија на Деновите за образование, како и во популаризирањето на Институтот за биологија и биологијата како наука во средните училишта.

3. Научноистражувачка активност

Во врска со научноистражувачката дејност на кандидатката Катерина Ребок може слободно да се констатира дека таа била мошне активна. Во изминатиот период, односно од изборот во звањето асистент до денес, м-р Катерина Ребок има објавено поголем број научни трудови (како коавтор), а резултатите од своите истражувања ги има презентирало на девет научни собири во земјата и во странство. Научната активност на асистент Катерина Ребок од изборот во звањето помлад асистент до изборот во звањето асистент е изразена преку објавени пет научни трудови рецензирани во претходните билтени на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Објавени научни трудови по изборот во звањето асистент:

По изборот за асистент, кандидатката Катерина Ребок ги приложи следните девет нови изработени и објавени научни публикации:

6. **Rebok, K.**, Miteva, N., Tavciovaska-Vasileva, I., Spirkovski, Z., Jordanova, M. (2007): Hystology of the spleen of the Ohrid trout, *Salmo letnica* Karaman, 1924 (Teleostei, Salmonidae). Ist Symposium for protection of natural lakes in Republic of Macedonia. Proceedings, 86-94.

7. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2007): Ultrastructural characteristics of the new spermatogonia of Ohrid belvica (*Acantholingua ohridana*) in the period after the spawning. Ist International Symposium for protection of natural lakes in Republic of Macedonia. Proceedings, 171-175.

8. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2008): Comparative cytomorphological aspect of the macrophages of testes of Dojran perch (*Perca fluviatilis macedonica* Kar.), Ohrid trout – *Salmo letnica* (Karaman) and Ohrid belvica (*Acantholingua ohridana* Steindachner) in the period after the spawning. IIIrd Congress of Ecologists of Macedonia with international participation. Proceedings, 141-146.
9. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2008): Comparative analysis of the interlobular interstitium of Dojran perch (*Perca fluviatilis macedonica* Kar.) and Ohrid trout (*Salmo letnica* Kar.) in the prespawning and postspawning period. Conference of Water Observation and Information Sistem for Decision Support (BALWOIS). Topic 6: Lakes and Wetlands, Number of Paper: 221, p: 1-10.
10. **Rebok, K.**, Miteva N., Tavciovaska-Vasileva, I., Spirkovski, Z., Jordanova, M. (2008): Breeding-related changes in spleen macrophage metrics in Ohrid trout (*Salmo letnica*, Kar.). Conference of Water Observation and Information System for Decision Support (BALWOIS). Topic 6: Lakes and Wetlands, Number of Paper: 347, p: 1-10.
11. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2008): Cytomorphological analysis of tunica albuginea of Dojran perch (*Perca fluviatilis macedonica* Kar.) and Ohrid belvica (*Acantholingua ohridana*) during the reproductive cycle. Annual of Konstantin Preslavsky University, Vol. XVIII B 6, p. 71-82.
12. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2008): Spermatogonial proliferation as a represent of the new spermatogenesis in Ohrid trout (*Salmo letnica* Kar.). Annual of Konstantin Preslavsky University Vol. XVIII B6, p. 83-98.
13. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2009): Ultrastructural features of degenerated spermatogonia of Ohrid trout (*Salmo letnica* Kar.) during the reproductive cycle. Annual of Konstantin Preslavs ky University, Vol. XIX B6, p. 110-119.
14. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2009): Histological Structure of Testes of Salmonidae from Ohrid Lake in the Period of Regeneration. Acta Morphologica et Anthropologica, Vol. 14, p. 29-35.

Кус приказ на трудовите објавени по изборот во асистент

Во трудот под реден број 6 е испитувана хистологијата на слезината кај женски единки на охридската пастрмка во зависност од репродуктивниот циклус. Имено, добиена е генерална слика за цитохистолошкиот аспект на овој орган (бела и црвена пулпа) и релевантни податоци за структурата на слезината испитувана квалитативно и квантитативно на светлосен микроскоп. Белата пулпа зазема приближно 35-39% од волуменот на паренхимот што е двапати помалку од црвената пулпа. Резултатите од овие истражувања покажуваат дека релативниот волумен на црвената и белата пулпа се менува во зависност од репродуктивниот период. Така, констатирани се сигнификантни пикови за двата волумена: зголемување на белата пулпа и намалување на црвената пулпа во мрестителниот период. По овој период, релативниот волумен на белата и црвената пулпа е со тенденција кон намалување, односно покачување.

Во трудот кој се однесува на ултраструктурните карактеристики на нови сперматогонии кај охридската белвица во периодот по мрестење (број 7), авторите констатирале дека новите сперматогонии се претставени со различни генерации, првенствено со хипертрофирани сперматогонии од типот А и секундарно сперматогонии од типот В, кои се со помали димензии. Нивната мултипликација започнува во тек на периодот по мрестење и претставува репрезент за нов сперматогонијален циклус за наредната година.

Во трудот број 8, авторите извршиле компаративна цитоморфолошка анализа на макрофагите во семеник кај дојранска перкија, охридска пастрмка и охридска белвица во периодот по мрестење. Во семиниферните тубули и лобулите на овие видови со дегенериран Sertoli материјал е нотирано присуство на макрофаги. Макрофагите се локализирани во сидот на тубулите и во луменот на лобулите. Овие структури поседуваат цитоплазма абундантно исполнета со бројни гранули со густ аморфен материјал и бројни филоподии. Макрофагите имаат сегментирано јадро, што е карактеристика за овие клетки и цитоплазма богата со фаголизозоми.

Во трудот под реден број 9, авторите вршеле компаративна анализа на интерлобуларниот интерстициум кај дојранската перкија и охридската пастрмка во предмрестителниот и постмрестителниот период. Кај дојранската перкија, васкуларизацијата на ниво на интерлобуларниот интерстициум во предмрестителниот период е енорно оскудна, односно минимално присутна освен во регионот на хилусот, каде што васкуларизацијата и клеточните елементи се значајно присутни. За време на постмрестителниот период, на ниво на интерстициумот, васкуларизацијата јасно се истакнува со видлива клеточна инфилтрација. Од клеточните елементи, покрај Leudig-овите клетки, присутни се и фибробласти и миоидни елементи. Во предмрестителниот период интерлобуларниот интерстициум во семениците кај охридската пастрмка е минимално присутен, енорно намален и сведен на минимум. Од клеточните елементи, фибробластите и миоидните елементи се ретки и ја поврзуваат стромата. Можат да се видат ретки и изолирани макрофаги. Во постмрестителниот период интерлобуларниот интерстициум е значајно развиен и васкуларизиран.

Во трудот број 10 испитувани се промените во макрофагните агрегати во слезината кај женски единки на охридска пастрмка во однос на репродуктивниот циклус. Поконкретно, извршена е квалитативна анализа на нивниот број и дијаметар. Податоците покажуваат дека дијаметарот на макрофагните агрегати слабо се намалува одејќи од предвителогенетскиот стадиум кон доцна вителогенетскиот, а потоа се зголемува. Бројот, пак, на макрофагните агрегати перманентно се зголемува од раната предвителогенеза до постмрестителниот период. Сепак, според авторите, бројот на макрофагните агрегати во слезината сигнификантно се покачува во мрестителниот и постмрестителниот период, а нивниот дијаметар значително се зголемува само во постмрестителниот период. Овие испитувања ги потврдуваат претходните испитувања на авторите за тоа дека при користење на макрофагните агрегати во биомониторинг-студиите како индикатори за загадувањето на средината, треба да се земе предвид и репродуктивниот стадиум во кој се наоѓаат испитуваните единки.

Што се однесува до трудот (11) во кој се изведени цитоморфолошки анализи на *tunica albuginea* кај дојранската перкија и охридската белвица за време на репродуктивниот циклус, авторите констатираат постоење на обвивка на површината на семениците и кај двата вида. Во текот на премрестителниот период таа е слабо развиена, многу продолжена и мошне тенка. Присуство на фибробласти, еластични фибрили и ретко миоидни елементи се забележани на ниво на стромата. Површинскиот мезотел е, исто така, мошне продолжен. Овие карактеристики на *tunica albuginea* на семеникот кај двата вида веднаш по мрестењето стануваат повидливи бидејќи покажуваат значајна хипертрофија. На тоа ниво три значајни интегрални компоненти можат јасно да се видат: површинскиот мезотел, стромата со бројни еластични влакна и миоидни елементи. Според авторите, и кај двата вида во периодот на регенерација на *tunica albuginea*, слично на интерстициумот е значајно редуцирана во споредба со постмрестителниот период.

Авторите во трудот број 12 ја испитувале сперматогонијалната пролиферација како репрезент на нова сперматогенеза кај охридската пастрмка. Латентните сперматогонии кои ја претставуваат пасивната герминативна линија, односно герминативните клетки кои подоцна по мрестителниот период влегуваат во нов репродуктивен циклус и се репрезент на нов сперматогонијален бран се тие што ќе иницираат нова сперматогенеза за следната година. Во подоцнежните фази на постмрестителниот период, сперматогонијалната популација е повеќе присутна во сидот на семиниферните тубули, односно интензивна сперматогонијална пролиферација може да се забележи, мултипликација особено видена во семиниферните тубули кои содржат малку спермални резидуи. Новата сперматогонијална популација е претставена со сперматогонии кои се единечни или организирани во цисти. Во семиниферните лобули се нотираат различни генерации на сперматогонии, односно од типот А и В.

Трудот под реден број 13 ги обработува ултраструктурните карактеристики на дегенерирани сперматогонии кај охридската пастрмка за време на репродуктивниот период. Имено, авторите во овој труд го испитувале цитоморфолошкиот аспект на сперматогониите кај охридската пастрмка на ултраструктурно ниво кои дегенерираат во периодот по мрестењето. Особено место во сидот на семиниферните лобули кај охридската пастрмка заземаат сперматогониите кои покажуваат видливи знаци на дегенерација и се карактеризираат со несиметрична форма, грануларна или вакуолизирана цитоплазма со кондензиран хроматин и кариопикнотични јадра. Можат да се забележат и одделени сперматогонии во сидот на некои лобули. Авторите нотирале и присуство на комплетно хомогена маса која потекнува од сперматогоните со нарушена клеточна мембрана, потоа митохондрии со дезинтегрирани кристи, вакуоли и сиромашна цитоплазма или лизирани делови на цитоплазма.

Хистолошката структура на семеници кај салмонидни риби од Охридското Езеро во тек на периодот на регенерација е испитувана во трудот под број 14. Имено, работата содржи опис на периодот кој следува по периодот на мрестење, транзитен период или период на регенерација кој се карактеризира со присуство на сперматогонијална генерација за следење на годишниот репродуктивен циклус. Во тој период кај

салмонидните риби постои регенерација на сперматогениот процес. Имено, се јавува мултипликација на сперматогонии, процес кој е интензивен и со видливи и бројни митози на сперматогониите. Семиниферните лобули, како што прикажуваат авторите, се комплетно исполнети со две генерации на сперматогонии, примарни хипертрофирани сперматогонии од типот А и секундарни помали од типот В. Во текот на овој период, бројот на сперматогонии од типот В прогресивно се покачува. Во текот на периодот на регенерација на семеникот кај салмонидните риби *tunica albuginea* слично со интерстициумот е значајно редуцирана во споредба со периодот по мрестењето.

Соопштенија на научни собири:

До изборот за асистент, м-р Катерина Ребок има презентирало девет соопштенија на разни научни собири во земјата и во странство. Во изминатиот изборен период има презентирало пет нови научни соопштенија:

10. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2008): Comparative analysis of the interlobular interstitium of Dojran perch (*Perca fluviatilis macedonica* Kar.) and Ohrid trout (*Salmo letnica* Kar.) in the prespawning and postspawning period. Conference of Water Observation and Information Sistem for Decision Support (BALWOIS). Abstract book. Ohrid, R. Macedonia
11. **Rebok, K.**, Miteva N., Tavciovaska-Vasileva, I., Spirkovski, Z., Jordanova, M. (2008): Breeding-related changes in spleen macrophage metrics in Ohrid trout (*Salmo letnica*, Kar.). Conference of Water Observation and Information System for Decision Support (BALWOIS). Abstract book. Ohrid, R. Macedonia
12. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2008): Cytomorphological analysis of tunica albuginea of Dojran perch (*Perca fluviatilis macedonica* Kar.) and Ohrid belvica (*Acantholingua ohridana*) during the reproductive cycle. VII National Conference with International Participation "Natural Sciences 2008" Abstracts. Varna, Bulgaria, September 2008.
13. **Rebok, K.**, Jordanova, M., Kostov, V., Rocha, E. (2008): Liver lesions in Barbel (*Barbus peloponnesius*) from the river Bregalnica – Preliminary data along a pollution gradient. IIIrd International Symposium of Ecologists of Montenegro. Abstract book. Herceg Novi, October 2008.
14. Tavciovaska-Vasileva, I., **Rebok, K.** (2009): Some ultrastructural observations of the degenerative processes in the Sertoli cells of Salmonidae from Lake Ohrid during the reproduction. 1st Conference on Conservation & Management of Balkan Freshwater Fishes. Abstract book. Ohrid, Republic of Macedonia, May, 2009.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Имајќи го предвид сето горенаведено (учеството во голем број часови практична настава од различни научни дисциплини, приложените објавени трудови и соопштенија, ангажираноста во активностите на Институтот) и врз основа на личното познавање на кандидатката, може да се заклучи дека м-р Катерина Ребок ги исполнува условите да биде избрана за асистент на Институтот за биологија. Во изминатиот период како асистент, таа мошне совесно и сериозно се ангажирала во исполнувањето на сите задачи кои произлегуваат од нејзините наставни ангажмани. Таа се истакнува со својот коректен, колегијален и комуникативен однос како со студентите, така и со претпоставените колеги на Институтот за биологија. Следејќи го развојниот пат на кандидатката може да се констатира дека таа успешно се вклопила и во научната работа, во рамките на која се усовршува од почетокот до денес.

Имајќи ги предвид ангажираноста на кандидатката, нејзиниот крајно сериозен пристап кон обврските, интересот за научната проблематика со која се занимава и постигнатите резултати на тоа поле, сметаме дека м-р Катерина Ребок ќе се развие во солиден наставен и научен работник.

Поради сето тоа, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, м-р Катерина Ребок да биде избрана во звањето асистент од областа на анималната цитологија и хистологија.

Рецензентска комисија,

Д-р Ирена Тавчиовска-Василева, редовен
професор на ПМФ, Скопје, с.р.

Д-р Нада Митева, редовен професор на ПМФ,
Скопје, с.р.

Д-р Маја Јорданова, вонреден професор на
ПМФ, Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ГЕОГРАФИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет бр. 07-550/3 донесена на седницата одржана на 28.4.2011 година, по предлог на Институтот за географија, избрани сме за членови на Рецензентската комисија за избор на еден асистент на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Природно-математички факултет - Институт за географија за група предмети од областа на физичката географија, по основа на конкурсот објавен во весникот „Дневник“ на 15.3.2011 година. Кон пријавата кандидатот ги достави следните барани документи: уверение за положени испити од постдипломски-магистерски студии (4 примероци), кратка биографија (4 примероци), список на положени научни и стручни трудови (4 примероци), уверение за државјанство (4 примероци) и потврда за познавање на странски јазик (4 примероци). По разгледувањето на конкурсните материјали, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во весникот „Дневник“ од 15.3.2011 година за избор на еден асистент на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Природно-математички факултет - на Институтот за географија во Скопје, од областа на *физичката географија (хидрологија, водни ресурси, лимнологија, потамологија, хидрологија на мочуришта, лавини и физичка географија на Република Македонија)*, се пријави само еден кандидат, и тоа Радевски Иван, дипломиран професор по географија.

Кандидатот м-р Радевски Иван ги исполнува општите критериуми за конкурирање за избор во звањето асистент.

Кратка биографија

М-р Радевски Иван е роден 14.2.1984 година во Битола, каде што завршил основно и средно образование. На Природно-математичкиот факултет во Скопје, на Институтот за географија, се запишал во учебната 2002/2003 година. Во текот на студирањето, во мај 2005 на 32. Приматијада одржана во Будва (Црна Гора), Иван Радевски освоил прво место по географија во конкуренција на девет университети од Република Србија, Република Црна Гора, Република Босна и Херцеговина и Република Македонија, а дипломирал на 10.7.2006 година, во рок од 3 години и осум месеци, со просек 9,00, со што се стекнал со академско звање - дипломиран професор по географија. Воедно, Иван Радевски е прогласен за најдобар студент на генерацијата во академската 2005/2006 година и е соодветно награден. Во јануари, 2007 година, Иван Радевски се запишал на постдипломските студии по физичка географија, односно на групата за хидрологија. На 15.10.2010 година тој јавно го одбрани магистерскиот труд под наслов „Големите води во горниот дел на Црна Река“ и се стекна со звањето **магистер на географски науки**.

Иван Радевски активно се служи со англискиот јазик и има положено курс за странски јазици во овластен едукативен центар.

Во однос на компјутерската техника покрај познавањата од Microsoft Office (Word, Excel, Powerpoint), ги владее и Surfer 9, Global Mapper 12, MapViewer 7.

Наставно-педагошка активност

Во текот на академската 2005/2006 година бил ангажиран како демонстратор по предметите *картографија, географија на природни ресурси, физичка географија на Република Македонија и регионална географија*. Во текот на академската 2006/2007 е повторно ангажиран како демонстратор по предметите *хидрологија, основи на географија, географски аспекти за заштита на животната средина и географија на природни ресурси*.

На 28.12.2006 година, Иван Радевски е избран за помлад асистент на Институтот за географија по група предмети од областа *физичка географија-хидрологија (општа хидрологија, водни ресурси, лимнологија, хидрологија на реки, лавини, хидрологија, хидрологија на мочуришта)*. На 29.10.2010 година Иван Радевски е повторно избран за помлад асистент на Институтот за географија при ПМФ во Скопје по група предмети од областа *физичка географија-хидрологија (општа хидрологија, водни ресурси, лимнологија, хидрологија на реки, лавини, хидрологија на мочуришта, и физичка географија на Република Македонија)*.

Во текот на целиот период учествувал на повеќе теренски настани по предметите *општа хидрологија, водни ресурси, лимнологија, хидрологија на реки, лавини, хидрологија, хидрологија на мочуришта*, при што се посетени бројни хидролошки објекти на територијата на Република Македонија.

Научна и стручна дејност

Кандидатот Иван Радевски има објавено 4 научни и стручни труда, а 2 се јавно презентирани на Конгрес со меѓународно учество и се пред објавување.

Трудови до избор во звањето помлад асистент

1. Радевски И. (2008): *Основни карактеристики на вештачката акумулација "Стрежево" со анализа на приливот-одливот на водата за периодот 2000-2004*, Геогр. раз. кн.41-42, стр. 77-86, Скопје.
2. Горин С., Радевски И. (2008): *Сливот на реката Лакавица хидрографско-хидролошки карактеристики и картографска анализа*. Билтен за физичка географија бр. 5, стр. 101-125, Скопје.

Трудови од изборот во звањето помлад асистент до денес

1. Василески, Д., Радевски, И. (2010): *Одредување на веројатноста од појавата на протек помал или еднаков на 200 л/с на Водомерната станица "Доленци" на Црна Река со употреба на биномната распределба*. Геогр. зборник кн. 38, стр. 31-36. Скопје.

Во трудот се обработува проблематиката на биномната распределба, пресметана преку веројатноста од повторување на протек помал или еднаков на 200 l/s кај водомерната станица “Доленци” на Црна Река.

2. Василески, Д., Радевски, И. (2009): *Причини и последици од појавата на лизгалишта во Долна и Мала Река во сливот на реката Радика*. Зборник на трудови од Меѓународниот научен симпозиум “Географијата и одржливиот развој”, одржан помеѓу 22 и 25.10.2009 година во Охрид, Скопје.

Во областите Долна и Мала Река, лизгалиштата се честа појава. Главна причина за нивното појавување се природните и антропогените фактори. Со појавата на лизгалиштата и нивното реактивирање во овие области доведена е во прашање безбедноста на населените места, животот на луѓето и нивните материјални добра.

3. Радевски, И., Василески, Д., Златаноски, В. (2010): Хидрографско-хидролошки карактеристики на реката Жаба. Зборник на трудови на IV конгрес на географите на Република Македонија одржан од 7 до 10.10.2010 година, Дојран;

Во трудот се користени повеќе методи за определување на хидрографско-хидролошките карактеристики на сливот, изработена е тематска карта, направени се табеларни и графички прилози со што се добива комплетна слика за оваа лева притока на Црна Река, која досега беше малку проучувана.

4. Павлов, К., Василески, Д., Радевски, И. (2010): Режим на подземни води во Струмичката Котлина. Зборник на трудови на IV конгрес на географите на Република Македонија одржан од 7 до 10.10.2010 година, Дојран.

Во трудот е обработен режимот на подземни води во Струмичката Котлина преку нивното ниво за периодот 1961-2000 година за повеќе пиезометриски станици.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на поднесениот извештај, Комисијата констатира дека кандидатот м-р Иван Радевски ги исполнува сите услови предвидени со конкурсот за избор на асистент, на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје, од областа на *физичка географија (хидрологија, водни ресурси, лимнологија, потамологија, хидрологија на мочуришта, лавини и физичката географија на Република Македонија)*.

Врз основа на гореизнесеното, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, м-р Иван Радевски да биде избран во звањето асистент на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Рецензентска комисија

Д-р Драган Василески, ред. проф. на Институтот за географија, с.р.
 Д-р Михаило Зиков, ред. проф. на Институтот за географија, с.р.
 Д-р Мирјанка Мацевик, ред. проф. на Институтот за географија, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

**„НУМЕРИЧКИ И ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ МЕТОДИ ЗА ОПТИМИРАЊЕ НА
ТЕХНОЛОШКИОТ ПРОЦЕС НА ИЗВЛЕКУВАЊЕ НА КОШНИЦА КАЈ
ФРИКЦИОНИ СПОЈКИ ЗА МОТОРНИ ВОЗИЛА”,**
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р СЛАВЧО П. ЦВЕТКОВ, ДИПЛ.МАШ.ИНЖ., ПРИЈАВЕНА
НА МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на одлуката бр. 02-3394/2 на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, од 28.12.2010 година, формирана е Комисија за оцена и одбрана и на докторската дисертација на м-р Славчо П. Цветков под наслов: „НУМЕРИЧКИ И ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ МЕТОДИ ЗА ОПТИМИРАЊЕ НА ТЕХНОЛОШКИОТ ПРОЦЕС НА ИЗВЛЕКУВАЊЕ НА КОШНИЦА КАЈ ФРИКЦИОНИ СПОЈКИ ЗА МОТОРНИ ВОЗИЛА“.

По прегледувањето на доставениот текст на дисертацијата, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација е напишана во 5 поглавја со вкупно 163 страници, со 138 слики и дијаграми и 34 табели. Во дисертацијата се вклучени содржина со користени ознаки, апстракт на македонски и англиски јазик, вовед, основни цели, заклучоци, насоки за натамошни истражувања и литература.

Во воведот е наведен проблемот со кој се соочуваат конструкторите на кошници изработени со извлекување од дебел лим, проектантите на технолошки процес со извлекување и конструкторите на специјални алати за извлекување. За нив од особено значење преставува познавањето на полето на деформациите и напоните по површината на кошницата во операциите извлекување, а особено локацијата на критичните места. Дадени се можностите и предностите кои ги овозможува нумеричкото симулирање на операциите извлекување пред почетокот на конструкцијата на специјалните алати за извлекување. Дефинирани се целите на докторската дисертација.

Во Глава 1, под наслов „Едноstepени притисни тела за фрикциони спојки за товарни моторни возила“, на 11 страници со 7 слики е направен осврт на едноstepени притисни тела за фрикциони спојки и нивните кошници. Изложена е функцијата и составните целини на фрикционите спојки за моторни возила. Направен е краток осврт на притисни тела со спирални и чиниести пружини. Извршена е анализа на недостатоците на леените кошници за притисни тела со спирални и чиниести пружини. Обработени се предностите на чиниестите притисни тела со лимени кошници за товарни моторни возила, споредени со чиниестите притисни тела со леени кошници. Направена е споредбена анализа на носивоста на притисно тела GMF 380 со леена кошница и притисно тело MF 395 со лимена кошница како замена за притисното тело GMF 380.

Обработени се недостатоците на лимените кошници. Направена е анализа на влијанието на кошницата врз одводот на топлина кај притисните тела со лимена и леена кошница.

Во Глава 2, под наслов „Осврт на сознанијата за обработливоста на ладно валаните лимови со извлекување“, на 36 страници со 26 слики е обработено извлекување на цилиндрични делови во прва операција, пластична анизотропија, напонско-деформациона состојба со употреба на мерна мрежа и дијаграм на гранична деформабилност. Изложени се основните карактеристики и напонско деформационите односи на процесот извлекување на цилиндрични делови во прва операција. Обработени се деформациите во венецот, цилиндричниот ѕид и дното, радијалните и тангенцијални напони во венецот, максималниот радијален напон и влијанието на зајакнувањето на материјалот на максималниот радијален напон. Направена е анализа на влијателните фактори на максималниот радијален напон, како и осврт на извлекувањето цилиндрични делови со кружен отвор во дното. Даден е осврт на пластичната анизотропија кај лимовите и коефициентот на нормална анизотропија. Изложени се врските помеѓу главните и ефективните деформации и напони за анизотропни и изотропни материјали. Обработена е постапката за одредување на деформациите и напоните со употреба на кружна мерна мрежа, како и начинот за одредување на критичните деформации и потребните механички карактеристики на лимот. Даден е опис на дијаграмот на гранична деформабилност, постапките за негово експериментално одредување, влијанието на дебелината на материјалот врз положбата на кривите на гранична деформабилност и дијаграм на дистрибуција на деформациите.

Во Глава 3, под наслов „Технолошки процес за изработка на кошницата“, на 4 страници со 7 слики по операции е изложен технолошкиот процес за изработка на лимената кошница.

Во Глава 4, под наслов „Експериментални истражувања“, на 58 страници, со 52 слики и 25 табели се изложени карактеристиките на употребениот материјал (лим), кривите на гранична деформабилност, подготовка на појдовниот материјал за истражување на операциите извлекување, прва и втора операција на извлекување.

Одредени се механичките карактеристики на лимот со кој се вршени истражувањата. Изложена е подготовката на лимот за истражување, како и дефинирање, изработка и мерење на епруветите за одредување на механичките карактеристики на материјалот. За одредување на механичките карактеристики на лимот се употребени вкупно 27 епрувети, и тоа по 9 епрувети изработени во трите карактеристични правци на рамнинската анизотропија 0° , 45° и 90° . Одредени се: горната граница на течење $R_{eH} = \sigma_T$, јачината на кинење $R_m = \sigma_m$, односот помеѓу горната граница на течење и јачината на кинење R_{eH}/R_m и издолжувањето по прекилот (трајно

издолжување) во проценти A_t . Одредени се степенот на деформационо зајакнување на материјалот n и коефициентот на нормална анизотропија r . Дефинирани се кривите на зајакнување од III ред за карактеристичните правци на нормална анизотропија. Според добиените резултати е направена анализа на способноста за извлекување на употребениот материјал.

Изложена е постапката според која се одредени кривите на гранична деформабилност. Одредени се две криви на гранична деформабилност според два критериума, и тоа: крива на гранична деформабилност до максимална сила на истегнување и крива на гранична деформабилност до кинење. За одредување на кривите на гранична деформабилност на материјалот се употребени вкупно 18 епрувети, и тоа по 6 епрувети во правец на трите карактеристични правци на рамнинска анизотропија 0° , 45° и 90° . На површината со минимална ширина по електрохемиски пат е нанесена кружна мерна мрежа. Извршено е истегнување на епруветите до максимална сила. По нивното симнување од машината за истегнување, измерени се деформациите на средната елипса што лежи на минималниот попречен пресек. Епруветите се повторно истегнати до кинење и е извршено мерење на димензиите на средната елипса. По одредувањето на деформациите е формиран левиот дел на кривите на гранична деформабилност. Десниот дел на кривите на гранична деформабилност е одреден со извлекување со сферичен извлекувач на четири лимени ленти од материјал со истиот квалитет, но со дебелина 1mm. Добиениот облик на овие криви е надоврзан на кривите на гранична деформабилност одредени со истегнување на епруветите со странично одземени кружни делови.

Изложена е подготовката на појдовниот материјал за истражување на деформациите и напоните во операциите извлекување. За истражување на полето на деформациите и напоните по површината на лимената кошница се употребени четири појдовни парчиња, две исечени во правецот на валање и две исечени во нормален правец на правецот на валање. На две појдовни парчиња по електрохемиски пат е нанесена кружна мерна мрежа, а на две на координатна дупчалка е нацртана мерна мрежа составена од концентрични кругови и радијални правци.

Операцијата прво извлекување е изведена во РУЕН И.Т. - Кочани на хидраулична преса HP 1000 во специјален алат. По извлекувањето се дефинирани мерните места и е извршено мерење на деформациите на мерната мрежа на лимените кошници со нацртана мерна мрежа. За мерните места се одредени логаритамските радијални и тангенцијални деформации за трите карактеристични правци 0° , 45° и 90° . Одредените логаритамски деформации по мерни места се внесени во дијаграмот на гранична деформабилност. Според положбата на логаритамските деформации во дијаграмот на гранична деформабилност е извршена анализа на

деформациите и се одредени критичните деформации и нивната локација. Констатирано е дека во процесот на прво извлекување се јавува една критична деформација која лежи по надворешните влакна на радиусот на премин од дното во вертикалниот сид. Преку радијалните и тангенцијалните деформации по мерни места за технолошката операција прво извлекување се одредени радијалните, тангенцијалните и ефективните напони. Максимални ефективни напони се добиени на местото на критичната деформација.

Во РУЕН И.Т. – Кочани во специјален алат на истата хидраулична преса НР 1000 е извршена операцијата второ извлекување на претходно извлечените кошници со операцијата прво извлекување. По дефинирањето на мерните места е направено мерење на деформациите на мерната мрежа по процесот второ извлекување. По одредување на вкупните (збирни) радијални и тангенцијални логаритамски деформации во процесот на прво и второ извлекување, тие се внесени во дијаграмот на гранична деформабилност. Од направената анализа на местоположбата на деформациите во дијаграмот на гранична деформабилност се констатира дека и во процесот на второ извлекување се јавува критична деформација лоцирана по надворешните влакна на радиусот на преминот во вертикалните надворешни ребра. Преку вкупните радијални и тангенцијални деформации по мерни места се одредени ефективните, радијалните и тангенцијалните напони. Максимални ефективни напони се добиени на местото на критичната деформација. Со елиминирање од вкупните деформации по втората операција на извлекување, на деформациите во процесот на првата операција на извлекување, се добиени деформациите настанати само во операцијата второ извлекување. Овие деформации, а преку нив и одредените ефективни напони се користени за споредба со ефективните напоните добиени при нумеричко симулирање на операцијата второ извлекување.

Во Главата 5, под наслов „Нумеричко симулирање и оптимирање на операциите на извлекување“, на 30 страници со 48 слики и 9 табели е направено нумеричко симулирање и оптимирање на прва и втора операција на извлекување.

Извршено е нумеричко симулирање на процесот на прва операција на извлекување со софтверскиот пакет Simufact v 08 во 3D. Направената анализа на максималните ефективни напони добиени со симулирање покажа дека тие се најголеми за правецот кој поминува низ најголемата длабочина на извлекување. Извршена е споредба на експериментално одредените ефективни напони со ефективните напони добиени преку симулирање. Констатирано е дека за рамните површини во дното и вертикалниот сид, резултатите добиени по експериментален пат и со симулирање добро се совпаѓаат. Разликите кои се добиваат за радиусите во дното и преминот од дното во вертикален сид произлегуваат од димензиите (густината) на употребената тетраедална мрежа при симулирањето. Направена е анализа на

влијателни фактори на прва операција на извлекување, преку кои може да се намали максималниот ефективен напон, а со тоа да се подобри и изврши оптимирање на операцијата. Оптимирањето е направено со нумеричко симулирање на прва операција на извлекување, со варирање на влијателните фактори на процесот на извлекување, и тоа: коефициентот на триење, големината на радиусите на заоблување на матрицата и извлекувачот и брзината на извлекување. Симулирањето покажа дека промената на коефициентот на триење и брзината на извлекување имаат мало влијание врз намалување на максималниот ефективен напон во процесот на извлекување. Поголемо влијание врз намалување на максималниот ефективен напон во процесот на извлекување има зголемувањето на радиусите на заоблување на матрицата и извлекувачот.

Извршено е симулирање на процесот втора операција на извлекување со софтверскиот пакет Simufact v 08 во 2D во радијални правци кои поминуваат преку средината на надворешните и внатрешните ребра. Анализата на ефективните напони добиени со симулирање покажа дека максималниот ефективен напон се јавува во средното надворешно ребро. Максималниот ефективен напон во внатрешното ребро е помал од истиот во надворешното ребро. Споредбата на експериментално одредените ефективни напони со ефективните напони добиени преку нумеричко симулирање покажа дека експериментално одредените ефективни напони се поголеми од ефективните напони одредени со симулирање. Направено е оптимирање со нумеричко симулирање на втората операција на извлекување, со варирање на влијателните фактори на процесот на извлекување. Извршено е симулирање со варирање на: коефициентот на триење, големината на радиусите на заоблување на матрицата и брзината на извлекување. Симулирањето покажа дека промената на коефициентот на триење и брзината на извлекување имаат мало влијание врз намалување на максималниот ефективен напон во процесот на извлекување. Најголемо влијание врз намалување на максималниот ефективен напон во процесот на извлекување има зголемувањето на радиусот на матрицата.

Во Глава 6, со наслов „Заклучоци“, на 4 страници се дадени заклучоците до кои е дојдено при изработката на дисертацијата. Дисертацијата завршува со насоки за натамошни истражувања.

Прегледот на користена литература содржи 61 библиографска единица.

Комисијата констатира дека од особено научно значење во дисертацијата е следното:

Целта на докторската дисертација е насочена во правец, со примена на нумерички и експериментални методи, да се одредат локациите и големината на критичните деформации и напони и да се изврши оптимирање на технолошкиот процес извлекување на кошница од дебел ладно валан челичен лим за притисно тело од фрикциона спојка за товарни моторни возила.

Истражувањата спроведени во докторската дисертација покажуваат како по експериментален пат со примена на графометрискиот метод може да се одреди полето на деформациите и напоните по целата површина на лимената кошница. Потоа, како со примена на деформационата анализа се одредува големината и локацијата на критичните деформации во операциите на извлекување. Одредените локации на критични деформации и максималните ефективни напони се од посебна важност за конструкторите на лимени кошници и делови слични на нив, за проектантите на технолошки процеси извлекување од дебели ладно валани челични лимови на лимени кошници и делови слични на нив, како и за конструкторите на специјални алати за извлекување.

Направените симулации на технолошките операции на извлекување во програмскиот пакет Simufact покажуваат добро совпаѓање на експериментално одредените ефективни напони со ефективните напони добиени со симулирање. Со симулирање на операциите извлекување преку варирање на влијателни параметри на процесот е извршено оптимирање на операциите извлекување. Тоа значи дека во процесот на проектирање на технолошките процеси со извлекување треба прво да се изврши симулирање на операциите извлекување и по добивање на оптимални резултати да се пристапи кон конструкција на специјални алати за операциите извлекување. Ваквиот пристап овозможува проектирање на стабилен технолошки процес со употреба на оптимален материјал, изработка на специјални алати за извлекување со минимални корекции, намалување на скапите проби во реални услови, максимално забрзана реализација и помала цена на чинење на проектот.

Врз основа на изнесеното образложение, Комисијата го донесува следниов

ЗАКЛУЧОК

Докторската дисертација под наслов: **НУМЕРИЧКИ И ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ МЕТОДИ ЗА ОПТИМИРАЊЕ НА ТЕХНОЛОШКИОТ ПРОЦЕС НА ИЗВЛЕКУВАЊЕ НА КОШНИЦА КАЈ ФРИКЦИОНИ СПОЈКИ ЗА МОТОРНИ ВОЗИЛА**, изработена од м-р Славчо П. Цветков, дипл. маш. инж., претставува квалитетен и оригинален научен труд кој дава значаен научен придонес во областа на нумеричките и експерименталните методи за оптимирање на технолошки процеси со извлекување од дебели ладно валани челични лимови, а особено на технолошки процеси на извлекување на кошници кај фрикциони спојки за моторни возила. Во дисертацијата е обработена комплексна материја со експериментална и симулациска верификација. Авторот успешно ги поврзал практичното искуство и фундаменталното познавање на конкретната проблематика со експерименталните и симулациските истражувања и донел заклучоци со практична примена.

Врз основа на наведените констатации, Комисијата заклучува дека трудот со наслов: „Нумерички и експериментални методи за оптимирање на технолошкиот процес на извлекување на кошница кај фрикциони спојки за моторни возила“, изработена од м-р Славчо П. Цветков, во целост ги исполнува критериумите и барањата за успешно изработена докторска дисертација и со

задоволство му предлага на Наставно – научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје да го прифати овој извештај и да закаже јавна одбрана на дисертацијата.

Комисија

Вонр. проф. д-р Атанас Кочов, с.р.
Машински факултет, Скопје

Вонр. проф. д-р Јасмина Чалоска, с.р.
Машински факултет, Скопје

Проф. д-р Јован Лазарев, с.р.
Машински факултет, Скопје

Проф. д-р Драги Данев, с.р.
Машински факултет, Скопје,
ред. проф. во пензија

Проф. д-р Милан Косевски, с.р.
Машински факултет, Скопје

ПРЕГЛЕД

НА ПРИЈАВЕНИ И ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ ВО
ИНСТИТУТОТ ЗА ФОЛКЛОР „МАРКО ЦЕПЕНКОВ“ ВО СКОПЈЕ

ред. бр.	кандидат	наслов на темата	ментор
1	м-р Етем Бајмак	„Преданијата кај Турците во Косово и во Македонија“	проф. д-р Севим Пиличкова
2	м-р Владимир Јаневски	„Етнокорееолошка класификација на ората во Македонија“	проф. д-р Оливера Васиќ

Реферат

ЗА ПОДОБНОСТА НА ТЕМАТА ЗА ИЗРАБОТКА НА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА И ОСПОСОБЕНОСТА НА КАНДИДАТОТ М-Р ИЛЕ МИРЧЕСКИ ЗА НАУЧНА РАБОТА

Со одлука бр.02-747/2 на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесена на седницата одржана на 1.4.20011 година, определена е Комисија во состав:

1. проф. д-р Татјана Кандиќјан, Машински факултет – Скопје
2. вонр. проф. д-р Ремон Поп-Илиев, Факултет за инженерство и применети науки, Универзитет Онтарио Институт за технологии, Канада
3. вонр. проф. д-р Петар Симоновски, Машински факултет – Скопје,

со задача да ги прегледа пријавата и доставените материјали од м-р Иле Мирчески и да даде оценка за оспособеноста на кандидатот за научна работа и подобност на темата за докторска дисертација со наслов:

МЕТОДОЛОГИЈА НА ОДЛУЧУВАЊЕ ЗА ГРАДБА НА ВРСКИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА КОНСТРУИРАЊЕ ЗА ДЕМОНТАЖА НА ПРОИЗВОДОТ.

По прегледот на пријавата и доставените материјали, врз основа на членовите 63 и 174 од Законот за високото образование и член 48 од Правилникот за единствените основи за организирање на постдипломски и докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Комисијата го поднесува следни

ИЗВЕШТАЈ

I. КРАТКА БИОГРАФИЈА

Кандидатот м-р Иле Мирчески е роден на 8.1.1981 година во Скопје, каде што го завршил основното образование. Средно образование завршил како машински техничар во ЕМУЦ „Никола Тесла“, Скопје, со одличен успех и е прогласен за првенец на генерацијата. На Машинскиот факултет во Скопје се запишал во учебната 1999/2000 година на насоката хидротехника, пневматика и автоматика, а дипломирал во јуни 2004 година со среден успех 9,53. Дипломската работа ја одбрал со оценка 10. Кандидатот има добиено пофалници за постигнат одличен успех во студирањето во прва, втора и трета година на додипломски студии и пофалница за постигнат одличен успех во текот на додипломските студии на Машинскиот факултет во Скопје.

Во 2004 година се запишал на магистерски студии на Машинскиот факултет во Скопје и ги положил испитите од подрачјето теорија на конструирањето при Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила со средна оценка 10. Магистерскиот труд под наслов „Нумеричко моделирање и анализа на удобноста на возчко седиште кај патнички автомобил“, под менторство на проф. д-р Татјана Кандиќјан, го одбрал на 11.12.2009 год. и се стекнал со звањето магистер на машински науки.

По дипломирањето, во учебната 2004/2005 година работел како професор по математика и компјутери во приватното училиште „Алгоритам центар“, Скопје. Во периодот 2005 – 2007 год. работел како асистент-менаџер за производство на поцинкувана и пластифицирана рамна челична трака на процесните постројки за валање, површинско отврднување на лимот и рамнење на лимот во МИТТАЛ СТЕЕЛ - Ладна валавница, Скопје.

На Машинскиот факултет во Скопје се вработил на 31.12.2007 година, на Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила, како помлад асистент, и активно учествувал во спроведувањето на вежби по повеќе предмети од подрачјето на машинските конструкции, и тоа: конструирање и CAD, основи на конструирање и CAD, процес на конструирање; конструирање на производи од пластика; CAD-техники; индустриски дизајн на амбалажа и куќишта, екодизајн; анализа по методот на конечни елементи, машински елементи 1; машински елементи 2, преносници на сила, дизајн на машини и апарати.

Во декември 2010 е избран за асистент на Машинскиот факултет во Скопје на Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила. За цело време бил ангажиран со голем број на часови за вежби во секој семестар и бил вклучен во одржувањето на испитите.

Кандидатот активно го познава англискиот јазик. Владее одлично со софтверските пакети: Microsoft Office, AutoCAD Mechanical, SolidWorks, Autodesk Inventor, Catia V5, и софтверите за симулација: Abaqus, Ansys Workbench, SolidWorks Simulation, SolidWorks Motion, Inventor Simulation, FLUENT. Реализирал обука за софтверските пакети SolidWorks Simulation, SolidWorks Motion, SolidWorks Simulation Professional во Пенублика Бугарија во јули 2009.

Кандидатот активно учествувал/соработувал во реализацијата на неколку меѓународни проекти, и тоа:

- „Имплементација на модул на учење од областа на развојот на производите базиран на КалеП моделот“, ДААД – Академска обнова на југоисточна Европа, раководител на проектот од ЕУ: проф. д-р Алберт Алберс од Институтот за развој на производи-ИПЕК, Р.Германија, регионален координатор: проф. д-р Воислав Милтеновиќ од МФ, Ниш, локален координатор на проектот: проф. д-р Татјана Кандиќјан, МФ-Скопје, траење на проектот: 2005 – 2009.

Кандидатот е главен учесник во реализацијата на овој проект. На Универзитетот во Ниш, активно работел на воведување на пилот-програмата за имплементација на нови методи

во развојот на производите, во соработка со професорите од Карлсруе, Германија и професори од регионот.

- *Развој на магистерски студии по индустриски дизајн и маркетинг, Заеднички европски проект (ТЕМПУС_ЈЕП_41128),* раководител на проектот: проф. д-р Андреас Гебхардт, Универзитет за применети науки Ахен, Германија, координатор на проектот: проф. д-р Татјана Кандиќан, МФ-Скопје, траење на проектот: 2007 – 2009.

Во рамките на проектот, кандидатот реализирал две обуки за користење на напредни симулации и динамика на системи со софтверскиот пакет SolidWorks 2010, во Софија, Р Бугарија. Проследил обука за изработка на брзи прототипови и зел активно учество во активностите за набавка и активирање на опремата.

- *ТрансБонус,* меѓународен научен проект од ФП7-програмата, локален координатор на проектот: проф. д-р Милан Ќосевски.

Во рамките на овој проект, кандидатот подготви пилот-пријава на проектот под наслов “Development of electric vehicle for transportation of different kind of goods in urban environment”. Пилот-пријавата беше евалуирана од евалуатори на ФП7-рамковната програма од ЕУ и доби преодна оценка.

Кандидатот има објавено два научноистражувачки труда со оригинални научни резултати објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен управувачки одбор, еден научноистражувачки труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание во Р. Македонија, и четири научноистражувачки труда со оригинални научно/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научно/стручен собир со меѓународен управувачки одбор.

Стручните трудови на кандидатот се поврзани, пред сè, со унапредување на вежбите по предметите од катедрата (8 упатства за вежби со вкупен обем од 552 страни). Упатствата за вежби кандидатот ги подготвил во соработка со предметните наставници, со цел да им се олесни на студентите совладувањето на материјата за вежби од соодветните предмети. Упатствата придонесуваат за зголемување на квалитетот на стекнатите знаења на студентите, особено практичните инженерски знаења од областа на конструкцијата на машините и нивните елементи.

II. ПРЕДЛОГ-ТЕМА ЗА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

II.1. ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Производите денес стануваат сè посложени, со што нивната демонтиража станува предизвик. Развиени се низа деструктивни и недеструктивни постапки и процеси на демонтиража на производите. Деструктивниот начин на демонтиража всушност претставува процес каде што производот се дроби и со дополнителни постапки се сепарираат истородните материјали. Деструктивниот начин се применува најчесто на крајот на животниот век на производот, при што во склопот не смее да има опасни материјали, а вградените материјали можат да се

сепарираат. Недеструктивниот начин на демонтирање се применува за време на експлоатацијата на производот, како и на крајот од неговиот животен век. За време на експлоатацијата на производот потребно е негово одржување, сервис, или замена на некоја нефункционална компонента. На крајот на животниот век на производот, недеструктивниот начин на демонтирање е потребен за враќање на функционални компоненти, отстранување на опасни и други материјали од склопот, за вадење на делови што содржат благородни материјали итн.

Производите во текот на нивната експлоатација треба да се одржуваат и сервисираат. Компонентите кои треба да се одржуваат и сервисираат треба да се лесно достапни и притоа да не се демонтираат премногу други компоненти. Од тој аспект, конструкторот во раната фаза од процесот на конструирање треба да предвиди кои компоненти од склопот треба да бидат предмет на почесто одржување и сервисирање и да овозможи пристапот до нив да биде едноставен и лесен. Се случува производите во текот на нивната употреба да престанат да ја извршуваат својата функција поради дефект на некоја компонента. Во тој случај е потребна делумна или таканаречена селективна демонтирања (*selective disassembly*) на склопот со цел да се замени нефункционалната компонента, или за одржување и сервисирање на други компоненти, со цел да се продолжи животниот век на производот. Конструкторот во раната фаза од процесот на конструирање треба да има предвид кои делови се критични за функционирањето на производот и нив да ги направи лесно пристапни за замена, со што би го продолжил животниот век на производот.

Демонтирањата за рециклирање (*Design for recycling*) и враќањето на компоненти (*reuse*) е процес кој има за цел да ги одвои компонентите и материјалите за кој има интерес на крајот на животниот век. Важна цел во процесот на демонтирање е враќањето на делови, компоненти и потсклопови кои би можеле повторно да се употребат во нови производи, за враќање на материјали за рециклирање, отстранување на опасни компоненти и токсични материјали, како и да се овозможи пристап до други делови и компоненти кои се од интерес. Деструктивниот процес се користи за враќање на материјалите, преку кршење на врските и преку дробење и сепарација на материјалите. Процесот на недеструктивната демонтирања на крајот од животниот век на производите се користи за враќање на употребливи компоненти за повторна употреба, рециклирање на материјалите, отстранување на опасни супстанции и чистење од флуиди.

Конструирањето за демонтирања (*Design for Disassembly - DfD*) е пристап чија цел е оптимизација на градбата на производот и други конструктивни параметри со цел: едноставно и брзо да се демонтираат деловите кои се за сервис, замена

или за враќање; да може да се демантираат компоненти од склопот со раздвојување на соодветна врска и групирање на материјали кои се рециклираат; ограничување на трошоците за демонтажа; итн. Исто така, цел на конструирањето за демонтажа е да се оптимизира градбата на производите и карактеристиките на компонентите. Придобивките од процесот на конструирање за демонтажа се: зголемување на процентот на повторна употреба на деловите; поголем процент на рециклирање на производот; ограничување на штетното влијание врз животната средина; полесно сервисирање и одржување на производите, односно поголем вкупен поврат на производот на крајот од неговиот животен век.

Во процесот на конструирање, конструкторот треба да ја обликува конструкцијата на производот, со што ќе го направи производот погоден и лесен за демонтажа. Најпрво конструкторот треба да внимава при изборот на материјалите, при изборот на врските помеѓу елементите и при градбата на конструкцијата. Конструкторот треба да внимава на материјалите кои ги користи во градбата на производот, тие да може да се рециклираат и третираат согласно со европските директиви, треба да внимава на изборот на врски помеѓу компонентите и потсклоповите во производот, бидејќи некои од врските треба да се направат да бидат лесно раздвојливи со што директно се влијае на намалување на времето потребно за демонтажа и се олеснува процесот на демонтажа. При градбата на конструкцијата, важно е да се постават на достапно место компонентите кои се од интерес, со цел да се поедностави и забрза демонтажата.

Изборот на врска помеѓу деловите има големо влијание врз ефикасноста на процесот на демонтажа. Од таа причина, конструкторот треба да даде големо значење на изборот на врските во процесот на конструирање на производот. Конструкторот треба да го намали бројот и видот на различни елементи на врска во конструкцијата, да користи минимален број навојни врски, да го намали бројот на алати потребни за одвојување на врските, да го минимизира бројот на алати со што ќе избегне промена на алатот, да ги направи врските лесно достапни, да избегнува врски кои бараат специјални алати за раздвојување, да користи врски кои се лесно раздвојливи, ако два дела не се од компатибилен материјал треба да се направат да бидат лесно раздвојливи, да се избегнуваат пресувани споеви од два дела со неистороден материјал, да користи врски од ист материјал како и деловите, да се намали бројот и должината на каблите, врските можат да се конструираат да можат лесно да се скршат и да се раздвојат компонентите.

Конструкторите мора да ги скратат времето и трошоците потребни за демонтажа на производот, со што би го направиле процесот на демонтажа профитабилен. Раздвојувањето на врските помеѓу деловите во склопот не е доволно анализирано и не е комплетно истражена распределбата на различните

видови врски во склопот, во раната фаза од процесот на конструирање. Постојат многу различни типови на врски кои можат да се употребат при спојувањето на деловите од склопот. Правилниот избор на врска е важен поради намалување на времето потребно за раздвојување на деловите и зголемување на економската оправданост на неструктивната демонтира на искористените производи. Тоа значи дека конструкторите мора да можат во уште раната фаза од развојот на производот да ја предвидат и зголемат економската оправданост на процесот на неструктивна демонтира.

II.2. ЦЕЛИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Целта на оваа докторска дисертација е да се развие методологија на одлучување за градба на врските помеѓу деловите од склопот во раните фази од процесот на конструирање, од аспект на демонтира за рециклирање на искористени производи. Гледано пошироко, целта на дисертацијата е да се даде придонес во проширувањето и продлабочувањето на сознанијата за изборот на врските и нивната местоположба во склопот во процесот на конструирање од аспект на неструктивна демонтира. Оваа методологија ќе овозможи конструкторите во раната фаза од процесот на конструирање да одлучуваат за употребата на типот на врска помеѓу елементите од склопот и да направат правилно распределување на врските во склопот. Притоа систематската методологија ќе ги има предвид економските аспекти на неструктивната демонтира со цел демонтирањата на искористените производи да се направи да биде профитабилен процес. Исто така, на конструкторот ќе му се овозможи да ги земе предвид и факторите кои влијаат негативно врз животната средина.

Во докторската дисертација ќе се развие алгоритам на одлучување кој ќе помогне при градбата на врските во склопот во раната фаза од процесот на конструирање од аспект на демонтира на производот. Алгоритмот на одлучување ќе биде базиран на графот на релациите на поврзување на елементите во склопот. Ќе се развие алгоритам кој ќе го сугерира дефинирањето на местоположбата на врските во склопот, врз база на конструкцијата на склопот. Исто така, ќе се развијат и бази на податоци за материјалите кои се користат при градба на конструкциите, ќе се развие база на податоци за економската анализа на материјалите, ќе се развие база на информации и систематизација на врски кои можат да се употребуваат помеѓу деловите во склопот.

Методологија на одлучување за градба на врските помеѓу деловите од склопот во процесот на конструирање од аспект на демонтира на искористените производи ќе се верификува со помош на модул кој ќе биде развиен врз база на постојни алгоритми, со чија помош ќе се дефинира оптималната секвенца на демонтира на производот, со што прецизно ќе се увиди влијанието на врските во склопот.

Конструкторот во раната фаза од процесот на конструирање развива CAD-модел на производот, кој е значаен за понатамошна анализата на врските и нивното распределување. CAD-моделите на производите ќе се користат во бројни примери при

проверката на алгоритмите кои ќе се развијат. Денешните CAD-системи содржат специјален модул наречен API (*Application Programming Interface*), базиран на програмскиот јазик *Microsoft Visual Basic* или *Microsoft Visual C#*, кои ќе бидат искористени за изработка на специјалните модули врз база на развиените алгоритми на одлучување, и анализите во процесот на конструирање.

II.3. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Предвидените истражувања се комплексни и имаат мултидисциплинарен карактер. Методологијата за одлучување за градба на врските ќе базира на методи на пребарување и оптимизација базирани на графови, и одлучување базирано на податоци кои се пребаруваат од бази, или се генерираат при работата на алгоритмите.

Софтверскиот модул кој ќе се развие и поврзе со CAD-систем како API интерфејс ќе помогне за подобрување на изборот и градбата на врските во склопот, предлагање на распределба на врските и оптимирање на секвенците за демонтажа на производот. Методологијата ќе се верифицира преку анализа на неколку модели на производи.

Основа за реализација на планираните фази во предлог-докторската дисертација е во имплементација на методи за анализа на влијанието на геометриските карактеристики на деловите кои треба да бидат споени во склопот, геометриските и функционалните карактеристики на врските, графот на релации на поврзаност на деловите од склопот, како и математичкиот модел за распределбата на врските, и математичкиот модел на оптимизација на секвенците за демонтажа на производ на крајот од животниот век.

II.4. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Резултатите од истражувањето треба да овозможат:

- создавање на база на информации за економската оправданост на материјалите кои се употребуваат при градба на деловите во склопот и од аспект на влијанието на материјалите врз животната средина;
- создавање на база на информации и систематизација на врски кои можат да се употребуваат помеѓу деловите во склопот;
- создавање на систематска методологија на одлучување на конструкторот при градба на врската во склопот, во процесот на конструирање, со опфат на економската оправданост на процесот на демонтажа и заштитата на животната средина;
- создавање на алгоритам кој му сугерира на конструкторот во распределбата на врските во склопот со цел конструкторот да може да го употреби овој алгоритам во раната фаза од развојниот процес на конструирање на производот;
- создавање на алгоритам кој ќе генерира оптимална секвенца за демонтажа на крајот од животниот век на производот;
- олеснување на работата на конструкторот во процесот на конструирање на производот од аспект на демонтажа;
- примена на алгоритмите за одлучување во процесот на конструирање за демонтажата на производи на крајот од животниот век кои содржат опасни компоненти, повеќе

различни видови на материјали кои треба да се раздвојат за економично рециклирање на производот.

Имајќи го предвид погоре наведеното, Комисијата до Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје го дава следниов

ПРЕДЛОГ

1. Комисијата е со мислење дека кандидатот м-р Иле Мирчески, дипл. машинж., врз основа на досегашниот степен на образование, научноистражувачката и стручна активност располага со потребните квалитети за изработка на предложената тема за докторска дисертација за стекнување научен степен доктор на технички науки.

2. Врз основа на образложението на пријавената тема, обемот на истражувањето, методологијата на истражувањето, целите, научните тези и очекуваните резултати, Комисијата смета дека предложената тема за изработка на докторска дисертација треба да биде со наслов:

„ МЕТОДОЛОГИЈА НА ОДЛУЧУВАЊЕ ЗА ГРАДБА НА ВРСКЕТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА КОНСТРУИРАЊЕ ЗА ДЕМОНТАЖА НА ПРОИЗВОДОТ “

и ќе претставува актуелно и современо истражување во доменот на машинските конструкции и е подобра за изработка на докторска дисертација.

3. За ментор на предложената докторска дисертација се предлага проф. д-р Татјана Кандиќјан од Машинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Татјана Кандиќјан, Машински факултет, УКИМ, Скопје	с.р.
2. Проф. д-р Ремон Поп-Илиев, Факултет за применети науки, УОИТ, Канада	с.р.
3. Вонр. проф. д-р Петар Симоновски, Машински факултет, УКИМ, Скопје	с.р.

Скопје, 6.5.2011

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР ВО СИТЕ НАСТАВНО - НАУЧНИ ЗВАЊА ОД
ОБЛАСТА МАТЕМАТИЧКИ НАУКИ НА ПЕДАГОШКИОТ
ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, на состанокот одржан на 23.3.2011 година, донесе одлука бр. 02-175/4 за формирање рецензентска комисија за изготвување реферат за избор во сите наставно-научни звања од областа математички науки, по предметите: математика 1 и математика 2, за групата одделенска настава на македонски јазик, математика, за групата предучилишно воспитание на македонски јазик, Комбинаторика со елементи од веројатност и основи на статистика (изборни предмети), за групата одделенска настава на македонски јазик, во состав: акад. Дончо Димовски, д-р Никита Шекутковски и д-р Илир Спахиу.

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во весникот „Дневник“ од 28.2.2011 година, се пријави Слаѓана Јакимовиќ, доцент на Педагошкиот факултет.

Дел од извештајот се следниве прилози:

Прилог 1. Научни и стручни трудови

Прилог 2. Научноистражувачки и апликативни проекти

Прилог 3. Научни собири и студиски престои

Прилог 4. Анекс 2 кон извештајот

1. Биографски податоци

Слаѓана Јакимовиќ е родена 1971 г. во Скопје, каде што завршила основно и средно училиште, како првенец на генерацијата. Студиите по математика, наставна насока, на Природно-математичкиот факултет во Скопје ги завршила во август 1995 г. Магистерските студии по математика на Природно-математичкиот факултет во Скопје ги завршила на 29. 6. 2001 г. со одбрана на магистерскиот труд „Обопштување на теоремата на ван Кампен“, изработен под менторство на проф. д-р Дончо Димовски. Во август 2001 г. ги започнала докторските студии по математика на Универзитетот на Флорида, САД, кои ги завршила во август 2005 г. со одбрана на докторската дисертација „За просторите кои се инверзен лимес на шатор пресликувањата“, изработена под менторство на проф. д-р Џејмс Кислинг и коменторство на проф. д-р Лу Блок. Нострификацијата на нејзината диплома издадена на 6.8.2005 од Универзитетот на Флорида, САД, е извршена на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Со одлука на Министерството за образование и наука на Република Македонија, бр. 09-7487/2, донесена на 18. 5. 2006., дипломата во Република Македонија се признава за документ за завршени докторски студии и стекнат научен степен – доктор на математички науки.

2. Наставна и стручна дејност

Слаѓана Јакимовиќ била вработена како професор по математика во гимназијата „Зеф Љуш Марку“ од 31. 11. 1995 до 15. 2. 1996. Од февруари 1996 г. била вработена како помлад асистент по математика на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, а во септември 2002 г. била избрана во звањето асистент по математичките предмети на студиите по одделенска настава и по предучилишно воспитание. Во септември 2006 г. била избрана во звањето доцент, по што како предметен наставник во текот на пет академски години ја изведувала наставата (предавањата и вежбите) по предметите математика за предучилишно воспитание, математика 1, математика 2 и комбинаторика со елементи на веројатност за одделенска настава.

За време на докторските студии на Математичкиот оддел при Универзитетот на Флорида, во текот на 11 семестри (есенски, пролетен и летен) изведувала настава на англиски наставен јазик по повеќе предмети (пред-калкулус со тригонометрија, калкулус 1, калкулус 2, математика за наставници во основното образование), при што на крајот од секој семестар нејзината работа била позитивно евалуирана од студентите на кои им држела настава и од Математичкиот оддел при Универзитетот на Флорида.

Доц. д-р Слаѓана Јакимовиќ била ментор на 2 дипломски работи и член на комисија за оцена и одбрана на 1 дипломска работа на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, и член на комисија за оцена или одбрана на 1 магистратура на Природно-математичкиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.

Член е на AMS (Американското математичко друштво), Сојузот на математичарите на Македонија како и на Друштвото на математичарите на град Скопје, во чии рамки учествувала во организирањето и изведувањето математички натпревари и олимпијади од општинско до меѓународно ниво, за учениците од основното и средното образование, како и меѓународните натпревари „Кенгур“ и „Црноризец Храбар“.

Од преземањето на претседателството на Балканската асоцијација на педагошки и сродни факултети од страна на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје (почетокот на 2011 г.), заедно со доц. д-р Марина Јањик од Учителскиот факултет во Врање, доц. д-р Слаѓана Јакимовиќ ја врши функцијата секретар на Асоцијацијата и е предложена за избор во истата функција.

Доц. д-р Слаѓана Јакимовиќ е рецензент на повеќе учебници и збирки задачи за основно и средно образование. Исто така е член на уредувачкиот одбор на научното списание IMO (Istraživanja matematičkog obrazovanja), ISSN 1986-518X и е рецензент на научни и стручни трудови во годишни зборници и списанија.

По изборот за доцент учествувала во работата на 10 факултетски комисиии и работни групи на Педагошкиот факултет.

3. Научна дејност

Области од научен интерес на доц. д-р Слаѓана Јакимовиќ се топологијата, динамичките системи и математичкото образование. Од овие областа, како автор или коавтор, по изборот во звањето доцент таа има објавено 5 научни трудови (Прилог 1. од 1. до 5.)

Трудот 1. е од областа на топологијата и динамичките системи.

Во овој труд авторите ги разгледуваат просторите кои се инверзен лимес на низата простори (I, f_s) , каде што сврзувачкото пресликување f_s е шатор

пресликување со $s \in (\sqrt{2}, 2]$ и притоа не прават никакви претпоставки во врска со орбитата на критичната точка на пресликувањето f_s . Поставуваат хипотеза дека секој хомеоморфизам од инверзниот лимит простор (I, f_s) во себе е псевдо – изотопен со итерат на индуцираниот хомеоморфизам и даваат доволен услов за оваа хипотеза да биде вистинита. Потоа покажуваат дека ако оваа претпоставка е вистинита, тогаш важи Инграмовата претпоставка дека инверзните лимит простори (I, f_s) и (I, f_t) не се хомеоморфни ако $1 < s < t \leq 2$.

Во трудот 2. авторката изложува дел од резултатите на поопсежно истражување од областа на математичкото образование спроведено во текот на 4 академски години. Анализирани се решенијата на студентите од прва година одделенска настава на македонски и на турски наставен јазик на Педагошкиот факултет во Скопје на две проблемски задачи од дијагностичките тестови изведени на почетокот од првиот семестар во академските 2006/07, 2007/08, 2008/09 и 2009/10 година. Резултатите укажуваат дека компетенциите за решавање проблеми на студентите од оваа студиска група се на многу ниско ниво. Заедно со резултатите од други студии разгледувани во трудот, овие резултати водат кон заклучокот дека улогата на решавање контекстуални проблеми треба да се инкорпорира попроминентно во математичкото образование на сите нивоа (од основно до високо). За постигнување на оваа цел авторката посочува кон современи приоди во математичкото образование како што е реалистичното математичко образование кое првенствено е засновано на активности на решавање проблеми.

Во трудот 3. се анализирани резултатите на студентите од прва година одделенска настава на македонски и на турски наставен јазик на Педагошкиот факултет во Скопје на две елементарни аритметички задачи од дијагностичките тестови изведени на почетокот од првиот семестар во академските 2006/07, 2007/08, 2008/09 и 2009/10 година. Деталната анализа на резултатите на двете задачи (четирите аритметички операции со дробки и со децимални броеви) покажа значително намалување на аритметичките компетенции на студентите секоја година. Процентот на студенти кои не се обиделе да ги извршат операциите со дадените дробки и децимални броеви е во пораст секоја година. Авторката елаборира дека недостигот од процедурална флуентност тесно поврзан со слабото концептуално разбирање треба да се третира соодветно во рамките на математичките предмети за идните професори по одделенска настава. Со цел да се откријат причините зад слабите резултати на студентите во аритметиката со дробки и со децимални броеви потребно е да се спроведе сеопфатна студија на современото практикување на математичкото образование во Македонија.

Во трудот 4. е направена компаративна анализа по години на резултатите на осум од петнаесет математички задачи на дијагностичките тестови спроведени во почетокот на првиот семестар на студиите по одделенска настава на македонски и на турски наставен јазик на Педагошкиот факултет во Скопје во текот на 4 последователни академски години (2006/07-2009/10). Анализата покажува дека секоја година нивоата на студентските аритметички компетенции, алгебарски компетенции и компетенциите за решавање проблеми значително опаѓаат. Авторите предлагаат листа на можните фактори, дефинираат множество цели на математичкото образование на професорите по одделенска настава и посочуваат кон потребните промени во планирањето и изведувањето настава по математика на педагошките факултети. Ја идентификуваат потребата за сериозно истражување на квалитетот на математичката настава и целите дефинирани со наставната програма на сите степени на образование. Исто така ја нагласуваат потребата од широк општествен консензус за тоа колку е важно сите ученици да се здобијат со долготрајни и корисни математички компетенции.

Во трудот 5. авторката ја застапува тезата дека реалистичното математичко образование во основното училиште претставува одговор на предизвикот кој го поставува современото општество во поглед на стекнување квалитетни и трајни математички знаења и вештини во функција на континуираната наобразба на учениците и подоцнежнo успешно и продуктивно учество во работниот процес. Најнапред прави осврт на основните карактеристики на реалистичното математичко образование, потоа суштината на истото ја илустрира со реалистичниот приод кон учењето одземање броеви помали од 100 преку конкретен пример и следствено ги објаснува учечко – поучувачките принципи во реалистичното математичко образование. Можноста за примена на овие принципи во наставата по математика во рамките на иницијалната обука на наставници ја илустрира преку конкретен пример на изучување операција собирање рационални броеви како дробки. На крајот дискутира за потребата од примена на овие принципи во наставата по математика за идните наставници.

Заклучок и предлог:

Врз основа на извештајот, како членови на Рецензентската комисија, кои непосредно ја имаат следено активноста на д-р Слаѓана Јакимовиќ, позитивно ја оценуваме досегашната нејзина севкупна активност и цениме дека д-р Слаѓана Јакимовиќ се развива во врвен наставно-научен работник.

Затоа сметаме дека се исполнети сите критериуми д-р Слаѓана Јакимовиќ да биде избрана во звањето вонреден професор. Со задоволство му препорачуваме на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет д-р Слаѓана Јакимовиќ да ја избере во звањето вонреден професор од областа на математичките науки, по предметите математика 1 и математика 2, за групата одделенска настава на македонски јазик, математика, за групата предучилишно воспитание на македонски јазик, комбинаторика со елементи од веројатност и основи на статистика (изборни предмети), за групата одделенска настава на македонски јазик.

Рецензентска комисија

1. Акад. Дончо Димовски, ред. проф. на ПМФ с.р.
2. Д-р Никита Шекутковски, ред. проф. на ПМФ с.р.
3. Д-р Илир Спахиу, ред. проф. на ПФ с.р.

Прилог 1. Научни и стручни трудови објавени по изборот за доцент

1. L. Block, **S. Jakimovik**, J. Keesling, On Ingram's Conjecture, *Topology Proc.* **30** No.1 (2006), pp. 95-114.
2. **S. Jakimovik**, Initial problem-solving competencies of the first year students, prospective elementary school teachers, at the Pedagogical faculty in Skopje (2006/07-2009/10), *IMO*, Vol. III (2011), Broj 5, pp. 5-12 (electronic)
3. **S. Jakimovik**, Analysis of the initial arithmetic competencies of students, prospective elementary school teachers, at the Pedagogical faculty in Skopje (2006/07-2009/10), *Proc. of the 5th scientific congress "Education for a human society"*, Охрид (2010) (во печат)
4. **С. Јакимовиќ**, В. Тимовски, Почетните математички компетенции на студентите од прва година на Педагошкиот факултет во Скопје (студии по одделенска настава на македонски и турски наставен јазик), *Зборник радова Учитель у Балканским културама*, Балканска асоцијација педагошких и сродних факултета, Врање (2010) (во печат)
5. **С. Јакимовиќ**, Реалистичното математичко образование – можна реалност во студиите на идните наставници, *Педагошка ревија* (2010), бр.2 (во печат)
6. **С. Јакимовиќ**, В. Ангелковска, В. Недановска, Математика за прво одделение за деветгодишно основно образование (февруари 2008), *Просветно дело*, Скопје
7. **С. Јакимовиќ**, В. Ангелковска, В. Недановска, Активности по математика за прво одделение за деветгодишно основно образование (октомври 2008), *Просветно дело*, Скопје

Прилог 2. Научноистражувачки и апликативни проекти

1. TEMPUS/FARE Joint European Project (1998–2001), AC–JEP–13575–98, проект за реконструирање на образовниот процес на Педагошкиот Факултет во Скопје.
2. Креативна настава и учење (2005–2008), проект имплементиран од Фондацијата „Институт отворено општество“, а финансиран од USAID.
3. Програмата Romaversitas (ФИОМ/УСАИД), како ментор на еден студент во 2006 г.

Прилог 3. Научни собири и студиски престои по изборот за доцент

1. Меѓународна научна конференција *Учител у Балканским културама*, Балканска асоцијација на педагошките и сродни факултети (4 декември 2010 г.), Врање, Србија
2. Семинар за презентирање на новите програми за јазичко и математичко описменување во рамките на проектот *Thinking Mathematics (AFT ER&D/UNICEF)*, (4-5 ноември 2010 г.), Скопје, Македонија.
3. Dubrovnik VI – Geometric Topology Conference, (Sept. 30 – Oct. 7, 2007), Dubrovnik, Croatia
4. Семинар за модернизација на програмите за иницијална обука на наставници во рамките на проектот *Креативна настава и учење (ФИОМ/УСАИД)*, (14 април 2007 г.), Скопје, Македонија.
5. Конференција: Предизвиците на наставничката професија во рамките на проектот *Креативна настава и учење (ФИОМ/УСАИД)*, (12-13 април 2007 г.), Скопје, Македонија.
6. Обука за образование за социјална правда во рамките на проектот *Креативна настава и учење (ФИОМ/УСАИД)*, (24-26 ноември 2006 г.), Охрид, Македонија.
7. Семинар за обновување на студиските програми за образование на наставници во рамките на проектот *Креативна настава и учење (ФИОМ/УСАИД)*, (14-17 септември 2006 г.), Охрид, Македонија.
8. Семинар за модернизација на образованието и обуката за наставници во рамките на проектот *Креативна настава и учење (ФИОМ/УСАИД)*, (1-3 јуни 2006 г.), Охрид, Македонија.

Прилог 4. Анекс 2 кон извештајот

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Слаѓана Сокол Јакимовиќ

Институција: Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ - Скопје

Научна област: математички науки
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1.	Настава 1. циклус студии: математика 1 за одделенска настава (3+2) (5 семестри, 3 часа неделно, 15 недели)	9,00
2.	Настава 1. циклус студии: математика 2 за одделенска настава (3+2) (4 семестри, 3 часа неделно, 15 недели)	7,20
3.	Настава 1. циклус студии: математика за предучилишно воспитание (3+3) (5 семестри 3 часа неделно, 15 недели)	9,00
4.	Настава 1. циклус студии: комбинаторика со елементи на веројатност за одделенска настава (2+2) (4 семестри, 2 часа неделно, 15 недели)	4,80
5.	Настава 2. циклус студии: конструктивна математика за одделенска настава (2+2) (1 семестар, 2 часа неделно, 15 недели)	1,50
6.	Вежби 1. циклус студии: математика 1 за одделенска настава (3+2) (5 семестри, 2+2 часа неделно (две групи), 15 недели)	9,00
7.	Вежби 1. циклус студии: математика 2 за одделенска настава (3+2) (4 семестри, 2+2 часа неделно (две групи), 15 недели)	7,20
8.	Вежби 1. циклус студии: математика за предучилишно воспитание (3+3) (5 семестри, 3 часа неделно, 15 недели)	6,75
9.	Вежби 1. циклус студии: комбинаторика со елементи на веројатност за одделенска настава (2+2) (4 семестри, 2 часа неделно, 15 недели)	3,60
10.	Вежби 2. циклус студии: конструктивна математика за одделенска настава (2+2) (1 семестар, 2 часа неделно, 15 недели)	0,90
11.	Консултации со вкупно 2068 студенти (табела во прилог)	4,136
12.	Ментор на 2 дипломски работи	0,40
13.	Член на комисија за оцена или одбрана на 1 магистратура	0,30
14.	Член на комисија за оцена и одбрана на 1 дипломска работа	0,10
15.	Коавтор на основен школски учебник: С. Јакимовиќ, В. Ангелковска, В. Недановска, Математика за прво одделение за деветгодишно основно образование (февруари 2008), Просветно дело, Скопје.	6,00
	Вкупно	69,886

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно списание со меѓународен уредувачки одбор: L.Block, S.Jakimovik , J.Keesling, On Ingram's Conjecture, Topology Proc. 30 No.1 (2006), pp. 95-114.	4,80
2.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно списание со меѓународен уредувачки одбор: S.Jakimovik , Initial problem-solving competencies of the first year students, prospective elementary school teachers, at the Pedagogical faculty in Skopje (2006/07-2009/10), IMO, Vol. III (2011), Broj 5, pp. 5-12 (electronic).	6,00
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: S.Jakimovik , Analysis of the initial arithmetic competencies of students, prospective elementary school teachers, at the Pedagogical faculty in Skopje (2006/07-2009/10), Proc. of the 5th scientific congress "Education for a human society", Охрид (2010) (во печат)	3,00
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: С.ЈАКИМОВИЌ , В.Тимовски, Почетните математички компетенции на студентите од прва година на Педагошкиот факултет во Скопје (студии по одделенска настава на македонски и турски наставен јазик), Зборник радова <i>Учител у Балканским културама</i> , Балканска асоцијација педагошких и сродних факултета, Врање (2010) (во печат)	2,70
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание: С. ЈАКИМОВИЌ , Реалистичното математичко образование – можна реалност во студиите на идните наставници, Педагошка ревија, (2010), бр.2 (во печат).	4,00
6.	Учесник во меѓународен научен проект: (2005-2008), <i>Креативна настава и учење</i> (имплементиран од ФИОМ, а со финансиска поддршка од УСАИД)	5,00
7.	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: <i>Учител у Балканским културама</i> , Балканска асоцијација педагошких и сродних факултета, (4. децембар 2010), Врање, Србија.	2,00
8.	Учество на научен собир со меѓународно учество: Dubrovnik VI – Geometric Topology Conference, (Sept. 30 – Oct. 7, 2007), Dubrovnik, Croatia.	1,00
Вкупно		28,50

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Коавтор на книга од стручна област: С. Јакимовиќ , В.Ангелковска, В. Недановска, Активности по математика за прво одделение за деветгодишно основно образование, (октомври 2008), Просветно дело, Скопје	7,00
2.	Рецензент на Збирка задачи по математика за шесто одделение, Просветно дело АД, Скопје, 2007	0,50
3.	Рецензент на Збирка задачи по математика за седмо одделение, Просветно дело АД, Скопје, 2007	0,50
4.	Рецензент на 3 ракописи за Годишниот зборник на трудови на Учителскиот факултет во Врање, Србија	3,00
5.	Рецензент на 1 ракопис за списанието ИМО	1,00
Дејности од поширок интерес		
6.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	0,50
	Член на програмски одбор на меѓународен научен собир	1,00
7.	Член на 10 факултетски комисии	5,00
8.	Член на комисија за избор во звање асистент	0,20
9.	Член на Националната рецензентска комисија за учебници по математика за основно образование, 2009 г.	1
10.	Учество во програмата Romaversitas (ФИОМ/УСАИД) како ментор на 1 студент од Педагошкиот факултет во Скопје	1
11.	Учество на /семинар за модернизација на образованието и обуката за наставници во рамките на проектот <i>Креативна настава и учење</i> (ФИОМ/УСАИД), (1-3 јуни 2006 г.), Охрид, Македонија	1
12.	Учество на Семинар за обновување на студиските програми за образование на наставници во рамките на проектот <i>Креативна настава и учење</i> (ФИОМ/УСАИД), (14-17 септември 2006 г.), Охрид, Македонија	1
13.	Учество на обука за образование за социјална правда во рамките на проектот <i>Креативна настава и учење</i> (ФИОМ/УСАИД), (24-26 ноември 2006 г.), Охрид, Македонија	1
14.	Учество на конференција: Предизвиците на наставничката професија во рамките на проектот <i>Креативна настава и учење</i> (ФИОМ/УСАИД), (12-13 април 2007 г.), Скопје, Македонија	1
15.	Учество на семинар за модернизација на програмите за иницијална обука на наставници во рамките на проектот <i>Креативна настава и учење</i> (ФИОМ/УСАИД), (14 април 2007 г.), Скопје, Македонија	1
16.	Учество на Семинар за презентирање на новите програми за јазичко и математичко описменување во рамките на проектот Thinking Mathematics (AFT ER&D/UNICEF), (4-5 ноември 2010 г.), Скопје, Македонија	1
Вкупно		26,70

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	69,886
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	28,50
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	26,70
Вкупно	125,086

Рецензентска комисија

1. Акад. Дончо Димовски, ред. проф. на ПМФ с.р.
2. Д-р Никита Шекутковски, ред. проф. на ПМФ с.р.
3. Д-р Илир Спахиу, ред. проф. на ПФ с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ПО ПРЕДМЕТИТЕ: ОСНОВНИ СУРОВИНИ И НИВНА ТЕХНОЛОШКА ПОДГОТОВКА, ТЕХНОЛОГИЈА НА КИСЕЛИНИ И БАЗИ, ТЕХНОЛОГИЈА НА СОЛИ И ЃУБРИВА И ЗАГАДУВАЊЕ НА ПОЧВИ И ЗАШТИТА НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ВО СКОПЈЕ

Со решение бр. 07-766 од 12.5.2011 година, од страна на деканот на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, согласно со одлуката на 52. седница на Наставно-научниот совет на Факултетот од 9.5.2011 година; именувани како членови на Рецензентската комисија за избор на наставник во сите звања по групата предмети: основни сировини и нивна технолошка подготовка, технологија на киселини и бази, технологија на соли и ѓубрива и загадување на почви и заштита. По прегледувањето на доставените материјали, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот за избор на наставник по групата предмети: основни сировини и нивна технолошка подготовка, технологија на киселини и бази, технологија на соли и ѓубрива и загадување на почви и заштита распишан од Ректоратот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и објавен во дневните весници *Дневник* (7.5.2011 година) и *Коха* (5.5.2011 година) се пријави кандидатот д-р Слободан Богоевски, вонреден професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје. Во пријавата се доставени сите потребните документи според објавениот конкурс.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Кандидатот д-р Слободан Богоевски, вонреден професор е роден на 7.2.1964 година во Тетово.

Образование

1989	Дипломирал на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, на студиската програма неорганска базна технологија
1994	Завршил постдипломски студии на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје. Магистерскиот труд е од областа на синтезата на високоактивни SiO_2 правови по пат на преципитација и моделирање на процесите, со наслов: <i>определување влијателни параметри и математички модел на процесот на преципитација на аморфен SiO_2 од раствор на натриумов силикат.</i>

- 2001 Докторирал на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје од областа на синтеза и карактеризација на правови со висока специфична површина. Докторската дисертација е со наслов: *варијации и дефинирање на особините и морфологијата на аморфен преципитат SiO₂*.

Работно искуство:

- 1989 **помлад асистент** на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје;
- 1995 **асистент** на Технолошко - металуршки факултет во Скопје;
- 2002 **доцент** на Технолошко - металуршки факултет во Скопје;
- 2006 **вонреден професор** на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје;
- 2004 **продекан за настава** на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје;
- 2007 **раководител на Институтот за неорганска технологија** на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје;

Кандидатот д-р Слободан Богоевски; до изборот во звањето вонреден професор; како автор и коавтор има објавено:

- трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание и референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: **7**;
- трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во Зборник на трудови од научен/стручен собир: **10**;
- учество на научен/стручен собир со реферат **28**;
- научно-истражувачки проекти: **2**;
- студии, елаборати и извештаи од апликативен карактер: **17**;

2. АКТИВНОСТИ ПО ИЗБОРОТ ВО ЗВЊЕТО ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР

2.1. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Кандидатот во периодот од изборот во вонреден професор на Факултетот учествува во наставата по предметите:

1. Додипломски студии

- **задолжителни предмети:** основни сировини и нивна технолошка подготовка, технологија на киселини и бази, технологија на соли и ѓубрива, загадување на почви и заштита, општа неорганска технологија и минералологија
- **изборни предмети:** течни ѓубрива, конструкциони материјали и структура, кристализација и особини на неоргански соли.

2. Постдипломски студии

- на студиската програма нови материјали - неоргански материјали: *структура на неоргански материјали, синтеза на хидратизирани силикати и алумосиликати*
- на студиската програма инженерство на животна средина: *загадување на почвите, контрола и нивна ревитализација и одржлив развој*

Д-р Слободан Богоевски како вонреден професор, со својата исклучително богата и успешна педагошка активност и комуникативноста, им овозможува на студентите активно и континуирано да се здобиваат со нови знаења. Покрај редовните обврски за одржување на предавања, вежби, домашни и семинарски работи, консултации, колоквиуми, испити и др., на студентите им овозможува да учат од интерни скрипти, на кои се јавува како автор (прифатени од ННС на ТМФ); каде што секогаш воведува нови кондензирани и јасни содржини од соодветните предметни програми.

Интерни скрипти од предавања и вежби за додипломски студии:

- интерна скрипта-предавања: технологија на киселини и бази;
- интерна збирка задачи: технологија на киселини и бази;
- интерна збирка задачи: технологија на соли и ѓубрива;
- интерни материјали; практикум за лабораториски вежби по предметот технологија на соли и ѓубрива.

Д-р Слободан Богоевски активно е вклучен во изготвувањето на нови студиски програми за прв и втор степен на студии на Факултетот, како и за новововедените докторски студии. Во периодот после изборот во звањето вонреден професор, бил ментор на една дипломска работа и три кои се во тек на изработка. Исто така бил член на комисија за одбрана на 10 дипломски работи. Д-р Слободан Богоевски бил ментор на еден магистерски труд, член на комисија на еден магистерски труд и ментор е на една докторска дисертација, чија изработка е во тек.

2.2. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Подрачје на научноистражувачка дејност: техничко-технолошки науки

Поле и области:

2.10 Хемиска технологија

- 21505 - Материјали - аморфни материјали
- 21502 - Материјали - неоргански материјали
- 20000 - Неорганска хемиска технологија-базна хемиска индустрија и фертилизација

- 21002 - Неорганска хемиска технологија - стакло, глина, порцелан
- 21003 - Неорганска хемиска технологија - друго

2.25 Животна средина

- 22502 - Вода, воздух и почва

Во периодот по изборот во звањето вонреден професор кандидатот како автор и коавтор има објавено:

- трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: 3;
- трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание: 4;
- учество на научни/стручни собири со реферати 3;
- научно истражувачки и апликативни проекти: 4;

Научноистражувачката активност на кандидатот е рамномерно распределена преку печатење на трудови со оригинални научни резултати, вклучувајќи и изработка на проекти кои имаат базична вредност. Д-р Слободан Богоевски, вонр. проф., бил активно вклучен во изработката на геохемискиот атлас на Скопје. Во научноистражувачката дејност на кандидатот доминираат елементи од заштитата на животната средина (почва и вода), вклопена во рамките на неорганската технологија и почвата како доминантен медиум на неорганските минерални компоненти.

2.3. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

2.3.1. Апликативна дејност

Апликативната дејност на кандидатот е извонредно богата, како по обем, така и по области. Имено, севкупната стручно-апликативна активност е претставена со 24 студии, елаборати, извештаи и експертизи. Проблематиката во наведените дела опфаќа многу широк спектар (неметални сировини, заштита на културно-историски споменици, вештачки ѓубрива, керамички испитувања и др.), а во исто време се е во рамките на неорганската технологија како матична област. Носител е (одговорно лице) во рамките на 2 протокола за научно-техничка соработка на ТМФ со стопанството.

2.3.2. Дејности од поширок интерес

Од приложените материјали од страна на кандидатот, впечатлив е интензитетот на активноста во рамките на Факултетот и пошироко. Во периодот од изборот за вонреден професор, кандидатот извршувал значајни и одговорни функции, како што се: продекан на ТМФ, раководител на Институтот за неорганска технологија, член на Деканатската управа, раководител на наставно-научен колегиум за постдипломски студии на студиската програма неорганско инженерство и заштита на животната средина, член на повеќе државни комисии за изведување на конзерваторски

активности на културно-историски споменици, член на научен одбор на меѓународен конгрес и претседавач на секција, член на меѓународна организација од областа на животната средина (BENA) и др. Активно е вклучен (како носител) во изготвување на 2 научно-истражувачки и апликативни предлог-проекти.

3. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на приложената документација и деталната анализа на севкупната дејност на кандидатот, несомнено, може да се заклучи дека по изборот во звањето вонреден професор (ноември 2006 година), д-р Слободан Богоевски има остварено исклучително богата активност. За посебно одбележување е дека кандидатот рамномерно и во значаен обем (139.15 поени) го дава својот придонес во научноистражувачката, апликативната, наставно-образовната дејност, како и во дејностите од поширок интерес. Накратко, ако дејноста се кондензира во бројки (детално прикажана во Анексот 2), одржување настава на 6 задолжителни и 3 изборни предмети од додипломските студии, 4 предмети на постдипломските студии, ментор на магистерски труд, ментор на докторска дисертација со исполнување на условите за ментор на докторски студии, 4 изработени интерни скрипти и збирки задачи, 7 печатени трудови со оригинални научни резултати, 3 учества на меѓународни конгреси, 4 реализирани научноистражувачки и апликативни проекти, 24 студии, елаборати и извештаи, носител на функции (продекан, раководител на Институт и др.), членство во разни комисии, како и други активности, може да се заклучи дека се работи за изграден академски профил, кој покажува капацитет да ги покрива сите потребни активности кои се неопходни за звањето редовен професор.

Како заклучок од сето погоре изнесено и врз основа на критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со посебна одговорност, имаме чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје и Сенатот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Слободан Богоевски, вонреден професор на ТМФ, да биде избран во наставно-научното звање **РЕДОВЕН ПРОФЕСОР** на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Благица Близнаковска, ред. проф.
Технолошко-металуршки факултет, Скопје с.р.
2. Д-р Стефан Поцев, ред. проф. во пензија,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје с.р.
3. Д-р Симеон Јанчев, ред. проф. во пензија
Технолошко-металуршки факултет, Скопје с.р

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Слободан Богоевски
Институција: Технолошко-металуршки факултет - Скопје
Научна област: технологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста:	Поени
Одржување на настава - прв циклус студии		
1	Предмет: технологија на киселини и бази (1.8 настава); (1.35 вежби)	3.15
2	Предмет: технологија на соли и ѓубрива (1.8 настава); (0.9 вежби)	2.1
3	Предмет: основни суровини и нивна технолошка подготовка	1.8
4	Предмет: општа неорганска технологија	1.8
5	Предмет: минералологија (1.8 настава); (1.35 вежби)	3.15
6	Предмет: загадување на почви и заштита	1.8
7	Предмет: течни ѓубрива (изборен) (1.2 настава); (0.45 вежби)	1.65
8	Предмет: конструкциони материјали (изборен) (1.2 наст.); (0.45 вежби)	1.65
9	Предмет: структура, кристализација и особини на неоргански соли (изборен) (1.2 наст.); (0.45 вежби)	1.65
Одржување на настава - втор циклус студии		
10	Предмет: одржлив развој (ПДС) (2,25 наст.); (1.5 вежби)	3.75
11	Предмет: структура на неоргански материјали (ПДС) (1.5 наст.); (0.9 вежби)	2.4
12	Предмет: загадување на почвите, контрола и нивна ревитализација (ПДС) (2,25 наст.); (1.5 вежби)	3.75
13	Предмет: синтеза на хидратизирани силикати и алумосиликати (ПДС) (1.5 наст.); (0.9 вежби)	2.4
14	Интерна скрипта-предавања: Технологија на киселини	4

	и бази, прифатена на 29. седница на ННС на ТМФ; одржана на 28.10.2009.	
15	Интерна збирка задачи: технологија на киселини и бази, прифатена на 29. седница на ННС на ТМФ; одржана на 28.10.2009.	3
16	Интерна збирка задачи: технологија на соли и ѓубрива, прифатена на 29. седница на ННС на ТМФ одржана на 28.10.2009.	3
	Интерни материјали; Практикум за лабораториски вежби по предметот технологија на соли и ѓубрива, прифатена на 52. седница на ННС на ТМФ; одржана на 9.5.2011	3
17	Ментор на дипломска работа (1)	0.2
18	Член на комисија за одбрана на дипломска работа (10)	1
19	Пакет материјали за предметот: Загадување на почви и заштита	1
20	Ментор на одбранет магистерски труд	1
21	Член на комисија за одбрана на магистерски труд	0.3
Вкупно		47.55

Ред.бр.	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	Поени
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
1	<i>S.Bogoevski, S.Jancev</i> Regional Geochemical Surveys on the Heavy-toxic metals (Pb, Zn, Cd) in soil samples from Veles city area and wider region Journal of Environmental Protection and Ecology, JEPE, vol. 8, No 1, 56-66 (2007)	5.7
2	<i>S.Jancev, S.Bogoevski, E.Hristova</i> Geochemical Surveys on the Heavy-toxic metals -Pb, Zn, Cd in agricultural soil samples from Bashino village-Rechani at the Veles city area, Macedonia Journal of Environmental Protection and Ecology, JEPE, vol. 8, No 1, 67-76 (2007)	5.7
3	<i>S. Jancev, S. Bogoevski, B. Bliznakovska</i> , Results of the preliminary regional eco-geochemical mapping of the agricultural soil samples from the Skopje city area, Journal	5.1

	of Environmental Protection and Ecology, JEPE, vol.11, No 3, 854-865, 2010.	
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание	
4	<i>Б. Близнаковска, С. Богоевски,</i> Негативни влијанија врз животната средина од неконтролираното истекување на флотационата јаловина од јаловиштето на рудниците за олово и цинк Саса "МП", Македонска Каменица, Енергетика, ISSN 1409-6048, вол. 64, 74-77 (прв дел), октомври 2008; вол. 65, 74-77 (втор дел), декември 2008.	3.6
5	<i>Б.Близнаковска, С.Богоевски, Г.Начевски,</i> Загадување на подземните води во регионот на Пробиштип, Енергетика, ISSN 1409-6048, вол.68, 67-73, јули 2009.	3.2
6	<i>С.Богоевски,</i> Хаос као циљно стартна позиција, Унус Мундус, 34, стр. 152-156, 2009.	4
7	<i>С.Богоевски, С.Јанчев, Б.Близнаковска,</i> Определување на вкупни, достапни и водорастворливи содржини на Pb, Zn, Cd во агрокултурните почви од регионот на Башино село-Речани, Велес, Енергетика, прв дел, ISSN 1409-6048, вол. 72, 55-58, март 2010; втор дел, ISSN 1409-6048, вол. 73, 55-61, јули 2010.	3.2
	Учество на научен/стручен собир со реферат	
8	<i>С.Богоевски, Б. Бошковски</i> Влијание на структурната генеза на белиот опализиран туф врз карактеристиките на процесот на мелење, VIII конгрес по чиста и применета хемија на студентите од Македонија (со меѓународно учество), книга на апстракти, стр.12-13, ТМФ, Скопје, 8-10 октомври, 2009.	0.9
9	<i>Slobodan Bogoevski, Bosko Boskovski</i> Concentration of the carbonate admixture from raw opalized tuff into one separated fraction, XXI Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, ICT 1, p.187, Ohrid 2010.	0.9
10	<i>Bosko Boskovski, Slobodan Bogoevski,</i> High temperature crystalization process into opalized silicate tuff, XXI Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, ICT 2, p.188, Ohrid 2010.	0.9
	Проекти	
11	<i>С. Јанчев, С. Богоевски</i> Проект: Детерминација на достапните содржини на Pb, Zn, Cd во агрокултурните почви од реонот Башино село-Речани, Велес, финансиран од Министерството за	3

	животна средина и просторно планирање на Р.Македонија, ТМФ, декември 2006.	
12	<i>С. Јанчев, С. Богоевски</i> Проект: Прва фаза на геохемиски мониторинг за тешки токсични метали и изработка на геохемиски атлас за почвите во градот Скопје и неговата околина; финансиран од Град Скопје, ТМФ, 2007.	3
13	<i>С. Јанчев, С. Богоевски, Н. Столиќ</i> Проект: Завршен извештај за спроведување на втора фаза на геохемиски мониторинг за тешки токсични метали и изработка на геохемиски атлас за почвите во градот Скопје и неговата околина; финансиран од град Скопје, Геологинг ДОО-Скопје, март 2009.	3
14	<i>С. Јанчев, С. Богоевски, Н. Столиќ, Б. Бошковски</i> Проект: Завршен извештај за спроведување на трета фаза на геохемиски мониторинг за тешки токсични метали и изработка на геохемиски атлас за почвите во градот Скопје и неговата околина, финансиран од град Скопје, Геологинг ДОО-Скопје, октомври 2010.	3
Вкупно		45.2

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред.бр.	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	Поени
1	<i>С. Богоевски</i> Извештај за извршени анализи (идентификација) на 7 неметални сировини; инвеститор: Албау Текс, Тетово, ТМФ, 4.7.2007.	1
2	<i>С. Богоевски</i> Извештај за извршени анализи на вештачки ѓубрива; инвеститор: АД Струмичко поле, Василево, ТМФ, 27.9.2007.	1
3	<i>С. Богоевски</i> Извештај за извршена анализа на магнезиум сулфат; инвеститор: ДПТУ Бистрица-СБ, ДОО с. Мајден, ТМФ, 4.10.2007.	1
4	<i>С. Богоевски, С. Зафировски</i> Извештај за контролна анализа на керамички чинии; инвеститор: Министерство за финансии, Царинска управа, ТМФ, 17.9.2007.	1
5	<i>Е. Фиданчевска, С. Богоевски, С. Зафировски, Р. Аџиски, В. Јованов</i> Извештај за лабораториски керамички испитувања на	1

	керамички глини од локацијата Boksh Kosova, општина Клин, Косово, ТМФ, 25.3.2008.	
6	<i>С. Богоевски</i> Извештај за прелиминарни испитувања на примерок од малтер од црквата Св. Никола, с. Косел; инвеститор: НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј, Охрид, ТМФ, 1.4.2008.	1
7	<i>С. Богоевски</i> Извештај за рендгенска детерминација на проби од црквата „Сите Свети“ од истоимениот манастир, с. Лешани; инвеститор: НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј, Охрид, ТМФ, 26.5.2008	1
8	<i>С. Богоевски, Е. Фиданчевска, С. Зафировски</i> Студија за технолошките испитувања на керамичка глина од АД ИГМ Еленица, Струмица; инвеститор: АД ИГМ Еленица-Струмица, ТМФ, мај 2008.	2
9	<i>Е. Фиданчевска, С. Богоевски</i> Студија за технолошките испитувања на глини од локалитетот Ајватовци, Скопско; инвеститор: АРБ Комерц-Тетово, ТМФ, јуни 2008.	1
10	<i>С. Богоевски,</i> Извештај за извршени испитувања на вулкански туф од локалитетот Славишко поле, с. Ветуница, Крива Паланка; инвеститор: Маркетинг Минерали, Скопје, ТМФ, септември 2008.	1
11	<i>С. Богоевски</i> Извештај за согледување на причините и последиците од влагата во црквата „Света Богородица Перивлепта“ во Охрид, ноември 2008.	1
12	<i>С. Богоевски</i> Извештај за извршени анализи на примероци од малтер и иссолени материи од црквата „Сите Свети“ с. Лешани, Охридско, 22.8.2008.	1
13	<i>С. Богоевски, Б. Бошковски</i> Извештај за извршени анализи на примероци од малтер од црквата Сите Свети, с. Лешани, ноември 2008,	1
14	<i>С. Богоевски</i> Извештај за хемиска и минералошка идентификација на доставен примерок од неорганско потекло, Инвеститор: Еколошко биро, Скопје, ТМФ, март 2009.	1
15	<i>С. Богоевски</i> Елаборат за прелиминарни согледувања на состојбата на фрескоживописот и карактеристиките на малтерот во црквата Св. Богородица захумска, октомври, 2009.	1

16	<i>С.Богоевски, С.Зафировски</i> Студија за технолошките испитувања на индустриска проба (1 и 2) од керамичка глина и опоснители од локалноста Ајватовци-Скопско и опоснител од локалноста Урошецвац, инвеститор: АРБ Комерц-Тетово, ТМФ, октомври 2010.	2
17	<i>С. Богоевски, Б. Бошковски</i> Извештај за извршена идентификација и карактеризација на карбонатна минерална сировина, инвеститор: Добер-ДОО Валандово, ТМФ, ноември 2009.	1
18	<i>С. Богоевски</i> Извештај/Елаборат за употреба на доломитот како минерално ѓубриво во природна форма и негово нормирање, Протокол за научно-техничка соработка бр. 08-2339 од 11.11.2009 год., ТМФ, јануари 2010.	1
19	<i>К.Давкова, С. Богоевски</i> Стручно мислење/експертиза за судски процес, ТМФ, февруари 2010.	1
20	<i>С. Богоевски, Б.Бошковски</i> Извештај за извршена хемиска идентификација на примероци од туфови од регионот на Пробиштип, Писеник, ТМФ, септември 2010.	1
21	<i>С. Богоевски, Б.Бошковски</i> Извештај за извршена хемиско - минералозна идентификација на карбонатна сировина, ДООЕЛ Хаби градба, долнени, Прилеп, ТМФ, октомври 2010.	1
22	<i>С. Богоевски, Б. Бошковски</i> Извештај за извршена карактеризација на вештачки ѓубрива, Црвени Брегови АД Неготино, ТМФ, февруари 2011.	1
23	<i>С. Богоевски, Б. Бошковски</i> Извештај за извршена физичко-хемиска карактеризација на примероци од јагленова прашина, АД фабрика за шеќер 4 Ноември, Битола, ТМФ, февруари 2011.	1
24	<i>С. Богоевски,</i> Мислење за квалитет за адитив наменет за водонепропустливост на бетон, СТП - Тетово, ТМФ, јануари 2011.	1
Вкупно		26

	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	
25	Член на стручен тим за изведување на истражувачки работи на фрескоживописот на црквата „Св. Богородица Перивлепта“ во Охрид, Решение од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј, Охрид, бр. 02-1284/1 од 9.11.2008.	1
26	Член на стручен тим за изведување на истражувачки работи на фрескоживописот на црквата „Сите Свети“ во Лешани, Решение од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј, Охрид.	1
27	Член на стручен тим за изведување на проект за конзервација на архитектурата и живописот на црквата „Св. Никола“ во с. Косел, Охридско, Решение од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј, Охрид, бр. 02-979/1 од 19.8.2008.	1
28	Член на стручен тим за изведување на конзерваторско-реставраторски работи на живописот од црквата „Св. Никола“ во с. Косел, Охридско, Решение од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј, Охрид, бр. 02-1376/1 од 6.10.2009.	1
29	Член на стручен тим за изготвување на проект за конзервација на живописот на црквата „Св. Богородица Захумска“, Охрид, Решение од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј, Охрид, бр. 02-1362/1 од 2.10.2009.	1
30	Продекан за настава на ТМФ до октомври 2007.	4
31	Раководител на ИНТ на ТМФ, октомври 2007 до октомври 2011.	3
32	Раководител на наставно-научен колегиум на студиска програма на постдипломските студии на ТМФ: Неорганско инженерство и заштита на животната средина.	1
33	Член на BENA (Balkan Environmental Association)	2
34	Член на научениот одбор на XXI-от Конгрес на хемичарите и технолозите на Македонија	1
35	Одговорно лице за научно-техничката соработка помеѓу ТМФ - Скопје и АД Зеолит БСБ, Пробиштип, Протокол за научно-техничка соработка бр. 08-1795 од 29.10.2008год.	1
		1

36	Одговорно лице за научно-техничката соработка помеѓу ТМФ - Скопје и ДОО Бистрица-СБ, Кавадарци, Протокол за научно-техничка соработка бр. 08-2339 од 11.11.2009 год.	
37	Член на комисија за избор во звање (2)	0.4
38	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект: Трајна ревитализација на антропогено контаминирани почви со помош на маслодајни култури и валоризација на маслото со добивање на биодизел, носител, Министерство за животна средина и просторно планирање (2010)	1
39	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект: Добивање и карактеризација на универзален еколошки противпожарен и термо-изолационен премаз, носител, Министерство за животна средина и просторно планирање (2011)	1
Вкупно		20,4

ВКУПНА АКТИВНОСТ

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	47,55
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	45,2
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	26
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	20,4
ВКУПНО	139,15

Членови на Комисијата

1. Д-р Благица Близнаковска, ред. проф, Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје
С.Р.
2. Д-р Стефан Поцев, ред. проф. во пензија, Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје
С.Р.
3. Д-р Симеон Јанчев, ред. проф. во пензија, Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје
С.Р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ): ЛОГИКА, ЕПИСТЕМОЛОГИЈА, ФИЛОЗОФИЈА НА ЈАЗИКОТ И ФИЛОЗОФИЈА НА ПРАВОТО, НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ, НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“, ВО СКОПЈЕ

Во врска со распишаниот конкурс од страна на Филозофскиот факултет во Скопје, објавен во дневниот печат („Дневник“) на 11 март 2011 година, за избор на наставник (во сите звања) за научните области (дисциплини): *логика, епистемологија, филозофија на јазикот и филозофија на правото*, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XVII редовна седница одржана на 20.4.2011 год., определи Комисија во состав: проф. д-р Виолета Паназова, проф. д-р Мирко Гошевски и проф. д-р Љубомир Цуцуловски.

Комисијата утврди дека на конкурсот се пријави само еден кандидат – **д-р Ана Димишковска**, досегашен доцент при Институтот за филозофија на Филозофскиот факултет во Скопје. По спроведената анализа и оценка на пристигнатите материјали, Рецензентската комисија на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатката доц. д-р Ана Димишковска е родена на 27.4.1971 во Скопје. Во 1989 година го завршила средното училиште УСО „Јосип Броз Тито“ со одличен успех (5,00). Во 1987 година го освоила првото место на републичкиот (на ниво на СР Македонија), а потоа и сојузниот натпревар (на ниво на СФР Југославија) по француски јазик за учениците од средните училишта, и добива награден престој во Франција. Во 1989 година е еден од лауреатите на Европскиот конкурс на Француската алијанса за ученици од средните училишта и е наградена со престој во Париз. Од 1989 до 1993 студира на Институтот за филозофија на Филозофскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршува со одличен успех (9,88) како најдобар студент во својата генерација (добитник на наградата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ за најдобро дипломирани студенти). Од 1994 до 1999 година студира на постдипломски студии по филозофија на Институтот за филозофија на Филозофскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршува со одбрана на магистерскиот труд „Прагматиката и теоријата на аргументацијата“ (објавен под истиот наслов од страна на книгоиздателството „Гурѓа“, Скопје, 2001).

Во периодот од 1997 до 2003 година е ангажирана како помлад истражувач-соработник и истражувач-соработник на проектите „Современи трендови во теоријата на аргументацијата“ и „Македонска логичка терминологија“, чиј носител е Филозофскиот факултет во Скопје (главен истражувач проф. д-р Виолета Панзова). Во март 2000 година користи едномесечен студиски престој (стипендија за индивидуална мобилност TEMPUS-PHARE) на Универзитетот Париз 1 – Сорбона Пантеон во Париз, Франција. Од 1997 до 2005 е уредник во првото македонско интернет-списание списание за култура Блесок/Shine. Почнувајќи од 2001 година па до денес ја врши функцијата координатор на активностите за Македонија на европската интеруниверзитетска мрежа ОФФРЕС (Франкофонска организација за европско образование и истражување во хуманистичките науки), со седиште на Универзитетот Шарл де Гол Лил 3 од Лил, Франција.

Од 2002 до 2005 година ја пријавува и ја изработува докторската дисертација на тема „Логичките аспекти на правното расудување“ на Институтот за филозофија на Филозофскиот факултет во Скопје. Докторската дисертација ја одбрала на 12.1.2006 (комисија во состав: проф. д-р Виолета Панзова, ментор, проф. д-р Мирко Ѓошевски, проф. д-р Љубомир Цуцуловски, проф. д-р Иван Цепароски и проф. д-р Димитар Бајалџиев). Истата година е избрана во звањето *доцент*.

Наставно-образовна дејност

Во 1995 година Ана Димишковска се вработува на Институтот за филозофија на Филозофскиот факултет во Скопје, прво како помлад асистент, а потоа и како асистент по предметите *увод во симболичката логика, историја на логиката и филозофија на јазикот*. Како доцент на Институтот за филозофија таа изведува настава и вежби по предметите *историја на логиката, филозофија на јазикот, неklasични логика и филозофија на правото*, а носител е и на курсевите *академско пишување и родот и јазикот* на Институтот за родови студии на Филозофскиот факултет (58.65 поени).

Д-р Димишковска се одликува со исклучителна посветеност кон наставната работа, постојано изнаоѓајќи нови методи и средства за анимирање на студентите и нивно активно вклучување во наставниот процес. Таа исто така секогаш е подготвена за дополнително ангажирање и помош на студентите за поуспешно усвојување на наставните содржини, поради што ужива посебен углед кај нив.

Во изминатиот период била ментор на 4 дипломски работи; член на комисија за оценка и одбрана на 55 дипломски работи; член на комисија за оцена и одбрана на 4 докторски дисертации; член на комисија за оцена и одбрана на 9 магистерски труда; и рецензент на еден универзитетски учебник (12 поени).

Д-р Ана Димишковска изведувала настава и на повеќе летни школи и работилници на реномирани универзитетски институции во странство (4.5 поени).

Во согласност со членот 12 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања

на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 год.) може да се констатира дека доц. д-р Ана Димишковска од образовната дејност остварила **75,15 поени** и со тоа значително го надминала минималниот број поени (15) неопходни за избор во звањето вонреден професор.

Научноистражувачка работа

Во периодот од изборот за доцент до денес, д-р Ана Димишковска остварила исклучително богата и разновидна научноистражувачка дејност. Таа објавила голем број трудови со оригинални научни резултати во реномирани научни списанија во земјата и во странство, како и една монографија од областа со која посепцифично се занимава. Со трудовите кои ги издвојуваме посебно, сакаме да го посочиме фокусот на нејзиниот научен и филозофски ангажман, имено модифицирање и надградување на класичната логичка апаратура, како и развивање нови методи на логичката анализа со цел поадекватно да се реконструира и да се евалуира процесот на расудувањето и аргументирањето во сите сфери на науката, филозофијата и секојдневната комуникација:

1. „Логиката, аргументацијата и јазикот: помеѓу аналитиката и дијалектиката“, *Филолошките забелешки/Филолошки списанија/Filološke prirpombе* 4/2006 vol.1, Пермский государственный университет, Россия, Институт за македонска литература, Скопје, Македонија, Univerza v Ljubljani, Slovenija, Пермь-Skorpje-Ljubljana 2006, 103 -119.
2. „Како да се побие софистот: Аристотеловото и современото сфаќање за логичките грешки“. Зборникот на текстови од симпозиумот „Антиката и европската наука и култура“. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет – Институт за класични студии, Скопје, 2009, 155 – 164.
3. „Субверзијата во аргументативниот дискурс и стратегии за справување со неа“. *Филозофија* бр. 26, мај 2009, АЗ-БУКИ, Скопје, 93 – 111.
4. „Логичката вистина, логичкото следствие и некласичните логики“. *Годишен зборник на Филозофскиот факултет*, Скопје, 2009, 1-18.
5. „Russell, Bergson, logique et mystique: schisme ou intégration?“. In : Vladimir Gradev & Kristian Bankov, eds. *Vers les deux sources de la morale et de la religion*. Софија, Нов Български Университет, 2010 (CD-ROM).
6. „The logical structure of legal justification: dialogue or triologue?“ in Dov M. Gabbay, Patrice Canivez, Shahid Rahman and Alexandre Thiercelin, eds.: *Approaches to Legal Rationality*. Dordrecht/Heidelberg/London/New York: Springer, 2010, 265 - 280.

Со свои стручни излагања д-р Димишковска учествувала на многубројни конгреси, семинари, симпозиуми и летни универзитети во земјата и во странство (Франција, Романија, Бугарија, Холандија, Албанија, Хрватска, Чешка и др.), каде што ги потврдила своите професионални квалитети и компетенции и на тој начин најавтентично ги афирмирала Факултетот,

Универзитетот и, пошироко, филозофската и научната дејност во Р. Македонија. Како особено значајни ги издвојуваме следниве настапи:

1. Научен симпозиум „Антиката и европската наука и култура“, Филозофски факултет - Скопје, 21 - 22 ноември 2006, (излагање на тема: „Како да се побие софистот: Аристотеловото и современото сфаќање за логичките грешки“);
2. Меѓународна конференција на тема „Strategies in Argumentation“ на Универзитетот во Хронинген, Холандија, 14-15 февруари 2008 (реферат на тема „Subversion in argumentative discourse and strategies for dealing with it“);
3. Симпозиум посветен на филозофијата на Анри Бергсон во организација на Југоисточно-европскиот центар за семиотички истражувања при Новиот Бугарски Универзитет и Друштвото на пријатели на Бергсон, Софија, 6 -7 ноември 2009 (излагање на тема „Russell, Bergson, logique et mystique: schisme ou intégration?“);
4. Меѓународен франкофонски симпозиум „Norme, valeur et rationalité“, Скопје, Филозофски факултет, 9 -11 јуни 2008 (соопштение на тема „Rationalité, droit, et 'manœuvres stratégiques': utilisation des arguments *a simili* et *a contrario* dans la justification des décisions juridiques“);
5. 7-th ISSA Conference on Argumentation, Amsterdam, 29 јуни - 2 јули 2010 (реферат на тема „Truth and nothing but the truth? The argumentative use of fictions in legal reasoning“);

Согласно со членот 12 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 год.) може да се констатира дека доц. д-р Ана Димишковска од научноистражувачката дејност остварила **49 поени** и со тоа далеку го надминала минималниот број поени (10) неопходни за избор во звањето вонреден професор.

Стручно-апликативна дејност

Во периодот од изборот за доцент до денес, доц. д-р Ана Димишковска остварила интензивна и богата стручно-апликативна, односно експертска активност:

– член на меѓународен експертски тим за изработка на прирачник по Методологија на истражувањето во политичката и правната филозофија, под покровителство на Agence Universitaire de la Francophonie (две сесии на тимот – Париз и Гилау);

– учество на Регионалниот состанок на УНЕСКО на високо ниво за наставата по филозофија во Европа и Северна Америка, посветен на евалуација на состојбите со наставата по филозофија во основните и средните училишта и универзитетите, и изработка на препораки до владите и националните агенции на земјите-членки за поддршка и унапредување на наставата по филозофија, Милано, 14-16 февруари 2011 (експерт од сферата на високото образование).

Од дејностите од поширок интерес, за одбележување се следниве активности:

1. Учество во промотивни активности на Факултетот – член на екипата за претставување на дејноста на Филозофскиот факултет пред матурантите од средните училишта во Скопје (2010, 2011);
2. Член на организационен и програмски одбор на научен собир - Меѓународен франкофонски симпозиум на тема „Нормите, вредностите и рационалноста“ («Norme, valeur et rationalité»), на Филозофскиот факултет во Скопје, во соработка со Универзитетот Шарл де Гол – Лил 3, од Лил, Франција и Франкофонската организација за европско образование и истражување во хуманистичките науки (OFFRES) ;
3. Претседател на организационен/програмски одбор на меѓународен научен собир – (Directrice de la onzième édition de l'Université européenne d'été „L'Argumentation. Droit, politique, sciences“ du réseau OFFRES) Европски летен универзитет во организација на Франкофонската организација за европско образование и истражување во хуманистичките науки (OFFRES) и Филозофскиот факултет - Скопје, Охрид, 16-24 јули 2011;
4. Членство во извршното тело на меѓународната организација за поддршка на научноистражувачка дејност: член на Советот на мрежата (Conseil du réseau) ОФФРЕС (Organisation francophone pour la formation et la recherche européenne en sciences humaines, 2001-) ;
5. Член на факултетска комисија за самоевалуација (2010) ;
6. Член на комисија за подготовка на проектот за докторски студии (2010) .

Во согласност со членот 12 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 год.) може да се констатира дека доц. д-р Ана Димишковска од стручно-апликативната дејност остварила **10 поени** и со тоа го надминала минималниот број поени (5) што треба да се остварат за избор во звањето вонреден професор.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

По направениот увид и детаљната анализа на севкупната активност на кандидатката доц. д-р Ана Димишковска, Комисијата констатира дека таа со особен успех ги реализирала задачите поврзани со наставно-образовната, научно-истражувачката и стручно-апликативната дејност. Имајќи ги предвид одредбите на членот 12 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 год.), Рецензентската комисија заклучи дека доц. д-р Ана Димишковска остварувајќи вкупно **134,15 поени** значително го надминала минималниот број поени (40) што треба да се остварат за избор во звањето вонреден професор.

Врз основа на претходно посочените факти, како членови на Рецензентската комисија имаме особена чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, да ја избере кандидатката **доц. д-р Ана Димишкова** во звањето **вонреден професор** за научните областа (дисциплини) **логика, епистемологија, филозофија на јазикот и филозофија на правото**.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Виолета Панзова, с.р.
2. Проф. д-р Мирко Гошевски, с.р.
3. Проф. д-р Љубомир Цуцуловски, с.р.

Скопје,
12. 5. 2011

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Димишковска Димитрие Ана

Институција: Филозофски факултет/ Институт за филозофија

Научна област: логика, епистемологија, филозофија на јазикот,
 филозофија на правото

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Одржување настава од I циклус студии	
1.	Историја на логиката 1 (2+2), зимски семестар 2006/2007	1,2
2.	Некласични логики 1 (2+1), зимски семестар 2006/2007	1,2
3.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2006/2007	1,8
4.	Историја на логиката 2 (2+2), летен семестар 2006/2007	1,2
5.	Некласични логики 2 (2+1), летен семестар 2006/2007	1,2
6.	Историја на логиката 1 (2+2), зимски семестар 2007/2008	1,2
7.	Некласични логики 1 (2+1), зимски семестар 2007/2008	1,2
8.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2007/2008	1,8
9.	Историја на логиката 2 (2+2), летен семестар 2007/2008	1,2
10.	Некласични логики 2 (2+1), летен семестар 2007/2008	1,2
11.	Историја на логиката 1 (2+2), зимски семестар 2008/2009	1,2
12.	Некласични логики 1 (2+1), зимски семестар 2008/2009	1,2
13.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2008/2009	1,8
14.	Историја на логиката 2 (2+2), летен семестар 2008/2009	1,2
15.	Некласични логики 2 (2+1), летен семестар 2008/2009	1,2
16.	Историја на логиката 1 (2+2), зимски семестар 2009/2010	1,2
17.	Некласични логики 1 (2+1), зимски семестар 2009/2010	1,2
18.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2009/2010	1,8
19.	Историја на логиката 2 (2+2), летен семестар 2009/2010	1,2
20.	Некласични логики 2 (2+1), летен семестар 2009/2010	1,2
21.	Историја на логиката (4+2), летен семестар 2009/2010	2,4
22.	Филозофија на правото (2+1), летен семестар 2009/2010	1,2
23.	Академско пишување (2+3), зимски семестар 2010/2011	1,2
24.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2010/2011	1,8
25.	Некласични логики (3+2), зимски семестар 2010/2011	1,8
26.	Историја на логиката (4+2), летен семестар 2010/2011	2,4
27.	Филозофија на правото (2+1), летен семестар 2010/2011	1,2
	Одржување на вежби	38,438,4
28.	Историја на логиката 1 (2+2), зимски семестар 2006/2007	0,9

29.	Некласични логики 1 (2+1), зимски семестар 2006/2007	0,45
30.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2006/2007	0,9
31.	Историја на логиката 2 (2+2), летен семестар 2006/2007	0,9
32.	Некласични логики 2 (2+1), летен семестар 2006/2007	0,45
33.	Историја на логиката 1 (2+2), зимски семестар 2007/2008	0,9
34.	Некласични логики 1 (2+1), зимски семестар 2007/2008	0,45
35.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2007/2008	0,9
36.	Историја на логиката 2 (2+2), летен семестар 2007/2008	0,9
37.	Некласични логики 2 (2+1), летен семестар 2007/2008	0,45
38.	Историја на логиката 1 (2+2), зимски семестар 2008/2009	0,9
39.	Некласични логики 1 (2+1), зимски семестар 2008/2009	0,45
40.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2008/2009	0,9
41.	Историја на логиката 2 (2+2), летен семестар 2008/2009	0,9
42.	Некласични логики 2 (2+1), летен семестар 2008/2009	0,45
43.	Историја на логиката 1 (2+2), зимски семестар 2009/2010	0,9
44.	Некласични логики 1 (2+1), зимски семестар 2009/2010	0,45
45.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2009/2010	0,9
46.	Историја на логиката 2 (2+2), летен семестар 2009/2010	0,9
47.	Некласични логики 2 (2+1), летен семестар 2009/2010	0,45
48.	Историја на логиката (4+2), летен семестар 2009/2010	0,9
49.	Филозофија на правото (2+1), летен семестар 2009/2010	0,45
50.	Академско пишување (2+3), зимски семестар 2010/2011	1,35
51.	Филозофија на јазикот (3+2), зимски семестар 2010/2011	0,9
52.	Некласични логики (3+2), зимски семестар 2010/2011	0,9
53.	Историја на логиката (4+2), летен семестар 2010/2011	0,9
54.	Филозофија на правото (2+1), летен семестар 2010/2011	0,45
Настава во летни школи и работилници		
1.	Раководител на работилница на тема „Правните норми“ („Les normes juridiques“) во рамките на Европскиот летен универзитет на тема „Употребите на нормата: знаења, политика, општество“ („Université européenne d'été „Usages de la norme: savoirs, politique, société“), во Саранда, Албанија, во организација на Европскиот универзитет од Тирана и мрежата ОФФРЕС (Organisation Francophone pour la Formation et la Recherche Européenne en sciences humaines), 1-10 септември 2008.	1,5
2.	Раководител на работилница на тема „Методологија на истражувањето во правната и политичката филозофија“ („Méthodologie de la recherche en philosophie politique et juridique“) во рамките на Европскиот летен универзитет на тема „Новите облици на државата: насилството, правото и општеството“ (Université européenne d'été „Nouvelles figures de l'Etat: violence, droit et société“), во Тулуз, Франција, во организација на Универзитетот Тулуз II - Ле Мирај (Toulouse II - Le Mirail) и мрежата OFFRES, 8 - 16 јули 2009.	1,5

3.	Раководител на работилница на тема „Методологија на истражувањето во хуманистичките науки“ („Méthodologie de la recherche en sciences humaines“) во рамките на Европскиот летен универзитет на тема „Јавниот простор, филозофијата и научната култура: прашања за демократијата“ (Université européenne d'été „Espace public, philosophie et culture scientifique : les enjeux pour la démocratie“) во Белград, Србија, во организација на Филозофскиот факултет на белградскиот универзитет и мрежата ОФФРЕС, 13-21 јули 2010.	1,5
	Ментор на дипломска работа 4x0,2	0,8
	Член на комисија за оценка или одбрана на докторат 4x0,5	2
	Член на комисија за оцека или одбрана на магистратура 9x0,3	2,7
	Член на комисија за оценка или одбрана на дипломска работа 55x0,1	5,5
	Рецензент на универзитетски учебник 1x1	1
	Вкупно	75,15

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поен и
1.	Монографија: Димишковска, Ана. <i>Логиката на правното расудување</i> . Скопје: Аз-Буки, 2011. (396 стр.)	8
2.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Димишковска-Трајаноска, Ана. „Делез и Лајбниц: во диплите на барокната мисла“/ „Deleuze et Leibniz: dans les plis de la pensée baroque“, <i>Идентитет</i> - списание за политика, род и култура, том 5, бр. 1, зима 2006, Евро – Балкан, Скопје, 261 – 282.	4
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Димишковска-Трајаноска, Ана. „Логиката, аргументацијата и јазикот: помеѓу аналитиката и дијалектиката“, <i>Филолошките заметки/ Филолошки студии/ Filološke priponbe</i> 4/2006vol.1, Пермский государственный университет, Россия, Институт за македонска литература, Скопје, Македонија, Univerza v Ljubljani, Slovenija, Пермь-Скорье-Люблина, 2006, 103 -119.	4
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Димишковска-Трајаноска, Ана. „Логичкиот статус на правното расудување: постои ли специфична правна логика?“ -- <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> , книга 60, Скопје, 2007, 1-16.	4
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Димишковска-Трајаноска, Ана. „За точноста на имињата – натурализмот наспроти конвенционализмот во Платоновите <i>Кратил</i> “ (прв и втор дел), <i>Systasis</i> - списание на здружението на класични филолози „Антика“ бр.10-11, 2007.	4

	http://www.systasis.org/index.php?option=com_content&view=article&id=136&Itemid=71 и бр. 12, 2008 http://www.systasis.org/index.php?option=com_content&view=article&id=158&Itemid=74	
6.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Димишковска-Трајаноска, Ана. „Субверзијата во аргументативниот дискурс и стратегии за справување со неа“, <i>Филозофија</i> бр. 26, мај 2009, АЗ-БУКИ, Скопје, 93 – 111.	4
7.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Димишковска-Трајаноска, Ана. „Логичката вистина, логичкото следство и неklasичните логики“, <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> , Скопје, 2009, 1-18.	4
8.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир: Dimiškovska Trajanoska Ana. „L'elargissement de l'Europe et la (re)construction de l'identité européenne“, in : Mileva Gjurovska, ed., <i>L'Europe elargie et ses défis</i> , ed. Mileva Gjurovska, Université „Saints Cyril et Méthode“, Faculté de Philosophie – Skopje et Centre d'études sur le développement international et les mouvements économiques et sociaux (CEDIMES) – Paris, 2009, pp. 276 – 281. (Зборник текстови од Вториот европски семинар на тема L'elargissement de l'Europe et ses défis, Охрид, Република Македонија, 23-26 март 2006).	2
9.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир: Димишковска-Трајаноска, Ана. „Како да се побие софистот: Аристотеловото и современото сфаќање за логичките грешки“ – во зборникот текстови од симпозиумот „Антиката и европската наука и култура“ (прилози од научниот собир одржан по повод 60 години на Институтот за класични студии), Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет – Скопје – Институт за класични студии, Скопје, 2009, 155 – 164.	2
10.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир: Dimiškovska Trajanoska Ana. « Russell, Bergson, logique et mystique: schisme ou intégration? », in: Vladimir Gradev & Kristian Bankov, ed., <i>Vers les deux sources de la morale et de la religion</i> , Нов Български Универзитет, 2010 (CD-ROM) (Зборник текстови од научниот собир « Henri Bergson - Les deux sources de la morale et de la religion », организиран од Le Centre Sud-est Européen d'Etudes Sémiotiques и la Société des Amis de Bergson, 6-7 ноември 2009, Софија, Бугарија)	2
11.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: Dimiškovska Trajanoska Ana. „The logical structure of legal justification: dialogue or triologue?“ in Dov M. Gabbay, Patrice Canivez, Shahid Rahman and Alexandre Thiercelin, eds., <i>Approaches to Legal Rationality</i> . Dordrecht/Heidelberg/London/New York: Springer, 2010, 265 - 280. (Зборник текстови од симпозиумот «Argumentation et Droit», Université Charles de Gaulle – Lille 3, Лил, Франција, 14 - 16 ноември 2005).	3
12.	Учество на научен/стручен собир со реферат: учество на	1

	симпозиумот „Антиката и европската наука и култура“ (по повод 60 години на Институтот за класични студии), Филозофски факултет - Скопје, 21 – 22 ноември 2006. наслов на рефератот: „Како да се побие софистот: Аристотеловото и современото сфаќање за логичките грешки“.	
13.	Учество на научен/стручен собир со реферат: учество на симпозиумот на тема „Хегел - предизвик на современоста“, во рамките на одбележувањето на Светскиот ден на филозофијата, во организација на Институтот за филозофија при Филозофскиот факултет и Филозофското друштво на Македонија, Филозофски факултет – Скопје, 22 ноември 2007; наслов на рефератот: „Хегеловата критика на формалната логика“.	1
14.	Учество на научен/стручен собир со реферат: учество на Меѓународна конференција на тема «Strategies in Argumentation» на Универзитетот во Хронинген, Холандија 14-15 февруари, 2008; наслов на рефератот: „Subversion in argumentative discourse and strategies for dealing with it“.	1
15.	Учество на научен/стручен собир со реферат: учество на Меѓународниот франкофонски симпозиум на тема „Norme, valeur, rationalité“, во организација на Филозофскиот факултет – Скопје и Универзитетот Шарл де Гол – Лил 3, од Лил, Франција, 9-11 јуни 2008, Филозофски факултет, Скопје; наслов на рефератот: „Rationalité, droit, et 'manœuvres stratégiques': utilisation des arguments <i>a simili</i> et <i>a contrario</i> dans la justification des décisions juridiques“.	1
16.	Учество на научен/стручен собир со реферат: учество на симпозиумот „Филозофијата и македонскиот јазик“ во рамките на одбележувањето на Светскиот ден на филозофијата, во организација на Институтот за филозофија при Филозофскиот факултет и Филозофското друштво на Македонија, Филозофски факултет – Скопје. 20 ноември 2008; наслов на рефератот: „Можностите на логичката прагматика на македонскиот јазик“.	1
17.	Учество на научен/стручен собир со реферат: учество на симпозиумот посветен на филозофијата на Анри Бергсон во организација на Југоисточно-европскиот центар за семиотички истражувања при Новиот бугарски универзитет – Софија, Република Бугарија и Друштвото на пријатели на Бергсон, 6 -7 ноември 2009; наслов на рефератот: „Расел, Бергсон, логиката и мистиката: раскол или интеграција?“ („Russell, Bergson, logique et mystique: schisme ou intégration?“).	1
18.	Учество на научен/стручен собир со реферат: учество на 7-th ISSA Conference on Argumentation, Amsterdam, 29 јуни – 2 јули 2010; наслов на рефератот: „Truth and nothing but the truth? The argumentative use of fictions in legal reasoning“.	1
19.	Учество на научен/стручен собир со реферат: учество на научниот собир „Делото на Артур Шопенхауер – по повод 150-годишнината од смртта на филозофот“, во рамките на одбележувањето на Светскиот ден на филозофијата, во организација на Филозофското	1

	друштво на Македонија и Институтот за филозофија, Филозофски факултет – Скопје; наслов на рефератот: „Шопехнауеровата еристичка дијалектика“.	
	Вкупно	49

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Експертска активност: Член на меѓународен експертски тим за изработка на прирачник по Методологија на истражувањето во политичката и правната филозофија, под покровителство на Agence Universitaire de la Francophonie (две сесии на тимот – Париз и Гилау).	1
2.	Експертска активност: Учество на Регионален состанок на УНЕСКО на високо ниво за наставата по филозофија во Европа и Северна Америка, посветен на евалуација на состојбите со наставата по филозофија во основните и средните училишта и универзитетите, и изработка на препораки до владите и националните агенции на земјите-членки за поддршка и унапредување на наставата по филозофија, Милано, 14-16 февруари 2011 (експерт од сферата на високото образование).	1
Дејности од поширок интерес		
1.	Учество во промотивни активности на факултетот – член на екипата за претставување на дејноста на Филозофскиот факултет пред матурантите од средните училишта во Скопје (2010, 2011).	1
2.	Член на организационен и програмски одбор на научен собир - Меѓународен франкофонски симпозиум на тема „Нормите, вредностите и рационалноста“ («Norme, valeur et rationalité»), на Филозофскиот факултет во Скопје, во соработка со Универзитетот Шарл де Гол – Лил 3, од Лил, Франција и Фракофонската организација за европско образование и истражување во хуманистичките науки (OFFRES), со поддршка од Францускиот културен центар и Универзитетската агенција за франкофонија - АУФ (Букурешт).	0,5
3.	Претседател на организационен/програмски одбор на меѓународен научен собир – (Directrice de la onzième édition de l'Université européenne d'été "L'Argumentation. Droit, politique, sciences" du réseau OFFRES) Европски летен универзитет на тема „L'argumentation. Droit, politique, sciences“ во организација на Фракофонската организација за европско образование и истражување во хуманистичките науки (OFFRES) и Филозофскиот факултет-Скопје, Охрид, 16-24 јули 2011.	2
4.	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност: Член на Советот на мрежата (Conseil du réseau) OFFRES (Organisation francophone pour la formation et la recherche européenne en sciences humaines) (www.offres.ro) (2001-)	2

5.	Член на факултетска комисија за научноистражувачка дејност (2007-2011).	0,5
6.	Член на факултетска комисија за самоевалуација на ниво на институт (2007).	0,5
7.	Член на факултетска конкурсна комисија (за упис 2010/2011).	0,5
8.	Член на факултетска комисија за самоевалуација (2010).	0,5
9.	Член на факултетска комисија за подготовка на проект за докторски студии (2010).	0,5
Вкупно		10

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	75,15
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	49
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	10
Вкупно	134,15

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Виолета Панзова, с.р.
2. Проф. д-р Мирко Ѓошевски, с.р.
3. Проф. д-р Љубомир Цуцуловски, с.р.

Скопје,
12. 5. 2011

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на докторска дисертација на **Филозофскиот факултет** во Скопје

<i>Ред. бр.</i>	<i>Име на кандидатот</i>	<i>Наслов на темата</i>	<i>Комисија</i>
1.	м-р Мирослав Пендаровски	Влијанието на групната динамика во постигнување на целите во групна социјална работа	1. Проф. д-р Мариа Донева 2. Доц. д-р Иван Трајков 3. Доц. д-р Светлана Трбојевиќ

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за физичка култура во Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Фестим Адеми	РЕЛАЦИИ ПОМЕЃУ АНТРОПОМЕТРИСКИТЕ МЕРКИ, ЕКСПЛОЗИВНАТА СИЛА И ТЕСТОВИТЕ ЗА МЕЃУМУСКУЛНА КООРДИНАЦИЈА КАЈ ФУДБАЛЕРИ	Редовен професор д-р Небојша Марковски

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „НОВИ МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛА И ПОДОБРУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА IP- БАЗИРАНИТЕ СЕРВИСИ ВО МОБИЛНИ И БЕЗЖИЧНИ МРЕЖИ”, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р АЛЕКСАНДАР ТУЦАРОВ, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, донесена на седницата одржана на 20.03.2011 година, одредени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Александар Туцаров, со наслов „Нови методи за контрола и подобрување на квалитетот на IP – базираните сервиси во мобилни и безжични мрежи”.

По извршениот преглед на докторската дисертација, до Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи податоци за докторската дисертација

Докторската дисертација со наслов „Нови методи за контрола и подобрување на квалитетот на IP – базираните сервиси во мобилни и безжични мрежи” од м-р Александар Туцаров е изложена во 6 поглавја. Заедно со библиографијата, дисертацијата се состои од 218 страници. Дисертацијата содржи список на референци кои биле користени при изработката на дисертацијата, како и референци на кои кандидатот се јавува како автор.

2. Предмет на докторската дисертација

Брзиот развој на телекомуникациите кој се интензивира во последните две декади, како и потребите од генерализирање и обопштување на телекомуникациските мрежи во насока на сервисна интеграција, доведува до континуирано усовршување на мрежните архитектури и механизми со цел да се задоволат корисничките барања. Во овој контекст и под особено засилен и континуиран притисок од страна на корисниците и нивните сервисни барања се иницира развој на следна генерација безжични мрежи, чија архитектура треба да ги поддржи постојните и да обезбеди брз и лесен развој на нови сервиси. Кога се зборува за следна генерација безжични мрежи, тогаш во суштина се подразбира систем составен од безжични системи преку кој се обезбедува континуитет на сервисите на корисникот. За предмет на оваа дисертација е одреден доста значаен сегмент од идните мрежни архитектури, а тоа е обезбедување на квалитетот на сервис и механизмите за негова контрола и континуирано следење, со цел да се обезбеди задоволително ниво на перцептивен квалитет на сервисите понудени на корисникот од крај до крај.

Дисертацијата прави преглед на повеќе постапки и методи за анализа на корисничкиот сервисен квалитет на IP - заснованите сервиси во безжичните и мобилни мрежи, со посебен осврт на нивните перформанси и нивната врска со мрежните параметри, како и влијанието на мрежните параметри и перформанси врз презентираниот квалитет. Предмет на дисертацијата е креирање нови методи кои треба да придонесат кон ефикасно анализирање на перформансите на мобилната мрежа од аспект на понудениот квалитет на корисничките сервиси. Покрај тоа, предмет во дисертацијата е и дизајн на нови решенија за подобрување на квалитетот на понудените кориснички сервиси во хетерогени мобилни и безжични мрежи.

3. Анализа на трудот

Во првата глава од дисертацијата е даден осврт на концептот на хетерогени мрежи и нивната претстава на страната на мобилниот терминал и преносната мрежа. На почетокот се дава опис на моделите за интероперабилност кај хетерогените мрежи. Потоа е разгледан предлог за дизајн на мрежната архитектура за интероперабилност кај системите во идната генерација на безжични мрежи. Во понатомошниот дел е даден опис на базичните употребни случаи во предложената архитектура, како и предлог- дизајн на мрежното ниво за транспарентно поврзување на повисоките мрежни нивоа преку хетерогените мрежи. Во нив се разгледани процесите и механизмите за автентикација, концептот за обезбедување апликативен QoS, како и дефинирање на апликативните полиси врз кои би се засновало рутирањето во предложената архитектура. Во овој дел се опфатени и основните квалитативни параметри на пакет сервисите (ИП засновани) и дадени се дефинираните KPI (Key Performance Indicators). За да се овозможи посеопфатна анализа е изработен мерен систем за контрола на квалитетот на корисничките сервиси со кој се идентификуваат поединечните аспекти од сервисот и истовремено се разгледани нови техники преку кои се остваруваат конкретни мерења на поединечните перформанси на системот скалирани на крајниот сервис.

Во следната глава е опфатен радиоресурсниот менаџмент кај хетерогените безжични мрежи од аспект на изборот на пристапна мрежа. Во него се детализирани механизмите за единствен и заеднички радиоресурсен менаџмент и во исто време се опфатени и нивоата на меѓусебна поврзаност меѓу различните радиопристапни технологии во рамки на безжичните хетерогени мрежи. Во овој дел се опфатени и типовите на механизми за избор на пристапна мрежа.

Во четвртата глава се дефинирани нова група алгоритми за избор на пристапна мрежа засновани врз механизми инспирирани од природата. Се дава предлог-конструкција на нов алгоритам за избор на пристапна мрежа. Инспирацијата за дизајнирање нов алгоритам е пронајдена во механизмите и софтверските модули засновани врз вештачка интелигенција и алгоритми инспирирани од природата. Врз основа на овие механизми е дефиниран интелигентен алгоритам кој се однесува на хетерогена безжична мрежа којашто опфаќа хетерогени радиопристапни технологии т.е. мрежи. Решението за избор на пристапна мрежа кое се заснова врз оваа конструкција може да ја избере најдобрата пристапна технологија или да ги рангира пристапните технологии, согласно со нивната прифатливост и исполнителност во однос на операторските и корисничките преференци истовремено.

Во петтата глава е дадена евалуација на предложените нови алгоритми за избор на пристапна мрежа со користење симулациска методологија. Развиен е симулациски модел во кој се имплементирани методите за работа заедно со оптимизациските алгоритми и нивната конфигурација во рамки на претходно креираните решенија во дисертацијата. Во оваа глава е направена евалуација на перформансите на предложениот алгоритам, од која јасно се согледува дека предложениот алгоритам дава најдобри резултати за квалитетот на сервисот на корисниците во споредба со останатите алгоритми за избор на радиопристапна мрежа. Дизајнирано е решение - селектор на пристапни технологии којшто е заснован врз алгоритми од вештачка интелигенција со што е добиен оптимален систем за интелигентна одлука при изборот на пристапна мрежа во хетерогена безжична средина.

Заклучокот и придонесите од докторската дисертација се резимирани во шестата глава од дисертацијата.

4. Верификација на докторската дисертација

М-р Александар Туцаров успешно ги објавил резултатите од истражувањата на проблематиката од докторската дисертација, во меѓународни списанија и на меѓународни конференции. Во врска со дисертацијата објавени се следниве трудови:

Меѓународни списанија:

- [1] **A. Tudzarov**, T. Janevski, „Design for 5G Mobile Network Architecture“, International Journal of Communication Networks and Information Security, Vol. 3, No. 2, August 2011.
- [2] **A. Tudzarov**, T. Janevski, „Efficient Radio Access Technology Selection for the Next Generation Wireless Networks“, International Journal of Research and Reviews in Next Generation Networks, April 2011.
- [3] **A. Tudzarov**, T. Janevski, „Automatic Wireless Network Selection by using Naturally Expired Algorithms“, Int'l Transactions on Computer Science and Engineering, Vol. 57, No. 1, December 2009.

Меѓународни конференции:

- [4] **A. Tudzarov**, T. Janevski, „Experience-based Radio Access Technology Selection in Wireless Environment“, IEEE Eurocon 2011, Lisbon, Portugal, 27-29 April 2011.
- [5] **A. Tudzarov**, T. Janevski, „M-RATS: Mobile-based Radio Access Technology Selector for Heterogeneous Wireless Environment“, Telfor 2010, Belgrade, Serbia, November 23-25, 2010.
- [6] T. Janevski, **A. Tudzarov**, M. Porjazoski, P. Latkoski, „System for Analyses of End-to-End Quality of Data Services in Cellular Networks“, IEEE Eurocon 2009, Saint Petersburg, Russia, May 18-23, 2009.
- [7] T. Janevski, **A. Tudzarov**, P. Latkoski, M. Porjazoski, I. Efnushev, Gj. Madzarov, D. Gjorgjiev, „Design of Applicative Quality Testing System for Data Services in Mobile Networks“, Global Mobile Congress 2009, Shanghai, China, October 12-14, 2009.

- [8] T. Janevski, **A. Tudzarov**, P. Latkoski, M. Porjazoski, I. Efnushev, Gj. Madzarov, D. Gjorgjiev, „Applicative Solution for Testing the Quality of Data Services in Mobile Networks“, IEEE Melecon 2008, Ajacio, France, May 5-7, 2008.
- [9] T. Janevski, **A. Tudzarov**, I. Efnushev, P. Latkoski, M. Porjazoski, D. Gjorgjiev, „Applicative Quality of Testing System Software for IP-based Services in Mobile Networks“, IEEE SoftCOM 2007, Split-Dubrovnik, Croatia, September 27-29, 2007.
- [10] T. Janevski, **A. Tudzarov**, P. Stojanovski, D. Temkov, „Applicative Solution for Easy Introduction of WLAN as Value-added Service in Mobile Networks“, IEEE VTC 2007 – spring, Dublin, Ireland, 22-25 April 2007.

5. Оригинални придонеси на дисертацијата

Како финални придонеси од докторската дисертација може да се издвојат следниве:

- Направена е детаљната анализа на карактеристиките на мобилните и безжични IP-сервиси и нивните критични параметри од аспект на квалитет на сервис.
- Дефинирани се клучните перформансни индикатори на IP заснованите пакетски сервиси како и нивното влијание врз корисничкото чувство за квалитет на сервис заедно со нивното поврзување со основните носечки сервиси во безжичните преносни технологии.
- Даден е предлог на нова архитектура за меѓумрежно работење со користење на интернет-моделот за интероперабилност помеѓу радиопристапните технологии кои учествуваат во градбата на хетерогените мрежи.
- Поставен е нов механизам за автентикација во предложената архитектура заснован врз сертификати кој како основа го користи протоколот PANA за автентификација и авторизација за процедурите поврзани со воспоставување тунел.
- Поставен е нов систем за мерење на главните перформансни индикатори означен како QPS. Предмет на поставениот систем за квалитативна оценка на податочните сервиси е мерењето на основните перформансни индикатори поврзани со секој податочен сервис.
- Поставени се основите на нов динамичен протокол за размена на полисните информации (QoSPRo) помеѓу елементите од предложената архитектурата
- Дизајнирана е нова група алгоритми за избор на пристапна мрежа засновани врз механизми инспирирани од природата.
- Осмислено е решение за избор на пристапна мрежа во услови на присуство на различни престапни технологии во хетерогена средина. Претставениот селектор на пристапни технологии (M-RATS) е заснован врз алгоритми од вештачка интелигенција со што е добиен оптимален систем за интелигентна одлука при изборот на пристапна мрежа.

Заклучок и предлог

Врз основа на претходно изнесеното, Комисијата заклучи дека во докторската дисертација „Нови методи за контрола и подобрување на квалитетот на IP–базираните сервиси во мобилни и безжични мрежи“, на кандидатот м-р Александар Туцаров, е даден значаен научен придонес во областа на квалитетот на IP–заснованите сервиси во хетерогени мобилни и безжични мрежи. Предложените нови решенија и иновации во оваа докторска теза даваат значаен придонес за идните генерации мобилни мрежи, кои ќе бидат целосно IP–засновани и каде што корисничките сервиси ќе бидат одделени од транспортните технологии, а задоволството на корисниците од различните сервиси во хетерогена безжична и мобилна средина ќе биде примарна цел.

Со постигнатите резултати кандидатот м-р Александар Туцаров покажал длабоко познавање на проблематиката на дисертацијата и истражувачки дух и иницијатива, што резултира во значителен научен придонес во областа на квалитетот на IP–засновани сервиси во мобилни и безжични мрежи и телекомуникациите воопшто. Резултатите од работата на докторската дисертација се публикувани во десет научни труда, од кои три во меѓународни списанија и седум на меѓународни конференции. Освен тоа, кандидатот м-р Александар Туцаров, за време на изработката на докторската дисертација, активно учествувал во два домашни научно-истражувачки проекти.

Врз основа на изложеното изложеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно – научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да го прифати овој извештај и на кандидатот м-р Александар Туцаров да му одобри јавна одбрана на докторската дисертација „Нови методи за контрола и подобрување на квалитетот на IP–базираните сервиси во мобилни и безжични мрежи“.

Комисија

1. Проф. д-р Лилјана Гавриловска, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Тони Јаневски, ментор, с.р.
3. Проф. д-р Татјана Улчар-Ставрова, член, с.р.
4. Проф. д-р Борислав Поповски, член, с.р.
5. Проф. д-р Александар Ристески, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
 „СТАТИСТИЧКИ ЗАСНОВАНО, ХАРДВЕРСКИ ПОДДРЖАНО
 УПАТУВАЊЕ И КОНТРОЛА НА МРЕЖЕН СООБРАЌАЈ”,
 ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р МАРИЈА КАЛЕНДАР,
 ПРИЈАВЕНА НА
 ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО
 СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, на седницата одржана на 27. IV 2011 година, определени сме за членови на Комисијата за одбрана на докторската дисертација *Статистички засновано, хардверски поддржано упатување и контрола на мрежен сообраќај* од кандидатката м-р Марија Календар. Во тоа својство, по извршениот преглед на доставената докторска дисертација, до Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи податоци

Докторската дисертација *Статистички засновано, хардверски поддржано упатување и контрола на мрежен сообраќај*, изработена од м-р Марија Календар, содржи вкупно 150 страници организирани во 9 поглавја.

2. Предмет и цел на докторската дисертација

Основната архитектура на Интернет, којашто е дистрибуирана и скалабилна, создава предуслови и придонесува за континуиран пораст на бројот на корисници, апликации и појава на нови сервиси, чијашто директна последица е зголемувањето на бројот на компјутерски сервери, комуникациски врски и пораст на нивната пропусна моќ и брзина. Сето ова неминовно доведува до експоненцијално зголемување на количините сообраќај, стимулирајќи ја притоа сè поголемата побарувачка за зголемен капацитет на јадрената мрежа. Како резултат, мрежните Интернет-оператори се соочуваат со предизвикот да обезбедат нова мрежна инфраструктура која може да го поддржи порастот на сообраќајот во јадрената мрежа. Напредокот во развојот на пропусната моќ на оптичките влакна и оптичките технологии за пренос на податоци, овозможуваат операторите да обезбедат драматично зголемување на капацитетот за пренос на податоци. Сепак, напредокот и користењето на новите технологии за упатување пакети кај комутаторите- рутерите е релативно бавен и сè уште не може да држи чекор со зголемувањето на брзината на преносните врски (линкови).

Експоненцијалниот пораст на Интернет сообраќајот, неминовно доведува до потреба од дизајнирање и креирање мултитерабитни IP-рутери што ќе бидат во можност да ги поддржуваат Интернет протоколите, но истовремено ќе успеваат да се носат со предизвиците на новото време, количината на сообраќајот и потребната брзина на пренос. Особен предизвик е да се истражува толку акуелна и секојдневно променлива област, со цел да се даде соодветен придонес во начинот на упатување на пакетите низ Интернет и постигнување соодветни перформанси

наметнати од сè поголемата побарувачка за брзина и количина информации. Постои голема потреба од истражувачки трудови што ќе ги поддржат и ќе ги унапредат рутирачките перформанси на мрежните хардверски и софтверски компоненти за постигнување доволно големи брзини во обработката на пакетите.

Основна причина за појавата на тесно грло во перформансите на денешните рутери со гигабитни брзини претставува процесот на обработката и препраќање на влезните пакети кон следниот рутер. Затоа, интервенција во подобрувањето на процесот на рутирање на IP-пакети е од огромно значење, особено во денешните компјутерско-комуникациски мрежи каде што потребата од поголема брзина на движење на податоците секојдневно расте.

Технологиите за упатување пакети низ глобалната Интернет мрежа и во рамките на самите рутери, речиси две децении се истражувани и проучувани од различни аспекти, со најразновидни резултати и иновации. Некои истражувања се фокусираат на хардверските компоненти на рутерите, каде што за забрзување на процесот на рутирање се користи архитектура на рутери со посебни мрежни процесори за секој интерфејс на рутерот, со задача да работат само на препраќање пакети. Сепак, доколку се земе предвид фактот што перформансите на процесорите се ограничени според законот на Мур, како и заради ограничувањата од потребите за напојување, како и соодветната дисипација на термичка моќност, тогаш следи заклучокот дека е потребно да се разгледуваат и софтверските аспекти, односно самата „логика“ на рутирањето.

3. Анализа на докторската дисертација

Како резултат на претходните согледувања, имајќи на ум дека во многу блиска иднина, дури и во локалните мрежи ќе доминираат мрежни врски со капацитет од 10 и 100 Gb/s, произлезе основната цел во истражувањето и резултатите од овој труд, а тоа е *да комбинира неколку концепции и да дефинира нов комплемен систем на рутирање*, кој ќе ги вклучи сите аспекти од препраќањето пакети во рамките на рутерите, за обезбедување доволно добри перформанси кои ќе се носат со брзините на комуникациските врски.

За да се постигне поставената цел, во рамките на работењето на истражувањето презентирани во докторскава дисертација, потребно е да се поминат повеќе истражувачки чекори. Секако, прв чекор е детаљното запознавање со областа на истражување и концептите кои се тековно усвоени и функционираат во денешните комуникациски мрежи. Воедно, во тој процес може да се дефинираат предностите и недостатоците на тековните концепти, како и точките кадешто може да се извршат интервенции. Понатаму, следен чекор во истражувањето е да се дадат одредени предлог-концепти за решение на поставените цели, по што треба да се направи проценка на перформансите на дадените предлози.

Можат да се направат неколку итерации за подобрување на предлог-концептите и нивните перформанси. И конечно, може да се дефинира комплетен предлог и да се прикажат неговите перформанси, вообичаено, во споредба со други постоечки концепти.

Токму целиот овој процес на истражување е прикажан во текстот на овој труд, којшто е организиран во девет поглавја на следниов начин:

- Во главата 1 е даден проширен вовед во темата на мрежно рутирање, каде што се дефинирани и се разјаснети поими во мрежното рутирање потребни за поддршка на целокупниот предложен систем и постигнување на целта. Тука се дефинираат поимите за мрежно адресирање, процесот на мрежно рутирање, мрежни пакети и нивните заглавја, мрежни и рутирачки

протоколи, архитектури и типови рутери. Односно, сите елементи потребни за правилно функционирање на една мрежна комуникациска средина.

- Во главата 2 е даден осврт на тековно користените рутери и нивните архитектури. Опфатени се функциите на рутерите, како и нивната функционална и хардверска организација. Особено внимание е посветено на местото на рутирачките протоколи и нивните задачи, а исто така детаљно е опишан процесот на рутирање пакети во рамките на рутерите. Ова е направено затоа што тука се детектирани најголемите проблеми што претставуваат значително ограничување за постигнување на потребните и барани брзини на обработка. Воедно, разгледани се и неколку типови организациски архитектури на рутери со нивните карактеристики и перформанси, за да се одредат оние архитектури кои може да бидат кандидати за постигнување поголеми брзини во обработката на пакетите.
- Во главата 3 е даден осврт на тековно користените рутирачки протоколи и нивните детаљни карактеристики. Особено се значајни дефинициите на пораките што рутирачките протоколи ги разменуваат, бидејќи тие ги носат информациите што подоцна се користат за донесување одлуки при самата обработка на пакетите. Овде се разгледани протоколите со вектор на растојанија (RIP, EIGRP), со состојби на врските (OSPF) и протоколи со вектор на патеки (BGP). Сите тие имаат свои карактеристики кои имаат и предности и недостатоци. Дел од механизмите на постоечките рутирачки протоколи се искористени за дефинирање нов предлог рутирачки протокол и нов концепт на обработка на пакетите.
- Во главата 4 се презентирани првите итерации од предлог променетите концепти на рутирање. Детаљно се разработени промените што се дефинираат со овие предлог-концепти, а дадени се и заклучни разгледувања за нивните перформанси и она што го ветуваат за постигнување на саканата цел, побрза обработка и рутирање мрежни пакети. Прикажани се два концепти. Првиот концепт е заснован врз рутирање со текови, кои се од особено значење за класификацијата на пакетите и нивно упатување од тој аспект. Овој концепт во основа предлага воведување ознака за тек сместена во заглавјето на пакетот за IPv4 и IPv6, како и размена на познатите информации за тековите меѓу соседните рутери, за да се обезбеди донесување одлука за препраќање на пакетот од претходниот рутер. Вториот концепт не го разгледува концептот на текови, туку врз основа на одредени разгледувања за концептите од почетоките на Интернет, како и на тоа дека перформансите и капацитетот на меморија постојано растат, а цената континуирано опаѓа, предлага сместување на целата Интернет топологија на ниво на организациски домени кај секој од рутерите од тоа ниво. Исто така, предлага и воведување посебен рутерски ID-број за единствена идентификација на рутерите. Во оваа глава се прикажани и неколку перформансни карактеристики на овој предлог, но подетаљни преформанси се наведени во следната глава, главата 5, заедно со приказот на архитектурата на нов мрежен процесор оптимизиран за работа со овој предлог концепт.
- Во главата 5 е даден опис на архитектурата нов мрежен процесор (NETRISC), дизајниран за обработка на мрежни пакети и оптимизиран за работа со вториот предлог-концепт од главата 4. Предложениот мрежен процесор е базиран на RISC-архитектура со Харвард-организација на

меморијата, заради подобрување на перформансите. Мрежниот процесор има специјално дефиниран бафер за чување на IP-заглавје, а регистрите и инструкциите се оптимизирани за директна работа со полињата од IP-заглавјата (за IPv4 и IPv6). На крајот од оваа глава, дадени се перформансни карактеристики на новиот мрежен процесор, во однос на RISC-процесорот за општа намена во однос на функцијата „обработка на IP-пакети“. Исто така, дадена е и споредба на обработката на IP-пакетите на традиционален начин со обработката на пакетите од предлог променетиот концепт со користење на новодефинираниот мрежен процесор NETRISC.

- Врз база на согледувањата од тековно користените рутирачки концепти и од претходните предлог-концепти во главата 6 е дефиниран комплетен нов рутирачки систем, кој како основа користи неколку позитивни карактеристики на постоечките рутирачки системи (на пример механизмот за размена на информации од BGP), но во основа дефинира повеќе нови концепти и во организацијата на рутирачките информации и во начинот на обработка и препраќање на пакетите. Во овој предлог е дефиниран и целосно нов концепт за препраќање на пакетите, којшто има за цел да го сведе на минимум пребарувањето табели за препраќање. Согласно со предложениот концепт, процесот на препраќање пакети се претвора во процес на мапирање на соодветен дел од рутерскиот ID-број во соодветна табела за препраќање, во зависност од имплицитните информации кои во себе ги носи самиот рутерски ID-број.
- Потенцијално значајно влијание за подобрување на перформансите на процедурите и протоколите за рутирање може да има исползувањето на статистичките меѓузависности на мрежните податочни пакети и паровите извориште/одредиште при пренос на податочни пакети во мрежите. За таа намена и цел, во главата 7 се предлага вметнување и користење на посебна кеш-структура во процесот на рутирање.
- Во главата 8 прво е прикажан начинот на примена на предложените модификации и измени во системот на рутирање во постојните табели за упатување во оперативниот систем Linux. Соодветно, направени се определени интервенции и во постојните системски функции во Linux за да може да се употребуваат предложените измени во рутирањето. Потоа, се направени мерења и се прикажани резултатите добиени во процесот на рутирање со примена на измените во рутирањето. Исто така, добиените резултати се споредени со резултатите на рутирање добиени со тековниот начин на рутирање во истиот оперативен систем Linux.
- На крај, во главата 9, се дадени заклучни разгледувања за поставените и остварените цели со изработката на во овој труд. Исто така, предложени се и насоки за понатамошни истражувања

4. Трудови од областа на докторската дисертација

Кандидатката м-р Марија Календар успешно ги публикувала резултатите од истражувањето на проблематиката на докторската дисертација во следниве трудови:

- [1] D. Jakimovska, G. Dokoski, A. Tentov, M. Kalendar „*Network processors: evolution and trends*“, Proceedings of ETAI2009, IXth National Conference with International Participation, 26-29 September 2009, Ohrid, R. Macedonia, pp. IE2-4
- [2] Marija Kalendar, Aristotel Tentov, Danijela Jakimovska, Goce Dokoski, „*Modified IP Routing Process, Supported By New Network Processor Architecture*“, Proceedings of ETRAN 2010, 54th Conference for Electronics, Telecommunications, Computers, Automatic control and Nuclear engineering, 7-11 June 2010, Donji Milanovac, R. Serbia, pp. RT4.4 (RT3.7-1-4)
- [3] Marija Kalendar, Aristotel Tentov, Danijela Jakimovska, Goce Dokoski, „*A Novel Flow Based Approach In Routing Decision Mechanism*“, Proceedings of 3rd IASTED International Multi-conference on Automation, Control, and Information Technology (ACIT2010), 15-18 June 2010, Novosibirsk, Russia, pages: 158-163
- [4] Kalendar Marija, Jakimovska Danijela, Tentov Aristotel, Dokoski Goce „*Advanced Routing Concept Performance Analysis*“, Proceedings of XVIII Telecommunications Forum – TELFOR 2010, 23-25 November, Belgrade, R. Serbia, pp. 139 - 142 (2.8)
- [5] Jakimovska Danijela, Dokoski Goce, Kalendar Marija, Tentov Aristotel, „*Design and HDL implementation of original 64 – bit network processor core*“, Proceedings of XVIII Telecommunications Forum – TELFOR 2010, 23-25 November, Belgrade, R. Serbia, pp. 155 - 158 (2.12)
- [6] Marija Kalendar, Danijela Jakimovska, Goce Dokoski, Aristotel Tentov, „*Advanced Routing Concept Supported by a Novel Processor Architecture*“, VIII International Symposium on Industrial Electronics, INDEL 2010, 4-6 November, Banja Luka, BiH, pp. (TO-09A - 2)
- [7] Danijela Jakimovska, Goce Dokoski, Marija Kalendar, Aristotel Tentov „*Network processor architecture design for multi-gigabit networks*“, VIII International Symposium on Industrial Electronics, INDEL 2010, 4-6 November, Banja Luka, BiH, pp. (TO-09A - 3)
- [8] Marija Kalendar, Danijela Jakimovska, Aristotel Tentov, Goce Dokoski, „*Novel Processor Architecture For Modified Advanced Routing in NGN*“, 26th ACM Symposium On Applied Computing, ACM SAC 2011, 21-24 March, Taichung, Taiwan, pp. 486-491

5. Оригинални придонеси на докторската дисертација

Откако претходно беше даден детален преглед на постојните концепти и тековните состојби во областа на истражувањето, во докторската дисертација на м-р Марија Календар се предложени неколку итерации на концепти за можни подобрувања во процесот на рутирање на мрежните пакети во рутерите на Интернет.

Првиот концепт, предлага работа со текови од пакети кои би требало да бидат упатувани на ист начин заради нивните заеднички карактеристики. Покрај воведувањето ознака за тек во рамките на заглавјето на пакетот (за IPv4), новиот концепт вклучува и дефинирање посебен команден протокол во рамките на рутирачките протоколи, кој би можел да ги разменува информациите за тековите меѓу соседните рутери. Целта на таков команден протокол е да се овозможи побрзо донесување на одлуките за рутирање на пакетите од текот, уште од „претходниот“ рутер. Носењето ознака за тек во заглавјето на пакетот, овозможува значително да се намали димензијата на проблемот за пребарување на посебните табели за упатување и класификација. Од друга страна, пак, носењето на ознаката за интер-фејсот на следниот рутер, исто така во заглавјето на пакетот, овозможува кога таква информација постои, целосно да се избегне процесот на рутирање на паке-тите, што е една од бараните крајни цели. Овој концепт не е истражен до крај, поради што останува на агендата за идно истражување, за да се дефинираат негови можни подобрувања и да се одредат дополнителни перформанси.

Вториот концепт ги остава на страна тековите и се фокусира на самиот процес на рутирање, обидувајќи се да покаже дека неколку „заборавени“ концепти од раните почетоци на Интернет можеби вреди повторно да се истражат. Предлозите од овој концепт за рутирање вклучуваат: воведување нов рутерски ID-број од 20 бита за единствена идентификација на рутерите; чување на целосната топологија на рутерите на ниво на организациски домени; користење на концептот „изворишно рутирање“. Воведувањето на рутерскиот ID-број овозможува да се намали димензијата на проблемот на пребарување на табелите за препраќање. Чувањето на целата топологија е поддржано со тековните трендови на зголемување на брзините и капацитетот на меморијата и континуируваниот пад на цената на мемориските компоненти. Целосната топологија овозможува одредување на целата патека од изворот до доредиштето, која понатаму е искористена од концептот на изворишно рутирање, каде што таа патека е сместена во заглавјето на пакетот. Со овој концепт, повторно се прескокнува процесот на пребарување во табелите за препраќање, што е и целта која требаше да се постигне, бидејќи тоа пребарување е основно тесно грло во процесот на рутирањето.

За поддршка на претходниот концепт, дизајнирана е нова архитектура на мрежен процесор, оптимизирана за обработка на мрежни пакети, а особено оптимизирана за поддршка на концептот за изворишно рутирање. Оваа архитектура воведува регистри за бафер за IP-заглавје, што овозможува забрзување во обработката на мрежните пакети. Концептот на бафер за IP-заглавје понатаму е поддржан од можноста директно да се пристапува до засебните полиња од IP-заглавјето и тие директно да се користат како единици за адресирање во инструкциите на мрежниот процесор. Перформансите на дизајнираниот мрежен процесор се споредени со RISC-процесор за општа намена и користење SRAM/DRAM меморија како работна меморија на процесорот, кои, иако се првични резултати, сепак покажуваат значителни подобрувања на

перформансите. Уште повеќе, комбинацијата мрежен процесор - нов концепт на рутирање покажа значително подобри перформанси од процесот на традиционално IP-рутирање. Од приказот на перформансите за новиот рутирачки концепт, може да се заклучи дека неговата „моќ“ лежи во патеката сместена во заглавјето, односно со секој нареден скок за кој пакетот носи информација во заглавјето, се подобруваат перформансите на рутирање.

Земајќи ги предвид сите претходно изложени концепти, истражувања, резултати, во овој труд е предложен целосно нов систем за рутирање пакети за имплементација во мрежите од следната генерација, кој користи некои од истражените концепти, но предлага и воведува неколку нови оригинални концепти.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на претходно изнесеното, Комисијата заклучи дека во дисертацијата *Системски засновано, хардверски поддржано унапредување и контрола на мрежен сообраќај* е даден оригинален придонес кон процесот на рутирање на податочните мрежни пакети во повеќегигабитните мрежи од следната генерација. Изнесена е обемна анализа на тековната состојба во ова исклучително значајно подрачје од компјутерските мрежи. Предложени се нови концепти за подобрување на тековните рутирачки протоколи, како и за подобрување на архитектурата и организацијата на мрежните процесори за управување со мрежниот сообраќај. Исто така дадени се и насоки за понатамошни истражувања и подобрувања.

Кандидатката м-р Марија Календар покажува длабоко познавање на темата и проблематиката третирана во докторската дисертација. Дава свој научен придонес во развојот и имплементацијата на нови концепти во рутирањето во компјутерските мрежи. Понатаму дава придонес во архитектурата и организацијата на мрежните процесори. Дел од резултатите од докторската дисертација публикувани се на осум меѓународни конференции.

Врз основа на сето изнесено Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да го прифати извештајот и на кандидатката м-р Марија Календар да ѝ одобри јавна одбрана на докторската дисертација *Системски засновано, хардверски поддржано унапредување и контрола на мрежен сообраќај*.

Скопје, 25. V 2011 година

Комисија за одбрана на докторската дисертација

1. Проф. д-р Аксенти Грнатов, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Аристотел Тентов, ментор, с.р.
3. Проф. д-р Петар Лазов, член, с.р.
4. Проф. д-р Тони Јаневски, член, с.р.

5. Доц. д-р Катерина Ралева, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ЗА НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ): ОПШТА СОЦИОЛОГИЈА (СОЦИОЛОГИЈА II, СОЦИОЛОГИЈА НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА), СОЦИОЛОГИЈА (ЗА НЕМАТИЧНИ ФАКУЛТЕТИ И ИНСТИТУТИ) И СОЦИОЛОГИЈА НА МАСОВНИТЕ КОМУНИКАЦИИ И ИНФОРМАЦИИ (СОЦИОЛОГИЈА НА МАСОВНИТЕ КОМУНИКАЦИИ И КОМУНИКОЛОГИЈА) ПРИ ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Во врска со распишаниот конкурс објавен во „Дневник“ на 11.5.2011 година и со исправката на тој конкурс од 14.5.2011 година објавена во истиот тој весник, за избор на еден наставник (во сите звања) за следниве научни области (дисциплини): општа социологија (социологија II, социологија на глобализацијата), социологија (за нематични факултети и институти) и социологија на масовните комуникации и информации (социологија на масовните комуникации и комуникологија), Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XVIII редовна седница одржана на 14.5.2011 година, определи Комисија во состав: проф. д-р Ѓорѓе Младеновски, проф. д-р Зоран Матевски и проф. д-р Антоанела Петковска.

Комисијата утврди дека на распишаниот конкурс се јавиле двајца кандидати, и тоа д-р Марија Дракуловска-Чукалевска, досегашен асистент на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје и д-р Соња Ризоска-Јовановска, вонреден професор на Универзитетот МИТ. По направената анализа на пристигнатите материјали, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци за д-р Марија Дракуловска-Чукалевска

Кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска е родена на 7.11.1976 година во Кичево, каде што завршила основно и средно училиште. Во 2001 година дипломирала на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје. Во академската 2001/2002 година се запишала на последипломските студии на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје (насока Социологија на масовните комуникации). По положувањето на предвидените испити, со просечна оценка 9,57, во март 2005 година го одбаранила магистерскиот труд под наслов *Печатениите медиуми и информирањето за процесите на глобализација (со посебен осврт на Република Македонија)*, со што се

стекнала со научен степен магистер по социолошки науки. На истиот Институт во 2007 година пријавила докторска дисертација под наслов *Односој на глобално и локално во културата: случајот на Република Македонија*, која ја одбрала на 26-04-2011 година со што се стекнала со научниот степен доктор на социолошки науки.

На Институтот за социологија при Филозофскиот факултет, во периодот од 2001-2005 година, кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска е ангажирана како демонстратор по предметите *социологија* (за студентите од Институтот за социјална работа и социјална политика и за студентите од Институтот за историја) и *социологија II* (за студентите од Институтот за социологија). На истиот институт во 2005 година е избрана во звањето асистент за научните области општа социологија (социологија II), социологија на масовните комуникации и социологија на правото. Во 2009 година е реизбрана во звањето асистент во научните области: општа социологија и социологија на масовните комуникации.

Од ова може да се види дека кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска од нејзиниот ангажман како демонстратор па сè до денес континуирано се занимава со прашања од областите за кои е распишан конкурсот. Нејзината магистерска и докторска дисертација се, исто така, од тие области.

Покрај изведувањето вежби за студенти од неколку институти од Филозофскиот факултет, д-р Марија Дракуловска-Чукалевска во периодот 2006-2009 година била ангажирана и како секретар на последипломските студии по социологија, а од 2009 година е секретар на последипломските студии по Европски студии за интеграција, исто така, на Институтот за социологија. Од 2009 година е координатор по ЕКТС на Институтот по социологија.

Наставно-образовна дејност

Во изминатиот период д-р Марија Дракуловска-Чукалевска со голем успех ги извршуваше своите наставни задачи. Таа ги изведуваше вежбите од I циклус на студии со студентите на Институтот за социологија по областите (дисциплини): *општа социологија*, *социологија на масовните комуникации*, *социологија на правото* и *социологија на политиката* (предметите: *социологија I*, *социологија II*, *социолошки теории I*, *социолошки теории II*, *социологија на масовните комуникации*, *комуникологија* (за студентите од Институтот за одбранбени и мировни студии), *социологија на правото* и *социологија на политиката*, како и вежби за студентите на другите институти на Филозофскиот факултет од областа на социологијата (на институтите за социјална работа и социјална политика, филозофија, психологија и историја) и со тоа оствари вкупно 43,5 поени. Таа, исто така, покажа извонредно одговорен и сериозен пристап и кон другите задачи поврзани со наставно-образовната дејност, пред сè, при консултациите со студентите (4,8 поени) и како член на комисији за оценка и одбрана на дипломски работи на студентите (2,0 поени).

Во согласност со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 година), кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска од наставно-образовната дејност остварила - 50,3 поени и со тоа го надминала минималниот број поени (10) што треба да ги оствари за да биде избрана во звањето доцент.

Научноистражувачка дејност

Во поглед на научноистражувачката работа може да се констатира дека ас. д-р Марија Дракуловска-Чукалевска имала значајни ангажмани и дека остварила забележителни резултати. Таа ги одбранила докторската дисертација и магистерскиот труд, била учесник во еден национален и еден меѓународен научно-истражувачки проект и со тоа остварила вкупно 20 поени. Во изминатиот период, таа објавила и поголем број научни трудови:

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2004. „Глобализацијата како нова ера во човечката историја“. *Социолошка ревија* 1/2: 157-61.

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2005. „Јазичната ситуација низ јавните натписи (на примерот на градот Скопје)“. Во: Снежана Велковска уредн., *Актуелни теми соспојби во македонскиот јазик*. Скопје: Институт за Македонски јазик, 77-81.

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2006а. „Информирањето за процесите на глобализацијата во печатот (квантитативни показатели)“. *Социолошка ревија* 1/2 :79-86.

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2006б. „Печатените медиуми и информирањето за процесите на глобализацијата во Република Македонија“. *Годишен зборник на Филозофскиот факултет* 59: 99-115.

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2006в. „Социолошки теми за јазикот, (приказ на книгата: Корубин, Јован. 2005. *Социолошки теми за јазикот*). Скопје: Филозофски факултет). *Годишен зборник на Филозофскиот факултет* 59: 697-99.

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2007. „Културните аспекти на процесите на глобализацијата“. *Годишен зборник на Филозофскиот факултет* 60: 115-22.

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2008. „Комуникациските аспекти на информирањето во масовните медиуми“. *Годишен зборник на Филозофскиот факултет* 61: 67-73.

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2009. „Историски контекст на процесите на глобализацијата“. *Годишен зборник на Филозофскиот факултет* 62: 97-103.

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2010. „Историјата и социологијата помеѓу митот и реалноста“. Во: Методија Манојловски (уредн.), *Македонија и соседиџе*. Скопје: Филозофски факултет, 166-69.

Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2010. „X Скопско-краковски социолошки семинар: Глобално/Локално-Локално/Глобално“. *Социолошка ревија IX-X*: 271-80.

Д-р Марија Дракуловска-Чукалевска со свои реферати учествувала на повеќе меѓународни симпозиуми, научни собири и семинари, каде што успешно го претставувала Институтот, Филозофскиот факултет и Универзитетот и истовремено ги афирмирала своите научно-стручни квалитети.

1. Учество на меѓународниот симпозиум *Политичката шелевизиска пројекција и реалноста*, одржан во Крушево, 11-14.07.2002 година.

2. Учество на меѓународниот симпозиум *Регионалната соработка и економскиот развој*, одржан во Охрид, 20-21 .06. 2003 година.

3. Учество на меѓународниот симпозиум *Туризмот во услови на глобализацијата*, одржан во Охрид, 29-30.05.2003 година.

4. Учество на научен собир *Актуелните состојби во македонскиот јазик*, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, одржан во Скопје, 16.03.2004 година.

5. Учество на меѓународната научна конференција *Македонија и соседиџе* со реферат, одржана во Скопје 08-09.12.2006 година.

6. Учество на *X Скопско-краковски социолошки семинар: Глобално/Локално-Локално/Глобално*, одржан во Скопје, 15-18. 09. 2009 година.

7. Учество на Заедничкиот Австриско-германски-полски и македонски истражувачки семинар за докторанти под наслов *Општествено образование и економија* одржан во Скопје, 15-18.06.2010 година.

Во согласност со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и

соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 година), кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска од научноистражувачката дејност остварила 58,8 поен и со тоа го надминала минималниот број поени (15) што треба да ги оствари за да биде избрана во звањето доцент.

Стручно-апликативна дејност

Кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска во изминатиот период оствари значителна стручно-апликативна дејност. Таа во периодот 2001-2004 година, во рамките на проектот *Иновативна социологија*, била одговорен проектант и главен истражувач на идејниот проект „Градот како слика на глобализацијата“. Таа, исто така, даде значаен придонес во работата на комисиите за одржување на државните натпревари по социологија и граѓанско образование во Македонски Брод (2009) и Куманово (2010).

Од дејностите од поширок интерес би ги навеле следниве нејзини активности:

Член на организационен одбор за меѓународниот научен/стручен собир *Глобално –локално/локално –глобално*, Скопје, 15-18. 09. 2009 година.

Член на организационен одбор за меѓународниот научен /стручен собир *Глобално-локално/локално-глобално*, одржан во Скопје 15-18 септември 2009 година.

Член на организационен одбор за Меѓународниот истражувачки семинар за докторанти по социологија под наслов *Општество, образование и економија*, Скопје, 15-18.06.2010 година.

Член на организационен или програмски одбор за меѓународниот научен/стручен собир *Меѓународна балканска годишна конференција (IBAC 2011)*, Скопје, 9-13 05.2011 година.

Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир *Социологијата и предизвиците во глобалната ера*, Охрид, 13-15.06.2011 година.

Координатор на последипломските студии по социологија 2006-2009 година.

Координатор на последипломските студии Европски студии за интеграција социологија, 2009-2014 година.

ЕКТС-координатор на Институтот за социологија, 2009/2010 година.

ЕКТС-координатор на Институтот за социологија, 2010/2011 година.

Член на Управниот одбор на Здружението на социолозите на Република Македонија, 2007-2009.

Член на Управниот одбор на Здружението на социолозите на Република Македонија, 2009-2011.

Член на Управниот одбор на Здружението на социолозите на Република Македонија, 2011-2013.

Во согласност со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 година), кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска од стручно-апликативната дејност остварила 15 поени и со тоа го надминала минималниот број поени (5) што треба да ги оствари за да биде избрана во звањето доцент.

Втората кандидатка д-р Соња Ризоска-Јовановска се пријави само за областите (дисциплините): општа социологија (социологија II, социологија на глобализацијата) и за социологија (за нематични факултети и институти). Комисијата за избор сериозно размислуваше да не ја разгледува воопшто оваа пријава, меѓутоа заради транспарентноста на целата постапка за избор одлучи да ги разгледа примените материјали и да ја даде својата оценка.

Биографски податоци за д-р Соња Ризоска-Јовановска

Д-р Соња Ризоска Јовановска е родена на 22-01-1969 година во Штип, Република Македонија. Во 1994 година дипломирала на студиската група по етнологија на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје и се стекнала со звањето *дипломиран етнолог*.

Во 1996 година се вработила на Институтот за старословенска култура во Прилеп како помлад асистент-истражувач. На последипломските студии по социологија на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје се запишала во учебната 1994/95 година на насоката Социологија на етничките групи. Магистерскиот труд под наслов *Етнички и религиски хетерогеност на село како обредно-религиска заедница: по примерот на селото Дебреши* го одбрала во 1999 година и со тоа се стекнала со научниот степен магистер по социолошки науки. На Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во 2000 година ја пријавила и својата докторска дисертација од областа на социологијата на етничките групи под наслов *Забрани на мултиетничките и мултирелигиски заедници (по примерот на Оштина Долнени, Прилепско)* која ја одбрала во 2003 година и со тоа се стекнала со научниот степен доктор по социолошки науки.

Во 2004 година била избрана во звањето научен соработник на Институтот за старословенска култура во Прилеп, а во 2006 година станала раководител на Одделението на етнологија и фолклористика при Институтот. Во звањето виш научен соработник е избрана во 2007 година. Во 2008 година е избрана во звањето доцент на Факултетот за туризам во

Скопје, а веќе следната 2009 година е избрана во звањето вонреден професор. Од 2010 година е вработена на Универзитетот МИТ во Скопје.

Наставно-образовна дејност

Кандидатката д-р Соња Ризоска-Јовановска во материјалите што ги достави не наведува за кои предмети е избрана во звањето доцент, односно вонреден професор, ниту по кои предмети држела или држи настава на Факултетот за туризам и менаџмент, односно на Универзитетот МИТ, ниту пак наведува колкав е фондот на часовите.

Според тоа во нејзиниот случај не може да се вреднува овој вид дејност и врз основа на тоа констатираме дека во согласност со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 година), кандидатката д-р Соња Ризоска-Јовановска не го остварила минималниот број поени од научно-образовната дејност (10), неопходни за да биде избрана во звањето доцент.

Научно-истражувачка дејност

Во својата биографија, опишувајќи го својот научно-истражувачки идентитет, кандидатката д-р Соња Ризоска-Јовановска пишува дека нејзино научно поле се: хуманистичките науки; нејзино научно подрачје: етнологија и етногенеза, а нејзина научна област: етнологија на Македонија. Како потесна специјалност ги наведува: духовната култура, визуелната антропологија, социо-културна антропологија, светско културно наследство, македонско културно наследство, рурална и урбана култура, народна религија, социологија на етничките групи, социологија на туризмот, социологија.

Токму од овие научни подрачја, полиња и области се трудовите што ги приложила кандидатката д-р Соња Ризоска-Јовановска, како и трудовите со кои учествувала на научните собири во земјата и странство, а исто така и проектите во кои била вклучена. За илустрација ќе ги наведеме насловите на трудовите кои таа ги приложила, трудови во чија подготовка за излегување учествувала, на кои е автор или коавтор. Прво ги наведуваме насловите на трудовите во редакција на Танас Вражиновски.

Вражиновски, Танас (ред). 2001. *Фолклорни и етнографски материјали од Порече*, книга I, Скопје: Матица македонска.

_____. 2002. *Речник на народната митологија на Македонија*. Скопје: Матица македонска.

_____. 2006. *Јозеф Обремски-значаен истражувач на народната култура на Македонија*. Скопје: Матица Македонска.

Ризоска-Јовановска, Соња. 2002а. „Промените во обредната практика сврзани со свадбениот обреден комплекс кај Исламизираниите Македонци (по примерот на с. Дебреште)“. *Македонски фолклор*.

_____. 2002б. „Обредната практика за време на славењето на Ѓурѓовден во с. Дебреште“. *Балканославика*.

_____. 2002в. „Сфаќањето на улогата на забраните во фолклорните и етнографските материјали на Јозеф Обремски“. Во: Танас Вражиновски (ред.), *70 години од истражувањата на Јозеф Обремски во Порече*. Прилеп: Институт за старословенска култура.

_____. 2002г. „Улогата на забраните во традиционалната култура на Македонците (заштитата од митските и демонските суштества во првите 40 дена од раѓањето на детето)“. Во: Сретен Петровиќ (ред.), *Етно-културолошки зборник*. Сврљиг

_____. 2002д. „The Position of the Women among the stereotype forms of behavior and the process of modernization in heterogeneous village communities“. *Balkanistic Forum*. Blagoevgrad.

_____. 2003. „Забраните поврзани со бременоста“. *Балканославика*. Прилеп.

_____. 2004а. „Теренските истражувања во мултиетничките и мултирелигиските селски заедници (по примерот на општина Долнени)“. Во: Сретен Петровиќ (ред.), *Етно-културолошки зборник*. Сврљиг

_____. 2004б. „Влијанието на институцијата соседство во културната политика на Балканот“. Во: Ljubiša Mitrović et al. (ur.) *Modeli kulturne politike u uslovima multikulturnih društava na Balkanu i evrointegracionih procesa*. Niš: Filozofski fakultet u Nišu.

_____. 2006. „Положбата на жената во Р. Македонија во постсоцијалистичкиот период“. Во: Драгана Радојчиќ (уред.), *Свакодневна култура у постсоцијалистичком периоду*. Београд: Етнографски институт.

_____. 2007. „О неким проблемима спонтаног пристапа у теренском раду“, (коавтор). *Гласник етнографској музеја*.

Трудовите кои таа ги приложила се, главно, од етнографијата, етнологијата, социкултурната антропологија и фолклористиката. Оние трудови кои се социолошки релевантни се од областа (дисциплината) на социологија на етничките групи, област од која е и нејзиниот докторат, или од некои други области како на пример социологија на жената. Тие трудови несомнено имаат своја вредност и мора да се имаат на ум доколку станува збор за конкурс од тие области (дисциплини). Меѓутоа кандидатката нема приложено трудови кои се од областите (дисциплините) за кои е распишан конкурсот, односно од социологија II, социологија на глобализацијата, социологија, социологија на масовните комуникации и комуникологија. Приложените трудови не можат да се вреднуваат за целите за избор на наставник во звањето доцент од областите наведени во конкурсот.

За кандидатката д-р Соња Ризоска-Јовановска Комисијата оцени дека таа конкурирала само за дел од областите (дисциплините) за кои е распишан конкурсот и дека нема наставно искуство во областите за кои тој е

распишан. Трудовите кои се наведени и приложени, исто така, не се од тие научни области, така што Комисијата оцени дека кандидатката не ги исполнува условите за избор во наставно-научно звање од областите од конкурсот. Со оглед на тоа, Комисијата не беше во можност табеларно да ја прикаже наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на кандидатката и да приложи **Образец** кон извештајот за избор во наставно-научно, научно, наставно-стручно и соработничко звање – **Анекс2**, согласно со членот 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 година).

ПРЕДЛОГ

Членовите на Рецензентската комисија по разгледувањето на пристигнатите материјали од конкурсот констатираа дека кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска ги исполнува условите од конкурсот. Таа во изминатиот период мошне успешно ги реализирала задачите поврзани со наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност во областите за кои е распишан конкурсот. Имајќи го предвид членот 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр.138, од 6 јули 2009 година, член 12), Комисијата заклучи дека кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска со постигнати вкупно 124,1 поени го задоволува потребниот број на поени по сите основи (40) што треба да ги оствари за да биде избрана во звањето доцент.

Со оглед на изнесеното, како членови на Рецензентската комисија, имаме чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, кандидатката д-р Марија Дракуловска-Чукалевска да биде избрана во звањето доцент по научните области (дисциплини): општа социологија (социологија II, социологија на глобализацијата), социологија (за нематични факултети и институти) и социологија на масовните комуникации и информации (социологија на масовните комуникации и комуникологија).

Рецензентска комисија

Скопје, 26. 05. 2011

1. Проф. д-р Ѓорѓе Младеновски, с.р.
2. Проф. д-р Антоанела Петковска, с.р.
3. Проф. д-р Зоран Матевски, с.р.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Марија Војне Дракуловска-Чукалевска
(име, татково име и презиме)

Институција: Филозофски факултет – Институт за социологија
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: општа социологија (социологија II, социологија на глобализацијата, социологија (за нематични факултети и институти) и социологија на масовните комуникации и информации (социологија на масовните комуникации и комуникологија)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
Одржување вежби		
1.	Социологија II (0+2/2), летен семестар 2005/2006	1,8
2.	Социологија на масовните комуникации (0+2), летен семестар 2006/2007	0,9
3.	Социологија (0+1/2), зимски семестар 2006/2007 (Институт за филозофија)	0,9
4.	Социологија (0+1/3), зимски семестар 2006/2007 (Институт за социјална работа и социјална политика)	1,35
5.	Социологија II (0+2/2), летен семестар 2006/2007	1,8
6.	Социологија на масовните комуникации (0+2), летен семестар 2006/2007	0,9
7.	Социологија на правото (0+2), летен семестар 2006/2007	0,9
8.	Социологија (0+1/2), летен семестар 2006/2007 (Институт за филозофија)	0,9
9.	Социологија (0+1/2), летен семестар 2006/2007 (Институт за психологија)	0,9
10.	Социологија I (0+2), зимски семестар 2007/2008	0,9
11.	Социологија (0+1), зимски семестар семестар 2007/2008 (Институт за филозофија)	0,45
12.	Социологија (0+1/3), зимски семестар 2007/2008 (Институт за социјална работа и социјална политика)	1,35

13.	Социологија II (0+2/2), летен семестар 2007/2008	1,8
14.	Социологија на масовните комуникации (0+2/3), летен семестар 2007/2008	2,7
15.	Социологија (0+1), летен семестар 2007/2008 (Институт за филозофија)	0,45
16.	Социологија II (0+2/2), летен семестар 2008/2009	1,8
17.	Социологија на масовните комуникации (0+2/3), летен семестар 2008/2009	2,7
18.	Комуникологија (0+2), летен семестар 2008/2009	0,9
19.	Социологија I (0+2), зимски семестар 2009/2010	0,9
20.	Социолошки теории I (0+2/2), зимски семестар 2009/2010	1,8
21.	Социолошки теории II (0+2), зимски семестар 2009/2010	0,9
22.	Социологија II (0+2/2), летен семестар 2009/2010	1,8
23.	Социологија на масовните комуникации (0+2/3), летен семестар 2009/2010	2,7
24.	Комуникологија (0+2), летен семестар 2009/2010	0,9
25.	Социологија I (0+2/2), зимски семестар 2010/2011	1,8
26.	Социологија на политиката – нова програма (2009 година), (0+2), зимски семестар 2010/2011	0,9
27.	Социологија на политиката – стара програма (2004 година), (0+2), зимски семестар 2010/2011	
28.	Култура на мирот (0+2), зимски семестар 2010/2011	1,2
29.	Социологија, (0+2), зимски семестар 2010/2011 (Институт за историја)	0,9
30.	Социологија на масовните комуникации (0+2), зимски семестар 2010/2011 (Институт за психологија)	0,9
31.	Социологија II (0+2/2), летен семестар 2010/2011	1,8
32.	Социологија на масовните комуникации (0+2/3), летен семестар 2010/2011	2,7
33.	Комуникологија (0+2), летен семестар 2010/2011	0,9
34.	Консултации со студенти: во просек 200 студенти во семестар * 0,002 = 0,4 12 семестри * 0,4 = 4,8	4,8
35.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа 20 x 0,1	2
Вкупно		50,3

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одбранета докторска теза <i>Односи на глобалното и локалното во културата: случај на Република Македонија</i> , Институт за социологија, Скопје, 26.04.2011	8
2.	Одбранета магистерска работа <i>Печатениот медиум и информирањето за процесите на глобализацијата</i> (со	4

	йосебен осврш на Република Македонија), Институт за социологија, Скопје, 19.03.2005	
3.	Учесник во национален научен проект <i>Промени во медиумската регулатива во Република Македонија согласно со процесите на европските интеграции</i> , Институт за социолошки и политички истражувања, Скопје, 2006-2009	3
4.	Учесник во меѓународен научен проект <i>Иновативна социологија</i> , Институт за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје и Катедрата за социологија на Филозофскиот факултет во Софија, 2001-2004	5
5.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/ собир (коавтор): Дракуловска, Марија. 2004. „Туризмот: метафора на глобалноста“. Во: <i>Туризмот во услови на глобализацијата-осигурувањето во услови на глобализацијата</i> . Факултет за туризам и угостителство-Охрид, Универзитет „Св. Климент Охридски“- Битола (CD-ROM)	1,8
6.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во научно/стручно списание (автор) Дракуловска, Марија. 2004. „Глобализацијата како нова ера во човечката историја“. <i>Социолошка ревија</i> бр. 1/2, 157-161	2
7.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/ собир (автор): Дракуловска, Марија. 2005. „Јазичната ситуација низ јавните натписи (на примерот на градот Скопје)“. Во: Снежана Велковска уредн., <i>Актуелните состојби во македонскиот јазик</i> . Скопје, 77-81	2
8.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во научно/стручно списание (автор) Дракуловска Чукалевска, Марија. 2006. „Информирањето за процесите на глобализацијата во печатот (квантитативни показатели)“. <i>Социолошка ревија</i> бр. 1/2, 79-86	4
9.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во научно/стручно списание (автор) Дракуловска Чукалевска, Марија. 2006. „Печатените медиуми и информирањето за процесите на глобализацијата во Република Македонија“. <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> кн.59: 2006, 99-115	4
10.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во научно/стручно списание (автор) Дракуловска Чукалевска, Марија. 2006. „Социолошки теми за јазикот“ (приказ на книгата: Корубин, Јован. 2005. Социолошки теми за јазикот. Скопје: Филозофски факултет). <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> кн.59, 697-699	2

11.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во научно/стручно списание (автор) Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2007. „Културните аспекти на процесите на глобализацијата“. <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> кн.60, 115-122	4
12.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во научно/стручно списание (автор) Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2008. „Комуникациските аспекти на информирањето во масовните медиуми“. <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> кн.61, 67-73	4
13.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во научно/стручно списание (автор) Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2009 „Историски контекст на процесите на глобализацијата“. <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> кн. 62, 97-103	4
14.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/ собир (автор): Дракуловска, Марија. 2010. „Историјата и социологијата помеѓу митот и реалноста“. Во Методија Манојловски уредн., <i>Македонија и соседите</i> , 166-169	2
15.	Труд со оригинални научни/ стручни резултати, објавен во научно/стручно списание (автор) Дракуловска-Чукалевска, Марија. 2010. <i>X Скопско – краковски социолошки семинар: Глобално/Локално-Локално/Глобално. Социолошка ревија бр.IX-X, 271-280</i>	2
16.	Учество на меѓународниот симпозиум со реферат <i>Политичката телевизиска пропаганда и реалноста</i> , одржан во Крушево, 11-14.7.2002 година	1
17.	Учество на меѓународниот симпозиум со реферат <i>Регионалната соработка и економскиот развој</i> , одржан во Охрид, 20-21 .6.2003 година	1
18.	Учество на меѓународниот симпозиум со реферат <i>Туризмот во услови на глобализацијата</i> , одржан во Охрид, 29-30.5.2003 година	1
19.	Учество на научен собир <i>Актуелните состојби во македонскиот јазик</i> со реферат, одржан во Скопје, 16.3.2004 година	1
20.	Учество на меѓународната научна конференција <i>Македонија и соседите</i> со реферат, одржана во Скопје 8-9.12.2006 година	1

21.	Учество на X Скопско – краковски социолошки семинар: Глобално/Локално-Локално/Глобално со реферат, одржан во Скопје, 15-18.9.2009 година	1
22.	Учество на меѓународната научна конференција за докторанти <i>Општество, образование и економија</i> со реферат одржана во Скопје, 15-18.06.2010 година.	1
Вкупно		58,8

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Идеен проект – одговорен проектант, главен истражувач на „Градот како слика на глобализацијата“, во рамките на проектот Иновативна социологија (2001-2004).	2
2.	Учество во работата на комисији за државен натпревар по социологија и граѓанско образование, Македонски Брод, 2009 година.	1
3.	Учество во работата на комисији за државен натпревар по социологија и граѓанско образование, Куманово, 2010 година.	1

Дејности од поширок интерес

1.	Член на организационен одбор за меѓународниот научен/стручен собир <i>Глобално –локално/локално – глобално</i> , Скопје, 15-18. 09. 2009 година.	1
2.	Член на организационен одбор за меѓународниот научен/стручен собир на докторанти <i>Општество, образование и економија</i> , Скопје, 15-18.06.2010 година.	1
3.	Член на организационен или програмски одбор за меѓународниот научен/стручен собир <i>Меѓународна Балканска годишна конференција (IBAC 2011)</i> , Скопје, 9-13 05.2011 година.	1
4.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир <i>Социологијата и предизвиците во глобалната ера</i> , Охрид, 13-15.06.2011 година.	1
5.	Координатор на последипломските студии по социологија 2006-2009 година.	1

6.	Координатор на последипломските студии Европски студии за интеграција социологија, 2009-2014 година.	1
7.	ЕКТС-координатор на Институтот за социологија, 2009/2010 година.	1
8.	ЕКТС-координатор на Институтот за социологија, 2010/2011 година.	1
9.	Член на Управниот одбор на Здружението на социолозите на Република Македонија, 2007-2009.	1
10.	Член на Управниот одбор на Здружението на социолозите на Република Македонија, 2009-2011	1
11.	Член на Управниот одбор на Здружението на социолозите на Република Македонија, 2011-2013	1
Вкупно		15,0

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	50,3
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	58,8
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	15,0
Вкупно	124,1

Членови на комисијата

1. Проф. д-р Ѓорѓе Младеновски, с.р.
2. Проф. д-р Антоанела Петковска, с.р.
3. Проф. д-р Зоран Матевски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ИЗВОЗНАТА ПРОМОЦИЈА КАКО ЕДЕН
ОД ИНСТРУМЕНТИТЕ НА ИНДУСТРИСКАТА ПОЛИТИКА“ ОД
М-Р ЈАСМИНА МАЈСТОРОСКА, ПОДНЕСЕНА ДО ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ
ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во врска со поднесената докторска дисертација од кандидатката *м-р Јасмина Мајсторовска* на тема *Извозната промоција како еден од инструментите на индустриската политика*, а согласно со заклучокот од 53-тата седница на Научниот совет од 7.4.2011 и одлука бр. 02-636/2 од 12.4.2011 година, формирана е Комисија за оцена и одбрана во состав:

- д-р Татјана Петковска Мирчевска
- д-р Христо Кусакатов
- д-р Татјана Петковска
- д-р Марија Башеска Георгиевска
- д-р Диана Бошковиќ

Членовите на Комисијата со особено внимание ја прочитаа и ја проучија поднесената докторска дисертација од кандидатката *м-р Јасмина Мајсторовска* на тема *Извозната промоција како еден од инструментите на индустриската политика* и до Научниот совет на Економскиот институт во Скопје го доставуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи согледувања

Докторската дисертација на кандидатката *м-р Јасмина Мајсторовска*, на тема *Извозната промоција како еден од инструментите на индустриската политика*, обработува исклучително интересна и актуелна проблематика чија основна цел е добивање на научни сознанија и практични насоки за суштината и улогата на извозната промоција како дел од индустриската политика.

Во услови на глобализација, развиените и економиите во развој посветуваат се поголемо влијание на единствената интегрирана проактивна индустриска политика која има за цел создавање конкурентна економија и интернационализација во светски рамки. Индустриската политика е хоризонтална по природа и има за цел обезбедување поволни услови за индустриска конкурентност. Нејзините инструменти, кои се однесуваат на политиката на компаниите, имаат цел да обезбедат клима во која претприемачите и бизнисот ќе преземаат иницијативи, ќе ги истражуваат своите идеи и ќе ги креираат нивните можности. Докторската дисертација ја потенцира улогата на државата и нејзините политики кои се од непроценливо значење во создавањето конкурентна економија и преку промоција на земјата и компаниите се постигнува висок ефект врз странските инвестиции и искористување на извозните можности.

Извозната промоција како дел од индустриската политика придонесува кон зголемување на конкурентноста и е од посебно значење и предмет на обработка на трудот. Преку детална анализа на суштината и значењето на промоцијата, нејзините карактеристики, анализа на македонската реалност и светските искуства, анализа на постојната индустриска политика, анализа на постојната извозна промоција, анализа на состојбите во македонската економија, традицијата и спецификите, согледување на искуствата на другите земји и земајќи го предвид теоретскиот и апликативниот аспект, овој труд дава насоки и препораки базирани на анализа на факти за оптималната

организациона поставеност на извозната промоција и инструментите и техниките кои би требало да се користат во нејзината успешна реализација во Република Македонија.

Економското опкружување денес го промовира развојот на меѓународната трговија, како резултат на елиминацијата на пазарните бариери на национално ниво. Македонија како членка на СТО создаде услови за олеснет пристап на македонските производи на меѓународните пазари. Но, факт е дека иако постојат можности, тие не се користат доволно поради голем број фактори, помеѓу кои промоцијата на извозот е еден од најзначајните. Во трудот се анализираат сегментите на извозната промоција, нејзините карактеристики и суштина, нејзината поврзаност со другите политики и нејзиниот ефект врз зголемување на конкурентноста. Со компаративна анализа на искуствата на другите земји и анализа на состојбата и можностите за извозна промоција се даваат насоки кои овозможуваат нејзина поактивна имплементација во насока на зголемување на конкурентноста на македонската економија.

2. Содржина на дисертацијата

Според приложените тези, докторска дисертација е систематизирана во вовед, пет тематски поглавја, заклучок, библиографија и прилози. На основниот текст отпаѓаат 280 страници, 17 страници се прилози и 11 страници се библиографски единици (користена литература).

Во **воведниот** дел на трудот се елаборирани основните цели, предметот, методологијата и актуелноста на проблематиката која се истражува.

Во **првиот** дел под наслов *Основни аспекти на индустриската политика*, се елаборираат основните аспекти, улогата и значењето на индустриската политика во создавањето на конкурентна економија. Како сеопфатна и интегрирана политика, индустриската политика, преку мерките и инструментите, треба да ја постигне својата цел - зголемена конкурентност и раст на економијата. Во суштина, таа треба да биде иновативна во развојот на нови и ненаметливи инструменти, фокусирани пред сè на конкретни резултати. Долго време економската теорија повикуваше на ефикасноста на пазарните сили во реалокација на факторите на производство во создавање на конкурентна економија, но последните трендови и политики на ЕУ, САД, Јапонија и други развиени земји повикуваат на нова активна улога на државата во остварување на оваа цел - конкурентна економија, конкурентни компании и производи преку водење на проактивна индустриска политика. Во таа насока, презентирани се политиките, мерките и инструментите кои ја сочинуваат интегрираната проактивна индустриска политика, кои имаат за цел создавање на услови за зголемување на конкурентноста на компаниите, секторите и економијата.

Индустриската политика во суштина е матрична - matrix type, затоа што претставува комбинација на хоризонтални политики, но со посебен осврт на некои сектори зависно од дефинираните приоритети. Хоризонталните политики опфаќаат политики кои со нивните мерки и инструменти активно дејствуваат во: подобрување на деловната клима, промоција на претприемништво, промоција на странски инвестиции, промоција на интернационализација, промоција и поддршка на иновации и технолошки развој, активности за зголемување на продуктивноста и др. Вертикалниот аспект подразбира развивање и имплементирање на одделни секторски стратегии за реструктурирање и развој на приоритетните сектори и посебно поддршка на кластерите и кластерското здружување. Анализирани се најновите искуства, препораки и насоки на ЕУ и насоките кои треба да се следат и применуваат за постигнување на целите дадени во стратешките документи (како на пример: Лисабонската стратегија, ЕУ 2020 и други).

Притоа, посебен акцент е ставен на извозната промоција како еден од инструментите кои се носечки во поддршка на интернационализацијата на компаниите, а исто така и улогата на државата која преку координација и водење на проактивни

политики и предлагање ефикасни инструменти треба да придонесе кон поттикнување и зголемена конкурентност на економијата.

Во вториот дел под наслов *Извозната промоција и нејзините карактеристики*, анализирана е извозната промоција како посебен маркетинг - сегмент почнувајќи од дефинирање на поимот, значењето и нејзините карактеристики. Извозната промоција претставува важен дел од постоењето и развојот на секоја компанија во процесот на освојување нови пазари и стекнување нови знаења и искуства. Од друга страна, извозната промоција претставува важен сегмент на индустриската политика во поддршката на компаниите во нивната интернационализација и организиран пристап во промоцијата на државата во целост, како и во промоција на секторите и компаниите. Со анализа на значењето и специфичностите на различните пристапи кон извозната промоција и неопходноста за меѓусебно надополнување, се потврдува важноста на оваа активност за развојот на компаниите и за економијата во целост. Разработени се видовите на промоција, карактеристиките и обличите, техниките, инструментите и активностите на извозна промоција. Исто така, разработен е процесот на развивање маркетинг - стратегија и улогата на промоцијата во неа. Поради специфичноста на проблематиката, разработени се формите на институционална организација на промоцијата. Зависно од условите, интересите и приоритетите, институциите за извозна промоција можат да бидат државни специјализирани агенции, приватни или мешовити.

Во севкупната анализа, презентирани се новите трендови во промоција и маркетингот кои имаат влијание и на извозната промоција. Секако дека овде неминовно се наметнува прашањето за улогата на интернетот во промовирањето и маркетинг комуникацијата, како и новите трендови во промоција и маркетинг.

Во третиот дел под наслов *Искуствата во извозната промоција во светот*, презентирани се искуствата во реализација на извозната промоција во неколку европски земји и земји од регионот кои имаат активна политика во оваа област со презентирање на нивните конкретни мерки и инструменти. Преку анализа и компарација на искуствата на други земји, од аспект на политики, програми, мерки и институционална поддршка и сумирање на најдобрите искуства треба да се согледаат добрите практики кои се докажани и успешно функционираат. Како предмет за анализа е земена Словенија која има повеќегодишно искуство во извозната промоција и има постигнато позитивни резултати, а исто така се презентирани и анализирани искуствата и на некои други европски земји (Чешка, Унгарија, Финска) и земји од регионот (Србија, Хрватска). Во овој дел се презентирани и институции и проекти кои на меѓународно ниво активно работат за промовирање и поддршка на извозот, како и на поврзување на агенциите за извозна промоција и нивен заеднички настап на трети пазари.

Во четвртиот дел под наслов *Искуството на Република Македонија и досегашните активности во промоција на извозот*, направена е анализа на структурата на надворешнотрговската размена на Република Македонија по сектори, производи и земји во изминатиот период. Оваа анализа ја покажува моменталната позиција на земјата и нејзината конкурентност. Истовремено, презентирани се досегашните активности и мерки кои се преземале во рамките на Министерството за економија (а порано во Министерството за трговија) за реализација и поддршка на компаниите во зголемување на конкурентноста при настапот на странски пазари. Преку анализа на ефикасноста на овие програми кои траат повеќе години, нивната искористеност, ефектите врз размената и значењето за компаниите, се покажува дека без сеопфатен и покомплексен приод кон оваа проблематика, вака сегментираните мерки не даваат конкретни ефекти.

Искуството на Македонија и досегашните активности во промоција на извозот дефинитивно покажуваат дека треба сериозно да се пристапи кон оваа проблематика, да се согледа сегашната состојба, да се дефинираат приоритетите од аспект на производи, пазари и организирано да се настани со конкретни мерки и инструменти. Сите анализи на сегашните состојби во надворешнотрговската размена, SWOT - анализа и дефинирањето на конкурентните предности, како и искуството од досегашната примена

на мерки за поддршка и промоција на извозот, укажуваат на потребата од насочување на конкретни активности и насоки за оптимална и ефикасна извозна промоција на ниво на државата за максимално искористување на можностите кои ги нудат договорите за слободна трговија и либерализираните пазари.

Во петтиот дел под наслов *Развивање на ефикасна извозна промоција базирана на специфичноста на македонската економија* се презентирани стратешките документи на земјата, а пред сè Индустриската политика на Република Македонија 2009-2020 како интегриран и проактивен документ за поттикнување на конкурентноста базирана на знаење, иновации, соработка и интернационализација, кадешто посебно е елаборирана улогата на извозната промоција како нејзин дел. Во дефинирањето на оптимална извозна промоција во согласност со проактивната индустриска политика се наметнува неопходноста од блиска и тесна соработка меѓу јавниот, приватниот и цивилниот сектор во креирање на политиките и во нивната имплементација. Во овој дел се презентирани мерките и инструментите на извозната промоција од страна на државата кои согласно со карактеристиките, спецификите и најдобрите практики се најсоодветни за Република Македонија, нагласувајќи ја улогата на специјализирана институција за извозна промоција како имплементатор на политиките, мерките и инструментите, чија активност се базира на примена на маркетинг - принципите и интернетот.

Во заклучните согледувања се синтетизираат сознанијата за улогата и поврзаноста на извозната промоција во процесот на креирање и водење проактивни политики за поддршка на конкурентноста, базирани на знаење, иновации, соработка, а пред сè поголема меѓународна интегрираност и интернационализација која се базира на маркетинг - принципи на работење на ниво на претпријатие, сектор и држава. Поттикнувањето и поддршката на развојот и извозната ориентираност на претпријатијата кои имаат капацитети и потенцијали, и кои се заинтересирани за проширување на својот бизнис, создаваат услови за унапредување на надворешнотрговската размена и искористување на потенцијалите кои ги нудат пазарите. Извозната промоција од аспект на државата претставува значаен инструмент на индустриската политика и двигател на економијата, а влијае на поттикнување на конкурентноста, кластерингот, иновативноста, модернизација на работењето и поголема меѓународна интегрираност на економијата. Од аспект на маркетинг - миксот, промоцијата на извозот на макрониво значи градење на имиџ на земјата, подобрена информираност, едуцираност и ефикасна промоција на секторите и претпријатијата во странство, која се остварува со модерни инструменти на промоцијата, како односи со јавност, рекламирање, интернет - маркетинг, унапредување на продажба, директен маркетинг, државна помош во кофинансирање и слично.

Посебен научен придонес на трудот претставуваат конкретните предлози и насоки за организирање на извозна промоција со сите мерки и инструменти, која ќе придонесе кон поуспешно промовирање и маркетинг на македонските компании, фирми и сектори и воопшто земјата во странство, а ќе придонесе и за зголемување на конкурентноста и интернационализацијата што претставува еден од приоритетите во индустриската политика.

3. Оцена и предлог

Докторската дисертација на тема *Извозната промоција како еден од инструментите на индустриската политика*, од м-р Јасмина Мајсоровска, претставува актуелен и значаен труд кој се одликува со сериозен пристап кон третирањето на проблемот базиран на научна аргументација на поставените тези, анализа и синтеза на релевантни податоци. Ваквиот пристап е надополнет со соодветна методолошка рамка, користење на најнова стручна и научна литература и изразено критичко размислување, базирано на сеопфатна компаративна анализа и емпириско истражување во конципирање на заклучоците, насоките и препораките што му дава посебен научен придонес на трудот. Исто така, значајно е да се потенцира дека, при изработката на трудот, консултирана е значителна библиографска граѓа претежно од

странски автори, како и голем број документи, интернет - извори и публикации поврзани со истражуваната проблематика.

Во временскиот период на изработка на трудот настанаа промени во определени сегменти од истражуваната проблематика кои имаа одраз и врз научната експликација на проблемот. Поради тоа, направени се незначителни модификации во дел од поставените тези, што овозможи да се потенцира актуелноста на поставениот проблем во современи услови, а во научна и апликативна смисла имаше позитивен придонес во елаборацијата на трудот и неговиот научен придонес.

Согласно со претходното, Комисијата констатира дека според академските стандарди, кандидатката *м-р Јасмина Мајсџороска* изработила исклучително квалитетен, компактен и сеопфатен труд. Кандидатката успешно се справила со поставениот предизвик за истражување и анализа на оваа исклучително комплексна проблематика и успеала да понуди аргументирани ставови, мислења, заклучоци и препораки. Теоретските и емпириските елаборации и резултати од анализата на примарните и секундарните податоци можат да добијат реална примена во деловните активности на компаниите и на државата во целина.

Врз основа на претходното, Комисијата му предлага на Советот на Економскиот институт во Скопје:

1. да го прифати извештајот со позитивна оценка за поднесената докторска дисертација *Извозната промоција како еден од инструментите на индустриската политика* од *м-р Јасмина Мајсџороска*;
2. на кандидатката *м-р Јасмина Мајсџороска* да ѝ се дозволи јавна одбрана на докторскиот труд.

Комисија за оцена и одбрана на
докторската дисертација

1. Д-р Татјана Петковска Мирчевска с.р.
2. Д-р Христо Кусакатов с.р.
3. Д-р Татјана Петковска с.р.
4. Д-р Марика Башеска Георгиевска с.р.
5. Д-р Диана Бошковска с.р.

Скопје, 3.5.2011

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК (ВО СИТЕ ЗВАЊА) ЗА СЛЕДНИВЕ НАУЧНИ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ): СРЕДНОВЕКОВНА ИСТОРИЈА; ОПШТА ИСТОРИЈА НА СРЕДНИОТ ВЕК; ПОМОШНИ ИСТОРИСКИ НАУКИ НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, на својата XVIII редовна седница одржана на 18.5.2011 год. донесе одлука за формирање Рецензентска комисија за избор на наставник (во сите звања) за научните области (дисциплини): средновековна историја, општа историја на средниот век и помошни историски науки. Рецензентската комисија, во состав: проф. д-р Коста Ациевски, проф. д-р Александар Атанасовски и проф. д-р Елица Манева, откако го прегледа приложениот материјал, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На Конкурсот објавен во весникот *Дневник* на 14.4.2011 г., за избор на наставник (во сите звања) за научните области (дисциплини): средновековна историја; општа историја на средниот век; помошни историски науки се пријави, како единствен кандидат, д-р Бобан Петровски, доцент на Институтот за историја на Филозофскиот факултет во Скопје.

1. Биографски податоци и професионален развој

Доцент Бобан Петровски е роден на 20. IX 1972 година во Скопје, каде што завршил основно и средно образование. Во учебната 1991/92 година ги започнал студиите по историја на Институтот за историја на Филозофскиот факултет во Скопје. Студиите успешно ги завршил во 1995 година со висок просечен успех од 9,88 и се стекнал со стручниот назив дипломиран професор по историја.

Во учебната 1995/96 година Бобан Петровски се запишал на постдипломски студии на Институтот за историја, отсек: Историја на македонскиот народ – среден век. Во исто време, заради усовршување на базичните јазици за средновековната историја – старогрчкиот и латинскиот, во учебната 1996/97 година запишал, како вонреден студент, група предмети: синтакса на старогрчкиот јазик (морфологија слушал и полагал на постдипломските студии), морфологија на латинскиот јазик и синтакса на латинскиот јазик на Институтот за класични студии на

Филозофскиот факултет во Скопје. Предвидените испити на постдипломските студии, како и испитите од групата предмети на Институтот за класични студии ги положил со висок просек.

На 24.X 2001 година Бобан Петровски успешно го одбрал својот магистерски труд под наслов: „Штип и Штипската област во XIV век“ и се стекнал со академскиот степен магистер по историски науки, а на 15. VI.2006 г. успешно ја одбрал својата докторска дисертација под наслов: „Полог во средниот век (VI-XIV век)“ и се стекнал со научниот степен доктор по историски науки.

По дипломирањето, во еден кус временски период (февруари-март 1996 г.) д-р Бобан Петровски работел, на одредено време, како професор по историја во ОУ „Мирче Ацев“ во Скопје, а од март 1998 година се вработил на Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје, како помлад асистент по предметите *историја на средниот век* и *историја на балканските народи-среден век*. Во истото звање бил реизбран во 2001 година. По магистрирањето, на 1 март 2002 година Бобан Петровски бил избран, а 2005 г. реизбран за асистент на Институтот за историја по предметите: *историја на средниот век*, *историја на балканските народи-среден век* и *помошни историски науки*. По докторирањето, во јануари 2007 г. д-р Бобан Петровски е избран за доцент по предметите: *историја на средниот век*, *историја на балканските народи - среден век* и *помошни историски науки*. На тоа работно место се наоѓа и денес.

2. Наставно-образовна дејност

Во изминатиов период, од изборот во звањето доцент, д-р Бобан Петровски мошне успешно и ангажирано ја изведува наставата од I-от циклус на студии на Институтот за историја по предметите: *историја на Европа од V-XI век*, *историја на Европа од XI-XV век*, *историја на предмодерната ренесансна Европа*, *историја на балканските земји во XIV-XV век* и *помошни историски науки*.

Д-р Бобан Петровски е ангажиран и во изведувањето на наставата и испитите од II-от циклус на студии на Институтот за историја по предметите: *европска дипломатија*; *методологија*; *политичка историја на Европа*; *историја на средновековната црква*.

Во рамките на наставно-образовната дејност д-р Бобан Петровски бил ментор и член на повеќе комисии за одбрана на дипломски работи на студентите, како и член на комисии за оценка и одбрана на магистерски и докторски дисертации. Покрај тоа, кандидатот Бобан Петровски објавил два универзитетски учебника и едно универзитетско учебно помагало: *Историја на Европа во раниот среден век* (во коавторство); *Историја на балканските земји во 14-15 век*; *Помошни историски науки* (учебно помагало).

Во согласност со член 12 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на

Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138 од 6.VII 2009 година), кандидатот д-р Бобан Петровски остварил вкупно **91,44 поени** од наставно-образовната дејност и со тоа го надминал минималниот број на поени по овој основ, потребен за избор во звањето вонреден професор.

3. Научноистражувачка дејност

Во изминатиов период, кандидатот д-р Бобан Петровски значително го подигнал нивото на своето научно и стручно усовршување, го развил својот научен потенцијал, го продлабочил и го проширил својот интерес за средновековната историја на Европа, Балканот и особено за македонската средновековна историја. Објавил 12 трудови со оригинални научни резултати и тоа:

- Petrovski B., The phylact of Ohrid: Polog reported for the First Time in the Sources, Macedonian Historical Review Vol. 1, Скопје 2010.
- Петровски Б., Српско-византиски односи во последната декада на XI век: Волкановото навлегување во Полог, ГЗФФ книга 63, Скопје 2010.
- Петровски Б., Учебниците по историја - Критички приод на учебник по историја за 6 одделение. Современата настава по историја (Зборник на трудови), Скопје 2010.
- Петровски Б., Вистинската перцепција за Македонија кај Ал-Идризи (случајот со Булуту, Маласува, Загурија). Македонија и соседите (Меѓународна научна конференција), Скопје 2010.
- Петровски Б., Прашањето за постоењето на средновековен град Полог, Balcanoslavica 34-36, Прилеп 2009.
- Петровски Б., Доцноантички / рановизантиски населби во Полог (6. век), Македонско наследство XII 34-35, Скопје 2009.
- Петровски Б., Локалната власт во средновековната жупа Полог: претставници и нивни ингеренции, ГЗФФ книга 62, Скопје 2009.
- Петровски Б., Границите на доцноантичките провинции како детерминанти за културната историја (случајот со Полог). Антиката и европската култура (Прилози од научниот собир одржан по повод јубилејот 60 години Институт за класични студии), Скопје 2009.
- Петровски Б., Рефлексии од Третиот крстоносен поход врз Полог, ГЗФФ книга 61, Скопје 2008.
- Петровски Б., Византиската управа во Полог по уништувањето на Самуиловата држава, Историја XLIV / 1-2, Скопје 2008.
- Петровски Б., „Жоупа полож’ка“, ГЗФФ книга 60, Скопје 2007.
- Петровски Б., Средновековната историја и историографија во Македонија, ракурс кон освојувањето на Норманите и траењето на нивната власт во Полог (Прилози од меѓународната конференција „Историја, историографија и наставата по историја“ одржана од 21 до 23 ноември 2007 година во Скопје), Скопје 2007.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на претходно изнесените оценки за наставно-образовната, научноистражувачка и стручно-апликативната дејност на доцент д-р Бобан Петровски, може да се заклучи дека се работи за изграден и афирмиран универзитетски наставник и научен истражувач со потврдени квалитети и компетенции во областите со кои се занимава. Приложените трудови на кандидатот претставуваат сигурен аргумент за неговиот континуиран професионален развој и посветеност во наставната, научноистражувачката и апликативната дејност. Рецензентската комисија со задоволство констатира дека доцент д-р Бобан Петровски во целост ги исполнува условите за избор во повисоко звање, предвидени со Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот *Св. Кирил и Методиј* во Скопје.

Со оглед на изнесеното, Рецензентската комисија со особено задоволство и чест му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да го избере д-р Бобан Петровски во звањето **вонреден професор** за научните области (дисциплини): средновековна историја, општа историја на средниот век и помошни историски науки.

Во Скопје

23.5.2011

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Коста Ациевски, с.р.
2. Проф. д-р Александар Атанасовски, с.р.
3. Проф. д-р Елица Манева, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: **Бобан Љубен Петровски**

(име, татково име и презиме)

Институција: **Филозофски факултет**

(назив на факултетот/институтот)

**Научна област (дисциплина): средновековна историја, општа историја
на средниот век, помошни историски науки**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Настава-предавања (прв циклус) 72 ¹ x 15 x 0,04	43,2
2.	Настава-вежби (прв циклус) 49 ² x 15 x 0,03	22,05
3.	Настава-предавања (втор циклус) 3 ³ x 0,05	0,15
4.	Консултации со студенти 35 x 4 x 8 ⁴ x 0,002	2,24
5.	Ментор на дипломска работа 7 x 0,2	1,4
6.	Член на комисија за одбрана на дипломска 25 x 0,1	2,5
7.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд 2 x 0,3	0,6
8.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторска дисертација 3 x 0,5	1,5
9.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник (автор) - Историја на балканските земји во XI-XV век, Скопје 2010	8
10.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник (коавтор) -	6

¹ Вкупно одржани предавања по сите предмети во текот на 8 семестри 2007-2010 г.

² Вкупно одржани вежби по сите предмети во текот на 8 семестри 2007-2010 г.

³ Циклус предавања одржани на 25.02.2009 г.

⁴ Просек на студенти по предмет во семестар 35 x 4 премети просечно во семестар за 8 семестри (2007-2010 г.).

	Историја на Европа во раниот среден век, Скопје 2009	
11.	Позитивно рецензирана интерна скрипта од предавања - Помошни историски науки (универзитетско учебно помагало), Скопје 2010	4
	Вкупно	91,44

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир (автор): Петровски Б., Средновековната историја и историографија во Македонија, ракурс кон освојувањето на Норманите и траењето на нивната власт во Полог (Прилози од меѓународната конференција „Историја, историографија и наставата по историја“ одржана од 21-23 ноември 2007 година во Скопје), Скопје 2007.	2
2.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно / стручно списание (автор): Петровски Б., „Жоупа полож’ка“, ГЗФФ книга 60, Скопје 2007.	4
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно / стручно списание (автор): Петровски Б., Византиската управа во Полог по уништувањето на Самуиловата држава, Историја XLIV / 1-2, Скопје 2008.	4
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно / стручно списание (автор): Петровски Б., Рефлексии од Третиот крстоносен поход врз Полог, ГЗФФ книга 61, Скопје 2008.	4
5.	Учесник во меѓународен научен проект: Structures and Standards of Initial Training for History Teachers in Europe (раководител: prof. dr. Alois Ecker-Vienna University, Austria), 2005-2008.	5
6.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир (автор): Петровски Б., Границите на доцноантичките провинции како детерминанти за културната историја (случајот со Полог). Антиката и европската култура (Прилози од научниот собир одржан по повод јубилејот 60 години Институт за класични студии), Скопје 2009.	2
7.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно / стручно списание (автор): Петровски Б., Локалната власт во средновековната жупа Полог: претставници и нивни ингеренции, ГЗФФ книга 62, Скопје 2009.	4

8.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно / стручно списание (автор): Петровски Б., Доцноантички / рановизантиски населби во Полог (6. век), Македонско наследство XII 34-35, Скопје 2009.	4
9.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно / стручно списание (автор): Петровски Б., Прашањето за постоењето на средновековен град Полог, Balcanoslavica 34-36, Прилеп 2009.	4
10.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир (автор): Петровски Б., Учебниците по историја - Критички приод на учебник по историја за 6 одделение. Современата настава по историја (Зборник на трудови), Скопје 2010.	2
11.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир (автор): Петровски Б., Вистинската перцепција за Македонија кај Ал-Идризи (случајот со Булугу, Маласува, Загурија). Македонија и соседите (Меѓународна научна конференција), Скопје 2010.	2
12.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно / стручно списание (автор): Петровски Б., Српско-византиски односи во последната декада на XI век: Волкановото навлегување во Полог, ГЗФФ книга 63, Скопје 2010.	4
13.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно / стручно списание (автор): Petrovski B., Theophylact of Ohrid: Polog reported for the First Time in the Sources, Macedonian Historical Review Vol. 1, Skopje 2010.	4
Вкупно		45

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЛНОСТ

/

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Книга од стручна област: Петровски Б., Хералдика и инсигнии, Скопје 2009.	8
2.	Поглавје во книга (енциклопедија) : Б.Петровски е автор на 75 одредници во Македонската енциклопедија, МАНУ, Скопје 2009.	2

Дејности од поширок интерес		
3.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект: Соработник во македонско-словенечки проект пријавен во 2009 г. Преку МОН	1
4.	Раководител на внатрешна организациона единица: Раководител на Институтот за историја од 2009 г. ⁵	1,5
5.	Член на универзитетска комисија (тело): Член на Универзитетскиот совет од 2009 г. ⁶	0,5
6.	Член на факултетска комисија (тело): Член на факултетска комисија за самоевалуација 2007-2011 г.	0,5
7.	Член на факултетска комисија (тело): Член на факултетска комисија за Научно-истражувачки проекти 2007-2011г.	0,5
8.	Член на факултетска комисија (тело): Член на факултетскиот одбор за односи со стручна јавност 2010-2011г. ⁷	0,25
9.	Претседател на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир: Претседател на техничко-организационен одбор на научен/стручен собир: Македонија и соседите (Скопје 2010)	1
10.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир: Член научно-програмски одбор на научен/стручен собир: Македонија и соседите (Скопје 2010)	0,5
11.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание: Член на списание Историја во два мандати-2002-2005;2008-јануари 2011г. 2 ⁸ х0,5	1
12.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание: Главен уредник на списание со меѓународен уредувачки одбор-Macedonian Historical Review од 2010г. ⁹	0,25
		17,00
Спортска дејност		

⁵ Пресметани се 50% од вкупно 3 поени предвидени за целиот мандат.

⁶ Пресметани се 50% од вкупно 1 поен предвидени за целиот мандат.

⁷ Пресметани се 50% од вкупно 0,5 поени предвидени за целиот мандат.

⁸ Пресметани се бодови за два мандати (2 x 0,5).

⁹ Пресметани се 50% од вкупно 0,5 поени предвидени за целиот мандат.

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	91.44
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	46,00
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	17,00
Вкупно	154,44

Членови на комисијата

1. Проф. д-р Коста Ациевски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Александар Атанасовски, член, с.р.
3. Проф. д-р Елица Манева, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КЛУЧНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ДОЖИВОТНО УЧЕЊЕ ВО КОНТЕКСТ НА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ“
ОД М-Р СВЕТЛАНА ПАНДИЛОСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XVIII редовна седница одржана на 18.5.2011 година, не избра за членови на Рецензентската комисија за оценка на докторскиот труд под наслов „Клучните компетенции за доживотно учење во контекст на средното образование“, изработена од Светлана Пандиловска, студент на постдипломските студии на Институтот за педагогија. Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот совет за укажаната доверба, со задоволство го доставуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд на м-р Светлана Пандилоска претставува самостоен труд презентирани преку текстуален и илустративен дел придружен со прилози. Текстуалниот дел на дисертацијата содржи четири целини (теоретски пристап, методологија на истражувањето, анализа и интерпретација и заклучни согледувања и препораки), поставени на вкупно 380 страници. Литературата која е користена за изработката на докторскиот труд содржи актуелни и тематски соодветни ракописи и опфаќа 134 библиографски единици на македонски и странски јазици. Во прилозите кандидатката ги има презентирани инструментите на истражувањето.

Трудот е конзистентно поставен и коректно методолошки и стручно-теоретски изработен. Аналитичкиот пристап што го применила кандидатката се темели на опфатен теориски пристап на проблемот кој се истражува и резултатите од емпириското истражување. Секоја глава има последователност и сопствена хомогеност и соодветствува на класичниот методолошки пристап во проучувањето на општествените појави т.е. го почитува правилото: од општото кон посебното. Со тоа, кандидатката ја поставува конструкцијата на трудот која овозможува лесно читање и запознавање со истражуваниот проблем. Трудот кулминира во четвртото заглавие, во делот: *Заклучни согледувања и препораки*, кои претставуваат не само согледувања произлезени од истражувањето туку и препораки за идна акција и насоки за интервенции во образованието.

Структура

Докторскиот труд поседува структура која овозможува реализација на основната цел на кандидатката, т.е. утврдувањето во која мера средното образование во Република Македонија е во функција на развивање на клучните компетенции: комуникација на мајчин јазик, комуникација на странски јазик, математичка писменост и основни познавања од науката и технологијата, дигитална компетенција, интерперсонална и граѓанска компетенција. Вака поставената цел го дефинира истражувањето како применето со посебен фокус

поставената цел го дефинира истражувањето како применето со посебен фокус на утврдувањето на нивото на развиеност на клучните компетенции за доживотно учење од страна на учениците.

Тие компетенции кандидатката ги истражува на поширок системски план како состојби кои се одраз на организационата поставеност на наставата и пристапот кој го применуваат наставниците и учениците во процесот на учење. Конкретните потреби на определени процеси и нивното влијание врз учењето се третирали како суштинска системска компонента на процесот на развивање на клучните компетенции.

Ваквата поставеност кандидатката ја реализира со дескриптивен и аналитичко-синтетички пристап во своето истражување, со помош на методолошки дискурс кој овозможува научно фундирани и доволно практично применливи резултати.

Операционализацијата на целта на истражувањето, кандидатката ја спроведува преку:

- теориски пристап кон проблемот на истражувањето;
- проучување на современата андрагошка литература и развојни документи од национален и интернационален карактер, која за свој предмет не ја има само постојната ситуација во средното образование кај нас туку и развојните правци според кои треба да се раководи, со посебен акцент на доживотното учење;
- аналитички пристап на концептот на доживотно учење со посебен фокус на клучните компетенции и средното образование;
- структура и карактеристики на клучните компетенции за доживотно учење;
- улогата на наставниците во развојот на клучните компетенции за доживотно учење кај учениците;
- идентификување и преглед на меѓународните и националните документи и истражувања со кои се дефинира теоретската анализа на трудот.

Ваквиот сеопфатен пристап резултирал со конзистентна структура претставена во 4 посебни и функционално поврзани целини кои опстојно го третираат проблемот на истражувањето.

Во првиот дел се елаборирани теоретските основи како синтеза на различните дискурси на единствениот предмет на докторскиот труд – клучните компетенции, интериоризирани во глобалниот концепт на доживотно учење. Расправата започнува со преглед на развојот на идејата за доживотно учење за преку термилолошката диференцијација, да заврши со локализација на концептот за доживотно учење во Република Македонија.

Во овој дел сосема коректно се дефинирани основните детерминанти на развојот на идејата за доживотно учење, како што се: економската, политичката и образовната глобализација. Притоа, користени се современи извори кои претставуваат фундаментални документи во кампањата за доживотно учење во европскиот простор. На тој начин, кандидатката успешно ја поставува фундаменталната основа на своето истражување во потребата за развој на клучните компетенции за доживотно учење, т.е. во развојот на компетенциите

за: комуникација на мајчин јазик, комуникација на странски јазик, математичка писменост и основни познавања од науката и технологијата, дигитална компетенција, интерперсонална и граѓанска компетенција.

Во својата анализа на развојот на идејата за доживотно учење, кандидатката дава цела лепеза на идејни зачетоци, почнувајќи од Платон па сè до препораките на Европскиот совет произлезени од болоњскиот процес.

Во вториот дел од првото заглавие теоретскиот пристап кандидатката го гради со ситуирање на клучните компетенции во средното образование во Република Македонија. Како основа за анализата се земаат единечни стручни трудови, но и државни програмски и развојни документи кои ѝ овозможуваат на кандидатката да ја следи појавата не само како развој на идејата туку и нејзината операционализација на институционално ниво, со посебен акцент на средното образование.

Во третиот дел е направен обид секоја клучна компетенција единечно да се дефинира и вивисектира. Притоа, даден е преглед на компонентите кои ја чинат секоја компетенција, процесите на евалуација и местото на компетенцијата во националните образовни документи во Р. Македонија.

Во четвртиот дел од теоретскиот пристап кандидатката се фокусира на улогата на наставниците во развојот на клучните компетенции за доживотно учење кај учениците. Намерата на кандидатката била да даде теоретска поткрепа на својата цел на истражување, со тоа што ќе го третира овој проблем преку местото и улогата на современиот наставник во поширокиот европски контекст и компетенциите кои тој треба да ги поседува за да биде функционален во процесот на усвојување на клучните компетенции за доживотно учење од страна на учениците.

Во петиот дел од докторскиот труд кандидатката дава преглед на релевантни истражувања кои за цел ги имаат клучните компетенции, во Европа и кај нас.

Во второто заглавие од докторскиот труд кандидатката ја презентира методологијата на истражување.

Во третото заглавие кандидатката врши анализа и интерпретација на резултатите од истражувањето. Акцентот во оваа анализа е ставен на интерпретацијата на следниве теми:

- оспособеноста на учениците од средните училишта за разбирање и обработка на устен или пишан материјал од областа на мајчин јазик;
- заинтересираност на учениците од средните училишта за учење на странски јазици и нивните култури;
- оспособеноста на учениците за разбирање на математиката и нејзината улога во секојдневниот живот;
- дали учениците можат да ги употребуваат сознанијата од областа на науката и технологијата при решавање на проблеми;
- оспособеноста на учениците за пристап, селектирање и администрирање на информации со помош на компјутер;

- колку учениците се оспособени на ефикасен и конструктивен начин да се вклучат во социјалниот живот и да ги рашаваат конфликтите таму каде што е неопходно;
- колку учениците се запознаени со основните карактеристики на општествено-политичкиот живот во Република Македонија и колку се подготвени за активна партиципација во општествениот живот во насока на реализација на некоја нивна идеја;
- колку наставниците од средните училишта се обучени и подготвени да го стимулираат развојот на клучните компетенции, и на кој начин таквата состојба може да биде подобрена.

Врз основа на потврдувањето и/или отфрлувањето на поставените хипотези на истражувањето, кандидатката сосема исправно заклучува дека: „Формалното образование во сите негови степени веќе не е доволно да им обезбеди сигурна позиција на учениците во текот на целиот работен век. Она што треба да го обезбеди формалниот образовен систем е до крајот на средното образование учениците да овладеат со клучните компетенции за доживотно учење“.

Имено, образованието не треба повеќе да се заснова на „складирање“ на информации во умовите на луѓето, туку треба да претставува процес во кој ќе се прошират или развијат способностите на човекот за впуштање во вртлозите на животот.

Врз основа на резултатите од истражувањето, кандидатката заклучува дека од шесте испитувани клучни компетенции доволно развиени се единствено клучните компетенции: комуникацијата на мајчин јазик и интерперсоналната, интеркултуралната, социјалната и граѓанската компетенција. Клучните компетенции: комуникација на странски јазик и културно изразување, не се доволно развиени.

Клучните компетенции математичка писменост и основни познавања од науката и технологијата и дигиталната компетенција се делумно развиени. Имено, учениците имаат доволно сознанија од областа на математиката, но не ја разбираат улогата на науката и технологијата во секојдневниот живот. Исто така учениците се доволно оспособени за пристап и селектирање на информации како и учество во комуникација со помош на компјутер, но не и за нивно администрирање

Резултатите од анализата покажуваат дека не постои разлика во стимулирањето на развојот на клучните компетенции за доживотно учење кај учениците во зависност од полот на наставниците, наставниот јазик и видот на предметот што го предаваат наставниците. Единствено, стимулирањето на развојот на клучните компетенции за доживотно учење е поголемо кај наставниците од стручните училишта како и кај наставниците со помало работно искуство.

Иако клучните компетенции се кроскурикуларни и ги преминуваат границите на одреден наставен предмет, кандидатката смета дека одредени наставни предмети поради застапеноста во наставата (бројот на наставни часови) и предвидените наставни содржини најмногу придонесуваат во развојот на испитуваните клучни компетенции.

Исто така, кандидатката заклучува дека добиените резултати кои главно се незадоволителни, наметнуваат низа прашања поврзани со бројот на содржини опфатени во наставните планови и програми кои го стимулираат развивањето на клучните компетенции, нивната реализација, односно компетентноста на наставниците за нивно пренесување на учениците, прашања поврзани со зголемување на мотивацијата на учениците и наставниците за доживотно учење и развивање на своите потенцијали итн. На тој начин, констатира дека истражувањето утврдило конкретна состојба, но истовремено отворило голем број на прашања кои можат да бидат предмет на повеќе други истражувања.

Анализата на содржината покажува дека кандидатката вложила голем труд проблемот на истражувањето да го посматра од различни аспекти, а сè во функција на јасност и издржаност на препораките што ги дава на крајот на трудот, што на овој труд му дава дополнителен квалитет. Во одредени сегменти се чини дека кандидатката навлегува предлабоко во анализата на клучните компетенции со цитирање на меѓународни извори, но од аспект на посебноста и актуелниот миг во кој се наоѓа средното образование во Република Македонија и потребата од континуирано следење и целосно разоткривање на позитивните и негативните искуства во оваа сфера, се чини дека овој пристап е повеќе од неопходен. Дотолку повеќе што во последно време, во реформата на средното образование се прават обиди за паушални развојни интервенции кои немаат системска заднина и не се втемелени на издржана анализа и препораки. Овој дел, дополнет со функционалното поврзување и прецизното поставување на значењето и улогата на сите клучни фактори кои го детерминираат процесот на учењето и решенијата кои се јавуваат во облик на препораки во европскиот простор на средното образование, а се однесуваат на истиот проблем, сочинуваат јака основа да се дадат издржани толкувања и препораки кои би биле применети во средното образование во нашата земја. Оттаму, пристапот на кандидатката е наполно оправдан и му овозможува на читателот да добие целосна слика и здрави аргументи за понудената методологија за анализа на феноментот на клучните компетенции за доживотно учење.

Трудот го карактеризира висока методолошка коректност со јасно одмерени и издржани заклучоци. Иако во одделни сегменти заклучоците се пренагласени, тоа воопшто не ја намалува нивната издржаност. Оваа појава може да се припише на искуството што го поседува кандидатката на полето на образовната работа.

Методологија

Во рамките на својот пристап во анализата на проблемот на докторскиот труд, кандидатката применува издржана методологија на истражување. Со примена на методот на анализа, дескриптивниот метод, индуктивниот метод и методот на генерализација, кандидатката ги проучува постојните теоретски аспекти на истражуваната појава и искуствата од досегашниот третман на клучните компетенции за доживотно учење кај учениците од средното образование.

Со помош на аналитичко-синтетички пристап, анализата на документација, компарацијата, неексперименталната каузална метода за утврдување на

причинско-последичните односи во сферата на наставата и учењето, кандидатката успешно ја реализирала поставената цел.

Потребните податоци и сознанија за истражуваниот проблем во овој труд се добиени со користење на:

- Проучување на релевантна домашна и странска теоретска литература од областа на педагогијата, андрагогијата, социологијата, психологијата, економијата и др.
Анализа на содржината на: нормативни акти, концепциски документи, програмски документи, извештајни документи и анализа на релевантна статистичка документација од областа на образованието.
- Во истражувањето доминира дескриптивниот метод со сите свои модалитети, т.е. извршена е анализа на состојбата, компарирање и генерализирање.
- Согласно со поставените задачи применета е техниката анкетирање, при што се користени шест прашалници за учениците, за секоја клучна компетенција посебно.
- За наставниците е конструиран посебен прашалник кој опфаќа релевантни информации кои се однесуваат на подготвеноста, мотивираноста и обученоста на наставниците да дејствуваат во насока на развојот на клучните компетенции.
- Исто така, во рамките на истражувањето е извршена анализа на наставните програми кои се однесуваат на наставните предмети кои се најдиректно поврзани со соодветните клучни компетенции.
- Примерокот на ученици го сочинуваат по 20 ученици од четврта година кои учат на македонски наставен јазик и 20 ученици кои учат на албански наставен јазик од четирите средни училишта од подрачјето на општина Тетово (гимназија, медицина, економско и земјоделско), или вкупно 160 ученици. Примерокот на наставници го сочинуваат по 10 наставници кои предаваат на македонски наставен јазик и 10 наставници кои предаваат на албански наставен јазик од сите четири средни училишта, или вкупно 80 наставници.
- Извршена е квантитативна и квалитативна анализа на податоците. Во рамките на квантитативната анализа податоците се прикажани процентуално, табеларно и графички и по нив се дадени коментари. Квалитативната анализа се состои од обработка на постојните документи и компарација на резултати од релевантни истражувања поврзани со предметот на проучување.

Врз основа на заклучоците и увидот во степенот на развој на клучните компетенции кај учениците од средните училишта, кандидатката ги дава следниве препораки:

- Промовирање на отворен разговор и конструктивно решавање на проблемите. Имено, начинот на комуникација помеѓу соучениците влијае врз тоа кои вредности тие ќе ги прифатат и колку ќе бидат независни и самостојни во своите ставови.
- Учениците да се стимулираат да формулираат сопствени аргументи. За таа цел тие треба директно да бидат вклучени во самиот процес на учење.

- Наместо англискиот јазик да се усвојува преку долги и теоретски објаснувања на мајчин јазик, учениците да се оспособат за активна комуникација врз основа на креирање на контекстуални ситуации од секојдневниот живот.
- Избор на содржини кои ќе ги јакнат способностите за усно и писмено изразување на сопствените ставови и мислења, како и нивна поткрепа со аргументи.
- Учениците да се охрабруваат да даваат математички аргументи со кои ќе го оправдаат сопственото размислување. Оправдувањето ни дава увид во тоа дали учениците прават соодветни поврзувања или не.
- Вклучување на содржини од дигиталната компетенција во рамките на наставните програми по останатите наставни предмети, не само по математика и информатика, како и воведување на изборни предмети кои ќе опфатат содржини кои ќе им овозможат дополнителни сознанија на учениците и во рамките на гимназиското и во рамките на средното стручно образование.
- Да се промовира интеракција помеѓу учениците од различни училишта, т.е. создавање на т.н. образовни мрежи во функција на унапредување на образовниот процес.
- Да се обрне поголемо внимание на ефикасниот и конструктивен приод во решавањето на проблемите со акцент врз контролирање на сопственото незадоволство промовирање на дијалогот и зголемување на толеранцијата.
- Промоција на значењето на доброволната, волонтерска работа преку организирање на акции за солидарност преку кои учениците најдобро можат да се запознаат со нивната улога и значење.
- Систематски да се вложува во градењето на естетски вкус кај младите генерации користејќи најразлични форми за промоција на квалитетните дела.
- Неопходно е да се воспостават механизми и системи кои на подолг рок ќе им обезбедат на младите луѓе услови за вклучување во процесите на културен развој на заедницата и кои ќе дејствуваат како креативен импулс пошироко во општеството.
- Прашањето за вреднувањето на образовните излези се наметнува како еден од предизвиците со кои ќе треба да се справат наставниците.
- Обезбедување на поголема меѓусебна поврзаност помеѓу знаењата од различни предмети, т.е. подобра вертикална и хоризонтална поврзаност на содржините од наставните програми.
- Акцентот треба да се стави на ученикот и процесот на учење.
- Следењето и вреднувањето на квалитетот на образованието да биде насочено кон мерење на степенот на реализација на образовните излези.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Клучните компетенции за доживотно учење претставуваат релативна новина во светот на образованието и исклучително значајно прашање во расправите за иднината на образованието во светски рамки. Во Македонија, ова прашање е ретко истражуван проблем. Иако неговото значење е неоспорно од аспект на образовната и работната компетентност на населението, тоа сè уште претставува само дел од проектните активности реализирани, пред сè, од страна на меѓународните образовни организации. Исто така, овој проблем во светски рамки зема сè поголемо место во истражувањата на педагошките и андрагошките работници и е составен дел не само во стратегиските развојни документи на обединетите нации, туку и на европските документи кои го презентираат трендот во образованието во Европската унија (прашањата врзани за базичното образование на населението, социјалната ексклузија, вработливоста на работната сила, глобализационите процеси и сл.). Оттаму, од аспект на актуелноста, проблемот на истражувањето ги задоволува сите критериуми.

Докторскиот труд е конзистентно поставен и коректно методолошки и стручно-теоретски изработен. Аналитичкиот пристап што го применила авторката се темели на опфатен теориски пристап на проблемот кој се истражува и резултатите од емпириското истражување. Секоја глава има последователност и сопствена хомогеност и соодветствува на класичниот методолошки пристап во проучувањето на општествените појави, т.е. го почитува правилото: од општото кон посебното. Покрај исцрпниот теориски пристап, кандидатката својата анализа ја темели и на методолошки издржан пристап, збогатен со батерија на инструменти. Со тоа, кандидатката ги задоволрила сите критериуми за изработка на докторски труд.

Врз основа на изнесените податоци и веќе потврдените квалитети на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно го оценува докторскиот труд „Клучните компетенции за доживотно учење во контекст на средното образование“, изработен од м-р Светлана Пандилоска, студент на постдипломските студии по педагошки науки на Институтот за педагогија, и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја усвои оваа рецензија и да му овозможи на кандидатката понатамошна постапка за одбрана на докторскиот труд.

Скопје, мај 2011

Рецензентска комисија

Проф. д-р Зоран Велковски, с.р.
 Проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, с.р.
 Проф. д-р Марија Костова, с.р.
 Проф. д-р Анета Баракоска, с.р.
 Проф. д-р Снежана Адамческа, с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ЗА СЛЕДНИВЕ НАУЧНИ ОБЛАСТИ
(ДИСЦИПЛИНИ): МЕТОДИКА (МЕТОДИКА НА НАСТАВА ПО
СОЦИОЛОГИЈА), СОЦИЈАЛНА ПАТОЛОГИЈА, СОЦИОЛОГИЈА
НА МОРАЛОТ, СОЦИОЛОГИЈА НА РЕЛИГИЈАТА И
СОЦИОЛОГИЈА (ЗА НЕМАТИЧНИТЕ ФАКУЛТЕТИ И
ИНСТИТУТИ)**

Во врска со распишаниот конкурс објавен во „Дневник“ на 11.5.2011 година за избор на еден наставник за следниве научни области (дисциплини): методика (методика на настава по социологија), социјална патологија, социологија на моралот, социологија на религија и социологија (за нематичните факултети и институти), Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XVIII редовна седница одржана на 18.05.2011 година, определи Комисија во состав: проф. д-р Зоран Матевски, проф. д-р Антоанела Петковска и проф. д-р Весна Димитријевска.

Комисијата констатира дека на распишаниот конкурс се јавил само еден кандидат и тоа д-р Татјана Стојаноска, досегашен асистент на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје. По направената експертиза на пристигнатите материјали, Рецензентската комисија на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатката д-р Татјана Стојаноска е родена на 12.11.1975 година во Скопје. Во 1999 година дипломирала на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје со просечна оцена 9,90. Во 1998 година е добитник на наградата за најдобар апсолвент од страна на Министерството за наука. Во 2000 година ја добива наградата за најдобар дипломиран студент од страна на Ректоратот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. На Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во 2007 година ги завршила постдипломските студии на насоките социологија на општествени девијации и социологија на религијата, со одбрана на магистерскиот труд „Моралните аспекти на јудаизмот, христијанството и исламот како религиски системи“, под менторство на проф. д-р Зоран Матевски. На 29.04.2011 година, на истиот Институт ја одбрала докторската дисертација „Верските заедници и принципот на религиска толеранција во Република Македонија“, под менторство на проф. д-р Зоран Матевски.

На Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје се вработила во 2003 година како помлад асистент. Во звањето асистент на истиот Институт била избрана во 2007 година по

предметите: методика на настава по социологија, социологија на морал, социологија на религијата, основи на економија и социологија .

Наставано-образовна дејност

Од вработувањето па до денес, д-р Татјана Стојаноска успешно ги изведувала вежбите од првиот циклус на студии со студентите на Институтот за социологија по: социологија на религијата, социологија на моралот, социологија на културата, социологија на образованието, методика на наставата по социологија, основи на економијата и социјална патологија; вежбите на Институтот за социјална работа и социјална политика по: социологија на моралот, општа социологија и основи на економијата; на Институтот за педагогија по: социологија на образованието и социологија на културата; на Институтот за историја по: социологија на образованието и социологија на културата; на Институтот за одбрана и мир: општа социологија; на Институтот за историја на уметност со археологија по: социологија на културата и на Институтот за родови студии по: социологија на културата и родот и општеството. Кандидатката по оваа основа има освоено (75,25 поени). Исто така учествувала во 23 комисии за оцена и одбрана на дипломски работи на студентите (2,3 поени).

Во согласност со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 година), кандидатката д-р Татјана Стојаноска од наставно-образовната дејност остварила 77,55 поени и со тоа го надминала минималниот број поени (10) што треба да го оствари за да биде избрана во звањето доцент.

Научноистражувачка дејност

Во поглед на научно-истражувачката работа Комисијата може да констатира дека од вработувањето па до денес кандидатката д-р Татјана Стојаноска ги објавила следниве научни трудови:

Стојаноска, Т. 2010. *Насилство, агресија и сјорш*. Скопје: Факултет за физичка култура (коавтор), (4 поени);

_____. 2009. „Придонесот на спортот за развивање на интеркултурниот дијалог“. Во списание: *Фудбал маџазин*, бр.17. Скопје: ФФМ, (3 поени);

_____. 2010. „Моралните вредности во јудаизмот“. Во *Годишниот зборник на Филозофскиот факултет*, Vol. 63 (стр. 151-164) Скопје: Филозофски факултет, (4 поени);

_____. 2010. „Моралните начела на исламската религија“. Во: *Социолошка ревија*. UDK-316, IX-X, (стр.49-61). Скопје: Филозофски факултет, (4 поени);

_____. 2009. „Училиштето како значаен фактор во превенцијата и сузбивањето на зависноста од дрога кај младите“. Во *Годишниот зборник на Филозофскиот факултет*, Vol. 62 (стр.105-118). Скопје: Филозофски факултет, (4 поени);

_____. 2008. „Религиските вредности-предуслов за религиска толеранција во мултиетничка Македонија“. Во *Годишниот зборник на Филозофскиот факултет*, Vol. 61 (стр.75-87). Скопје: Филозофски факултет, (4 поени);

_____. 2006. „Политиката и моралот-реалност и контрадикторност“. Во *Социолошка ревија*, UDK-316, 1/2 (стр.91-101). Скопје: Филозофски факултет, (4 поени);

_____. 2005. „Агресивноста прикажана преку мас-медиумите – причина за морална паника“. Во *Годишниот зборник на Филозофскиот факултет*, Vol. 58 (стр.51-66). Скопје: Филозофски факултет, (4 поени);

_____. 2009. „Толеранција-почит на различноста“. Во часопис: *Урбан Карџиш*, бр. 1, ISSN 1857-6753 (стр.21). Скопје, (2 поени);

_____. 2009. „Моралното образование и воспитание најзначаен сегмент во секој образовен систем“, *Урбан Карџиш*, бр. 2, ISSN 1857-6753 (стр. 18-19). Скопје, (2 поени),

Д-р Тајјана Стојаноска учествувала на следниве научни собири со свои реферати:

Фрицханд, А. и Стојаноска, Т. (Декември, 2010). *Моралните предизвици на студентската популација и општествениот промени во 21-от век*. Труд презентира на научен собир „90 години Филозофски факултет Скопје“. 90% од 1 поен = 0,9 (0,9 поени);

Stojanoska, T. (June, 2010). *Moral Values of the Macedonians Students*. Труд презентира на „3rd Joint Austrian – German – Polish – Macedonian Seminar of Society, Education and Economy“, (1 поен)

Stojanoska, T. (Септември, 2009). *The values in the educational system in the Republic of Macedonia*. Труд презентира на X скопско-краковски социолошки семинар на тема „Глобално/локално – локално/глобално“, (1 поен);

Stojanoska, T. (June, 2009). *Civic Education in the Republic of Macedonia*. Труд презентирани на „2nd Joint Austrian – German – Polish – Macedonian Seminar of Society, Education and Economy in Eastern and Central Europe“, (1 поен);

Stojanoska, T. (November, 2005). *Moral Principles Described and Viewed in the Religious Theories and Practices*. Труд презентирани на меѓународната конференција „30 Years of Sociology at the Faculty of Philosophy“, (1 поен);

Одржано предавање на семинар за потребите на домашни спортски здруженија и федерации, на тема „Вредностите и факторите кои се приоритетни во јакнење на мултикултурализмот, мултиетничноста и мултирелигиската толеранција со осврт на Ирадош Ситруџа.“ Организатор: Пливачки сојуз на градот Струга, (март, 2008), (0,5 поени);

Д-р Татјана Стојаноска учествувала како Национален координатор на меѓународен научен проект: „Познавањата на средношколската популација за граѓанското образование“, организатор: ЦИВИТАС, БиХ (јануари 2009 - мај 2010), (6 поени);

Во согласност со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 година), кандидатката д-р Татјана Стојаноска од научно-истражувачката дејност остварила 58,4 поени и со тоа го надминала минималниот број поени (15) што треба да го оствари за да биде избрана во звањето доцент.

Стручно-апликативна дејност

Во рамките на стручно-апликативната дејност д-р Татјана Стојаноска ги реализирала следниве активности со кои дава особен придонес во рамките на интересите на Институтот за социологија како и на Филозофскиот факултет во целина.

Книга од стручна област: „Родов концепт во руралните средини во Република Македонија“ (2003), Скопје: СОЖМ (коавтор), (7 поени);

- Дејности од поширок интерес:

Член на Националниот совет за социјалната димензија на спортот, Скопје, Р. Македонија, од декември 2009, (1 поен);

Член на организационен одбор на меѓународен научен/стручен собир:

„3rd Joint Austrian – German – Polish – Macedonian Seminar of Society, Education and Economy“, Филозофски факултет, Скопје, јуни, 2010, (0,5 поени);

Член на Комисијата за јавни набавки на Филозофскиот факултет (2010), (0,5 поени);

Член на комисија за техничка обработка на податоци при прием на нови студенти на Филозофски факултет:

7 мандати (2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010) * 0,5 (3,5 поени);

Член на Комисијата за односи со јавноста на Филозофскиот факултет во Скопје

1 мандат (2010) * 0,5 (0,5 поени);

Учество во комисии и тела на државни и други органи:

Потпретседател на Комисијата за изведување на државни испити по граѓанско образование за средношколски професори

1 мандат (2004-2006), (1 поен);

Координатор за ЕКТС на Институтот за Социологија, Филозофски факултет, Скопје. 1 мандат (2007-2009) * 1, (1 поен);

Во согласност со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 година), кандидатката д-р Татјана Стојаноска од стручно-апликативна дејност остварила 15 поени и со тоа го надминала минималниот број поени (5) што треба да го оствари за да биде избрана во звањето доцент.

ПРЕДЛОГ

Членовите на Рецензетската комисија, со оглед на покажаните резултати и способности на кандидатката во горенаведениот период, може да констатираат дека д-р Татјана Стојаноска совесно и успешно ги реализирала активностите поврзани со наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност. Во согласност со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 138, од 6 јули 2009 година), кандидатката д-р Татјана Стојаноска со постигнати вкупно 150,95 поени го надминала минималниот број поени по сите основи (40) што треба да ги оствари за да биде избрана во звањето доцент.

Со оглед на изнесеното, како членови на Рецензентската комисија имаме особена чест да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, кандидатката д-р Татјана Стојаноска да биде избрана во звањето доцент по научните области (дисциплини): методика (методика на наставата по социологија), социјална патологија, социологија на моралот, социологија на религијата и социологија (за нематичните факултети и институти).

Скопје, 26.5.2011

Рецензентска комисија:

1. Проф. д-р Зоран Матевски, с.р.
2. Проф. д-р Антоанела Петковска, с.р.
3. Проф. д-р Весна Димитријевска, с.р.

2.	Одбранета магистерска теза: Тема на магистерскиот труд: „Моралните аспекти на јудаизмот, христијанството и исламот како религиски системи“ (одбранет на 20.6.2007).	4
3.	Национален координатор на меѓународен научен проект: „Познавањата на средношколската популација за граѓанското образование“, организатор: ЦИВИТАС, БиХ (јануари 2009 - мај 2010)	6
4.	Научно-популарна книга Стојаноска, Т. 2010. <i>Насилство, агресија и сироти</i> . Скопје: Факултет за физичка култура (коавтор),	4
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Стојаноска, Т. (2010). Моралните вредности во јудаизмот. <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> , Vol. 63 (стр. 151-164) Скопје.	4
6.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Стојаноска, Т. (2010). Моралните начела на Исламската религија, <i>Социолошка ревија</i> . UDK-316, IX-X, (стр.49-61) Филозофски факултет, Скопје.	4
7.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Стојаноска, Т. (2009). Училиштето како значаен фактор во превенцијата и сузбивањето на зависноста од дрога кај младите, <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> , Vol. 62 (стр.105-118) Скопје.	4
8.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Стојаноска, Т. (2008). Религиските вредности - предуслов за религиска толеранција во мултиетничка Македонија, <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> , Vol. 61 (стр.75-87) Скопје.	4
9.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Стојаноска, Т. (2006). Политиката и моралот - реалност и контрадикторност, <i>Социолошка ревија</i> , UDK-316, 1/2 (стр.91-101) Скопје.	4
10.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Стојаноска, Т. (2005). Агресивноста прикажана преку мас-медиумите – причина за морална паника. <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> , Vol. 58 (стр.51-66) Скопје.	4
11.	Труд со оригинални научни резултати, објавен објавен во стручно/научно списание: Стојаноска, Т. (2009). Придонесот на спортот за развивање на интеркултурниот дијалог. <i>Фудбал маџазин</i> , бр.17. Скопје:ФФМ.	3
12.	Труд со оригинални научни резултати, објавен стручно/научно популарно списание: Стојаноска, Т. (Мај-Јуни, 2009). „Толеранција-почит на разликноста“, <i>Урбан Карџош</i> , бр. 1, ISSN 1857-6753 (стр.21)	2
13.	Труд со оригинални научни резултати, објавен стручно/научно популарно списание: Стојаноска, Т. (Септември-Октомври, 2009). „Моралното образование и воспитание најзначаен сегмент во секој образовен систем“, <i>Урбан Карџош</i> , бр. 2, ISSN 1857-6753 (стр. 18-19)	2

14.	Учество на научен/стручен собир со труд: Фрицханд, А. и Стојаноска, Т. (Декември, 2010). <i>Моралните прегизвици на студентската популација и општествениот промени во 21-от век</i> . Труд презентирани на научен собир „90 години Филозофски факултет Скопје“. 90% од 1 поен = 0,9	0,9
15.	Учество на научен/стручен собир со труд: Stojanoska, T. (June, 2010). <i>Moral Values of the Macedonians Students</i> . Труд презентирани на „3 rd Joint Austrian – German – Polish – Macedonian Seminar of Society, Education and Economy“	1
16.	Учество на научен/стручен собир со труд: Stojanoska, T. (Септември, 2009). <i>The values in the educational system in the Republic of Macedonia</i> . Труд презентирани на X скопско-краковски социолошки семинар на тема „Глобално/локално – локално/глобално“	1
17.	Учество на научен/стручен собир со труд: Stojanoska, T. (June, 2009). <i>Civic Education in the Republic of Macedonia</i> . Труд презентирани на „2 nd Joint Austrian – German – Polish – Macedonian Seminar of Society, Education and Economy in Eastern and Central Europe“	1
18.	Учество на научен/стручен собир со труд: Stojanoska, T. (November, 2005). <i>Moral Principles Described and Viewed in the Religious Theories and Practices</i> . Труд презентирани на меѓународната конференција „30 Years of Sociology at the Faculty of Philosophy“	1
19.	Одржано предавање на семинар за потребите на домашни спортски здруженија и федерации, на тема „Вредностите и факторите кои се приоритетни во јакнење на мултикултурализмот, мултиетничноста и мултирелигиската толеранција со осврт на Иракот Сирија.“ Организатор: Пливачки сојуз на градот Струга, (Март, 2008)	0,5
Вкупно		58,4

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Книга од стручна област „Родов концепт во руралните средини во Република Македонија“ (2003), Скопје: СОЖМ -коавтор-	7
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на Националниот совет за социјалната димензија на спортот, Скопје, Р. Македонија, од декември 2009.	1
2.	Член на организационен одбор на меѓународен научен/стручен собир: „3 rd Joint Austrian – German – Polish – Macedonian Seminar of Society, Education and Economy“, Филозофски факултет, Скопје, Јуни, 2010.	0,5
3.	Член на Комисијата за јавни набавки на Филозофскиот факултет (2010)	0,5
4.	Член на комисија за техничка обработка на податоци при прием на нови студенти на Филозофски факултет: 7 мандати (2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010) * 0,5 = 3,5	3,5

5.	Член на Комисијата за односи со јавноста на Филозофскиот факултет во Скопје 1 мандат (2010) * 0,5 = 0,5	0,5
6.	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Потпретседател на Комисијата за изведување на државни испити по граѓанско образование за средношколски професори 1 мандат (2004-2006)	1
7.	Координатор на студиска програма Координатор за ЕКТС на Институтот за социологија, Филозофски факултет, Скопје 1 мандат (2007-2009) * 1 = 1	1
	Вкупно	15

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	77,55
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	58,40
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	15,00
Вкупно	150,95

Скопје, 26.5.2011 година

Членови на Комисијата:

1. Проф. д-р Зоран Матевски, с.р.
2. Проф. д-р Антоанела Петковска, с.р.
3. Проф. д-р Весна Димитријевска, с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ
ЗВАЊА ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ПАРАЗИТНИ ЗАБОЛУВАЊА НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, со Одлука бр.0201-1478/9, на седницата одржана на 09.04. 2011 година, во врска со објавениот конкурс во дневните весници „НОВА МАКЕДОНИЈА“ и „ФАКТИ“ од 30.03.2011 година, формира Рецензентска комисија за избор во звањето наставник во сите наставно-научни звања во научната област паразитни заболувања, во следниов состав: Проф. д-р Никола Геру и Доц. д-р Славчо Мреношки од Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје и Проф. д-р Стојмир Стојановски од Хидробиолошкиот завод во Охрид.

На распишаниот конкурс за избор во звањето наставник во сите наставно-научни звања во научната област паразитни заболувања, се пријави само еден кандидат, д-р Јована Стефановска, асистентка на Факултетот за ветеринарна медицина.

По разгледувањето на поднесените документи на кандидатот, Рецензентската комисија на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци

Кандидатката Јована Стефановска е родена на 31.05.1966 год. во Скопје. Основното и средното образование (гимназија „Никола Карев“ во Скопје) завршила со континуиран одличен успех. Ветеринарен факултет завршила во Загреб, Р. Хрватска во периодот од 1984-1991 год. со просечен успех 4,63 (9,4), со изработка на дипломска работа под наслов „In vitro одгледување на ларвите на *Trichinella spiralis* во однос на различни концентрации на фетален телешки серум“. Во периодот од 01.09.1991 год. до 01.06.1992 год. работела во средниот ветеринарен училиштен центар „Браќа Миладиновци“(Скопје). Од 01.06.1992 год. била примена во редовен работен однос во Ветеринарниот институт во Скопје, во Лабораторијата за паразити и паразитарни заболувања. Од школската 1993/94 год. ги одржува и вежбите по предметот Паразитологија и паразитарни заболувања на Ветеринарниот факултет. На 01.01.1994 год. договорно е префрлена на Ветеринарниот факултет во Скопје, се до 01.04.1994 год. кога повторно со работен однос се враќа на Ветеринарниот институт во Скопје. На 14.05.1998 год. магистрирала на Ветеринарниот факултет во Белград, Р. Србија, во научната област „Патологија и терапија на животните“, група паразитологија, со тема под наслов „Хелминтози на дигестивниот тракт кај коњите на подрачјето на Република Македонија“. Во септември 1997 година е избрана за помлад асистент-истражувач на Ветеринарниот институт во Скопје (билтен бр. 689 од 03.09.1997), а во ноември 1998 е избрана за асистент-истражувач на Ветеринарниот Институт во Скопје (билтен на универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје број 719 од 16.10.1998). Во февруари 2006 (Билтен број 890 од 01.02.2006 година) е избрана за асистент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, а во 2009 година имала и реизбор во истото звање.

Докторската теза под наслов „ Сеопреваленца и молекуларна дијагностика на висцералната лајшманијаза кај кучињата во Република Македонија” успешно ја одбранила на 17.03.2011, со што се здобила со научен степен доктор на науки од областа на ветеринарната медицина.

Денес работи на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, се занимава со проблемите на дијагностиката и контролата на паразитарните заболувања кај животните и е асистент по предметот Паразитологија и паразитарни заболувања.

Од 31.10.2007 е избрана и за Координатор за квалитет за меѓународниот стандард за квалитет МКС/ИСО/ИЕЦ 17025:2006, од 15.02.2007 (Одлука бр. 0202-4962/8-4 од 31.10.2007) и како заменик КК за меѓународниот стандард за квалитет ИСО/ИЕЦ 9001:2008 (02.02.-4981/4-2 од 3.12.2009).

Од 14.09.2007 година е избрана и за раководител на лабораторијата за паразитологија и паразитарни заболувања (одлука бр. 0202-4373/7-4 од 14.09.2007). Член е на здружението СЕЕЕП (SoutheEastern and Eastern Euriopean parasitologist) и Македонското микробиолошко друштво.

Од март 2007 година, од Наставно-научниот совет на факултетот за ветеринарна медицина е избрана за член на Редакцискиот одбор на Македонски ветеринарен преглед, научно-стручно списание на ветеринарната наука во Република Македонија, чиј издавач е Факултетот за ветеринарна медицина.

До сега има присуствувало на 20 меѓународни и домашни конгреси, конференции и обуки, има учествувано како партнер во повеќе домашни и меѓународни проекти и самостојно или со повеќе автори има објавено 27 трудови, 2 брошури и 1 прирачник.

2. Наставно-образовна дејност

Ас. д-р Јована Стефановска до сега успешно ги изведувала вежбите на Факултетот за ветеринарна медицина по предметите: паразитологија и паразитарни заболувања, општа паразитологија, паразитарни заболувања кај миленици и копитари како модул систем во предметот Здравствена заштита кај миленици и копитари, паразитарни заболувања кај свињите и фармските животни како модул во предметот здравствена заштита кај фармски животни и вежбите на факултативните предмети паразитологија во јавно здравство и тропски паразитарни заболувања. Активно учествувала и во изработката на наставните програми на овие предмети, посебно во делот на осмислувањето на наставната програма на вежбите и начинот на нивно лабораториско и теренско изведување. Во Лабораторијата за паразитологија при Факултетот за ветеринарна медицина имплементирала голем број методи за дијагностика на паразитарните заболувања кај животните и паразитарните зоонози. Во склоп на активностите на Ветеринарната комора на РМ за континуирана едукација на ветеринарите одржала предавање под наслов : „Осврт на најзначајните паразити кај домашните животни” (05.02.2007). На работилницата поврзана со Темпус проектот CD_JEP-15017-2000, одржала пленарно предавање: „Лајшманиаза во Р. Македонија”, Охрид 23-26.04.2003. На работилницата одржана во склоп на проектот Transb_DIs_Anim_MK; 043653- FP6 (Охрид, 27-29.01.2010) одржала две пленарни предавања и тоа: „Принципи на собирање и карактеризација на *Cullicoides*” и „Процесот на акредитација согласно ИСО 17025”.

Автор е на брошурате „Паразити кај овците“, коавтор на брошурата „Болести на козите“ и коавтор на скриптат „Најчести заболувања на кожата кај кучиња и мачки“.

3. Научноистражувачка дејност, учество на конгреси и работилници

Во рамките на својата научноистражувачка активност, ас. д-р Јована Стефановска своите први истражувања и искуства во областа на паразитологијата кај животните, ги стекнала преку едукативно-апликативниот проект „Животинска паразитологија“ финансиски подржан од организацијата Voca (Volunteers in overseas cooperative assistance) проект 0034 Animal Parasitology: Јануари 2-14, 1994 и 2-23 Мај 1995, во соработка со проф. д-р Том Крег од Texas A&M (USA) универзитет. Исто така учествувала и во изработка на националниот проект „Паразитолошка карта на РМ“, финансиран од МЗШВ. Подоцна, во периодот од 01.07.1995 до 31.10.1995, таа се усовршувала и ги надградувала своите знаења од областа на паразитологијата на Ohio State university и Texas A&M (USA) универзитетот, престој финансиски подржан од фондацијата СОРОС. Присуствувала и на Интернационалната конференција на Светската асоцијација за унапредување на ветеринарната паразитологија, 06.07-10.07.1995, Питсбург, Пенсилванија, САД. Во 1998 година во тринеделен престој финансиран од ораганизацијата Land O'Lakes, US Agency for international Development ги завршува едукативните курсеви : Микробиолошка обука за месо и млеко и Вовед во Насрр, на Agriculture Utilization Research Institute, Marchall, MN., USA. Курсот : „Дерматофитози кај домашните животни, дијагностика и терапија“, го завршува Загреб, на Ветеринарниот факултет (27.11-28.11.1998). Во периодот од 07.06 до 11.06.1999 година се обучува за дијагностика на заболувања кај коњите и тоа: дурина, сакагија, инфекциозна анемија кај копитарите, афричка коњска чума на Laboratoire central de recherches veterinaires, Maisson, Alfort, Париз, Франција во склоп на Phare Multicountry Veterinary Diagnosis and Control Programme. Во склоп на Темпус проектот Joint European Project No CD_JEP-15017-2000, се стекнува и разменува искуства за ветеринарната едукација и изработување на наставни програми и планови поврзани со предметот Паразитологија и паразитарни заболувања на Институтот за ветеринарна паразитологија на Justus Liebig University, Гисен, Германија (06.03-13.03.2002). Обука за детекција на *Leishmania infantum* и *Toxoplasma gondii* антители со методот ELISA и морфолошка диференцијација на *Dirofilaria immitis*, *D. repens* и *Dipetalonema reconditum-microfilariae*, имала на „Аристотелис Универзитетот“ во Солун, Грција во периодот од 21.09 до 1.10.2004. Во периодот од 10.04. до 15.04.2005, учествувала на Третиот светски конгрес за лајшманија кој се одржал во Палермо-Терасини, Италија, каде учествувала со научно-истражувачки труд. Курс за „Внатрешен проверувач“ за системот за квалитет ИСО 9001:2000 организиран од страна на BSI Management System, завршила во периодот од 27.10 до 28.10.2005, во Скопје. Во склоп на проектот финансиран од Европската агенција за реконструкција (п^о: 04/MAC01/06/001) во период од 1.07.2006 -30.10.2007 (12 недели), кандидатката се едуцирала за имплементирање на системот за квалитет МКС/ISO/IEC 17025:2006 во ветеринарните лаборатории, по што во соработка со кадарот на Факултетот за ветеринарна медицина, истиот бил имплементиран и акредитиран од страна на ИАРМ. Покасно, во периодот од 11-15 Февруари 2008, завршила и обука за проверувач на ISO/IEC 17025, ISO/IEC 17020, ISO/IEC 45011. Во периодот

од 20.04 до 03.05.2008 завршува курс за дијагностика на болеста син јазик во референтната лабораторија на Институтот за здравје на животните, Пирбрајт, Англија. Како еден од основачите и член на здружението SEEER на првата конференција, одржана во Стара Загора, Бугарија (11 - 14 Јуни, 2008) одржала предавање под наслов: „Актуелната состојба со паразитите во Р. Македонија“. Во рамките на програмата CEEPUS (Central European exchange program for university studies) во периодот од 01.10.-15.10.2008 престојувала на Факултетот за ветеринарна медицина во Загреб, Р. Хрватска, при што одржала предавања и разменила искуство во наставните програми и лабораториската дијагностика на паразитарните заболувања. Со излагање на научно-истражувачки труд учествувала на научното советување и континуирана едукација – Денови на ветеринарната медицина, во Охрид, РМ (28-30.10.2010). Во рамките на COST action FA 0805, како член на менаџерскиот комитет имала свои презентации на состаноците одржани во Солун, Грција (7-9 октомври) и Стара Лесна, Словачка (29.09 до 1.10.20010) и ја завршила работилницата „Антихелминтска резистенција: од фекален број на јајца до пиро-секвенционирање“, одржана на Ветеринарниот факултет во Гент, Белгија (4-7. 04.2011).

4. Научни и стручни трудови

Кон својата пријава кандидатката д-р Јована Стефановска ги поднесе следниве објавени трудови:

- до изборот на кандидатот во звањето помлад асистент – истражувач изработила 1 труд кој е рецензиран и објавен во Билтенот бр. 689 на „Универзитетот Св. Кирил и Методиј“ од 03.09.1997.

- до изборот на кандидатот во звањето асистент - истражувач изработила 8 труда кои се рецензирани и објавени во Билтенот бр. 719 на „Универзитетот Св. Кирил и Методиј“ од 16.09.1998.

- до изборот во асистент има изработено 2 труда кои се рецензирани и објавени во Билтенот бр. 890 на „Универзитетот Св. Кирил и Методиј“ од 01.02.2006.

- до реизборот во асистент има изработено 2 труда кои се рецензирани и објавени во Билтен бр. 957 на „Универзитетот Св. Кирил и Методиј“ од 02.02.2009.

Трудови за рецензирање:

1. Стефановска Ј., Налетоски И., Николовски Г., Кочевски З.: Преваленца и главни аспекти на дијагностиката, терапијата и превентивата кај кучешката висцерална лајшманијаза во Р. Македонија. Денови на ветеринарна медицина (научното советување и континуирана едукација). 28-30, 10, 2010, Охрид, Р. Македонија.

Во трудот се обработува кучешката лајшманијаза, како многу важно зоонотско заболување присутно во медитеранскиот регион. Во истражувањето се опфатени кучињата како главни преносители и носители на ова заболување. Утврдена е нивната пресметана застапеност на територијата на Р.М. која изнесува 32,3% и вистинската застапеност која изнесува 28,2%. Врз основа на застапеноста предложени се најсоодветните мерки за превентива и терапија, со посебен осврт за можноста на развој на резистенција спрема пентавалентните анитмониеви соединенија, кои во РМ претставуваат главна терапија кај

хуманата популација. Поради ризикот од резистенција, како главно терапевтско средство се препорачува алопуринолот, со апликација на превентивните мерки, како што се апликација на репелентни и инсектицидни средства.

2. Кочевски З., Атанаскова Е., Николовски Г., Стефановска Ј.: Присуство на филаријаза кај полициски кучиња во регионот на Скопје. Денови на ветеринарна медицина (научното советување и континуирана едукација). 28-30, 10, 2010, Охрид, Р. Македонија.

Во истражувањето се испитани 39 полициски кучиња на присуство на микрофиларии на *Dirofilaria* spp. кои живеат на територијата на Скопје. Паразитолошкото испитување е спроведено врз основа на морфолошка и микрометричка идентификација на микрофилариите. Нивното присуство било докажано со модифицираната Кнот-техника. Осум од испитаните кучиња биле позитивни на *D. repens* со просечната должина на микрофиларите од 354,94 μm , а дебелината 6,59 μm . Неговата улога е важна не само од аспект што предизвика кожни промени кај кучињата, туку има значење и како потенцијална зооноза.

3. Celeska I., Ralic M., **Stefanovska J.**, Ulcar I: Interpretation of biochemical profile and haemogram in dogs with serological diagnostics of visceral leishmaniasis in dogs : symptomatic and asymptomatic. SIVEMAP, Belgrade, R. Serbia, 23.-25. October 2009.

Хематолошките вредности кај здравите и кучињата болни од лажшманијаза се разликуваат и се показател за присуството на паразитот и неговото патогено делување врз одреден број висцерални органи. Во истражувањето се споредувале хематолошките анализи на крв и серум од кучиња кои живеат на територијата на Р. Македонија. Споредбата била помеѓу кучињата кои биле серонегативни на присуство на лажшманија, кои биле серопозитивни, но со изразени клинички манифестни симптоми и кои биле серопозитивни, но асимптоматски. Утврдено е дека кај кучињата кои имале изразена клиничка слика на болеста, постоело отстапување на биохемиските параметри, особено на алкалната фосфатаза и леукоцитите, додека кај асимптоматските позитивни кучиња не постоело отстапување во биохемиските параметри во однос на серонегативните кучиња. Утврдена е негативна корелација помеѓу МСН и бројот на еритроцити кај асимптоматските и здравите кучиња, додека кај кучињата со клиничка слика ова не било случај.

4. Додовски А., Стефановска Ј.: Инфекција со *Capillaria* spp. кај кафезно одгледуваните фазани (*Pavus Cristatus*), приказ на случај. Македонски ветеринарен преглед. вол:32 бр.1 . 2009.

Во текот на јули и август 2009, 2 пауни, мажјак и женка, со манифестни клинички симптоми изразени во облик на бел пролив, исцрпеност, повремена апатија, биле паразитолошки испитани. Со лабораториските испитувања докажано е масовна инфестација на паразитарни јајца од видот на *Capillaria* spp., што претставува прв наод на овој паразит кај пауни (*Pavus Cristatus*), на територијата на Р. Македонија.

Терапијата со levamisol (Neositol 10%- FM Pharm) и темелната дезинфекција на нивните живеалишта довела до нивно потполно излекување.

5. Стефановска Ј., Геру Н., (2009): Хелминти кај козите во Р. Македонија: преглед, прва работилница и состанок на менаџерскиот комитет, во склоп на COST action FA 0805, 7-9 октомври, 2009, Солун, Грција.

Во прегледниот труд се изнесени податоци за присуството на хелминтите кај козите во РМ и податоците поврзани со фреквенцијата на антхелминтската терапија. Во текот на една година испитани се вкупно 120 кози кои потекнувале од 4 различни региони. Притоа нивните цревни тракта биле анализирани за присуство на хелминти. Во гастро-интестиналниот тракови најзастапени паразити биле *Bunostomum trigonocephalum* (55,83%), *Haemonchus contortus* (47,5%) и *Trichostrongylus colubriformis* (44,16%). Со помала застапеност биле присутни и други 9 видови на нематоди. Од цестодите била застапена *Moniezia expansa* (5,83%), а од трематодите *Paramphistomum mictobothrium* (13,33%). Најголем број од козите (87%) биле дехелминтизирани еднаш годишно, како најзастапени антхелминтици биле албендазол (40%) и клозантел (28%) додека другите антхелминтици биле застапени во помал процент.

6. Stojanovski S., Stefanovska J., Hristovski N., (2008): Current status of parasitology in R. Macedonia, Parasitology days in Bulgaria, First SEEPP conference, Stara Zagora, 11th - 14th June 2008.

Во трудот прегледно се изнесени податоците за најзастапени паразитарни зоонози во РМ, како што се *Echinococcus granulosus* со застапеност од 99% кај закланите животни, со осврт и на другите присутни паразитарни зоонози како што се *T. solium*, *Leishmania infantum*, *Toxoplasma gondii*, *Anisakis simplex*, *Dirofilaria* spp. и други. Исто така, врз основа на претходни студии утврдени се и паразитите кои најчесто причинуваат економски штети кај преживарите во РМ, меѓу кои најзастапени се: *Fasciola hepatica*, *Dicrocoelium dendriticum*, *Haemonchus contortus* и *Trichostrongylus* spp. Од протозоарните најзастапени се *Eimeria* spp. и *Babesia* sp., а кај ектопаразитите од редот на *Acarina* и *Hypoderma bovis*. Изнесени се и податоци за застапеноста на 171 вид на паразити кај рибите, и тоа 45 видови на протозои, 39 видови на цестоди и трематоди, 88 видови на нематоди и акантоцефали и 40 видови на артроподи.

5. Заклучна оцена и предлог

Рецензентската комисијата, откако ги прегледа и ги проучи документите поднесени од кандидатката, го заклучи следново:

Кандидатката д-р Јована Стефановска ги исполнува сите услови за избор за наставник во сите наставно-научни звања во научната област паразитни болести предвидени во законските акти и објавениот конкурс.

Со оглед на претходно наведените податоци, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје да му го поднесеме следниов

ПРЕДЛОГ

Кандидатката д-р Јована Стефановска да биде избрана во звањето доцент во научната област паразитни заболувања на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

1. Проф. д-р Никола Геру
2. Проф. д-р Стојмир Стојановски
3. Доц. д-р Славчо Мреношки

ОБРАЗЕЦ КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Јована Никола Стефановска

Институција: Факултет за ветеринарна медицина, Скопје

Научна област: Паразитни болести

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста	Поени
1	Паразитологија (2+2), зимски 2006/2007	0,9
2	Здравствена заштита на домашни миленици и копитари (1+1), летен 2006/2007	0,45
3	Здравствена заштита на фармски животни (1+1), летен 2006/2007	0,45
4	Паразитологија (2+2), зимски 2007/2008	0,9
5	Здравствена заштита на домашни миленици и копитари (1+1), летен 2007/2008	0,45
6	Здравствена заштита на фармски животни (1+1), летен 2007/2008	0,45
7	Паразитологија (2+2), зимски 2008/2009	0,9
8	Здравствена заштита на домашни миленици и копитари (1+1), летен 2008/2009	0,45
9	Здравствена заштита на фармски животни (1+1), летен 2008/2009	0,45
10	Паразитологија (2+2), зимски 2009/2010	0,9
11	Здравствена заштита на домашни миленици и копитари (1+1), летен 2009/2010	0,45
12	Здравствена заштита на фармски животни (1+1), летен 2009/2010	0,45
13	Паразитологија (2+2), зимски 2010/2011	0,9
14	Здравствена заштита на домашни миленици и копитари (1+1), летен 2010/2011	0,45
15	Здравствена заштита на фармски животни (1+1), летен 2010/2011	0,45
16	Паразитологија во јавно здравство (1+1), летен 2010/2011	0,45
17	Учебно помагало –скрипта „Најчести заболувања на кожата кај кучиња и мачки“	4
18	Предавања преку CEEPUS на Ветеринарен факултет во Загреб, Р. Хрватска	1
ВКУПНО		14,45

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста	Поени
1.	Одбранета докторска теза: „Серопреваленца и молекуларна дијагностика на висцералната лажманијаза кај кучињата во Р. Македонија (17.03.2011).“	8
2.	Одбранета магистарска теза : „Хелминтози на дигестивниот тракт на коњите на подрачјето на Р. Македонија“. (14.05.1998)	4
3.	COST Action FA0805 Goat-parasite interactions: from knowledge to control (CAPARA) (www.capara.org)	5
4.	Upgrading and introduction of sustainable diagnostic tools for the major transboundary diseases of animal in F.Y.R. of Macedonia (TRANSB_DIS_ANIM_MK; 043653) / FP6 project no. 043653 / 01.05.2007	5
5.	Tempus - Joint European Project № CD_JEP-15017-2000	5
6.	A field study of endoparasitisms in sheep, mastitis and contamination of food in R. Macedonia/ Ministry of agriculture, Forestry and Water Economy, Private farmer support project, supported by World Bank / MAFWE/PFSP/CON/LS/002 / 30.11.1998 -30.11.1999	5
7.	Пленарно предавање : „Лажманиаза во Р. Македонија“. „Унапредување на ветеринарната едукација . Темпус проект, CD_JEP-15017-2000., Охрид, 23-26. 04. 2003	2
8.	Пленарно предавање : „Принципи на собирање и карактеризација на Culicoides“ работилница во склоп на проектот Transb_Dis_Anim_MK; 043653- FP6 (Охрид, 27-29.01.2010)	2
9.	Србиноска Ј., Лепоев О., Кулишиќ З., Георгиевски Б. : Прилог кон познавањето на етиологијата на паразитскиот гастрорентеритис кај овците во Р. Македонија, КОК и Симпозиум на репродукција, 5-9.1995.	1,2
10.	Srbinoska J., Georgievski B., Cokrevski, S., Karandanis E. (1994): The effect of the latest generation of pyrethroids on some ectoparasites in sheep. Proceedings of the join meeting on reproduction, veterinary medicine and animal husbandry, Sofia, R. Bulgaria 11-12.09	1,2
11.	Србиноска Ј., Трајчев М., Кузмановски Д., Величковски С.: Ефектот на препаратот „Монил“ врз хелминтозите кај шилежињата . Македонски ветеринарен преглед, 23,	1,2

	1-2, 1-68, 1994.	
12.	Ангеловски Т., Маширов Ж., Србиноска Ј.: Паразити и паразитски болести кај домашните животни во Р.Македонија. 40 години РВС Благоевград, Р. Бугарија, 11.09.1994.	1,2
13.	Павловиќ И., Кулишиќ З., Ерски-Билиќ Миланка, Мреношки С., Србиноска Ј.: Значењето на кокцидиозата во патологијата на фазанската дивеч. Македонски ветеринарен преглед, 25. 1-2. 113-116, 1996.	2,4
14.	Лепоев О., Кулишиќ З., Георгиевски Б., Србиноска Ј., Трајчевски Ј., Чрчев Д.: Прилог кон познавањето на на штетното дејствување на паразитските инфекции со латентен врз производството на млеко кај овците. 3 Интернационална конференција на овчарство и козарство и 1. Симпозииум за размножување на домашните животни, 5-9.09.1995, Охрид, Р. Македонија.	1,2
15.	Геру Н., Трајчев М., Србиноска Ј., Маширов Х., наумовски Ј.: Хиподермоза кај козите во Р. Македонија. 6-та интернационална конференција за овчарство и козарство и 4-та Интернационален симпозиум за размножување на домашните животни, 9-11.09.1998, Охрид, Р. М.	1,2
16.	Србиноска Ј., Лепоев О., Геру Н., Матич Г.: Прв наод на <i>Metastrongylus elongates</i> (Dulardi, 1964) Railet et Henry и <i>Choerstrongylus pudentotectus</i> (Wostokow, 1905) кај овците во Р. Македонија. Македонски ветеринарен преглед. Вол.27. бр.1-2/101-103, 1998.	1,8
17.	Србиноска Ј.: Стронгилидоза кај ждребињата во Р. Македонија. VII конгрес на ветеринарите во Југославија. Белград, Р. Србија 27-29.10.1998.	2
18.	Стефановска Ј., Геру Н. (2002): Сезонска динамика на ендopаразитската популација на овците во Р. Македонија. 9-та Интернационална конференција за одгледување на овците и козите и 7-ми симпозиум за репродукција на животните, 4-7.09.2002, Охрид, Р. Македонија.	1,8
19.	Dine Mitrov, Ivanko Naletoski, Jovana Stefanovska, Slavco Mrenoski, Iskra Lazarova: Preliminary serological investigation of Chlamydophila spp. by indirect ELISA in two dairy farms in Macedonia, Proceedings of the fourth Annual Working of COST Action 855, Animal Chlamydiosis and Zoonotic implication, Moredun Research Institute, Edinburg, Midlothian, Scotland, UK., 3-5.09.2006	1,8
20.	Stojanovski S., Stefanovska J., Hristovski N., (2008): Current status of parasitology in R. Macedonia, Parasitology days in Bulgaria, First SEEPP conference, Stara Zagora, 11 th - 14 th June 2008.	1,8
21.	Стефановска Ј., Геру Н. (2009): Хелминти кај козите во Р. Македонија: преглед, прва работилница и состанок на менаџерскиот комитет, во склоп на COST action FA 0805, 7-9 Октомври, 2009, Солун, Грција.	2,7
22.	Додовски А., Стефановска Ј.: Инфекција со <i>Capillari</i> spp. Кај кафезно одгледуваните фазани (<i>Pavus Cristatus</i>), прикарз на случај. Македонски ветеринарен преглед. вол:32 бр.1. 2009.	3,7
23.	Celeska I., Ralic M., Stefanovska J., Ulcar I: Interpretation of biochemical profile and haemogram in dogs with serological diagnostics of visceral leishmaniasis in dogs: symptomatic and asymptomatic. SIVEMAP, Belgrade, R. Serbia, 23.-25. October 2009.	1,2
24.	Кочевски З., Атанаскова Е., Николовски Г., Стефановска Ј.: Присуство на филаријаза кај полициски кучиња во регионот на Скопје. Денови на ветеринарна медицина (научното советување и континуирана едукација). 28-30, 10, 2010, Охрид, Р. Македонија.	1,2
25.	Стефановска Ј., Налетоски И., Николовски Г., Кочевски З.: Преваленца и главни аспекти на дијагностиката, терапијата и превентивата кај кучешката висцерална лажшманијаза во Р. Македонија. Денови на ветеринарна медицина (научното советување и континуирана едукација). 28-30, 10, 2010, Охрид, Р. Македонија.	1,2
ВКУПНО:		60,8

СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на стручно – апликативната дејност	Поени
1.	Локален експерт за креирање на Ветеринарен информативен систем за потребите на Министерство за земјоделство, водостопанство и шумарство, управата за ветеринарство во рамките на The Agriculture Strengthening and Accession Point-ID P101216 (Contract No. MK-ASAP-C3-IC-CS&/4	1
ВКУПНО:		1

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред.бр.	Назив на активност	Поени
1.	Член на издавачки одбор на научно-стручно списание Македонски ветеринарен преглед	1,0

2.	Член на организационен одбор на "Денови на ветеринарна медицина" (2011) во организација на Факултет за ветеринарна медицина, Скопје	0,5
3.	Член на Организациониот одбор за одбележување на 20 години од основањето на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје	0,5
4.	Изготвување на ФП7 проект: „Стратешки пристапи за управување и контрола на зголемената инфекција на стоката со хелминти, како последица на глобалните климатски промени" (Call identifier FP7-KBBE-2011-5, proposal no, 289387-PARAMAP)	1
5.	Voca (Volunteers in overseas cooperative assistance) project 0034 Animal Parasitology: R.Macedonia, January 2-14, 1994 and 2-23 May 1995	2
6.	Координатор за квалитет за системот за квалитет ИСО/ИЕЦ /МКС 17025:2006 (одлука бр. 0202-4962/8-4 од 31.10.2007) и заменик КК за меѓународниот стандард за квалитет ИСО/ИЕЦ 9001:2008 (02.02.-4981/4-2 од 3.12.2009)	3
7.	Член на технички комитет на Лаборатории за тестирање во склоп на Институтот за Акредитација на Р.М.	1
8.	Студиски престој на Ohio State university и Texas A&M university -5 месеци (http://www.ag.ohio-state.edu/~profock/intvitsc.w.doc)	1
ВКУПНО:		10

Професионални референци на кандидатот за избор во звање	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	14,45
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	60,8
СТРУЧНО - АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	11
ВКУПНО:	86,25

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

1. Проф. д-р Никола Геру
2. Проф. д-р Стојмир Стојановски
3. Доц. д-р Славчо Мреношки

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА НА ГРУПА НАСТАВНА ПРОГРАМА - ПРОЕКТИРАЊЕ НА МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДИЗАЈН И ТЕХНОЛОГИИ НА МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно – научниот совет на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје на VII седница одржана на 6. 5. 2011 година, именувани сме за членови на рецензентската комисија за оцена на пријавениот кандидат за избор на наставник во сите звања во состав: м-р Цветанка Симоновска, редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје во пензија, д-р Тало Груевски, редовен професор на Шумарски факултет во Скопје, во пензија и д-р Константин Бахчеванциев, редовен професор на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје.

На конкурсот објавен на 1. 4. 2011 година во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“, се пријави само кандидатот д-р Владимир Каранаков, доцент на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје за избор на наставник во сите звања на група наставна програма, проектирање на мебел и ентериер.

Врз основа на доставената документација од кандидатот го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ**1. Биографски податоци**

Доц. д-р Владимир Каранаков е роден на 23. 6. 1967 година во Скопје, каде што завршил основно и средно образование. Дипломирал на Архитектонскиот факултет во Скопје во 1993 година. По завршувањето на студиите во 1994 година се запишал на постдипломски студии на Архитектонски факултет во Скопје. На Шумарскиот факултет во Скопје се вработил на 1.11. 1993 година и е избран во соработничко звање – помлад асистент по предметите внатрешна архитектура со проектирање и нацртна геометрија со техничко цртање во Одделението за финална обработка на дрвото (Билтен на Универзитетот бр. 678).

Во 1996 година, Наставно – научниот совет на Архитектонскиот факултет ја одобрил изработката на магистерската тема под наслов „Архитектурата на старата кука во Лазарополе“ под менторство на проф. д-р Јасмина Хадиева Алексијевска. На 5. 11. 1999 година успешно го одбрал магистерскиот труд и се стекнал со право на академски степен магистер по архитектура и урбанизам.

Во април 2000 година е избран во соработничко звање – асистент при Катедрата за проектирање на мебел и ентериер на насоката за проектирање на мебел и ентериер по предметите нацртна геометрија со техничко цртање, елементи на проектирање на мебел и ентериер и проектирање на мебел и ентериер, (Билтен на Универзитетот бр. 754) и реизбран е во истото звање во 2003 година (Билтен на Универзитетот бр. 828).

На 20.12. 2004 година пријавил тема за докторска дисертација под наслов, „Методологија на проектирање кујни – категоризација на елементи и организација на кујни за лица со посебни потреби“, под менторство на проф. м-р Цветанка Симоновска на Шумарскиот факултет во Скопје, успешно ја одбрал на 15.2. 2006 година на Шумарскиот факултет во Скопје, со што се стекнал со звање доктор на

дрвноиндустриски науки. Согласно со рефератот објавен во Билтен бр. 903 на 4. 10. 2006 година избран е во наставно - научно звање доцент по група наставни програми – проектирање на мебел и ентериер.

Од 2006 до денес е раководител на Катедрата за проектирање на мебел и ентериер, а во периодот од 2007 до 2010 бил избран за заменик - раководител на Институтот за дрвна индустрија при Шумарскиот факултет во Скопје.

Во наставниот процес редовно ги изведува предавањата и вежбите по предметите нацртна геометрија со техничко цртање, перспектива, елементи на проектирање на мебел и ентериер, проектирање на мебел и ентериер и проектирање на мебел и градежна столарија на новоформираниот Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер. Покрај тоа, доц. д-р Владимир Каранаков е раководител на постдипломски студии за проектирање на мебел и ентериер. Учествовал во повеќе комисији и тела на Шумарскиот факултет во Скопје како и во комисији и тела на други институции. Активно го владее англискиот јазик и се користи со компјутерската техника.

2. Наставно – образовна дејност

Во изминатиот период, кандидатот д-р Владимир Каранаков со успех ја изведува наставно - образовната дејност на додипломските студии на Шумарскиот факултет во Скопје на студиските програми проектирање на мебел и ентериер и механичка технологија на дрво и на новоформираниот Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер.

Кандидатот е раководител на постдипломските студии од областа на проектирањето на мебел и ентериер и одржува настава по предметите: дизајнот во традиционалната македонска архитектура, методологија на проектирање, универзален дизајн, дизајнирање на мебел за специјализирани установи, компјутерско поддржано проектирање на мебел и ентериер и детал во дизајнот.

Наставата ја изведувал на високо педагошко ниво, користејќи ги искуствата во научноистражувачката и применувачката работа и бројните контакти кои ги имал во земјата и во странство.

3. Научноистражувачка дејност

Во својата досегашна работа д-р Владимир Каранаков изготвил сам или како соработник со други автори повеќе трудови рецензирани во универзитетските билтени бр. 678 од 1993, 754 од 2000, 828 од 2003 и 903 од 2006 година. Со оглед на тоа дека трудовите се рецензирани при претходните постапки за избор во звањата помлад асистент, асистент и доцент, во понатамошното излагање ќе се рецензираат само трудовите кои се изготвени по изборот во звањето доцент.

22. Проектирање на кујни за лица со посебни потреби, Меѓународен симпозиум, Одржливо шумарство – проблеми и предизвици и перспективи и предизвици во дрвната индустрија, Владимир Каранаков Designing kitchens for persons with special needs, V. Karanakov, International symposium, sustainable forestry – problems and challenges perspectives and challenges in wood technology, Ohrid 2007 година

Во трудот изготвен на 8 страници (9 графички презентации) се презентирани согледувањата од истражувањето спроведено во врска со проектирањето на кујни за лица со посебни потреби и тоа лица кои се во

инвалидска количка со физички хендикеп, а кои можат да се користат со една или со обете раце. Како резултат на спроведените антропометриски истражувања добиени се согледувања кои овозможуваат адаптирање на постојни простори (кујни во објекти за колективно домување во населба Козле, Скопје) за лица со посебни потреби, како и конкретни димензионални параметри кои се основа при проектирањето на мебел за лица со физички хендикеп.

23.Методологија и проектирање, В. Каранаков, Шумарски преглед, Списание за шумарство и дрвна индустрија, Скопје, 2009 година

Научен труд изготвен на 12 страници, во кој се посочуваат разликите меѓу традиционалното и системското проектирање. Додека традиционалното проектирање зависи од индивидуалниот талент и искуство на дизајнерот, системското проектирање иако побавно и поскапо, нуди намалување на ризиците од одлуките кои се носат при проектирањето, а тоа е претставено преку анализирање на методите на некои од најпознатите светски методолози на проектирање. Целта е при организацијата на проектниот процес можностите за грешка да се сведат на минимум.

24.Универзален дизајн – проектирање на пристапни рампи во домувањето, В. Каранаков, Работилница за изработка на системски закон за антидискриминација, Скопје 2010 година

Во трудот, кој содржи десет страници (9 слики) објаснети се принципите на универзалниот дизајн. Главен акцент е ставен на пристапноста и непреченото користење на објектите за сите лица. Основниот елемент кој го олеснува движењето на лица во простори каде што има денивелации на теренот се пристапните рампи. Во трудот се елаборирани видовите, формата, материјалот и конструкцијата на рампите кои имаат за цел да го подобрат квалитетот на живеењето.

25.Основен проект за фаза - архитектура за Лабораторија за испитување на дрво и производи од дрво, В. Каранаков, Б. Каранаков, изведен објект, Скопје, 2009 година

Проектот за лабораторија за испитување на дрво и производи од дрво е реализиран и изведен на локација во близина на Шумарскиот факултет во Скопје. Се работи за објект на едно ниво со површина од околу 450 м² во кои е организирана лабораторијата со површина од околу 400 м² и административен дел во преостанатиот простор. Лабораторијата има пет различни работни центри организирани според намената и функцијата, односно според различните испитувања кои ќе бидат извршувани во нив. Објектот е проектиран и изведен според сите стандарди на безбедност и заштита при работа.

26.Основен проект за ентериер и настрешница на ТСС Plaza, В. Каранаков, Б. Каранаков, Изложба по повод 60 години Архитектонски факултет, Музеј на град Скопје, изведен објект, Скопје, 2009 година

Објектот се наоѓа во централното градско подрачје на Скопје и функционира како хотел. Дел од приземјето на објектот служи како ресторан со тераса. Настрешницата и оградата ја покриваат и заградуваат терасата во должина

од околу 22 м. Оградата е изведена од обработени букови штици обоени во бела боја со димензии 180x8x2 см кои меандрираат во опсег од 80 см создавајќи полутранспарентен волуменски впечаток. Настрешницата е изработена од дрвени рамки ист отака обоени во бела боја покриени со лексан и обесени со челични сајли за конструкцијата на објектот. Во подот на терасата, кој е изработен од бродски под, вметнати се рефлектори кои создаваат разигран скулптурален впечаток.

27. Основен проект на ентериер за Винарски подрум на „Гемак“, В. Каранаков, Б. Каранаков, изведен објект, Скопје, 2009 година

Винарскиот подрум се наоѓа во населба Железарница во Скопје, во резиденцијален објект. Има капацитет за складирање на 480 шишиња, простор за подготовка и чување на храна и трпезариски простор за 12 лица. Ентериерот се карактеризира со рустичност како при проектирањето на елементите од мебел, така и со изборот на употребените материјали. Сидовите се обработени во комбинација на грубо обработен камен и буња во окер боја. Подот е прекриен делумно со гранитни плочки, додека во делот на трпезаријата има бродски под од бука. Проектирани се елементи за чување на вино, комплетен кујнски блок, како и елементи за седење и трпежа. Сите елементи се изработени од масивно дрво со финална обработка од мат лак, во манирот на традиционалната архитектура.

28. Основен проект за фаза - архитектура за реновирање и адаптација на индивидуален станбен објект на семејство Владичевски на ул. Гуро Ѓаковиќ 53а во Скопје, В. Каранаков, Б. Каранаков, изведен објект, 2010 година

Објектот се наоѓа во населба Дебар Маало во Скопје и е изграден во дваесеттите години од минатиот век. Изграден е во масивен систем на градба со носиви сидови. Приземјето е со површина од 77 м², а адаптирано е и поткровје со површина од 53 м². Првобитната организација на просторот не соодветствувала на современиот начин на живеење, па направени се градежни измени и комплетен редизајн на просторот. Во приземјето се сместени простор за дневен престој, кујна со трпезарија, бања и родителска спална, а во поткровјето две детски соби, бања и тераса. При проектирањето, внимавано е да се задржи изворниот изглед на објектот.

4.Заклучок и предлог

Врз основа на изнесените податоци за кандидатот д-р Владимир Каранаков, доцент на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, може да се истакне дека како студент, помлад асистент, асистент, а подоцна и како доцент, покажал забележителни резултати во образовната, научната и применувачката работа.

За групата наставна програма проектирање на мебел и ентериер има стекнато солидно познавање и искуство, најнапред преку завршување на студиите по архитектура, а потоа и со магистерските и докторските студии, кои успешно ги завршил. Освен тоа, преку богатата научноистражувачка и применувачка работа, самостојно или со соработници, публикувал значителен број на трудови од интерес за архитектурата, проектирањето и дизајнот на мебел. Со држењето на практични вежби и настава по наставните дисциплини за кои конкурира, стекнал драгоцено педагошко искуство за изведување на настава на додипломските и постдипломските студии.

Кандидатот своето досегашно искуство го потврдил и преку активно учество во работни тела и во разни комисии на Факултетот и надвор од него.

Доцент д-р Владимир Каранаков се истакнува со својата едноставност, трудољубивост, упорност, комуникативност, педагошка активност, како и со желба за совладување на најновите сознанија поврзани со наставниот процес на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје.

Имајќи го предвид напред изнесеното, Рецензентската комисија има чест да му предложи на Наставно – научниот совет на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, **д-р Владимир Каранаков**, доцент, да биде избран во звањето **вонреден професор на група наставна програма – проектирање на мебел и ентериер**.

Членови на Комисијата:

1. М-р Цветанка Симоновска, редовен професор во пензија с.р.
2. Д-р Тало Груевски, редовен професор во пензија с.р.
3. Д-р Константин Бахчеванциев, редовен професор с.р.

Кандидат: Владимир Југослав Каранаков (име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер - Скопје

Научна област: проектирање на мебел и ентериер

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Реден број	Назив на активност	Поени
1.	Учебна 2006/07 Нацртна геометрија со техничко цртање (3+4)- МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања	1,8
2.	Учебна 2006/07 Нацртна геометрија со техничко цртање (3+4)- МТД/ПТМЕ (зимски семестар), вежби	1,8
3.	Учебна 2006/07 Елементи на проектирање на мебел и ентериер (2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања	1,2
4.	Учебна 2006/07 Елементи на проектирање на мебел и ентериер (2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), вежби	0,9
5.	Учебна 2006/07 Перспектива (2+1) – ПТМЕ, (летен семестар) предавања	1,2
6.	Учебна 2006/07 Перспектива (2+1) – ПТМЕ, (летен семестар) вежби	0,45
7.	Учебна 2006/07 Проектирање на мебел и ентериер (4+3) – ПТМЕ (летен семестар), предавања	2,4
8.	Учебна 2006/07 Проектирање на мебел и ентериер (4+3) – ПТМЕ (летен семестар), вежби	1,35
9.	Учебна 2006/07 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), предавања	2,4
10.	Учебна 2006/07 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), вежби	1,35
11.	Учебна 2007/08 Нацртна геометрија со техничко цртање (3+4)- МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања и вежби	1,8
12.	Учебна 2007/08 Нацртна геометрија со техничко цртање (3+4)- МТД/ПТМЕ (зимски семестар), вежби	1,8
13.	Учебна 2007/08 Елементи на проектирање на мебел и ентериер (2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања	1,2
14.	Учебна 2007/08 Елементи на проектирање на мебел и ентериер (2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), вежби	0,9
15.	Учебна 2007/08 Перспектива (2+1) – ПТМЕ (летен семестар), предавања	1,2
16.	Учебна 2007/08	0,45

	Перспектива (2+1) – ПТМЕ (летен семестар), вежби	
17.	Учебна 2007/08 Проектирање на мебел и ентериер (4+3) – ПТМЕ (летен семестар), предавања	2,4
18.	Учебна 2007/08 Проектирање на мебел и ентериер (4+3) – ПТМЕ (летен семестар), вежби	1,35
19.	Учебна 2007/08 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), предавања	2,4
20.	Учебна 2007/08 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), вежби	1,35
21.	Учебна 2008/09 Нацртна геометрија со техничко цртање(3+4)- МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања	1,8
22.	Учебна 2008/09 Нацртна геометрија со техничко цртање (3+4)- МТД/ПТМЕ (зимски семестар), вежби	1,8
23.	Учебна 2008/09 Елементи на проектирање на мебел и ентериер(2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања	1,2
24.	Учебна 2008/09 Елементи на проектирање на мебел и ентериер (2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), вежби	0,9
25.	Учебна 2008/09 Перспектива (2+1) – ПТМЕ (летен семестар), предавања	1,2
26.	Учебна 2008/09 Перспектива (2+1) – ПТМЕ (летен семестар), вежби	0,45
27.	Учебна 2008/09 Проектирање на мебел и ентериер (4+3) – ПТМЕ (летен семестар), предавања	2,4
28.	Учебна 2008/09 Перспектива (2+1) – ПТМЕ (летен семестар), вежби	1,35
29.	Учебна 2008/09 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), предавања	2,4
30.	Учебна 2008/09 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), вежби	1,35
31.	Учебна 2009/10 Нацртна геометрија со техничко цртање (3+4)- МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања	1,8
32.	Учебна 2009/10 Елементи на проектирање на мебел и ентериер (2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања	1,2
33.	Учебна 2009/10 Елементи на проектирање на мебел и ентериер (2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), вежби	0,9
34.	Учебна 2009/10 Перспектива (2+1) – ПТМЕ (летен семестар), предавања	1,2
35.	Учебна 2009/10 Перспектива (2+1) – ПТМЕ (летен семестар), вежби	0,45
36.	Учебна 2009/10 Проектирање на мебел и ентериер (4+3) – ПТМЕ (летен семестар), предавања	2,4

37.	Учебна 2009/10 Проектирање на мебел и ентериер (4+3) – ПТМЕ (летен семестар), вежби	1,35
38.	Учебна 2009/10 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), предавања	2,4
39.	Учебна 2009/10 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), вежби	1,35
40.	Учебна 2009/10 Методологија на проектирање (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
41.	Учебна 2009/10 Дизајн во традиционалната македонска архитектура (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
42.	Учебна 2009/10 Универзален дизајн (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
43.	Учебна 2009/10 Дизајнирање на мебел за специјализирани установи (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
44.	Учебна 2009/10 Детал во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
45.	Учебна 2009/10 Компјутерско подржано проектирање на мебел и ентериер (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
46.	Учебна 2010/11 Нацртна геометрија со техничко цртање (3+4)- МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања	1,8
47.	Учебна 2010/11 Нацртна геометрија со техничко цртање (3+4)- МТД/ПТМЕ (зимски семестар), вежби	1,8
48.	Учебна 2010/11 Елементи на проектирање на мебел и ентериер (2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), предавања	1,2
49.	Учебна 2010/11 Елементи на проектирање на мебел и ентериер (2+2) МТД/ПТМЕ (зимски семестар), вежби	0,9
50.	Учебна 2010/11 Перспектива (2+1) – ПТМЕ (летен семестар), предавања	1,2
51.	Учебна 2010/11 Перспектива (2+1) – ПТМЕ (летен семестар), вежби	0,45
52.	Учебна 2010/11 Проектирање на мебел и ентериер (4+3) – ПТМЕ (летен семестар), предавања	2,4
53.	Учебна 2010/11 Проектирање на мебел и ентериер (4+3) – ПТМЕ (летен семестар), вежби	1,35
54.	Учебна 2010/11 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), предавања	2,4
55.	Учебна 2010/11 Проектирање на мебел и градежна столарија (4+3) – МТД (летен семестар), вежби	1,35
56.	Учебна 2010/11 Методологија на проектирање (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
57.	Учебна 2010/11 Дизајн во традиционалната македонска архитектура (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25

58.	Учебна 2010/11 Универзален дизајн (3+0+0+3) последипломски студии	2,25
59.	Учебна 2010/11 Дизајнирање на мебел за специјализирани установи (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
60.	Учебна 2010/11 Детал во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
61.	Учебна 2010/11 Компјутерско поддржано проектирање на мебел и ентериер (3+0+0+3), постдипломски студии	2,25
62.	Член на комисија за оцена и одбрана на дипломска работа (36 студенти)	3,6
63.	Ментор на дипломска работа (10 студенти)	2
64.	Консултации со студенти - 2006/07, 323 студенти	0,64
65.	Консултации со студенти - 2007/08, 240 студенти	0,48
66.	Консултации со студенти - 2008/09, 305 студенти	0,61
67.	Консултации со студенти - 2009/10, 320 студенти	0,64
68.	Консултации со студенти - 2010/11, 287 студенти	0,55
69.	Претседател на рецензентска комисија за стручно вреднување на ракописи за учебник за предметот проектирање на мебел (редовен и избран) за 3. и 4. година за четиригодишно стручно образование, струка: шумарско - дрвопреработувачка	0,5
Вкупно		128,27

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЛНОСТ

Реден број	Назив на активноста	Поени
1.	Методологија и проектирање, В. Каранаков, Шумарски преглед, Списание за шумарство и дрвна индустрија, Скопје 2009 година	4
2.	Designing kitchens for persons with special needs, V. Karanakov, International symposium, sustainable forestry – problems and challenges perspectives and challenges in wood technology, Ohrid 2007 година	4
3.	Универзален дизајн – проектирање на пристапни рампи во домувањето, В. Каранаков, Работилница за изработка на системски закон за антидискриминација, Скопје 2010 година	2
4.	Основен проект за фазата архитектура за Лабораторија за испитување на дрво и производи од дрво, В. Каранаков, Б. Каранаков, изведен објект, Скопје, 2009 година	4
5.	Основен проект за ентериер и настрешница на ТСС Plaza, В. Каранаков, Б. Каранаков, Изложба по повод 60 години Архитектонски факултет, Музеј на град Скопје, изведен објект, Скопје 2009 година	2
6.	Основен проект за фазата архитектура за Винарски подрум на „Гемак“, В. Каранаков, Б. Каранаков, изведен објект, Скопје, 2009 година	2
7.	Основен проект за фазата архитектура за реновирање и адаптација на индивидуален станбен објект на семејство Владичевски на ул. Ѓуро Ѓаковиќ 53а во Скопје, В. Каранаков, Б. Каранаков, изведен објект, 2010 година	2
Вкупно		20

СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Реден број	Назив на активност	Поени
1.	Учесник на изложба - 60 години Архитектонски факултет, 2009 година	0,5
2.	Член на Работилница за изработка на системски закон за антидискриминација, Скопје, 2010 година	0,5
3.	Организатор на трибината „Универзален дизајн“ на Институтот за дрвна индустрија во Скопје 2009	1
4.	Раководител на Катедра за проектирање на мебел и ентериер од 2007	3
5.	Претседател на рецензентска комисија за оцена на пријавени кандидати за избор на наставник по три предмети од 16. 10. 2007 година	0,2
6.	Член на работна група за изработка на нова наставна програма за 3. година четиригодишн о средно – стручно образование по предметот проектирање на мебел, 12. 12. 2006 година	0,5
7.	Член на Комисија за јавни набавки на Шумарски факултет, 2008 година	0,5
8.	Член на Комисија за јавни набавки на Шумарски факултет, 2008 година	0,5
9.	Член на Комисија за научноистражувачка работа на Шумарски факултет, 2008 година	0,5
10.	Заменик - раководител на Институтот за дрвна индустрија, 2008 година	0,5
11.	Член на Комисија за спроведување на анкета на ФДТМЕ за потребите на надворешната евалуација на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2010 година	0,5
12.	Член на жири - комисија за Конкурс за дизајн на мебел, Скопски саем, 2010, Скопје	1
13.	Член на жири - комисија за Конкурс за дизајн на мебел, Скопски саем, 2011, Скопје	1
14.	Член на Комисија за поведување на постапка за избор на декан на ФДТМЕ, 2010, Скопје	0,5
15.	Раководител на постдипломски студии по проектирање на мебел и ентериер	2
16.	Претседател на рецензентска комисија за оцена на пријавени кандидати за избор на наставник по група предмети од 9. 6. 2009 година	0,2
Вкупно		12,9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	128,27
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И СТРУЧНО – УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	20
СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	12,9
Вкупно	161,17

Членови на Комисијата

1. М-р Цветанка Симоновска, редовен професор во пензија, претседател с.р
 2. Д-р Тало Груевски, редовен професор во пензија, член с.р.
 3. Д-р Константин Бахчевандиев, редовен професор, член с.р.
-

РЕФЕРАТ
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕВРЕИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА
(1700-1912)*, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ВЛАДИМИР ЈАНЕВ, ПРИЈАВЕНА
НА ИНСТИТУТОТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов: „Евреите во Македонија (1700 - 1912 година)", именувана со одлука на Научниот совет на Институтот за национална историја во Скопје, на седницата одржана на 8.11 2010, под бр. 10-127/16, во состав: проф. д-р Ахмет Шериф, проф. д-р Драги Ѓорѓиев, проф. д-р Музафер Бислими, проф. д-р Тодор Чепреганов и проф. д-р Марија Пандевска, по завршувањето на менторската фаза, од своја страна ја разгледа докторската дисертација на кандидатот Владимир Јанев. По опстојната анализа на докторската дисертација, Комисијата има чест на Наставничкиот колегиум при Институтот за национална историја - Скопје да му го достави следниот

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот на изработената докторска дисертација: „Евреите во Македонија (1700 - 1912 година)" се состои од вкупно 210 страници. Концепциски, таа содржи: „Вовед“, четири глави, „Заклучок“, како и „Прегледани и користени извори и литература“, додека научниот апарат се состои од вкупно 799 референци, во кои се посочени страниците на користените извори и литература, како и поопширна литература користена во однос на дефинирањето на одредени прашања.

Во рамките на македонската историографија сè уште не се изработени доволен број на научни трудови кои, во основа гледано, го истражуваат еврејското прашање во рамките на Македонија во периодот на османлиското владеење. Затоа, Комисијата од своја страна смета дека оваа докторска дисертација претставува значаен придонес во изучувањето на минатото на македонските Евреи.

Во поглавјето „Вовед" (стр. 2 - 4), кандидатот Владимир Јанев ги дава

основните податоци за македонските Евреи, спомнувајќи ги Сефардите, Ашкеназите и Романиотите (трите групи од кои бил формиран еврејскиот национален елемент на Балканскиот Полуостров). Тука се спомнуваат податоци во врска со прогонувањето на Сефардите од Шпанија во 1492 година и нивното масовно доселување на територијата на Османлиската Империја.

Во содржината на првата глава од докторската дисертација, под наслов „Социјално - економската положба на Евреите во Македонија“ (стр. 5 - 56), кандидатот детално го анализира социјалниот статус на македонските Евреи. Во поглавјето под наслов „Демографска состојба“ се прикажуваат обемни статистички податоци за бројноста на Евреите во македонските градови. Според приложеното, градот Солун бил најголемиот центар на Евреите во Македонија, но истовремено бил и единствениот македонски град каде што Евреите биле во мнозинство. Понатаму, во текстот на темата е прикажана демографската состојба на Евреите во градовите: Битола, Скопје, Штип, Сер, Драма, Кавала и останатите македонски трговски и градски центри. Во поглавјето под наслов „Даночен систем“, кандидатот ги опишува различните видови на даноци и задолженија со кои биле обврзани македонските Евреи, при што најдетално се опишува данокот цизие. Во поглавјето под наслов „Разбојништва“ се спомнуваат нападите на ајдутите врз еврејските трговци, со што се нанесувале штети врз трговската и финансиската дејност на Евреите во Македонија. Во поглавјето „Односот на османлиските власти кон Евреите“, кандидатот го анализира социјално - економскиот статус на Евреите во Османлиската Империја. Имено, Евреите се соочувале со различни ограничувања од страна на османлиските власти, но нивната општа состојба се подобрила во периодот на танзиматот. Во рамките на ова поглавје дадени се повеќе примери за процесот на исламизација на македонските Евреи. Во поглавјето во врска со „Временски непогоди и епидемии“, на одреден начин се опишани поплавите, пожарите и епидемиите на заразни болести, од кои најчесто страдало сиромашното еврејско население.

Во содржината на втората глава од докторската дисертација, под наслов „Стопанската дејност на Евреите во Македонија“ (стр. 57 - 100), кандидатот Владимир Јанев го истакнува еврејскиот придонес во економскиот развој на Османлиската Империја. Во поглавјето кое се однесува на развојот на трговијата, во одредена мера се опишува влијанието на еврејската економска елита во Македонија, која соработувала со европските држави и го спроведувала влијанието на големите сили врз политичкиот и економскиот живот во Османлиската Империја. Во поглавјето посветено на финансиите, се анализира придонесот на еврејските финансиери во глобалната фискална политика на Османлиската Империја (отворање на банки и штедилници). Во поглавјето „Занаетчиство и еснафи“ се опишуваат бројните видови на занаети со кои се занимавале македонските Евреи. Во врска со развојот на индустриското производство, детално се опишуваат индустриските

капацитети кои се наоѓале во еврејска сопственост (фабрики, предилници, рудници и др.). Меѓу еврејската економска елита во Македонија особено се истакнувало семејството Алатини, кое претставувало синоним за богатство и углед во дипломатските кругови во Солун.

Во третата глава од докторската дисертација, под наслов „Политички организации и движења“ (стр. 101 - 125), се анализираат политичките влијанија врз македонските Евреи во последните децении од османлиското владеење. Во поглавјето „Учество во македонското национално - ослободително движење“ се опишува придонесот на Евреите во борбата на македонскиот народ за ослободување. Во рамките на ова поглавје, значајно место претставува личноста на Рафаел Камхи, кој бил исклучителен пример за заедничката борба на македонскиот и еврејскиот народ со османлиските власти. Во поглавјето „Учество во работничкото и социјалистичкото движење“ на Евреите, кандидатот го анализира формирањето на работничките организации и синдикати во Македонија, во кои значително учество имале претставниците на еврејската работничка класа. Исто така, се истакнува и соработката на македонскиот револуционер Димитар Влахов со еврејските социјалисти, во интерес на позитивно решавање на еврејското прашање во рамките на Османлиската Империја. Во поглавјето „Појава на ционистичкото движење“ се опишува положбата на Евреите во европските држави, појавата на ционистичкото движење, како и причините зошто тоа не било масовно прифатено од страна на македонските Евреи во периодот на османлиското владеење.

Во четвртата глава од докторската дисертација, под наслов „Општествената и културно - просветната дејност на Евреите во Македонија“ (стр. 126 - 187), кандидатот го опишува еврејскиот начин на живот (религија, култура, просвета, обичаи, фолклор). Во поглавјето „Развојот на еврејските општини“ прикажана е детална анализа на општествената дејност во рамките на еврејската општина. Во врска со нивната религија се опишуваат основните одредби на јудаизмот, како и најважните еврејски празници и нивното значење. Во поглавјето „Културата, просветата и науката“ се спомнуваат истакнатите личности од еврејската наука и култура, нивните научни и книжевни дела, како и целосен преглед на еврејското образование во периодот на османлиското владеење. Во однос на јазикот и фолклорот се анализирани елементите од содржината на историскиот развој на еврејско - шпанскиот јазик ("ладино"), како и краток преглед на фолклорот на македонските Евреи.

Во поглавјето „Заклучок“ (стр. 188 - 192), кандидатот го истакнува значењето на Евреите во периодот на османлиското владеење во Македонија, односно текстот на докторската дисертација завршува со "Прегледани и користени извори и литература" (стр. 193 - 208).

При опстојната анализа на ракописот на понудената докторска дисертација, Комисијата цени дека таа претставува солидно обработена целина со издржана концепција. Кандидатот од своја страна коректно ја користел и методолошки ја презентирал научната апаратура.

Во смисла на погоре кажаното, Комисијата има задоволство и чест на Научниот совет на Институтот за национална историја во Скопје да му предложи ракописот на докторската дисертација на кандидатот Владимир Јанев под наслов: „Евреите во Македонија (1700 - 1912 година)" да го прифати, со нашата позитивна оценка и истиот да се допушти за јавна одбрана.

Скопје, 10.5.2011 година
Комисија:

Проф. д-р Ахмет Шериф с.р.

Проф. д-р Драги Ѓорѓиев с.р.

Проф. д-р Музафер Бислими с.р.

Проф. д-р Тодор Чепреганов с.р.

Проф. д-р Марија Пандевска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МУЛТИКУЛТУРАТА
ВО ЕЛЕКТРОНСКИТЕ МЕДИУМИ НА БАЛКАНОТ 1989-2008“,
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р МИШО НЕТКОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ИНИ
ВО СКОПЈЕ**

Комисијата за оценување на темата „Мултикултурата во електронски медиуми на Балканот 1989-2008“, предложена од кандидатот м-р Мишо Нетковски, именувана со одлука на Научниот советот на ИНИ од 16. 5. 2011 година, во состав: проф. д-р Тодор Чепрегенов, проф. д-р Катерина Тодороска, доц. д-р Катерина Мирчевска, проф. д-р Ѓорѓи Чакарјаневски и проф. д-р Љубица Јанчева, по прегледувањето на докторскиот труд, има чест на Советот при Институтот за национална историја да му го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд „Мултикултурата во електронските медиуми на Балканот 1989-2008“ има вкупно 228 страници, а е изработен според стандардизираната методологија за изработка на ваков вид дисертации.

Во предговорот (2-7) докторандот ги дава мотивите кои го предизвикале да работи на насловената тема, која сигурно во современите услови е особено актуелна и која зазема значајно место не само во политичките агенди на современите демократски држави. Посебно ја нагласува улогата на медиумот телевизија во пренесувањето на културите на народите за меѓусебно подобро запознавање и од друга страна колку националните телевизии дозволуваат да се слушне приказната на „другиот“.

Во воведниот дел (8-13) авторот дава поопстојна анализа за термините „Балкан“ и балканизација, кои во основа, според докторандот, ја содржат во себе суштината на еден стереотип кој се однесува на „проблематичните мали држави“ кои постојано се во меѓусебна конфронтација. Со цел да се надминат конфронтациите и стереотипите, докторандот заклучува, сосема со право, дека „Балканот и Балканците мора да се обидат да се идентификуваат со еден препознатлив ракурс, внесувајќи ја сопствената духовна и историска традиција, а и самите народи на Балканот покреативно да си побараат решение за своите балкански проблеми.

Токму тоа е и предизвикот на докторандот - барањето одговори на прашањето дали е „можен нов поглед на Балканот, ново придвижување, почитување и респектирање на различностите, но сега веќе преку националните електронски медиуми и влијанието што тие го имаат.

Првата глава, насловена „Појава на телевизијата“, е поделена на четири подглави во кои докторандот се осврнува на првите почетоци на телевизијата во светски рамки, а потоа и во балканските простори.

Во овој контекст, докторандот го отвора прашањето за тоа на кого му служи медиумот, какви информации прима и во каква форма ги враќа назад. Одговорот на овие прашања докторандот го бара преку

размислувањата на некои од најеминентните светски теоретичари од областа на медиумите. Исто така, се осврнува и на прашањето како медиумите можат да се користат во сферата на мултикултурализацијата.

Особено внимание докторандот во својот докторат посветува на состојбите во македонските медиуми, човековите права и толеранцијата, слободата на изразување, пристапот на информации и сл., како основни и природни права дадени на секој човек.

Но, она на што докторандот посебно се задржува и прави опстојна анализа е улогата на електронските и печатените медиуми и нивното влијание во масовната култура. Акцентот е ставен на телевизијата како медиум во зачувувањето на историско-културниот идентитет. Во тој контекст, докторандот истакнува дека во денешни услови голема е одговорноста што ја преземаат медиумите и новинарите во зачувувањето и креирањето на историско-културниот идентитет, бидејќи тие во обработката на историските настани од поблиското и подалечното минато, преземаат улога на маркер (индикатори) на колективната меморија, па може да се случи новинарите да го стават својот авторитет над историјата. Со тоа им се дава можност да одлучуваат што е битно и значајно за една заедница, ставајќи се себеси во ситуација на објективни авторитети, за она што тие сметаат дека е интересно.

Втората глава (...) е поделена на четири подглави и основниот акцент докторандот го става на трагањето одговор на прашањето што е мултикултуризам, кој термин, по неговото влегување во вокабуларот на науката и политиката постојано трпи и претрпува нови и нови толкувања. И покрај заклучокот на докторандот дека "современите општества се мултикултурни" и дека од "двестете држави кои денес правно егзистираат во светот, скоро ниедна нема хомогена етнокултурна структура, проблемот, според него, опстојува бидејќи голем број држави, како што е познато, на хартија го признаваат мултикултурното, но во практика не го применуваат.

Докторандот, во тој контекст, дава повеќе теоретски размислувања за мултикултурализмот, од неговото појавување до денес, за да заклучи дека „мултикултуролошкото како појава во втората половина на 20 век, се уште не е ни практично ни теоретски детерминиран и се наоѓа во една фаза на перманентно истражување, докажување, научни расправи и сл.". Според него, мултикултуризмот носи нова културна енергија, која длабоко ги преиспитува досегашните политики на признавање и воедно нуди некои поинакви перспективи.

Во докторатот посебно се интересни неговите анализи на мултикултуризмот во медиумите на Балканот. Според него, основната улога на медиумите и програмата што ја нудат треба да бидат во согласност со општоприфатените стандарди за почитување на човекот, со посебен респект кон етничките, верските или со еден збор, цивилизациски дострели, а не тие да станат место каде што ќе се поттикнува „етничка или верска омраза помеѓу различните заедници". Во тој контекст, тој наведува повеќе примери за односот на медиумите кон мултикултуризмот во неколку држави на Балканот.

Според анализите на докторандот, мултикултуризмот е еден од основните фактори за демократска стабилност во општеството и прави опстојна анализа на терминот „политичка толеранција" како синоним за

мултикултурилизмот. Како пример ја зема Р Македонија. Но, и самиот е принуден да констатира дека ситуацијата во Македонија во однос на толеранцијата и меѓусебното почитување не е на некое завидно ниво, но сепак, според неговите анализи и заклучок, од ден на ден сè повеќе се наметнува „императивот за заеднички живот, иако се уште има извесни отпори и во политичките елити, посебно кај некои несовесни поединци од обете страни (Македонци-Албанци) кои сè уште мислат дека проблемите се решаваат со пушка“.

Несомнено, делот со кој докторандот суверено владее е полето на телевизијата. Овде тој е неприкосновен. Знаејќи ја улогата на телевизијата, тој со право констатира дека оној кој располага со телевизијата, може да управува и со јавното мислење. Затоа го наметнува прашањето „за каква цел, и на кој начин треба да користи телевизијата, како можност за масовно информирање. Сигурно имајќи ја предвид улогата, телевизијата која дејствува преку видот и слухот, може суверено да завладее со човековите емоции и да изврши влијание на сфаќањата на поединецот и целата средина. Затоа не случајно на телевизијата ѝ се посветува големо внимание од психолозите, политиколозите, етнологите, социолозите и сл“.

Носечката глава на докторската тема претставува третата глава (...), во која докторандот прави исцрпна анализа на состојбите во балканските националните електронски медиуми и застапеноста во нивните програми на мултикултурилизмот или на етноцентризмот. Во тој поглед, докторандот прави осврт на некои теоретичари кои даваат свои толкувања за улогата на електронски медиуми во негувањето на културните вредности на едно општество. Но, од друга страна, докторандот дава и свои размислувања посебно потенцирајќи дека „јавувајќи се како своевидна антикултура, содржините на оваа разонода, создаваат таква општествена психолошка клима, во која опстојувањето на автентични културни вредности сериозно се загрозени“.

Застапеноста на мултикултурилизмот во електронските медиуми докторандот ја разгледува низ компаративните примери на Швајцарија, Унгарија и радиотелевизиите на државите на Балканот.

Особено се интересни неговите анализи во однос на улогата на телевизијата како средство за надминување на разликите во глобалниот свет; имајќи ја предвид улогата на телевизијата, тој ќе истакне дека „денес, во светот на глобализмот, медиумите носат огромна моќ во обликувањето на одредена психолошка состојба кај личноста и групата,“ како и дека медиумите ја имаат моќта на кревање на тензиите во општеството, било во позитивна или негативна конотација.

Во однос на состојбата со медиумите во Р. Македонија, докторандот констатира, и тоа со право, дека наместо да „дејствуваат како еден мост и да го рефлектираат мултикултурилизмот во социјалните и политичките структури и со тоа да придонесат за објективна, вистинска (правилна) информација за граѓаните во одредена средина, медиумот е ставен во улога на портпарол на одредена етничка група“, и неговата констатација дека „ако се следи патот на помирувањето, а не на интересот на медиумот...телевизијата може да одигра улога на медијатор“.

На крајот од докторската теза, докторандот со право ќе заклучи дека: „денес улогата на медиумите, особено на телевизијата, е нај-

неопходна за создавање клима на разбирање, толеранција и мир меѓу народите, во глобална смисла на зборот" и од тие причини „треба да се направат многу посериозни усилби, заеднички, низ најразлични форми и секојдневно, максимално искористувајќи ги медиумите, особено преку телевизијата, како најмоќно и највлијателно средство, да ја градиме културата на мирот, соживотот, трпеливоста и меѓусебната толеранција".

Докторската теза е снабдена со потребниот научен апарат (извори, литература, кратенки) кој на тезата й дава една заокружена целина.

Имајќи го предвид горенаведеното, Комисијата за оцена на докторскиот труд „Мултикултурата во електронските медиуми на Балканот 1989-2008", изработен од м-р Мишо Нетковски, со задоволство му предлага на Советот на ИНИ да го прифати извештајот и да дозволи одбрана на докторскиот труд.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Тодор Чепрегенов с.р.

Проф. д-р Катерина Тодороска с.р.

Доц. д-р Катерина Мирчевска с.р.

Проф. д-р Ѓорѓи Чакарјаневски с.р.

Проф. д-р Љубица Јанчева с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА
ПО ГРУПАТА ПРЕДМЕТИ: ФАРМАКОГНОЗИЈА, ФИТОХЕМИЈА И
ФАРМАЦЕВТСКА БОТАНИКА, НА ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ
ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, на својата XV редовна седница одржана на 6.V.2011 година, одреди Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања за групата предмети: фармакогнозија, фитохемија и фармацевтска ботаника, по конкурсот објавен во весникот “Утрински весник”. На конкурсот се пријави само еден кандидат. Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Светлана Кулеванова, проф. д-р Анета Димитровска и проф. д-р Билјана Бауер-Петровска, по пријавата на д-р Ѓоше Стефков, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Ѓоше Стефков е роден на 11.12.1973 година во Струмица. Основното и средното образование ги завршил во Скопје со континуиран одличен успех.

Во учебната 1992/93 год. се запишал на студии на Фармацевтскиот факултет во Скопје и ги завршил во 1998 година со среден успех 9,47 со одбрана на дипломска тема на Институтот за фармакогнозија. Во 1999 го положил стручниот испит.

За време на студиите бил претседател на Студентската асоцијација и е еден од основачите на Научноистражувачкото студентско здружение. Учествовал на голем број студентски научни конгреси и проекти. Прогласен е за најдобар студент во 1996 година.

Во учебната 1999/2000 год. се запишал на постдипломски студии по фармакогнозија на Фармацевтскиот факултет во Скопје, и со успех ги положил предвидените испити. На 15.VI 2005 година, со одбрана на магистерскиот труд под наслов “Фармакогностички испитувања на видот *Teucrium polium* и други претставници од родот *Teucrium* од флората на Р. Македонија”, се стекнал со звањето магистер на фармацевтски науки. На 25.III 2011 година, со одбрана на докторската дисертација под наслов “Етнофармакологијата како појдовна основа за проучување на растителни сировини со антидијабетично дејство”, се стекнал со звањето доктор на фармацевтски науки. Во 2004 година ја започнал специјализацијата по специјалноста лековити растенија и специјализирал во 2009 година. Во 2008 година ја започнал специјализацијата по специјалноста аналитика на лекови.

Со одлука на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет бр. 02-515 од 17.VII 2000 година е избран за помлад асистент и е вработен на Фармацевтскиот факултет.

Во 2000/2001 бил на отслужување на воен рок во Армијата на Р. Македонија.

Во 2005 година е избран во звањето асистент за групата предмети: фармацевтска ботаника, фармакогнозија и фитохемија, на која позиција е реизбран во 2008 година.

Наставна, научноистражувачка и стручна активност

Ас. Ѓоше Стефков, во рамките на активностите на Институтот за фармакогнозија, од октомври 1998 год, активно е ангажиран во изведувањето на практичната настава по предметите општа ботаника, фармацевтска ботаника, фитохемија и фармакогнозија. Активно е вклучен во работата на Центарот за испитување и контрола на лекови при Фармацевтскиот факултет во Скопје.

Во 1999 година успешно го завршил курсот за анализа на етерични масла со гасна хроматографија организиран од Институтот за испитување на лековити билки

„Д-р Јосиф Панчиќ“ од Белград, Србија и Црна Гора.

Има неколку студиски престои на високообразовни институции во странство, и тоа:

- во 2000 година на Фармацевтскиот факултет во Софија, Бугарија;
- во 2004 година, на Бугарската академија на науки, Институт за органска хемија со центар за фитохемија и на Институтот за применета ботаника, Софија, Бугарија;
- во 2007 година, на Факултетот за фармацевтски науки во Копенхаген, Данска;
- во 2008 година, на Медитеранскиот агрономски институт во Ханија, Грција.

Учествувал и учествува активно во научноистражувачката работа на Институтот во проектите:

1. *Хемотаксономски, фитохемиски и фармакогнозиски испитувања на родовите Teucrium, Calamintha, Acinos, Aatureja, Clinopodium и Micromeria (Lamiaceae) во флората на Р. Македонија (1999-2001);*
2. *Проучување на растителни видови од македонската флора од аспект на антиоксидативната активност и можни хепатопротективни ефекти (2004-2006);*
3. *Хемиска карактеризација на диворастечки медицински и ароматични растенија од фам. Lamiaceae и оценка на можностите за нивно култивирање (2005-2006);*
4. *South East European Development Network for Conservation of Plant Genetic Resources (2004-2011);*
5. *Конзервација на растителни генетски ресурси за храна и земјоделство во средна и источна SEEDNet Project: Genetic Structure of Dalmatian Sage (Salvia officinalis L.) Populations: A Model for a Collaborative Research on MAP Genetic Resources (2009 -тековно);*
6. *SEE-ERA. NET Research Project: Exploring the molecular biodiversity of medicinal and aromatic plants (2007-2008);*

7. *Conservation and Characterization of Oregano (Origanum vulgare L.) wild population in Europe, financed by ECPGR (bioversity), Medicinal and Aromatic Plants working group (MAPs working group) (2010-2011);*
8. *Карактеризација на хемискиот состав и биолошката активност на видовите Pinus spp., Pinaceae и Juniperus spp., Cupressaceae од македонската флора и проценка на можностите за нивна употреба во медицински и други комерцијални цели (2010-2012);*

Во рамките на своите стручни активности учествува во проектот за изработка на Стратегијата за биолошка разновидност на Р. Македонија и е еден од авторите на Студијата за состојбата на биолошката разновидност на Р. Македонија. Работи на полето на зачувување и одржливо искористување на медицинските и ароматичните растенија. Вклучен е во повеќе регионални и национални стручно-едукативни проекти за проценка и одржливо користење на растителните ресурси, како и воспоставување на конвенционално и органско производство на лековити растенија, а коавтор е и на две книги. Претставник е во Европската кооперативна програма за зачувување на растителните генски ресурси, како активен член во работната група за медицински и ароматични растенија. Претседател е на работната група за медицински и ароматични растенија при СЕЕДНет-мрежата. Член е на Македонското фармацевтско друштво и на Македонското еколошко друштво. Како член на Македонското еколошко друштво учествувал во реализација на повеќе еколошки проекти, во изработката на студијата за проценка на продукција на боровинки на Осоговските Планини и препораки за нивно одржливо користење како и раководител на студијата за Тигрсет комарец на територијата на Р.Македонија. Активно го користи англискиот јазик.

Во досегашниот работен период кандидатот е автор и коавтор на повеќе научни и стручни трудови со кои учествувал на домашни и на меѓународни конгреси и симпозиуми.

Објавени стручни и научни трудови

До изборот за асистент, кандидатот има објавено вкупно 32 труда и 2 книги рецензирани во Билтенот на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" бр.953 од 2008 година.

Научни трудови, соопштенија и книги објавени по последниот избор:

33. Karapandzova M., Stefkov Gj., Trajkovska-Dokic E., Kadifkova Panovska T., Petrovski O., Kulevanova S. Chemical composition of essential oil of *Pinus peuce* (Pinaceae) from Macedonia and its antimicrobial activity. *Planta Med.* 76: 1298 (P424) (2010).

Определена е содржината на етерично масло од гранки и шишарки од растението молика *Pinus peuce* (Pinaceae) собрано од 4 локации во националниот парк Пелистер во Р. Македонија. Извршена е анализа на

составот на поодделните примероци на добиеното етерично масло и идентификувано е повеќе од 95% од присутните компоненти. Резултатите од испитувањата на антимикробното дејство покажуваат висока сензитивност на некои бактерии кон ова етерично масло.

34. Petreska J., Stefova M., Ferreres F., Moreno D.A., Tomas-Barberan F.A., Stefkov G., Kulevanova S., Gil-izljiuredo A. Potential bioactive phenolics of Macedonian *Sideritis* species used for medicinal "Mountain tea". *Food Chemistry*, 125: 13-20, (2011).

Извршена е целсна анализа на полифенолниот состав на екстрактите добиени од неколку видови на шарпланински чај *Sideritis* spp. Шарпланинскиот чај е лековито растение што традиционално се употребува на просторите на Балканот. Во полифенолниот состав на екстрактите доминираа фенилетаноидите и флавоноидните хетерозиди.

35. Petreska J., Stefkov G., Kulevanova S., Alpieva K., Bankova V., Stefova M. (2011) Phenolic compounds of Mountain tea from the Balkans: LC/DAD/ESI/MSn profile and content, *Natural Product Communication*, 6: 1, 21-30 (2011).

Со користење на течно-масен хроматограф (LC/DAD/ESI/MSn) извршена е анализа на полифенолниот состав на голем број примероци од различни видови од родот *Sideritis* што традиционално се користат. Идентификувани се сите составни компоненти и определена е нивна содржина. Воедно извршена е и споредбена статистичка анализа на главните компоненти во различните примероци што потекнуваат од различни локалитети од балканските простори.

36. G. Stefkov, Svetlana Kulevanova, Biljana Miova, Suzana Dinevska-Kjovkarovska, Per Molgaard, Anna Jager, Knud Josefsen, Effects of *Teucrium polium* ssp. *capitatum* flavonoids on the lipid and carbohydrate metabolism in rats, *Pharmaceutical Biologz*, (2011), *in press*.

Испитувано е антидијабетичното и антилипидемичното дејство на белиот подабец *Teucrium polium* ssp. *Capitatum*, собран од Македонија кај лабораториски стаорци. Извршена е хемиска карактеризација на испитуваниот екстракт и е утврден флавоноидниот состав. Извршена е проценка на инсулинотропниот ефект на екстрактот врз културан на ткиво-инсулинома клетки и ефектот е спореден со оној на вештачки приготвена смеса на флавоноиди.

37. Lj. Melovski, S. Hristovski, Gj.Stefkov, A. Jankovski, M. Janchevska. Assessment of the blueberries production on Osogovo mtn. and recommendations for their sustainable use. MES Report (2009).

Извршена е опсежна студија за продуктивната способност на модрите боровинки. Со анализа на сателитски снимки утврдени се површините под модра боровинка на Осоговските Планини. Експериментално е определено количеството на боровинки како и продуктивниот потенцијал на популациите во тој регион.

38. Gj. Stefkov, S. Hristovski, D. Prelic, A. Cvetkovska-Gjorgjievska, T. Mitev. Asian tiger mosljuito (*Aedes albopictus* Skuse, 1894) in R.Macedonia. WHO report (2010).

Под закана за проширување на неколку видови болести пренесувани од комарци, на територијата на Р.Македонија е извршена потрага по присуство на тигрестиот комарец *Aedes albopictus* Skuse. Овој комарец е вектор на неколку болести, а воедно неговата појава во Медитеранот претставува и биоиндикатор за глобалното затоплување. По опсежно пребарување на локалитетите, со најголема веројатност и потенцијал таму да биде населен овој инвазивен вид, беше утврдено отсуство на овој вид комарец. Воедно, направена е и листа на други пронајдени видови на комарци во Р.Македонија.

Учебни помагала:

1. С. Кулеванова, М. Карапанцова, Ѓ. Стефков. Практикум за вежби
Фармакогнозија

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија едногласна е во мислењето дека д-р Ѓоше Стефков, во целокупната негова досегашна работа, покажува одлични резултати, како во наставно-образовната, така и во научноистражувачката работа. Во извештајниот период, кандидатот темелно и совесно ги извршува сите поставени задачи и се ангажира за понатамошно научно и стручно усовршување. Сето ова укажува дека тој се развива во добар научен, стручен и педагошки работник, со што ги исполнува сите предуслови за негов понатамошен успешен развој како во наставната така и во научната област со која се занимава.

Ценејќи ги досегашните активности на д-р Ѓоше Стефков, сметаме дека во целост ги исполнува условите за избор во звањето доцент и затоа ни претставува чест и задоволство на Наставно-научниот совет да му предложиме да го избере во звањето доцент за групата предмети: фармакогнозија, фитохемија и фармацевтска ботаника при Фармацевтскиот факултет во Скопје.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Светлана Кулеванова, с.р.

Проф. д-р Анета Димитровска, с.р.

Проф. д-р Билјана Бауер-Петровска, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Ѓоше Димитар Стефков

Институција: Фармацевтски факултет - Скопје

Научна област: медицински науки и здравство

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Одржување на вежби (лабораториски, аудиториски или изработка на семинарски труд)	39,9
2	Консултации со студенти	0,74
3	Интерна скрипта од вежби	3
	Вкупно	43,64

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активноста:	Поени
5	Одбранета докторска теза	8
6	Одбранета магистерска работа	4
7	Одбранета здравствена специјализација	2
8	Учесник во национален научен проект	3
9	Учесник во меѓународен научен проект	20
10	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор ¹	18,78
	Вкупно	55,78

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Учество во промотивни активности на Факултетот/Институтот - 2008/2009; 2009/2010; 2010/2011	1,5
Дејности од поширок интерес		
2	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект - соработник	3
Вкупно		4,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		43,64
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		55,78
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ		/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		4,5
Вкупно		103,92

Во прилог на НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Одржани вежби и консултации во последната 2010/2011 година

Година	Предмет	Вк. часови	Вк. студенти	Поени вежби	Поени консултации
2010/2011	Фитохемија	300	130	18,0	0,26
	Фармакогнозија	245	150	14,7	0,3
	Општа и клеточна биологија	120	90	7,2	0,18
ВКУПНО				39,9	0,74

Интерна скрипта од вежби

Ред. Број	Наслов	Поени
1	Практикум по фармакогнозија	3

Во прилог на НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Наслов	Поени
1	Докторска теза “Етнофармакологијата како појдовна основа за проучување на растителни сировини со антидијабетично дејство”	8
2	Магистерска работа “Фармакогностички испитувања на видот <i>Teucrium polium</i> и други претставници од родот <i>Teucrium</i> од флората на Р. Македонија”	4
3	Здравствена специјализација “Идентификација и содржина на флавоноиди во видовите <i>Teucrium chamaedrys</i> , <i>Teucrium montanum</i> и <i>Teucrium polium</i> со користење на техниката на LC-DAD-ESI-MS”	2

Учесник во научни проекти по избор во звањето асистент

Ред.бр.	Име на проектот	Поени
1	Карактеризација на хемискиот состав и биолошката активност на видовите <i>Pinus spp.</i> , <i>Pinaceae</i> и <i>Juniperus spp.</i> , <i>Cupressaceae</i> од македонската флора и проценка на можностите за нивна употреба во медицински и други комерцијални цели (2010-2012)	3
2	South East European Development Network for Conservation of Plant Genetic Resources (2004-2011)	5
3	Конзервација на растителни генетски ресурси за храна и	5

	земјоделство во средна и источна SEEDNet Project: Genetic Structure of Dalmatian Sage (<i>Salvia officinalis</i> L.) Populations: A Model for a Collaborative Research on MAP Genetic Resources (2009-тековно)	
4	SEE-ERA. NET Research Project: Exploring the molecular biodiversitz of medicinal and aromatic plants (2007-2008);	5
5	Conservation and Characterization of Oregano (<i>Origanum vulgare</i> L.) njild population in Europe, finance bz ECPGR (bioversitz), Medicinal and Aromatic Plants njorking group (MAPs njorking group) (2010-2011)	5
Вкупно		23

Избор на објавени трудови по избор во звањето асистент

Ред.бр.	Автори и наслов	%	Поени
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор			
1	Karapandzova M., Stefkov Gj., Trajkovska-Dokic E., Kadifkova Panovska T., Petrovski O., Kulevanova S. Chemical composition of essential oil of <i>Pinus peuce</i> (Pinaceae) from Macedonia and its antimicrobial activitz. <i>Planta Med.</i> 76: 1298 (P424) (2010).	60	4,92
2	Petreska J., Stefova M., Ferreres F., Moreno D.A., Tomas-Barberan F.A., Stefkov G., Kulevanova S., Gil-izljiuredo A. Potential bioactive phenolics of Macedonian <i>Sideritis</i> species used for medicinal "Mountain tea". <i>Food Chemistrz</i> , 125: 13-20, (2011).	60	5,76
3	Petreska J., Stefkov G., Kulevanova S., Alpieva K., Bankova V., Stefova M. (2011) Phenolic compounds of Mountain tea from the Balkans: LC/DAD/ESI/MSn profile and content, <i>Natural Product Communication</i> , 6: 1, 21-30 (2011).	60	4,08
4	Gj., Stefkov, S., Kulevanova, S., Miova, B., Dinevska -Kjovkarovska, S., Josefsen, K., Jager K., and Molgaard. P. Effects of <i>Teucrium polium</i> spp. <i>capitatum</i> flavonoids on the lipid and carbohydrate metabolism in rats. <i>Pharmaceutical Biology</i> . <i>In press</i>	60	4,02
Вкупно			18,78

Во прилог на СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Дејности од поширок интерес		Поени
	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект - соработник	
1	HARVESTING AND ENGINEERING THE BIOCHEMICAL AND GENETIC DIVERSITY OF PLANT TERPENOID NATURAL PRODUCTS (ACRONYM: TERPLANT), FP7-KBBE-2008-3-1-01:	1
2	REINFORCEMENT OF RESEARCH POTENTIAL FOR MONITORING OF ENVIRONMENTAL DISTRIBUTION AND FATE OF CHEMICAL AND BIOLOGICAL CONTAMINANTS AND HUMAN HEALTH RISK ASSESSMENT (ACRONYM: ENCOMON), FP7-REGPOT-2009-1:	1
3	REINFORCEMENT OF S&T POTENTIAL OF THE CENTER FOR NATURAL PRODUCTS RESEARCH (ACRONYM:NATURPROCENTRUM) REGPOT-2011-1:	1
Вкупно		3

Рецензентска комисија

Проф. д-р Светлана Кулеванова, с.р.

Проф. д-р Анета Димитровска, с.р.

Проф. д-р Билјана Бауер-Петровска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МЕТОДИЧКИ МОДЕЛИ ЗА РАЗВОЈ НА МАТЕМАТИЧКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р АГИМ РУШИТИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, избрани сме за членови на Комисијата за оценка на докторската дисертација под наслов: *Методички модели за развој на математичките компетенции* изработена од кандидатот м-р Агим Рушители.

Комисијата во состав: проф. д-р Снежана Адамческа, проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска и проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревик, проф. д-р Вера Стојановска и проф. д-р Анета Баракоска до Наставно-научниот совет го доставува следниов

И з в е ш т а ј

Докторската дисертација под наслов: *Методички модели за развој на математичките компетенции* елаборира мошне значајно прашање кое е актуелно во сите сфери на образовниот процес, во сите степени на образование и во сите програмски подрачја чии цели и содржини имаат егзактен карактер. Во трудот се елаборирани неколку аспекти на наставата по математика: процесно-изведбени димензии на наставата по математика, поставеноста на математиката како наставен предмет со специфични цели и содржини, стекнувањето на математичките компетенции кај учениците и моделите и стратегиите на поучување и учење како изграден механизам за освојување и усвојување и развој на математичките знаења, вештини и способности.

Укажуваме на фактот дека трудови од областа на математичкото програмско подрачје особено од аспект на изведбените елементи кај нас мошне ретко се прифаќаат како теми за научна елаборација. Трудот на кандидатот м-р Рушители е меѓу првите во Република Македонија кој се зафаќа со овој мошне сложен и суптилен проблем.

Стекнувањето и развојот на компетенции во рамките на математичкото програмско подрачје претставува предизвикувачко прашање како од аспект на методичките модели на работа со децата, така и од аспект на филозофско-теоретската поставеност на математиката како наука и како наставен предмет. Од тие причини кандидатот м-р Рушители го елаборира прашањето за историскиот развој на математиката од почетокот на човековата цивилизација до денес, етапите на развој на наставата по математика и методичките димензии на изведба кои се движат од периодот кога математиката се третираше како филозофија на количините до денес кога носечки принцип на напредокот и технолошкиот прогрес воопшто се темели на математизацијата на сите сфери на науките.

Трудот е конципиран од неколку глобални делови: теоретски основи на проблемот, методолошки компоненти на истражувањето, анализа и

интерпретација на добиените резултати и прилози во вид на инструменти користени во анализата на изворите и конкретните истражувачки ситуации. Трудот содржи 396 страници компјутерски обликуван текст и 120 наведени релевантни извори од домашни и странски автори.

Во теоретскиот дел на трудот кандидатот м-р Рушители прави опстојна анализа и во историскиот осврт на математиката како научна дисциплина укажува дека математичкиот јазик е јазик на сите науки кои своите сознанија се стремат да ги изразат прецизно, точно и конзистентно. Во тој дел истовремено се елаборирани деталите и димензиите на европската референтна рамка на клучните компетенции кои се стекнуваат и се развиваат со изучување на принципите, законитостите и носечките начела, предметот, целите и задачите и фундаменталните поими на математиката како наставен предмет, но и како научна дисциплина.

Посебен акцент во теоретскиот дел од трудот м-р Рушители става на основните наставни принципи во математиката: принцип на сознајност, принцип на активност, принцип на нагледност, принцип на достапност, принцип на систематичност и последователност, принцип на индивидуален пристап и диференцирана работа во поучувањето, принцип на трајност на знаењата, умеењата и навиките. Според кандидатот остварувањето на барањата на основните принципи во наставата по математика е условено од развојот на математичкото мислење, процес кој се одвива преку мисловните операции: анализа и синтеза, компарација, идентификација, апстракција и заклучување по индукција, по дедукција, по аналогија и интуиција. Овие мисловни операции кандидатот ги става во функција на интелектуалниот развој на децата како основен предуслов за совладување на математичките сознанија и вештини.

Носечка тема во теоретскиот дел на докторската дисертација е елаборацијата на математичките модели кои придонесуваат за развој на математичките компетенции кај децата. М-р Рушители математичките модели ги систематизирал во неколку глобални групации: дидактичко-математички ригидни модели (вербални модели и модели на визуелно-практични активности, модели на памтење и меморирање како модели на рецептивно учење), креативно-творечки модели (рецептивно-естетски, есејско-синтетички, проектни пристапи и алгоритамски математички модели). Како посебни математички модели се издвоени оние кои се засновуваат на познатата Блумова таксономија која обезбедува ефективност во процесите на развивање математички компетенции.

Во неколку поглавја на теоретскиот дел од докторската дисертација м-р Рушители прави осврт на методичките компоненти на наставата по математика укажувајќи на значењето, видовите, фазите на решавање, артикулационите етапи на часот и согледување на математичкиот проблем во процесот на решавање задачи. Според кандидатот наставниот час по математика треба да има јасно изградена стратегија на реализација на целите. Во таа смисла во трудот се елаборирани оперативно-изведбените наставни стратегии: егземпларна, евристичка, истражувачка стратегија и стратегијата на критичко мислење, со користење на повеќе методи на поучување и методи и техники на учење,

почнувајќи од варијантите на методите на усно излагање, преку програмираното учење до проблемската настава по математика.

Укажувајќи на клучната улога на наставникот и неговиот стил на работа, м-р Рушители ги истакнува елементите на математичките компетенции кои се засновуваат на основната математичка писменост, степен на совладаност на математичката терминологија и симболика како стандарди за идентификација на учењето со разбирање.

Вториот глобален дел од трудот ги содржи методолошките компоненти на истражувањето. Ги презентираме најрелевантните од нив:

Предметот на истражувањето: овој труд се однесува на утврдување на поврзаноста и влијанието на математичките модели на развојот на математичките компетенции. Тоа се реализира низ два дијагностички облици, едниот низ призмата на учениците, односно нивните импресии, проследена со тест на знаење по математика, а другиот преку искусствените проценки на наставниците и нивните професионални забелешки.

Цел на истражувањето

Во контекст на досегашниот осврт на третирање на проблемот и предметот на истражување, произлегува општата цел на истражувањето, заснована врз концептот на влијанието на математичките модели за развој на математичкото мислење и математичката писменост.

Основната цел на истражувањето е дијагностицирање на состојбите во однос на можностите за развојот на математичките компетенции, кои се резултат на примената и влијанието на математичките модели кај учениците на основношколска возраст.

Мотив за истражување

Недоволната истраженост на проблематиката поврзана со развојот на математичките компетенции во теориски, посебно во емпириски рамки во Република Македонија, претставува главен мотив за преземеното истражување. Резултатите од истражувањето се драгоцени од следниве аспекти:

- Би дале подобар увид дали и колку математичките модели се присутни во наставата по математика и какво е нивното влијание врз развојот на математичките компетенции кај учениците;
- Ќе помогнат во преземањето одредени соодветни чекори (институционално и надвор од неа) за подобрување на математичките компетенции на учениците во основношколска возраст;
- Ќе придонесат за постигнување поголема институционална ефикасност и ефикасни решенија, како да се изградат модели кои се во чекор со развојното унапредување на педагошката и математичката наука, како

носителите на општообразовната компетентност на генерациите, а пред сè школската генерација.

Оправданост на истражувањето

Оправданоста на истражувањето може да се набљудува низ неколку димензии и тоа:

- Општествена,
- Институционална,
- Индивидуална.

Општествената димензија би значела придонес на новите теориски и емпириски сознанија и пристап кој се однесува на развојот на математичките компетенции кај учениците.

Институционалната димензија бара подобрување и иновирање на нови педагошки решенија за развој на математичките компетенции, како дел од наставничката стратегија за реализација на наставата по математика.

Индивидуалната димензија се однесува на примената на математичките модели кои ќе придонесат за развој на нови мотивациони механизми на учениците.

Дефинирање на основните поими во истражувањето-концептуализација

Според насловот, основни поими на ова истражување се методичките модели и математичката компетентност.

Методички модели - Најопшта одредба на моделот претставува поедноставено прикажување на реалноста, со задржување на суштинските, битните карактеристики на некоја појава.

За потребите на ова истражување, како работна дефиниција на методичките модели ќе ја користиме одредбата дека „методичкиот модел претставува комбинација на методски пристапи, форми, стратегии и средства, на ниво на најмалата организациона единица на наставата – наставниот час“.

Компетенции, компетенцијата и математички компетенции - Категоријата на компетенции и компетентност е воведена во образованието и во управувањето со човечките ресурси, со цел да се надмине ривалството помеѓу образованието (општа подготовка за која било работа) и обуката (посебна подготвеност за вршење конкретни работни задачи и функции).

Вид на истражување

Според степенот на општоста, ова истражување е *фундаментално*, по својата дисциплинарна припадност е *општествено*, и уште поконкретно *дигитално-методичко*.

Според временскиот интервал е *трансферално* бидејќи се реализира за краток временски период. Според предметот, тоа е *интердисциплинарно*

истражување, бидејќи предметот на истражување е во доменот на наставно-научни дисциплини и области како што се: педагогијата, психологијата, дидактиката и други.

Истражувачка парадигма

Истражувањето ја следи квалитативната истражувачка парадигма што преставува продлабочено навлегување во природата на појавата на ограничен број објекти со квалификација на дел од добиените податоци чија фреквенција е значителна. Истражувањето е сведено на интерпретација на констатираните согледувања.

Хипотези на истражувањето

Генерална хипотеза

Примената на методички модели од броеви и операции со броеви во наставата по математика значително влијае врз развојот на математичките компетенции за броеви и операции со броеви кај учениците од одделенска настава во деветгодишното основно образование.

Помошни хипотези

1. Секојдневната наставна работа на наставниците зависи од возраста и работното искуство;
2. Мислењето на наставниците колку развојните проекти придонесуваат за подобрување на методско-дидактичката реализација на наставата, методичките компетенции кај нив и кај учениците зависи од возраста, работното искуство и степенот на образование на наставниците;
3. Начинот на работа на наставниците од одделенска настава со учениците зависи од возраста, работното искуство и степенот на образование;
4. Мислењето на наставниците од одделенска настава за важноста и соодветноста на содржините по математика на возраста на учениците од одделенска настава не зависи од возраста, работното искуство и степенот на образование;
5. Користењето на секој од методичките модели од страна на наставниците во одделенска настава за развивање на компетенциите за операциите со природни броеви, како и за разбирање на нивните својства во наставата по математика зависи од одделението;
6. Користењето на методичките модели од страна на учениците при решавање на методичките модели зависи од одделението.

Варијабли на истражувањето

а) Независни варијабли

Како независни варијабли во истражувањето се определени следниве:

- Полот на наставниците;
- Возраста на наставниците;

- Степенот на образование на наставниците (образовната структура на наставниците);
- Должината на работното искуство на наставниците;
- Наставниот јазик;

како и наставните планови и програми, учебниците и други документи кои го третираат воспитно-образовниот процес; фактичката состојба во воспитно-образовната средина; стручното и педагошкото усовршување на наставниците.

б) Зависни варијабли

- Степенот на педагошките компетенции на наставникот;
- Степенот на примена на методичките модели;
- Потребата од стручно усовршување на наставниците;
- Степенот на посетеност на интерни и екстерни развојни проекти;
- Степенот на користење на методичките модели во наставата;
- Третманот на ученикот од страна на наставникот;
- Ставовите на наставниците.

Во текот на истражувањето дојдоа до израз и други варијабли, но тие не влијаеја директно врз резултатите од истражувањето и се држеа под контрола.

Индикатори

Индикатори на независните варијабли

- Пол: а. Машки; б. Женски.
- Возраси: стратификувани групи а. До 29 години; б. Од 30-39 години; в. Од 40 до 50 години; г. Над 50 години.
- Образование: највисок стекнат степен на образование а. ВШС; б. ВСС; в. Научен степен (м-р и д-р); г. Друго.
- Работно искуство во наставата: а. До 5 години; б. Над 5 до 10 години; в. Од 11 до 20 години; г. Од 21 до 30 години; д. Над 30 години.
- Наставен јазик: а. Македонски; б. Албански; в. Турски; д. Друг јазик.

Индикатори на зависните варијабли:

Степен на примена на математичките модели.

Популација и примерок на истражувањето

Популација на истражувањето се основните училишта во Република Македонија. Примерокот на истражувањето е стратификуван, односно за испитувањето е избран стратификуван примерок, со цел примерокот да биде што порепрезентативен.

Избрани се вкупно 1294 ученици за тестирање по математика (и тоа само на два наставни јазици: македонски (875 ученици) и албански (374 ученици)).

Вкупниот број избрани училишта опфатени во истражувањето изнесува 62, додека бројот на испитани наставници изнесува 164.

Учесници во истражувањето се наставниците од основните училишта во Република Македонија, од следниве општини, односно населени места: Уларци-Чешиново, Облешево-Чифлик, Кочани, Оризаре-Кочани, Кичево, с. Сербица-Кичево, с. Стрелце-Кичево, с.Речице-Тетово, с.Теарце-Тетово, Тетово, Гостивар, с. Градец-Врапчиште, Неготино, Росоман, Струмица, Демир Капија, с. Ваташа, с. Сопот, Гевгелија, Кавадарци, Велес, Струмица, с. Романовце-Куманово, с. Агино Село, Романовце - Куманово, с. Черкезе - Куманово, Куманово, с. Драслајци, Лиѓани - Струга, с. Дологожде-Струга, Струга, Скопје, Охрид, с. Крањ - Ресен, Ресен, Битола, Прилеп.

Примерокот на наставници е изедначен според различните критериуми: пол, степен на возраст, работно искуство, образование, урбана и рурална средина, наставници кои (не) посетувале семинари (преку проекти) за користење методички модели во наставата и др.

Општиот профил на наставник во одделенска настава, кој е опфатен во примерокот на истражувањето е 96,34% со завршено више или високо образование, 74,39% имаат наставно искуство над 10 години, 63,41% се на возраст над 40 години и 78,04% се жени.

Методи на истражувањето

Во истражувањето е користено теоретско-аналитичка методологија, со следниве варијанти:

- *Дескриптивен метод*: со кој се опишува појавата и нејзините карактеристики;
- *Каузален метод*: со кој е испитуван причинско-последичната поврзаност помеѓу основните вариабли во истражувањето (примена на математичките модели и развој на математичките компетенции);
- *Аналитичко-синтетички метод*: кој е применет со цел појавата и варијаблите поврзани со него да се согледаат низ аналитичко-синтетичка призма.

Техники на истражувањето

Во истражувањето се користени следниве техники на истражување:

- *Анкетирање* – за да дојдеме до собирање на потребните податоци за ова истражување, неопходна беше и постапката на анкетаирање. Со анкетаирањето се добиени и мислења од реализаторите на наставата по математика, за искуствата од практикуваните методички модели во развојот на математичките компетенции.

Значи, анкетаирањето на наставниците и учениците се изврши со цел да се добијат основни сознанија за проблемот и предметот на истражувањето.

- *Интервју*: Реализација на интервјуте со наставници и ученици, со цел да се добијат компаративни сознанија за нивните одговори.

Инструменти на истражувањето

- *Тести на знаење за мерење на математичката компетенција на учениците од IV одделение, одделенска настава, во деветгодишното основно образование.*

- *Прашалник за учениците за испитување на влијанието на математичко-методичките модели за развој на математичките компетенции.*

- *Прашалник за наставниците за испитување на влијанието на математичко-методичките модели за развој на математичките компетенции.*

Со примената на истражувачките методи и техники кандидатот м-р Рушити регистрира неколку глобални заклучоци кои се однесуваат на следниве прашања:

Со теоретските проучувања, а особено со поголемиот дел од емпириските резултати согледано е дека математичките модели во наставата имаат голема сознајна вредност и преставуваат добро средство (јазик) за истражување на принципите кои се засноваат врз две основни карактеристики: Модели засновани врз математички поставени принципи и математичка карактеризација или опис на некој феномен или процес.

Исто така, како резултат на теоретското поучувањето неопходно е да се апострофираат некои клучни прашања поврзани со математичките модели: Како може да се моделира процесот на учење на математика, процесот на настава по математика, кои модели на настава се најефикасни и како може да се моделираат математичките содржини на учење?

Истражувањето покажа дека: во понатамошно разгледување на математичките модели, потребно е да се дефинираат некои општи цели, да се откријат начините за моделирање во областа на учењето и наставата, да се утврди која од структурите и функциите треба да ги поседува математичкиот модел за да биде ефикасен во процесот на учење и да се мери, каков придонес може да има современиот начин на математичкото моделирање, кога во прашање е образовниот процес.

Со цел да се испитаат и да се идентификуваат математичките компетенции, во трудот теориски се елаборирани и емпириски се проверувани осум карактеристични способности на учениците, и тоа: 1. *Математичко мислење и заклучување*, 2. *Математичко аргументирање*, 3. *Комуникација*, 4. *Моделирање*, 5. *Постапување и решавање на проблемите*, 6. *Презентирање*, 7. *Користење симболи на формалниот и техничкиот јазик*, како и на операциите, 8. *Користење алати и технологија*.

Поединечното користење и тестирање на наведените осум компетенции не е секогаш погодна за развој на математичките компетенции. Од тие причини во трудот поради ефикасно и успешно мерење на математичката писменост, наведените способности се сместени во три поголеми групи на компетенции: репродукција, поврзување и рефлексija.

1. *Репродукција (дефиниција, пресметување со едноставни алгебарски операции)* – Способностите за репродукција, во прв ред, се однесуваат на репродукција на научените знаења.

2. *Поврзување (и интерпретација за решавање на проблемите)* – Способностите за поврзување се однесуваат на решавање на проблемите кои не се

потполно рутински, но сè уште содржат познати постапки и барат релативно мала математизација.

3. *Рефлексција (математичко размислување, генерализација, анализа и целосниот увид)* – Множеството на рефлексии ги обединува способностите кои содржат елементи на длабоко премислување (рефлексција), со кои успешно би се решил проблемот.

Заклучок и предлог

Докторската дисертација на тема: *Методички модели за развој на математичките компетенции*, поднесена од кандидатот м-р Агим Рушители претставува мошне сериозна научноистражувачка студија, научна понуда на проблем кој може и треба да се истражува во сферата на образовниот систем во Република Македонија. Понудениот проблем актуализира мошне значајни аспекти на изнаоѓање начини за подобрување и осовременување на воспитно-образовниот процес во задолжителното образование. Бројните причини за недоволна ефикасност на образованието кај нас често се детектираат токму во процесите на недоволна застапеност на стратегии кои се насочени кон образовните излези во вид на глобални или програмски компетенции во рамките на едно подрачје кои учениците со различни потенцијали ги усвојуваат и ги развиваат во сите развојни подрачја и сфери. Во изработената докторска дисертација се проблематизира прашањето за различните пристапи на поучување во математичкото програмско подрачје и постигнувањата на учениците кои се резултат на бројни фактори: стил на работа на наставникот, конкретизација на апстрактните поими и релации, усвоеност и користење на математичката терминологија, мотивација за учење и сл. Во емпириското истражување на докторската дисертација се добиени и се презентирани драгоцени резултати и сознанија кои се одраз на нашата наставна практика и искуства често критикувани како недоволни, несоодветни или неефективни во смисла на разбирање на математичките законитоски, принципи и теории и нивна практична примена.

Со особена чест и задоволство членовите на Комисијата на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет му предлагаат Извештајот за докторската дисертација под наслов: *Методички модели за развој на математичките компетенции*, поднесен од кандидатот м-р Агим Рушители да го усвои и да одобри јавна усна одбрана на трудот.

Скопје, 20.5.2011 г.

Членови на Комисијата:

1. Проф. д-р Снежана Адамческа, с.р.
2. Проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, с.р.
3. Проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревик, с.р.
4. Проф. д-р Вера Стојановска, с.р.
5. Проф. д-р Анета Баракоска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОРАБОТНИК ВО ИНСТИТУТОТ ЗА КУЛТУРНО И
ДУХОВНО НАСЛЕДСТВО НА АЛБАНЦИТЕ – СКОПЈЕ

Врз основа на јавно објавениот конкурс на 08.04.2011 год. на дневниот весник „Факти“ за прием на *еден научен соработник во секторот Албански јазик*, Научниот совет на Институтот за културно и духовно наследство на Албанците – Скопје на својата редовна седница одржана на 13.05.2011, со Одлуката бр. 0201-98/2 нè избра за членови на Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Кемал Мурати (Институт за духовно културно наследство на Албанците – Скопје), д-р Букурије Мустафа (Институт за духовно културно наследство на Албанците – Скопје) и проф. д-р Авзи Мустафа (Катедра за албански јазик и книжевност, Филолошки Факултет „Блаже Конески“ – Скопје). Врз основа на соодветната документација на пријавените кандидати, Комисијата му го доставува на Научниот совет овој:

ИЗВЕШТАЈ

Откако Рецензентската комисија ја разгледа доставената документација на пријавените, констатира дека за работното место *еден научен соработник за секторот Албански јазик* се пријавил само еден кандидат:

1. д-р Зекирија Ибрахими

I.

1. Кандидатот д-р Зекирија Ибрахими (роден на 14.06.1977 год.) во с. Љуботен – Скопје), студиите ги завршил на Катедрата за албански јазик и книжевност) во Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ (1999).

Во 2007 год. на истиот факултет го одбрал магистерскиот труд под наслов „Внатрешнојазична референција: анафора и катафора (споредбена анализа помеѓу албанскиот и македонскиот јазик)“ од областа на контрастивната лингвистика и се здобил со звањето *магистер по филолошки науки*.

Во 2010 год. исто така на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје ја одбрал и докторската дисертација под наслов „Конјункцијата како кохезивно средство во албанскиот стандарден јазик“ и се здоби со звањето *доктор по филолошките науки*.

Од 1999 до 2011 год. работи како библиотекар на Катедрата за албански јазик и книжевност во Скопје.

II.

Во текот на 2006-2010 год. д-р Зеќирија Ибрахими бил ангажиран како надворешен соработник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје за предметите: Современ албански јазик и Лингвостилистика на албанскиот јазик.

Од документацијата се гледа дека кандидатот има реализирано една широка дејност како преведувач, јазичен уредник, а има објавено и извесен број статии за албанскиот јазик, јазични согледувања и публицистички текстови др. низ разни научни, стручни и други изданија, како: „Шќиртиме албанологије“ (7, 2004), „Јехона е ре“ (1-2, 2009), „Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје“ (2008) и др.

Учествувал и на научни средби и конгреси, како: „Семинар за албански јазик, книжевности култура“ (Државен универзитет во Тетово, 2009 год.), „Османлиска култура на Балканот“ (ТИКА, Македонија, 2009 год.), „IV конгрес на исламската цивилизација на Балканот“ (Скопје, 2010).

Како познавач на неколку јазици (албански, македонски, српски, англиски и турски јазик), тој е и овластен судски преведувач од македонски на албански јазик и обратно, а меѓу другото го преведувал на македонски јазик романот „Барда од Темал“ (2009), како и неколку други дела.

Со ваква сестрана и широка дејност и со вакво творечко и научно искуство со висока концентрација во областа на јазикот, д-р Зеќирија Ибрахими има солидни познавања и компетенции да се занимава со јазични прашања од областа на албанскиот јазик во својство на *научен соработник*.

III.

Од сето горенаведено и од доставената документација, а врз основа на стекнатите научни звања, објавените статии од областа на лингвистиката, учеството на научни собири и др., Рецензентската комисија смета дека кандидатот д-р Зеќирија Ибрахими ги исполнува условите за прием на работното место *научен соработник* во секторот Албански јазик и му предлага на Научниот совет на Институтот за културно и духовно наследство на Албанците – Скопје да го прифати овој извештај.

Скопје, 20.05.2011 год.

Рецензентска комисија:

1. проф. д-р Кемал Мурати, с.р.
2. д-р Букурие Мустафа, с.р.
3. проф. д-р Авзи Мустафа, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЕКОНОМСКИ НАУКИ НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 21.IV 2011 година, формира Комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област економски науки. Комисијата е составена од: проф. д-р Тито Беличанец, проф. д-р Софија Тодорова и проф. д-р Владимир Кандиќан.

По разгледувањето на приложените документи, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област економски науки, објавен во дневните весници „Дневник“ и „Коха“ од 31.III 2011 година, се пријави д-р Ванчо Узунов. Во периодот на пријавувањето, Узунов е избран за вонреден професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Кон пријавата тој ги достави неопходните документи согласно со Законот за високото образование и подзаконските акти на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

I. Кандидатот Ванчо Узунов ги има стекнато следните степени на образование:

1. дипломиран економист, на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, СР Македонија, во 1987 година;
2. магистер на економски науки, на Економскиот факултет при Универзитетот во Белград, СР Југославија, во 1993 година;
3. доктор на економски науки, на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Р. Македонија, во 2001 година.

По стекнувањето на научниот степен доктор на економски науки, кандидатот Ванчо Узунов се стекнал и со дополнителни квалификации на следните универзитети во странство:

1. пост-докторска специјализација, со Фулбрајтова стипендија, на научната област право и економика (Law and Economics), на Boalt Hall School of Law, University of California, во Беркли, Калифорнија, САД; специјализацијата кандидатот ја спровел во периодот септември 2002 – јуни 2003 г.;
2. визитинг истражувач (Visiting Fellow), на научната област право и економика (Law and Economics), на Center for the Study of Global Governance, London School of Economics and Political Science (LSE), во Лондон, Велика Британија; кандидатот овој престој го реализирал во периодот април – јуни 2009 г.

II. Од почетокот на неговото вработување до пријавувањето на конкурсот, кандидатот Ванчо Узунов бил вработен на следните работни места и институции:

1. *помлад асистент*, научна област: меѓународна економија, Економски институт, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од септември 1988 до јуни 1993 година;
2. *стручен соработник*, сектор „Маркетинг и инженеринг“, АД „Технометал-Вардар“ извоз-увоз – Скопје, од јуни 1993 до мај 1995 година;
3. *директор*, Сектор за трансформација и реструктурирање, Агенција на РМ за приватизација, од мај 1995 до март 1999 година;
4. *асистент*, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од март 1999 до септември 2001 година;
5. *доцент*, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од септември 2001 до септември 2006 година;
6. *вонреден професор*, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од септември 2006 година до денес.

III. По изборот во наставно-научното звање вонреден професор, кандидатот д-р Ванчо Узунов ги вршел следните наставни активности на Правниот факултет „Јустинијан Први“:

1. наставник по применета економика, задолжителен предмет во III година (V семестар) на додипломските студии по право;
2. наставник по економска политика, задолжителен предмет во III година (V семестар) на додипломските студии по политикологија;
3. наставник по економика и вовед во економика, задолжителни предмети во I година (I семестар) на додипломските студии по право, односно по политикологија (само во учебната 2006/2007 година);
4. наставник по меѓународни економски односи, задолжителен предмет во IV година (VIII семестар) на постдипломските (мастер) студии по политикологија, насока меѓународни односи и дипломатија;
5. наставник по меѓународно економско право, изборен предмет во V година (IX семестар) на постдипломските (мастер) студии по политикологија, насока меѓународно право и меѓународни односи;
6. наставник по заеднички политики на ЕЗ, задолжителен предмет во IV година (VIII семестар) на постдипломските (мастер) студии по политикологија, насока европски институции и политики;
7. наставник по право и економија, изборен предмет во V година (IX семестар) на постдипломските (мастер) студии по право (на сите насоки);
8. член на комисији за оцена и одбрана на 8 магистерски тези и 9 докторски дисертации одбранети на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје;
9. рецензент на универзитетски учебник

Во својство на наставник, кандидатот исто така повремено изведувал настава и на:

1. Универзитетот на Југоисточна Европа (SEEU) во Тетово, Факултет за бизнис администрација, на предметите макроекономија (I година редовни студии) и современи економски системи (постдипломски студии);
2. Центарот за постдипломски студии по јавна политика и управување на Универзитетот „Питсбург“ (University of Pittsburgh, Graduate Center for Public Policy and Management), на предметот микроекономија;
3. постдипломските студии по бизнис-администрација во организација на центарот CISEF од Љубљана;

Во рамките на процесот на евалуација која се изведува на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, кандидатот д-р Ванчо Узунов ги добивал следните оценки за неговиот наставен ангажман:

	учебна 2009-2010 г		учебна 2010-2011 г	
	Правни студии	Политички студии	Правни студии	Политички студии
Професорот беше солидно подготвен за наставата	4,82	4,90	4,83	4,44
Предавањата на професорот беа јасни	4,69	4,86	4,71	4,27
Професорот стимулираше интерес и размислување	4,47	4,73	4,30	3,80
Професорот соработуваше со студентите и ги почитуваше нивните идеи и прашања	4,34	4,56	4,08	3,36
Професорот беше достапен и вон часовите во приемно време	3,99	4,03	3,94	3,02
Материјалот за подготовка на испит е лесно достапен и релевантен за предметот	4,65	4,66	4,37	4,30

Забелешка: Оценките се дадени на скала од 1 до 5.

Покрај наставните активности на Правниот факултет „Јустинијан Први“, кандидатот Ванчо Узунов бил избран и за член на неколку факултетски комисији.

IV. По вработувањето на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, Узунов учествувал на вкупно 25 домашни и меѓународни конференции, научни и стручни средби, тркалезни маси и советувања. Во последните 5 години (по изборот во наставно-научното звање вонреден професор на истиот Факултет), кандидатот Ванчо Узунов учествувал на вкупно 10 конференции, кои се таксативно наведени во анексот (образецот) кон овој Извештај.

V. По вработувањето на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, Узунов учествувал на вкупно 36 домашни и меѓународни научни и апликативни проекти. Во последните 5 години (по изборот во наставно-научното звање вонреден професор на истиот Факултет), кандидатот Ванчо Узунов учествувал на вкупно 21 проект, кои се таксативно наведени во анексот (образецот) кон овој Извештај.

VI. Во периодот по изборот во звањето вонреден професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во својство на експерт, кандидатот д-р Ванчо Узунов е член на 2 научни и стручни асоцијации, 8 уредувачки одбори на научни и стручни списанија (кои се таксативно наведени во анексот (образецот) кон овој Извештај), член е на Националниот совет за претприемништво и конкурентност и е член на 3 организации и здруженија на граѓани: 1. „Транспарентност – Македонија“, (каде од март 2011 година е претседател на Управниот одбор; 2. „Институт за евроинтеграција“ – Скопје; и 3. „Институт на директори“ – Скопје.

VII. Во периодот по изборот во звањето доцент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, кандидатот д-р Ванчо Узунов ги има објавено следниве монографии:

1. *Спиритијата и политиката на креирањето конкурентност на македонската економија*, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2001 г.;

2. *Глобализација и економски развој. Теорија и политика*, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2002 г.;
3. *Фондовише на ЕУ за развој и Република Македонија*, Влада на Република Македонија, Сектор за европска интеграција, Скопје, 2005 г.; (во коавторство со проф. д-р Мојмир Мрак, Економски факултет, Универзитет во Љубљана, Република Словенија);
4. *Применета економика*, учебно помагало, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2007 г.; (во коавторство со проф. д-р Софија Тодорова);
5. *Применета економика*, универзитетски учебник, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2009 г.; (во коавторство со проф. д-р Софија Тодорова).

Учебникот *Применета економика* претставува современо конципиран учебник, во кој најнапред се обработени релевантните елементи, институции и правната рамка на пазарниот економски систем генерално, а потоа и конкретните потсистеми на економскиот систем и основните карактеристики на економската политика во Република Македонија. Притоа, успешно се применети и прикажани сознанијата од повеќе научни дисциплини кои се значајни за разбирање на применетата економика, како што се основите на економијата, теоријата на игри, теоријата на трансакциски трошоци, теоријата на сопственички права, економската теорија на договорите и други.

Структурата на текстот е сосема логична и конзистентна. Најнапред се обработени општите прашања и теми кои, потоа, успешно се применети при објаснувањето на манифестациите и карактеристиките на стопанскиот систем и економската политика во Република Македонија. Целокупната материја е презентирана на разбирлив начин, со употреба на конкретни примери и илустративни средства (табели, графיקони и шеми).

Следејќи ги општоприфатените стандарди при пишувањето на учебници, секоја глава започнува со наведување на целите, односно сознанијата кои ќе се стекнат по нејзиното проучување, а завршува со потсетување на клучните термини и концепти, како и со прашања за утврдување на материјата и дискусија. Исто така, секоја глава претставува целина самата за себе. Таа логично се надоврзува на претходно обработената материја и е во функција на главата што следува. При разработката на одделните потсистеми на економскиот систем на Република Македонија, успешно и доследно е применет пристапот според кој најпрво се наведува правната рамка на дадениот потсистем, потоа се објаснуваат карактеристиките и институционалната рамка, а на крајот се обработени инструментите на конкретната економска политика.

VIII. Во досегашниот период, кандидатот д-р Ванчо Узунов има напишано вкупно 50 научни и стручни трудови објавени во домашни публикации, како и 10 научни и стручни трудови објавени во меѓународни публикации. Во последните 5 години (по изборот во наставно-научното звање вонреден професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје), кандидатот Ванчо Узунов ги има напишано вкупно 16 труда, од кои 14 објавени во домашни, а 2 објавени во меѓународни публикации (сите се таксативно наведени во анексот (образецот) кон овој Извештај).

IX. Заклучок и предлог

Комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област економски науки во состав: проф д-р Тито Беличанец, проф д-р Софија Тодорова и проф д-р Владимир Кандиќан, врз основа на увидот во

поднесените документи кон пријавата, како и повеќегодишното следење на развојниот пат на кандидатот, дојде до следните констатации:

Прво, кандидатот д-р Ванчо Узунов ги исполнува условите предвидени во Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за избор во звањето редовен професор на научната област економски науки.

Второ, По изборот во звањето вонреден професор, кандидатот д-р Ванчо Узунов продолжи одговорно, посветено и многу успешно да ги реализира обврските во рамките на наставната дејност на Правниот факултет, на повеќе предмети на додипломските студии и на постдипломските студии. Покрај на матичниот факултет, кандидатот е ангажиран и во изведувањето на настава на други универзитети, како во земјата така и во странство. На констатацијата за професионалното и квалитетно реализирање на наставната дејност, како и за успешната соработка со студентите, упатуваат и високите оценки добиени во рамките на процесот на евалуација која се изведува на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Трето, кандидатот д-р Ванчо Узунов се стекнал со дополнителни квалификации (пост-докторска специјализација и визитинг истражувач) престојувајќи на престижни универзитети во странство.

Четврто, од опусот и содржината на приложените монографии како и научни и стручни трудови објавени во домашни и меѓународни публикации, кои кандидатот ги изготвил по изборот во звањето вонреден професор, може да се констатира дека д-р Ванчо Узунов покажува одлични резултати и современ приод на елаборација на значајни економски прашања и проблеми. Содржината на неговите трудови комуницира со најновите научни сознанија на светската економска наука.

Пето, значајно е да се регистрира фактот дека кандидатот д-р Ванчо Узунов учествувал во голем број домашни и меѓународни научно-истражувачки и апликативни проекти, креативно применувајќи ги сознанијата од современата теоретска мисла на конкретни прашања и проблеми од општествено-економската сфера. Неговата стручност и компетентност се изразува и низ учеството на значајни домашни и меѓународни конференции, научни и стручни средби, тркалезни маси и советувања.

Шесто, покрај членувањето во научни и стручни асоцијации, д-р Ванчо Узунов покажува забележителна активност и во рамките на невладиниот сектор.

Седмо, како резултат на неговиот одговорен и крајно професионален однос кон обврските, кандидатот често е ангажиран како член во различни тела, работни групи, како на факултетот така и надвор од него, при што покажува способност и подготвеност за тимска работа.

Врз основа на изнесените констатации Комисијата има особена чест и задоволство да предложи Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, кандидатот д-р Ванчо Узунов да го избере во звањето **редовен професор на научната област економски науки**

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Тито Беличанец, с.р.
2. Проф. д-р Софија Тодорова, с.р.
3. Проф. д-р Владимир Кандикјан, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Ванчо Никола Узунов

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје

Научна област: Економски науки

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава ¹	
1.1	- од прв циклус студии (2006/07 = $8 \cdot 15 \cdot 0,04$; 2007/08 = $11 \cdot 15 \cdot 0,04$; 2008/09 = $10 \cdot 15 \cdot 0,04$; 2009/10 = $10 \cdot 15 \cdot 0,04$; 2010/11 = $8 \cdot 15 \cdot 0,04$;))	28,8
1.2	- од втор циклус студии (2008/09 = $3 \cdot 15 \cdot 0,05$; 2009/10 = $6 \cdot 15 \cdot 0,05$; 2010/11 = $7,5 \cdot 15 \cdot 0,05$;))п	10,37
2.	Консултации со студенти ² (2006/07 = $350 \cdot 0,002$; 2007/08 = $500 \cdot 0,002$; 2008/09 = $525 \cdot 0,002$; 2009/10 = $550 \cdot 0,002$; 2010/11 = $450 \cdot 0,002$;))	4,75
3.	Член на комисија за оценка и одбрана на докторат ($9 \cdot 0,5$ поени)	4,5
4.	Член на комисија за оценка и одбрана на магистратура ($8 \cdot 0,3$ поени)	2,4
5.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник (коавтор = $1 \cdot 6$ поени) <i>Применета економика</i> , универзитетски учебник, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2008 г.; (во коавторство со проф. д-р Софија Тодорова)	6
6.	Изменето и дополнето издание на учебник (коавтор = $1 \cdot 3$ поени) <i>Применета економика</i> , универзитетски учебник, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2009 г.; (во коавторство со проф. д-р Софија Тодорова)	3
7.	Интерна скрипта од предавања ($1 \cdot 4$ поени) <i>Применета економика</i> , учебно помагало, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2007 г.; (во коавторство со проф. д-р Софија Тодорова)	4
8.	Рецензент на универзитетски учебник ($1 \cdot 1$ поен) „Вовед во правото на Европската унија“, автор Проф. д-р Сашо Георгиевски, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2010 г.	1
9.	Пакети материјали за 2 предмети ($2 \cdot 1$ поен) 1. Меѓународни економски односи, задолжителен предмет во IV година (VIII семестар) на постдипломските (мастер) студии по политикологија, насока меѓународни односи и дипломатија; 2. Заеднички политики на ЕЗ, задолжителен предмет во IV година (VIII семестар) на постдипломските (мастер) студии по политикологија, насока европски институции и политики	2
Вкупно		66,82

¹ Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: неделен број на часови * бр. на работни недели во семестар (15) * по бодување (0,04/0,05/0,06). Пример: 3 (часа неделно) * 15 (недели) * 0,04 (поени за одржување настава од прв циклус студии) = поени.

² Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: број на студенти * бодување. Пример: 100 (студенти во семестар) * 0,002 (бодување) = 0,2 поени.

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активноста:	Поени
1.	Ментор на магистерска работа (1*1 поен)	1
2.	Раководител на меѓународен научен проект (1*9 поени) 1. „ <i>Development on the Move: Measuring and Optimising the Economic and Social Impacts of Migration in the Republic of Macedonia</i> “; нарачател: The Global Development Network (GDN), Institute for Public Policy Research (IPPR) и Vienna Institute for International Economic Studies (WiiW); период на изведување на проектот: јануари-декември 2009 година; учество како раководител на проектниот тим и изработувач на повеќе поглавја од извештајот	9
3.	Дел од монографија (1*4 поени) 1. „ <i>Периоди на развојот на индустријата на Македонија од 1975 до 2008 година</i> “, во Монографијата со наслов: „100 години прехранбена, текстилна, хемиска и металуршка индустрија во Македонија“, Сојуз на хемичарите и технолозите на Македонија, 2010 година	4
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание ³ (8*4 поени) 1. „ <i>Цена на чинење на судскиот систем во Македонија</i> “, Зборник на трудови со наслов: „Законската рамка на судската реформа во Република Македонија“, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2006 г. 2. „ <i>Правната регулатива како економска категорија: законите, моралните норми и механизмите на правната држава</i> “, Зборник на трудови во чест на проф. д-р Борислав Благоев, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2007 г. 3. „ <i>Анализа на изречените санкции кај одделни видови кривични дела во периодот 2002-2005</i> “, Македонска ревија за кривично право и криминологија, бр. 2/3, 2008 г., (во коавторство со проф. д-р Гордана Бужаровска и м-р Бобан Мисоски) 4. „ <i>Новиот систем на бруто плати во РМ и неговите можни импликации врз животниот стандард</i> “, Ревија за социјална политика, бр. 2, Фондација „Фридрих Еберт“ и Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, декември 2008 г. 5. „ <i>The EU Accession Process of the Republic of Macedonia: Past Developments, Current Trends and Future Challenges</i> “, Зборник на трудови во чест на проф. д-р Тодор Рушков, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2009 г. 6. „ <i>Пришвор - основи, практична примена и цена на чинење</i> “, Зборник на трудови во чест на проф. д-р Владимир Митков, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2010 г. (во коавторство со проф. д-р Гордана Бужаровска) 7. „ <i>За глобализацијата и економскиот развој: што е всушност најблизо?</i> “, Зборник на трудови во чест на проф. д-р Томислав Чокревски, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2010 г. 8. „ <i>Економскиот развоен модел на 'Азиските тигри'</i> “, Зборник на трудови во чест на проф. д-р Кики Мангова Поњавиќ, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2011 г. (во припрема за печатење).	32

5.	Труд со оригинални научни резултати во стручно/популарно списание (4*2 поени) 1. <i>Социо-економската состојба во Македонија на почетокот на 2006 година</i> , Извештај за навремено предупредување, UNDP, март 2006 г. 2. <i>Дефинирање на методологиите за анализирање и мерење на трансакциските трошоци</i> , Фондација „Институт отворено општество – Македонија“, Скопје, 2006 г. 3. <i>Анализирање и мерење на трансакциските трошоци во судството во Република Македонија</i> , Фондација „Институт отворено општество – Македонија“, Скопје, 2006 г. 4. <i>Економските принципи на добро владеење и поширебните реформи во Македонија</i> , Публикација „Дали Македонија има потенцијал за добро владеење“, Фондација „Институт отворено општество – Македонија“, Скопје, 2006 г.	8
6.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир (1*2 поени) 1. <i>„Функции и карактеристики на правната рамка на современата пазарна економија“</i> , Зборник на трудови од меѓународната конференција на тема: Актуелни прашања на државното уредување и правото во Руската федерација и во Република Македонија, Правен факултет при државниот универзитет во Москва „Ломоносов“ и Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2008 г.	2
7.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор (2*3 поени) 1. <i>„EU Accession Process of the Republic of Macedonia: Past Developments, Current Trends and Future Challenges“</i> , во: Prasnikar Janez and Cirman Andreja, Eds: „Company Restructuring in Globalization“, Casnik Finance d.o.o., Ljubljana, 2007 (заедно со проф. д-р Мојмир Мрак, Економски факултет, Универзитет во Љубљана, Р. Словенија) 2. <i>„Primenjena mere prituora u Republici Makedoniji“</i> , Копраониčka škola prirodnoga prava, Pravni život – časopis za pravnu teoriju i praksu, br. 9, tom I, Beograd, 2008, (заедно со проф. д-р Гордана Бужаровска)	6
8.	Пленарно предавање на научен/стручен собир (7*2 поени) 1. Конференција: „Откривање и мерење на трансакциските трошоци во македонската економија“, во организација на Фондацијата „Институт отворено општество – Македонија“, одржана во Скопје во 2006 год; презентација под наслов: <i>Трансакциските трошоци во судството. Случајот на Република Македонија</i> 2. Конференција: „Индустриската сопственост и бизнис секторот во Република Македонија“, во организација на USAID и Правниот факултет „Јустинијан Први“, одржана во Скопје, на 8.X 2007 година; презентација под наслов: <i>Економски придобивки од правото на индустриска сопственост</i> 3. Конференција: „Македонскиот пат на приклучувањето кон ЕУ: одредување на приоритетите“, во организација на Фондацијата „Фридрих Еберт“, Европскиот форум за демократија и солидарност и Меѓународниот центар „Улоф Палме“, одржана во Скопје, на 22.IX 2007 година; презентација под наслов: <i>Економските критериуми за приклучување кон ЕУ и Република Македонија</i> 4. Дебата: „Дали Македонија има потенцијал за добро владеење?“, во организација на Фондацијата „Институт отворено општество – Македонија“, одржана во Скопје, на 6.VI 2010 г.; презентација под наслов: <i>Економските принципи на добро владеење и поширебните реформи во Република Македонија</i>	14

	5. Конференција: „Може ли да ни банкротира државата?“, во организација на Фондацијата „Институт отворено општество – Македонија“, одржана во Скопје, на 5.V 2010 година; презентација под наслов: <i>Колкави се обврскиите на Македонија во земјата и странство?</i> 6. Конференција: „Благосостојбата на економиите во транзиција“, во организација на Фондацијата „Фридрих Еберт“, одржана во Скопје, од 14 до 16.X 2010 година; презентација под наслов: <i>Социо-економската трансформација и системот на социјална заштита во Република Македонија.</i> 7. „Првата ССА – десет години потоа“, во организација на Институтот за европска политика, одржана во Скопје, на 8.IV 2011 година, каде што настапил со презентација под наслов: <i>Конкурентноста способност на македонската економија на патот кон ЕУ.</i>	
9.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество (2*3 поени) 1. Конференција: „Measuring and Optimising the Economic and Social Impacts of Migration“, во организација на The Global Development Network (GDN), Institute for Public Policy Research (IPPR) од London и Vienna Institute for International Economic Studies (WiiW), одржана во Виена, на 24 и 25.VIII 2009 година; презентација под наслов: <i>Economic and Social Impacts of Migration from the Republic of Macedonia.</i> 2. Конференција: „Европски и национални практики во соочувањето со сиромаштијата и социјалната исклученост“, во организација на Фондацијата „Фридрих Еберт“ и Институтот за социјална работа и социјална политика, Филозофски факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, одржана во Скопје, на 19.XI 2010 година; презентација под наслов: <i>Ефективноста на јавните и невладиниите услуги во соочувањето со сиромаштијата и социјалната исклученост во Република Македонија.</i>	6
Вкупно		82

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени
1.	Стручна монографија/апликативен проект ⁴ (6*8 поени) + (4*7,2 поени) + (2*6,4 поени) + (8*4,8 поени) 1. Проект: <i>Национален развоен план 2007 – 2009 година</i>; нарачател: Влада на Република Македонија, Секретаријат за европски прашања; период на изведување на проектот: јуни-септември 2006 година; учество како член на работен тим од 3 експерти. 2. Проект: <i>Политика за обука на државните службеници од централната администрација на Република Македонија</i>; нарачател: Фондација „Институт отворено општество – Македонија“; период на изведување на проектот: јануари-декември 2006 година; учество како член на работна група. 3. Проект: <i>Проценка на потенцијалот за добро владеење во Република Македонија</i>; нарачател: Фондација „Институт отворено општество – Македонија“; период на изведување на проектот: јануари-декември 2006 година; учество како раководител на работна група од 5 експерти за сегментот	128

⁴ Во случај кога еден научен/стручен, односно апликативен труд има повеќе автори, кога се два автора-секој добива по 90% од бодовите, кога се три автори - секој добива по 80% од бодовите, кога се четири и повеќе - секој добива по 60% од бодовите.

	Економија.	
4.	Проект: <i>Strategic Review of the UN Activities in the FYR Macedonia in Light of the Country's EU Accession</i> ; нарачател: UN Resident Office in Скопје; период на изведување на проектот: септември 2006 година; учество како член на работен тим од 2 експерти.	
5.	Проект: <i>Извештај за навремено предупредување (Early Warning Report)</i> ; нарачател: UNDP; период на изведување на проектот: јуни 2007 година; учество како член на работен тим.	
6.	Проект под: <i>Граѓанско-засновани анализи (People Centred Analyses)</i> ; нарачател: UNDP; период на изведување на проектот: јануари 2008 година; учество како член на работен тим.	
7.	Проект: <i>Методологија за пресметување на проценетата вредност на концесија</i> ; нарачател: USAID; период на изведување на проектот: јуни-јули 2008 година; учество како изработувач на целиот проект	
8.	Проект: <i>Осигурување на лизинг-трансакциите; посебен осврт на Република Македонија</i> ; нарачател: USAID и Здружението на правниците на Република Македонија; период на изведувања на проектот: јули 2008 година; учество како изработувач на целиот проект.	
9.	Проект: <i>Анализа на јавните расходи за заштитата на децата (Child-Focused Public Expenditure Review)</i> ; нарачател: UNICEF; период на изведување на проектот: јули-декември 2008 година; учество како член на работен тим од 2 експерти.	
10.	Проект: <i>„Independent Context Watch Report“</i> ; нарачател: Форум - Центар за стратески истражувања и развој; период на изведување на проектот: август – септември 2008 година; учество како експерт за изработка на делот со наслов: „Влијанието на економските реформи врз животниот стандард во Република Македонија“.	
11.	Проект: <i>Студија за конкурентноста на индустријата на Република Македонија</i> ; во рамки на владиниот проект „Реформа на деловното окружение и зајакнување на институциите (BERIS)“; нарачател: World Bank Office in Скопје и Влада на Република Македонија, Министерство за економија; период на изведување на проектот: јули 2008 – февруари 2009 година; учество како член на работен тим составен од 6 експерти од Институтот за економски истражувања (IER) од Љубљана и 2 домашни експерта.	
12.	Проект: <i>Методологија и индикатори за мерење на конкурентноста на македонската економија</i> ; во рамки на владиниот проект „Реформа на деловното окружение и зајакнување на институциите (BERIS)“; нарачател: World Bank Office in Скопје и Влада на Република Македонија, Министерство за економија; период на изведување на проектот: јули 2008 – февруари 2009 година; учество како член на работен тим составен од 6 експерти од Институтот за економски истражувања (IER) од Љубљана и 2 домашни експерта.	
13.	Проект: <i>Анализа на Буџетот и на Измениите и дојолнувањата на Буџетот на РМ за 2008 година</i> ; нарачател: Фондација „Институт отворено општество – Македонија“; период на изведување на проектот: септември 2008 година; учество како член на работен тим од 3 експерти.	
14.	Проект: <i>Милениумски развојни цели; Извештај на половина од периодот</i> ; нарачател: UNDP; период на изведување на проектот: септември – декември 2008 година; учество како раководител на работен тим од 10 експерти и изработувач на делот „Милениумска развојна цел 8: Партнерство за развој“.	
15.	Проект: <i>Унапредување на правата на децата преку</i>	

	буџетирање базирано на права; нарачател: Институт за човекови права „Лудвиг Болцман“; период на изведување на проектот: декември 2008 – февруари 2009 година; учество како член на работен тим од 2 експерта. 16. Проект: <i>Анализа на Буџето на РМ за 2009 година</i>; нарачател: Фондација „Институт отворено општество – Македонија“; период на изведување на проектот: јануари-февруари 2009 година; учество како член на работен тим од 4 експерти. 17. Проект: <i>Анализа на ширењето на јавните финансиски средства врз перформансите на ИКТ секторот во Македонија</i>; нарачател: Македонска асоцијација за информатичка технологија (MACIT) и USAID (World Learning – Macedonia); период на изведување на проектот: јануари-декември 2010 година; учество како изработувач на целиот проект. 18. Проект: <i>Методологија и избор на индикатори за мерење на влијанието на ширењето на јавните финансиски средства врз перформансите на ИКТ секторот во Македонија</i>; нарачател: Македонска асоцијација за информатичка технологија (MACIT) и USAID (World Learning – Macedonia); период на изведување на проектот: јануари-декември 2010 година; учество како изработувач на целиот проект. 19. Проект: <i>Подготовка на Позициски документи на MACIT во однос на јавните набавки на ИКТ во Македонија</i>; нарачател: Македонска асоцијација за информатичка технологија (MACIT) и USAID (World Learning – Macedonia); период на изведување на проектот: јануари-декември 2010 година; учество како изработувач на целиот проект. 20. Проект под наслов: <i>Оценување на квалитетот на индикаторите (Data Quality Assessment)</i>; нарачател: USAID; период на изведување на проектот: март-април 2011 година; учество како член на работен тим од 2 експерта.	
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на уредувачки одбор на стручно списание (8*0,5 поени) 1. „LeXonomica“, Journal of Law and Economics, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Slovenia; 2. „Iustinianus Primus Law Review“, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје; 3. „Евродијалог“, Списание за европски прашања; 4. E-news-letter за добро владеење; 5. Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Стрезо Стрезовски; 6. Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Тодорка Оровчанец; 7. Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Борислав Благоев; 8. Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Тодор Рушков.	4
2.	Студиски престој во странство (до три месеци – 1*0,5 поени) 1. Визитинг истражувач (Visiting Fellow), на научната област право и економика (Law and Economics), на Center for the Study of Global Governance, London School of Economics and Political Science (LSE), во Лондон, Велика Британија; кандидатот овој престој го реализирал во периодот април – јуни 2009 г.	0,5
3.	Членство во меѓународна организација која поддржува научно-истражувачка дејност (член - 1*2 поени) 1. Европска асоцијација за право и економија (European Association for Law and Economics - EALE); 2. Сојуз на економисти на Македонија;	2

4.	Член на факултетски комисии (3*0,5 поени) 1. Комисија за усогласување на наставните програми од прв и втор циклус на сите студиски програми на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје; 2. Комисија за изработка на наставна програма за нова насока – европско право, на втор циклус студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје; 3. Комисија за избор на стручњаци од практиката за областа ЕУ-институции и политики на политичките студии.	1,5
5.	Член на комисија за избор во звање (2*0,2 поени) 1. Комисија за избор на соработник на научната област економски науки 2. Комисија за избор на соработник на научната област економски науки	0,4
6.	Учество во комисии и тела на државни и други органи (1*1 поен) 1. член на Управниот одбор на Агенцијата за супервизија на капитално финансираното пензиско осигурување	1
Вкупно		137,4

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	66,82
НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	82
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	137,4
Вкупно	286,22

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Тито Беличанец, с.р.
2. Проф. д-р Софија Тодорова, с.р.
3. Проф. д-р Владимир Кандиќјан, с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА СОРАБОТНИК ВО СОРАБОТНИЧКОТО ЗВАЊЕ
АСИСТЕНТ НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЕКОНОМСКИ НАУКИ, НА
ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 25.5.2011 година, по повод распишаниот конкурс за прием на соработник во соработничкото звање асистент на научната област економски науки, формира Комисија за изготвување извештај за избор, во состав: проф. д-р Софија Тодорова, проф. д-р Владимир Кандиќјан и проф. д-р Ванчо Узунов.

Комисијата ги разгледа поднесените пријави и го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс во дневниот весник „Дневник“ на 23.4.2011 година, за избор на соработник во соработничко звање - асистент на научната област економски науки, се пријавија кандидатите: Биљана Петревска и Далибор Галевски.

1. **М-р Биљана Петревска** е родена на 23 декември 1983 година во Скопје. По завршувањето на основното и средното образование со континуиран одличен успех, во 2002 година се запишала на Економскиот факултет во Скопје (насока: финансиски менаџмент). Студиите ги завршила во јуни 2006 година со просечна оценка 9,7. Во октомври 2006 година кандидатката се запишала на постдипломските студии по монетарна економија на Економскиот факултет во Скопје. По положувањето на испитите предвидени во наставната програма со просечна оценка 9,89, успешно го одбрала магистерскиот труд на тема: „Управување со кусорочните средства и извори на средства на банките“. Со тоа, во јуни 2009 година, се стекнала со академскиот степен магистер на економски науки од областа на монетарната економија. Во октомври 2009 година на кандидатката и е одобрена пријавата за изработка на докторска дисертација на Економскиот факултет во Скопје.

Во учебните 2004/05, 2005/06, 2006/07 година, кандидатката м-р Биљана Петревска е ангажирана како демонстратор по предметите: математика за бизнис и математика за економисти и статистика за бизнис на Економскиот факултет во Скопје. Исто така, во учебната 2006/07 година, кандидатката е ангажирана како демонстратор и на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на предметите: применета економика и економика. На 8.6.2007 година, од страна на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, е избрана во звањето помлад асистент по предметот применета економика. На 13.11.2009 година, од страна на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, е избрана во звањето асистент на научната област економски науки.

Како помлад асистент и подоцна како асистент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, кандидатката м-р Биљана Петревска учествува во изведувањето на вежбите, колоквиумите и испитите по предметите:

- применета економика на правните студии, во чии рамки учествува во изведувањето на вежбите по истоимениот предмет и во дисперзираната паралелка на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Штип;
- применета економика на студиите по новинарство;
- економска политика на политичките студии;
- основи на маркетинг на магистерските студии по деловно право и
- маркетинг и медиуми на магистерските студии по медиуми и комуникации.

Кандидатката м-р Биљана Петревска говори англиски јазик, како и српски и хрватски јазик и има познавања од компјутерските техники и интернет-пребарувањата.

М-р Биљана Петревска е автор на следниве трудови:

1. „Жени-претприемачи“, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Борислав Благодоев, Скопје, 2007.

Во трудот „Жени-претприемачи“, кандидатката го анализира посебниот третман на женското претприемништво. Притоа, се елаборираат прашањата сврзани со развојот на женското претприемништво како неразвоен дел од еманципацијата на жената и нејзиното учество во општествениот и јавниот живот. Кандидатката го започнува својот труд со објаснување на женскиот менаџмент во минатото, а

потоа ја објаснува реакцијата на компаниите на првото промовирање на жената на раководна позиција. Понатаму, во овој труд кандидатката ги објаснува начините на финансирање кои ги избираат жените-претприемачи, како и потребите и пречките со кои се соочуваат жените при управувањето со сопствените дејности. Во рамките на овој труд се прави споредба на жените-претприемачи во светот наспроти женското претприемништво во земјите во транзиција. Заклучокот, според кандидатката, е дека женското претприемништво има светла иднина, бидејќи постојат уште многу неискористени потенцијали во човечките ресурси, особено во недоволно развиените, како и во земјите во транзиција, а со активна економска политика и со адекватен систем на поддршка, резултатите можат да бидат брзи, големи и позитивни. Во трудот кандидатката дава и препораки од досега одржаните конференции за женското претприемништво насекаде во светот, кои би можеле да бидат корисни и во Македонија.

2. „Економско-пропагандна порака“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Панта Марина, Скопје, 2007.

Во овој труд се анализираат содржината, значењето и елементите на економско-пропагандната порака. Имено, кандидатката објаснува дека живееме во време кога пазарните односи зафаќаат се поголеми територии, а информацијата е еден од клучните ресурси за моќ, и оттаму економската пропаганда е од големо значење за субјектите на пазарот. Во рамките на овој труд е даден и критички осврт на тоа кои сè тие информации што треба да ги содржи економско-пропагандната порака. Понатаму, авторката го посочува прашањето за изборот на аргументите, истакнувајќи ја недоверливоста на масата, особено кога се работи за лансирање на еден нов производ, пропагирање на поодделни релативно скапи добра за трајна потрошувачка, како и многу производни добра. Во понатамошната анализа, кандидатката ги објаснува и следниве елементи на економско-пропагандната порака, и тоа: протективните елементи, офанзивните елементи и елементите за идентификација. Потоа ги елаборира и методите за тестирање на ефикасноста на ЕПП. Кандидатката на крајот заклучува дека состојбата во нашата земја од аспект на маркетингот е сè уште во развој. Имено, иако не може да го фатиме чекорот со развиените земји и нивниот рапиден

напредок во маркетингот и сè почестите ЕПП кои продаваат милион производи, сепак можеме да го следиме нивниот пат.

3. „Banks and banking work“, труд на Копаоничка школа природног права, Копаоник, 2007.

Во трудот „Banks and banking work“, кандидатката го анализира банкарскиот систем на Република Македонија. Во првиот дел ја објаснува правната рамка преку анализа на Законот за банки. Потоа се става акцент на финансиските активности на банките и подетално се анализира билансот на комерцијалните банки во Р. Македонија. Имено, кандидатката дава објаснување на одделните составни делови на билансот на состојба. Во понатамошното излагање, кандидатката ги објаснува принципите на банкарскиот менаџмент и дава кратка елаборација на ризиците со кои можат да се соочат банките во своето работење. На крајот од овој труд, се дава заклучок за идните перспективи во развојот на банкарството и во работата на банките во Македонија.

4. „Upravljalje kvalitetom kreditnog portfolija“- труд на Копаоничка школа природног права, Копаоник, 2008.

Во трудот „Upravljalje kvalitetom kreditnog portfolija“, кандидатката м-р Биљана Петревска го објаснува начинот на управување со кредитното портфолио на комерцијалните банки. Воведниот дел се фокусира на објаснување на портфолио-концептот на банкарското работење, додека вториот дел ги анализира портфолио-сегментацијата и портфолио-диверзификацијата. Во третиот дел, кандидатката ги објаснува процесот на управување со кредитното портфолио и со неговиот квалитет, кредитната политика и процедура и кредитната анализа – т.е. ја оценува кредитната способност и моделите за мерење на кредитниот ризик. На крајот, кандидатката м-р Биљана Петревска ја објаснува севкупната теоретска елаборација преку анализа на случајот т.е. дава осврт за практичната работа на „Стопанска банка“ АД-Скопје.

5. „Невработеноста во РМ - помеѓу плановите и реалноста“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Тодор Цунов, Скопје, 2009.

Трудот „Невработеноста во РМ - помеѓу плановите и реалноста“, на кандидатката м-р Биљана Петревска претставува кратка презентација на невработеноста во Република Македонија. Главната идеја на кандидатката е да се објасни реалната состојба во нашата земја во однос на овој проблем. Имено, кандидатката објаснува дека невработеноста во Р. Македонија претставува апострофиран проблем кој неретко се поставува како забелешка поврзана со интегративните процеси на земјава. Оттука произлегува и активноста на институциите насочена кон решавање на проблемот на невработеноста, претставена преку планови и стратегии, како и нивна конкретна реализација во практиката. Во понатамошниот текст, кандидатката дава приказ и коментар на владиниот Национален акционен план за вработување (НАПВ) за 2006-2008 година и на Оперативниот план за активните политики за вработување за 2007 година. На овој начин се прикажани планираните владини мерки, како и проценка за оствареното. Кандидатката дава детален приказ, при што за секоја од парафризираните цели во НАПВ поединечно е констатирана тековната состојба на дадените проблеми, наведени се очекувањата и целите, како и планираните активности во таа насока. Понатаму, ја објаснува и содржината на Оперативниот план и неговата цел: а тоа е мерките што се предвидени со програмата успешно да се спроведат. Притоа, кандидатката во понатамошното излагање дава критика за (не)спроведувањето на овие планови во реалноста и објаснува како всушност ситуацијата на висока невработеност остроумно е искористена од страна на партиите кои функционираат како „машини за вработување“ наместо да артикулираат интереси. Кандидатката во овој труд заклучува дека податоците за невработеноста во Македонија не можат да се земат како огледало на реалната состојба поради големиот број пријавени невработени лица кои фактички работат, но нивниот приход не е легално пријавен со цел да се одбегне данокот од страна на „сивите“ работодавачи или самовработени. Македонија е на европскиот врв по сива економија, но сепак стратегија за спас постои во ефикасните реформи и порастот на националното стопанство, смета кандидатката м-р Биљана Петревска. Целта на долг рок е да се стави сивата економија под контрола. Една од мерките е легализација на сивата економија и засилена државна контрола на тековните состојби. Најважната работа за да го решиме проблемот со невработеноста, според кандидатката, претставува решавање на проблемот со сивата економија, потоа

обезбедување пораст на БДП, стабилна стапка на инфлација, зголемување на странските директни инвестиции и сето ова во согласност со микроекономските мерки за вработување, со цел да ги постигне посакуваните резултати.

6. „Маркетинг-контрола и ревизија“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Стефан Георгиевски, Скопје, 2009.

Во трудот „Маркетинг-контрола и ревизија“, кандидатката м-р Биљана Петревска го објаснува процесот на контрола со којшто се согледува и се оценува дали процесот на управување се врши во согласност со планираното и дали на излезот се добиваат резултати кои се планирани и очекувани. По објаснувањето на поимот на контролата, кандидатката ја објаснува улогата на маркетинг- контролата и нејзината цел - да се провери и да се обезбеди стварните резултати да бидат во согласност со намерата на маркетинг- активностите (целите и стратегиите). Кандидатката, во понатамошното излагање, ја објаснува разликата меѓу контролата на влезните елементи, процесите и излезните елементи. Потоа ја анализира и т.н. повратна спrega (feedback) помеѓу планирањето и контролата на маркетинг- активностите. Првиот дел од овој труд м-р Петревска го заокружува со објаснување на значењето на квалитетот на информациите за квалитетот на контролата на маркетинг-активностите. Вториот дел од овој труд е посветен на објаснување на целта на анализата на продажбата и на видовите на маркетинг-трошоците, со цел: нивна поефикасна контрола. Во третиот дел од овој труд, кандидатката го објаснува значењето на ревизијата на маркетинг-активностите. Заклучокот на кандидатката е дека контролата значи дека претпријатието не сака да ги прифати резултатите кои се под дадените стандарди на работењето и дека врз резултатите може да се влијае со корективна акција. Од аспект на маркетингот, основен критериум во ревизијата на производната програма е степенот до кој секој производ ги задоволува потребите и желбите на потрошувачите. Проверката, според тоа, се однесува на утврдување на конзистентноста на производите на барањата и потребите на потрошувачите. Понекогаш е потребно да се менуваат линиите на производите, а понекогаш производите во рамките на линиите. Особено е важно производот да се оцени објективно, од аспект на вредноста која ја добива потрошувачот со купувањето на производот, заклучува кандидатката м-р Биљана Петревска.

7. „Утврдување на ликвидноста на банките“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Тодор Рушков, Скопје, 2009.

Во трудот „Утврдување на ликвидноста на банките“, кандидатката м-р Биљана Петревска го анализира прашањето за ликвидноста како многу значајна одредница на банкарското работење. Во првиот дел од трудот кандидатката го објаснува прашањето за побарувачката и понудата, преку анализа на изворите на побарувачката и понудата на комерцијалната банка во поглед на ликвидноста. Во вториот дел, кандидатката подетално ги објаснува одделните индикатори на ликвидноста кои се најпопуларни и се применети од страна на светските банки, а исто така ја објаснува и несолвентноста на банките која се изразува претежно преку одделни појави, т.е. индикатори на несолвентност. Во третиот дел се дава елаборација на начинот на пресметување на стапката на ликвидност на банката, со цел да се утврди што поадекватна политика и оптимализација на резервите. Притоа, кандидатката ги објаснува стапките на ликвидност до 30 дена и до 180 дена, кои се применуваат во Р. Македонија. Во последниот дел од овој труд, кандидатката м-р Биљана Петревска преку анализа на случајот ги испитува показателите за ликвидноста во Македонија и заклучува дека сите показатели за ликвидноста на банкарскиот систем во анализираниот период бележат намалување во споредба со претходниот квартал. Но, применувајќи стрес-тестирање, кандидатката докажува дека банките во Република Македонија, иако забележаа намалување на ликвидносните показатели, покажуваат отпорност на евентуални неповолни и неочекувани ликвидносни шокови. Од друга страна, симулацијата за хипотетичко повлекување на депозитите на дваесетте најголеми депоненти на секоја банка одделно (како високоекстремно сценарио) докажа произразено влијание врз ликвидноста на банките, што упатува на нивна изложеност на ризик од концентрација на страната на изворите на средства. Банките, заклучува кандидатката, се соочуваат со предизвикот да ја одржуваат глобалната ликвидност на финансискиот систем во Р. Македонија во рамките на одржувањето на фискалната и монетарната макрорамнотежа.

8. „Makedonska ekonomija i globalna ekonomska (finansiska) kriza“- труд на Копаоничка школа природног права, Копаоник, 2009.

Во трудот „Makedonska ekonomija i globalna ekonomska (finansiska) kriza“, кандидатката м-р Биљана Петревска ја објаснува состојбата во Р. Македонија во услови на светската криза. Во воведниот дел се фокусира на објаснување на финансиската криза во светот, додека во вториот дел ги анализира последиците од оваа криза во Република Македонија. Во рамките на овој дел кандидатката објаснува дека македонската економија ја дочека глобалната криза со генерално здрави економски фундаменти: брз раст, низок јавен долг и стабилен, добро капитализиран банкарски систем. На крајот, кандидатката констатира дека главниот ризик за макроекономската стабилност и раст на македонската економија претставува дефицитот во тековната сметка. Основниот заклучок со кој се соочуваше македонската политика, смета кандидатката, беше да се одржи екстерната стабилност на економијата, а истовремено да не се задуши економскиот раст.

9. „Лична продажба“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Владимир Митков, Скопје, 2010.

Во трудот „Лична продажба“, м-р Биљана Петревска го истакнува и го анализира еден од најстарите и најмногу применуваните облици на промоцијата - личната продажба. На почетокот на трудот м-р Петревска ги анализира чекорите за лична продажба. Посебен аспект на кој се задржува се фазите на продажба кои го издржале тестот на времето, и тоа: предвидување, претпристап, пристап, презентација, соочување со забелешките, заклучување и следење на постпродажниот период. По детаљната анализа на секоја од горенаведените фази на продажба, кандидатката дава критички осврт на личноста на продавачот како носител на промотивните активности и ги посочува неговите квалитети. На крајот од овој труд, кандидатката заклучува дека општо за сите продавачи важи дека тие треба да го бараат и да го запознаат потенцијалниот купувач, да ги откријат неговите потреби и ставови и да му помогнат да го купи оној производ што најмногу му одговара. Во овој процес продавачот треба да биде подготвен да му овозможи на купувачот одреден обем на информации за карактеристиките на производот и услугата.

10. „Rizik likvidnosti u banke u R. Makedoniji“- труд на Копаоничка школа природног права, Копаоник, 2010.

Во трудот „Rizik likvidnosti u banke u R. Makedoniji“, кандидатката м-р Биљана Петревска ја опишува состојбата во Р. Македонија во врска со ликвидносниот ризик. Воведниот дел се фокусира на објаснување на поимот на „ликвидносен ризик“. Во рамките на првиот дел кандидатката го опишува начинот на управување со овој ризик во македонските банки преку анализа на правната регулатива која ја усвоила Народната банка на Република Македонија, додека во вториот дел кандидатката м-р Биљана Петревска прави емпириска анализа на овој ризик во банките во Република Македонија. Во рамките на овој дел кандидатката констатира дека квалитативното подобрување на положбата на ликвидноста во банкарскиот систем може да се докаже преку следниве аспекти, и тоа: подобрена ликвидност на показателите, поголем број банки со ликвидносна стапка поголема од 1, подобри резултати од извршената анализа на стрес-тестот, намалување на негативната разлика помеѓу активата и пасивата од аспект на рочната структура и висок процент на стабилни депозити. На крајот, кандидатката користи стрес-тест симулација за отпорноста на банкарскиот систем на ликвидносни шокови, од каде што заклучува дека во услови на можни неповолни шокови, банките може да ја одржуваат ликвидноста на задоволувачко ниво. Исто така сите банки во Р. Македонија управуваат со доволно ликвидни средства за покривање на евентуалните одливи, констатира кандидатката на крајот од овој труд.

11. „Поврзаноста на ликвидноста со останатите ризици во банкарското работење“ - Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во чест на проф. д-р Никола Матовски, Скопје, 2010 (труд во печат).

Во трудот „Поврзаноста на ликвидноста со останатите ризици во банкарското работење“, м-р Биљана Петревска ја опишува поврзаноста на ликвидноста со останатите ризици во банкарското работење. Во воведниот дел се фокусира на објаснување на оперативната политика на ликвидноста и управувањето со ликвидносниот ризик. Во првиот дел од овој труд кандидатката накратко ги објаснува одделните ризици во работењето на банките, а тоа се: ризикот на репутација, стратегискиот ризик, кредитниот ризик, ризикот на каматните стапки, девизниот ризик, ценовниот или пазарниот ризик, и трансакцискиот ризик. Во рамките на вториот и третиот дел кандидатката се фокусира на анализирање на кредитниот и каматниот ризик, како позначајни ризици во

работењето на банките. На крајот, кандидатката м-р Биљана Петревска го изнесува основниот заклучок: дека во современиот контекст на финансискиот пазар одржувањето на ликвидноста на банките станува посложено за време на зголемувањето на бројот на ризиците. Ризикот на ликвидност за слабо управувана банка тесно го следи кредитниот и каматниот ризик. Затоа раководството на банката мора да има јасни цели и методи за одржување на ликвидноста за да може во случај на влез во зона на неликвидност да има адекватни инструменти и стратегии за надминување на проблемите кои произлегуваат од одделните ризици.

12. „Монетарната политика на централната банка како фактор кој влијае на ликвидносната позиција на банката“ - Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во чест на проф. д-р Петар Манговски, Скопје, 2010 (труд во печат).

Во трудот „Монетарната политика на централната банка како фактор кој влијае на ликвидносната позиција на банката“, м-р Биљана Петревска ја опишува монетарната политика на централните банки, како еден од основните фактори за ликвидносната позиција на банката. Во првиот дел од овој труд ја објаснува клучната улога на централната банка во монетарната политика и позначајните трендови во монетарната област, додека пак во вториот дел се фокусира на начинот на делување на монетарната политика, т.е. трансмисиониот механизам. Во рамките на овој дел кандидатката ги анализира главните канали на монетарниот трансмисиони механизам, а тоа се: каналот на каматни стапки, каналот на девизен курс, каналот на цената на активата и два кредитни канали: каналот на банкарско кредитирање и билансниот канал. На крајот се објаснуваат инструментите на монетарната политика, и тоа: задолжителната резерва, операциите на отворен пазар, ломбардниот кредити и есконтната политика. Основниот заклучок е дека централната банка со своите методи и своите инструменти ја менува количината на пари во оптек и монетарната политика е значаен фактор за (не)ликвидност на банките. Со мерките на монетарната политика, констатира кандидатката, може да се врши експанзија, како и намалување на количината на пари во оптек, што битно влијае врз ситуацијата во поглед на ликвидноста.

13. „Начелото на управување со кусорочните средства и извори на средства (ликвидност) – базичен услов на банкарското работење“ - Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во чест на проф. д-р Ѓорѓи Марјановиќ, Скопје, 2010 (труд во печат).

Во трудот „Начелото на управување со кусорочните средства и извори на средства (ликвидност) – базичен услов на банкарското работење“, м-р Биљана Петревска го опишува начелото на ликвидност т.е. на управувањето со кусорочните средства и извори на средства, како базичен услов на банкарското работење. Првиот дел од овој труд ги објаснува четирите начела на успешното работење на банките, а тоа се: начелото на ликвидност, начелото на солвентност, начелото на сигурност и ефикасност на вложување средства и начелото на рентабилност (профитабилност), додека пак во рамките на вториот дел кандидатката се фокусира на дефинирање, т.е. на објаснување на самиот поим на ликвидност. На крајот кандидатката ги објаснува концептите на ликвидност на банките, и тоа: статички, динамички, резервен, тековен, дефанзивен, и офанзивен концепт. Основниот заклучок е дека начелото за ликвидноста претставува мошне значајна одредница на банкарското работење. Квалитетното управување со ликвидноста е круцијално за постигнување успех на банката, бидејќи перманентното одржување на ликвидноста е основна претпоставка за одржливост на банките на финансискиот пазар, констатира кандидатката.

14. „Институционални реформи за успешна имплементација на стратегијата на таргетирање на инфлацијата во земјите во развој“ - Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во чест на проф. д-р Георги Ганзовски, Скопје, 2011 (труд во печат).

Во рамките на трудот „Институционални реформи за успешна имплементација на стратегијата на таргетирање на инфлацијата во земјите во развој“, м-р Биљана Петревска прикажува што ги прави земјите во развој различни од останатите земји во поглед на предизвиците со кои тие се соочиле при изградбата на институционалната рамка за прифаќањето на стратегијата на таргетирање на инфлацијата како основна стратегија на сопствената монетарна политика. Трудот потоа испитува дали, со оглед на овие предизвици, таргетирањето на инфлацијата е успешно во овие земји. Првиот дел од овој труд

ги објаснува разликите во институционалната рамка помеѓу земјите во развој и развиените економии, додека во вториот дел кандидатката се фокусира на експликација на реформите во институционалната рамка во земјите во развој за успешно спроведување на стратегијата на таргетирање на инфлацијата. Во продолжение на трудот накратко се објаснуваат предизвиците со кои се соочуваат земјите во развој, и тоа: развој на силни фискални институции, развивање силни финансиски институции, развивање посилни монетарни институции и справување со флуктуациите во девизниот курс. На крајот кандидатката ги посочува резултатите од таргетирање на инфлацијата во земјите во развој. Основниот заклучок до кој доаѓа кандидатката во овој труд е дека сериозна опасност претставува фактот што некои земји во развој ја прифаќаат стратегијата на таргетирање на инфлацијата без да постигнат институционални реформи потребни за да му се овозможи на таргетирањето на инфлацијата да ги постигне своите цели. Со цел да се елиминира оваа опасност која би предизвикала неуспех на оваа стратегија, според кандидатката, потребно е земјата да ги примени горепосочените реформи на институционалната рамка при воведувањето на стратегијата на таргетирање на инфлацијата како основна стратегија на сопствената монетарна политика.

15. „Управување со изведбата на вработените (performance management)“ - Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во чест на проф. д-р Кики Мангова-Поњавиќ, Скопје, 2011 (труд во печат).

Во рамките на трудот „Управување со изведбата на вработените (performance management)“, м-р Биљана Петревска го опишува управувањето со изведбата (performance management) како значаен пристап во управувањето со човечки ресурси, коешто се фокусира на изведбата или перформансот на вработените. За таа цел во рамките на првиот дел од овој труд кандидатката ги објаснува основните теоретски поставки на концептот управување со изведбата на вработените (performance management) – дефинирање на концептот, неговата основна цел или намера, принципите, подрачјата од интерес, како и неговиот делокруг, односно неговата холистичка ориентација. Вториот дел од овој труд се фокусира на клучните активности во процесот на управување со изведбата (performance management). Во рамките на оваа анализа поединечно се објаснуваат одделните клучни активности, и тоа: дефинирање на улогата,

договор за изведбата, план на персонален развој, управување со изведбата во текот на годината и ревизија на изведбата. На крајот се пренесува основниот заклучок на овој труд кој ни покажува дека управување со изведбата (performance management) е подеднакво значајно за сите во организацијата, а не само за раководството. Тоа ја негира вообичаената претпоставка дека само раководителите се одговорни за изведбата на нивните тимови и ја заменува со верувањето дека постои заедничка одговорност помеѓу нив.

2. М-р Далибор Галевски е роден на 20 февруари 1978 година во Скопје. По завршувањето на основното и средното образование, во 2006 година го завршил Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (правни студии), со просечна оцена 7,43. Во февруари 2010 година Галевски се стекнал со академскиот степен магистер на економски науки на Економскиот институт – Скопје, по положувањето на испитите предвидени во наставната програма со просечна оцена 8,00.

Од 2007 до денес Лазаревски работи во НЛБ „Тутунска банка“ АД - Скопје на работното место: банкарски комерцијалист. Кандидатот посетувал повеќе обуки и семинари. Кандидатот говори англиски јазик.

М-р Далибор Галевски е автор на следниве трудови:

1. „Ризикот како детерминанта во корпоративното работење“, магистерски труд. Материјата во овој магистерски труд е конципирана во воведен дел, пет тематски поглавја и заклучни согледувања. Во рамките на првиот дел кандидатот ги анализира детерминантите на ризик и принос, додека во вториот дел го анализира односот на ризикот со приносот од инвестираните средства. Третиот дел се состои од анализа на тоа во какво опкружување, со каков ризик и со каква структура на капитал работат претпријатијата во нивните деловни потфати и активности. Во четвртиот дел од овој труд, кандидатот ги презентира ризиците со кои се соочуваат финансиските институции во своето работење, посебно банките. Во петтиот дел, кандидатот прикажува анализа на НЛБ „Тутунска банка“, каде што преку споредба за две години се забележуваат нејзините перформанси и фактори на успешност. Заклучокот на кандидатот е дека доброто управување со ризикот може да продуцира добар принос од

инвестицијата и дека со диверзификацијата на портфолиото се намалува степенот на ризик на фирмата.

Заклучна оцена и предлог

Комисијата со внимание ги разгледа пријавите на кандидатите и имајќи ги предвид критериумите од Законот за високото образование, Статутот на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје, Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје и општите акти на Факултетот, донесе одлука да предложи м-р Биљана Петревска да биде избрана во звањето асистент на научната област економски науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

М-р Биљана Петревска ги исполнува сите услови за избор во соработничкото звање асистент. Таа совесно, одговорно и квалитетно ги извршувала сите асистентски обврски по група предмети од економската област, ги завршила и додипломските студии со висок просек – 9,7, како и постдипломските студии со просек 9,89, и објавила повеќе трудови во домашни и странски публикации.

Врз основа на гореизнесеното, Комисијата има особено задоволство на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да му го достави следниов

ПРЕДЛОГ

М-р БИЉАНА ПЕТРЕВСКА да биде избрана за соработник во звањето асистент на научната област економски науки.

Рецензентска комисија:

1. Проф. д-р Софија Тодорова с.р
2. Проф. д-р Владимир Кандиќјан с.р
3. Проф. д-р Ванчо Узунов с.р

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ НА
НАУЧНАТА ОБЛАСТ КАЗНЕНО ПРОЦЕСНО ПРАВО НА ПРАВНИОТ
ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, донесена на седницата одржана на 25 мај 2011 година, бевме определени за членови на Рецензентската комисија за избор на асистент на научната област казнено процесно право, врз основа на конкурсот објавен во дневниот весник „Дневник“ од 23 април 2011 година.

Во ова својство, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во дневниот весник „Дневник“ од 23 април 2011 година за избор на соработник во звањето асистент на научната област казнено процесно право се пријави 1 кандидат:

1. м-р Дивна Илиќ

I.

Податоци за кандидатот

1. М-р Дивна ИЛИЌ е родена на 8.2.1981 година во Скопје. Со научниот степен магистер на правни науки од областа на казненото право одбранавајќи го својот магистерски труд под наслов *„Реформата на истрагата во Република Македонија“* се стекнала на 9.7.2009 година, на Правниот факултет „Јустинијан Први“ - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје. Дипломирала на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје на казненоправната насока со просечна оценка 9,2, а на постдипломските студии по казнено право и криминологија на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје испитите предвидени со наставната програма на студиите ги положила со просечна оценка 10.

По одбраната на магистерската теза, м-р Дивна Илиќ пријавила докторска дисертација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, под наслов: *„Исказот на обвинетиот како доказ во казнената постапка“*, за што на седницата одржана на 24.9.2009 година Наставно – научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје донесол одлука за усвојување на Извештајот за оцена на подобност на кандидатот и темата за докторската дисертација.

Одлично го владее англискиот јазик, а се служи и со италијанскиот јазик. Ги користи оперативните програми од апликативниот пакет Microsoft Office.

Работно искуство

М-р Дивна Илиќ, со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“, на 13.11.2009 година е избрана за асистент на научната област казнено процесно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Од 30.3.2007 до 13.11.2009 година била помлад асистент на научната област казнено процесно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Со одлуки на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје од октомври 2003, 2004, 2005, 2006 и 2007 година, избрана е за демонстратор на Институтот за казнено право за учебните 2003/04, 2004/05, 2005/06, 2006/07 и 2007/08 година. Како демонстратор на Институтот за казнено право, учествувала во организирањето и спроведувањето на вежбите, колоквиумите и испитите по предметите:

казнено право, казнено процесно право, казнено право – применета програма и меѓународно казнено право, како и во реализацијата на други активности од наставно-научната работа.

Истовремено, во периодот 2002-2003 година работела како истражувач и аналитичар на Проектот за евроинтеграција (SAGE) во Министерството за одбрана на Република Македонија, а почнувајќи од март 2005 година, таа работела и како проектен асистент на проектот на Фондацијата Институт отворено општество – Македонија: „Борба против организираниот криминал“. Од 2004 година кандидатката е постојан судски преведувач од англиски јазик во Основниот суд Скопје 1. Член и секретар е на Здружението за кривично право и криминологија на Македонија.

Од октомври 2007 година е ангажирана како член на работната група во Министерството за правда за изготвување на Законот за кривична постапка на Република Македонија. Од 2008 година е вклучена во изработување истражувања во рамките на проектот „Казненоправната реформа и почитувањето на човековите права во Република Македонија“.

Секретар е на Институтот за казнено право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Научни патувања и учество на семинари:

- мај 2010 год., тренинг за тренери за новиот Закон за кривична постапка, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство, Академија за обука на судии и јавни обвинители и ЗКПКМ, Скопје / Охрид;
- 25.12.2009 год., работилница на тема: „Казненоправна одговорност на правните лица“, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство, ЗКПКМ, Скопје;
- 21.12.2009 год., работилница на тема: „Примена на новите респенија за посебните истражни мерки“, во рамките на проектот за реформа на казненото законодавство, ЗКПКМ, Скопје;
- 22.12.2008 год., работилница на тема: „Правото на фер судење и положбата на жртвите во кривичната постапка“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ, ФИОМ и ОБСЕ, Скопје;
- 3-7.12.2008 год., советување на тема: „Новиот хрватски Закон за кривична постапка – реформа помеѓу желбите и стварноста“, Опатија, Хрватска;
- 25-27.09.2008 год., годишно советување на тема: „Актуелната реформа на казненото материјално и процесно законодавство и економскиот криминалитет“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ, ФИОМ, ОБСЕ, Скопје;
- 1-2.7.2008 год., работилница на тема: „Преуредување на главниот претрес, контрола на обвинение и одмерување на казните во законските рамки“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ, ФИОМ и ОБСЕ, Скопје;
- 10-11.06.2008 год., работилница на тема: „Новата претходна постапка, посебните истражни мерки и заштита на личните податоци“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ, ФИОМ и ОБСЕ, Скопје;
- 29.5.2008 год., работилница на тема: „Преуредување на системот на правни лекови во кривичната постапка на Република Македонија“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ, ФИОМ и ОБСЕ, Скопје;
- 14.3.2008 год., работилница на тема: „Поедноставени и забрзани облици на постапување во казнената постапка - компаративно и во Република Македонија“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ, ФИОМ и ОБСЕ, Скопје;
- 28-29.2.2008 год., работилница на тема: „Нови односи помеѓу полицијата, јавното обвинителство и судовите во претходната постапка, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ, ОПДАТ, ФИОМ и ОБСЕ, Скопје;
- 21.10.- 27.10.2007 год., студиска посета на фондацијата IRZ, Бон, Германија

- мај – јуни 2007 год., постдипломски курс „Механизми за спречување на масовните кршења на човековите права“, Меѓууниверзитетски центар, Дубровник, Хрватска;
- 21.6.2007 год., работилница на тема: „Стратегија за реформа на казненото законодавство“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ, ОПДАТ, ОБСЕ, Скопје;
- 13.6.2007 год., работилница на тема: „Проблеми во примената на специјалните истражни мерки“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ, ОПДАТ и ОБСЕ, Скопје;
- 13.4.2007 и 11.5.2007 год., работилници на тема: „Измени на Кривичниот законик и Законот за кривична постапка“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ и ОПДАТ, Скопје;
- 11.4.2007 год., работилница на тема: „Проблемите во примената на Законот за прекршоци“, ЗКПКМ, Министерство за правда на РМ и ОПДАТ, Скопје;
- 11.-12.12.2006 год., Семинар за малолетничка правда, ЗКПКМ, УНИЦЕФ, ОБСЕ, ОПДАТ;
- 28-30.9.2006 год., меѓународна конференција „10 години од примената на КЗ на РМ“ - годишно советување, ЗКПКМ, ОБСЕ, ОПДАТ- проектен координатор, Охрид;
- 16-18.6.2006 год., стручна работилница: „Примена на алтернативните мерки за малолетници“, УНИЦЕФ, ЗКПКМ, Скопје;
- 29.5-1.6.2006 год., меѓународна конференција: „Актуелните прашања на државата и правото во Руската федерација и Република Македонија“, Правен факултет - Скопје, МДУ Ломоносов- Москва, Охрид;
- 12-14.4.2006 год., стручна работилница: „Новиот закон за малолетничка казнена правда“, УНИЦЕФ, ЗКПКМ, Битола;
- 4-7.4.2006 год., конференција „Практична примена и координација меѓу институциите кои го применуваат казненото право во однос на царинските деликти“, ОПДАТ, ЗКПКМ, Царинска управа, Охрид;
- 15.3.2006 год., научна расправа: „Законската рамка на тековната судска реформа“, Правен факултет - Скопје
- 03/2003 год., претставник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје на меѓународниот натпревар во симулирано судење одржан во Бар, Црна Гора во организација на Фондацијата „Конрад Аденауер“ - освоено трето место.

Научни и стручни трудови:

1. **Правото на обвинетиот да биде известен за обвиненијата против него и новиот модел на истражна постапка**, Зборник во чест на проф. д-р Никола Матовски, Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (во подготовка).
2. **За концептот на кривичната постапка – од инквизиторна кон акузаторна идеја**, Зборник во чест на проф. д-р Ѓорѓи Марјановиќ, Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, (во подготовка).
3. **Компаративно казнено процесно право. Учебник**, коавтор со проф. д-р Гордана Бужаровска, проф. д-р Гордан Калаџиќ и ас. м-р Бобан Мисоски, издавач: Агенција за интелектуални услуги АКАДЕМИК, Скопје, 2011 година.
4. **Disclosure of Evidence in the Prosecutorial Investigation**, Iustinianus Primus Law Review No. 2, (електронски журнал на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, објавен на англиски јазик), 2010 година.
5. **Судската ефикасност во справувањето со корупцијата во Република Македонија**, коавтор со проф. д-р Гордан Калаџиќ и ас. м-р Бобан Мисоски. Коалиција Сите за правично судење, Скопје 2010 година.
6. **Прибирање и откривање на докази во обвинителската истрага**, Зборник во чест на проф. д-р Тодор Рушков, Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2010 год, стр. 359-371.

7. Приказ на италијанскиот и германскиот модел на уредувањето на претходната постапка, Зборник на трудови во чест на проф. д-р Владимир Митков, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, 2010, стр. 874-883.
8. Формирање, организација и функционирање на правосудната полиција и истражните центри на јавното обвинителство, коавтор со д-р Гордан Калајчиев, МРКПК, бр. 2, Скопје, 2009 година, стр. 121-155.
9. Реформата на истрагата во Република Македонија (необјавен магистерски труд, одбранет на 9.07.2009 година на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје).
10. Правичното судење и еднаквоста на оружјето во новиот Закон за кривична постапка, коавтор со доц. д-р Гордан Калајчиев и д-р Драган Тумановски, МРКПК, бр. 1, Скопје, 2009 година, стр. 213-235.
11. Преуредување на претходната постапка во Република Македонија, коавтор со д-р Гордан Калајчиев, д-р Тодор Витларов, Мери Тромбева, Катерина Крстевска, МРКПК, год. 15, бр. 2-3, Скопје, 2008 година, стр. 79-121.
12. Новиот модел на малолетничка правда со посебен осврт врз постапката против малолетници, Зборник на трудови во чест на проф. д-р Борислав Благоев, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, 2007 година, стр. 717-729.
13. Каква казнена постапка сакаме?, коавтор со д-р Гордан Калајчиев, Зборник на трудови „Актуелните прашања за државата и правото во Руската Федерација и Република Македонија“, Том 2, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, 2007 година, стр. 563-574.
14. Criminal Law Framework of Trafficking in Human Beings, коавтор со д-р Гордан Калајчиев, Trafficking in human beings – legal aspects, SEEU, Тетово, 2006 година, стр. 61-74.
15. Приказ на книгата „Полициска етика и деонтологија“, од проф. д-р Трпе Стојановски, издавач: 2-ри Август С – Штип, Скопје, 2006 година, во МРКПК, бр. 3, Скопје, 2006 година, стр. 305-311.
16. Сугестии за подобрување на Предлог националната програма за усвојување на правото на Европската Унија, коавтор со акад. Владо Камбовски, д-р Трпе Стојановски, д-р Гордан Калајчиев, м-р Александра Груевска и м-р Александра Деаноска, Билтен бр. 1 на проектот „Борба против организираниот криминал во Република Македонија“, ФИОМ, Скопје 2006 година, стр. 37-66.

II.

Заклучна оцена и предлог

Откако со внимание ја разгледа пријавата, со сите прилози и објавени трудови, Комисијата заклучи дека пријавената кандидатка ги исполнува законските услови и условите на конкурсот. Членовите на Комисијата и лично ја познаваат м-р Дивна Илиќ како повеќегодишен соработник на Институтот за казнено право. Таа е одличен студент, амбициозен млад човек и научен работник, кој, на некој начин, веќе се зафатил со научна кариера во сферата на правните науки. Комисијата со задоволство констатира дека м-р Дивна Илиќ е соодветна кандидатка за прием за соработник во звањето асистент на научната област казнено процесно право, и тоа поради следниве причини:

- кандидатката веќе работи како асистент, а претходно и како помлад асистент и демонстратор на Институтот за казнено право, токму на предметот казнено процесно право, при што се покажа како исклучително вреден и одговорен соработник, кој со успех ги извршуваше дадените обврски и професионалните задачи;

- кандидатката е вклучена во изведувањето вежби по предметите казнено процесно право, казнено право - применета програма, меѓународно казнено право, како и при спроведувањето на писмениот дел на испитите по казнено процесно право,

казнено право - применета програма и меѓународно казнено право за што предметните наставници имаат највисоки оценки, потврдени и во евалуациите на студентите;

- покажува особен успех и во ангажманите надвор од Факултетот, во проекти од областа на казненото право, а особено значајни се нејзиното искуство и придонес во реформата на Законот за кривичната постапка;

- кандидатката м-р Дивна Илиќ има импозантен опус со објавени повеќе стручни и научни трудови, а интересот за научната мисла во странското законодавство го покажала преку учество во изработката на неколку истражувања подготвени со користење на солиден научен инструментариум;

- кандидатката активно го владее англискиот јазик, што и овозможува успешно да се служи со странска литература и што во голема мера ќе ѝ го олесни професионалниот ангажман за во иднина.

Сето горенаведено за досегашното постигнато образовно и стручно ниво на кандидатката, нејзиниот одговорен, сериозен и педагошки однос со студентите како соработник и претходно демонстратор, како и нејзиниот целокупен ангажман во работата на научни и апликативни проекти од областа на казненото процесно право, проследен со видливи и конкретни резултати, се доволна гаранција за тоа дека станува збор за кандидатка од која може да се очекува дека ќе се развива во успешен наставен и научен кадар на Факултетот. Таа е еден од оние млади научни работници што се заинтересирани за дополнителна надградба на знаењето преку користење интернет и современа стручна литература, одговорна личност што се грижи за задачата што ѝ е доделена да биде извршена во определениот рок, квалитетно и ефикасно, се покажа како одличен учесник во тимската работа, особено истакнувајќи ги своите комуникациски, креативни и аналитички способности.

Во таа смисла, ни причинува особено задоволство на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да му го дадеме следниов предлог:

***М-Р ДИВНА ИЛИЌ ДА БИДЕ ИЗБРАНА ЗА АСИСТЕНТ НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ
КАЗНЕНО ПРОЦЕСНО ПРАВО.***

Скопје, 26.05.2011 година

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Акад. проф. д-р Владо Камбовски, с.р.

Проф. д-р Гордана Бужаровска, с.р.

Проф. д-р Гордан Калајчиев, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА СОРАБОТНИК ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ АСИСТЕНТ НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ УСТАВНО ПРАВО И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ, НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 25.05.2011 година, донесе одлука за формирање на Комисија за избор на соработник во соработничко звање асистент на научната област уставно право и политички систем.

Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Саво Климовски, проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова и проф. д-р Рената Дескоска, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во дневниот весник „Дневник“ од 23 април 2011 година, за избор на соработник во соработничко звање асистент на научната област уставно право и политички систем се пријави кандидатот:

1. Јелена Трајковска

I. Податоци за кандидатката

Кандидатката Јелена Трајковска е родена на 29.9.1980 година во Скопје, каде што го завршила основното и средното образование. Во текот на школувањето континуирано постигнувала одличен успех. Дипломирала на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје на 29.9.2004 година, со просечна оценка 9,67. Кандидатката Јелена Трајковска дипломирала прва во класата и на 7.12.2005 година е добитник на златна плакета „Јустинијан Први“.

По дипломирањето, Јелена Трајковска се запишала на постдипломските студии по уставно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Испитите предвидени со наставната програма на студиите ги положила со просечна оценка 10,00, по што го пријавила насловот *Законодавна постапка-компаративен приказ на основните модели како тема за изработка на својот магистерски труд*. Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седница одржана во јуни 2008 година, ја усвои како подобна предложената тема и го одобри изготвувањето на магистерскиот

труд. На 4.2.2009 година кандидатката го одбрани својот магистерски труд под наслов *Законодавна постапка-компаративен приказ на основните модели* и се стекна со научен степен магистер на правни науки од областа уставно право.

Од јануари 2004 година, ангажирана е како демонстратор по предметите од уставноправната насока на Институтот за политички и правно политички науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

На 3.5.2007 година кандидатката е избрана за помлад асистент по уставно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, а ангажирана е во наставно-образовниот процес на повеќе предмети од уставноправната насока.

Кандидатката Јелена Трајковска има одлично познавање на англискиот и српскиот јазик, а го користи и германскиот јазик. Се служи со Microsoft Windows, MS DOS, Internet, Word, Excel и Power Point.

Учество на научни и стручни работилници, семинари и конференции

- CENTRAL EUROPEAN UNIVERSITY, CURRICULUM RESOURCE CENTER. Legal Studies session on „Constitutionalism and democracy“, Course Design Workshop and a workshop in teaching Methodologies, Будимпешта, 2.2011;
- CENTRAL EUROPEAN UNIVERSITY, CURRICULUM RESOURCE CENTER. Legal Studies session on „The European Union and Human Rights-its internal and external dimensions“, Course Design Workshop and a workshop in teaching Methodologies, Будимпешта, 11.2007;
- Summer University for democracy of the Schools of Political Studies of the Council of Europe, 2-6, јули 2007, Стразбург;
- Generation Europe: Regional Youth Conference, „Education and the reconciliation: key stages on the path to EU membership“, мај, 2007, Загреб;
- Популизмот и политиката, Скопје, School of politics-Council of Europe, МАРА, март, 2007 година;
- Македонскиот влог во НАТО, Кочани, School of politics-Council of Europe, МАРА, 23-26.11.2006 година;
- International protection of human rights and victim's rights, International institute of human rights „Rene Cassin“ – Strasbourg, 37 th Annual Study Session 03-28.07.2006 година;
- IFES – Internation Foundation of Electoral Systems, Logistics officer ;
- Човековите права во Република Македонија, Хелсиншки комитет за човекови права во РМ, Крушево, октомври.2004;
- Intership, University of Idaho, USA , ABA-CEELI, август-септември 2003;
- Enforcement of IP rights and patent litigation, International Academy, European Patent Office, 17-21.03.2003.

Трудови:

1. Законодавна постапка (компаративен приказ на основните модели), магистерски труд;
2. Предизвикот -реформа на локалната самоуправа, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Борислав Благов, Скопје, 2007;

3. Превентивна контрола на уставноста, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Томислав Чокревски;

4. Моделот на локалната самоуправа на Англија, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Владимир Митков;

5. Законодавната постапка во Соединетите Американски Држави, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Тодор Дунов

6. Предлози за условршување на законодавната постапка во РМ, Правник бр. 214. февруари 2010.

7. The Influence of the Government and the Constitutional Council in Legislative Procedure in the French Fifth Republic, Iustinianus Primus Law Review, vol. 2

Осврт на доставените трудови:

1. Магистерскиот труд на тема *Законодавна постапка- компаративен приказ на основните модели* на кандидатката Јелена Трајковска, е компјутерски изработен труд, со големина на букви 12, проред 1,5, кој содржи 246 фусноти, повеќе од 140 библиографски единици и е напишан на 171 страна. Тој се состои од шест дела и користена литература, и тоа според следниов редослед:

- прв дел: Претходни забелешки -Законодавната функција на собранието, Поим и дефинирање на законодавната постапка;
- втор дел: Законодавната постапка во Соединетите Американски Држави;
- трет дел: Законодавната постапка во Обединетото Кралство;
- четврт дел: Законодавната постапка во Петтата Француска Република;
- петти дел: Законодавната постапка во Швајцарија;
- шести дел: Законодавната постапка во Република Македонија
- Користена литература.

Во содржината на трудот се навлегува преку претходните забелешки кои се однесуваат на законодавната функција на собранието. Авторката констатира дека законодавството се доживува како најзначајна и доминантна функција на псобранието. Законодавната власт им е доверена на собранијата во надеж дека законите донесени од овие органи, согласно со однапред утврдените правила и постапки, ќе бидат прифатени како авторитативни и обврзувачки. Така иако собранијата не ја вршат севкупната законодавна власт во државата, ниту пак законодавната функција е единствена нивна надлежност, водечката мисла е дека правните норми кои ги обврзуваат граѓаните треба да бидат донесени со нивна согласност, односно со дејствување и согласност на нивните претставници во законодавното тело. Оттука авторката заклучува дека законот претставува манифестација на волјата на граѓаните, па само таквиот закон ќе биде прифатен од граѓаните како авторитативен и обврзувачки. Сепак, авторката потенцира дека, иако носители на законодавната функција, собранијата не се апсолутно слободни во нејзиното реализирање, па така оваа нивна функција има горна граница поставена во корист на уставот и долна граница поставена во корист на

уредбата. Понатаму, авторката предочува дека во современи услови законодавната функција на собранијата сè повеќе се редуцира на контрола на квалитетот на поднесените предлог-закони, па нивното законодавно овластување денес е многу поблиско до процесот на ревизија на законските предлози подготвени на друго место, отколку до овластувањето да се иницира законодавниот процес или да се замрзне предлог-законот. Во воведниот дел авторката прави обид и да ја дефинира законодавната постапка, па констатира дека таа претставува процес кој вклучува точно, нормативно определени процесни дејствија кои се реализираат во строга логична последователност.

Авторката, со изразена смисла за научна синтеза, потенцира дека мноштвото дефиниции кои се сретнуваат во литературата можат да се класифицираат во две основни групи. Така, законодавната постапка сфатена во поширока смисла претставува севкупност на процеси и односи во чие реализирање се вклучени голем број субјекти, а чие остварување не се врзува единствено за парламентот како носител на законодавната функција. Од друга страна, законодавната постапка во потесна смисла претставува синоним за собраниската фаза од процесот на донесување на законите, па таа претставува севкупност на процеси и односи кои се остваруваат во собранието и неговите работни тела. Конечно, авторката потенцира дека дводомната структура на парламентите се рефлектира врз постапката за донесување на законите и дека таа во дводомните собранија е далеку посложена и предвидува реализирање на одделните фази од процесот во обата собраниски дома.

Согласно со насловот на *вториот дел* на магистерскиот труд „Законодавната постапка во Соединетите Американски Држави“, кандидатката ја разработува постапката за донесување на закони во Конгресот на САД како порепрезентативен модел на претседателскиот облик на управување што има извршено посредно и непосредно влијание на законодавната постапка во повеќе земји. Во овој дел авторката заклучува дека постапката се остварува низ три одделни читања на предметниот законски предлог кои оставаат импресија на едноставна процедура, во смисла дека таа се остварува во серија на неколку различни чекори. Сепак, иако навидум едноставен, авторката констатира дека законодавниот процес во современи услови се чини особено долг, одделните етапи на процесот секогаш имаат несигурен епилог, а одделните механизми и инструменти за постигнување компромис и усогласување на ставовите на сите субјекти инволвирани во донесувањето на законот го чинат процесот крајно исцрпувачки, а на моменти апсурдно компликуван. Авторката ја потенцира улогата и функцијата на работните тела на Конгресот на САД истакнувајќи дека конгресните одбори претставуваат вистински мали законодавци и центар на законодавната акција. Конечно, во овој дел од магистерскиот труд кандидатката ги разработува методите на опструкција на постапката за донесување закони чија злоупотреба ја прави законодавната постапка исклучително компликувана, а иднината на законот крајно неизвесна. Овие инструменти се причина за неопходноста од реформа на законодавната постапка бидејќи законодавната копирачка во Конгресот на САД се заканува да прерасне во основа на конгресниот живот.

Во *третиот дел* од магистерскиот труд насловен Законодавната постапка во Обединетото Кралство, авторката се залага за потенцирање на специфичноста на постапките за донесување на јавни закони (Public Acts), приватни закони (Private Acts) и мешовити закони (Hybrid Acts). За неа класификацијата на законските предлози е предуслов да се согледа во целина

сликата за британскиот модел на законодавна постапка. Законодавната постапка во Вестминстерскиот парламент претставува прв модел со кој се промовираат три последователни читања на предлог-законот. Се верува дека неколкуте последователни етапи на законодавниот процес обезбедуваат детално и ефикасно разгледување на предметниот предлог пред тој да стане закон. Во современи услови, потенцира авторката, спротивно на убедувањето дека собранието е тоа кое ја остварува законодавната функција, следува сетот податоци според кои доминантна позиција во остварувањето на законодавната иницијатива, контролата на времето за работа на собранието, одлуката за проодноста на законскиот предлог во секоја од фазите на постапката, а со тоа и за иднината на законот и припаѓа на владата. Конечно, еволуцијата на законодавната постапка во Обединетото Кралство останува да биде одбележана со постојаната борба на барањата за рационализација на процесот и прагматично постапување од една страна и неопходноста од конзервирање на утврдениот редослед на фазите, начинот на нивно реализирање и постапувањето на учесниците во постапката од друга.

Четвртиот дел од магистерскиот труд го носи насловот Законодавната постапка во Петтата Француска Република. За авторката законодавната постапка, онаква каква што се реализира денес, претставува успешна комбинација од едно долгогодишно собраниско искуство и решенија кои ги следат современите собраниски трендови. Законодавната постапка е сложена и се реализира во повеќе етапи, а големиот број субјекти кои се директно инволвирани во процесот и механизмите кои им се достапни за учество, неа дополнително ја усложнува. Авторката ја истакнува специфичноста на инструментот „shuttle“ како основен инструмент за усовршување на законскиот предлог пред неговото конечно усвојување. Имено, иако наведениот механизам обезбедува наизменично прочитување на предлог-законот во секој од законодавните домови, можноста тој да се злоупотреби и да формира маѓепсан круг во кој предлогот ќе биде предмет на 3, 4 или повеќе читања, го потенцира барањето за негова исклучително внимателна употреба. Така, авторката констатира дека иако примената на постапката „shuttle“ обезбедува услови за изработка на добар и јасно формулиран закон, опасноста од повторување на последователните читања може во целост да го „закотви“ законскиот предлог во собраниската фаза од процесот.

Во *петтиот дел* со наслов Законодавната постапка во Швајцарија е разработен швајцарскиот модел на законодавната постапка. Оваа постапка денес претставува успешна комбинација на процесни дејствија реализирани во Сојузното собрание од една страна и облиците на непосредно учество на граѓаните од друга. Така, авторката истакнува дека специфичностите на овој модел на законодавна постапка не се состојат во начинот на кој таа се реализира во законодавното тело, туку во формите преку кои се овозможува директно учество на граѓаните во процесот. Авторката констатира дека собраниската фаза од законодавниот процес не е поделена на одделни читања, туку се реализира преку континуирано остварување на одделните етапи на процесот, почнувајќи од предлагањето на законскиот предлог, преку расправа за него до негово конечно изгласување. Особено е потенцирана улогата на законодавниот референдум како составен дел на законодавната процедура и последна, завршна етапа на законодавната постапка. На овој начин авторката заклучува дека швајцарските граѓани претставуваат рамноправен партнер со Сојузното

собрание во постапката за донесување на закони, а законодавниот референдум нејзин интегрален дел.

Шестиот дел го носи насловот *Законодавната постапка во Република Македонија*. Авторката поучувајќи ги уставните и деловничките решенија, со право констатира дека законодавната постапка во РМ е сложена и во себе го инкорпорира процесот од т.н претсобраниската фаза, собраниската фаза и промулгација и објавување на усвоениот закон во Собранието на РМ. Доколку се земат предвид фазите и динамиката на остварување, моделот на законодавната постапка односно неговата парламентарна фаза, претставува модел чија формула предвидува три последователни читања на предлогот на законот. Накусо, законодавната постапка денес се реализира низ повеќе одделни етапи, и тоа предложување на законот (законодавна иницијатива), расправа или претрес за конкретниот законски предлог во работните тела на Собранието на РМ, расправа и усвојување на предлогот на седница на законодавното тело, негово прогласување и конечно објавување на усвоениот закон. Авторката потенцира дека деловничките одредби ја уредуваат единствено парламентарната фаза на законодавниот процес, која се реализира во законодавниот дом и работните тела на Собранието на РМ. Сепак, истакнува авторката, реализацијата на законодавната функција во македонското собрание подразбира не само активност и дејствување на пратениците во работните тела, одборите и комисиите на овој орган или активно учество во расправата на седниците на законодавниот орган, туку и вклучување и учество на голем број други субјекти во постапката. Кумулацијата на факти, според авторката, како можноста за непосредно учество и инволвирање на граѓаните и нивните здруженија во одделните етапи на законодавниот процес, современите трендови преку кои владата индиректно е вклучена во овој процес ја креира државната политика, фактот дека донесувањето на законот се реализира низ повеќе последователни етапи и три последователни законодавни читања во собраниската фаза, претставуваат потврда за сложеноста на законодавната постапка. Конечно, иако Деловникот на Собранието на РМ предвидува „нови правила на игра“ чии ефекти ќе можат да се анализираат дури откако тие ќе бидат имплементирани, сепак авторот смета дека простор за подобрување на законодавниот процес секогаш постои.

Последниот дел дава детален преглед на *користената литература* и тој се состои од повеќе релевантни библиографски единици од еминентни автори на ова поле.

2. Во трудот *Превентивна контрола на уставноста* авторката потенцира дека контролата на уставноста претставува механизам и средство за одржување на демократскиот уставен поредок.

Овој труд се осврнува на превентивната контрола на уставноста, нејзините форми, предности и недостатоци.

Превентивната контрола на уставноста претставува само една од формите на контрола на уставноста која се остварува во веќе постојните системи за контрола на уставноста. Таа се остварува пред стапувањето во сила на правниот акт кој е предмет на контрола. Со оглед на времето кога таа се остварува, нејзина основна цел е актот кој подлежи на контрола да биде доведен во согласност со уставот пред неговото стапување во сила.

Трудот ги елаборира одделните облици на превентивна контрола на уставноста кои денес постојат во светот, истакнувајќи ги нивните обележја и

специфики. На овој начин подетално се разработени различните решенија околу прашањата врзани за актите кои можат да бидат предмет на оваа контрола, органот кој ја врши превентивната контрола на уставноста, како и посебните форми на превентивната контрола на уставноста (факултативна и облигаторна превентивна контрола на уставноста).

Трудот ја истакнува ефикасноста на превентивната контрола на уставноста бидејќи ја оневозможува примената на неуставените правни акти и настанувањето на штетните последици од нивната примена, но истовремено ги наведува и бројните причини за нејзина критика.

Тука, пред сè, се споменуваат:

- неможноста од покренување а posteriori контрола на уставноста доколку превентивната контрола претставува единствен облик на контрола;
- неможноста од покренување на постапката за оцена на уставноста од страна на самите граѓани;
- органот кој врши превентивна контрола на уставноста најчесто е подреден на законодавното тело и без целосна самостојност и одговорност како што тоа е случај кај органот кој врши репресивна контрола на уставноста;
- неуставноста на правниот акт наједноставно доаѓа до израз по примената на правниот акт.

Авторката укажува дека превентивната и репресивната контрола на уставноста и законитоста претставуваат само два облика на контрола кои постојат во веќе утврдените системи на контрола на уставноста. Иако репресивната контрола на уставноста претставува најраспространет облик на контрола, сепак особено често како дополнителен облик на контрола на уставноста се предвидува и превентивната контрола. Превентивната и репресивната контрола на уставноста не се исклучуваат меѓусебно.

3. Во трудот *Моделот на локалната самоуправа на Англија* авторката потенцира дека првата дилема која се јавува при обидот да се класифицира англискиот систем на локална самоуправа е изборот на критериумите од кои ќе се тргне за да се оствари оваа класификација. Со цел овој обид за класификација да биде успешен, според неа неопходно е да бидат земени предвид четирите важечки критериуми за типологизација на современата локална самоуправа. Втората дилема се однесува на определувањето на видот на локална самоуправа на кој му припаѓа англискиот модел согласно со однапред дадениот критериум.

Првата класификација тргнува од положбата и општите карактеристики на органите кои ги вршат самоуправните функции. Одлучувачки фактор за оваа класификација, тогаш кога е во прашање поделбата на локалната самоуправа на вистинска локална самоуправа и локална самоуправа во облик на децентрализација, е односот помеѓу државата (централните органи) и локалната самоуправа (локалните власти). Земајќи го овој критериум предвид, англискиот модел на локална самоуправа се класифицира во групата на вистинска локална самоуправа од типот на локална влада, односно локално владеење. Имено, англискиот модел предвидува локална самоуправа одвоена од централната власт, во смисла што во локалните заедници не постои претставник на централната власт. Локалните власти овде се самостојни во рамките на своите права и должности. Тешкотии во класификацијата на овој модел се јавуваат кога како критериум ќе се земе степенот на непосредно учество на граѓаните во

локалната самоуправа. Водејќи се од овој критериум, англискиот модел не може да се класифицира ниту во категоријата чиста непосредна локална самоуправа, ниту во категоријата чисто претставничка локална самоуправа. Најсоодветно би било кога, тргнувајќи од овој критериум, англискиот модел ќе се определи како мешовит модел на локална самоуправа. Имено, непосредната локална самоуправа се остварува преку собири, состаноци, разни локални собранија и други облици на непосредно одлучување на граѓаните. Англија е една од ретките земји каде што овој облик се смета за основен облик на локална самоуправа, со оглед на фактот што одделни селски локални заедници (особено парохите кои немаат парохиски совети) го практикуваат овој облик на локална самоуправа. Во современи услови, непосредната локална самоуправа добива обележја на ендемичен вид и не постои земја каде што таа се јавува како единствен облик на локална самоуправа. Најчесто, како во примерот со англискиот модел, таа е придружувана со еден од облиците на претставничка локална самоуправа. Покрај непосредна локална самоуправа, современата самоуправа во Англија има обележја и на претставничка локална самоуправа. Прашањето за определувањето на конкретниот облик на претставничка локална самоуправа дополнително се отежнува ако се земат предвид реформските чекори кои се преземаат со стапувањето во сила на Законот за локална самоуправа од 2000 година. Доколку до стапувањето во сила на овој закон беше вообичаено определувањето на овој модел како претставничка локална самоуправа заснована на принципот на комитетско управување, сега се поставува прашањето дали со предвидените реформи во организацијата на локалните власти овој модел не се менува.

Ако како критериум за класификација се земе фактот дали локалната самоуправа се остварува во градски (урбани) региони или селски (земјоделски) подрачја може да се заклучи дека современата самоуправа во Англија има компоненти и на градска и на селска локална самоуправа. Имено, системот на различен начин ја регулира правната положба на градовите, предвидувајќи дека 6 метрополски градови (Бирмингем, Ливерпул, Манчестер, Лидс, Шефилд и Њукасл) имаат статус на окружен град (county borough) со најголем број овластувања додека останатите градови се опфатени во месната и стварната надлежност на останатите окрузи. Лондон е единствен град во Англија кој ужива посебен правен режим во однос на останатите градови. До негово изземање од системот на локалната самоуправа доаѓа во 1888 година кога е формирано Лондонското окружно собрание (London City council). Локалната самоуправа покрај во градовите се остварува и во селските подрачја (селски дистрикти и селски парохии).

Тргнувајќи од бројот и видот од локалните единици во кои се организира локалната самоуправа, Англија има атипичен систем на локална самоуправа.

4. Во трудот *Законодавната постапка во Соединетите Американски Држави*, авторката потенцира дека моделот на законодавна постапка во САД, денес наликува на поинтелистички пејзаж од испреплетени процесни дејствија за негово реализирање. Она што овој пејзаж дополнително го „украсува“ се механизмите и инструментите за постигување компромис и усогласување кои проверуваат во секоја од фазите на процесот. Имено, она што ја чини постапката за донесување на закони крајно исцрпувачка, а на моменти апсурдно компликувана, е постојаната неизвесност која ја следи иднината на законскиот

предлог, а која во најголем процент зависи од умешноста да се усогласат ставовите на поддржувачите и опонентите на конкретниот предлог во процедура.

Законодавната постапка во САД се реализира низ три одделни читања на предлог-законот. Таа се остварува низ неколку последователни етапи кои оставаат импресија за релативно едноставна процедура, во смисла дека таа се остварува во серија различни чекори. Законодавниот процес во современи услови се чини особено долг, а одделните етапи на овој во суштина исклучително компликуван процес, секогаш имаат несигурен епилог.

Конгресот на САД констатира авторката, претставува необична направа за дезинтеграција. Имено, вистинското разгледување и расправа за предложениот закон секогаш се остварува во надлежните конгресни одбори. Конгресните одбори претставуваат центар на законодавната акција и вистински „мали законодавци“. Законските предлози кои ќе ја надминат фазата на одборите и пододборите имаат добри изгледи да станат закон. Оттука и констатацијата дека судбината на законските предлози во одделните конгресни одбори е потполно неизвесна. Конечно, иако најголемата селекција на законските предлози се остварува во конгресните одбори, тоа не смее да не наведе на заклучокот дека сите предлози кои ќе ја надминат оваа фаза од постапката ќе станат закони. Механизмите кои дејствуваат во својство на копирачка се поставени во секоја од одделните понатамошни фази на законодавниот процес. Впрочем, последниот, но особено ефикасен механизам да се влијае врз Конгресот и конечниот резултат од законодавниот процес е правото на суспензивно вето на претседателот. Затоа, членовите на бикамералниот законодавен орган денес несреќно објавуваат дека реформи во законодавната постапка се неопходни, инаку законодавната копирачка ќе остане да претставува основа на конгресниот живот.

5. Во трудот *Реформа на локалната самоуправа*, авторката укажува дека реформата на локалната самоуправа претставува сложен и долготраен процес. Пристапувањето кон една ваква сложена операција наметнува потреба од претходни подготовки и анализи насочени кон утврдување на најсоодветниот модел на реформа. Со овој модел се очекува да се надмине расчекорот помеѓу локалната самоуправа како институција изолирана од брзиот индустриски, технички, образовен и културен развој и потребите на современото живеење.

Овој труд се осврнува на причините за реформа на локалната самоуправа и мотивите поради кои државите се обидуваат да ги одложат овие реформи. Во трудот се елаборирани двата основни модела за реформа на локалната самоуправа (амалгамацијата и соработката на единиците на локалната самоуправа), со осврт на нивните предности и недостатоци, како и условите и околностите во кои се остваруваат. Трудот ја анализира и реформата на локалната самоуправа во Република Македонија. Задржувајќи се на територијалната организација на локалната самоуправа, со кои оваа реформа е започната, направен е обид да се утврди моделот на реформа кој законодавецот го следел.

Трудот се задржува и на начинот на остварување на меѓуопштинската соработка и правниот основ за нејзино реализирање. Авторката посочува дека постојните законски одредби кои се многу скромни и општи, како и недостатокот од закон кој детаљно би ја уредил оваа материја, претставуваат

проблеми за меѓусебното поврзување на општините и остварување на некоја од формите за меѓуопштинска соработка.

Конечно, авторката утврдува дека процесот на територијална и функционална реорганизација на локалната самоуправа може да успее единствено доколку предвидените решенија за реформа бидат прифатени од самите граѓани, што соодветствува на суштината и битието на локалната самоуправа како институција на политичкиот систем најблиска до граѓаните.

6. Во трудот *Предлози за усовршување на законодавната постапка*, авторката го разгледува прашањето колку во современи услови „законите се донесуваат во Собранието, а не низ Собранието“. Во современи услови работата на Собранието на РМ често остава импресија дека процесот на донесување закони „претставува само преживеан дел од еден симболичен ритуал“. Така, на водечката мисла дека „Собранијата многу повеќе влијаат на политиката, отколку што ја креираат“, се надоврзуваа заклучокот дека законодавната функција и на Собранието на РМ сè повеќе се „редуцира на контрола на квалитетот на поднесените предлог-закони. Трудот ќе ги анализира недостатоците од соодветните деловнички решенија за одделните фази од законодавниот процес и нуди соодветни предлози за негово усовршување.

7. Во трудот - *The Influence of the Government and the Constitutional Council in Legislative Procedure in the French Fifth Republic* - авторката го разгледува влијанието на Владата и Уставниот совет во постапката за донесување на законите во Петтата Француска Република. Во воведниот дел авторката го разгледува прашањето за алокација на овластувањата во законодавната сфера помеѓу Собранието и егзекутивата, согласно со Уставот од 1958 година. Трудот детално ја разработува постапката за усвојување органски закони и влијанието на Уставниот совет во законодавната процедура преку т.н задолжителна превентивна контрола на уставноста. Авторката нагласува дека реализирањето на ваквата активност на советот впрочем му доделува својство на трет законодавец. Конечно, во третиот дел од објавениот труд авторката го анализира влијанието на владата низ одделните фази на законодавниот процес проучувајќи ги посебните механизми кои ѝ се достапни (право да поднесува предлог -закони, право да поднесува амандмани, финансиска гилотина, барање за формирање мешовита комисија, како и инструментите преку кои може да го суспендира опструктивното дејствување на пратениците).

II. *Заклучна оцена и предлог*

Врз основа на горенаведените податоци во извештајот, Комисијата со особено задоволство и чест му ги доставува на Наставно-научниот совет следниве заклучоци

- Кандидатката Јелена Трајковска, во текот на извршувањето на своите обврски како асистент во изминатиот изборен период, покажа високо ниво на комуникативност и педагошки пристап во работата со студентите при изведувањето на сите елементи од наставно-образовниот процес. За тоа, впрочем, најсоодветно посочуваат оцените и изјавите не само на студентите туку и на помладите и постарите колеги со кои таа секојдневно комуницира.
- Асистент м-р Јелена Трајковска покажува завидно ниво и во својата стручна и научна работа што е најсигурен индикатор дека таа и во иднина ќе се развива во солиден наставно-научен кадар од областа на уставното право и политичкиот систем. Заслужува посебно внимание да се истакне фактот дека досега таа мошне успешно го насочи својот интерес кон продлабочено проучување на една сфера од оваа научна област како што е парламентарното право коешто досега беше третирано како недоволно проучена и запоставена област од уставноправната материја.
- Врз основа на овие заклучни согледувања, а во согласност со законските одредби и одредбите од Правилникот за единствените критериуми и постапката за избор во наставно-научни, наставни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, комисијата во состав: проф. д-р Саво Климовски, проф. д-р Гордана Силјановска – Давкова, проф. д-р Рената Дескоска со особено задоволство, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

III. ПРЕДЛОГ

Кандидатката м-р Јелена Трајковска да биде избрана во соработничко звање асистент на научната област уставно право и политички систем.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Саво Климовски с.р

Проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова с.р

Проф. д-р Рената Дескоска с.р

**РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА СОРАБОТНИК ВО ЗВАЊЕТО АСИСТЕНТ
НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ
УСТАВНО ПРАВО И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ НА
ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 25.05.2011 донесе одлука за формирање Комисија за избор/реизбор на соработник во звањето асистент на научната област уставно право и политички систем.

Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Саво Климовски, проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова и проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, на Наставниот-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во дневниот весник „Дневник“ од 23.04.2011 година, за избор на асистент на научната област уставно право и политички систем се пријави кандидатот:

1. Денис Прешова

Податоци за кандидатот

1. М-р Денис Прешова е роден на 2.1.1984 година во Скопје. Дипломирал во 2006 година на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, со просечен успех 9,4 каде што се стекнал со стручен назив дипломиран правник.

Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во 2003 година е избран за демонстратор по уставно право и политички систем.

Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје од 4.5.2007 кандидатот е избран во соработничкото звање помлад асистент по уставно право и политички систем.

Во септември 2007 година ги завршил последипломските студии по европски интеграции при Центарот за евроинтеграциски студии (ZEI) при Универзитетот во Бон како стипендист на фондацијата „Конрад Аденауер“.

Од јуни 2007 до октомври 2007 година работел како гостин-истражувач во Институтот за европско уставно право „Валтер Халштајн“ при Универзитетот Хумболт, Берлин.

Во 2008 година со Одлуката на Министерството за образование и наука на РМ бр. 09-1227/2 од 14.2.2008 година се стекнал со академски степен магистер по европски студии.

Во мај 2010 година се стекнал со диплома LL.M. (*magna cum laude*) од Правниот факултет на Универзитетот во Питсбург, САД, како стипендист на Фулбрајт програмата на Стејт департментот на САД.

Одлично ги владее англискиот и српскиот јазик, а добро ги владее германскиот и турскиот јазик.

Учество на научни и стручни работилници, семинари и конференции:

- Fulbright enrichment seminar, Social entrepreneurship, Њујорк, 21-24.03.2010;
- Foundations of American Law, Georgetown University – Law Center, Вашингтон, 12.07 – 10.08.2009;
- Academy of EU Law, European University Institute, Фиренца, 02-19.07.2008;
- Ninth International Summer School of Democracy in Belgrade – Nationalism and Democracy, The Center for the Study of Democracy the Anglo-Serbian Society, Белград, 4-13.09.2006;
- Human Rights School for Future Decision Makers, Balkan Human Rights Network (BHRN) and Helsinki Committee of Croatia, Дубровник 4-18.06.2006;
- 45th Study Session of the IIHR - Systems for human rights protection and Women's rights, The International Institute of Human Rights - Rene Cassin – Стразбург, 02-29.07.2005;
- The International Winter University, Contemporary Political Theory- Democratic Transition and Consolidation in SEE Skopje, Macedonia, “Academic training association-ATA“, Скопје, 17-28.01.2005
- Pedagogical challenges of supervision-legal clinical education, Columbia Law School, PILI, Intensive Teacher Training for new clinical educators, COLPI-CEELI, Скопје, 12-14.11.2004.

Трудови:

Why So Dualist?: Critical View on the Status and Effect of Treaties in the Legal System of the United States; Зошто толку дуалисти?: Критички осврт на статусот и ефектот на меѓународните договори во правниот систем на САД, (на англиски - во постапка на објавување).

Вовед во работата на Собранието на Република Македонија, Денис Прешова, Ненад Марковиќ и Драган Гоцевски, Вестминстер фондација за демократија, март 2011.

Статусот и улогата на меѓународните договори во внатрешниот правен поредок и Уставниот суд на Република Македонија, Зборник во чест на Тодор Џунов, Правен факултет „Јустинијан Први“, ноември 2009.

Европската интеграција и уставните адаптации во Словенија, Зборник во чест на Владимир Митков, Правен факултет „Јустинијан Први“, септември 2009.

Реформа на уставниот суд или реформа на свеста?, во „Хармонизација на правниот систем на Република Македонија со правото на ЕУ“, Македонска академија на науките и уметностите (МАНУ), април 2009.

Уставите на централноевропските и на источноевропските држави низ призмата на процесот на зачленување и членство во Европската Унија во Еволуција на уставниот систем на Република Македонија во пресрет на усвојувањето на уставниот договор на Европската унија, МАНУ, Скопје 2008.

Reconstructing Europe – Two Alternative Proposals for a European Constitution, ZEI Discussion Paper, C171, Bonn, 2007.

Осврт на доставените трудови:

Трудот под наслов *Why So Dualist?: Critical View on the Status and Effect of Treaties in the Legal System of the United States* ја обработува проблематиката на класификацијата и категоризацијата на САД од аспект на односот на конкретниот правен поредок кон меѓународното право. Особено е интересно што авторот го истакнува парадоксот во кој државата која го потенцира промовирањето на демократијата и владеењето на правото во светот денес има „специфичен и селективен“ пристап кон меѓународното право, поточно меѓународните договори. Во таа насока трудот ги опфаќа теориите кои го дефинираат односот меѓу националните правни системи и меѓународното право, анализата на текстот на релевантите уставни одредби и судската практика и новите монистички тенденции во САД.

Трудот под наслов *Вовед во работата на Собранието на Република Македонија* претставува еден вид на прирачник кој е наменет за службениците во Собранието на Република Македонија, посебно нововработените, заради нивно запознавање со работата на Собранието и добивање информации кои им се неопходни во понатамошната работа. Така, застапени се три посебни поглавја кои се однесуваат на современите политички системи и модели на организација на државната власт и улогата на законодавните тела во нив, работата на Собранието на Република Македонија и собраниските процедури и, на крај, статусот на службениците во Собранието и нивните права и обврски.

Трудот под наслов *Статусот и улогата на меѓународните договори во внатрешниот правен поредок и Уставниот суд на Република Македонија* го разгледува прашањето на почитувањето на меѓународното право во Република Македонија и уставната регулатива која ги регулира односите поврзани со склучувањето, ратификацијата и правното дејство на договорите во Република Македонија. Авторот отворено ги поставува дилемите кои се застапени во поглед на категоризацијата на Македонија врз основа на теориите за односите меѓу домашниот правен поредок и меѓународното право и критика на практиката на Уставниот суд во поглед на толкувањето на уставните одредби при извршувањето на функцијата на заштита на уставноста и законитоста во Република Македонија.

Трудот под наслов *Европската интеграција и уставните адаптации во Словенија* ги обработува прашањата кои се однесуваат на уставните промени во првата земја-членка на ЕУ од поранешните југословенски републики укажувајќи на можните насоки кои можат да се искористат во правната интеграција на Македонија во Европската унија. Во трудот се презентирани уставните амандмани кои беа донесени по повод зачленувањето на Словенија во ЕУ како и нивна компаративна анализа во поглед на уставните адаптации во останатите земји од групата на централно и источно-европски држави кои станаа членки на ЕУ во 2004 година. Посебен акцент е ставен на практиката на Уставниот суд на Словенија во поглед на одлуките кои го третираат примарното и секундарното право на ЕУ.

Трудот под наслов *Реформа на уставниот суд или реформа на свеста?* претставува критички осврт на уставното судство во Република Македонија по донесување на Уставот на РМ од 1991 година. Предмет на оваа анализа се соодветните уставни одредби кои ја регулираат оваа тематика како и досегашната практиката на Уставниот суд на РМ. Трудот покрај анализата на националната правна основа и практика и критиката кон одредени решенија застапени во нив нуди и конструктивни предлози за надминување на слабостите преку укажување на компаративните искуства и решенија во соодветната област. Вооедно, предочени се и европските стандарди, кои за жал сè уште не се застапени во Република Македонија, како што се постоење на посебен закон за уставен суд, надлежноста на уставните судови и постоењето на институтот уставна жалба, стандардите во работата на уставните судови како и кредибилитетот на овие институции кои се потпираат пред сè на одлуките кои ги донесуваат како и образложенијата кои ги презентираат.

Трудот под наслов *Уставите на централноевропските и на источноевропските држави низ призмата на процесот на зачленување и членство во Европската Унија* е одличен компаративен приказ на уставните импликации во интегративните процеси на земјите од посочениот регион во ЕУ. Авторот акцентот го става на прашањето на суверенитетот, односно на неговиот трансфер, статусот на меѓународното право како и примената на примарното и секундарното право на ЕУ преку анализа на конкретни одлуки на неколку уставни судови со што се упатува на концептот на „живи устави“ кои секогаш мора да се анализираат преку начинот на кој се толкуваат и применуваат нивните одредби.

Трудот под наслов *Reconstructing Europe – Two Alternative Proposals for a European Constitution* е особено значаен придонес во развојот на уставното право на ЕУ преку посочување на две алтернативи на идниот устав на ЕУ, реалистичка и визионерска. Трудот изобилува со одлични идеи и концепции кои дефинитивно нудат решенија за суштинските проблеми на Унијата. Реалистичката верзија презентира решенија засновани врз моменталната состојба кои акцентот го ставаат на институционалната структура и рамка на Унијата и нејзиното унапредување заради надминување на проблемите како што се демократскиот дефицит и ефикасноста во нивното функционирање. Од друга страна, визионерскиот устав утврдува текст кој дава приказ на она како Европската Унија треба да изгледа во иднина засновано врз дебатата за *finalite* на Унијата.

Заклучна оцена и предлог

Врз основа на наводите во пријавите, приложените документи и трудови и имајќи ја предвид активноста на кандидатот помлад асистент м-р Денис Прешова во изведувањето на наставата по предметите од начната област уставно право и политички систем, Комисијата, покрај веќе увидените квалитети изложени во рефератот за избор на кандидатот во соработничкото звање помлад асистент, констатира:

- кандидатот ги исполнува сите услови да биде избран во соработничкото звање асистент по предметите уставно право и политички систем;
- кандидатот поседува исклучително меѓународно искуство од завршените последипломски студии со одличен успех на Универзитетот во Питсбург, Правен факултет (*magna cum laude*) и Центарот за евроинтеграциски студии при Универзитетот во Бон со магистерската теза „*The Impact of the Accession Process and the Membership in the EU on the Constitution of Central and Eastern European Countries: The Case of Slovenia*“ оценета „*with distinction*“ и истражувачката дејност во рамките на Институтот за европско уставно право „Валтер Халштајн“ на Универзитетот Хумболт во Берлин;
- кандидатот има успешна педагошка активност и крајно ангажиран позитивен однос кон студентите во совладувањето на материјата како и одговорен и професионален однос во извршувањето на сите останати обврски во рамките на неговите активности како помлад асистент и асистент;
- континуирана заложба на кандидатот за научно доусовршување преку редовно учество на бројни семинари и работилници организирани од реномирани универзитети како и презентирање на научните согледувања во домашни и странски институции;
- трудовите на кандидатот посветени на теми поврзани со уставното право, споредбеното уставно право и европскиот конституционализам се објавени во публикациите на Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ) и од страна на Центарот за евроинтеграциски студии при Универзитетот во Бон, што докажува дека се работи за дела со неспорен научен потенцијал.

Врз основа на горенаведеното, Комисијата едногласно и со посебно задоволство им препорачува на членовите на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да го изберат м-р Денис Прешова во соработничкото звање асистент на научната област уставно право и политички систем.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Саво Климовски с.р

2. Проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова с.р

3. Проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска с.р

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „БУЏЕТСКИОТ ДЕФИЦИТ, ЈАВНИОТ ДОЛГ И ЕКОНОМСКИТЕ ИМПЛИКАЦИИ“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р СТЕВАН ГАБЕР, ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 113, став 6 од Законот за високото образование, член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а според одлуката на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, донесена на седницата одржана на 29.04.2011 година, определени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација со наслов: **„Буџетскиот дефицит, јавниот долг и економските импликации“**, поднесена од кандидатот **м-р Стеван Габер**.

По опстојното прегледување на трудот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација содржи вкупно 240 страници, од кои 2 страници апстракт на македонски и англиски јазик, 2 страници содржина, 6 страници користена литература, табели, графикони и прилози. Образложената материја во дисертацијата е систематизирана и презентирана во шест глави, со вовед и заклучок, според следниов редослед:

Вовед

Глава 1 Буџетскиот дефицит и неговата улога во фискалната политика;

Глава 2 Буџетскиот дефицит и јавниот долг во економската теорија;

Глава 3 Фискалните правила како критериум за остварување на фискалните цели;

Глава 4 Буџетскиот дефицит и јавниот долг во Европската Унија;

Глава 5 Буџетскиот дефицит и јавниот долг во Република Македонија;

Глава 6 Менаџмент со јавен долг;

Заклучок

Користена литература

Во **воведниот дел** кандидатот прави концизен осврт на релевантните истражувања од сите поглавја на дисертацијата со образложување на предметот, целите и методологијата на истражување. **Предмет на истражување** на докторскиот труд „Буџетскиот дефицит, јавниот долг и економските импликации“ претставува утврдувањето потенцијална корелација помеѓу буџетскиот дефицит, јавниот долг и економските импликации. Во денешната теорија и практика повторно станува релевантно значењето на буџетскиот дефицит во водењето на фискалната политика. Кога една земја сака да оствари долгорочен економски развој често прибегнува кон финансирање на буџетскиот дефицит со јавен долг. На тој начин јавниот долг се етаблира како многу снажен инструмент на државната интервенција во поглед на контрола на монетарните движења и контрола на потрошувачката, односно елемент со кој успешно се делува на сите фактори кои го детерминираат националниот доход, а често и вработеноста. **Целта на истражувањето на овој докторски труд** е да се утврди влијанието на буџетскиот дефицит и јавниот долг врз макроекономските движења. Всушност, се истражуваат ефектот на мултипликаторот, ефектот на „дефицити близнаци“ и посебен акцент е ставен на влијанието на буџетскиот дефицит и јавниот долг врз истиснувањето на приватниот сектор од пазарот на капитал (ефектот „crowding out“). Составна компонента на воведниот дел се и применетите методолошки пристапи во истражувачкиот процес.

Во првата глава од докторската дисертација со наслов **„Буџетскиот дефицит и неговата улога во фискалната политика“** се елаборирани различните концепти и мислења за активната улога на државата во економијата. Тука предничат двете најспротивставени школи, класичната и кејнзијанската, кои го анализираат значењето на буџетскиот дефицит и условите под кои треба да се фаворизира дефицитната буџетска политика. Во контекст на тоа се разгледани двата начина за финансирање на буџетскиот дефицит со посебен осврт на јавниот долг, како најексплоатиран инструмент на финансирање на буџетскиот дефицит. Кандидатот посветил посебно внимание на ефектите од дефицитно финансирање, како ефектот на мултипликаторот, ефектот на истиснување на приватните инвестиции, ефектот врз девизниот курс и ефектот на „дефицити близнаци“, кои на адекватен начин ги потенцираат предностите и недостатоците од таквиот профил на фискална политика.

Во втората глава од докторската дисертација со наслов **„Буџетскиот дефицит и јавниот долг во економската теорија“**, се презентирани теоретските поставки за буџетскиот дефицит со посебен акцент на потребата за буџетска рамнотежа, што е став на класичарите, или пак водење активна фискална политика преку експанзивни и рестриктивни мерки со цел да се отстранат цикличните влијанија и да се постигне рамнотежа за времетраењето на економскиот циклус - теоријата на цикличен буџет. Теоријата на систематски буџетски дефицит се осврнува на интензивираните инвестиции во јавниот сектор и јавната побарувачка со цел да се зголеми вработеноста и да се постигне економски раст. Освен теориите за цикличен буџет и систематски буџетски дефицит, дополнително внимание ѝ е посветено на теоријата на стабилизациони буџети, која го потенцира значењето на автоматските стабилизатори, како и на класичната и современата теорија на јавниот долг. Овие две теории ги презентираат различните ставови на нивните претставници во ситуација на намалување на даноците и при непроменето ниво на јавна потрошувачка. Според класичарите, тоа би водело до зголемување на потрошувачката и националниот производ проследено со зголемена побарувачка за капитал и намалено штедење. Крајниот резултат е раст на каматните стапки, истиснување на приватните инвестиции, прилив на странски капитал и апрецијација на странската валута. Ставот на Рикардо, пак,

гласи дека намалените даноци ќе го зголемат штедењето со што делумно ќе се неутрализира ефектот на истиснување на приватните инвестиции.

Во третата глава од докторската дисертација со наслов **„Фискалните правила како критериум за остварување на фискалните цели“** кандидатот ги анализира бројните рестрикции во насока на водење дисциплинирана фискална политика изразени преку бројни правила поставени на одредено ниво на буџетски дефицит, јавен долг, јавни инвестиции, потрошувачка и сл. Фискалните правила треба да ја истакнат потребата за фискална одговорност со цел да се контролира акумулацијата на јавниот долг и да се одржува макроекономската стабилност. Кандидатот во овој сегмент ги потенцира предностите, недостатоците и евентуалните предлози за нивни подобрувања, како што е предлогот за пресметување на буџетскиот дефицит на потенцијалниот аутпут. Особено внимание е посветено на потрошувачките правила, кои се толкуваат како попогодни и поефикасни при делувањето врз политички мотивираните потрошувачки програми и даночните кратења. Нивното делување е однапред утврдено, односно ги ограничуваат политичките акции уште при нивното спроведување со паралелно следење на негативните промени во јавните приходи (случајот со САД).

Четвртата глава со наслов **„Буџетскиот дефицит и јавниот долг во ЕУ“** ги анализира критериумите за буџетскиот дефицит и јавниот долг како процент од БДП, процедурата при прекршување на дефицитното правило од 3 %, но и аргументите зошто е потребно да се воведат правила за контрола на фискалната политика во ЕУ. Негативните ефекти од презадолженост на некоја земја-членка го потенцираат ризикот од неизвршување на обврските и ризикот од девалвација. Кандидатот констатирал дека таквата неодговорна фискална политика на некоја земја-членка може да претставува мотив и за други земји-членки да водат недисциплинирани политики на буџетски дефицити - морален hazard. Тоа дополнително ја истакнува релевантноста на Пактот за стабилност и раст во правец на одржување на буџетската дисциплина во ЕУ. Во контекст на истражувањето на корелацијата помеѓу буџетскиот дефицит, јавниот долг и економските импликации во ЕУ се и каналите за утврдување на таквите импликации преку примената на растечки јавен долг.

Во петтата глава од докторската дисертација под наслов „**Буџетскиот дефицит и јавниот долг во Република Македонија**“, кандидатот, освен историските аспекти на политиката на буџетски дефицит во Република Македонија, ги истражува теоретските поставки за ефектите од дефицитното должничко финансирање и нивната застапеност во Република Македонија, улогата на државата во развојот на пазарот на капитал и примената на стратегија за управување со јавниот долг. Посебно продуктивни се анализите од кои се согледува појавата на ефектот „crowding out“ во периодот од првиот квартал на 2009 година со што се потврдува теоријата на класичарите за ефектите од дефицитното финансирање. Тука се мисли на порастот на каматните стапки, падот на штедењето, притисокот врз фиксниот режим на девизен курс, негативните трендови во поглед на очекувањата на инвеститорите, намалувањата на приватните инвестиции, падот во вработеноста и националниот производ. Кандидатот ја анализира и развојната динамика на пазарот на капитал во Македонија, односно постепено заменување на емисиите со благајнички записи со краткорочни државни хартии од вредност и две и тригодишни државни обврзници. Секако дека ниту управувањето со јавниот долг не е помалку релевантно, што е важно за структурата на јавниот долг и за намалувањето на изложеноста на пазарни и макроекономски ризици. Таквата политика на јавен долг треба да овозможи баланс помеѓу ризиците и долгорочните трошоци на портфолиото, односно треба да се осигура економски раст и раст на долгот, но со примена на долгорочна фискална одржливост.

Во последната глава со наслов „**Менаџмент со јавниот долг**“ кандидатот се фокусира на организационите аспекти на менаџментот со јавен долг, управувањето со ризиците, утврдувањето на најважните ризици на кои се изложени државните хартии од вредност, утврдувањето на оптималното ниво на менаџмент со јавен долг и секако функционалноста на независните агенции за менаџмент со јавен долг. Токму овој сегмент овозможува да се согледаат разликите и предностите на секој одделен начин на организација на управувањето со јавен долг, било да е тоа преку посебна единица во состав на Министерството за финансии, или како посебни автономни агенции за јавен долг.

На крајот од докторската дисертација кандидатот ги дава **заклучните согледувања** кои се изведени од теориските и практичните истражувања за ефектите од дефицитното финансирање преку јавен долг на ниво на ЕУ, на ниво на Република Македонија, но и генерално за политиката на финансирање на буџетскиот дефицит.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Независно од историските конфликти помеѓу економистите за улогата на државата во економијата, денес, при постоење на светска економска криза, повторно се актуализираат дебатите за улогата на буџетскиот дефицит и јавниот долг во современите економии. Таквата констатација е поткрепена со бројни државни интервенции во светски рамки, а сè со цел да се надминат сериозните економски проблеми. Всушност, државниот интервенционизам е тој што овозможил да не дојде до уште поголем пад во светскиот национален производ. Таквите активности на државите биле насочени кон развојни економски програми, кои во себе инволвираат големи инфраструктурни проекти, инвестиции во образование, здравство, покривање на воени расходи итн., што се заедно предизвикало експанзија на буџетскиот дефицит и на јавниот долг.

Она што е дискутабилно и создава полемики во економската теорија е зачестеното водење политики на буџетски дефицити и во услови кога нема војни или економски падови со што се потенцира политичката и фискалната неодговорност на државите, за водењето проциклична фискална политика. Кредитбилитетот на државата е круцијален, бидејќи од него ќе зависат и идните очекувања на економските субјекти. Кандидатот м-р Стеван Габер констатира дека доколку задолжувањата на државата се применат мудро, односно за продуктивни инвестиции, тогаш ќе се намалат и очекувањата за инфлација, што ќе придонесе и за релаксирање на монетарната политика заради постигнување повисок економски раст. Меѓутоа, од друга страна, непродуктивното трошење на државите за тековна потрошувачка може да доведе до зголемено ниво на задолженост, повисоки трошоци за сервисирање на јавниот долг, намалено штедење, намалени приватни инвестиции и намален економски раст. Овој тренд и економската дилема за оправданоста на таквата

постапка на државите претставува вистински предизвик во научните економски кругови.

Трудот на кандидатот м-р Стеван Габер под наслов „Буџетскиот дефицит, јавниот долг и економските импликации“ претставува сеопфатно истражување од областа на јавните финансии со посебен осврт на импликациите од примената на политиката на буџетски дефицит, што се смета за особено интересна проблематика во услови на економска криза.

Научниот придонес на кандидатот се согледува во создавањето нови знаења за анализираната проблематика, во утврдувањето економските импликации од зачестеното финансирање на буџетскиот дефицит преку задолжување, во успешните компаративни анализи за состојбата и ефектите од буџетскиот дефицит и јавниот долг во земјите од Европската Унија и Република Македонија, во согледувањето на важноста на фискалните правила за водење здрава фискална политика, во значењето на одговорната фискална политика за приватните инвеститори, како и во дополнителните длабински истражувања околу буџетскиот дефицит и јавниот долг во современите држави и во Република Македонија.

Посебно за одбележување се согледувањата до кои дошол кандидатот во поглед на импликациите кои се појавиле при финансирањето на буџетскиот дефицит со задолжување во ЕУ и нивната компаративна анализа со импликациите во Република Македонија. Таквата анализа на кандидатот му овозможила да извлече корисни заклучоци од кои се креирани препораки за подобрување на улогата на државата при утврдувањето на фискалната политика.

Кандидатот успешно ја структурирал содржината на својата дисертација, наравил темелно истражување на соодветната проблематика и дошол до актуелни, корисни и веродостојни резултати засновани врз издржана и практично применлива методологија. Но, исто така, дава соодветни препораки поврзани со таквата политика на дефицитно финансирање и нејзините економски импликации.

Кандидатот во изработката на докторската дисертација применил јасен, логичен и стручен пристап. Техничкото оформување на докторската дисертација е на високо ниво, а текстот е солидно компјутерски обработен.

Во подготовката на својот труд кандидатот консултирал релевантна домашна и странска литература, изразена преку 143 библиографски единици, меѓу кои се истражувачки документи на меѓународни и домашни финансиски институции како ММФ, ОЕЦД, Европската комисија, НБРМ, итн.

Имајќи го предвид претходното, Комисијата констатира дека целите и задачите што кандидатот ги формирал во воведот на докторската дисертација во целост се остварени и дека станува збор за квалитетен труд и успешно спроведена анализа која овозможува да се утврди значењето на буџетскиот дефицит и јавниот долг во фискалната политика од една страна и од друга, да се утврдат ефектите од дефицитното финансирање со посебен акцент на Република Македонија.

ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените оценки за содржината и квалитетите на докторската дисертација, Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје:

- **Прво**, да донесе одлука со која ќе го прифати извештајот дека докторската дисертација на кандидатот **м-р Стеван Габер** на тема: **„Буџетскиот дефицит, јавниот долг и економските импликации“** е успешно изработена;
- **Второ**, да одобри закажување ден за јавна одбрана на докторската дисертација.

Скопје, 23.05.2011 година

Комисија за оцена и одбрана на
докторската дисертација

1. Проф. д-р Живко Атанасовски, с.р.
2. Проф. д-р Михаил Петковски, с.р.
3. Акад. проф. д-р Таки Фити, с.р.
4. Проф. д-р Љубомир Кекеновски, с.р.
5. Проф. д-р Владимир Филиповски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

„КЛИНИЧКА, АНТИБАКТЕРИСКА, РАДИОГРАФСКА И ХИСТОПАТОЛОШКА
ЕВАЛУАЦИЈА НА ТРЕТМАНОТ НА АВИТАЛНИ МЛЕЧНИ ЗАБИ”

ИЗРАБОТЕНА ОД АС. Д-Р МЕРИ ПАВЛЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА
СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” од Скопје, по предлог на Научниот одбор, на својата 15-та редовна седница одржана на 11.5.2011 година, донесе одлука за оцена и одбрана на готовата докторка дисертација од ас. д-р Мери Павлевска, асистент на Катедрата за детска и превентивна стоматологија, под наслов „Клиничка, антибактериска, радиографска и хистопатолошка евалуација на третманот на авитални млечни заби” во состав:

1. Проф. д-р Миле Царчев
2. Проф. д-р Бона Бајрактарова
3. Проф. д-р Марија Накова
4. Проф. д-р Весна Јаневска
5. Проф. д-р Снежана Иљовска

Рецензентската комисија, по детално разгледување на доставениот материјал, до Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација од д-р Мери Павлевска со наслов КЛИНИЧКА, АНТИБАКТЕРИСКА, РАДИОГРАФСКА И ХИСТОПАТОЛОШКА ЕВАЛУАЦИЈА НА ТРЕТМАНОТ НА АВИТАЛНИ МЛЕЧНИ ЗАБИ е напишана на 127 страници, вклучува 9 табели, 3 графикони и 39 слики. Во неа се цитирани

165 библиографски единици. Покрај Апстрактот на македонски и англиски јазик, дисертацијата е поделена на осум тематски глави – Вовед, Литературен преглед, Цели, Материјал и метод, Резултати, Дискусија, Заклучоци и Користена литература.

Воведниот дел е напишан на шест страници. Главата претставува кус сублимат на другите глави во дисертацијата, така што читателот добива јасен увид на она што е напишано во понатамошниот текст. На почетокот, авторот прави кус осврт на етиолошките фактори кои доведуваат до патолошки промени во пулпата и периапикалното ткиво и наведува дека бактериите и нивните токсини се главните причинители за гангренозно распаѓање на пулпата и патолошки промени во периапексот. Во понатамошниот текст се зборува за локализацијата на воспалителниот процес на пародонталното ткиво кај млечните заби, причините за таквата локализација и се прави споредба со трајните заби. Потоа се зборува за многубројните пречки на кои наидува терапевтот при лечењето на заболувањата на пулпата на млечните заби, при што терапијата на заболувањата на пулпата вклучува широк опсег, почнувајќи од пулпотомија, пулпектомија до екстракција на заболениот заб. Овие широки можности на лекување, како што наведува авторот, укажуваат на многу нерешени проблеми во дијагностиката и во изборот на терапијата и прогнозата за успехот на терапијата, поради што постојат несогласувања помеѓу стоматолозите во однос на лекувањето и начинот на лекување авитални млечни заби. На крајот од воведниот дел, давајќи кус вовед за факторите од кои зависат индикациите и основните принципи за ендодонски третман на млечните заби, авторот се фокусира на индикациите и контраиндикациите за лекување авитални млечни заби, како и основните начела на ендодонската терапија.

Главата **Литературен преглед** е напишана на 28 страници и е поделена на десет поднаслови поради обемот на податоците кои се споменуваат, а и за полесно согледување на текстот. Првиот поднаслов се однесува на анатомоморфолошките карактеристики на млечните заби, ерупцијата и развојот на корените, и на крајот авторот се задржува на процесот на ресорпцијата на корените на млечните заби, како и механизмот на настанување и одвивање на процесот на ресорпцијата и улогата на ресорпцискиот орган. Вториот поднаслов дава податоци за заболувањата на пулпата на млечните заби, нивната поделба според текот, локализацијата и патохистолошкиот наод со посебен осврт на некрозата и гангрената на пулпиното ткиво. Третиот поднаслов дава исцрпни литературни податоци за инфекцијата на каналниот систем на млечните заби како и за составот и локализацијата на бактериската флора кај авиталните млечни заби. На почетокот од овој поднаслов авторот го објаснува начинот на инфекција на каналниот систем и потеклото на бактериите во него, при што укажува на фактот дека инфекцијата на коренските канали е сложена инфекција која ги зафаќа главните канали, споредните канали, апикалниот и интрадикуларниот дел и дентинските тубули. Се нагласува дека судбината на бактериите кои стигнале во каналот на коренот зависи од неколку фактори: количеството на кислород во локалната средина, дотурот на хранливи материи, позитивни и негативни интеракции со други микроорганизми, како и одбранбениот систем на домаќинот.

Иако се потврдilo дека нормалната орална флора се состои од повеќе од 500 различни видови бактерии, според литературните податоци во текстот, во инфицираните канали постојат над стотина бактерии. Меѓутоа, се нагласува дека само десетина грам-негативни анаероби и спирохети учествуваат во инфламаторните процеси. Тоа се патогени бактерии кои поседуваат специфични механизми кои му се спротиставуваат на одбранбениот систем на домаќинот и предизвикуваат уништување на периодонталните ткива. Понатаму во текстот се прави преглед на најчестите бактериски видови изолирани од инфицираните канали и периапикалните процеси, и тоа пред сè на *Prevotella spp.*, *Tannerella forsythensis*, *Fusobacterium spp.*, *Campylobacter rectus*, *Porphyromonas spp.*, *Treponema spp.*, *Eubacterium spp.*, *Actinomyces spp.*, *Lactobacillus spp.*, *Propionibacterium spp.* и *Streptococcus spp.* поголемиот дел од нив се облигантни анаероби: *Actinomyces*, *Propionibacterium* и *Lactobacillus*, а ги опфаќаат и анаеробните и факултативно анаеробните соеви, додека стрептококите се факултативни бактерии. Покрај овие бактериски видови, во текстот се нагласува присуството во инфицираните канали и на *Enterococcus faecalis*, габички како и, според најновите испитувања, присуството на вируси. Во понатамошниот текст од ова поглавје се укажува на тоа дека, имајќи го предвид големиот број микроорганизми во оралната празнина, микробниот состав во коренскиот канал е полиморфен и е променлив, а нивниот број најчесто се движи од 10^3 до 10^7 . Понатаму во текстот авторот ја објаснува инвазивноста на бактериите, начинот на размножување, како и дејството на бактериските токсини и ензими на пулпиното и периапикалното ткиво. Посебен осврт се дава на биофилмовите кои ги прават бактериите на површината на кореновите канали, начинот на создавањето и организацијата на биофилмовите, како и нивната метаболичка и генетска активност како и отпорноста на антибиотици. На крајот од овој поднаслов е дадена табелата на Tronstad, 2002 за најчести микроорганизми во инфицираниот коренов канал. Следниот поднаслов се однесува на постапката за дијагноза на некроза и гангрена на пулпата на млечните заби што е еден од најважните предуслови за правилна терапија и повolen исход на лекувањето. Во текстот се опишува начинот на поставување дијагноза и тешкотиите на кои се наидува при тоа. Во петтиот поднаслов авторот дава широки видувања за поставувањето на индикациите за лекување авитални млечни заби, каде што објаснува дека ендодонцијата на млечните заби има свои особености и секогаш мора да се внимава на целокупниот раст и развој на орофацијалниот систем, како и детскиот организам во целост. Понатаму се нагласува дека веќе некое време во ендодонцијата важи препораката, кариозниот млечен заб со патолошки промени на пулпата, кај кој не е можно соодветно ендодонтско излекување, треба да се екстрахира. Во овој дел од литературниот преглед се дадени основните принципи и критериуми за поставување индикации и контраиндикации за лекување авитални млечни заби како и несогласувања и дилеми меѓу авторите при поставувањето на индикациите за лекување. Во следниот поднаслов се опишуваат методите на лекување авитални млечни заби, каде што може да се применат два метода: пулпотомија и пулпектомија. Се нагласува дека пулпектомијата е метод на избор, но кај млечните молари поради нивните анатомоморфолошки карактеристики и опасноста од повреда на клицата на трајниот заб најчесто применуван метод е пулпотомијата.

Следниот поднаслов од оваа глава ги опишува сретствата кои се употребуваат за иригација на инфицираните коренски канали кои имаат за цел да делуваат антисептички и да го отстранат размазниот слој кој се создава при каналната препарација. Како средства за испирање на коренските канали се опишуваат: ЕДТА, МТАД, натриумхипохлорид, хлорхексидин, водороден пероксид и во поново време озон и ласер. Во осмиот поднаслов од оваа глава е направен преглед на средствата кои се употребуваат за канална оптурација на млечните заби. Се наведува дека изборот на материјалот за полнење на коренските канали на млечните заби е многу важен и е во директна зависност со степенот на успех на ендодонтската терапија и според литературните податоци ниту еден материјал за канална оптурација на кореновите канали на невиталните млечни заби, кој тековно се употребува, не ги исполнува пропишаните услови. Во овој поднаслов се опишува формокрезолот како најчесто употребуваниот материјал за ендодонтски третман на млечните заби во светот и литературните податоци за неговата успешност, но и покрај високиот процент на успех на формокрезолот во ендодонтскиот третман на млечните заби, формалдехидот кој е во неговиот состав има имуноген, токсичен, мутаген и канцероген потенцијал па сè повеќе се доведува во прашање неговата употреба во педодонцијата. Како негова замена во литературата се препорачува железен сулфат кој се појави како нов стандард во лекувањето на пулпата на млечните заби. Според литературниот преглед направени се бројни испитувања дали тој може да биде достојна замена на токсичниот формокрезол. Клиничките испитувања покажале сличен или подобар клинички и рендгенски степен на успех на железниот сулфат во споредба со разредениот 1:5 формокрезол, а според други ретроспективни испитувања бил забележан понизок процент на успех на железниот сулфат од оние објавени во литературата. Сепак се наведува дека сè повеќе во светот се препорачува железниот сулфат како подобра алтернатива од формокрезолот. Покрај со железниот сулфат пулпотомијата со примена на глутаралдехид е еден од поновите методи за лечење на заболувањата на пулпата на млечните заби, и во овој дел се опишува начинот на неговото дејство и литературни податоци за неговата успешност. Како следно средство за канално полнење авитални млечни заби, авторот го опишува калциумхидроксидот и бројни литературни податоци за неговото дејство и успешност во терапијата. Се констатира дека калциумхидроксидот во последните години сè повеќе се употребува во пулпната терапија на млечните заби. Неговите позитивни страни се едноставното нанесување, нетоксичното дејство на трајните заби и радио контрастноста. Негативната страна е побрза ресорпција во споредба со степенот на ресорпција на корените на млечните заби. Понатаму во овој поднаслов се опишува употребата на јодоформот во терапијата на невиталните заби која датира многу одамна, всушност искористени се неговото антисептичко и антибактериско дејство на инфицираните коренски канали. Во овој дел е даден литературен преглед на податоците од испитувањата кои биле направени за успешноста на терапијата со јодоформ-паста направени во светот, како и бројни комбинации на јодоформ-пастата со други антибактериски средства. Во понатамошниот дел од ова поглавје се опишуваат цинкоксидот како најупотребувано сретство за канални полнења на млечните заби, Mineral trioxide aggregate – (MTA) како најново сретство за канална оптурација на

млечните заби и литературните податоци за испитувањата кои се правени за нивната примена. На крајот од ова поглавје се опишува пастата резорцин-формалин која најчесто се употребува на нашата клиника за лекување авитални млечни заби, но важен податок за читателот е констатацијата на авторот дека, за жал, не наишол на литературни податоци за неговата употреба кај други автори. Во следниот поднаслов од литературниот преглед се дадени литературни податоци за антибактериските својства на средствата за канална оптурација.

Последниот поднаслов од оваа глава ја опишува реакцијата на ткивата на материјалите за канална оптурација кои може да се испитуваат со најразлични техники во *ин vivo* и *ин vitro* услови. Податоците од литературата упатуваат на тоа дека голем број од материјалите имаат висок степен на токсичност која може да предизвика и цитотоксична реакција на периапикалното ткиво.

Мотивиран од противставените мислења околу ендодонтскиот третман на авиталните млечни заби, дилемите околу примената на најсоодветни методи и средства за полнење на коренските канали, авторот ја дефинира главната цел за изработката на докторската дисертација, со која на задоволителен примерок испитал четири различни методи на лекување гангрена на млечни заби кои најчесто се применуваат кај нас, при што е оформен јасен став за критериумите и средствата, поставени и применети при лекувањето авитални млечни заби.

Авторот ја има остварено поставената цел преку клиничка, микробиолошка, радиографска и хистопатолошка анализа:

- Споредба на успешноста на методите за лечење авитални млечни заби;
- Клиничка процена на терапевските влијанија од медикаментите употребени при ендодонтски третман на авиталните млечни заби;
- Утврдување на антибактериските својства на средствата за канално полнење авиталните млечни заби;
- РТГ- процена на терапевските ефекти од употребените средства и методи на лекување;
- Испитување на влијанието на употребените средства за канална оптурација врз околните меки ткива.

Главата **Материјал и метод** е претставена на 10 страници и во неа детаљно се опишани материјалите и прецизно е разработена методологијата и техниките на работа како и клиничката, радиографската, микробиолошката, како и хистопатолошката анализа. Во делот на користени материјали е даден детален приказ на употребените материјали во студијата: Авитални млечни заби (128 авитални млечни заби кај 92 пациенти на возраст од 3 до 10 години од двата пола.

При изборот на забите за третман авторот се раководел од следниве критериуми:

- млечните заби да не се со фистула или оток;
- нивните корени да не се ресорбирани повеќе од 1/3;
- да имаат релативно добро зачувана коронка;

- децата вклучени во студијата да соработуваат;
- согласност на родителите за вклучување на децата во ова испитување.

Млечните заби се поделени во 4 групи кои биле третирани со различни средства и методи:

- 32 заба се третирани со калциумхидроксид и каналите се полнети со калциумхидроксид
- 32 заба се третирани со јодоформ хлумски, а коренските канали се полнети со јодоформ - паста
- 32 заба се третирани со железен сулфат, а каналите се оптурирани со цинк оксид еугенол
- 32 заба се третирани со резорцин-формалин, а каналите се оптурирани со паста резорцин-формалин.)

Средства за канална оптурација (калциумхидроксид - Kalcipast Galenika, раствор Solutio Chlumsky – Galenika, железен сулфат - „ViscoStat“ Ultradent, јодоформ-паста-Iodoform paste PRODUITS DENTAIRE SA, цинкоксид еугенол - кариофил - Z цинкоксид еугенол цемент од Галеника, резорцин, формалин); Глас-јономер цемент (Fuji IX, GC, Japan); колонии микроорганизми (*Streptococcus mutans* – ATCC 25175, *Lactobacillus casei* – ATCC 4646, *Actinomyces viscosus* – ATCC 19246); бактериски подлоги (мозочно-срцев инфузионен бујон и Шедлеров агар) како и стаорци од сојот Wistar.

Делот на техники и методи на работа е поделен на неколку потточки во кои детаљно се опишуваат спроведените анализи. Делот на клиничка анализа детаљно ги опишува техниките на пулпектомија и пулпотомиија, како и методите на лекување со калциумхидроксид, јодоформ-паста, железен сулфат и резорцин-формалин. Делот на клиничка евалуација ги опфаќа регистрирањето на параметрите: спонтан болка, абнормална луксација, чувствителност на перкусија, присуство на оток или фистула и дисколорација на секои 3, 6, 12 и 18 месеци. Делот на радиографско иследување е претставен со анализа на РТГ-снимките на почетокот и по 6 и 12 месеци, преку анализа на одредени параметри. Микробиолошката анализа е поделена во две потточки: Подготвување бактериски инокулум и Определување на антибактриското дејство на примероците во кои детаљно се опишува методологијата на работа и читање на резултатите на 72 примероци од материјалите, колку што биле испитувани. Патохистолошката анализа прецизно ја опишува методологијата на експериментот кој е изведен во *in vivo* услови, каде што се користени стаорци од видот „Wistar“, на кои поткожно им се инкорпирани испитуваните материјали за канална оптурација. Употребени се вкупно 15 стаорци за ова испитување кај кои по 7 и 21 ден се земени примероци за патохистолошка анализа на дејството на испитуваните материјали. Во овој дел се опишува и методологијата на подготовка на материјалот за хистолошка анализа.

За анализа на добиените резултати авторот ја користи програмата „Статистика“, и статистичките тестови: процентуална застапеност, АНОВА- тест за пропорции и χ^2 – тестот.

Главата **резултати** е напишана на 41 страница. Авторот ги прикажува резултатите табеларно, графички и преку приказ на слики. Од табеларниот приказ

се гледа дека авторот на прегледен начин прави сублимирани табели од добиените резултати во кои ги вметнува и статистичките параметри, така што читателот добива јасна слика на резултатите од секоја фаза на испитувањето. Заради подобра прегледност, резултатите ги прикажува и графички. Во делот од ова поглавје кој ја опфаќа радиографската и патохистолошката анализа на резултатите авторот ги прикажува резултатите со слики на кои јасно може да се видат анализираните промени од испитувањата кои се направени. Резултатите исто така ги дели на поднаслови, за секоја спроведена анализа посебно, и на тој начин читателот може да се фокусира на онаа анализа која е од негов интерес. Со статистичка обработка на податоците се добива увид во вредностите кои се или не се статистички сигнификантни. Авторот ги прикажува релевантните податоци од добиените резултати, во главата „Заклучоци“.

Главата **Дискусија** е напишана на 20 страници. Во кусиот увод, авторот истакнува дека главниот мотив на дисертацијата бил да се испита успешноста на методите за лекување на авитални млечни заби кои најчесто се применуваат кај нас, да се испитаат антибактериските својства на пастите кои најчесто се користат во ендодонтскиот третман на млечните заби, како и нивното дејство на периапикалното ткиво. Врз основа на добиените резултати, авторот се обидува да даде препораки за лекување авитални млечни заби, што претставува огромна придобивка во детската и превентивна стоматологија.

Со оглед на тоа дека во оваа студија се опфатени три засебни и по својата методологија сосема различни испитувања, односно: клинички, микробиолошки и патохистолошки анализи, за поедноставно следење на дискусијата од страна на читателот, оваа глава авторот ја дели на поглавја кои имаат идентичен тек, како и главата со резултати. Земајќи го предвид фактот дека за проблематиката разработена во оваа дисертација постојат бројни спротиставени мислења и ставови, авторот на суптилен начин врши анализа на своите резултати, давајќи свои коментари, но и прави споредба со резултатите и коментарите од користената литература, правејќи нивна аналитичка компарација. Бидејќи во литературата не наишол на податоци кои се однесуваат на клиничката примена и дејството на пастата резорцин – формалин на забите и околните ткива, авторот ја прави компарацијата со формокрезолот поради неговиот состав во кој влегува формалдехидот кај што е и во составот на формалинот.

Од спроведените анализи и од добиените резултати, во главата **Заклучоци**, на 3 страници, авторот дава концизни, јасни и научно засновани заклучоци, кои секако ќе најдат значајна примена во секојдневната стоматолошка практика и се основа за понатамошни истражувања во оваа област.

Во таа насока би можеле да ги издвоиме за нас побитните, иако сите наброени заклучоци ја отсликуваат суштината на сработените испитувања:

Клиничката слика при заболувањата на пулпата на млечните заби не е во корелација со степенот на оштетување на пулпиното ткиво.

Од четирите методи на лекување на авитални млечни заби најголем процент на клинички успех има методот на резорцин-формалин, а најмал методот со железен сулфат.

Млечните заби третирали по методата на железен сулфат во испитуваниот опсервационен период покажаа најмногу клинички симптоми.

Не постојат статистички разлики во успешноста на ендодонтскиот третман на авитални млечни заби помеѓу методите со јодоформ-паста и резорцин-формалин.

Рендгенолошката анализа покажала одредени специфичности и несогласување на клиничкиот и радиолошкиот наод. Рендген-дијагностиката не е сигурен интерпретатор на постоењето на нормална или патолошка состојба на перирадикуларните ткива кај млечните заби.

Калциумхидроксидот се ресорбира од каналниот систем на млечните заби и треба често да се дополнува, а по исчезнувањето на симптомите да се замени со паста која има помал степен на ресорпција.

Железниот сулфат не е ефикасен при ендодонтски третман на авитални млечни заби.

При апликација на паста резорцин-формалин, формалинот продира во околните ткива и штетно влијае на нив.

Највисоки вредности за просечните зони на инхибиција кон бактеријата *Streptococcus mutans* се добиени за јодоформ-пастата а најмал антибактериски ефект кон оваа бактерија покажал калциумхидроксидот.

пастата цинкоксид еугенол има подобри антибактериски својства кон *Streptococcus mutans* од калциумхидроксидот.

Најголема просечна вредност на зоната на инхибиција кон бактеријата *Actinomyces viscosus* е добиена од пастата резорцин-формалин, а најмал антибактериски ефект кон оваа бактерија покажал калциумхидроксидот.

Јодоформ-пастата покажала силни антибактериски ефекти кон бактеријата *Actinomyces viscosus*.

Пастата цинкоксид еугенол има подобри антибактериски својства кон *Actinomyces viscosus* од калциумхидроксидот.

Најголема просечна вредност на зоната на инхибиција кон бактеријата *Lactobacillus casei* е добиена од пастата резорцин-формалин а најмал антибактериски ефект кон оваа бактерија покажал калциумхидроксидот.

Јодоформ-пастата кон *Lactobacillus casei* има силен антибактериски ефект.

Најдобри антимикуробни ефект кон сите испитувани бактерии имаат пастата резорцин-формалин и јодоформ-пастата.

Пастата резорцин-формалин има силен цитотоксичен ефект кон ткивата во негова близина.

Цинк-оксид еугенолот покажал токсичен ефект кон ткивата во кои беше аплициран како резултат на присуството на еугенол во неговиот состав.

Јодоформ-пастата покажала оштетување на ткивата во кои беше аплицирана со присуство на воспалителна реакција.

Најподносливо средство за ткивата во кои беше аплицирано е калциумхидроксидот.

И покрај тоа што се добиени најдобри резултати при третманот на авиталните млечни заби со методот резорцин-формалин, се препорачува таа повеќе да не се употребува во клиничката практика поради докажаното негативно влијание на формалдехидот кој е во нејзиниот состав.

Ниту еден од испитуваните методи во потполност не ги задоволува пропишаните критериуми за успешност на третманот и биокompatибилност па ендодонтскиот третман на авитални заби треба да се изведува само во исклучителни случаи каде што може да дојде до пореметување на оклузујата.

Во последната глава – **Литература**, на 10 страници, авторот дава 165 библиографски единици, во кои набројува студии, книги и интернет-страници со релевантни податоци за обработената проблематика во својата дисертација. На крајот, во прилог е даден картон кој авторот го изработил за секој пациент поодделно во кој ги внесувал добиените параметри од клиничките испитувања.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на приложениот материјал од страна на ас. д-р Мери Павлевска, м-р и сци, Рецензентската комисија оценува дека готовата докторска дисертација со наслов **КЛИНИЧКА, АНТИБАКТЕРИСКА, РАДИОГРАФСКА И ХИСТОПАТОЛОШКА ЕВАЛУАЦИЈА НА ТРЕТМАНОТ НА АВИТАЛНИ МЛЕЧНИ ЗАБИ** претставува самостоен и оригинален научен труд, кој ги содржи сите суштински и формални критериуми предвидени за научен труд од ваков вид.

Пристапот и обемот на истражувањето, прецизно, јасно и конкретно дефинираните цели, правилното презентирање на добиените резултати и нивната соодветна обработка, темелната дискусија и јасните заклучоци покажуваат дека сознанијата до кои дошол имаат како научен така и апликативен придонес, првенствено во областа на детската и превентивна стоматологија, но и во стоматологијата воопшто.

Рецензентската комисија смета дека приложената докторска дисертација ги исполнува сите критериуми потребни за стекнување научен степен доктор на стоматолошки науки и има посебна чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје да го прифати позитивниот рецензентски извештај и да овозможи понатамошен тек за негова одбрана.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Миле Царчев с.р.

Проф. д-р Бона Бајрактарова с.р.

Проф. д-р Марија Накова с.р.

Проф. д-р Весна Јаневска с.р.

Проф. д-р Снежана Иљовска с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ОД ОБЛАСТА НА ЕТНОЛОГИЈАТА
НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЕТНОЛОГИЈА И АНТРОПОЛОГИЈА -
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ - СКОПЈЕ

Со Одлуката бр. 07-545/3 од 11. 04. 2011 година, донесена од Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје на 01. 04. 2011 година, избрани сме за членови на Рецензентската комисија во врска со конкурсот објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 15. 03. 2011 година, за избор на еден **асистент** по предмети од областа на етнологијата и антропологијата на Институтот за етнологија и антропологија при Факултетот. Комисијата се заблагодарува на довербата и по разгледувањето на доставените документи, го доставува до Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот, објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ на 15. 03. 2011 година, за избор на еден асистент по предмети од областа на етнологијата и антропологијата на Институтот за етнологија и антропологија, се пријави кандидатката **м-р Ана Ашталковска - помлад асистент на Институтот при Факултетот**. Кандидатката ги достави до Комисијата следниве документи:

1. Потврда за степен на образование;
2. Кратка биографија;
3. Список на објавени научни и стручни трудови;
4. Уверение за државјанство;
5. Потврда за познавање странски јазик.

КРАТКА БИОГРАФИЈА

Ана Ашталковска

Професија: етнолог - дипломиран етнолог и магистер на етнолошки науки - помлад асистент за група предмети од областа на етнологијата на Институтот за етнологија и антропологија - Природно-математички факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје.

Датум на раѓање: 14.01.1079 год. (Охрид)

Националност: Македонка

Членство во професионални здруженија:

Македонско етнолошко друштво (МЕД)

Етнолошки образовен истражувачки центар „Растеш“, с. Растеш, општина Самоков, Р. Македонија

ОБРАЗОВАНИЕ

2008 Магистрирала на Природно-математичкиот факултет, Институт за етнологија и антропологија, со успешна јавна одбрана на магистерскиот труд: „Озборувањето како механизам за социјална контрола во народната култура на Струшки Дримкол“.

2002/03 Запишана на постдипломски студии на Природно-математичкиот факултет, Институт за етнологија и антропологија, насока: етнологија на Македонците. Студиите ги завршила со просечен успех 10,00.

2002/03 Дипломиран етнолог на Природно-математичкиот факултет - Скопје - студии по етнологија на Институтот за географија - Завод за

етнологија. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје. Просечен успех 8,75.

1997/98 Завршила општа гимназија „Св. Климент Охридски“ во Охрид.

ПОДАТОЦИ ЗА РАБОТНОТО ИСКУСТВО

Од октомври 2008 Помлад асистент за група предмети од областа на етнологијата и антропологијата на Институтот за етнологија и антропологија при Факултетот.

2007-2008 Демонстратор за група предмети од областа на етнологијата на Институтот за етнологија и антропологија, ПМФ, Скопје:

Зимски семестар: етнолошки и антрополошки теории, историска антропологија, антропологија на етничност, материјална култура на балкански народи и етнички заедници, етнологија на Македонците - етнички процеси, етнологија на Македонците II.

Летен семестар: вовед во методологијата на етнолошки истражувања, етнички процеси и културни ареали на Балканот, социјална култура на балканските народи и етнички заедници, социјална култура на Македонците, духовна култура на Македонците.

2006-2007 Демонстратор за група предмети од областа на етнологијата на Институтот за етнологија и антропологија, ПМФ, Скопје:

Зимски семестар: етнологија на балканските народи и етнички групи, етнологија на Македонците II, антропологија на етничност, етнолошки и антрополошки теории, историска антропологија.

Летен семестар: етнички процеси и културни ареали на Балканот, вовед во методологијата на етнолошки истражувања, етнологија на балканските народи и етнички групи, етнологија на Македонците II.

СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Англиски, српски и бугарски.

МОНОГРАФИЈА

2009 Озборувањето како механизам за социјална контрола во народната култура на Струшки Дримкол, Монографија, издание на Институтот за етнологија и антропологија, ПМФ, УКИМ, Скопје.

СПИСОК НА ТРУДОВИ

2011 Како нештата станаа комплицирани? - Некои методолошки и етнички прашања околу истражувањето на озборувањето, ЕтноАнтропоЗум бр. 7, (во печат).

2009 Јавното мислење и озборувањето како санкција во народната култура на Струшки Дримкол, Етнолог бр. 12-13, Скопје, стр. 177-186

2009 Statusy płci kulturowej wśród Macedońskojęzycznych Muzułmanów w regionie Struški Drimkol. Sąsiedztwo w obliczu konfliktu. Relacje społeczne i etniczne w zachodniej Macedonii, Warszawa

Родовите статуси кај муслиманската популација со македонски мајчин јазик во Струшки Дримкол. Соседството во конфликт. Социјални и етнички релации во Западна Македонија - антрополошки рефлексии, Варшава, стр. 33 - 41.

2008 „Gossiping and speculating in the folk culture of Strushki Drimkol“ достапно

на: http://www.kula.si/CasopisKula/teksti/druga_stevilka/pdf%20verzije/ashtalkovska_gossiping_and_speculating.pdf во: KULA, списание на Словенечкото етнолошко и антрополошко здружение, достапно на: www.kula.si

2008 „Патријархатот е виновен за сè“, ЕтноАнтропоЗум, бр. 5, Списание на Институтот за етнологија и антропологија, http://www.ica.pmf.ukim.edu.mk/EAZ/EAZ_05/EAZ_2004_PDF/Ashtalkoska_A.na_EAZ_2005_mak..pdf

2006 „Предбрачни сексуални односи во народната култура на Голо Брдо - табу тема и реална состојба“, Голо Брдо живот на граница, Скопје, стр. 93 - 107

2005 „Авторефлексивен пристап кон сродничките односи“, Етнолог бр. 11, Скопје, стр. 195 - 206

2002 „Предбрачни сексуални односи во народната култура на Порече - табу тема и реална состојба“, 70 години од истражувањата на Јозеф Обремски во Македонија, Прилеп, стр. 411 - 425

2001 „Жената неротка и односот на традиционалната селска заедница кон неа“, ЕтноАнтропоЗум, бр. 1, Скопје, стр. 248 - 269

1999 „Обичаи при раѓање“, во рамките на проектот: „Мултикултурните и етничките особености на четири велешки села: Г. Врановци, Теово, Мелница, Ореше“; електронско издание:

http://www.ica.pmf.ukim.edu.mk/VELES/indexV_mak.htm

ПРОФЕСИОНАЛНО ИСКУСТВО И УЧЕСТВО ВО ПРОЕКТИ

2011 Уредник и оперативен менаџер на ЕтноАнтропоЗум бр. 7, Скопје, списание на ИЕА (во печат)

Од септември 2010 Оперативен менаџер на ЕтноАнтропоЗум, списание на ИЕА

2010 „Обрасци и дилеми на етнокултурните идентитети помеѓу Европа и Азија. Етнографска анализа и споредби на претставите за просторот во Македонија и во Словенија“ - меѓународен билатерален проект меѓу Р. Македонија и Р. Словенија

2009 Уредник и оперативен менаџер на зборникот трудови „Социјални и духовни аспекти на материјалната култура“, главен и одговорен уредник проф. д-р Анета Светиева, ИЕА ПМФ, УКИМ, Скопје.

2006 Архивирање на оставината од д-р Миодрог Хаџи Ристиќ.

2006 „На македонската граница“ - магистерска тема по визуелна антропологија на Vittoria Fiumi; Асистент при теренските истражувања за снимањето на антрополошкиот филм. Позиција: Истражувач.

2005 „Миграција и Етницитет“ - Проект организиран од Институтот за историја на Југоисточна Европа од Грац, Австрија; Асистент на Анна Hausmaninger при теренските истражувања во с. Лабуништа - Македонија. Позиција: Истражувач.

2004 „Живо наследство“ во Порече - проект на Етнолошки образовен истражувачки центар „Растеш“ с. Растеш, општина Самоков, Р. Македонија. Финансиски поддржан од Институтот отворено општество Македонија. Работилница за ткаење и везење.

2003 „Живот на граница“ - Проект организиран од Македонското етнолошко друштво од Скопје, Македонија и Центарот за етнички проучувања од Тирана, Албанија. Спонзор: Институт отворено општество Македонија. Раководител: проф. д-р Анета Светиева. Позиција: Истражувач.

2002 „ПЛЕТ“ Македонско народно музичко наследство - ЦД, Проект на Македонското студентско етнолошко друштво, уредник проф. д-р Анета Светиева. Позиција: Истражувач.

2001 - 2002 „Varietas Delectat“ - проект на културниот центар „Медиа Артес“ - Охрид во партнерство со театарот „Кемал Ајдини“ - Дебар.

Финансиски поддржан од Институтот отворено општество Македонија; театарска работилница со предавања од областа на етнологијата.

Од 2001 Транскрипција на теренските материјали за некои од проектите на Институтот за етнологија и антропологија - Скопје.

1999 „Мултикултурните и етничките особености на четири велешки села: Г. Врановци, Теово, Мелница, Ореше“, студентски научно-истражувачки проект организиран од Заводот за етнологија при Природно - математичкиот факултет во соработка со Институтот за социологија при Филозофскиот факултет, Скопје; Раководител: проф. д-р Анета Светиева. Финансиски поддржан од Институтот отворено општество Македонија. Позиција: Истражувач.

ПРЕДАВАЊА ВО СТРАНСТВО

18.10.2010 Предавање на тема: „Како нештата станаа комплицирани - некои методолошки и етички прашања околу истражувањето на озборувањето“ во Одделението за етнологија и културна антропологија, Филозофски факултет на Универзитетот во Љубљана, Р. Словенија

УЧЕСТВО НА КОНФЕРЕНЦИИ И СЕМИНАРИ

2006 Четврта студентска конференција „Border Crossing: Balkans in the New Contexts“, организирана од Институтот за етнологија и антропологија - Скопје; презентер на тема: „Патријархатот е виновен за сè“.

2004 Тркалезна маса во с. Косоврасти - Дебар на тема „Живот на граница - Голо Брдо“ проект на Македонско етнолошко друштво и Центарот за етнички проучувања од Тирана; презентер на тема: „Родовата култура во Голо Брдо“. Финансиски поддржан од Институтот отворено општество - Македонија.

2003 Самоков, Р. Македонија: Семинар за обука за менаџмент во културата, за целите на Етнолошкиот образовен истражувачки центар „Растеш“, во рамките на Македонското студентско етнолошко друштво.

2001 Симпозиум во Самоков, Порече на тема „70 години од истражувањата на Јозеф Обрембски во Порече“ и народна култура на Порече; презентер на тема: „Предбрачни сексуални односи во народната култура на Порече - табу тема и реална состојба“.

2001 Семинар во Охрид на тема: Проектен циклус; Програма култура нова. Спонзор: Институт отворено општество - Македонија, European Cultural Foundation.

2000 Зимски балкански средби на „Југозападниот универзитет Св. Неофит Рилски“ во Банско, Р. Бугарија, на тема „Таа на Балканот“.

ОБЛАСТИ НА ИНТЕРЕС И ТЕКОВНИ АКТИВНОСТИ

1. Социјална култура на Македонците.
2. Методолошки и епистемолошки аспекти на современото теренско етнолошко и антрополошко истражување.
3. Подготовка на докторската дисертација со наслов „Антропологија на интимноста во македонската народна култура“.

ПРОЦЕНА НА ПЕДАГОШКАТА, СТРУЧНАТА И НАУЧНАТА РАБОТА НА АНА АШТАЛКОВСКА КАКО ПОМЛАД АСИСТЕНТ ЗА ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ЕТНОЛОГИЈАТА ОД 2008 ДО 2011 ГОДИНА

Во изборниот период, кандидатката била редовно ангажирана со часови теориски (аудиториски), од седум базични (обврзни) предмети од

етнологијата - социо-културната антропологија, во зимскиот семестар и пет во летниот. Паралелно со овој ангажман, кандидатката редовно вршела консултации со студентите поврзани со појаснувања на некои стручни прашања, како и во врска со процесот на работа на пријавените теми за дипломски работи. Била активно вклучена во реализација на колоквиумите и испитите. Била организатор и придружник на студентите за време на годишните теренски истражувања, како и во меѓународните студентски проекти во земјата и во странство. Во тие прилики дојде до израз нејзината стручност како резултат на нејзината континуирана работа во научната област на која целосно и е посветена - етнологијата и социо-културната антропологија. Покрај фактот што кандидатката во изминатиот период беше прекумерно оптоварена со обврски на Институтот, таа не го запостави своето лично портфолио на планот на научно-истражувачката работа за што зборуваат податоците од нејзината богата библиографија на објавени статии во земјата и во странство. Посебно импесионира нејзината континуирана истражувачка, теориска и практична работа на нејзината пријавена докторска теза, со наслов: „Антропологија на интимноста во македонската народна култура“, што може да се констатира преку објавените монографски обработени статии за одделни критични прашања од тезата, во теориски и емпириски поглед. Објавените содржини овозможуваат првични сознанија во поглед на различни аспекти на интимноста во народната култура, сфатени како лична категорија, комуникација, културна вредност, локална, социјална етничка норма, како морално-етичка категорија, како емоција, како мисловна категорија итн.

М-р Ана Ашталковска спаѓа во почитуваните членови на колективот на Институтот заради нејзината квалитетна работа, одговорноста, коректниот однос кон професорите, разбирањето и стрпливоста во работата со студентите.

Врз основа на изнесеното може да се заклучи дека со својата стручно-педагошка и научноистражувачка работа во изборниот период, м-р Ана Ашталковска целосно ја оправда довербата на наставниците и студентите на Институтот за етнологија и антропологија на ПМФ и во секој поглед ги задоволи формалните и посебните услови на конкурсот.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на биографските, библиографските и сите други податоци што се однесуваат на стручната подготовка, педагошката, стручната и научно-истражувачката активност на кандидатката, може да се констатира дека ги исполнува законските услови и академските норми за добивање на соработничкото звање **асистент** на Институтот за етнологија и антропологија на ПМФ.

Помлад асистент м-р Ана Ашталковска со својата досегашна активност во доменот на наставно-образовната дејност, научноистражувачката дејност, стручно-апликативната дејност и дејностите од поширок интерес, во изборниот период (октомври 2008 – мај 2011), покажала способности неопходни за извршување на академските обврски. Работејќи ги секојдневните задолженија, таа успеала да ги заврши квалитетно и во рок сите преземени обврски. Нејзината афирмација во земјата и во странство, како

исклучително трудољубива и надарена во научната област за која што се определила, е резултат на нејзините објавени оригинални авторски статии во домашни и странски меѓународни списанија, како и нејзиното учество во националните и меѓународните проекти. Тоа сознание го делат нејзините колеги од Институтот, како и лица од пошироката стручна и научна јавност во земјата и во странство.

Врз основа на изнесеното во Извештајот, Комисијата смета дека помлад асистент м-р Ана Ашталковска ги задоволува бараните критериуми на објавениот конкурс по сите основи. Во таа смисла имаме чест да му предложиме на Стручниот совет на Институтот за етнологија и антропологија и Наставно-научниот совет на ПМФ во Скопје, да ја избере во соработничкото звање АСИСТЕНТ од областа на етнологијата и антропологијата.

Скопје
19. мај 2011

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Д-р Анета Светиева, ред. проф. на ПМФ (во пензија)
2. Д-р Љупчо С. Ристески, вонр. проф. на ПМФ
3. Д-р Мирјана Мирчевска, вонр. проф. на ПМФ.

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН ВОПРЕДЕН ПРОФЕСОР НА ИНСТИТУТОТ ЗА ХЕМИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

На својата седница одржана на 01.04.2011 година, Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, не избра за членови на Рецензентската комисија формирана во врска со распишаниот конкурс за избор на еден вонреден професор во сите наставно-научни звања за група предмети од аналитичка хемија на Институтот за хемија при факултетот („Дневник“ од 15 март 2011 година). На овој конкурс се пријави кандидатот д-р Игор Кузмановски, насловен доцент на Институтот за хемија. По прегледот на конкурсниот материјал, чест ни е на Наставно-научниот совет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Д-р Игор Кузмановски е роден на 21.7.1971 година во Скопје каде што ги завршил основното и средното образование. На студии по хемија на Природно-математичкиот факултет, на препаративна насока, се запишал во учебната 1990/91 година и веднаш заминал на отслужување на воениот рок. Студиите ги завршил на 30 април 1996 година со среден успех 9,35. Истата година се запишал на постдипломски студии на Институтот за хемија, а ги завршил (со среден успех 9,83) на 23.1.2002 година, успешно одбранувајќи ја својата магистерска работа под наслов ПРИМЕНА НА НЕКОИ ХЕМОМЕТРИСКИ МЕТОДИ ЗА АНАЛИЗА НА СОСТАВОТ НА УРИНАРНИ КАЛКУЛУСИ, работена под менторство на проф. д-р Мира Трпковска. На 27.6.2005 година кандидатот ја одбрал и докторската дисертација под наслов ХЕМОМЕТРИСКА АНАЛИЗА НА УРИНАРНИ КАЛКУЛУСИ, работена под менторство на проф. д-р Мира Трпковска и се здобил со звањето доктор по хемиски науки.

На 8 октомври 1996 година е примен како стручен соработник на определено време на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет. Во септември 1999 година е избран за помлад асистент (рецензијата е објавена во Билтен на Универзитетот Св. Кирил и Методиј, бр. 738 од 3 септември 1999 година). Во 2002 година, е преизбран за помлад асистент (Билтен на Универзитетот бр. 800 од 18 март 2002 година). По магистрирањето е избран за асистент (Билтенот на Универзитетот бр. 809 од 2 септември 2002 година) а во јули 2005 година е преизбран во истото звање (Билтен на Универзитетот бр. 877 од 15 јули 2005 година). Во октомври 2006 година избран е во звањето насловен доцент на Институтот за хемија (Билтен на Универзитетот бр. 902 од 1 септември 2006 година).

Наставна дејност

Како асистент на Институтот за хемија д-р Кузмановски изведувал вежби по предметите: *хемија и околина* (за студентите на насоките: хемија и биологија-хемија), *хемиска контрола на технички материјали* (со нумерички вежби), *извори и користење на хемиски информации, инструменталната анализа, одбрани поглавја од инструментална анализа, аналитичка хемија* (со нумерички вежби) за студентите по хемија и *инструментална хемија* за студентите од биохемиско-физиолошката насока на Институтот за биологија. Откако во октомври 2006 година бил избран за насловен доцент постепено бил

ангажиран во изведувањето на наставата на Институтот за хемија. Во 2008 година му е доделена наставата по предметот *математички методи во хемијата*, во 2009 година му е доделена наставата по предметот *хемија на животната околина* (за студентите на насоката биологија-хемија), а од 2010 година е задолжен и со изведување на наставата по предметите *статистичка обработка на податоци во хемијата и хеометрија*.

Од 2007 година до денес бил член на една комисија за одбрана на докторска дисертација (на Фармацевтскиот факултет во Скопје), на две комисии за одбрана на магистерски работи, како и на една комисија за одбрана на специјалистичка работа на Институтот за хемија. Кузмановски е ментор на две магистерски работи кои се во изработка, како и на една докторска дисертација која исто така е во фаза на изработка.

Како асистент има изработено скрипти за вежбите по предметите *инструментална анализа и хемија и околина* и коавтор е на еден универзитетски учебник. Како насловен доцент има изготвено скрипта по предметот *математички методи во хемијата*.

Научноистражувачка дејност

Д-р Игор Кузмановски ги покажувал своите афинитети кон научноистражувачката работа уште како студент, така што во текот па студиите бил вклучен во научноистражувачкиот проект „Спектроскопски испитувања на потенцијални протон-спроводници“. Во тој период бил член и на Организациониот одбор на Првиот конгрес на студентите по чиста и применета хемија од Македонија.

Од почетокот на неговото вработување на Институтот за хемија, кандидатот учествувал во реализацијата на 16 научноистражувачки проекти каде што ја покажал својата способност за совладување и решавање на различни хемиски проблеми, како и способноста за соработка со голем број истражувачи од Институтот за хемија и надвор од него.

До денес кандидатот има објавено 39 научни трудови од областа на хеометријата, хеминформатиката, молекулската спектроскопија и аналитичката хемија. Поголемиот број (вкупно 23) во реномирани меѓународни списанија (со фактори на влијание – *impact factor*) од соодветните области. Има учествувано на 43 домашни и меѓународни научни манифестации на кои има презентирano вкупно 63 труда. Исто така, има објавено и 8 научно-популарни статии (од областа на хемијата и информатиката).

Научните трудови до реден број 25 (од приложениот список), научно-популарните трудови до реден број 6, како и трудовите презентирани на научни манифестации до реден број 42, се рецензирани во претходните избори, односно преизбори на кандидатот (извештаите се дадени во претходно споменатите билтени на Универзитетот). По изборот за насловен доцент д-р Игор Кузмановски има објавено вкупно 14 научни трудови (од нив 8 во списанија со фактор на влијание, а останатите во зборници на трудови каде што се објавени и трудовите од учеството на научни манифестации).

Иако, како што претходно беше кажано, кандидатот се занимава претежно со хеометрија и хеминформатика, трудовите кои кандидатот ги има објавено во извештајниот период може, според областите/подобластите да се поделат во неколку групи.

Најголема активност во изминатиот период кандидатот има покажано на полето на археометријата или поточно кажано примена на хеометриските методи во археометријата (станува збор за трудовите со редни броеви: 27, 33, 34–36).

Во трудот со реден број 27 со примена на самоорганизирани мапи (COM), врз основа на претходно изведени хемиски мерења, заедно со своите соработници, кандидатот успева да го утврди точното потекло на виничките теракотни икони. Утврдено е дека материјалот од кој се изработени овие артефакти е со потекло од локалитетот Грнчарка кој се наоѓа на околу 2,5 km југоисточно од Винаца. Добиените резултати со користење на COM се потврдени и со користење на карактеристична векторска анализа (КВА). Во трудот под реден број 33 е направен преглед на постигнувањата на полето на примена на хеометријата во археометријата и е демонстрирана примената на неколку хеометриски методи (COM, КВА и машини со потпорни вектори) за класификација на грнчарија од Македонија и од Јужна Америка. Во трудот со реден број 35 е презентираан методот за квалитативна анализа на составот на ефлоресценцијата на фрескоживописот во неколку цркви во Македонија. За оваа намена авторите на трудот најпрво, врз основа на личното искуство, како и врз основа на литературните податоци формираат база на податоци од инфрацрвени спектри на супстанции кои редовно се јавуваат како конституенти на ефлоресценцијата. За објективно препознавање на конституентите на ефлоресценцијата во овој труд е применет хеометрискиот метод/ целна факторна анализа. Во продолжение на овој труд е демонстрирана успешната примена на целната факторна анализа за препознавање на инфрацрвените спектри на компонентите кои ги сочинуваат спектрите на анализираните примероци од ефлоресценцијата. Трудот со реден број 34, исто така, се однесува на анализа на ефлоресценцијата која се јавува кај сидното сликарство во црквите во Македонија. Имено, во овој труд се презентирани резултатите од квалитативната анализа на ефлоресценцијата со примена на регресија на карактеристични вектори и со регресија на парцијални најмали квадрати. Во трудот со реден број 36 кандидатот и неговите соработници имаат презентираано резултати од анализата на керамички наоди од Македонија со користење на раманска и инфрацрвена спектроскопија. Експерименталните податоци добиени со користење на овие инструментални методи се анализирани со неколку хеометриски методи: со математичка реконструкција на спектрите на анализираните примероци, со целна факторна анализа и со COM.

Како втора група трудови ќе ги спомнеме резултатите кои д-р Кузмановски ги има постигнато на полето на развојот на хеометриски модели за предвидување на структурните карактеристики на некои видови перовскити. Станува збор за трудовите со редните броеви: 28, 29 и 32. Во трудот со реден број 28 кандидатот успеал да развие хеометриски модели врз основа на COM за класификација на 130 кубични, 85 орторомбични и 71 примерок од моноклинични перовскити од типовите ABO_3 и $A_2BB'O_6$. Развиените модели се валидирани со екстерна валидација. Со оглед на големиот број параметри од кои зависат перформансите на моделите во овој труд, користени се генетски алгоритми за одбирање на променливите кои се користат за моделирање, како и за одбирање на најпогодните параметри на COM. Моделите добиени на ваков начин се во состојба успешно да класификуваат околу 95% од перовскитите во независното множество на податоци кое е користено за валидација на моделите. Во трудот под реден број 29 е направен обид да се пресметаат

параметрите на елементарните ќелии и фракционите атомски координати на орторомбични перовскити од типот ABO_3 како функција од ефективните јонски радиуси и тоа со користење линеарна регресија со повеќе променливи и со користење еднонасочни, повеќеслојни вештачки невронски мрежи. Во обата случаи коефициентите на корелација помеѓу очекуваните и најдените вредности за сите десет зависнопроменливи величини беа повисоки од 0,9. Според ова, како и според резултатите кои авторите на оваа статија ги презентираат, а се добиени врз основа на анализа на независно множество од податоци (сочинето од 5 нови структури) се укажува на фактот дека ваквиот пристап успешно би можел да се користи и при анализата на други типови на перовскити. Во последниот труд од оваа група (со реден број 32) е направен обид за предвидување на параметрите на елементарната ќелија за ABX_3 ($X = O, F, Cl, Br$) перовскити со користење контрапропагирачки вештачки невронски мрежи (КПВНМ). Валидацијата во овој случај е изведена според најстрогите постапки кои постојат за таа намена, а истовремено е применет и алгоритмот за автоматско постапување на релативните важности на независно променливите кој кандидатот го има развиено (види труд: 36).

Трудот под реден број 26 претставува континуитет на проблематиката со која д-р Кузмановски се занимавал во рамките на изработката на својата докторска дисертација, односно на хеометриска анализа на уринарни калкулуси. Во овој труд, кандидатот врз основа на анализа на микроелементите, на типот на калкулусите, на полот на пациентите и врз основа на други карактеристики на пациентите, анализира 16 уринарни калкулуси. Оловото, цинкот и кадмиумот за оваа намена се анализирани со атомска апсорпциона спектрофотометрија, додека пак, натриумот и калиумот се анализирани пламенфотометриски. Од хеометриската анализа на добиените резултати е утврдено дека не постои значителна корелација помеѓу концентрациите на анализираните елементи. Врз основа на анализата на добиените експериментални податоци со користење на КВА е утврдено дека содржината на анализираните микроелементи може да помогне во групирање на калкулусите според полот и според хемискиот состав на калкулусот.

Останатите трудови кои кандидатот ги има публикувано во изминатите пет години со редни броеви (30, 31, 37–39) се од пошироката област на хеометријата и хеминформатиката. Во трудот со реден број 30, објавен во списанието *Chemometrics and Intelligent Laboratory Systems*, кандидатот презентира изработена програма за оптимизација на КПВНМ во програмскиот јазик Matlab. Врз основа на оваа програма, во трудот под реден број 37 (објавен во *Analytica Chimica Acta*) кандидатот презентира оригинален алгоритам за оптимизација и за поедноставување на интероперабилноста на моделите кои се добиваат со КПВНМ. Останатите трудови (31, 38 и 39) се темелат на имплементација на развиениот алгоритам за предвидување на конформационата ригидност на дендримери кои би можело да се користат како катализатори (во трудот 31), за предвидување на pK на конјугирани киселини добиени со протонирање на слаби бази (во трудот 38) и во предвидување на токсичните ефекти на серија на структурно различни ксеноестрогени супстанции (труд со реден број 39).

Во трудот со реден 31 *in silico* експериментирањето е изведено со молекуларна динамика. Анализирани се вкупно 216 дендримери од втора генерација кои во секоја од гранките поседуваат по три од вкупно шесте користени

аминокиселини (аланин, β -аланин, пролин, глутамат, аргинин и фенил-аланин). Со користење на методот за автоматско определување на релативната важност на влезните променливи, кандидатот добил резултати за тоа кои аминокиселини најчесто се јавуваат во дендримерите кои формираат интрамолекуларни водородни врски и кои се позициите во дендримерите кои се преферирани до различните аминокиселини при формирањето на дендримерите стабилизирани со поголем број интрамолекуларни водородни врски.

Во трудот со реден број 38, кој е објавен во списанието *Chemometrics and Intelligent Laboratory Systems*, со користење на КПВНМ и со претходно спомнатиот алгоритам (види труд број 36) успешно се развиени модели за предвидување на рК на конјугирани киселини добиени со протонирање на слаби бази. Користењето на методологијата предложена во овој труд им овозможила на авторите да добијат интерпретабилни модели кои поседуваат добри способности за генерализација.

Трудот со реден број 39 е од областа на компјутерската токсикологија. Во овој труд авторите се занимаваат со предвидување на токсичноста на поголема група на соединенија кои покажуваат естрогена активност, поради што може да го нарушат правилното функционирање на ендокриниот систем. Станува збор за 188 соединенија кои не поседуваат конгенеричка структура (вкупно 12 типови соединенија) и кои во голема мерка се употребуваат во секојдневниот живот. Примената на КПВНМ врз толку големо множество од податоци им овозможила на авторите да добијат модели со извонредни способности за генерализација. Врз основа на изведената механистичка интерпретација на добиените модели, може да се најдат: (1) начинот на кој дескрипторите кои се користат во моделирањето влијаат врз мапирањето на податоците на КПВНМ; (2) основните карактеристики кои влијаат врз појавата на естрогената активност кај соединенијата; (3) специфичните карактеристики на различните типови соединенија кои влијаат врз нивната естрогена активност. Така, утврдено е дека бројот на ароматски хидроксилни групи, големината на молекулите, како и конформационата ригидност се главните карактеристики кои влијаат на естрогената активност.

Покрај ова, започнувајќи од 2005 година кандидатот бил рецензент на вкупно 24 трудови за следниве списанија: *Chemometrics and Intelligent Laboratory Systems*, *Analytica Chimica Acta*, *Journal of Chemometrics*, *Artificial Intelligence in Medicine*, *Food and Bioprocess Technology: An International Journal*, *Acta Chimica Slovenica*, *Croatica Chimica Acta*, *Spectrochimica Acta*, *Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Technology*, *Journal of Molecular Structure* и *Journal of Computational Chemistry*. Дваесет од спомнатите рецензии се направени по неговиот избор во насловен доцент.

По изборот во насловен доцент д-р Игор Кузмановски бил 12 пати поканет предавач на научни манифестации и семинари на други универзитети и институции. Поголемиот дел од предавањата се од областа на хеометријата и хеминформатиката.

Како дел од својата научна работа кандидатот има престојувало на повеќе универзитети и научни институции во странство: на Институтот за аналитичка хемија при Универзитетот во Виена (07.06–30.09.1999); на Националниот институт за хемија (НИХ) во Љубљана, Словенија (10–17.04.2005, 10–

15.05.2006 и 20.06–20.08.2008), како соработник на Лабораторијата за хеометрија. Периодот од 01.08.2006 година до 06.01.2008 година, како постдокторант и добитник на престижната стипендија Marie Curie, го поминува на Националниот институт за хемија во Љубљана. Во овој период, во рамките на постдокторскиот престој на НИХ, пет месеци поминува на Универзитетот во Берн во Швајцарија. Во текот на постдокторскиот престој престојува и на Универзитетот во Болоња, Италија (01–02.12.2006) и на Институтот Макс Планк во Милхајм, Германија (24–26.04.2007). Во 2009 година престојува на Фармацевтскиот факултет на Универзитетот во Белград, Србија (16–20.03.2009), на Универзитетот во Ценова, Италија (13–17.04.2009). Во 2010 година престојува на Универзитетот во Клуж, Романија (12–18.10.2010), а во периодот од 15.09 до 15.12.2009 година на Факултетот за хемија при Универзитетот во Вроцлав, Полска.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Оценувајќи ги наставните, научните и другите активности на кандидатот д-р Игор Кузмановски, рецензентите се на мислење дека постигнатите резултати придонесуваат за стекнување позитивна слика за неговиот напредок во сите активности предвидени за еден универзитетски наставник. Со својата научна активност се претставил не само во домашни (со 1 печатен и 5 презентирани труда), туку и во меѓународни рамки со 8 труда објавени во списанија со фактор на влијание, 5 труда во зборници на трудови, како и 16 презентирани трудови на меѓународни манифестации. Бројот и квалитетот на објавените научни трудови, како и објавените научно-популарни статии, зборуваат дека д-р Игор Кузмановски во периодот меѓу двата избора има постигнато видни резултати во научно-истражувачката работа. Кандидатот, за прв пат во нашата научна средина ги воведува вештачките невронски мрежи како алатки за анализа на хемиски податоци. Својата подготвеност самостојно да ги решава проблемите ја искажал со прифаќање да биде раководител на еден билатерален (македонско-словенечки) проект кој опфаќа интересна и модерна проблематика.

Врз основа на се што беше кажано, како и врз основа на личното познавање на кандидатот, Комисијата со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, да го избере д-р Игор Кузмановски во звањето вонреден професор.

Членови на Рецензентската комисија:

1. Д-р Мира Трпковска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.
2. Д-р Виктор Стефов, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.
2. Д-р Љупчо Пејов, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Игор Ангел Кузмановски

(име, татково име и презиме)

Институција: Природно-математички факултет, Институт за хемија

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: хемија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување настава	6
2	Одржување вежби (лабораториски, аудиториски или изработка на семинарски труд)	12,2
3	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат - Руменка Петковска, ХЕМОМЕТРИСКИ ПРИСТАП ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО ДИЗАЈНИРАЊЕ НА HPLC МЕТОДИ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ОНЕЧИСТУВАЊА ВО ТЕРАПЕВТСКИ АКТИВНИ СУПСТАНЦИ, ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА, Фармацевтски факултет, Скопје, 2008	0,5
4	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура - Ксенија Мицкова Димитрова, ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРУКТУРА-АКТИВНОСТ РЕЛАЦИИ ВО ПРЕДВИДУВАЊЕ НА ЕСТРОГЕНАТА АКТИВНОСТ НА ХЕМИКАЛИИ КОИ ЈА ПОРЕМЕТУВААТ НОРМАЛНАТА ФУНКЦИЈА НА ЕНДОКРИНИОТ СИСТЕМ, магистерска работа, Скопје, 2007. - Лидија Робева Чуковска, КАРАКТЕРИЗАЦИЈА НА ЕФЛОРЕСЦЕНЦИЈАТА ВРЗ СИДНОТО СЛИКАРСТВО СО ПРИМЕНА НА ИНФРАЦРВЕНА СПЕКТРОСКОПИЈА И ЦЕЛНА ФАКТОРНА АНАЛИЗА, Природно-математички факултет, Скопје, 2008. - Наташа Стојик, ХЕМОМЕТРИСКИ ПРИСТАП ВО ПРЕДВИДУВАЊЕТО НА ЕСТРОГЕНАТА АКТИВНОСТ НА НЕКОИ СУПСТАНЦИ КОИ ЈА НАРУШУВААТ НОРМАЛНАТА ФУНКЦИЈА НА ЕНДОКРИНИОТ СИСТЕМ, Природно-математички факултет, Скопје, 2011.	0,9
5	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа - Ирина В. Грнчароска, ИСПИТУВАЊЕ НА НЕКОИ ПАРАМЕТРИ ВО КРВЕН СЕРУМ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО НАРУШЕНА БУБРЕЖНА ФУНКЦИЈА И НИВНА	0,2

	КЛАСИФИКАЦИЈА СО САМООРГАНИЗИРАНИ МАПИ, специјалистичка работа, Природно-математички факултет, Скопје, 2008	
6	Позитивно рецензиран универзитетски учебник Хеометрија – примена на математички и статистички методи во хемијата - автор	8
7	Превод на учебник	6
8	Интерна скрипта од предавања Математички методи во хемијата - автор	4
9	Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание 1. Игор Кузмановски, КОЈ Е КОЈ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ХЕМИЈА ПРИ ПМФ, (2007) 'http://hemija.net/statii/statija.php?ids=121' 2. Ксенија Мицкова Димитрова, Лидија Петрушевска-Този и Игор Кузмановски, КОМПЈУТЕРСКО ПРЕДВИДУВАЊЕ НА ТОКСИЧНОСТА НА ПОТЕНЦИЈАЛНО ЕСТРОГЕНО АКТИВНИ СУПСТАНЦИ, (2008) 'http://hemija.net/statii/statija.php?ids=124'	2
Вкупно		39,8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Ментор на магистерска работа	1
2	Раководител на меѓународен научен проект - Development of new chemometric methods for quantitative structure-activity studies, Slovenian-Macedonian Inter-governmental S&T Cooperation (2007–2009)	9
3	Учесник во национален научен проект - Во вкупно три проекти	9
4	Учесник во меѓународен научен проект - (1) Integrated Biomimetic Approach to Asymmetric Catalysis – 6th Framework Programme (Participation in the period: 2006–2007); - (2) Reinforcement of the Research Capacities of the Spectroscopy Laboratory for Archaeometry – 6th Framework Programme (04.2007–04.2009).	10
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание - Violeta Petrova, Krste Tašev, Jožica Majda Bundalevska, Trajče Stafilov, Igor Kuzmanovski, Mira Trpkovska, CHEMOMETRIC EXAMINATION OF TRACE ELEMENTS IN URINARY CALCULI, Sec. Math. Tech. Sci., MANU, 27–28, 29–37 (2006–2007).	2,4
6	Труд со оригинални научни резултати, објавен во	51,4

	референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор (со „impact factor“): 1. Vinka Tanevska, Igor Kuzmanovski, Orhideja Grupče, PROVENANCE DETERMINATION OF VINICA TERRA COTTA ICONS USING SELF-ORGANISING MAPS <i>Annali di Chimica</i>, 97 (7), 541–552 (2007). 2. Igor Kuzmanovski, Sandra Dimitrovska-Lazova, Slobotka Aleksovska, CLASSIFICATION OF PEROVSKITES WITH SUPERVISED SELF-ORGANIZING MAPS, <i>Analytica Chimica Acta</i>, 595, 182–189 (2007). 3. Slobotka Aleksovska, Sandra Dimitrovska, Igor Kuzmanovski, CRYSTAL STRUCTURE PREDICTION IN ORTHORHOMBIC ABO_3 PEROVSKITES BY MULTIPLE LINEAR REGRESSION AND ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS, <i>Acta Chim. Slov.</i>, 54, 574–582 (2007). 4. Igor Kuzmanovski, Marjana Novič, COUNTER-PROPAGATION NEURAL NETWORKS IN MATLAB, <i>Chemometrics and Intelligent Laboratory Systems</i> 90, 84–91 (2008). 5. Lidija Čukovska, Orhideja Grupče, Biljana Minčeva-Šukarova, Igor Kuzmanovski, CHARACTERIZATION OF SALT EFFLORESCENCE USING TARGET FACTOR ANALYSIS I. DEVELOPMENT OF THE METHOD, <i>Journal of the Brazilian Chemical Society</i>, 20, 57–63 (2009). 6. Igor Kuzmanovski, Marjana Novič, Mira Trpkovska, AUTOMATIC ADJUSTMENT OF THE RELATIVE IMPORTANCE OF DIFFERENT INPUT VARIABLES FOR OPTIMIZATION OF COUNTER-PROPAGATION ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS, <i>Analytica Chimica Acta</i>, 642 (1–2) 142–147 (2009). 7. Goran Stojković, Marjana Novič, Igor Kuzmanovski, COUNTER-PROPAGATION ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS AS A TOOL FOR PREDICTION OF pK_{BH^+} FOR SERIES OF AMIDES, <i>Chemometrics and Intelligent Laboratory Systems</i>, 102, 123–129 (2010). 8. Nataša Stojić, Slavica Erić, Igor Kuzmanovski, PREDICTION OF TOXICITY AND DATA EXPLORATORY ANALYSIS OF ESTROGEN-ACTIVE ENDOCRINE DISRUPTORS USING COUNTER-PROPAGATION ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS, <i>Journal of Molecular Graphics and Modelling</i>, 29, 450–460 (2010).	
7	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор 1. Igor Kuzmanovski, Sacha Javor, Jean-Louis Reymond, Marjana Novič, ESTIMATING THE COMPACTNESS OF PEPTIDE DENDRIMERS USING COUNTER-PROPAGATION NEURAL NETWORKS, <i>Proceedings of the 11th International Conference on Chemometrics in Analytical Chemistry</i>, , 263 (Vol. 3), Montpellier, France, 2008. 2. Slobotka Aleksovska, Sandra Dimitrovska-Lazova, Igor	8,4

	Kuzmanovski, Marjana Novič, PREDICTION OF UNIT CELL PARAMETERS OF ABX₃ PEROVSKITES USING COUNTER-PROPAGATION NEURAL NETWORKS, Proceedings of the 11th International Conference on Chemometrics in Analytical Chemistry, 267 (Vol. 3), Montpellier, France, 2008. 3. Igor Kuzmanovski, CHEMOMETRICS IN ARCHAEOLOGY, Balkan Symposium on Archaeometry, Book of Proceedings, 22, Ohrid, Macedonia, 2008. 4. Lidija Robeva Čukovska, Igor Kuzmanovski, Biljana Minčeva-Šukarova, Orhideja Grupče, QUANTITATIVE DETERMINATION OF SALT EFFLORESCENCE IN THREE CHURCHES IN REPUBLIC OF MACEDONIA, Balkan Symposium on Archaeometry, Book of Proceedings, 61, Ohrid, Macedonia, 2008.	
8	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: - Balkan Symposium on Archaeometry (2008); - 10th International Conference on Chemometrics in Analytical Chemistry (2006);	6
9	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество - COST Action G8 Non-Destructive Analysis and Testing of Museum Objects; - 20th Congress of Chemists & Technologists of Macedonia;	4
10	Одржано предавање по покана на универзитет На семинари насловени From Molecules to Functionalised Materials – Intensive Lecture Course: - Sts. Cyril and Methodius University, Skopje, Macedonia, May 2008; - Sts. Cyril and Methodius University, Skopje, Macedonia, 30th September – 5th October 2008; - Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca, Romania, 13–17 October 2010.	3
	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет (или научни институции): - National Institute of Chemistry, Ljubljana, Slovenia, February 2006; - Università di Bologna, Italy, 1st December 2006; - Max Planck Institute, Muelheim, Germany, 24th April 2007; - Università degli Studi di Genova, Genova, Italy, 16th April 2009; - Uniwersytet Wrocławski, Wydział Chemii, 16th November 2009;	15
	Учество на научен/стручен собир со реферат - Вкупно 21 реферат (постерпрезентации)	21
	Вкупно	140,2

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија - 24 рецензирани трудови. Најголемиот број за меѓународни списанија	24
2	Учество во работата на комисии за државни натпревари - три пати во последните 5 години е член на комисиите по аналитичка хемија на натпреварите организирани од Асоцијацијата за техничка култура на Македонија.	3
3	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот - Изработка на постерот „Мојот дел од универзумот“ и - Подготовка на летоците кои ИХ ги печати за промотивни цели	1
Дејности од поширок интерес		
1	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир: - Balkan Symposium on Archaeometry, Book of Proceedings, 22, Ohrid, Macedonia, 2008	1
2	Студиски престои во странство - Uniwersytet Wroclawski, Wydział chemii (09.2009–12.2009); - Univerzitet u Beogradu, Fakultet za farmaciju, Srbija, March, 2009 (една недела); - Università degli Studi di Genova, Genova, April 2009 (една недела). - Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca, Romania, 13–17 October 2010. - до три месеци	2
	- Department of Chemistry and Biochemistry, University of Bern, Switzerland (10.2006–03.2007) - до 6 месеци	1
	- Kemijski inštitut, Ljubljana, Slovenia - повеќе од 6 месеци	2
	Изготвување и пријавување научен/образовен национален проект - носител	1
	Изготвување и пријавување научен/образовен национален проект - соработник	1,5
	Вкупно	41,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	39,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	140,2
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	41,5
Вкупно	221,5

Членови на Рецензентската комисија:

1. Д-р Мира Трпковска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.
2. Д-р Виктор Стефов, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.
2. Д-р Љупчо Пејов, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

на докторската дисертација

**„КРЕИРАЊЕ НА СТАНДАРДИЗИРАНА ЛОКАЛИЗИРАНА ЗБИРКА
НА ОБЈЕКТИ ЗА УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ“**
изработена од м-р Зоран Здравев, пријавена на Природно-математичкиот факултет
во Скопје

Со одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје бр. 07-1699/19 од 4.5.2011 година, донесена на седницата на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет одржана на 28.4.2011 година, а врз основа на предлогот на Институтот за информатика при Факултетот (бр. 07-1699/08 од 15.4.2011 год.), избрани сме за членови на Рецензентската комисија за оценка и одбрана на докторскиот труд **КРЕИРАЊЕ НА СТАНДАРДИЗИРАНА ЛОКАЛИЗИРАНА ЗБИРКА НА ОБЈЕКТИ ЗА УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ**, изработен од м-р Зоран Здравев, магистер на информатички науки.

Комисијата во состав: д-р Маргита Кон-Поповска (ментор), редовен професор на ИИ при ПМФ, д-р Катерина Здравкова, редовен професор на ИИ при ПМФ, д-р Ана Мадевска-Богданова, вонреден професор на ИИ при ПМФ, д-р Јован Пехчевски, доцент на Факултетот за информатика на Европскиот универзитет од Скопје и д-р Георги Тупаров, вонреден професор на Одделот за информатика на Југозападниот универзитет „Неофит Рилски“, Р. Бугарија, по прегледот на доставениот научен труд има чест до Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот совет на ПМФ да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд под наслов **КРЕИРАЊЕ НА СТАНДАРДИЗИРАНА ЛОКАЛИЗИРАНА ЗБИРКА НА ОБЈЕКТИ ЗА УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ** е напишан на 113 страници (без додатоците), кои содржат вкупно 24 слики, 4 табели и 12 дефиниции. Тој се состои од следниве поглавја: Вовед (3 страници), Објекти за учење (15 страници), Репозиториуми (23 страници), Стандардизација (27 страници), Интернационализација и локализација (17 страници), Модел на локализиран репозиториум – LLOR (21 страница), Дискусии и препораки (2 страници) и список на референци (5 страници со вкупно 54 библиографски единици). Додатните 13 страници содржат апстракт на македонски и англиски јазик, вовед, содржина, листа на акроними, листа на слики и листа на табели.

Научна област на трудот

Докторскиот труд на кандидатот м-р Зоран Здравев обработува материја од областа на објекти за учење и репозиториуми на објекти за учење. Во трудот се содржани истражувањата од областа на интероперабилноста на репозиториумите (збирките) на објекти за учење и имплементација на стандардизиран и локализиран интероперабилен репозиториум на објекти за учење.

Развојот на репозиториумите на објекти за учење зема сè пошироки размери и сè поголема примена, пред сè благодарение на брзиот развој и глобалната примена на информациско-комуникациските технологии, а посебно на интернет и веб-технологиите кои во последниве петнаесетина години налагаат потребата за се помасовно електронски поддржано обучување, флексибилно менување на наставната содржина, употреба на софтверски агенти за учење, библиотеки од „објекти за учење“, со одредени параметри и перформанси, како и репозиториум од дигитални алатки кои ќе манипулираат со објектите. Од страна на ИКТ-заедницата,

истражувањата во оваа област се насочени кон утврдувањето на стандардизацијата на објектите за учење, т.е. нивните метаподатоци, спецификациите за нивно чување, споделување, пронаоѓање, размена и повторна употреба преку репозиториумите на објекти за учење и кон постигнувањето на интероперабилност на репозиториумите на глобално ниво.

Според IEEE LTSC LOM, објектот за учење е дефиниран како дигитален или недигитален елемент, кој може да се користи за учење, едукација или обука. Всушност, објектите за учење од нашиот интерес се дигитални ресурси кои можат да бидат: текстови, симулации, анимации, веб-страници, упатства, тестови, мултимедија, видеоклипови, звуци, слики, илустрации, дијаграми, графикони, мапи, испити итн. Основната идеја која стои зад објектите за учењето е дека креаторите на наставни содржини можат да создаваат релативно мали компоненти (споредено со големината на целиот курс) кои можат да се користат повеќе пати и во различни контексти за учење.

Под репозиториум на објекти за учење подразбиреме дигитален репозиториум со можност за чување, повикување, откривање, испорака, споделување и повеќекратна употреба на објектите за учење. Денес, на интернет, постојат значителен број на репозиториуми на објекти за учење, кои обезбедуваат многу широк опфат на елементи кои може да се преземаат, прикажат или споделат. Но, поради комплексноста на проблематиката, постојат уште многу отворени прашања кои треба да се решат. На европско и светско ниво се водат интензивни истражувања во оваа област, за што говорат многубројните меѓународни проекти (EdReNe, ASPECT, Ariadne, MELTi др.) и ангажманот на повеќе институции и тела кои се занимаваат со стандардизација и спецификации за објектите за учење и репозиториумите на објекти за учење (ISO/IEC JTC1 SC36, CEN WS / LT, IEEE LTSC, IMS GLC, ADL, DCMi и др.)

Еден од основните проблеми кои се истражуваат е обезбедувањето на интероперабилноста на репозиториумите на објекти за учење на глобално ниво. Со постигнувањето на ваквата интероперабилност би можело помалите локални репозиториуми да се поврзуваат меѓусебно и да создадат еден глобален систем на репозиториуми кои меѓусебно ќе можат да разменуваат објекти за учење. Еден од условите за постигнување на интероперабилноста и за пронаоѓање и размена на објектите за учење во репозиториумите е обезбедувањето на стандардизирани и квалитетни метаподатоци за самите објекти.

Степенот на развој на репозиториумите на објекти за учење веќе доаѓа на ниво каде што може да се зборува за сериозни проекти, истражувања и практична примена, а инфраструктурата на постојните репозиториуми станува искористлива за сè поголем број на крајни корисници. Сепак, наспроти големиот број на проекти и вклучени истражувачи и практични имплементации кои се остварени последниве години постојат уште многу отворени проблеми кои треба да се решат за оваа технологија да стане пораспространета и општо прифатена. Особено карактеристичен проблем (идентификуван во проектот EdReNe) е јазот помеѓу корисниците на онлајн дигитални содржини и оние што ги креираат и ги нудат тие содржини, односно проблемот што корисниците не можат да ги пронајдат и повторно да ги користат дигиталните содржини. Примената на методологијата, која е предложена во овој труд, за збогатување на локализираните метаподатоци е еден добар чекор кон преминувањето на тој јаз и приближувањето на локализираните дигитални содржини кон корисниците.

Приказ на докторскиот труд

Почетната глава (не е нумерирана) под наслов „Вовед“ нè воведува во областа и целите на истражувањето и е презентирана на 3 страници. Во неа е даден краток вовед за објектите за учење и за репозиториумите за објектите за учење, а и на кратко е опишана состојбата и напорите за стандардизацијата и локализацијата на

меѓународно ниво. На крајот на овој дел е даден краток преглед на структурата, на организацијата на трудот и на главите што следат.

Првата глава под наслов „Објекти за учење“, презентирана на 15 страници, содржи 4 слики и 6 дефиниции. Најпрво се опишани поимот и фундаменталната идеја за објектите за учење и за нивната примена. Дадени се дефиниции од повеќе автори за објектите за учење и е нагласена најприфатливата дефиниција. Понатаму е дефиниран поим за метаподатоците и е опишана потребата од метаподатоци за објектите за учење и нивната стандардизација. Во последниот дел од оваа глава се опишани системите на објекти за учење и нивниот концепт на функционирање.

Втората глава е насловена како „Репозиториуми“, дадена е на 23 страници, со 4 слики, 1 табела и 5 дефиниции. Во првиот дел се дефинирани дигиталните репозиториуми и посебно се дефинирани репозиториумите на објектите за учење. Во вториот дел е објаснета потребата од дигиталните репозиториуми со стандардизирани метаподатоци наспроти интернет како глобален репозиториум. Основните функционалности на репозиториумите се дадени во третиот дел и е објаснета разликата помеѓу репозиториумите и библиотеките, како и помеѓу репозиториумите и системите за управување со учењето. Понатаму е објаснета потребата и функцијата на федерализираните репозиториуми, преку кои се постигнува глобализација на репозиториумите на објекти за учење. Во четвртиот дел се опишани постојните архитектури на репозиториумите за објекти за учење. Во петтиот дел е даден посебен осврт кон интероперабилноста на репозиториумите на објекти за учење. Овде е дефинирана интероперабилноста од аспект на ИКТ и се дадени услови за воспоставување на таквата интероперабилност. Во шестиот дел се опишани некои поважни меѓународни проекти за објекти за учење и за репозиториуми.

Третата глава под наслов „Стандардизација“ е претставена на 27 страници и содржи 5 слики. Во оваа глава се анализирани и идентификувани стандардите и спецификациите кои се битни при креирањето на локализираниот репозиториум. Во првиот дел е опишано значењето на стандардизацијата, а потоа се дадени најзначајните институциите и телата кои се инволвирани во процесот на стандардизација на оваа област. Во вториот дел се опишани стандардите и спецификациите кои се идентификувани како неопходни при креирањето на репозиториумот: Стандарди за пронаоѓање на содржини (OAI-PMH – протокол за „жнеене“ на метаподатоци, LOM – стандард за метаподатоци за објектите за учење, IMS LOD – спецификација за откривање и размена на објектите за учење и IMS DRI – спецификација за интероперабилност на дигиталните репозиториуми), Стандарди и спецификации за употреба на содржини (ADL-SCORM – спецификација за пакување на содржини за индивидуално учење, IMS CC – спецификација за пакување на содржини за хибридно учење, IMS-QTI – спецификација која вклучува тестови и прашања).

Четвртата глава со наслов „Интернационализација и локализација“ е претставена на 17 страници, содржи 3 слики, 2 табели и 1 дефиниција. Најпрво е опишано што се подразбира под интернационализација и локализација и се дадени факторите кои влијаат на локализацијата. Понатаму е опишан процесот на локализација на софтверите, во општа смисла, а потоа и детално е даден процесот на локализација на објектите за учење. Во вториот дел се идентификувани проблемите кои се појавуваат кај локализираните објекти за учење при нивното складирање во локализирани репозиториуми и како најбитни се идентификувани проблемите на граматичките правила и на транслитерацијата. Во третиот дел се утврдени начините на решавање на овие проблеми. На крајот на секоја од четири глави е даден краток заклучок за содржината на главата.

Петтата глава е насловена „Модел на локализиран репозиториум - LLOR“, претставена на 21 страница, со 8 слики и 1 табела. Во оваа глава е даден придонес на авторот за креирањето на локализираниот репозиториум на објекти за учење (англ. LLOR - Localized Learning Objects Repository). Во првиот дел се дадени функционалните барања кои треба еден ваков локализиран репозиториум да ги

исполнува. Во вториот дел се опишани технологиите кои се користени при имплементацијата. Во третиот дел е даден генералниот концепт на репозиториумот, компонентите кои треба да ги содржи, како и неговото поврзување во еден федерализиран репозиториум, со што придонесот на авторот добива пошироко значење. Во четвртиот дел се опишани подобрувањата кои се имплементирани во репозиториумот, а во петтиот дел е дадена самата постапка на локализацијата. Овде најпрво е дадена методологијата за збогатување на метаподатоците LME (Localized Metadata Enrichment) и потоа се опишани функционалните компоненти: транслитерација на локализираните метаподатоци LMT (Localized Metadata Transliteration), проширување на основата на зборовите од локализираните метаподатоци LMWS (Localized Metadata Words Steaming) и повеќејазичниот речник на клучни зборови и задолжителни метаподатоци KwM-VB (Keywords and Metadata Vocabulary Bank). При тоа се дадени постапките и можните случаи кои се јавуваат при нивната примена. Во шестиот дел се резимираат придонесите на овој труд при креирањето на локализираниот репозиториум на објекти за учење LLOR.

Шестата глава под наслов „Дискусии и препораки“ е презентирана на 2 страници. Ги содржи поважните заклучоци од извршените анализи и практичните подобрувања на локализираниот репозиториум, како и насоки за понатамошни истражувања во оваа област.

Додатокот е напишан на 6 страници. Го содржи приказот на имплементираниот репозиториум, вклучително преку приказ на поважните кориснички посредници, и релевантни примери.

Од наведената област, во периодот 2005-2011 авторот има изработено вкупно 10 трудови, од кои првите 4 пред и во тек на пријавување на дисертацијата, а преостанатите 6

([5], [6], [7], [8], [9] и [10]) во тек на работата на дисертацијата. 6 трудови се објавени во зборници на меѓународни конференции, трудот [6] е презентиран на меѓународна конференција, а трудовите [7], [8] и [10] се прифатени за објавување.

- [1] Zdravev, Z. N., & Grceva, S. (2005). Developing Learning Objects Systems through implementation of Learning Object Metadata Standard. *The Second International Conference on Informatics, Educational Technology and new Media in Education.1*, pp. 273-279. Sombor: Teachers Faculty, Sombor.
- [2] “E-Learning: A bridge over troubled water“, С.Грчева, **З.Здравев**, Зборник на Трет Балкански Меѓународен конгрес: Интеркултурноста во педагошкиот процес, 2005, Штип.
- [3] Zdravev, Z. N., Warrick, W., Hathaway, D., Grceva, S. D., Sterjoska, A., & Ivanoski, V. (2006). Creating Localized Repository Of Digital Tools And Resources. *The Third International Conference on Informatics, Educational Technology and New Media in Education - Proceedings* (pp. 411-417). Sombor, Serbia: Faculty of Education in Sombor Publishing Centre.
- [4] Zdravev, Z. N., & Grceva, S. D. (2007). DEVELOPING LEARNING CONTENT MANAGEMENT SYSTEMS BASED ON LEARNING OBJECTS– ISSUES AND OPPORTUNITIES. *TIO2007 - 4th International Conference on Technology, Informatics and Education*. Novi Sad.
- [5] Carvalho, I. S., & Zdravev, Z. N. (2009). USING ONLINE TOOLS IN A HYBRID COURSE: TEACHING IN A MULTICULTURAL AND MULTIETHNIC ENVIRONMENT. *ICERI2009 Proceedings* (pp. 1333-1342). Madrid: IATED.
- [6] Zdravev, Z. N. (2010). Integrating ICT in Teachers Education - Case study at "Goce Delcev" University. *13th International Conference - ICT in the education of the Balkan countries*. Varna, Bulgaria: BASOPED.

- [7] Zdravev, Z. N., & Kon Popovska, M. (2011). Localization and internationalization of digital learning resources. *TIO6-2011* (p. Submitted). Cacak-Serbia: Technical Faculty Čačak - University of Kragujevac.
- [8] Dimov, G, Zdravev, Z. N. (2011). Using Online Tools For Effective Learning In Basic It Courses. *TIO6-2011* (crp. Submitted). Cacak, Serbia: Technical Faculty Čačak - University of Kragujevac.
- [9] Zdravev, Z. N., Dimov, G., & Krsteva, S. (2011). E-learning in Higher Education implemented by E-learning Center. *Ciit 2011 - 8th Conference for Informatics and Information Technology*. Bitola, Macedonia: CiiT.
- [10] Zdravev, Z. N., Kon Popovska, M., & Pehceviski, J. (2011). Localized Learning Objects Discovery and Exchange. *Sixth International Conference - Computer Science'2011* (p. Submitted). Ohrid: Faculty of Computer Systems and Control, Technical University of Sofia, Bulgaria.

Истражувањата на авторот, како и практичната имплементации на резултатите на докторската дисертација се дел од негови пошироки активности во областа на е-учење на Универзитетот “Гоце Делчев” во Штип, каде што тој е раководител на центарот за е-учење на Универзитетот, задолжен, меѓу друго, за предметот е-учење, како и учесник, предавач или тренер на десетина меѓународни и домашни проекти од областа на е-образованието.

Предложената докторска дисертација претставува оригинален авторски труд, во потесната област на е-образование: моделирање и реализација на репозиториум кој ќе може да поддржува различни локализации, како во однос на применливоста на различни јазици (мултијазичност), така и за различни културни контексти (мултикултура). Крајната цел на ваквите репозиториуми е да можат да бидат препознаени на глобално ниво, т.е. да бидат интероперабилни со постојните федерализирани глобални репозиториуми. Ова посебно се однесува на репозиториумите кои треба да се креираат за помалите национални, јазични и културни заедници. Истражувањата и решенијата се спроведени преку примерот за македонската национална, јазична и културна заедница.

За да овозможи широко применливо решавање на проблемот на интероперабилност на репозиториум со постојните федерализирани глобални репозиториуми, авторот најпрво ги истражува актуелните процеси за стандардизација во оваа област и ги идентифицира оние стандарди и спецификации кои влијаат на локализираните објекти за учење и на локализираните репозиториуми. Потоа ги идентифицира факторите кои влијаат на локализацијата и проблемите кои се појавуваат кај локализираните објекти за учење при нивното складирање во локализираните репозиториуми. Како најбитни ги препознава проблемите на граматичките правила и на транслитерацијата. Потоа детално го моделира процесот на локализација на објектите за учење: адаптација кон „локалното опкружување“, превод и адаптација на корисничкиот интерфејс и превод и адаптација на документацијата. Последното ги опфаќа и локализацијата на метаподатоците кои ги содржат сите битни информации за објектите за учење и поради тоа, тие претставуваат најбитен елемент при пребарувањето на објектите за учење. Имплементација на моделот на репозиториум е реализирана преку дефинирани функцииски барања (пристап преку web, организација како репозиториум и регистар на метаподатоци, организациска структура според стандарди за можно експортирање и пакување, стандарди за пребарување, поврзување со управувачки системи за учење), избор на технологии за опишаната архитектура (слободни софтвери) и подобрувањата кои се имплементирани во репозиториумот и кои влијаат на неговата функционалност како локализиран и интероперабилен репозиториум.

Поспецифично, се следни негови придонеси во областа на создавањето на модел на локализиран репозиториум:

- Развиен е имплементиран генерален концепт на репозиториум
- Извршена е локализација на репозиториум, со локализација на метаподатоци на македонски јазик, пишувани со кирилично писмо во кирилична кодна страница и со латинично писмо, транслитерирани според усвоените стандарди
- Развиена е методологија за збогатување на локализираните метаподатоци (LME – Localized Metadata Enrichment).

Оваа методологија се состои од три функционални компоненти:

- транслитерација на локализираните метаподатоци (LMT – Localized Metadata Transliteration);
- проширување на основата на зборовите од локализираните метаподатоци (LMWS – Localized Metadata Word Stemming);
- Повеќе јазичен речник на клучни зборови и задолжителни метаподатоци (KwM-VB – Keywords and Metadata Vocabulary Bank).

Преку имплементацијата на овие компоненти за збогатување на метаподатоците се постигнува интероперабилност на глобално ниво без да има потреба од дополнителни интервенции или имплементирање на специјални правила во глобалните федерализираните репозиториуми.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторскиот труд **КРЕИРАЊЕ НА СТАНДАРДИЗИРАНА ЛОКАЛИЗИРАНА ЗБИРКА НА ОБЈЕКТИ ЗА УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ** изработен од м-р Зоран Здравев, претставува оригинален авторски труд, во потесната област на е-образованието: моделирање и реализација на репозиториум (збирки) на објекти за учење, кој поддржува различни локализации, како во однос на применливоста на различни јазици (мултијазичност), така и за различни културни контексти (мултикултура), со што може да биде препознаен на глобално ниво, т.е. да биде интероперабилен со постојните федерализирани глобални репозиториуми. Ова посебно е значајно за репозиториумите кои треба да се креираат за помалите национални, јазични и културни заедници. Истражувањата и решенијата се спроведени преку примерот за македонската национална, јазична и културна заедница, со кирилично писмо во кирилична кодна страница и со латинично писмо, транслитерирани според усвоените стандарди.

Тезата во целина е релевантна на полето на е-образованието, поспецифично моделирање и реализација на репозиториум на објекти за учење и нивна локализација и интероперабилност, што е покажано и со објавување и презентација на резултатите на меѓународен план со меѓународните публикации на конференции, како и учеството во неколкуте меѓународни проекти.

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија позитивно го оценува поднесениот докторски труд на м-р Зоран Здравев, под наслов **КРЕИРАЊЕ НА СТАНДАРДИЗИРАНА ЛОКАЛИЗИРАНА ЗБИРКА НА ОБЈЕКТИ ЗА УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ**. Затоа, ни претставува чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје да го прифати изработениот докторски труд под наведениот наслов за стекнување научен степен - доктор на информатички науки, и да овозможи натамошна постапка за јавна одбрана на дисертацијата.

Рецензентска комисија

1. Д-р Маргита Кон-Поповска, редовен професор на ИИ при ПМФ с.р.
2. Д-р Катерина Здравкова, редовен професор на ИИ при ПМФ с.р.
3. Д-р Ана Мадевска-Богданова, вонреден професор на ИИ при ПМФ с.р.
4. Д-р Јован Пехчевски, доцент на Факултетот за информатика на Европскиот универзитет с.р.
5. Д-р Георги Тупаров, вонреден професор на Одделот за информатика на Југозападниот универзитет „Неофит Рилски“, Р. Бугарија с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА НА ТЕМА „АНТИКВИТЕТИ И ТРАДИЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ НА КОЛЕКЦИОНЕРСТВО ВО ЕВРОПА, ВО ПРОСТОР И ВРЕМЕ“ ОД М-Р АНГЕЛИНА ЈАНЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТ ЗА ЕТНОЛОГИЈА И АНТРОПОЛОГИЈА - НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 24. 02. 2011 година донесе Одлука бр. 07-3000/11 од 03.03. 2011 година, со која сме избрани за членови на Рецензентската комисија за оценка на докторскиот труд под наслов „АНТИКВИТЕТИ И ТРАДИЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ НА КОЛЕКЦИОНЕРСТВО ВО ЕВРОПА, ВО ПРОСТОР И ВРЕМЕ“ од АНГЕЛИНА ЈАНЕВСКА, магистер по бизнисадминистрација, од Скопје. Постапувајќи според Одлуката, чест ни е да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот на докторската дисертација со наслов „АНТИКВИТЕТИ И ТРАДИЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ НА КОЛЕКЦИОНЕРСТВО ВО ЕВРОПА, ВО ПРОСТОР И ВРЕМЕ“ од м-р АНГЕЛИНА ЈАНЕВСКА, опфаќа обем од 324 страници компјутерски подреден текст со проред (1.5). Ракописот е поделен на 6 (шест) поглавја: **ВОВЕД** (5 страници), **ТЕОРИСКО-МЕТОДОЛОШКИ АСПЕКТИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО** (24 страници), **КЛАСИФИЦИРАЊЕ НА АНТИКВИТЕТИТЕ КАКО ДВИЖНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО** (63 страници), **ИСТОРИСКИ СТИЛОВИ И ПЕРИОДИ** (32 страници), **ПОЈАВА НА КОЛЕКЦИОНЕРСТВО И ТРАДИЦИОНАЛНИ КОЛЕКЦИОНЕРСКИ ОБЛАСТИ И ПРЕДМЕТИ ВО ЕВРОПА** (66 страници), **МЕДИУМСКИ И МАРКЕТИНШКИ АСПЕКТ НА АНТИКВИТЕТИТЕ** (16 страници), **АУКЦИСКИ КУКИ ЗА ПРОЦЕНКА И ПРОДАЖБА НА АНТИКВИТЕТИ** (18 страници), **ЗАКЛУЧОК** (на македонски јазик 22 страници; на англиски јазик 17 страници), **БИБЛИОГРАФИЈА** (16 страници) и **ПРИЛОЗИ** (65 страници). При вака конципирана содржина, второто, третото и четвртото поглавје претставуваат носечки содржини во докторската дисертација.

Во поглавјето **ВОВЕД** кандидатката ја образложува потребата од пристапување кон проучувањето на антиквитетите и колекционерските збирки како специфичен и засебен дел од културната антропологија на колекционерските области, разгледувана од некогашната пред сè, материјална култура на населението. Потенцирајќи го фактот на задоволство кога се трага по нови антиквитети, нагласена е потребата од вреднување на предметот како разбирање на минатото, едновременно не занемарувајќи ја функцијата на предметот кога тој бил во секојдневна или повремена континуирана употреба. Давајќи воведни информации за поимот антиквитет, кандидатката истовремено ја објаснува важноста на изучувањето на културната историја преку антиквитетите, предметите и производите на уметноста, кои не упатуваат на мајсторите, нивните сопственици, но и на економскиот период, социјалниот живот и меѓусебните културни влијанија. Истовремено, воведувајќи не постепено во содржината на материјалот на докторската дисертација, потенцирана е современата состојба на антиквитетите преку нивната денешна актуелност и статус.

Првото поглавје се однесува на **ТЕОРИСКО-МЕТОДОЛОШКИТЕ АСПЕКТИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО** презентирани преку четири поднаслови: *Поим и дефиниција на антиквитетите; Колекционерството во историски контекст; Антиквитетите во традиционален контекст; Антиквитетите во современ контекст.* Во ова поглавје, кандидатката дава опширно образложение за постојните стручно-научни дефинирања на антиквитетите според степенот на староста, историскиот период кога се создадени, како занаетчиски предмети, дизајнерски (орнаментални) решенија, предмети со претходна употребна вредност, но и специјално создадени предмети за колекционерските збирки. Во таа смисла, широко распространетото дефинирање на антиквитетите како предмети врзани за класичните грчки и римски уметнички дела, секојдневни предмети од старо време познати како археолошки артефакти, особено скулптури, се покажува како недоволно прецизен. Во понатамошниот текст, м-р Ангелина Јаневска зборува за основните параметри при вреднувањето на еден производ како антиквитет изразени преку следниве проверливи карактеристики: генералниот впечаток; стилот; формата; материјалот; орнаментиката (дизајнот); состојбата; оригиналниот премаз (Finish); бојата; функционалноста; означувањето (марка, жиг или потпис) и следењето на сопственоста. Во однос на колекционерството и колекционерите во историските периоди врзани за конкретен простор, станува збор за средновековна Европа, претставени преку црквата и монасите како главни колекционери, но и преку благородниците од Франција, Италија, Англија, Холандија, Царска Русија, Хабзбуршката династија кои од 15 до 20 век биле главните купувачи и сопственици на највредните уметнички дела. Колекционерството ја доживува својата експанзија последните триесетина години. Но, поконкретно, значењето на предметите, позната како материјална културна теорија, како тема за истражување датира од шеесеттите години на минатиот век, но истражувањето на колекциите претставува релативно ново поле во културните проучувања. Авторката потенцира дека самото колекционерство се состои од неколку фази: бара истражување, лоцирање, стекнување, организирање, каталогизирање, прикажување, чување и одржување на елементите кои се од интерес. За да биде сето ова реализирано, потребна е конкретна наобразба на колекционерот кој во суштина треба да изгради чувство кон избраната тема за колекционирање, собирање на теоретско и практична искуство, контакти со светски галерии и музеи, посети на аукции.

Тргувајќи од потребата антиквитетите да бидат третирали како дел од културното наследство, кандидатката во второто, особено важно поглавје, под наслов **КЛАСИФИЦИРАЊЕ НА АНТИКВИТЕТИТЕ КАКО ДВИЖНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО** вклучува три потпоглавја: *Антиквитетите во светот; Антиквитетите во Европа; Поделба на антиквитетите.* Во овој материјал основното внимание е ставено на класификацијата на антиквитетите според земјата на потекло и според датумот на настанување. Како едно од најважните класифицирања се смета она кое произлегува од тоа дали антиквитетите му припаѓаат на англиското или француското кралско владеење. Понатаму во текстот е претставено *американското географско подрачје* кое предизвикува интерес за антиквитетите дури по колонизацијата од страна на Англичаните, Французите и другите европски народи на почетокот на 20 век. Кандидатката и посветува особено внимание на автохтоната индијанска уметност комбинирана со старата традиција, иновацијата и талентот која резултирала со разни уметнички реализации. Индијанската традиција манифестирана преку индијанските антиквитети е претставена преку неколку

остварувања врзани пред сè за просторот на населување и културата на живеење на секое индијанско племе засебно. Така, истакната е вредноста на кошниците поврзана со културата на Апачите, украсите на Навахо-воините направени од скапоцени сини и зелени природни камења (тиркиз), резбаните дрвени фигури користени како тотеми – заштитници на Хопи-Индијанците, керамиката на индијанските племиња Јокут, Мивок и Шошони, или ткаените килими на Навахо Индијанците од Аризона. Колекционерството станало особено актуелно откако државните историски друштва почнале да го поддржуваат зголемениот интерес за колонијалната историја и нејзините артефакти, што резултирало со купување предмети како слики, мебел и книги, но збирките биле зголемувани и со набавка на покривки, злато, накит, ковани пари, порцелан, поштенски марки, ковано железо, тантела, часовници, фоографии, постери, играчки, како и други форми на реализации на народната уметност како симболи на блиското минато. Во продолжение се наведени музејските институции каде што се чуваат најголемите збирки на антиквитети.

Азиското антиквитетско подрачје е претставено преку јапонските антиквитети реализирани преку јапонските кукли и мечеви, порцелан, керамика, свила, мебел, каде што авторката прецизно ја опишува употребата, функцијата на предметите (особено ритуалното пиење чај од порцелански сетови) во периодите во кои се користела. На тој начин успешно е направено поврзувањето на етнолошките карактеристики на предметите со она што тие денес го имаат како антиквитети, како дел од движното културно наследство на Далечниот Исток. Особено важно место во овој дел на Далечниот Исток зафаќа кинеската уметност претставена преку слики на различна подлога (свила, хартија, керамика, порцелан, мебел), на кои преовладуваат претстави од фауната, зооморфни елементи (птици) и флората со вегетативните мотиви (цвеќиња). Понатаму авторката се занимава со индиските антиквитети каде што е посветено вниманието на старата автохтона индиска култура која подоцна претрпува влијание на британската култура која во индиската култура е присутна во сите сфери на културното опстојување и денес.

Австралиската материјална култура е претставена преку домородната култура на Аборицините. Нивната култура најмногу се прикажува преку занаетчиските производи кои се важен дел од комуникацијата, приказните, спиритуалноста и односот кон земјата. Тука спаѓаат традиционалните форми на уметнички израз како што се: бумерангот, скулптури на динго кучиња, музички стапови, тотеми, прекривки, накит. Како антиквитети со најголема вредност, авторката ја истакнува вредноста на аборицинската уметност насловена како „Dreamtime“, всушност аборицинско верување за создавањето на светот. Нивните приказни и митологијата се поврзани со духовноста и верувањата во моќта на човечкото суштество, но и во моќта на животните, птиците и рибите.

Африканското движно културно наследство од колекционерска важност, е претставено преку ритуалните маски, скулптури, керамика, оружје, текстил и слонова коска.

Во второто потпоглавје авторката се задржува на *европскиот континент*, како простор кој располага со многу индивидуални регионални вредности во антиквитетите. Така, издвоени се неколку важни подрачја во централна Европа: Франција, Белгија, Италија, Германија, Велика Британија, Чешка, каде што постојат и антиквитетни асоцијации. Тежиштето е ставено на британските колекции на порцелан и фенер - часовници, на германските

порцелански кукли, кригли за пиво и колекции на оружје и медали, на францускиот и италијанскиот орнаментиран мебел.

Третото потпоглавје се занимава со поделбата на антиквитетите во смисла на категории: мебел, керамика, сребро, накит, стакло, черги и килими, часовници, кукли и мечиња, ориентални уметнички предмети и микеланеус (miscellaneous) каде што спаѓаат научни инструменти, оптички играчки, спортски спомени, камери, мали метални предмети, кутии и шишиња, рок и попспомени и сл. Во овој дел кандидатката ги обработува карактеристиките на секоја категоризација на предметите според функционалната вредност во времето кога тие се користеле, успешно поврзувајќи ги елементите од етнолошко значење со елементи кои тие предмети ги имаат денес помеѓу антиквитетите.

Третото поглавје под наслов **ИСТОРИСКИ СТИЛОВИ И ПЕРИОДИ**, како што и самиот наслов кажува, се занимава со важноста на историскиот контекст во кој се појавиле стиловите, како и поврзаноста на периодот со конкретна личност. За подобра селекција, авторката го поделила ова поглавје на две потпоглавја: *Стиловите како дел од материјалната култура и Хронологија на стиловите во простор и време*. Во првото потпоглавје се обработени стиловите, историските периоди во кои се реализирале, како и нивната поврзаност со конкретни појави, промени, простори и личности. Станува збор за: ренесансен стил, стил на јакобинци, стил на обнова, стил на барок, стил на рококо, стил на паладиан, чиоисеристил, стил на неокласицизам, стил на риценси, влијание на индискиот, кинескиот, исламскиот и јапонскиот стил и други. Кандидатката за сите нив дава основни карактеристики кои се битни за колекционерските области. Во вториот поднаслов вклучени се повеќе издиференцирани начини според кои се класифицираат и се објаснуваат стиловите во временска и просторна рамка. Авторката истакнува дека повеќето периоди имаат препознатлив дизајн и стил или мотиви кои се асоцијативно поврзани со нив и експонати со специфични дизајнерски карактеристики кои асоцираат на периодот или стилот кој може да се опише. Истовремено, дадени се и нетипичните стилови кои се употребуват за специфично време надвор од одреден историски период. Сите прикази се дадени во контекст на историските случувањата на англискиот двор.

Во четвртото поглавје **ПОЈАВА НА КОЛЕКЦИОНЕРСТВО И ТРАДИЦИОНАЛНИ КОЛЕКЦИОНЕРСКИ ОБЛАСТИ И ПРЕДМЕТИ ВО ЕВРОПА**, м-р Ангелина Јаневска дава детален преглед на актуелни главни категории на колекционерско собирање, на македонски и англиски јазик, систематизирани во табела. Во продолжение, даден е табеларен преглед на сите категории во колекционерството, исто така на македонски и англиски јазик. Кандидатката дава и подетални карактеристики на некои од категориите (уметнички занаети, книги, столици, декоративен порцелан, часовници, накит, мебел, стакло, ламби, сребро, тутун, метални пари).

Петтото поглавје обработува **МЕДИУМСКИ И МАРКЕТИНШКИ АСПЕКТ НА АНТИКВИТЕТИТЕ** како неодвоив и особено битен елемент кога се во прашање антиквитетите, колекционерските збирки и колекционерите. Рекламата, пропагандата, социјалните медиуми користејќи се со слика, текст, аудио и видеосодржини пренесуваат информации од големо значење за колекционерството. Кандидатката ги потенцира маркетиншките категории: брендирање, луксузни марки, односи со јавноста, производи, стоки и цени. Во продолжение во текстот се наведени неколку начини преку кои колекционерите се информираат за случувањата во колекционерскиот свет: веб-страници (www.artinfo.com; www.myartinfo.com), печатени медиуми, месечни и

годишни водичи, каталози, филмски брошури. Аукциите како начин на комуникација при купување-продавање антиквитети се прикажани со сите свои карактеристични начини на функционирање.

Шестото поглавје се занимава со АУКЦИСКИТЕ КУЌИ ЗА ПРОЦЕНКА И ПРОДАЖБА НА АНТИКВИТЕТИ каде што кандидатката дава осврт на двете најпознати аукциски куќи во светски рамки – Кристи (Christie) и Сотби (Sotheby), а понатаму ги наведува сите светски аукциски куќи, според абецеден ред на државите во кои се наоѓаат.

Во поглавјето ЗАКЛУЧОК (CONCLUSION) м-р Ангелина Јаневска дава солиден сублимат на презентираниот материјал од претходните шест поглавја.

Во БИБЛИОГРАФИЈАТА е прикажана релевантна стручна и научна литература селектирана во категорија кирилични (2) и латинични текстови (167), како и материјали презентирани во електронска форма (околу 140).

Во двете завршни поглавја ПРИЛОЗИ и ФОТОДОКУМЕНТАЦИЈА кандидатката дава дополнителен визуелен материјал кој придонесува за поконкретна и попрецизна информација, материјал кој успешно е усогласен со текстуалниот дел на докторската дисертација.

ЗАКЛУЧОК

Рецензентската комисија истакнува дека докторската дисертација на кандидатката м-р Ангелина Јаневска третира област и проблематика што во македонската етнологија и културна антропологија досега не е воопшто обработувана. Обидот на кандидатката преку користениот материјал, пред сè од странска литературата, како и преку сопствените искуства до кои дошла со долгогодишно континуирано следење на прашањата од делот на антиквитетите и колекционерството, резултира со успешно презентирани сублимиран материјал, релевантен за повеќе научни полиња, материјал разработен во докторскиот труд. На тој начин, кандидатот сосема успешно презентира солидни познавања од областа на колекционерството, менаџментот во културата и културната антропологија на колекционерските предмети. Бидејќи се работи за тема која кај нас не е третирана на овој начин, материјалот во поднесениот докторски труд дава пошироки гледишта на релација етнологија - културно наследство - историја на уметност, со што темата покажува карактеристики на интердисциплинарност.

Врз основа на изнесените заклучок, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, да ја прифати докторската дисертација „АНТИКВИТЕТИ И ТРАДИЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ НА КОЛЕКЦИОНЕРСТВО ВО ЕВРОПА, ВО ПРОСТОР И ВРЕМЕ“ и кандидатката м-р Ангелина Јаневска да ја повика на усна одбрана во законски определениот рок.

Скопје
20. 05. 2011

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Д-р Мирјана П. Мирчевска, вонр. проф. на ПМФ – Скопје
2. Д-р Крсте Богоески, ред. проф. на ПМФ-Скопје (во пензија)
3. Д-р Љупчо Неделков, доцент на ПМФ-Скопје
4. Д-р Анета Светиева, ред. проф. на ПМФ-Скопје (во пензија)
5. Д-р Љупчо С. Ристески, вонр. проф. на ПМФ-Скопје

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИК „ОПШТО ОВОШТАРСТВО“ ОД
АВТОРОТ ПРОФ. Д-Р МАРЈАН КИПРИЈАНОВСКИ

На својата редовна седница одржана на 5.5.2011 година, Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, со Одлуката бр. 02-938/5 од 5.5.2011 година, ме определи за рецензент на ракописот за учебникот под наслов „Општо овоштарство“ од авторот проф. д-р Марјан Кипријановски.

По детаљно разгледување на ракописот го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Учебникот е наменет за предметната програма „Општо овоштарство“ студиска програма „Овоштарство со лозарство“ на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, со фонд на часови 3+2 и 6 кредити согласно со европскиот кредит-трансфер систем.

Ракописот на учебникот Општо овоштарство е претставен на вкупно 218 страници А-4 формат, со нормален проред, поделен во 9 главни поглавја и повеќе потпоглавја. Приложениот материјал содржи 37 табели, 9 графикони, 5 фенограми и 102 слики. Користената литература наведена на крајот од ракописот се состои од 133 библиографски извори. Поставената структурна организираност овозможува ракописот да биде претставен како една целина во која содржински и редоследно се изложува предметната програма „Општо овоштарство“.

По Воведот, во поглавјето **Поделба на овоштарството** како научна и наставна дисциплина авторот го изнесува разгранувањето на овоштарската област во наставни предмети почнувајќи од основањето на Земјоделскиот факултет па до сега. При основањето на факултетот овоштарството било застапено како една предметна дисциплина со наслов „Овоштарство со преработка на овошје“. Понатаму со развојот на овоштарството како научноистражувачка дисциплина како и со формирањето на повеќе насоки и групи на факултетот, сега овоштарството е поделено на десетина овоштарски и технолошки предмети. И покрај поделбата на овоштарската материја на повеќе предметни програми Општото овоштарство останува како основен предмет за запознавање на студентите со значењето на овошјето и овоштарството како стопанска гранка, морфологијата, биологијата и екологијата на овошните растенија.

Во третото поглавје се изнесени податоци за **Потеклото, ширењето и историскиот развој на овоштарството** пошироко и кај нас. Потоа е изнесено **Значењето на овоштарството**, хранливата и диеталната вредност на овошјето, поткрепено со анализи, табели и шеми. Изнесени се и најнови податоци за површините и производството на овошје во светот, по континентни и кај нас.

Во поглавјето **Класификација на овошните растенија** прво е изнесена ботаничката систематизација на континенталните и некои суптропски овошни видови. Систематизацијата е изнесена и табеларно со десетина систематски категории. Во наредното потпоглавје е изнесена еколошката и помолошката класификација на овошните растенија, која има поголема примена во овоштарската наука и практика.

Во поглавјето **Морфологија на овошните растенија** се изнесени карактеристиките и функциите на органите на овошните растенија. Прво е изнесена поделбата на органите според нивната функција, на вегетативни и генеративни, а потоа според положбата на подземни, надземни и преодни. Во посебни потпоглавја е даден органографски опис на сите органи: корен, коренов врат, стебло, круна, гранчиња, пупки, листови, цветови, плодови и семе кои се различни кај одделните овошни растенија. Затоа ова поглавје е илустрирано со 56 слики, шеми, анатомски пресеци и други показатели.

Најголем простор во ракописот зафаќа поглавјето **Биолошки основи на овошните растенија**. Тука се нагласени специфичностите на овошните растенија како долгогодишни, поликарпни растенија кои поминуваат низ повеќе стадиуми, периоди и фази во животниот циклус, кои се прикажани и шематски. Годишниот циклус на овошните растенија е поделен во два периода - мирување и вегетација и два преодни потпериода. Во текот на овие периоди се одвиваат бројни видливи и скриени фенофази, почнувајќи од бабрење на пупките, листање, цветање, опрашување, оплодување, заврзување, пораст и зреење на плодовите, диференцирање на родни пупки, органогенеза и др. Тука е изнесена и важноста од следењето на поедините фенофази за што е приложен и посебен формулар на кој може да се бележат овие податоци, а кои може да се користат при изборот на видовите и сортите при подигањето нови овошни насади во поедини региони.

Во поглавјето **Еколошки основи на овошните растенија** е изнесена една целина од бројни надворешни услови и фактори кои имаат големо влијание врз можноста за култивирање на одделни овошни видови. Екологијата е посебна научна дисциплина каде што посебен дел е агроекологијата, а имајќи ги предвид специфичностите на овошните растенија од агроекологијата се издвојува посебен дел помоекологија. При разработката на еколошките основи прво се изложени географските карактеристики и климата во Р. Македонија, а во посебни потпоглавја е изнесено влијанието на одделните географско - топографски фактори врз овошните растенија.

Почвата како значаен еколошки фактор во овоштарството е разработена преку повеќе параметри - почвениот тип, плодноста, длабочината, структурата, реакцијата, потпочвената вода, биолошките својства и други карактеристики од кои зависи развојот и плодносењето на овошните растенија. Тука е истакната потребата од педолошките анализи пред подигањето на овошните насади. Табеларно е изнесена класификацијата на почвата според содржината на хумус, макро и микро-елементи и рН-вредноста на почвениот раствор.

Улогата на метеоролошко-климатските елементи во овоштарството е образложена преку повеќе потпоглавја - светлината, топлината, водата и релативната влажност на воздухот. Тука е изложено и влијанието на ветерот, високите и ниските температури, мразниот режим, сушата и градот врз овошните растенија. Разработена е и осетливоста на овошните видови, нивните органи и поедините ткива кон ниските температури и другите неповолни еколошки фактори.

Приложената литература е претежно со најнови податоци и сознанија. Покрај сознанијата од развиените земји, низ целокупниот материјал се вршени споредувања со состојбата на овоштарството во нашата земја. Приложени се и резултати од бројни испитувања во нашите услови.

ЗАКЛУЧОК

Предложениот ракопис за учебникот „Општо овоштарство“ од авторот проф. д-р Марјан Кипријановски претставува основа за запознавање на студентите со значењето на овоштарството, морфологијата, биологијата и екологијата на овошните растенија. Изнесени се најнови сознанија од оваа област од развиените овоштарски реони, во светот и кај нас, како и можноста за примена на сознанијата во овоштарската наука и практика. Ракописот е одлично систематизиран, разбирливо напишан, со сите потребни целини и ќе им овозможи на студентите да ја совладаат материјата предвидена според предметната програма „Општо овоштарство“ со што ќе бидат подготвени да ги користат стекнатите знаења во практиката. Покрај за својата основна намена, материјалот ќе биде од огромна корист и за другите студенти од ФЗНХ кои во скратена форма ја изучуваат овоштарската област. Приложениот материјал има голема важност и за овоштарската наука и практика и ќе се користи од пошироката стручна јавност.

Имајќи го предвид изнесеното образложение, сметам дека е оправдано објавувањето на ракописот со наслов „Општо овоштарство“ од авторот проф. д-р Марјан Кипријановски и имам чест да му предложам на Наставно-научниот совет при Факултетот за земјоделски науки и храна тој да се печати како учебник.

Рецензент

Проф. д-р Борис Ристевски с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ НА УЧЕБНИКОТ „ОПШТО ОВОШТАРСТВО“,
ИЗРАБОТЕН ОД ПРОФ. Д-Р МАРЈАН КИПРИЈАНОВСКИ, ОД
ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА, СКОПЈЕ

Со Одлуката на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје бр. 02-938/5 од 5.5.211 година, определен сум за рецензент на ракописот за учебник под наслов „Општо овоштарство“ од авторот проф. д-р Марјан Кипријановски.

По прегледот на ракописот го изнесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот на учебникот е напишан според предметната програма „Општо овоштарство“ студиска програма Овоштарство со лозарство на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, кој се слуша во IV семестар, со фонд на часови 3+2 и 6 кредити согласно со ЕКТС.

Ракописот е претставен на вкупно 218 страници А-4 формат, со нормален проред, поделен во 9 главни поглавја и повеќе потпоглавја. Материјалот содржи 37 табели, 9 графикони, 5 фенограми и 102 слики. Главните поглавја се: Вовед, Поделба на овоштарство како научна и наставна дисциплина, Предмет, потекло, ширење и историски развој на овоштарството, Значење на овоштарството, Класификација на овошните растенија, Морфологија на овошните растенија, Биолошки основи на овошните растенија, Еколошки основи за овошните растенија и Литература. Концепциски и методолошки материјалот е јасно презентираан, а поставената структурна организираност овозможува ракописот да биде претставен како една целина во која редоследно е изложена предметната програма „Општо овоштарство“.

На почетокот авторот дава вовед во материјата која е предмет на изучување. Во поглавјето Поделба на овоштарството е изнесено разгранувањето на целокупната материја од областа на овоштарството од формирањето на Земјоделскиот факултет до сега. Тука посебно е нагласено значењето на предметната програма Општо овоштарство во која се изучуваат морфолошките карактеристики, биологијата на овошните растенија и влијанието на еколошките фактори врз овошните растенија.

Во наредното поглавје Предмет, потекло, ширење и историски развој на овоштарството е даден јасен преглед на потеклото и историскиот развој на овошните растенија со посебен нагласок на тесната поврзаност со развојот на цивилизацијата. Во поглавјето Значење на овоштарството се истакнати хранливата и диеталната вредност на овошјето во исхраната на луѓето кое е потврдено со повеќе табели за составот на овошјето. Тука е изнесено и стопанското значење на овоштарското производство во светот и

кај нас, кое е поткрепено со најнови податоци за површините под овошни насади и вкупното производство на овошје во светски рамки, со посебен осврт на состојбата на овој потсектор во нашата земја.

Во поглавјето Класификација на овошните растенија прво е разработена ботаничката систематизација на континенталните и некои суптропски овошни видови, каде што преку систематската категоризација е истакната сродноста на овошните растенија. Подоцна се разработени еколошко-помолошката класификација и пониските систематски категории кои се користат во овоштарската наука и практика. Во наредното поглавје е изнесена морфологијата, карактеристиките и функциите на органите на овошните растенија. Во посебни потпоглавја е разработен описот на поедините органи: корен, коренов врат, стебло, круна, гранчиња, пупки, листови, цветови, плодови и семе кај одделните групи овошни растенија. Во ова поглавје се прикажани голем број слики, шеми и анатомски пресеци на одделни органи на овошните растенија.

Во поглавјето Биолошки основи се нагласени специфичностите во растот и развојот на овошките како долгогодишни, поликарпни растенија. Тука се изнесени животниот и годишниот циклус во развојот на овошните растенија. Преку посебни потпоглавја се разработени стадиумите, периодите и фенофазите во развојот на растенијата кои се поткрепени со слики и шематски прикази. Овде е изнесена и важноста на фенологијата на овошните растенија каде што е прикажан и формулар на кој се бележат податоците собрани од фенолошките набљудувања.

Во поглавјето Еколошки основи на овошните растенија е истакнато значењето на еколошките фактори за овоштарската гранка. Тука се разработени географските карактеристики и климата во Р. Македонија. Низ посебни потпоглавја е изнесено влијанието на одделните географско-топографски фактори врз развојот на овошните растенија.

Почвата како значаен еколошки фактор за развојот и плодносењето на овошните растенија е разработена низ анализа на одредени физички, хемиски и биолошки карактеристики. Тука е нагласено дека при изборот на почвата за подигање овошни насади треба да се обрне посебно внимание на проучувањето на одредени елементи на почвата како што се: почвениот тип, плодноста, длабочината, структурата, реакцијата, потпочвената вода, биолошките својства и други специфични особини кои се потребни за одделни овошни видови. Во овој дел табеларно се прикажани класификациите на почвите според содржината на одредени макро и микроелементи, како и хумусот, рН-реакцијата и содржината на карбонати.

Метеоролошко-климатските елементи и нивното влијание врз овошните растенија се разработени низ повеќе потпоглавја, и тоа: топлина, светлина, вода, релативна влажност на воздухот и ветерот. Овде е образложена и улогата на климатските непогоди врз овошните растенија како што се: високите и ниските температури, сушата и градот. Исто така, тука е разработена и осетливоста на одделните овошни видови, нивните органи и ткива кон неповолните еколошки услови.

На крајот на ракописот авторот ја има претставено литературата која се состои од 133 користени библиографски извори кои се претежно од понови изданија.

ЗАКЛУЧОК

Предложениот ракопис за учебникот „Општо овоштарство“ од авторот проф. д-р Марјан Кипријановски претставува основа за изучувањето на овоштарската област. Ракописот е во целосна согласност со предметната програма Општо овоштарство на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Изнесени се најнови сознанија од оваа област стекнати во развиените овоштарски земји во светот и кај нас. Според концепциската поставеност, опфатената содржина, обемот, начинот на претставување, сеопфатноста и користените литературни извори, ракописот е во целосна огласност со предметната програма Општо овоштарство. Сметам дека материјалот изложен во ракописот ќе биде од голема полза не само за студентите од Факултетот за земјоделски науки и храна, туку и за пошироката стручна и научна јавност.

Имајќи го предвид изнесеното образложение за ракописот со наслов „Општо овоштарство“ од авторот проф. д-р Марјан Кипријановски, имам чест да му предложам на Наставно-научниот совет при Факултетот за земјоделски науки и храна тој да се печати како учебник.

Рецензент

Проф. д-р Петар Христов с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ **"ЕКСПРЕСИЈА НА ГЕНИ ВО ПОЕДИНИ ФАЗИ НА РАЗВОЈ НА ПИЛЕШКИОТ ЕМБРИОН"**, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, донесена на дваесет и четвртата седница, одржана на 23.12.2010 година, одредени сме за членови на Комисијата за оцена на докторската дисертација **"ЕКСПРЕСИЈА НА ГЕНИ ВО ПОЕДИНИ ФАЗИ НА РАЗВОЈ НА ПИЛЕШКИОТ ЕМБРИОН"**, пријавена и изработена од м-р Гордана Павловска. По прегледот на поднесената дисертација, Комисијата има чест да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на м-р **Гордана Павловска** е напишана на 264 страници со вообичаен проред, во кои се вклучени 6 табели, 99 слики и 18 шеми. Материјалот е презентираан во 9 основни поглавја: 1. Вовед, 2. Преглед од литературата, 3. Материјал и метод на работа, 4. Резултати и анализа на резултатите, 5. Дискусија на добиените резултати, 6. Заклучоци, 7. Благодарност, 8. Литература и 9. Анекси.

Во **Воведот**, докторантката го истакнува значењето на истражувањата на интеракцијата на гените вклучени во клеточниот циклус за развојната биологија и онкологијата и зависноста на ваквите истражувања од развојот на технологијата за реализација на комплексни *in-vivo* функционални студии. Посебно е нагласена потребата за истражување на синхронизацијата на транскрипциските фактори инволвирани во пролиферацијата и морфогенетските фактори инволвирани во просторно-темпоралната организација во ембриогенезата на рбетниците на модел на пилешки ембриони заради нивната достапност и можност за манипулација. Кандидатката наведува дека координираната експресија на многубројни гени кои се примарно вклучени во клеточниот циклус, ја детерминира просторно-темпоралната организација на процесите при ембрионалниот развој.

Следствено, кандидатката ја дефинира основната **цел** на спроведените истражувања во насока на претставување на домените на експресија и просторно-темпоралниот сооднос на регулаторните гени (PCNA - делбениот јадрен антиген; Мус гените: C-Мус (MYC) и N-Мус (MYCN); Cyclin D гените: Cyclin D1 (CCND1), Cyclin D2 (CCND2) и Cyclin D3 (CCND3); E2F транскрипциските фактори: E2F1, E2F2, E2F3, E2F4, E2F5, E2F6, E2F7 и E2F8; Cathepsin D (CTSD) - ген експресиониран на повисоко ниво во преаполтотските клетки при ембрионалниот развој. При тоа е користена микроскопска технологија наречена оптичка проекциска томографија (ОПТ) со која е овозможено одредување на можните интеракции на анализираните гени преку прецизното утврдување на

зоните на коекспресионирање на мРНК-транскриптите од истражуваните гени.

Поглавјето **Преглед на литературата** е презентирano во три потпоглавја. Првото потпоглавје започнува со опис на фазите на клеточниот циклус (G₀, G₁, точката на рестриција, S, G₂ и самата митоза) и улогата на анализираните гени во процесите од различните фази. Вториот дел од Прегледот на литературата се однесува на гените вклучени во процесите на клеточниот циклус кои се предмет на изучување во истражувањето. Во ова потпоглавје редоследно и прегледно се опишани литературните податоци од истражувањата за делбениот јадрен антиген – PCNA и неговата улога во синтезата на ДНК за време на репликацијата. Исто така опишана е и неговата информативност како природен маркер за пролиферација на клетката и сензитивноста на детекцијата на присутноста на мРНК во однос на детекцијата на самиот протеин. Понатаму се прикажани истражувањата за семејството на гените Cyclin D (cyclin D₁, cyclin D₂ и cyclin D₃), чие ниво на експресија е контролирано од вонклеточната средина. Затоа овие гени се сметаат за сензори на интеракцијата на вонклеточната средина со основните клеточни механизми. Потоа се цитирани сублимираните податоци за есенцијалната улога на семејството на транскрипциските фактори Мус (N-Мус и C-Мус) во ембрионалниот развој преку нивното учество во фундаменталните клеточни процеси (делбата, растот, апоптозата, диференцијацијата). Следува осврт на литературните податоци за заемната зависност на транскрипциските фактори E2F во синхронизацијата на процесите во нормалниот ембрионален развој, односно нивната активаторна, репресорна или апоптотска функција, преку регулација на експресијата на многу гени вклучени во пролиферацијата, диференцијацијата и апоптозата. Посебно е нагласена важноста за изучување на нивната просторно-темпорална експресија со цел да се одредат домените на нивната коекспресија, синекспресија и исклучивост во одредени региони и ткива, во поедините фази од развојот на пилешкиот ембрион. Потпоглавјето кое се однесува на гените вклучени во процесите на клеточниот циклус завршува со јасен табеларен приказ за инволвираноста на анализираните гени E2F во процесите на диференцијација и развој. Во последниот дел кандидатката прави осврт на структурите и органите (нервната туба, никулците на предните екстремитети, срцето со конститутивните делови на преткоморите и коморите) кај пилешките ембриони во развојните фази на HH21 и HH24.

Во поглавјето **Материјал и метод на работа** е презентирана подготовката на материјалот за анализа, како и процедурите и протоколите користени во текот на истражувањата. Три до четири ембриони од секоја развојна фаза, хибридизирани со соодветна мРНК-проба, се избираат за скенирање со ОПТ и за натамошна експериментална обработка. При тоа се наведува дека во истражувањата се користени соодветни рибонуклеински проби, кои пред употребата се секвенционирани заради потврда на нивната идентичност со секвенците депонирани во ген-банката. Во истражувањето се користени следниве мРНК проби: PCNA (NC_006109.2), C-Мус (MYC NC_006089.2), N-Мус (MYCN NC_006090.2), Cyclin D₁ (CCND1

(NM_205381.1)), Cyclin D2 (CCND2 (NC_006088)), Cyclin D3 (CCND3 (NC_006773)), E2F1 (X89245), E2F2 (FJ770467), E2F3 (XM_418915.2), E2F4 (XM_001231947), E2F5 (AJ720953), E2F6 (NM_001012881), E2F7 (XM_416110), E2F8 (XM_420910.2) и Cathepsin D (CTSD (NC_006092.2)). Поватаму кандидатката ги наведува методите за добивање на пилешките ембриони и детерминација на фазата на развој на ембрионите согласно со системот за евалуација на развојните фази (HH21 - 3,5 дена инкубација или HH24 - 4 дена инкубација) на пилешки ембриони воспоставен од Хамбургер и Хамилтон и нивната подготовка за холмаунт *in-situ* хибридизација. Методата на холмаунт *in-situ* хибридизација опфаќа рехидрација на ембрионите, дигестија на ембрионите со протеиназа К, рефиксација на ембрионите, прехибридизација, хибридизација, измивање со SSC и MABT-раствори, блокирање на неспецифично врзаните антидигоксиненинските антители, апликација на антидигоксиненински антители конјугирани со алкална фосфатаза, NTMT-испирања и колориметриска детекција на иРНК. Последниот дел од ова поглавје ги содржи протоколите за подготовка на ембрионите за ОПТ-скенирање. Тоа опфаќа нивно вметнување во агарозни блокови, скенирање со скенирачки ОПТ-микроскоп (скенер BiOPTonics) и визуелизација и мапирање на 3D-дистрибуцијата на анализираните гени со користење на различните модули на софтверот Amira®.

Во поглавјето **Резултати** кое се состои од три потпоглавја низ голем број илустрации се прикажани резултатите за експресијата на истражуваните гени во 2D дигитални хистолошки слајдови од нервната туба и зародишите на предните екстремитети. Исто така, направена е компаративна анализа на експресијата на група сродни гени во 2D и 3D напречни пресеци во аксијалните ткива и 3D фронтални прикази на срцата, во развојните фази HH21 и HH24 на пилешкиот ембрион.

Прво се презентирани добиените резултати од експресијата на анализираните гени во цели пилешки ембриони. Потоа следува анализа на експресијата во 2D трансверзални дигитални хистолошки пресеци, во торакалниот регион, на ниво на s18, во нервната туба и зародишите на предните екстремитети (крилја). Ова потпоглавје завршува со компаративна анализа на експресијата на група сродни гени во 2D и 3D напречни пресеци на ниво на s18, во нервната туба и зародишите на предните екстремитети (крилја). Врз основа на презентираниите резултати кандидатката наведува заемно исклучувачки региони на експресија на C-Мус и N-Мус при што C-Мус е експресиониран во латералниот и вентрален мезенхим, дерматомотот и со слаб сигнал и во нотокордот. Експресијата на N-Мус е ограничена на дисталната половина на зародишите на предните екстремитети (во форма на коњска потковица), дорзалната нервна туба и во корените од дорзалните ганглиони. Домените на експресија на делбениот маркер PCNA, се коекспресионирани со C-Мус, но експресијата на транскриптот од овој ген е исто така присутна и во покривната плоча на нервната туба, каде што е утврден сигналот на N-Мус. Експресијата на Cyclin D1 е присутна во дорзалната нервна туба, корените на дорзалните ганглиони и во нотокордот. Широк домен со силен интензитет на експресија е присутен во латералниот и вентралниот мезодерм на

зародишите на предните екстремитети. Cyclin D2 е слабо експресиониран во целата нервна туба и нотокордот, но силна експресија е утврдена во корените на дорзалните ганглиони, дермамиотомот и во мезонефросот. Cyclin D3 има најширок домен на експресија низ попречниот пресек на нервната туба и средината на зародишите на предните екстремитети, вклучувајќи ги нотокордот и мезонефросот и еднаков интензитет низ целиот мезенхим во зародишите на крилјата. Експресијата на E2F1 е ограничена во вентралниот дел на нервната туба, вклучувајќи ги подната плоча и корените на вентралните ганглиони, како и во нотокордот, експресијата на E2F2 е утврдена во покривната плоча од нервната туба, со слаба експресија во нотокордот, но силна во латералните епителни деривати на сомитите – дермомиотомот. Експресијата на E2F3 е присутна во средниот дел на нервната туба, во корените на дорзалните ганглиони, а слаба експресија е утврдена и во нотокордот. E2F4 има многу слаба експресија и сигналот на овој ген е ограничен во вентралниот дел од нервната туба, коренот на вентралните. Експресијата на E2F5 е присутна со силен сигнал во надворешните слоеви од клетки, како во дорзалниот дел од ембрионот, така и во зародишите на екстремитетите. Сигналот на транскрибируваниот ген E2F5 се наоѓа во покривната плоча на нервната туба, дермамиотомот, но и во нотокордот. Слаба, но широко распространета експресија на E2F6 е видлива низ попречниот пресек на нервната туба и низ средината на зародишите на предните екстремитети. E2F7 и E2F8-репресорите на клеточниот циклус, прикажуваат слична експресија во дорзалната нервна туба, корените на дорзалните ганглиони, дермамиотомот, нотокордот и во латералниот и вентрален мезенхим на зародишите на предните екстремитети. Висока акумулација на транскриптот на Cathepsin D е видлива во сите области на експресија на гените E2F7 и E2F8 и во апикалниот ектодермален гребен на зародишите на екстремитетите.

Потоа се презентирани резултатите од анализите на експресијата на истражуваните гени во HH24 развојната фаза на пилешкиот ембрион кои се презентирани по ист редослед како во предходното поглавје. Оттука, авторката повторно утврдува заемно исклучувачка експресија на C-Мус и N-Мус во дорзалниот дел на ембрионот. Силна експресија на C-Мус е присутна во дермомиотомот и во дискретни региони во дорзалниот дел од корените на дорзалните ганглиони, а ниска експресија во мезонефросот. N-Мус е силно експресиониран во дорзалната половина од нервната туба, корените на дорзалните ганглиони и во вид на потковица во дисталниот дел на зародишите на екстремитетите во развој. Делбениот јадрен маркер PCNA е експресиран е во дермомиотомот, латерално од нервната туба и корените на дорзалните ганглиони и низ мезенхимското ткиво на зародишите на екстремитетите. Промоторите на иницијацијата на клеточниот циклус од семејството на гени Cyclin D во HH24 пилешкиот ембрион во развој, за разлика од пораната анализирана развојна фаза HH21, покажуваат заемно исклучувачка експресија во нервната туба. Само Cyclin D1 е активиран во дорзалниот дел на нервната туба, експресијата на Cyclin D2 е присутна во спедниот дел на нервната туба, додека Cyclin D3 покажува многу поширок домен на

експресија и се коекспресира со Cyclin D2. Сепак, од сите три Cyclin D, само Cyclin D3 ексклузивно е експресиран во подната плоча на нервната туба. Експресијата на E2F1 е ексклузивна во регионот на постериорните кардинални вени и во дискретен регион околу дорзалната аорта, а послаба во корените на дорзалните ганглиони и во вентралниот регион на дорзалната аорта. Експресијата на E2F2 е присутна во целата нервна туба, освен во покривната плоча со силна експресија во коренот на дорзалните, мезонефросот, како и на вентралните ганглиони, но слаба во дермамиотомот. E2F3 има најширок домен на експресија низ нервната туба, посилено во корените на дорзалните, а послаба во вентралните ганглиони. Силна експресија на овој ген е присутна и во дермамиотомот, но слаб сигнал е присутен во мезонефросот и околу дорзалната аорта. Експресијата на E2F4 е ограничена на дорзалниот дел и на подвивите (наборите) на нервната туба, со силен сигнал во мезенхимското ткиво околу постерните кардинални вени и со слаб во дермамиотомот. Експресијата на E2F5 е исто така присутна во дорзалниот дел на нервната туба, каде што се коекспресира со E2F4, но за разлика од претходниот, сигналот на експресија на овој репресор на клеточниот циклус е утврден во корените на дорзалните и со помал интензитет во вентралните ганглиони. Слаб сигнал на експресија е присутен и во дермамиотомот, латерално позициониран од нервната туба, како и во мезонефросот од HH24 пилешките ембриони. Широко ниво на слаба експресија на репресорот E2F6 е присутно во нервната туба и во корените на дорзалните ганглиони. Експресија на овој супресор на клеточниот циклус се забележува и во мезонефросот, каде што е експресиран и супресорот E2F5. Коекспресијата на супресорите E2F4 и E2F5, како и репресорот E2F6 на клеточниот циклус е утврдена во дорзалниот дел на нервната туба, а транскриптите од овие гени се присутни и во мезенхимското ткиво во зародишните на предните екстремитети. Експресијата на E2F7 и E2F8 е ограничена во дорзалниот дел на нервната туба, со силна експресија во мезенхимското ткиво во регионот на постерните кардинални вени и во дермамиотомот. Особено високо ниво на коекспресија е присутно во надворешните региони на мезенхимското ткиво во зародишните на екстремитетите. Слаба експресија на E2F7 е присутна во корените на дорзалните и вентрални ганглиони, како и во мезонефросот, каде што воопшто нема експресија на E2F8. Во третото потпоглавје се прикажани сумарните резултати од анализите за експресијата на одделните гени вклучени во клеточниот циклус во срцата на пилешките ембриони во двете фази на развој набљудувани во нејзината студија. Редоследно се прикажани 3D фронталните прикази на експресијата на групи активаторни гени во срцето на пилешките ембриони од развојната фаза HH21, и 3D-приказ на домените на експресија на групи активаторни, супресорни и репресорни гени и преапоптопскиот лизозомален маркер Cathepsin D во истата развојна фаза на пилешкиот ембрион. Следат 3D фронталните прикази на експресијата на групи активаторни гени, и 3D-приказ на домените на експресија на групи активаторни, супресорни и репресорни гени и преапоптопскиот лизозомален маркер Cathepsin D во срцето на пилешките ембриони од развојната фаза HH24.

Во последниот дел од ова поглавје резултатите се презентирани компаративно за сите анализирани гени во секоја фаза на развој, за аксијалните ткива и срцето одделно. Ваквиот пристап овозможува јасна слика за експресијата на поедини гени во аксијалните ткива и срцата на пилешките ембриони во развојните фази HH21 и HH24 на пилешкиот ембрион. Конечна дистинкција на експресијата на истражуваните гени авторката прикажува во одделни табели во кои е прикажана нивната експресија во аксијалните ткива во HH21 развојната фаза (Табела 4.1) и HH24 развојната фаза (Табела 4.2). Следуваат табели за експресија на истражуваните гени во срцето во развојната фаза HH21 (Табела 4.3) и развојната фаза на HH24 (Табела 4.4).

Поглавјето **Дискусија** е сумирано во три одделни потпоглавја во кои се прикажани начините на активација, произлезени од утврдената просторно-темпоралната коекспресија на гените-активатори на процесите во клеточниот циклус во аксијалните ткива и срцата на пилешките ембриони. Исто така укажано е на ефектите врз развојот и диференцијацијата на ткивата, како резултат на заемната активација на групи од гени. Во првиот и вториот дел од ова поглавје врз основа на добиените резултати и нивната интерпретација, кандидатката изнесува јасни модели на активација и репресија на гените-активатори на клеточниот циклус E2F1, E2F2 и E2F3 во аксијалните ткива во HH21 и HH24-фазите на развој на пилешкиот ембрион. Таа исто така презентира модели за алтернативните процеси на активација на E2F1, E2F2 и дава шематски сумиран редослед на активацијата на гени вклучени во клеточниот циклус во овие фази на развој на пилешкиот ембрион со кој се појаснуваат начините за активација и нивната важност за еволутивниот развој на повисоките еукариоти, особено цицачите. На крајот, дискутирајќи ги резултатите од анализата на тридимензионалната експресија на истражуваните гени во срцето на пилешките ембриони од развојните фази HH21 и HH24, авторката врз база на добиените резултати од своето истражување уште еднаш ја потврдува усогласеноста на добиените резултати со развојниот модел на балонирање.

Заклучоците се јасно формулирани и претставуваат целосно заокружување на поставените цели на истражувањето. Врз основа на добиените резултати и дискусијата, кандидатката ги издвојува најважните сознанија добиени во текот на истражувањето. Таа заклучува дека во аксијалните ткива од двете развојни фази C-Мус и p-Мус, онкогените покажуваат заемно исклучувачка експресија. При тоа сигналот на транскриптите на промоторите Cyclin D се детектира во фини, посебни домени на експресија во нервната туба и новоформираните вентрални ганглиони кај развојната фаза HH24. Коекспресијата на индивидуалните транскрипциски E2F фактори влијае врз судбината на групите клетки во посебните ткива како што е во латералниот и вентралниот мезодерм во зародишите на екстремитетите. Таму се детектира коекспресија на промоторите E2F1 и E2F2, но и супресорот E2F5, E2F7 и E2F8 стимулирајќи излез од клеточниот циклус синхронизирајќи го порастот помеѓу надворешниот и внатрешниот мезодерм. Добиените резултати за експресијата на гените вклучени во процесите на клеточниот циклус во

срцата во развој во развојните фази HH21 и HH24 на пилешките ембриони се во согласност со развојниот модел на балонирање (Moorman et al., 2003). Треба да се истакне дека кандидатката утврдува и ексклузивна коекспресија на промоторот E2F1 и супресорот E2F5 укажувајќи на постоење на директна, досега необјаснета интеракција на овие два гена во дел од клеточниот циклус. Тоа е веројатно во фаза на диференцијација на клетки од високо пролиферативниот нетрабекулиран миокардиум при развојот на срцето.

Докторската дисертација е изработена со користење на 73 библиографски единици прикажани во последното поглавје **Литература**.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација изработена од **м-р Гордана Павловска** претставува научен труд кој со својата содржина, методолошкиот пристап, добиените резултати, начинот на нивната интерпретација дава сериозен придонес во областа на развојната биологија, односно потесните области на генетика и ембриологија. Воедно, дисертацијата има несомнен придонес и во областа на анималната биотехнологија, особено во живинарството бидејќи како модел за истражување се користат пилешки ембриони.

Врз основа на тоа, Комисијата оценува дека дисертацијата под наслов, **"ЕКСПРЕСИЈА НА ГЕНИ ВО ПОЕДИНИ ФАЗИ НА РАЗВОЈ НА ПИЛЕШКИОТ ЕМБРИОН"**, изработена од **м-р Гордана Павловска**, претставува оригинален и самостоен научен труд кој ги содржи сите елементи предвидени за докторска дисертација.

Комисијата позитивно ја оценува докторската дисертација и му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје да ја прифати и да ја повика кандидатката на јавна одбрана.

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА:

1. Проф. д-р Драгослав Коцевски

2. Проф. д-р Соња Ивановска

3. Проф. д-р Зоран Поповски

4. Проф. д-р Пламен Тројачанец

5. Доц. д-р Благица Димитриевска

РЕЦЕНЗИЈА

**НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СОЦИОЛОШКИ АСПЕКТИ
НА КОРУПЦИЈАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И МЕРКИ
ЗА НЕЈЗИНО СУЗБИВАЊЕ“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ИВАНА
ТОДЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ
ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на член 82 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишува и студирање на трет циклус студии - докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата XVII редовна седница, одржана на 20.4.2011 година, донесе одлука за формирање Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов: **Социолошки аспекти на корупцијата во Република Македонија и мерки за нејзино сузбивање**, поднесена од м-р Ивана Тодевска, во состав: проф. д-р Нелко Стојаноски, проф. д-р Весна Димитријевска, проф. д-р Милева Ѓуровска, проф. д-р Антоанела Петковска и проф. д-р Христо Карталов. Комисијата ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација од м-р Ивана Тодевска на тема **Социолошки аспекти на корупцијата во Република Македонија и мерки за нејзино сузбивање** претставува самостоен научен труд од областа на девијантните појави во општеството, којашто е фокусирана на проучување на корупцијата како неприфатливо однесување на луѓе кои незаконски ја користат својата општествена или државна положба и моќ за стекнување со некоја неоправдана награда, привилегии и корист, заради извршување или воздржување од извршување службена должност.

Докторскиот труд е теоретска и истражувачка студија и е изложен на 229 страници и шест страници библиографија. Трудот содржи вовед и шест поглавија. Покрај тоа содржи и апендикс од 96 страници каде што се дадени вкрстени резултати според различни белези на испитаниците.

Иако корупцијата како општествено девијантна појава постоела уште од античко време како една од најлошите и најраспространети форми на општествено негативно однесување, таа заради специфичноста на своето манифестирање била недоволно емпириски следена и не бил стандардизиран модел за нејзино следење, што оневозможувало постоење на релевантни емпириски податоци и покрај постоењето на свест на граѓаните за оваа појава. Токму заради постоењето на големи штетни општествени последици постоеше голема општествена и научна

оправданост за овој научноистражувачки труд кој ќе ја третира токму оваа проблематика.

Корупцијата е како призма со многу површини и заради тоа таа може да се разгледува од различни агли и аспекти (од аспект на кривичното право граѓанското право, организационата теорија) или пак да се третира како во овој труд од социолошки аспект, како општествено девијантна појава, како криминално однесување.

Корупцијата претставува еден од најзначајните сегменти на непознатиот, односно на непријавениот криминал. Официјалните статистики не се во можност да ја презентираат вистинитото оваа криминална активност. Заради тоа и покрај постоењето на истражувања за оваа појава, отсуствуваа емпириски податоци за корупцијата во државата. Процената на обемот на корупцијата се правеше врз основа на перцепцијата за корупцијата. Меѓутоа постои разлика помеѓу истражувањата на перцепцијата на корупцијата и истражувањата на корупцијата врз основа на искуството на граѓаните, бидејќи основна карактеристика на корупцијата е тајноста и затвореноста.

Разликите се однесуваат во прецизноста на податоците што се добиваат за обемот и карактеристиките на корупцијата. Кандидатката е сосема во право кога ќе констатира дека перцепцијата претставува видување на објективната стварност и таа во најголема мерка зависи од субјективните психолошки фактори, ставови и мислења. Перцепцијата на корупцијата пак се однесува на социјалната перцепција, односно видување на социјалните појави и случувања во стварноста и врз неа покрај психолошките фактори влијаат и други фактори како ставовите, интеракцијата меѓу луѓето, предрасудите, средствата за масовна комуникација, општествената положба на лицето што перципира и слично. Овие фактори можат да ја зголемуваат или да ја намалуваат точноста на социјалната перцепција.

Сознанијата пак што се добиваат врз основа на искуството на граѓаните се многу повистини бидејќи се потпираат на личното искуство каде што е исклучено влијанието на други фактори, иако и тука можеме да се посомневаме во искреноста бидејќи и самите испитаници се инволвирани во коруптивен процес, кој претставува кривично дело. Но, и покрај тоа резултатите и анализите добиени на овој начин се најадекватни и најрелевантни за истражуваната појава, особено за појави каде што темната бројка е многу голема, како што е случај со корупцијата.

Корупцијата остава сериозни негативни последици. Таа се заканува на човековите права, го стопира развитокот, многумина можат погрешно да инвестираат, да предизвика финансиски кризи, како што е и закана за стабилноста и безбедноста на државата, а ги доведува во опасност и демократијата, моралните вредности и правдата.

Овој труд, како што е веќе истакнато се состои од вовед и шест глави. Во воведот кандидатката ги изнесува основните мотиви за

изработка на својата дисертација, како што се потребата да се проучува оваа социјално девијантна појава, мерењето и нејзиното следење.

За корупцијата, посебно во едно демократско општество, какво што претендира да биде нашето, мора да се говори јавно бидејќи таа како што истакнавме, покрај другите негативни ефекти ги загрозува еднаквоста, солидарноста и безбедноста на граѓаните. Користејќи ја корупцијата едни луѓе постигнуваат сè, и нешта на кои немаат право, а на други им се ускратуваат дури и најосновните права. Таа го уништува и она што е од фундаментално значење за демократијата, а тоа е довербата на граѓаните во нивните избрани претставници. Стопанствениците кои се заинтересирани да инвестираат во некоја сфера, при постоење на корупција се откажуваат и своите средства ги насочуваат во земји каде што се почитуваат законите и правилата за фер деловни односи.

Кандидатката истакнува уште еден факт зошто за корупцијата треба да се зборува јавно. Имено таа им е несреќна придружничка на многу општествени промени и затоа таа треба подобро да се запознае за да спречи, односно за да се оневозможат услови за појава на корупција и за успешно да се сузбива. Авторката е оптимист укажувајќи на примери за успешно сузбивање на корупцијата, што е надвор од сомнение дека општеството може успешно да се бори со неа. Но основното прашање што таа си го поставува е дали ќе се бориме против неа сега и овде, во полза на граѓаните, јавниот интерес и општото добро или не.

Првиот дел од трудот е посветен на поимната рамка на истражувањето. Така најнапред се објаснува социолошкото поимање на корупцијата, при што се наведени определби кои ја поткрепуваат комплексноста на феноменот.

Истакнати се и причините за постоење на корупцијата кои можат да бидат различни за одделните држави. Разликите се последица на повеќе фактори како што е локалното опкружување, историските услови, административната традиција, политичкиот развој и слично. Кандидатката укажува дека сите земји кои поминуваат транзициски развој се соочуваат уште на самиот почеток на новиот пат со барем три отежнувачки околности. Прво, корупцијата била присутна и во поранешниот комунистички систем. Второ, донесувањето многу нови закони овозможува да се озакони неправда и да се донесат лоши закони кои водат кон корупција или се резултат на корупција. Третиот фактор е криминалната приватизација и денационализација спроведена во многу земји, што им овозможи на еден број манипуланти да приграбат нешто што не им припаѓа. Покрај тоа корупцијата во период на транзиција се појавува во разновидни форми и во посебни околности, па во јавниот сектор се краде, во приватниот се мами, а во двата заедно се подмитува или се изнудува.

Вториот дел од трудот е посветен на методолошката поставеност на истражувањето. Овдека неопходно е да истакнеме дека поаѓајќи од теоретската основа и самиот проблем на истражувањето, методолошкиот пристап одговара на карактерот на истражувањето и тој е во функција на првично, социолошко согледување и разбирање на поставениот предмет

на истражување. Поаѓајќи од предметот на истражување и дефинирањето на целите, поставена е и главната хипотеза според која постоењето на корупција во едно општество не е предизвикано од еден фактор, туку од синергетско дејствување на повеќе општествени фактори.

Генералната хипотеза е операционализирана низ неколку посебни хипотези, а се истакнати и основните методи и техники кои ги користела при истражувањето, при што посебно место заземаат интервјуте и компаративната анализа. Понатаму, авторката се осврнува кон резултатите од спроведеното теренско истражување и прави интерпретација на добиените резултати.

Третиот дел е посветен на последиците од корупцијата, какви се нејзините економски и социјални ефекти. Таа констатира дека и последиците од корупцијата зависат од повеќе фактори, но пред сè од видот на корупцијата којшто е доминантен во одредена држава.

Меѓу позначајните последици се зголемена сиромаштија и општ пад на економијата, проследено со општествено незадоволство во однос на реформите за демократскиот развој, што доведува до намалување на ефективностa на функционирањето на државната власт и намалување на вербата на граѓаните во државните служби.

На проблемите околу борбата за откривање на корупцијата кандидатката им посветила посебно внимание. Таа укажува дека се работи за многу сложен проблем кој е предизвикан од различни политички, правни, економски и општествени фактори во целина. Решавањето и надминувањето на проблемите кои се појавуваат како пречка во откривањето и борбата со организираниот криминал и посебно против корупцијата, може да се постигне преку комплексен државен третман, при што треба да се вклучат: анализа на постојната состојба во општеството со оваа појава; обврски од политичка природа и аспирациите во оваа насока; специфичните мерки што треба да се преземаат против организираниот криминалитет и посебно против корупцијата; формирање специјални антикорупциски институции; целосна соработка на органите за откривање, истрага и судење; законско регулирање на посебните овластувања на одредени органи и организации во откривањето и борбата против корупцијата; ефективно спроведување на законите и мерките во контролата на институциите; системски програмирани мерки во борбата против корупцијата, добро владеење, администрирање и целосна законитост во извршувањето на функциите на управните органи (полицијата, царината, инспекциите, државните и органите на локалната власт.); научен и професионален пристап во откривањето и борбата против корупцијата, едукација на јавноста и мобилизација на медиумите во спречувањето и борбата против организираниот криминалитет во целина и посебно против корупцијата.

Органите кои имаат за цел да се борат против корупцијата, како што е нашата Антикорупциска комисија, треба безусловно да инсистираат на почитување на законитоста, објективноста и непристрасноста. За неа не треба да биде од значење која личност е предмет на обработка, туку зошто станала предмет на обработка. Во принцип би требало за комисијата да не постојат никакви пречки за да се повлече или да се откаже од понатамошно истражување за оној за кој се појавиле индикации за корупција.

Четвртиот дел кандидатката го посветува на примери каде што успешно се справуваат со корупцијата во некои држави од светот. Веќе спомнавме за негативните последици што ги носи корупцијата, дека таа е закана на нивната слобода, здравје и финансии. Но корупцијата има и глобални последици фрлајќи милиони лица во сиромаштија и мизерија и станувајќи основна причина за социјални немири.

Во петтиот дел се дадени нејзини предлози за реформи, стратегии и средства за борба со корупцијата, која постои во Република Македонија и која мора поефикасно да се бори со ова општествено зло.

Кандидатката смета дека борбата може да биде многу успешна ако се следат примерите на земјите како Сингапур, Финска, Хонг Конг и други. Авторот истакнува дека основното прашање не е дали е можна успешна борба против корупцијата, туку дали постои волја и подготвеност за отпочнување борба со неа. Освен тоа борбата со корупцијата не смее да биде поединечен изолиран обид, туку потреба и перманентна активност на државните органи. Меѓутоа наивно би било да се верува дека е доволно само да се открие некој коруптивен случај и да се казнат виновниците. Тоа би значело само да се удри по последиците, а за успешно справување со корупцијата потребен е повеќестран приод и различни стратегии. Секоја земја според своите специфичности треба да избере сопствена стратегија и приоритетни области на борба. Не е можен успех во сите области одеднаш. Но активностите треба да се насочат против доминантниот облик на корупција.

Кандидатката со право заклучува дека корупцијата е тешко да се измери, бидејќи е тешко да се открие, зашто не сакаат да бидат откриени ни тие што даваат, ни тие што примаат мито. Мерењето на корупцијата е дури уште потешко и заради фактот што парите не се единственото средство за поткуп. Тоа можат да бидат и различни подароци, бенефиции, привелегии и слично.

За успешна борба против корупцијата авторот со право истакнува дека јавното мислење, граѓанските организации, легитимно набљудувани можат да одиграат голема улога. Тие би ги анимирале јавното мислење и владата на појавата на корупција и би придонесле таа поуспешно да се справи со неа преку прогон и казнување.

Во шестиот дел од трудот се дадени прилози (статистички податоци- табели со општи фреквенции и вкрстени се податоците со одредени социодемографски карактеристики на испитаниците), кои може кандидатката мошне успешно да ги искористи за понатамошни анализи.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на м-р **Ивана Тодевска** под наслов **Социолошки аспекти на корупцијата во Република Македонија и мерки за нејзино сузбивање**, претставува самостоен научен труд кој концепциски и емпириски е солидно поставен. Трудот се одликува со добро поставена теоретска рамка на истражувањето, коректен методолошки приод, среден и прецизен приказ и обработка на податоците. Во елаборацијата на добиените резултати тие добро се обмислуваат и се компарираат со резултати од други истражувања во

светот. На тој начин доаѓа до израз способноста на кандидатката теоретски да мисли. Во заклучните согледувања се изведени конкретни предлози за преземање мерки за сузбивање на корупцијата како едно од најголемите општествени зла со кои се сретнува нашата држава, дава прилог да се унапредат практичните активности за редуцирање и елиминирање на оваа девијантна појава. Трудот ги исполнува сите законски услови и академски стандарди предвидени за трудови од овој ранг. Особено да ги истакнеме оригиналноста на пристапот, свежината на заклучоците и општото ниво на реализацијата, на тој начин го препорачуваме ова истражување како особено вредно во оваа област. Оваа дисертација успева да ги обедини теоретскиот, истражувачкиот и апликативниот приод во мошне сложената област социологија на општествените девијации и посебно социологијата на криминалитетот.

Врз основа на прикажаната анализа и оцена на докторската дисертација, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје **да ја прифати позитивната оцена** и да го усвои овој извештај за докторската дисертација на м-р Ивана Тодевска и да ѝ закаже јавна усна одбрана за неа.

Скопје, 15 .5. 2011 год.

Членови на Комисијата:

1. Проф. д-р Нелко Стојаноски, с.р.
2. Проф. д-р Весна Димитријевска, с.р.
3. Проф. д-р Милева Ѓуровска, с.р.
4. Проф. д-р Антоанела Петковска, с.р.
5. Проф. д-р Христо Карталов, с.р.

ПРЕГЛЕД

на пријавени и прифатени теми за изработка на **магистерски труд** на
Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања - Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Бранко Алексовски	Професионалниот развој на наставниците во стручното образование	проф. д-р Ласте Спасовски
Катерина Пачовска	Предизвици на менаџирањето на човечките ресурси во функција на намалување на дискриминација на жените во текстолна индустрија	проф. д-р Мирјана Најчевска
Слаѓана Јордановска	Бенефиции од инвестирање во обука и развој на вработените	проф. д-р Мирјана Борота Поповска
Биљана Жеревска	Тенденциите и перспективите на концептот на односи со јавноста во банкарскиот сектор во Република Македонија	проф. д-р Томе Груевски
Лазар Дуковски	Менаџерска деловна комуникација, комуникациски вештини за преговарање и успешно деловно работење	проф. д-р Емилија Симоска .
Ели Чакар	Поттикнување на граѓанската партиципација на локално ниво	проф. д-р Мирјана Најчевска

Фати Азизи	Религиските разлики како фактор на општествената дезинтеграција во моделот на мултикултуракизмот во Република Македонија	проф.д-р Славeјко Сасајковски
Елена Фидановска	Социјалните медиум како основа за демократизација на глобалното општество	проф.д-р Петар Атанасов

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА
НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ ГРАЃАНСКО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО
НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, донесена на седницата одржана на 25.5.2011 година, избрани сме за членови на Рецензентската комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област граѓанско материјално право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, за време од пет години.

На распишаниот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област граѓанско материјално право за време од 5 (пет) години, објавен во дневниот весник „Дневник“ на 29.4.2011 година, се пријави еден кандидат, д-р Тина Пржеска, асистент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кон пријавата кандидатката достави: кратка биографија (CV), список на објавени научни и стручни трудови и по еден примерок од трудовите со напомена дека останатите документи во оригинал се наоѓаат во нејзиното персонално досие на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

По разгледувањето на пријавата и другите приложени документи, Рецензентската комисија во состав: д-р Арсен Јаневски, редовен професор, д-р Родна Живковска, редовен професор и д-р Јадранка Дабовиќ – Анастасовска, редовен професор, до Наставно-научниот совет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Библиографски податоци

Кандидатката д-р Тина Пржеска е родена на 4.5.1983 година во Скопје, каде што завршила основно и средно образование. Се запишала на Правниот факултет во Скопје, во учебната 2001/2002 година, а дипломирала за три и пол години со просек 8,6.

На постдипломските студии по граѓанско право на Правниот факултет во Скопје се запишала во учебната 2005/2006 година, а предвидените испити ги завршила во рок од една и пол година со просек 9,85. Истовремено со посетувањето на постдипломските студии по граѓанско право, кандидатката д-р Тина Пржеска го завршила и своето волонтирање како приправник во адвокатска канцеларија, во времетраење од две години.

Кандидатката била избрана за демонстратор по предметите општ дел на граѓанското право и стварно право, за студиската 2007/2008 година, на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, каде што поставените задачи совесно и успешно ги извршувала.

Во јули 2007 година пријавила магистерска теза од областа на општиот дел на граѓанското право.

На 12.5.2008 година мошне успешно го одбранила магистерскиот труд под наслов **Правната природа и значењето на атрибутите на физичките лица во граѓанскоправните односи**, со што се стекнала со титулата магистер на правни науки од областа на граѓанското материјално право.

На 4.12.2008, со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, кандидатката е избрана во звањето помлад асистент на научната област граѓанско материјално право.

На 11.6.2008 година кандидатката пријавила докторска дисертација под наслов **Правото на договорен залог како граѓанско субјективно право**.

Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје од 4.6.2009 година, кандидатката д-р Тина Пржеска е избрана во соработничко звање - асистент на научната област граѓанско материјално право.

На 5 јули 2010 година, кандидатката д-р Тина Пржеска успешно ја одбранила докторската дисертација под наслов **Правото на договорен залог како граѓанско субјективно право**.

Денес кандидатката д-р Тина Пржеска е секретар на Институтот по граѓанско право и до неодамна секретар на Колегиумот на магистерските студии по граѓанско материјално право и граѓанско процесно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Има одлично познавање на англискиот јазик (активно и пасивно), како и пасивно познавање на италијанскиот и шпанскиот јазик. Исто така, кандидатката одлично ја познава работата со компјутери.

II. Учество на семинари и конференции

1. Пријава за учество на ПРВАТА РЕГИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА ФОРУМОТ ЗА ГРАЃАНСКОТО ПРАВО НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА, закажана за 28-29 октомври 2010 година, Цават, Република Хрватска,
2. Учество на 58 средба на правниците од стопанството, одржана во март 2008 година во Охрид, Р. Македонија,
3. Учество на научната расправа КОДИФИКАЦИЈА НА МАКЕДОНСКОТО ГРАЃАНСКО И ТРГОВСКО ПРАВО, организирана од Македонската академија на науките и уметностите одржана во јуни 2008 година во Скопје, Р. Македонија,
4. ЗАКОНСКА РАМКА НА ТЕКОВНАТА СУДИСКА РЕФОРМА, Научна расправа во рамките на проектот ЕВРОИНТЕГРАЦИЈАТА НА ОПШТЕСТВЕНИОТ, ПРАВНИОТ И ПОЛИТИЧКИОТ СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, Правен факултет „Јустинијан Први“, 2006 година.

III. Објавени научни и стручни трудови

Кандидатката д-р Тина Пржеска е автор/коавтор на повеќе научни и стручни трудови од областа на граѓанското материјално право:

1. **Лексикон на облигационото право (превод)**, семинарска работа на постдипломските студии по граѓанско право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, под менторство на проф. д-р Јадранка Дабовиќ – Анастасовска, Скопје, 2006;
2. **Застапување на странките во парничната постапка**, семинарска работа на постдипломските студии по граѓанско право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, под менторство на проф. д-р Арсен Јаневски, Скопје 2006;
3. **Правни извори за запишување на правата на недвижностите**, научно- истражувачка работа, под менторство на проф. д-р Родна Живковска, 2007;
4. **Атрибути на физичките лица** (во коавторство со професор д-р Родна Живковска), труд за Зборникот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Фрањо Бачиќ, Скопје, 2007;
5. **Атрибутите на физичките лица во правата на земјите - членки на ЕУ** (во коавторство со професор д-р Родна Живковска), Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Борислав Благов, Скопје, 2007;
6. **Правната природа и значењето на атрибутите на физичките лица во граѓанскоправните односи**, магистерски труд, мај 2008;
7. **Процесноправното значење на живеалиштето и престојувалиштето во правниот систем на Република Македонија** (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во чест на Панта Марина, Скопје, 2007;
8. **Експропријацијата во правниот систем на Р. Македонија**, труд за Зборникот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2008;
9. **Карактеристики на заложното право како стварноправно средство за обезбедување на побарувањата** (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), предложен труд за монографијата ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА во издание на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2008;

10. Предмет на залогот како стварноправно средство за обезбедување на побарувањата (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), предложен труд за монографијата ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА во издание на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје 2008;
11. Досегашни и идни активности врз планот за кодификација на стварноправните односи во Република Македонија (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска) „Кодификација на македонското граѓанско и трговско право“, Зборник од научната расправа одржана во Скопје на 18 јуни 2008, МАНУ, Скопје, 2008;
12. Способностите како содржина на субјективитетот на физичките лица, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Стефан Георгиевски, Скопје, 2009;
13. Значењето на државјанството на физичките лица во граѓанскоправните односи низ историјата, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Тодор Џунов, Скопје, 2009;
14. Влијанието на правните факти - на субјективитетот на физичките лица (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Тодор Џунов, Скопје, 2009;
15. Заштита на граѓанските субјективни права од страна на државните органи во правниот систем на Р. Македонија (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Судиска ревија, Скопје, 2009;
16. Застапништво, труд за Зборникот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Тодор Рушков, Скопје 2009;
17. Вршење на граѓанските субјективни права, Воведни теми 3, (во коавторство со професор д-р Родна Живковска), монографија, Европа 92, Скопје, 2009;
18. Заштита на граѓанските субјективни права од страна на државните органи во уставноправниот систем на Р. Македонија, (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Владимир Митоков, Скопје, 2010;
19. Национализацијата и денационализацијата како оригинални начини на стекнување на правото на сопственост, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Владимир Митоков, Скопје, 2010.

Од изборот за асистент на научната област граѓанско материјално право до денес кандидатката д-р Тина Пржеска како автор, односно коавтор ги има напишано следниве трудови:

1. **Стварноправни средства за обезбедување на побарувањата на недвижностите**, во коавторство со проф. д-р Родна Живковска е изработен труд за Првата регионална конференција на форумот за граѓанско право во Југоисточна Европа во организација на ГТЗ, октомври 2010.

Во трудот авторите ги претставуваат стварноправните средства за обезбедување на побарувањата на недвижни ствари во правниот систем на Р. Македонија. Во центарот на разгледувањето се стварноправните средства за обезбедување на побарувањата на недвижни ствари, т.е. правото на залог и фидуцијарниот пренос на правото на сопственост.

Авторите во трудот посебно се задржуваат на правото на договорен залог на недвижни ствари – хипотеката. Во трудот авторите подвлекуваат дека предмет на хипотеката можат да бидат само недвижните ствари кои се во сопственост на заложниот должник и кои се во правен промет. Поради ова, авторите објаснуваат дека предмет на договорна хипотека можат да бидат и: недвижна ствар, повеќе недвижни ствари заедно (симултана хипотека), идеален дел од недвижната ствар, недвижна ствар во сосопственост или во заедничка сопственост и идна недвижна ствар. Авторите во трудот наведуваат дека предмет на хипотеката се и бродовите и воздухопловите кои, иако се движат, Законот ги изедначува со недвижните ствари.

Во трудот авторите ја одбележуваат и новината на Законот за катастар на недвижности, според која договорната хипотека во катастарот на недвижности повеќе не се запишува како товар на недвижностите, туку се укинува како стварно субјективно право.

Авторите во трудот се задржуваат и на реализација на правото на договорна хипотека до која доаѓа доколку се исполнат два услова: должникот да паднал во задолжување и договорот за залог да има својство на извршна исправа. Авторите укажуваат дека во правниот живот на Р. Македонија постапките за реализација на договорната хипотека ги спроведуваат нотарите и извршителите.

Во поглед на фидуцијарниот пренос на правото на сопственост, како стварноправно средство за обезбедување на побарувањата, авторите го претставуваат неговото доброволно востановување врз основа на спогодба склучена во судска постапка или пред нотар.

Авторите ги изразуваат и поделените мислења на цивилната доктрина во поглед на прашањето дали правото на фидуцијарен пренос на правото на сопственост е акцесорно или неакцесорно средство за обезбедување на побарувањата. Според, нив ова средство за обезбедување има акцесорен карактер.

2. Трансформација на правото на трајно користење на градежното земјиште во државна сопственост во правниот систем на Р. Македонија (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), труд даден за печат во списанието „Судиска ревија“, Скопје, 2010.

Во трудот авторите ја претставуваат трансформацијата на правото на трајно користење во право на сопственост или право на долготраен закуп, во правниот систем на Р. Македонија. Трудот покажува дека трансформацијата се одвивала во три фази. Според авторите, првата фаза започнува со Законот за градежно земјиште од 2001 година со кој, според авторите, на сеопфатен начин била уредена трансформацијата на правото на трајно користење во право на сопственост или во право на долготраен закуп. Втората фаза, според авторите, започнува со Уредбата за начинот и постапката за отуѓување на градежното изградено земјиште - сопственост на Р. Македонија, која го уредувала само отуѓувањето на градежното изградено земјиште - сопственост на Р. Македонија на домашни физички и правни лица. Третата фаза, според авторите, започнува со донесувањето на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост од 2005 година со кој се уредува приватизацијата на градежното изградено и неизградено земјиште во државна сопственост на кое постои корисничко право.

Од трудот се гледа дека Законот за градежно земјиште од 2001 година разликувал четири категории на лица кои биле носители на правото на користење, па според тоа имале и право на трансформација на градежното земјиште што го користеле. Станува збор за поранешните сопственици, за лицата кои купиле станбен или друг објект на градежното земјиште во општествена сопственост, за лицата на кои градежното земјиште им е доделено заради изградба и за сопствениците на станови или други објекти, кои не се стекнале со корисничко право.

Трудот покажува дека Уредбата за начинот и постапката за отуѓување на градежното изградено земјиште - сопственост на Р. Македонија од 2003 година го уредува начинот на трансформација на правото на трајно користење во право на сопственост за оние корисници кои не платиле надомест за правото на користење на градежното земјиште, па според тоа со право, авторите заклучуваат дека оваа постапка наликува на отуѓување, а не на трансформација.

Според авторите, неспорно е дека Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост од 2005 година ја уредува приватизацијата на градежното земјиште и стекнувањето на правото на долготраен закуп. Авторите укажуваат дека законодавецот ја уредува приватизацијата на два начина, т.е. како *приватизација без надомест* и *приватизација со надомест*.

3. Правото на договорен залог како граѓанско субјективно право, докторска дисертација, март 2010.

систем на Р. Македонија во периодот од 1991 година (од донесувањето на Уставот на Р. Македонија) до 2003 година (до донесувањето на Законот за договорен залог на Р. Македонија).

Кандидатката, врз основа на историскиот и аналитичкиот метод на истражување, укажува дека во периодот од 1991 година до 2003 година биле донесени два специјални закона кои го уредувале правото на договорен залог во Р. Македонија – Законот за залог на подвижни предмети и права од 1998 година и Законот за договорна хипотека од 2000 година. Првиот го уредувал рачниот залог, како заложно право на подвижни ствари и права, додека вториот ја уредувал хипотеката како заложно право на недвижни ствари.

ВТОРИОТ - централениот дел од дисертацијата, насловен како: **ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ КАКО ГРАЃАНСКО СУБЈЕКТИВНО ПРАВО ВО ПРАВНИОТ СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВО КОМПАРАТИВНОТО ПРАВО**. Тој е составен од три глави: *прва глава* - ПРЕТПОСТАВКИ ЗА СТЕКНУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ, *втора глава* - УСЛОВИ ЗА ЗАСНОВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ и *трета глава* - ПРЕСТАНОК НА ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ.

Во првата глава - ПРЕТПОСТАВКИ ЗА СТЕКНУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ, кандидатката врз основа на позитивноправниот, аналитичкиот и компаративниот метод ги претставува, ги анализира и ги коментира претпоставките за засновање на правото на договорен залог во позитивното право на Р. Македонија и во компаративното право.

Во оваа глава од дисертацијата кандидатката покажува дека претпоставки за востановување на правото на договорен залог се субјектите на правото на договорен залог (заложен доверител и заложен должник), предметот на правото на договорен залог и побарувањето на заложниот доверител. Преку компаративната анализа, кандидатката покажува дека и компаративното право за претпоставки за востановување заложно право ги третира субјектите, предметот и побарувањето на заложниот доверител.

Во Втората глава - УСЛОВИ ЗА ЗАСНОВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ, кандидатката ги претставува, ги анализира и ги коментира условите за востановување на правото на договорен залог во позитивното право на Р. Македонија и во компаративното право.

Според кандидатката, услови за востановување на правото на договорен залог се правниот основ и законскиот начин на стекнување на правото на договорен залог. Во поглед на правниот основ, кандидатката подвлекува дека во позитивното право на Р. Македонија тоа е договорот за залог. Во поглед на законските начини на востановување на правото на договорен залог, таа ги претставува двата законски начина: првиот - со предавање на стварта во владение на заложниот доверител, односно со пренос на хартиите од вредност или со отстапување или пренесување на побарувањата и другите права и вториот, кој според кандидатката е запишувањето на правото на залог во јавни книги и други видови регистри.

Во третата глава - ПРЕСТАНОК НА ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ, кандидатката го образложува прецизно, јасно и со правнички вокабулар секој од начините на престанок на правото на договорен залог, а посебно се задржува на реализацијата на правото на договорен залог како начин на престанок на правото на залог.

Третиот дел од дисертацијата насловен како: **ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ КАКО ГРАЃАНСКО СУБЈЕКТИВНО ПРАВО**, е составен од три глави: *прва глава* – ПРАВНА ПРИРОДА И КАРАКТЕРИСТИКИ НА СТВАРНИТЕ СУБЈЕКТИВНИ ПРАВА; *втора глава* – ПРАВНА ПРИРОДА И КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЛИГАЦИОНИТЕ СУБЈЕКТИВНИ ПРАВА и *трета глава* – ПРАВНА ПРИРОДА И КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ.

Во третиот дел од трудот, кандидатката ги анализира карактеристиките на стварните и облигационите права, како и карактеристиките на правото на договорен залог, а сè со цел да даде одговор на поставеното прашање: Дали правото на договорен залог е стварно или облигационо субјективно право?

Во првата глава – ПРАВНА ПРИРОДА И КАРАКТЕРИСТИКИ НА СТВАРНИТЕ СУБЈЕКТИВНИ ПРАВА, кандидатката посебно ги претставува и ги анализира карактеристиките на стварните субјективни права.

Во втората глава – ПРАВНА ПРИРОДА И КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЛИГАЦИОНИТЕ СУБЈЕКТИВНИ ПРАВА, кандидатката посебно ги претставува и ги анализира карактеристиките на облигационите субјективни права.

Во третата глава – ПРАВНА ПРИРОДА И КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРАВОТО НА ДОГОВОРЕН ЗАЛОГ, кандидатката ги претставува и ги анализира карактеристиките на правото на договорен залог.

Преку анализата на позитивните прописи во Р. Македонија, кандидатката заклучува дека правото на договорен залог во претежност ги има карактеристиките на стварните субјективни права - стварноправност, апсолутност, законска определеност, специјалност, трајност, јавност и право на првенство, а има и свои специфични карактеристики - акцесорност, неделивост и официјалност. Тргувајќи од овие карактеристики, кандидатката со право заклучува дека правото на договорен залог во правниот систем на Р. Македонија, по својата правна природа претставува стварно субјективно право.

Во ЗАКЛУЧОКОТ, кандидатката ги изнесува своите заклучоци и ставови кои произлегуваат од целокупниот текст на дисертацијата.

4. Субјектите (зложниот доверител и зложниот должник) како претпоставка за востановување на правото на договорен залог, труд за Зборникот во чест на проф. д-р Петар Манговски, Правен факултет „Јустинијан Први“- Скопје, Скопје, 2010.

Предмет на овој труд се субјектите на правото на договорен залог кои, покрај објектот и побарувањето, претставуваат претпоставка за стекнување на правото на договорен залог.

Во трудот се претставени субјектите на зложното право во позитивното право на Р. Македонија, т.е. зложниот доверител и зложниот должник.

Кандидатката укажува дека зложен доверител може да биде секое физичко и правно лице кое има определено парично побарување или побарување чија вредност е изразлива во пари во однос на својот должник. Покрај ова, кандидатката истакнува дека зложен должник може да биде и секое физичко и правно лице кое има определен паричен долг или долг чија вредност е изразлива во пари во однос на зложниот доверител, како и трето лице кое нема долг спрема зложниот доверител, а е согласно да одговора за туѓ долг со засновање залог врз свој предмет.

Кандидатката во трудот забележува дека законодавецот не предвидува определени ограничувања во поглед на страните на правото на договорен залог, што значи дека зложен доверител и зложен должник може да биде секое физичко или правно лице. Кандидатката исто така забележува дека во Законот за договорен залог не се содржани специјални одредби за способностите на физичкото или правното лице за засновање на правото на договорен залог, што според кандидатката значи дека на ова прашање треба да се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи.

Кандидатката во трудот на мошне јасен и концизен начин го прикажува законското определување на правата и обврските на зложниот доверител и зложниот должник. Притоа кандидатката подвлекува дека треба да се прави јасна дистинкција помеѓу овластувањата кои произлегуваат од содржината на зложното право и правата и обврските кои произлегуваат од содржината на договорот за залог.

5. Things that may be object of contractual pledge in the legal system of Republic of Macedonia, труд за списанието Law Review, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, Скопје, 2010 (во печат).

Трудот „Things that may be object of contractual pledge in the legal system of Republic of Macedonia“ е пишуван на англиски јазик. Во трудот кандидатката се осврнува на прашањето за видовите ствари кои можат да бидат предмет на правото на договорен залог во правниот

систем на Р. Македонија. Од трудот се гледа дека станува збор за подвижните и недвижните ствари кои притоа може да претставуваат цела ствар, идеален дел од ствар или повеќе ствари заедно.

Кандидатката покажува дека во правниот систем на Р. Македонија стварите можат да бидат предмет на правото на договорен залог доколку се исполнети два услова: стварта да биде во сопственост на заложниот должник и да биде во правен промет. Притоа, кандидатката подвлекува дека оваа констатација подеднакво важи и за подвижните и за недвижните ствари, како предмет на договорно заложно право.

Кога предмет на правото на договорен залог е идеален сосопственички дел од стварта, кандидатката објаснува дека правото на договорен залог се заснова на идеалниот дел кој му припаѓа на заложниот должник, што е во согласност со генералниот Закон за сопственост и други стварни права. Доколку стварта е во заедничка сопственост, кандидатката објаснува дека се заложува само во согласност со сите заедничари. Во спротивно, кандидатката со право заклучува дека Законот предвидува залогот да се востановува само на делот од заедничката сопственост, кој би му припадал на заложниот должник.

6. Законски начин на востановување на правото на договорен залог во македонското и компаративното право, труд за Зборникот во чест на проф. д-р Никола Матовски, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, Скопје, 2010.

Предмет на овој труд на кандидатката е разгледувањето на законските начини за полноважно востановување на договорното заложно право.

Во трудот се објаснува дека постојат два законски начина на востановување на правото на договорен залог - со предавање на стварта во владение на заложниот доверител, односно со пренос на хартиите од вредност или со отстапување или пренесување на побарувањата и другите права и со запишување на правото на залог во јавни книги и други видови регистри.

Од трудот се гледа дека законски начин на стекнување на договорното заложно право како невладетелски залог претставува запишувањето на залогот во јавни книги и во друг вид регистри (Катастарот на недвижности и Заложниот регистар). Притоа, кандидатката објаснува дека заложното право на недвижни ствари се запишува во катастарот на недвижности, а заложното право на подвижни ствари се запишува во Заложниот регистар на Р. Македонија.

Кандидатката во трудот мошне јасно објаснува дека, со начинот на запишување на правото на залог во јавните книги, од една страна се остварува начелото на јавност во поглед на вршење на правото на залог, а од друга страна истовремено се одразува и апсолутноста, односно дејството *erga-omnes* на правото на залог, како стварно субјективно право.

7. Договорот за залог како правен основ (*iustus titulus*) за востановување на правото на договорен залог во македонското и компаративното право, труд за Зборникот во чест на проф. д-р Наум Гризо, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, Скопје 2010.

Предмет на овој труд на кандидатката е договорот за залог како правен основ за востановување на правото на договорен залог во правниот систем на Р. Македонија, но и во компаративното право. Кандидатката укажува дека ваквата позиција на договорот за залог произлегува и од одредбите на Законот за сопственост и други стварни права како генерален закон и од Законот за договорен залог како специјален закон кој детално го уредува договорното заложно право во правниот систем на Р. Македонија.

Имајќи ја предвид условеноста од постоење на договор за залог заради засновање на заложното право, кандидатката во овој труд бара одговор на прашањето: *Каква е правната природа на договорот за залог?*

Кандидатката во давањето на одговорот се осврнува на преовладувачко становиште во правната теорија според кое договорот за залог, како правен основ за засновање на договорното заложно право, претставува консензуално и строго формално правно дело (со исклучок на договорот за владетелски залог).

Во поглед на содржината на договорот за залог, кандидатката анализира дека важи начелото на слободна диспозиција, но дека притоа постојат и задолжителни елементи кои мора да ги содржи договорот за залог (определување на договорните страни, предмет на залогот и побарување обезбедно со заложното право итн.).

Од особено значење е и тоа што кандидатката ја анализира содржината на договорот за залог во компаративното право и притоа покажува дека најчести ограничувања кои законодавците ги предвидуваат како т.н. забранети клаузули се: договарање на *lex comissoria*; склучување спогодба според која заложниот должник никогаш не би можел да го откупи предметот на залогот; спогодбата дека заложниот доверител не би можел да бара реализација на правото на договорен залог и по задоцнувањето на должникот и други.

8. Постапка за реализација на правото на договорен залог пред нотар во правниот систем на Република Македонија, труд за Зборникот во чест на проф. д-р Ѓорѓи Марјановиќ, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, Скопје, 2010.

Предмет на овој труд е реализацијата на правото на договорен залог пред нотар.

Поаѓајќи од правната регулатива кандидатката образложува дека заложниот доверител има право да бара реализација на залогот пред нотар доколку се исполнети две законски претпоставки: 1. должникот да паднал во задоцнување и 2. договорот за залог да има својство на извршна исправа.

Во поглед на постапката за реализација, кандидатката подвлекува дека Законот за договорен залог разликува неколку начини на реализација на залогот кои поаѓаат од околноста дали предметот на правото на договорен залог е ствар, хартија од вредност или побарување.

Кандидатката во трудот констатира дека постапката за реализација на правото на договорен залог која ја спроведуваат нотарите (кога предмет на правото е ствар) е поделена на два стадиума. Првиот стадиум на постапката трае најмногу до 60 дена, од денот кога нотарот бил овластен од страна на заложниот доверител да изврши продажба на стварта, а по кој период заложниот доверител има право да избира дали ќе се стекне со правото на сопственост на стварта или ќе бара продолжување на постапката. Доколку заложниот доверител побара продолжување на постапката, започнува вториот стадиум од постапката за реализација на правото на договорен залог.

Во трудот се објаснува дека реализацијата на договорното заложно право на хартии од вредност и побарувања се врши со аналогна примена на одредбите за реализација на договорното заложно право на ствари.

Во трудот, исто така, е претставен и начинот на намирувањето на заложните доверители од вредноста на предметот на залог врз основа на законски утврдениот приоритет за намирување на побарувањата - *qui prior est tempore, potior est jure*.

9. Збирка на прописи од стварното право, Практикум (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Европа 92, Скопје, 2009.

Во Практикумот авторите извршиле систематизација на голем број нови законски прописи, како и пречистени текстови на закони од областа на стварното право. Прописите во оваа збирка се систематизирани врз основа на општоприфатениот став на цивилната доктрина според кој стварното објективно право како гранка на семејството наречено граѓанско право го сочинуваат три дела: стварно право 1, стварно право 2 и стварно право 3.

Во првиот дел – Стварно право 1, авторите ги систематизираат правните прописи кои се однесуваат на правниот режим на стварите (оддел 1) и на владението (оддел 2). Правните прописи во овој дел се групирани во пет отсеци: I. Определување на поимот ствари, II. Ствари од општ интерес за Република Македонија, III. Делови од човековото тело како ствари, IV. Станбените објекти како ствари и V. Хартиите од вредност како ствари.

Во вториот дел – Стварно право 2, авторите го претставуваат настапувањето на правото на сопственост кое според Законот за сопственост и други стварни права може да биде врз основа на: закон, правно дело, наследување и со одлука на државен орган. Притоа, се прикажани специјалните закони кои го уредуваат стекнувањето на правото на сопственост со одлука на државен орган, во случаи определени со закон (Законот за експропријација од 1995 година, Законот за денационализација од 1998 година, Законот за приватизација и закуп на градежното земјиште во државна сопственост од 2005 година и други).

Во третиот дел – Стварно право 3, авторите го претставуваат Законот за катастар на недвижности од 2008 година, кој како специјален закон содржи и одредби според кои правото на сопственост и другите стварни права се стекнуваат во моментот на нивното запишување во катастарот на недвижности, како јавна книга за запишување на правата на недвижностите во Р. Македонија.

10. Збирка на прописи од стварното право, Практикум, второ изменето и дополнето издание (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Европа 92, Скопје 2010.

Практикумот претставува изменет и дополнет систематизиран преглед на важечките прописи од областа на стварното право, извршен врз основа на преовладувачкото становиште во науката според кое стварното право е составено од три дела: стварно право 1, стварно право 2 и стварно право 3.

Во делот Стварно право 1, авторите ги систематизираат законските текстови во две глави: Ствари и Владение, изразувајќи ги притоа двата основни института кои го сочинуваат Стварно право 1 (ствари и владение). Пред претставување на институтите ствари и владение д-р Родна Живковска се осврнува на уставната и законската рамка на сопственоста во правниот систем на Република Македонија и притоа дава осврт на севкупното стварноправно законодавство кое го уредува правниот режим на стварите од општ интерес.

Во делот Стварно право 2, кој ги опфаќа институтот право на сопственост како главно стварно право и сложенитиот институт „други стварни права“, авторите ги класифицираат стекнувањето, промената и престанокот на стварните права „во други случаи определени со закон“, согласно со ставот 1 на членот 113 на Законот за сопственост и други стварни права. Станува збор за стекнување право на сопственост со одлука на надлежен државен орган во случаи определени со специјални закони кои притоа ги воведуваат следниве институти: денационализацијата, експропријацијата, приватизацијата на градежното земјиште во државна сопственост, градењето, конфискацијата, реквизицијата, аграрните мерки и други. Исто така, во овој втор дел од Практикумот, авторите ги претставуваат и одредбите за стекнувањето, промената и престанокот на стварните права на странските физички и правни лица.

Во делот Стварно право 3 (кој се однесува на регистрацијата на стварните права), авторите го претставуваат Законот за катастар на недвижности од 2008 година. Пред да се пристапи кон претставување на Законот, д-р Родна Живковска дава своивидувања за толкувањето и значењето на геодетско-катастарскиот информационален систем – како еден од моделите за запишување (регистрација) на стварните права на недвижностите.

IV. Заклучни согледувања и предлог

Рецензентската комисија со интерес и внимание ги проучи документите поднесени со пријавата на д-р Тина Пржеска и оцени дека во случајов се работи за кандидат, млад научен работник кој своето образование и научно усовршување го остварува во еден нормален процес минувајќи, од фаза во фаза, во своето формирање како иден наставник, истражувач и научен работник, но и како докторанд на кој од страна на Институтот му е доверена задача да изведува настава по предметите општ дел на граѓанското право и стварно право.

По изборот за асистент, како магистер, а подоцна и како докторанд, кандидатката д-р Тина Пржеска се вклучува во наставниот процес успешно извршувајќи ги своите задолженија како асистент.

Во периодот додека ги извршува работните задачи како асистент, кандидатката мошне успешно одбранува и докторска дисертација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје со наслов **Правото на договорен залог како граѓанско субјективно право** и се стекнува со звањето доктор на правни науки од областа на граѓанското материјално право.

Кандидатката д-р Тина Пржеска објавува повеќе научни и стручни трудови преку кои покажува дека сериозно навлегува во научната област во која работи. Притоа, кандидатката покажува дека има познавање на научната методологија што се применува во областа на граѓанското материјално право.

Од приложената документација се гледа дека кандидатката д-р Тина Пржеска активно учествува во научноистражувачката дејност, со што несомнено вложува напори за унапредување, усовршување и збогатување на теоретските и научните познавања од областа на граѓанското материјално право.

На подрачјето на наставната дејност од приложениот образец кон извештајот за нејзината работа на Правниот факултет „Јустинијан Први“ се гледа дека кандидатката д-р Тина Пржеска успешно ја извршува својата работа како асистент преку одржување вежби, консултации со студентите, оценка на семинарски работи, есеи и други облици на работа со студентите. Таа во својата наставна работа напредува кон повисоки степени на оваа дејност, учествувајќи на семинари и советувања од областа на граѓанското материјално право. На тој начин таа ги покажува и ги потврдува своите одлични способности за наставно-научна работа.

Во согласност со сè што е наведено во рецензентскиот извештај, Рецензентската комисија во состав: д-р Арсен Јаневски, редовен професор, д-р Родна Живковска, редовен професор и д-р Јадранка Дабовиќ-Анастасовска, редовен професор, со задоволство му предлагаат на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, кандидатката д-р Тина Пржеска, асистент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, да биде избрана во наставно-научното звање доцент на научната област граѓанско материјално право и да и довери извршување на наставно-научна дејност по предметите од оваа научна област.

Скопје, 2011 година

Рецензентска комисија:

Д-р Арсен Јаневски, редовен професор, с.р.

Д-р Родна Живковска, редовен професор, с.р.

Д-р Јадранка Дабовиќ – Анастасовска, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Тина Пржеска

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје

Научна област: граѓанско материјално право

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. Број	Назив на активност	Поени
1.	Одржување настава ¹ /вежби ²	
	од прв циклус студии - по предметот општ дел на граѓанското право 2008/2009 – $37,5 \times 0,04 = 1,48$ – настава; $66 \times 0,03 = 1,98$ 2009/2010 – $22,5 \times 0,04 = 0,9$ – настава; $112,5 \times 0,03 = 3,38$ – вежби 2010/2011 – $22,5 \times 0,04 = 0,9$ – настава; $112,5 \times 0,03 = 3,38$ – вежби - по предметот стварно право 2007/2008 - $112 \times 0,03 = 3,36$ 2008/2009 - $37,5 \times 0,04 = 1,48$ – настава; $66 \times 0,03 = 1,98$ – вежби 2009/2010 – $112,5 \times 0,03 = 3,38$ – вежби - по предметот институти на јавното и приватното право 2008/2009 – $4 \times 0,03 = 0,12$ – вежби 2009/2010 – $4 \times 0,03 = 0,12$ – вежби 2010/2011 - $12 \times 0,03 = 0,36$ – вежби	21,95
2.	консултации со студенти ³ 2007/2008 – $818 \times 0,002 = 1,64$ 2008/2009 – $615 \times 0,002 = 1,23$ 2009/2010 – $683 \times 0,002 = 1,37$	4,24
3.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник	
	Вршење на граѓанските субјективни права, Воведни теми 3 (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), монографија, Европа 92, Скопје, 2009.	6
	Збирка на прописи од стварното право, Практикум (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Европа 92, Скопје 2009.	6
	Збирка на прописи од стварното право, Практикум, второ изменето и дополнето издание (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Европа 92, Скопје, 2010.	6

¹ Вкупниот број на поени во семестар се добива на следниов начин: неделен број на часови* бр. на работни недели во семестар (15) по бодување (0,04/0,05/0,06). Пример: 3 (часа неделно)* 15 (недели)* 0,04 (за одржување настава од прв циклус студии) = поени.

² Вкупниот број на поени во семестар се добива на следниов начин: неделен број на часови* бр. на работни недели во семестар (15)* бодување (0,03). Пример 3 (часа неделно)* 15 (недели)* 0,03 (поени за часови вежби) = поени.

³ Вкупниот број на поени во семестар се добива на следниов начин: број на студенти* бодување. Пример: 100 студенти (во семестар)*0,002 (бодување) = 0,2 поени.

НАУЧНО - ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. Број	Назив на активността	Поеени
1.	Одбранета докторска теза: Правото на договорен залог како граѓанско субјективно право (5 јули 2010).	8
2.	Одбранета магистерска работа: Правната природа и значењето на атрибутите на физичките лица во граѓанскоправните односи (12 мај 2008).	4
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно-стручно списание ⁴	
	Лексикон на облигационото право (превод), семинарска работа на постдипломските студии по граѓанско право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, под менторство на проф. д-р Јадранка Дабовиќ – Анастасовска, Скопје, 2006.	2
	Застапување на стравките во парничната постапка, семинарска работа на постдипломските студии по граѓанско право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, под менторство на проф. д-р Арсен Јаневски, Скопје 2006.	2
	Правни извори за запишување на правата на недвижностите, научно-истражувачка работа, под менторство на проф. д-р Родна Живковска, 2007.	2
	Атрибути на физичките лица (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), труд за Зборникот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Фрањо Бачиќ, Скопје, 2007.	1,6
	Атрибутите на физичките лица во правата на земјите - членки на ЕУ (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Борислав Благов, Скопје, 2007.	1,6
	Процесноправното значење на живеалиштето и престојувалиштето во правниот систем на Република Македонија (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во чест на Панта Марина, Скопје, 2007.	1,6
	Експропријацијата во правниот систем на Р. Македонија, труд за Зборникот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2008.	2
	Процесноправното значење на живеалиштето и престојувалиштето во правниот систем на Република Македонија (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во чест на Панта Марина, Скопје, 2007.	1,6

⁴ Во случај кога еден научен/стручен, односно апликативен труд има повеќе автори, кога се два автора – секој добива по 90% од бодовите, кога се три автори – секој добива по 80% од бодовите, кога се четири и повеќе автори – секој добива по 60% од бодовите.

	Карактеристики на заложното право како стварноправно средство за обезбедување на побарувањата (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), предложен труд за монографијата ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА во издание на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2008.	1,6
	Предмет на залогот како стварноправно средство за обезбедување на побарувањата (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), предложен труд за монографијата ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА во издание на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2008.	1,6
	Досегашни и идни активности врз планот за кодификација на стварноправните односи во Република Македонија (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), „Кодификација на македонското граѓанско и трговско право“, Зборник од научната расправа одржана во Скопје на 18 јуни 2008, МАНУ, Скопје, 2008.	1,6
	Способностите како содржина на субјективитетот на физичките лица , Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Стефан Георгиевски, Скопје, 2009;	2
	Значењето на државјанството на физичките лица во граѓанскоправните односи низ историјата , Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Тодор Џунов, Скопје, 2009.	2
	Влијанието на правните факти - на субјективитетот на физичките лица (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Тодор Џунов, Скопје, 2009.	1,6
	Заштита на граѓанските субјективни права од страна на државните органи во правниот систем на Р. Македонија (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Судиска ревија, Скопје, 2009.	1,6
	Застапништво , труд за Зборникот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Тодор Рушков, Скопје, 2009;	2
	Заштита на граѓанските субјективни права од страна на државните органи во уставноправниот систем на Р. Македонија (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Владимир Митоков, Скопје, 2010.	1,6
	Национализацијата и денационализацијата како оригинални начини на стекнување на правото на сопственост , Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Владимир Митоков, Скопје, 2010.	2
	Стварноправни средства за обезбедување на побарувањата на недвижностите , во коавторство со проф. д-р Родна Живковска, е изработен труд за Првата регионална конференција на Форумот за	1,6

	граѓанско право во Југоисточна Европа во организација на ГТЗ, октомври 2010.	
	Трансформација на правото на трајно користење на градежното земјиште во државна сопственост во правниот систем на Р. Македонија (во коавторство со проф. д-р Родна Живковска), труд даден за печат во списанието „Судиска ревија“, Скопје, 2010.	1,6
	Субјектите (заклучениот доверител и заклучениот должник) како претпоставка за востановување на правото на договорен залог, труд за Зборникот во чест на проф. д-р Петар Манговски, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, Скопје, 2010.	2
	Things that may be object of contractual pledge in the legal system of Republic of Macedonia, труд за списанието Law Review, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, Скопје, 2010 (во печат).	2
	Законски начин на востановување на правото на договорен залог во македонското и компаративното право, труд за Зборникот во чест на проф. д-р Никола Матовски, Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, Скопје, 2010.	2
	Договорот за залог како правен основ (iustus titulus) за востановување на правото на договорен залог во македонското и компаративното право, труд за Зборникот во чест на проф. д-р Наум Гризо, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, Скопје, 2010.	2
	Постапка за реализација на правото на договорен залог пред нотар во правниот систем на Република Македонија, труд за Зборникот во чест на проф. д-р Ѓорѓи Марјановиќ, Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, Скопје, 2010.	2
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно популарно списание	
	Стварноправни средства за обезбедување на побарувањата на недвижностите, во коавторство со професор д-р Родна Живковска, е изработен труд за Првата регионална конференција на Форумот за граѓанско право во Југоисточна Европа во организација на ГТЗ, октомври 2010.	4
	ВКУПНО	61,2

СТРУЧНО - АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Учество на семинари и конференции	
	Учество на ПРВАТА РЕГИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА ФОРУМОТ ЗА ГРАЃАНСКОТО ПРАВО НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА, закажана за 28-29 октомври 2010 година, Цават, Република Хрватска.	0,5
	Учество на 58 средба на правниците од стопанството, одржана во март	0,5

	2008 година во Охрид, Р. Македонија.	
	Учество на научната расправа КОДИФИКАЦИЈА НА МАКЕДОНСКОТО ГРАЃАНСКО И ТРГОВСКО ПРАВО, организирана од Македонската академија на науките и уметностите одржана во јуни 2008 година во Скопје, Р. Македонија.	0,5
	ЗАКОНСКА РАМКА НА ТЕКОВНАТА СУДСКА РЕФОРМА, Научна расправа во рамките на проектот ЕВРОИНТЕРГРАЦИЈАТА НА ОПШТЕСТВЕНИОТ, ПРАВНИОТ И ПОЛИТИЧКИОТ СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, Правен факултет „Јустинијан Први“, 2006 година.	0,5
2.	Дејности од поширок интерес	
	Секретар на Институтот за граѓанско право (2008-2011)	1,5
	Секретар на Колегиумот на магистерските студии по граѓанско материјално и граѓанско процесно право (2009-2010)	0,5
	ВКУПНО	4

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ	44,18
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ	61,2
СТРУЧНО - АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ	4
ВКУПНО	109,38

Комисија:

Д-р Арсен Јаневски, редовен професор, с.р.

Д-р Родна Живковска, редовен професор, с.р.

Д-р Јадранка Дабовиќ – Анастасовска редовен професор, с.р.

РЕФЕРАТ

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
**“ПЕРСПЕКТИВИ НА МЕЃУНАРОДНАТА ТРГОВИЈА СО ЗЕМЈОДЕЛСКИ
 ПРОИЗВОДИ ВО ЗЕМЈИТЕ ВО РАЗВОЈ”**, изработена од М-Р БИЛЈАНА
 ЦИГЛОВСКА, ПОДНЕСЕНА ДО ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ
 ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 45 од Правилникот за заедничките основи, општите услови и постапката за организирање постдипломски студии и стекнување докторат на науки, а во врска со поднесената докторска дисертација од кандидатката м-р Билјана Цигловска со наслов „ПЕРСПЕКТИВИ НА МЕЃУНАРОДНАТА ТРГОВИЈА СО ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ ВО ЗЕМЈИТЕ ВО РАЗВОЈ“, Советот на Економскиот институт во Скопје, на 46 седница одржана на 20.12.2010, донесе одлука бр. 02-2466/1 од 23.12.2010 за формирање Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација, во состав:

1. д-р Силвана Мојсовска
2. д-р Христо Кусакатов
3. д-р Марија Ацковска
4. д-р Татјана Петковска
5. д-р Наташа Данилоска

По проучувањето на поднесената докторска дисертација, членовите на Комисијата ги изнесоа своите мислења во поглед на дисертацијата, а издвоено мислење во поглед на насловот даде членот доц. д-р Наташа Данилоска. Формулирањето на насловот од страна на кандидатката е направено врз основа на усвоената класификација во Светската трговска организација која сите производи од агрокомплексот ги обединува во категоријата земјоделски производи и како такви ги третира со Договорот за земјоделство на СТО. Согласно со мислењето на доц. д-р Данилоска, засновано на Класификацијата на производи по дејности на Република Македонија од 2008 година, насловот би требало да гласи: „Перспективи на меѓународната трговија со земјоделски и прехранбени производи во земјите во развој“.

По конечното усогласување на мислењата на членовите, Комисијата на Советот на Економскиот институт во Скопје, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Општи согледувања

Докторската дисертација „Перспективи на меѓународната трговија со земјоделски производи во земјите во развој“ од м-р Билјана Цигловска обработува интересна и актуелна проблематика од областа на меѓународната трговија на земјоделски производи. Појдовна основа на истражувањето е стојалиштето дека заради силно изразениот карактер на протекционизмот во меѓународната трговија со земјоделски производи, земјите во развој недоволно ги користат своите потенцијали за производство на земјоделски производи во функција на подинамичен економски развој. Докторската дисертација ги разработува перспективите и можностите за унапредување на трговијата со земјоделски производи во земјите во развој и го потврдува фактот дека земјите во развој имаат компаративни предности во производството на земјоделски производи, меѓутоа нив не можат целосно да ги искористат поради протекционистичките мерки кои ги користат индустриски развиените земји. Посебно внимание во трудот заслужува обработката на специјалниот и различен третман кој земјите во развој го имаат во меѓународната трговија со некои земјоделски производи, со што се укажува на перспективите за подобрување на нивната позиција во меѓународната трговија. Освен анализа на глобалните случувања, во трудот е поместена и анализа на земјоделскиот сектор во Република Македонија, со што е направен спој на глобалните состојби и сознанија со конкретните случувања во Република Македонија. При изработката на овој труд е користена соодветна методологија заснована на повеќе научни методи, согласно со природата на истражувањето и понудени се релевантни аргументи за докажување на поставената хипотеза и исполнување на поставените цели на истражувањето.

II. Содржина на дисертацијата

Докторската дисертација „Перспективи на меѓународната трговија со земјоделски производи во земјите во развој“, поднесена од м-р Билјана Цигловска, содржи вкупно 310 страници. Основниот текст опфаќа 290 страници и се состои од вовед, три дела и заклучок. Во списокот на користената литература се наведени релевантни библиографски единици од домашни и странски автори, како и извештаи од соодветни институции и користени интернет-извори.

Во *воведот*, кандидатката го образложува значењето и актуелноста на третираната проблематика, ги наведува целта и предметот на истражувањето, како и главната хипотеза на трудот според која земјите во развој не можат да ги искористат компаративните предности во производството и трговијата со

земјоделски производи поради протекционистичките мерки кои ги воведуваат индустриски развиените земји. Во воведот е поместена и користената методологија на истражувањето на која се темелат сознанијата од трудот.

Првиот дел, *„Третманот на трговијата со земјоделски производи во меѓународниот трговски систем“*, се фокусира на теоретските основи на меѓународната трговија, нејзината институционализација и регулирањето во рамките на меѓународниот трговски систем. Трговијата е прикажана како еден комплексен процес на економско поврзување и проширување на националните економии, но и соочување со низа пречки и бариери кои се појавуваат пред надворешно трговската размена во зависност од политиките што ги водат земјите-учеснички во таа размена. Имајќи го предвид денешниот начин на регулирање на односите на размена помеѓу државите, во трудот е прикажан процесот на институционализација на меѓународниот трговски систем преку ГАТТ и СТО и создавањето на единствени правила за меѓународна трговска размена, како и нивниот ефект врз меѓународната трговија во текот на историјата. Исто така, елаборирани се и надворешно трговските политики на развиените земји и земјите во развој и инструментите и механизмите во рамките на СТО со кои се регулира меѓународната трговија со земјоделски производи, како и бројните отстапувања кои земјите ги прават при употребата на инструментите и начините на кои тие се регулираат и санкционираат.

Во поглед на начините на кои се регулира меѓународната трговија со земјоделски производи, кандидатката Цигловска посебно за задржува на диференцијалниот и посебен третман кој во меѓународната трговска размена го има трговијата со земјоделски производи за време на ГАТТ. Таа истакнува дека со потпишувањето на Договорот за земјоделство кој стапи во сила на 1 јануари 1995 година се постави нов пакет на мултилатерални правила и дисциплини за регулирање на трговијата со земјоделски производи и домашните интервенции, што неспорно позитивно се одразува на меѓународната трговија со земјоделски производи. На крајот од првиот дел, анализата е насочена кон иднината на трговијата со земјоделски производи и нејзиниот третман во рамките на меѓународниот трговски систем. Притоа, детално се презентирани тековните и најдолготрајни преговори во рамките на Доха-развојната агенда (ДРА), во кои се воведуваат значајни реформи во регулативите за трговијата со земјоделски производи со цел да се установи правилен и пазарно, ориентиран систем на меѓународната трговија. Кандидатката посочува дека од ДРА се очекува да обезбеди подобар пазарен пристап за земјоделските производи од земјите во развој, укинување на сите извозни субвенции и значајно намалување на дозволеният обем на домашна поддршка, посебно во развиените земји, со што ќе се придонесе за зголемување на извозниот капацитет на земјите во развој и намалување на нестабилноста на пазарите на земјоделски производи.

Вториот дел, *„Трендови во меѓународната трговија со земјоделски производи“*, е посветен на анализа на трендовите на меѓународната трговија со земјоделски производи во рамките на ГАТТ и во рамките на СТО, во зависност од регулативите кои важат за неа во различните периоди, а со посебен осврт на учеството на земјите во развој. Кандидатката посебно се фокусира на порастот на меѓународната трговија со земјоделски производи во последните две децении, посебно помеѓу земјите во развој, како резултат на нивното поинтензивно учество во меѓународниот трговски систем. Сепак, во трудот се наведуваат и бројните проблеми со кои се соочува меѓународната трговија со земјоделски производи, како глобалните кризи за храна и силниот протекционизам на развиените земји, кои значително ги погодуваат земјите во развој и најмалку развиените земји. Оттаму, кандидатката истакнува дека економската иднина на овие земји ќе зависи од успешното завршување на Доха-рундата на преговори и искористувањето на дополнителните олеснувања кои ќе им бидат доделени на земјите во развој со оглед на нивниот специјален третман во меѓународниот трговски систем.

Понатаму, во вториот дел од трудот се обработуваат регионалните трговски спогодби кои овозможуваат регулирање на трговијата на поедноставен и побрз начин, а кои посебно се интензивираат како резултат на долготрајната и комплексна Доха-рунда на преговори. Посебно внимание е посветено на процесот на регионализација на трговијата со земјоделски производи и нејзиниот третман во рамките на ЕУ, основните принципи и реформи на заедничката земјоделска политика, како и нејзиното влијание врз земјите-членки на ЕУ и врз земјите во развој. На крајот од вториот дел е направен обид да се сублимираат досегашните резултати од Доха-развојната агенда и резултатите кои понатаму се очекуваат од овие преговори, земајќи ја предвид нивната неизвесност поради значајните несогласувања помеѓу развиените земји и главните земји во развој и нивната моќ да ги блокираат преговорите сè додека не се земат предвид нивните барања и интереси. Врз основа на ваквите претпоставки, предвидени се можностите кои им стојат на располагање на земјите во развој за унапредување на трговијата со земјоделски производи.

Третиот дел, *„Состојби и перспективи на меѓународната трговија со земјоделски производи на Република Македонија“*, е посветен на третманот и регулирањето на трговијата со земјоделски производи во Република Македонија. Во трудот е нагласено значењето на земјоделскиот сектор во Република Македонија, а посебно внимание е посветено на анализата на земјоделската политика на Република Македонија, во однос на обврските и должностите кои произлегуваат од членството во СТО. Исто така, направен е осврт на позицијата на Република Македонија во тековните преговори во рамките на Доха-развојната агенда и очекуваните ефекти по нејзиното завршување. Со намера да се посочат општите услови под кои се изведува надворешно трговската размена на Република Македонија со земјоделски производи, во овој дел од трудот се

претставени и релевантните инструменти со кои се регулира таа, како и мерките кои се преземаат за поттикнување и унапредување на извозот на земјоделски производи. Во таа насока коментирани се и бројните билатерални спогодби кои Р. Македонија ги има склучено со земјите и кои обезбедуваат значаен пазар за македонските земјоделски производи. Поаѓајќи од статусот кој Република Македонија ги има на земја-кандидат за членство во ЕУ, во овој дел е елабориран и процесот на усогласување на земјоделската политика на Република Македонија со ЗЗП на ЕУ. На крајот од овој дел се анализирани можностите и перспективите за развој на македонското земјоделство на патот кон ЕУ, реформите и програмите за поттикнување на развојот и остварување на стратешката цел на трговската политика на Република Македонија – подобрување на конкурентската способност на земјоделскиот сектор, во насока на зголемување на извозот и обемот на трговијата со земјоделски производи.

Во **заклучокот** се сублимирани согледувањата кои произлегуваат од истражувањата во докторската дисертација, со нагласка на перспективите за подобрување на позицијата на земјите во развој во меѓународната трговија.

III. Оцена и предлог

Докторската дисертација под наслов: **„ПЕРСПЕКТИВИ НА МЕЃУНАРОДНАТА ТРГОВИЈА СО ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ ВО ЗЕМЈИТЕ ВО РАЗВОЈ“**, од кандидатката м-р Билјана Цигловска се одликува со сериозен пристап кон третирааниот проблем, солидна теориска основа и соодветна методолошка рамка. Трудот нуди аргументација за поставените тези и илустрација со релевантни податоци, а воедно е понудена соодветна дискусија за актуелни прашања поврзани со меѓународната трговија со земјоделски производи на земјите во развој. Значајна димензија на трудот му дава длабинскиот третман на определени аспекти поврзани со регулирањето на меѓународната трговија со земјоделски производи и нивното вкрстување со релевантните состојби во избрани земји во развој, со цел да се направи осврт на најважните ефекти за овие земји. Во таа насока, во трудот е третирано влијанието на обврските на Република Македонија кон СТО и регионалните трговски спогодби врз земјоделскиот сектор, како детерминанти на можностите за унапредување на трговијата со земјоделски производи на Република Македонија, што е посебно важно во контекст на улогата на овој сектор во националната економија. Исто така, значајно е да се истакне дека кандидатката, имајќи ја предвид комплексноста на темата, успеала да понуди заокружена целина и свои одговори на поставените прашања, но истовремено отворила нови теми за дискусија и натамошни истражувања, што претставува своевиден придонес кон македонската научна мисла во која прашањата за трговијата со земјоделски производи се парцијално третирани.

Согласно со горенаведеното, Комисијата констатира дека м-р Билјана Цигловска изработила докторски труд кој одговара на академските стандарди. Општа е оценката дека кандидатката успешно се справила со поставениот предизвик и успеала да понуди аргументи, мислења и заклучоци во однос на поставената хипотеза на истражувањето. Имајќи го предвид претходно изнесеното, Комисијата со задоволство му предлага на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје:

1. да го прифати овој извештај со позитивна оцена за докторската дисертација под наслов **„Перспективи на меѓународната трговија со земјоделски производи на земјите во развој“**, и
2. на кандидатката м-р Билјана Цигловска да ѝ дозволи јавна одбрана на докторската дисертација.

3.5.2011 година,
Скопје

КОМИСИЈА ЗА ОЦЕНА И ОДБРАНА:

1. _____
/Д-р Силвана Мојсовска/ с.р.
2. _____
/Д-р Христо Кусакатов/ с.р.
3. _____
/Д-р Марија Ацковска / с.р.
4. _____
/ Д-р Татјана Петковска/ с.р.
5. _____
/ Д-р Наташа Данилоска/ с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТИ ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА ОРАЛНА
ХИРУРГИЈА НА КАТЕДРАТА ЗА ОРАЛНА ХИРУРГИЈА
НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ НА УКИМ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на член 63 од Законот за високото образование и член 40 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Стоматолошкиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а по предлог на Кадровскиот одбор во врска со распишаниот конкурс за избор во звања, Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје на својата 15 редовна седница одржана на 11.5.2011 год. донесе одлука за формирање на Рецензентска комисија за избор на 2 асистента по група предмети од областа орална хирургија на Катедрата за орална хирургија во состав:

-проф. д-р Борис Величковски
-проф. д-р Киро Ивановски
-доц. д-р Мира Јанкуловска

На распишаниот конкурс се јавија кандидатите: **ас. д-р Гордана Апостолова и ас. д-р Даниела Велеска-Стевковска**

По разгледувањето на приложената документација и врз основа на познавањето на развојниот пат на кандидатите, Рецензентската комисија до Наставно-научниот совет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци**Ас. д-р Гордана Апостолова**

Ас.д-р Гордана Апостолова е родена на 6.6.1966 година во Скопје. Во гимназијата „Георги Димитров“ го оформила средното образование, завршувајќи го со континуиран одличен успех. На Стоматолошкиот факултет во Скопје се запишала во учебната 1983/84 година, а дипломирала во 1989 година со просечен успех 8,81. Стручниот испит го положила пред испитна комисија на Стоматолошкиот факултет во 1993 година. Во периодот од дипломирањето до 1990 година волонтирала во Здравствениот дом во Скопје, од 1990 до 1995 волонтирала на Стоматолошките клиники, а во 1997 година се вработила на Клиниката за орална хирургија како клинички лекар. Во февруари 2000 година ја започнала, а во јули 2003 година ја завршила специјализацијата здобивајќи се со звањето специјалист по орална хирургија. Постдипломските студии по предметот орална хирургија ги запишала во 1997 година и нив ги завршила со просечен успех 10,00. Во 2009 година поднела пријава за изработка на магистерски труд под наслов: „Промени на концентрацијата на глукоза во крв кај пациенти со контролиран дијабет при оралнохируршки интервенции“. По позитивната оценка на Рецензентската комисија го

изработила магистерскиот труд и го одбрани со успех во мај 2011 год. Во октомври 2005 година е избрана во звањето помлад асистент на Катедрата за орална хирургија, а во 2008 година е преизбрана во истото звање. Автор е и коавтор е на повеќе од 25 стручни трудови презентирани на повеќе конгреси и семинари во земјата и во странство. Во 2008 присуствувала и успешно го извела работниот курс за Ankylos- имплантните системи во организација на „Промедика“ и „Dentisply-Friadent“. Во 2008 година активно учествувала на стручниот состанок “Претпротетска хирургија, sinus maxillaris и оралнохируршки интервенции” на Здружението на специјалисти по орална хирургија со тема: „Постекстракциона презервација на алвеларниот гребен”.

Ментор е на три студентски теми од кои едната е наградена со второ место за постер-презентација во 2010 година.

Активно учествува во редакцијата на *Стоматолошката ревија*, уредувајќи го хронолошкиот дел од *Орална хирургија*.

Како дел од Стоматолошкиот факултет, активно учествувала во изработката на Стратешкиот план за развој на стоматологијата во РМ во периодот 2011-2021, како и во изработката на дијагностичките и тераписки протоколи во стоматологијата.

Активно се служи со англискиот јазик.

По повод јубилејот 50 години постоење на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, добитник е на Благодарница.

Список на објавени трудови

Трудовите со реден број 1-12 се пријавени за првиот избор во 2005 година и тие се рецензирани во Билтенот бр.876 од 1 јули 2005 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Трудовите со реден број 13-19 се пријавени за првиот реизбор во 2008 година и тие се рецензирани во Билтенот бр.949 од 1 октомври 2008 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

20. Писевска-Чолакова Н., Пеева М., Апостолова Г., Ципунова Б., Гавриловик И.

“Surgical-orthodontic treatment of dentition tarda – case report”

14th Congress of BaSS 9thScientific congress of BgDA, Varna Abstract book 2009:140

Авторите во овој труд презентираат случај на задоцнета дентиција кај 11- годишно момче во добра здравствена состојба. Сите трајни заби во горната и долната вилица недостигаат, согласно возраста за никнење на забите, освен 31, 41 и 42. Авторите укажуваат на генетска компонента кај прикажаната аномалија, согласно со денталниот статус на едниот родител. На ортопантомограмот се прикажува присуство на сите заби во вилиците (кои не се еруптирани), што му дава шанса на случајот, со ортодонтско-хируршка терапија да се сместат забите во забниот низ. Во првата фаза е изведена кортикотомија на 11, 21 и 22 со изработка на функционален ортодонтски апарат, а понатаму се планира повторување на постапката за одделни групи на заби. Трудот има научна и клиничко-апликативна вредност.

21. Јосифов Д., Јанев Е., Пеева М., Апостолова Г.

“Хируршки пристап кај случај со намалено интералвеоларно растојание - приказ на случај”

Vth конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид; Зборник на апстракти 2009;55

Трудот е рецензиран во Универзитетскиот билтен бр.990 од 15.6. 2010 година.

22. Величковски Б., Апостолова Г., Марковска-Арсовска М.

“Erythema gravidarum - приказ на случај”

Vth конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид; Зборник на апстракти 2009;56

Авторите на овој труд презентираат случај на епулис кој се јавува во тек на бременоста. Процентуалната застапеност на промената која се јавува на прикремената гингива е со 75%. Почеста е во горната вилица и тоа во интерканината регија. Како можни локални иритирачки фактори кои влијаат на појавата се наведени лошата орална хигиена и локалната траума. Авторите потенцираат дека во третманот на erythema gravidarum, отстранувањето на локалните етиолошки фактори е приоритет. Заради нагласената способност за рецидивирање, промената се отстранува само ако претставува естетски и функционален проблем. По извршената хируршка ексцизија на промената, таа е пратена за патохистолошка верификација.

23. Писевска-Чолакова Н., Пеева М., Апостолова Г., Џипунова Б., Гавриловик И.

“Хируршки и ортодонтски третман на псеудоанодонција”

Vth конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид; Зборник на апстракти 2009;56

Трудот е рецензиран во Универзитетскиот билтен бр.990 од 15.6. 2010 година.

24. Писевска-Чолакова Н., Велеска Д., Пеева М., Апостолова Г., Јосифов Ј., Грнчаровски А.

“Therapeutic approach of supernumerary and retained maxillary incisors in children”

Proceedings of the 15th Congress of the BaSS, Thessaloniki 2010;226.

Авторите на овој труд презентираат случај на хипердонција која е причина за појава на импакција на централните инцизиви. Авторите ги разгледуваат можните етиолошки фактори, како и дијагностичките постапки (клинички и рентгенолошки) за рана детекција и третман кај случаите на хипердонција. Избраниот третман подразбира ортодонтско-хируршки пристап кој вклучува хируршка екстракција на хипердонтичните заби, хируршка експозиција - кортикотомија на централните инцизиви и апликација на ортодонтски апарат за постепено поставување на импактираните централни инцизиви во

забната низа. Соработката на мултидисциплинарниот тим со пациентот како и неговата спремност за учество во сложениот третман се клучни за успехот на предложената терапија.

25. Апостолова Г., Велеска-Стевковска Д.

“Surgical approach of molar’s fusion”, Proceedings of the 15th Congress of the BaSS, Thessaloniki 2010;222.

Авторите на овој труд реферираат за една ретка развојна аномалија - фузија на соседни заби – агонисти, и тоа втор и трет импактиран максиларен молар. Етиологијата за оваа појава најверојатно е генетска предиспозиција или присуство на физичка сила или притисок во услови на близок контакт при развојот на забните зачетоци. Фузионираните заби се неестетски и во најголемиот број на случаи асимтоматски. Авторите прават преглед на литературните податоци за можните третмански модалитети на фузионираните заби, и тоа: ендодотски, ресторативни, хируршки, периодонтални и ортодонтски. Во конкретниот клинички случај од страна на пациентот бил отфрлен предложениот ортодонтско-хируршки третман од страна на мултидисциплинарниот терапевтски тим. Авторите го презентираат хируршкиот третман кај пациентот со клинички и рентгенолошки дијагностицирана фузија на максиларните импактирани молари.

26. Пеева М., Герасимова С., Апостолова Г., Писевска-Чолакова Н., Хавзиу Х. Биолошките медијатори во функција на забрзана коскена регенерација на денталните дефекти, Аполонија, X(19):41-50, 2008.

Трудот е рецензиран во Универзитетскиот билтен бр.945 од 2008 година.

Учество во публикации на Стоматолошкиот факултет во Скопје и Стоматолошката комора на Македонија:

27. „Стратешки план за развојот на стоматологијата во Република Македонија во периодот 2011-2021”, Стоматолошка комора на Р.Македонија, Скопје, 2010.

28. „Дијагностички и терапевтски протоколи во стоматологијата” Стоматолошка комора на Р.Македонија, Скопје, ноември 2010.

Трудите под реден број 27 и 28 се рецензирани во Билтен бр.998 од декември 2010 г.

Биографски податоци

Ас. д-р Даниела Велеска-Стевковска

Родена е на 9.12.1976г. Средно образование завршила во МУЦ „Д-р. Панче Караџов“ со среден успех 5,00. На Стоматолошкиот факултет во Скопје се запишала во 1995 год. и дипломирала во октомври 2001 г. со среден успех 10,00.

Во текот на студиите активно учествува во уредничкиот тим на студентското списание „Дентиција“. Во академските 1999/2000 и 2000/2001 години е избрана за национален претставник (National Exchange Officer) во студентската асоцијација IADS (International Association of Dental Students Organizations), односно е одговорна за одржување на контактите со членовите на интернационалната студентската организација и обезбедување на унилатерални и билатерални студентски размени. Учествувала на средбите на IADS (MYM-Mid Year Meeting) во Будимпешта (1999) и Истанбул (2000). Во рамките на оваа програма успешно организира и полско-македонската студентска размена (март/април 2000). Во текот на студиите остварила и два студиски престоја: двонеделен престој во Копенхаген (1996) на Royal University, Faculty of Dentistry, уште еден двонеделен престој во Будимпешта (1997) на Semmelweis University of Medicine, Унгарија, каде што се здобила со знаења и искуство за студентските програми, студентската едукација и активностите на студентските организации.

Во ноември 1999 год. добитник е на награда за најдобар студент на ниво на Стоматолошкиот факултет, додека во декември 2001 добитник е на наградата за најдобар студент на ниво на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Во април 2002 година од страна на Македонското лекарско друштво добила Признание за најдобар дипломиран студент, и исто така, во мај 2003 година добива Пофалница од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ за најдобар дипломиран студент во учебната 2001/2002.

На Клиниката за орална хирургија се вработила во декември 2001, при што запишала специјалистички студии по орална хирургија во март 2004 г., а ги завршила во ноември 2006 г. Во текот на специјализацијата (јуни 2005) остварила студиски престој во Софија, Бугарија, во траење од 1 месец кај доц. Илиева и д-р Коларов на Клиниката за лицеовилична хирургија и на Клиниката за протетика кај проф. Попов при софискиот Стоматолошки факултет при што се запознала со стручната проблематика која е преокупација на двете клиники (активно учествувала и во практичната работа и асистирала на хируршки интервенции). Се запознала и со нивната организациона поставеност и планот и програмата на наставните единици. Исто така во ноември 2005 успешно го завршила курсот за употреба на SIP- имплантатите кај проф. Попов во Софија, со што се запознала со оралнохируршкиот и протетскиот аспект на SIP- системот. Во тек на изминатите години посетила голем број на курсеви за Ankylos системот. Како резултат на проширените и продлабочените интереси за оралната имплантологија ги запишала **супспецијалистичките студии по орална имплантологија во октомври 2007, кои ги завршила успешно во октомври 2009.**

Постдипломските студии ги запишала во учебната 2002/2003 г., постигнала среден успех на студиите 10,00 и во октомври 2008 г. успешно го одбрала **магистерскиот труд** под наслов „Периоперативно однесување на комплемент системот, акутните фазни протеини и цитокините при оралнохируршки интервенции“.

Во фаза е на изработка на докторски труд под наслов „Имунолошки, микробиолошки и вирусолошки аспекти на денталните импланти“, чија пријава била оценета како подобна од Рецензентската комисија на 52 редовна седница на Наставно-научниот совет во декември 2008 г.

Како автор и коавтор учествувала во изработката на околу **триесетина** труда, презентирани на домашни (конгреси на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество) и меѓународни конгреси (BaSS) со усни презентации. Активно учествува и на студентските конгреси со меѓународно учество и ментор е на теми со усни и постер-презентации. Учествовала во изработката на монографија од областа на денталниот менаџмент на кардиоваскуларните заболувања и објавува трудови во домашни и странски списанија. Дала свој придонес и во публикациите на Стоматолошкиот факултет во Скопје по повод педесетгодишнината на постоењето на Факултетот и во публикациите на Стоматолошката комора на Македонија во врска со стратешкиот план за развојот на стоматологијата во земјата во следните дваесет години.

Активно учествува во проект на Straumann Implant Institute за поставување на bone level имплантите во постериорна максила.

Во ноември 2010 г. остварила двонеделен стручен престој на Loma Linda School of Dentistry, California-USA, по покана на директорот на програмата за постдипломски мастер и докторски студии од областа на Advance Implantology, Prof. Jaime Lozada (кој е и член на Американската академија за имплантологија) каде што се запознала со најсовремените и водечки т.н “state of the art” перформанси на врвната имплантологија и имплантна протетика. Во фаза е на апликација на уште еден повеќемесечен престој на истоиментата Катедра за имплантологија.

Избрана е за помлад асистент на Катедрата за орална хирургија при Стоматолошкиот факултет во Скопје во 2008 година.

Активно го владее англискиот јазик и има солидни познавања од компјутерските програми Microsoft Power Point, Microsoft Excel и Internet Explorer. Современите трендови во стоматолошката наука ги следи преку активно користење на интернет мрежата.

Список на објавени трудови

Трудовите под реден број од 1 до 25 се рецензирани во билтените на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ под бр. 946, 826, 847, 850, 863, 875, 876 и 977 при првиот избор за асистент во 2008 година.

За рецензија се пријавени трудовите под реден број од 26 до 36.

26. “Имунолошки параметри и хируршка ткивна траума” – Велеска-Стевковска Даниела, Поповски Владимир, V Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2009 (Abstract Book pp.31).

Авторите на овој труд ги разгледуваат промените на ткивата кои настануваат во тек на оралнохируршката интервенција при што констатираат директно оштетување на клетките кои ослободуваат клеточни медијатори (хистамин, простагландини, брадикинин, серотонин и супстанција П). Клеточните медијатори се детектирани од ноцирецепторите

локализира во кожата, мукозите (оралната мукоза) и внатрешните органи. Реакцијата на организмот на стресот е одбранбена, насочена кон зачувување на хомеостазата и е продукт на активноста на централниот нервен систем, автономниот и ендокриниот систем (преку активација на симпатичниот адренално-медуларен систем (САМС) и хипоталамично-питуитарно-адренално-кортикалниот систем (ХПАС). Трауматските покси во тек на оралнохируршката интервенција придвижуваат низа различни локални и системски алтерации кај домаќинот. Утврдено е дека иницијалната каскада на одговорот на домаќинот е поврзана со промени во микроциркулацијата: зголемена крвна перфузија, зголемен метаболизам, зголемена васкуларна пермеабилност и забрзување на леукоцитното рециркулирање. Системскиот одговор подразбира зголемување на телесната температура, зголемена синтеза на АСТН и кортизол, зголемена продукција на леукоцити (леукоцитоза) и зголемена продукција на акутни фазни протеини.

Хируршката интервенција причинува имун и акутен фазен одговор, асептична инфламаторна реакција, што универзално ги придружува сите видови на траума. Авторите ги потенцираат бенефитите од минимално инвазивната хирургија (како на пример минималната болка, побрз “recovery” и пократок хоспитален тек) кои можат да се поврзат со намалената цитокинска продукција.

27., Периоперативно однесување на цитокините (IL-1, TNF- α , IL-6) кај оралнохируршки интервенции со кумулирана хируршка траума на меки ткива и коска”, Велеска-Стевковска Д., Поповски В., Спировски М., Ѓошевска-Даштевска Е. Македонски стоматолошки преглед, 2009; 33(1-2):1-11.

Водејќи се според современите научноистражувачки трендови, авторите на овој труд го проучуваат најраниот целуларен настан во трауматизираното ткиво што подразбира рапидна активација на макрофагите со секреција на проинфламаторните цитокини IL-1 и TNF- α . Пред хируршката интервенција, 24 часа по неа, како и на седмиот ден од оперативната интервенција, авторите ги регистрираа серумските нивоа на цитокините (IL-1 α , IL-6, TNF- α) со што добиле комплетна слика за активноста на индивидуалниот имунитет. Според автентичните испитувања и според голем број на студии и цитирани автори се потврдува тезата дека колку што е поголем степенот на хируршка траума (меко ткиво, периост, коскено ткиво) толку е поголема веројатноста за неадекватна реакција на организмот, т.е. имуносупресија. Брзото зголемување на нивоата на IL-1 α , TNF- α , IL-6, постоперативно, демонстрираа и докажаа висока сензитивност, така што може да се потенцира нивната одговорност во системскиот имунолошки одговор на организмот. Со добиените резултати од испитуваните параметри, авторите констатираат дека е оправдана употребата на дијагностички тестови за одредување на нивоата на наведените цитокини како ориентири за степен на постоперативна инфламација. Овој труд ги потврдува цитокините како ефикасен инструмент во раната детекција на постоперативните компликации.

28. “CRP and oral surgery interventions” Велеска-Стевковска Даниела, Пеева-Петреска Марија 15th V Congress of the BaSS, Thessaloniki, Greece, (Abstract Book pp.111).

Авторите ги проследуваат варијациите на серумските концентрации на CRP предоперативно и постоперативно кај две групи испитаници, пациенти со кумулирана и пациенти со изолирана ткивна траума. Постоперативните вредности на CRP кај испитуваните групи покажале статистички значајно зголемување во двете групи, со тоа што кај пациентите со кумулирана ткивна траума зголемувањата на постоперативните вредности на испитуваниот параметар се од поголем степен и со сигнификантно значење. Авторите потенцираат дека времетраењето на интервенцијата, комплицираноста на интервенцијата, степенот на хируршка траума, телесната температура како и локалните постоперативни компликации се поизразени кај испитаниците со кумулирана ткивна траума. Исто така укажуваат на податоци кои покажуваат средно јака статистички значајна корелација помеѓу времетраењето на хируршката интервенција и промените во серумските нивоа на CRP. Брзото зголемување на нивоата на CRP постоперативно покажале висока сензитивност. Според авторите, CRP претставува индикатор на степенот на ткивна траума и може да послужи како сигурен маркер за рана дијагноза на постоперативната инфекција.

29. "Therapeutic approach of supernumerary and retained maxillary incisors in children" Писевска-Чолакова Н, Велеска Д, Пеева М, Апостолова Г, Јосифов Д, Гринчаровски А, 15th Congress of the BaSS, Thessaloniki, Greece, (Abstract Book pp.226).

Авторите на овој труд презентираат случај на хипердонција која е причина за појава на импакција на централните инцизиви. Авторите ги разгледуваат можните етиолошки фактори, како и дијагностичките постапки (клинички и рентгенолошки) за рана детекција и третман кај случаите на хипердонција. Избраниот третман подразбира ортодонтско-хируршки пристап кој вклучува хируршка екстракција на хипердонтичните заби, хируршка експозиција-кортикотомија на централните инцизиви и апликација на ортодонтски апарат за постепено поставување на импактираните централни инцизиви во забниот низ. Соработката на мултидисциплинарниот тим со пациентот како и неговата спремност за учество во сложениот третман се клучни за успехот на предложената терапија.

30. "Surgical approach of molar fusion", Гордана Апостолова, Велеска-Стевковска Даниела, 15th Congress of the BaSS, Thessaloniki, Greece, (Abstract Book pp.222).

Авторите на овој труд реферираат за една ретка развојна аномалија - фузија на соседни заби агонисти и тоа втор и трет импактиран максиларен молар. Етиологијата за оваа појава најверојатно е генетска предиспозиција или присуство на физичка сила или притисок во услови на близок контакт при развојот на забните зачетоци. Фузионираните заби се неестетски и во најголемиот број на случаи асимтоматски. Авторите прават преглед на литературните податоци за можните третмански модалитети на фузионираните заби, и тоа: ендодотски, ресторативни, хируршки, периодонтални и ортодонтски. Во конкретниот клинички случај од страна на пациентот бил отфрлен предложените ортодонтско-хируршки третман од страна на мултидисциплинарниот терапевскиот тим.

Авторите го презентираат хируршкиот третман кај пациентот со клинички и рентгенолошки дијагностицирана фузија на максиларните импактирани молари.

31. "Cytokines (IL-1, TNF- α , IL-6) and oral surgery interventions", **Daniela Veleska-Stevkovska**, Balkan Journal Of Stomatology, 2010, 14:124-132.

Авторката во овој труд констатира придвижување на низа различни локални и системски алтерации кај домаќинот под директно влијание на трауматските нокси во тек на оралнохируршката интервенција. Утврдува постоење на статистички значајна позитивна корелација помеѓу времетраењето на интервенцијата, комплицираноста на интервенцијата и степенот на хируршка траума и постоперативните серумски концентрации на цитокините IL-1 α , IL-6, TNF- α . Исто така потенцира дека појавата на постоперативните компликации: болка, едем, тризмус, нарушена функција и регионален лимфаденит е поголема кај оперативните зафати со поголем степен на траума. Локалните постоперативни компликации како едемот и болката во голема мера се резултат на ослободувањето на локалните цитокини. Локално продуцираните медијатори организмот според своите индивидуални способности, успева да ги одржи локално. Резултат е добар постоперативен тек кај пациентите. Бенефитите од минимално инвазивната хирургија) можат да се поврзат со намалената цитокинска продукција. Оттука се наметнува и препораката за избор на методите на современата минимално инвазивна хирургија, пред методите на конвенционалната хирургија, во сите оние случаи каде што е индицирана.

32. „Перспективи во регенеративната медицина“, **Даниела Велеска-Стевковска**, Марија Пеева- Петреска, Аполонија, 2010, 12(24):75-82.

Авторите во овој труд ги обработуваат современите трендови во регенеративната медицина која ги користи способностите на неспецијализираните стем клетки за сеобновување преку долг период на клеточна делба ("long term self-renewal"). Под одредени физиолошки или експериментални услови, стем клетките можат да се трансформираат во други типови на клетки. Преку разгледување на достапните податоци од светската литература од оваа област, авторите ги резимираат потенцијалните клинички апликации на хуманите стем клетки во регенеративната медицина (третман на кардиоваскуларни заболувања, дијабет, онколошки заболувања). Бројот на заболувања кои можат да се третираат на овој нов модерен и биолошки начин секој ден се зголемува.

33. „Периимплантити“, Пеева- Петреска Марија, **Велеска-Стевковска Даниела**, усна презентација на Симпозиумот за инфекции во орофацијалната регија во рамките на континуираната едукација, Скопје, 2011.

Авторите во овој труд ги разгледуваат можните етиолошки фактори за појава на периимплантитите кои ги делат на општи и локални фактори, генетска predisпозиција, биомеханички фактори ("overloading") и бактериска инфекција со периодонтопатогени микроорганизми. Понатаму ја опишуваат патогенезата на периимплантитите низ неколку чекори, и тоа: бактериска колонизација на периимплантниот сулкус, развој на инфламација на меките периимплантни ткива и прогресивно губење на периимплантната

коска со подоцнежнo губење на имплантот (“implant failure”). Микроорганизмите присутни во оралната празнина ја детерминираат и периимплантната микробиологија: колонизацијата на имплантите е слична со онаа на периодонталниот сулкус по денталната ерупција. Авторите најмногу се задржуваат на современите концепти на третман на периимплантитите кои првенствено се фокусирани на контрола на бактерискиот плак. Фундаментот на успешниот третман на периимплантитите независно, од тоа дали се употребуваат коскено-регенеративните протоколи или не, е да се деконтаминира имплантната површина со елиминација на микроорганизмите и нивните токсини. Третманите базираат на техниките за стабилизација на прогресивната коскена загуба, а во одредени случаи и регенерација на коскениот ткиво.

Учество во публикации на Стоматолошкиот факултет во Скопје и
Стоматолошката комора на Македонија:

34., „Стоматолошки факултет 1959-2009”, Универзитет „Св.Кирил и Методиј” во Скопје

35., „Стратешки план за развојот на стоматологијата во Република Македонија во периодот 2011-2021”, Стоматолошка комора на Р.Македонија, Скопје, 2010

36., „Дијагностички и тераписки протоколи во стоматологијата”, Стоматолошка комора на Р.Македонија, Скопје, ноември 2010

Трудовите под реден број 34, 35 и 36 се рецензирани во Билтен бр.998 од декември 2010 г.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на изнесените податоци, како и врз основа на личното познавање на кандидатките, Комисијата смета дека кандидатките ги исполнуваат условите да бидат избрани во звањето асистент по група предмети од областа орална хирургија.

Затоа имаме чест да му предложиме на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет, д-р Гордана Апостолова и д-р Даниела Велеска-Стевковска да бидат избрани во звањето асистент на Клиниката за орална хирургија на Стоматолошкиот факултет при УКИМ во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Борис Величковски, с.р.

2. Проф. д-р Киро Ивановски, с.р.

3. Доц. д-р Мира Јанкуловска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ОД ОБЛАСТА НА
ДЕНТАЛНАТА ПАТОЛОГИЈА НА КАТЕДРАТА ЗА БОЛЕСТИ НА ЗАБИТЕ И
ЕНДОДОНТОТ

НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

На својата 15. редовна седница одржана на 11.5.2011 година, а по предлог на Кадровскиот одбор, Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје донесе одлука бр. 04-374-362-350-349-377 од 12.5.2011 година за формирање Рецензентска комисија по конкурсот за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на денталната патологија на Катедрата за болести на забите и ендодонтот, во состав: проф. д-р Љупка Матовска, проф. д-р Марија Накова, проф. д-р Мирослава Стевановиќ проф. д-р Снежана Иљовска и проф. д-р Миле Царчев.

На конкурсот за избор во наставно-научни и соработнички звања, објавен во дневните весници „Вечер“ и „Лајме“, на 05.4.2011 година, се јавија д-р Павлина Алексова, д-р Илијана Муратовска, д-р Соња Апостолска, д-р Ивона Ковачевска и д-р Лидија Поповска од Катедрата за болести на забите и ендодонтот. По разгледувањето на приложената документација, Комисијата го донесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. др. Павлина Алексова, вработена на Клиниката за болести на забите и ендодонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар, „Св. Пантелејмон“ во Скопје, е родена во Скопје на 15.9.1957 година

Универзитетско образование:

Доктор – стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје.

Магистер на стоматолошки науки од областа болести на забите и ендодонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Дентални калцификати - причина за посебна анализа“, во 2006 година.

Доктор на стоматолошки науки: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со докторската дисертација под наслов „Корелација на денталните калцификати со други патолошки калцификати во организмот“, во 2010 година.

Работно искуство: Првото вработување го остварила на клиниката за болести на забите и ендодонтот при ООЗТ Стоматолошки клиници во Скопје во 1992 година. Во 1997 година се здобила со звањето специјалист по болести на забите и ендодонтот. Во звањето помлад асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 1997 година, реизбрана била во 2000 година, а во 2007 година била избрана за асистент на истата Катедра. Во 2010 година била реизбрана во звањето асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје.

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:

Активно била вклучена во наставно – образовниот процес на Катедрата за болести на забите и ендодонтот. Во периодот од 1998 до 2004 година го водела практичниот дел, на стажанти, студенти на феријална пракса. Во периодот од учебната 2005/2006 до учебната 2010/2011 година, била член на Комисијата за изготвување на распоред за вежби за студентите по стоматологија. Покрај ова била ментор на повеќе студентски трудови од кои еден е награден.

СТРУЧНО – НАУЧНА ДЕЈНОСТ:

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот, на која била избрана за асистент, своите стручни и научни усовршувања ги насочила кон проблематиката од областа на ендодонцијата. Особено поле на интерес и е истражување на патолошките калцификати.

Студиски престој:

Учество во реализација на научно истражувачки проекти:

До изборот за асистент, таа е автор на:

Со постер и усни презентации учествувала на бројни конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и на семинари и симпозиуми

Добитник е на на Благодарница во 1995 година и на Диплома во 1996 година од Македонското лекарско друштво, како и на Пофалница од Стоматолошкиот факултет по повод 50 - годишното постоење на Факултетот во 2009 година.

Резултатите поврзани со наставната и научно истражувачката дејност, како и другите нејзини активности до изборот во звањето асистент, објавени се во Билтенот на Универзитетот, и тоа во: Билтен број 689 од 1997 година, Билтен број 826 од 2003 година, Билтен број 830 од 2005 година и Билтен број 987 од 2010 година.

Активности во периодот по изборот во звањето асистент:

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:

Теоретска настава:

Практична настава: 1994/2009, 2009/2011: болести на заби претклиника(2+4) болести на заби 1 (1+3), болести на заби 2 (1+3), болести на заби 3 (1+5), болести на заби 4(0+3), консултации со студенти за сите предмети на кои ја изведува практичната настава на Катедрата. Активно учествува во практичната клиничка едукација на стажантите и специјализантите на Клиниката за болести на забите и ендодонтот.

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:

Нејзиниот публицистички опус опфаќа вкупно 26 статии, а за тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

23. Aleksova P. Sali F., Mehmeti B., Mehmeti H. Dental calcifications - reason for special analysis.; Revista Stomatologjike Shqiptare (2007, 5 (2): 29-31. Целта на овој труд била да се детерминираат калцификатите присутни во денталната пулпа во релација со возраста на пациентите. Резултатите од испитувањата покажуваат голем процент на постоење на дентикли забележани кај пациенти на возраст помеѓу 31 и 40 (35,7%) години. Исто така се укажува на големо внимание особено на панорамските снимки, бидејќи тие се детектираат кај асимптоматските заби, особено кога клиничката слика не е специфична.

24. Алексова П, Матовска Љ., Амбаркова В.; Occurencedental calcifications according to the patients sex.; 13. Балкански конгрес на стоматолозите, Кипар 2008 (Апстракти,166). Авторите во овој труд ја детерминираат присутноста на калцификатите во пулпата кај различни групи. Испитувањето го направиле на 150 пациенти или 3108 заби кои ги проследиле на суспектните заби на панорамска или ретроалвеоларна снимка. Резултатите покажуваат дека процентуално дентиклите се повеќе застапени кај мажите отколку кај жените во мандибула и максила.

25. Матовска Љ., Алексова П.; Sonicsys system and proximal caries restorations.; 13. Балкански конгрес на стоматолозите, Кипар, 2008 (Апстракти,124). Авторите во овој труд го примениле новиот систем на повеќе од 60 случаи и контролен период од 5 години употребувајќи го Syntac single Component, Tetric Flow и Tetric Seget како избор на материјал. Нивните резултати укажуваат на применлива современа метода каде што нема оштетување на соседните заби при препарација, нема промена на боја, има добра структура и нема субјективни проблеми.

26. Sali F., Mehmeti B., Rexhepi A., Aleksova P., Najdenovska S.; Oral habits - the motive for orthodontic treatment and evaluation of psychological child development.; I стоматолошки конгрес на Албанија, Тирана, 2009. Целта на овој труд е да се анализира на која возраст и која ортодонтска метода да се примени за да се коригира ортодонтската аномалија. Биле испитувани 13 случаи поделени во две групи, каде што во првата група резултатите коренспондираат со резултатите од другите истражувања.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Павлина Алексова**
(име, татково име и презиме)
Институција: **Стоматолошки факултет - Скопје**
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: **болести на забите и ендодонтот**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Вежби I циклус студии: 1997/2011 Болести на заби 18 часа неделно, 3 групи (претклиника, 1, 2, 3, 4)	340,2
	Вкупно	340,2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Одбранета докторска теза „Корелација на денталните калцификати со други патолошки калцификати во организмот“, 2010.	8
	Одбранета магистерска теза „Дентални калцификати - причина за посебна анализа“, 2006.	4
	Стевановиќ М., Алексова П., Пановски Н., Стевановиќ ММ.; Антибактеријален и аналгетичен ефект на ахилронот. Макед. стом. прегл. (1993; 1891 - 2): 48 - 9. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од 1997 г.	2,4
	Матовска Љ., Неделковска М., Алексова П.; Оклузален баланс: мотив за добра конзервативна естетско - функционална морфологија. I конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1994 година (Апстракти, 57). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од 1997 г.	1,6
	Алексова П., Матовска Љ., Неделковска М.; Постоптурационен статус на заби со дефинитивни полења.; I Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 1994 година, (Апстракти, 56). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од 1997 г.	1,6
	Матовска Љ., Василевски Б., Неделковска М., Алексова П.; Максиларен синус: анатоомо-морфолошки сооднос со моларните заби.; I конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1994 година (Апстракти, 54). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од 1997 г.	1,6
	Неделковска М., Бајевска Ј., Матовска Љ., Алексова П.; Конзервативно протетичка санација на заби со периапикални лезии. I конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1994 година, (Апстракти, 50). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од 1997 г.	1,2
	Петреска М., Алексова П., Оцаклиевска С., Кипровски М., Грдановска Т.; Антимикробен ефект на ендрионот спореден со други средства за канална оптурација. II конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1998 година (Апстракти, 123). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,2
	Кипровски М., Матовска Љ., Неделковска М., Алексова П. Современи ставови за појавата на клиновидни дефекти на забите. II конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1998 година (Апстракти, 127). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,2
	Алексова П., Матовска Љ., Неделковска М. Улогата на радиографијата во ендодонтската процедура. II конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1998 година, (Апстракти, 131). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,6
	Матовска Љ., Алексова П., Неделковска М., Цокоска Е. Корелација меѓу денталниот статус и возраста. II Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1998 година (Апстракти, 135). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,2
	Оцаклиевска С., Зафировска В., Алексова П., Ковачевска И. Removal of Thermanfil root canal filling material. VI балкански конгрес на стоматолозите, BaSS 2001, Bucharest -Romania. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
	Матовска Љ., Апостолска С., Неделковска М., Алексова П. Pro - files as a good possibility for retreatment of the Root Canal. VI балкански конгрес на стоматолозите, BaSS 2001, Bucharest -Romania, 127. Трудот е рецензиран во	1,8

	Билтен бр. 850	
	Амбаркова В., Ковачевска И., Алексова П., Манева М. Internet useful for clinical practice. VIII интернационален конгрес на стоматолозите, 2001, Истанбул, 210. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
	Оцаклиевска И., Ковачевска И., Малевска В., Алексова П., Георгиев З. Prostaglandin E2 level in a stage of acute pulp inflammation.; VIII интернационален конгрес на стоматолозите, Истанбул, 2001. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
	Алексова П, Стевановиќ М., Оцаклиевска С, Неделковска М., Георгиев С.; ThermoFil-system as well applied root canal filling. 7. Балкански конгрес на стоматолозите, BaSS 2002, Kusadasi-Turkey, 221. Трудот е рецензиран во билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
	Неделковска М., Матовска Љ., Алексова П., Миладинова Б. Radix-anker-its use in the reintegration of the fractured teeth. 7. Балкански конгрес на стоматолозите, BaSS 2002, Kusadasi-Turkey, 222. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
	Амбаркова В. Бајрактарова Б., Алексова П, Жабокова Е., Петановски Х. Occlusal caries detection and quantification using diagenodent. 7 Балкански конгрес на стоматолозите, BaSS 2002, Kusadasi-Turkey, 80. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
	Оцаклиевска С, Баланчевска Е., Ефтимоска М., Алексова П., Кацарска М. Антимикробен ефект на МТА (Pro root): компаративна студија; III конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид, 2002 (Апстракти, 151). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,2
	Алексова П., Антевски С. Корелација на денталните калцификати со други калцификати во организмот. Макед. стом. прегл. (2007, : 74 - 79). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987 од 2010 г.	3,6
	Алексова П. Застапеност на дентиклите според видот на забот Макед. стом. прегл. (2007, : 134 - 139). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987 од 2010 г.	4
	Алексова П. Нанобактерија - можеен етиолошки фактор за патолошка калцификација во организмот. Макед. стом. прегл. (2008, : 37-43). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987 од 2010 г.	4
	Алексова П. Локализацијата на денталните калцификати - причина за отежната ендодонтска терапија. Макед. стом. прегл.(2008, : 45-48). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987 од 2010 г.	4
	Aleksova P. Sali F., Mehmeti B., Mehmeti H.; Dental calcifications - reason for special analysis.; Revista Stomatologjike Shqiptare (2007, 5 (2): 29-31.	2,4
	Алексова П, Матовска Љ., Амбаркова В. Occurencedental calcifications according to the patients sex.; 13. Балкански конгрес на стоматолозите, Кипар, 2008 (Апстракти, 166).	2,4
	Матовска Љ., Алексова П.; Sonicsys system and proximal caries restorations.; 13. Балкански конгрес на стоматолозите, Кипар 2008(Апстракти, 124).	2,7
	Sali F., Mehmeti B., Rexhepi A., Aleksova P., Najdenovska S.; Oral habits - the motive for orthodontic treatment and evaluation of psychological child development. I стоматолошки конгрес на Албанија, Тирана, 2009.	1,8
	Вкупно	64,30

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени
Дејности од поширок интерес		
	Учество во комиси и и тела на државни и други органи: Член на Наставнонаучниот совет на Стоматолошкиот факултет	0,5
	Награда за научни постигнувања од струкова организација, самостоен: 1995 Благодарница од Македонското лекарско друштво, 1996 - Диплома	9

од Македонското лекарско друштво, 2009 - Пофалница по повод 50-годишнината од основањето на Факултетот	
Вкупно	9,50

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ	340,20
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ	64,30
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЛНОСТ	0,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ	9,50
Вкупно	414,00

2. **др. Илијана Муратовска**, вработена на Клиниката за болести на забите и ендодонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар, „Св. Пантелејмон“ во Скопје, е родена во Скопје на 28.1.1969 година

Универзитетско образование:

Доктор – стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, во учебната 1992

Магистер на стоматолошки науки од областа болести на забите и ендодонтот:

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје во 2004 година.

Доктор на стоматолошки науки: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со докторската дисертација под наслов „Процена на влијанието на иригационите солүции на смеар layer, виталните структури и дентинот на ендодонтски третирани заби“, во 2010 година.

Работно искуство: Првото вработување го остварила на Клиниката за болести на забите и ендодонтот при ООЗТ Стоматолошки клиници во Скопје во 1993 година. Во звањето помлад асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 1996 година, реизбрана била во 2002 година, а во 2005 година била избрана за асистент на истата Катедра. Во 2008 и во 2011 година била реизбрана во звањето асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје. Во 2010 година е избрана за раководител на Клиниката за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот клинички центар.

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ:

Активно била вклучена во наставно – образовниот процес на Катедрата за болести на забите и ендодонтот. Во 1994 била вклучена во практичната настава со студентите на Клиниката за болести на забите и ендодонтот во периодот од 2004/2005 година. Во периодот 1996 / 2009 година вклучена е во практичната настава со студентите на Клиниката за болести на забите и ендодонтот. Во 2005 година е ментор на кандидат за специјализација од областа болести на забите и ендодонтот. Покрај ова била ментор на повеќе студентски трудови.

СТРУЧНО – НАУЧНА ДЕЛНОСТ:

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот, каде што била избрана за асистент, своите стручни и научни усовршувања ги насочила кон проблематиката од областа на ендодонцијата.

Студиски престој:

- во 2000 година како стипендист на TEMPUS-PHARE програмата на Европската заедница, престојувал еден месец на Универзитетот АКТА во Амстедам, Холандија;
- во 2008 година остварила стручен двонеделен престој на Клиниката за кариологија и ендодонција при Стоматолошкиот универзитет во Виена, Австрија.

Учество во реализација на научно истражувачки проекти:

До изборот за асистент, таа е автор на:

Со постер и усни презентации учествувала на бројни конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и на семинари и симпозиуми.

Добитник е на Пофалница од Стоматолошкиот факултет по повод 50 - годишното постоење на Факултетот во 2009 година.

Резултатите поврзани со наставната и научно истражувачката дејност, како и другите нејзини активности до изборот во звањето асистент, објавени се во Билтенот на Универзитетот, и тоа во: Билтен број 764 од 2000 година, Билтен број 803 од 2002 година, Билтен број 867 од 2005 година, Билтен број 940 од 2008 година и Билтен број 998 од 2011 година.

Активности во периодот по изборот во звањето асистент:

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:

Теоретска настава:

Практична настава: 1996/2009, 2009/2011: болести на заби претклиника (2+4) болести на заби 1 (1+3), болести на заби 2 (1+3), болести на заби 3 (1+5), болести на заби 4 (0+3), консултации со студенти за сите предмети на кои ја изведува практичната настава на Катедрата.

Активно учествува во практичната клиничка едукација на стажантите и специјализантите на Клиниката за болести на забите и ендодонтот.

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:

Нејзиниот публицистички опус опфаќа вкупно 25 статии, а за тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

26. Ковачевска И, Поповска Л, Димова Ц, Муратовска И Употреба на Nd:YAG ласер во третманот на хиперсензитивни заби.; Abstract book, Струга, мај 2010. Авторите во оваа студија имале за цел да направат клиничка проценка на терапискиот ефект на ласерот при состојби на хиперсензитивни заби. Добиените резултати сугерираат примена на ласерот како современа технологија во рамките на секојдневната клиничка практика

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Илијана_Муратовска
(име, татково име и презиме)
Институција: Стоматолошки факултет - Скопје
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: болести на забите и ендодонтот
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Вежби I циклус студии: 1996/2011	364,5
	Болести на заби 18 часа неделно, 3 групи (претклиника, 1, 2, 3, 4)	
	Вкупно	364,5

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одбранета докторска теза: "Процена на влијанието на иригационите солүции на смеар layer, виталните структури и дентинот на ендодонтски третирани заби". 2010- -Скопје Трудот е рецензиран во билтен бр. 969.	8
	Одбранета Магистерска теза: "... - -Скопје	4
	Ковачевска И, Поповска Л, Димова Ц, Муратовска И. Употреба на Nd:YAG ласер во третманот на хиперсензитивни заби; Abstract book, Струга, мај 2010.	2,8
	Апостолска С, Ренцова В, Јанкуловска М, Кипровски М, Муратовска И. Естетска и функционална реставрација на предните заби (приказ на случаи) Мак. ст. прегл 2009;33. (1-2):29-33 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998.	2,4
	Поповска Л, Мирчева Е, Стојановска В, Муратовска И; Употреба на Gutta-flow како цемент за дефинитивна оптурација; 2009 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998.	2,4
	Муратовска И, Поповска Л, Стојановска В, Апостолска С; Микротврдина на канален дентин пред и по ендодонтски дентин; Мак ст. прегл. 2008;32(3-4): 133-138. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998.	2,4

Поповска Л, Сотировска-Ивковска А, Ефтимоска М, Муратовска И; Радиографскиот изглед на периапикалните лезии како дијагностичка помош; Мак. ст. прегл 2008;32. (1-2):25-32 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998.	2,4
Митик А, Митик Н, Муратовска И, Стојановска В, Поповска Л, Митик В; Ултраструктурно испитување дентинске површине канала корена зуба после примене активног ултразвучног метода; Srp Arh Celok Lek 2008;мај-јуни,(5-6):226-231 (impact faktor 0,3). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998.	3,9
Стојановска В, Поповска Л, Муратовска И, Митик А, Дачик С, Николик М, Тошиќ Г; Сем процена и снага везивања измеѓу површине адхезивног система и глас-иономер цемента-сандвич техника; Acta St Naissi 2008;dec 24:813-820 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998.	3,6
Муратовска И, Оцаклиевска С, Хаџи-Иванова Мелоска И, Митик А , Стојановска В; Антимикробни особини и употреба на 2,5% Natrium Hypochlorite и 0,2% chlorhexidine gluconate; Мак ст. прегл 2006:30 (3-4):334-341. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 од 2008г	2,4
Муратовска И, Оцаклиевска С, Петровска М, Хаџи-Иванова Мелоска И, Митик А , Стојановска В; In vitro evaluation of the antimicrobial effect of sodium hypochlorite and chlorhexidine on oral bacteria; Abstract book, Сараево, 2006. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 од 2008 г.	1,8
Стојановска В, Стефановиќ М, Муратовска И; Comparison of adhesive bond strength between hard dental tissues and glassionomer cements; Abstract book, Сараево, 2006. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 од 2008 г.	2,4
Stefova M, Ivanova V, Muratovska I; Identification and quantification of Bis-GMA and TEGDMA released from dental materials by HPLC. Journal of Liquid Chromatography and related technologies 2005;28:289-295 (impact factor 1,0) Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 од 2008 г.	5,8
Муратовска И, Оцаклиевска С, Стефова М. Фактори кои влијаат на стабилноста и биокompatибилноста на композитните реставрации. Мак стом прегл 2005 3-4. Трудот е рецензиран во билтен бр. 940 од 2008г.	3,2
Стефова М ,Иванова В, Муратовска; Испитување на Бис-ГМА и Тер-ДМА ослободени од дентални пломби со употреба на HPLC И. XVIII конгрес на хемичарите и технолозите на Македонија, Охрид, 2004, Книга на апстракти, АЦЕ-11.Трудот е рецензиран во Билтен бр. 867 од 2005 г.	2,6
И.Муратовска,Оцаклиевска С. "Correlation between light-curing duration and stability of resin composites". oral pr. Abstract book, Ohrid 2004. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 867 од 2005 г.	3,7
В. Каранфиловиќ ,В.Ренцова ,Стефановиќ М, И.Муратовска. Postec-високо естетично колче Abstract book, Ohrid 2004. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 867 од 2005 г.	1,8
Ренцова В,Стефановиќ М,Муратовска И,Каранфиловиќ В, Стојановска В,. Клиничко искуство од апликацијата на ткивниот тример. Abstract book, Ohrid 2004. Трудот е рецензиран во билтен бр. 867 од 2005 г.	1,8
В.Ренцова,И.Аписанкова, Оцаклиевска С,Каранфиловиќ В. Ослободување на јоните на калциум од МТА испитувано со атомска апсорпциона спектрометрија. Abstract book, Ohrid, 2002. Трудот е рецензиран во билтен бр. 867 од 2005 г.	1,2
В Каранфиловиќ ,В Ренцова ,Стефановиќ М, Муратовска И. Паралелна In VIVO и In Vitro студија за антимикробното дејство на Ca(OH)2. Abstract book, Ohrid,2002. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 867 од 2005 г.	1,2
Стефановиќ М, Стефановиќ ММ, Муратовска И. Предностите на Tetric Flow-hroma. Abstract book, Ohrid 2001. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 803 од 2002 г.	1,2
В. Стојановска, Стефановиќ Мт И.Муратовска. Компарација помеѓу јачините на атхезивните врски при употреба на атхезивот EXITE и самонагризувачките атхезиви-Adhe-SE". 2001 Abstract book, Ohrid, 2004. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 803 од 2002 г.	2,4

	И. Муратовска, Опаклиевска С, В. Ренцова. Clinical evaluation of Ariston-Phc application Abstract book, Солун, Грција, 2001. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 803 од 2002 г.	2,4
	В. Ренцова, И. Муратовска, В. Филиповска, В. Филиповски. Патохистолошки наод на латентни и егзацерибрани периапикални промени. Abstract book, Ohrid, 2000. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 764 од 2000 г.	1,2
	Муратовска И, В. Ренцова, Б. Капушевска, Ј. Бундевска. Потребата од ревизија на дефинитивното полнење поради изработка на леани надградби кај еднокорени заби. Abstract book, Ohrid, 2000. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 764 од 2000 г.	1,2
	Филиповска В., Стеванович Д., Муратовска И. Quixfil – постериорен ресторативен систем. Мак стом. конгрес Охрид – јуни 2006.	1,6
	Стојановска В., Поповска Л., Муратовска И., Ренцова В., Симјановска Љ., Кипровски М. Ултраструктурата на атхезивната површина под атхезивниот систем при употреба на подлога од калциум хидроксид. Мак. стом. Конгрес, Охрид – јуни 2006	1,2
	В. Ренцова, И. Аписанкова. Саливарни фактори кои влијаат на појавата на кариес. Abstract book, Ohrid, 1998. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 764 од 2000 г.	1,8
	Вкупно	72,80

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Студиски престој до 3 месеци: во 2000 година, како стипендист на ТЕМПУС-ФАРЕ програмата на Европската заедница, престојувала еден месец на Универзитетот АКТА во Амстердам, Холандија.	0,5
	Студиски престој до 3 месеци: во 2008 година остварила стручен двонеделен престој на Клиниката за кариологија и ендодонција при Стоматолошкиот универзитет во Виена, Австрија.	0,5
Дејности од поширок интерес		
	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален - соработник – 2010	0,5
	Член на Комисија за лиценцирање на специјалистички стоматолошки ординации при Министерството за здравство на Р. Македонија	0,5
	Раководител на внатрешна организациона единица	3
	Благодарница за учество во работата и развојот на Стоматолошкиот факултет во Скопје по повод јубилејот 50 години постоење	3
	Вкупно	8,00
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ		364,50
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ		72,80
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЛНОСТ		0,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ		8,00
	Вкупно	445,30

3. др. Соња Апостолска, вработена на Клиниката за болести на забите и ендодонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар, „Св. Пантелејмон“ во Скопје, е родена во Скопје на 5.9.1964 година
- Универзитетско образование:**
- Доктор – стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, во учебната 1988.

Магистер на стоматолошки науки од областа болести на забите и ендодонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Корелација помеѓу бактериолошкиот наод во кариозните маси, плунката и примарната бактериска имплантација на клинички здрава емајлова површина“, во 1994 година.

Доктор на стоматолошки науки: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со докторската дисертација под наслов „Улогата на *Streptococcus Mutans* i *Lactobacillus* во етиопатогенезата на денталниот кариес“, во 2002 година.

Работно искуство: Првото вработување го остварила на Клиниката за болести на забите и ендодонтот при ООЗТ Стоматолошки Клиники во Скопје во 1990 година како стручен соработник на определено време, а во 1991 година на неопределено работно време. Во 1995 година се здобила со звањето специјалист по болести на забите и ендодонтот. Во звањето помлад асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 1993 година, во 1996 година била избрана за асистент на истата Катедра, а во 2000 година била реизбрана за асистент. Во 2004 година била избрана во звањето научен соработник на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје. Во 2008 година била избрана за насловен доцент, а во 2010 година за асистент на истата Катедра.

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:

Активно била вклучена во наставно – образовниот процес на Катедрата за болести на забите и ендодонтот. Активно учествувала во тимот за изработка на проектот за воведување компјутерски модел на испитни прашања за студентите на Стоматолошкиот факултет, каде што е автор на дел од прашањата на Катедрата за болести на забите и ендодонтот (2004/2005). Партиципирала во изработка на наставни предметни програми за докторски студии по предметот болести на забите и ендодонтот, Стоматолошки факултет, Скопје. Учествува во изработката на програмата за специјализации по предметот болести на забите и ендодонтот, како и во изготвување на елаборатот за висината на чинење на студиите за сите три студиски програми на Стоматолошкиот факултет. Била ментор на повеќе студентски теми, од кои во 2007 година добила специјална награда за студентската тема на 6. Конгрес за медицински науки за студенти & млади доктори во Софија, Бугарија. Со пленарно предавање учествувала на 16. Студентски стоматолошки конгрес во Струга во 2009 година. Таа е официјален презентер за теорија и практика на фирмата Coltene, Whaledent, Швајцарија, за нивните производи за кои има одржано предавања и курсеви од областа на естетиката и ендодонцијата од 2008 година.

СТРУЧНО – НАУЧНА ДЕЈНОСТ:

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот, на која била избрана за асистент, а подоцна и за насловен доцент, своите стручни и научни усовршувања ги насочила кон проблематиката од областа на кариологијата, ендодонцијата и естетските реставрации. Особено поле на интерес и е примената на современите композитни материјали за естетски реставрации.

Студиски престој:

- 15.1.2004 - 15.4.2004, Department of Operative Dentistry, Head: A. Karanika – Kouma, Aristotle University of Thessaloniki;
- 15.2.2007 - 15.3.2007, Department of Operative Dentistry, Head: A. Karanika – Kouma, Asoc. Prof. Kosmas Tolidis, Aristotle University of Thessaloniki;
- 5.12.2001 - 07.12.2001, Aachen Laser Research Institute, Germanu,kaj prof. Norbert.Gutknecht;
- 5.10.2008 - 12.10.2008, Theory & Practice at the Synergy D6, Alstatten, Switzerland.

Учество во реализација на научноистражувачки проекти:

Учесник во национален научен проект: „Развиток и ерупција на перманентните заби кај децата од Република Македонија“, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија.

Носител на меѓународен научен проект: Корелација помеѓу орална хигиена, пх на плунката и дентален плак во фреквенцијата на кариесот и негова контрола преку современи превентивни мерки (кај различна популација, Македонија и Грција) (2006-2009 година), финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија.

Во учебната 2006/2007 година активно учествувала во програмата за обука за едукатори низ присуство и процена за што се здобива со сертификат за едукатор во проектот за управување со здравствениот сектор.

До изборот во звањето асистент, таа се јавува како автор на монографија и коавтор на книги.

- **Автор на стручна монографија:** Јанкуловска М., Апостолска С.; „Оралната микрофлора и денталниот кариес“ 2004, Скопје
- **Коавтор на книга од стручна област:** „Дијагностички и тераписки протоколи“, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010.

- **Коавтор во книга со научно - стручни референци:** „Современи дострели“, Стоматолошки факултет, Скопје 2009, Апостолска С. Достигнувања во конзервативната естетска стоматологија: приказ на случаи.
- **Учество во изработка на национална програма од одредена област:** „Стратешки план за развој на стоматологијата во периодот од 2011 до 2021 година“, 2010 година.

Со постер и усни презентации учествувала на бројни конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и на семинари, симпозиуми курсеви и работилници на континуирана едукација како предавач.

Добитник е на Благодарница во 1995 и Диплома од Македонското лекарско друштво, во 1999 Благодарница по повод 40 годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет, во 2002 Благодарница за придонесот во реализацијата на научната програма на 3. Конгрес на Македонија со меѓународно учество, во 2009 Плакета за работа на МСД по повод 50 годишнината од основањето на Факултетот.

СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ:

др Соња Апостолска била член на Наставно - научниот совет на Стоматолошкиот факултет во периодот 2002-2004, член на собранието на Стоматолошката комора на Република Македонија, член на управен одбор (секретар) на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот при Македонското стоматолошко друштво во 2004, претседател на здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот при Македонското стоматолошко друштво во 2007, претседател на Македонското стоматолошко друштво во 2010, член на испитна комисија за полагање државен испит, член на научен одбор на зборникот на апстракти „Современа стоматологија предизвици и решенија“, FDI (World Dental Federation), regular member, 2010, претседател на организационен одбор на симпозиумот во 2006 во реплек на здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот МСД, Скопје и во октомври 2010 нови технологии од пракса за пракса МСД, Стоматолошка комора.

Резултатите поврзани со наставната и научноистражувачката дејност, како и другите нејзини активности до изборот во звањето асистент, објавени се во Билтенот на Универзитетот, и тоа во: Билтен број 587, 759, 850, 863, 909, 912, 945, 986, 995 и 998.

Активности во периодот по изборот во звањето асистент:

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била вклучена во теоретската и практичната настава во зимскиот семестар на учебната 2005/2009 година, како и во зимскиот и летниот семестар на учебната 2009/2011 година.

Теоретска настава: 2005/2009, 2009/2011: болести на заби претклиника(2+4) болести на заби до 30 % од наставата, реконструктивни дентални процедури Висока школа стручни забни техничари(1+1) до 30% од наставата.

Практична настава: 1993/2009, 2009/2011: болести на заби претклиника(2+4) болести на заби 1 (1+3), болести на заби 2 (1+3), болести на заби 3 (1+5), болести на заби 4(0+3) реконструктивни дентални процедури (1+1), консултации со студенти за сите предмети на кои ја изведува практичната настава на Катедрата.

Автор е на монографијата „Дентални ерозии и нивна превенција“. Активно учествува во практичната клиничка едукација на стажантите и специјализантите на Клиниката за болести на забите и ендодонтот. Досега како автор или коавтор има објавено 81 стручно - научен труд.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:

За тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

77. Апостолска С., Ренцова В., Георгиевска Е., Јанкуловска М. Клиничка евалуација од 10% и 15% карбамид пероксид средство за белење на забите; Македонски Стоматолошки преглед број 2011 (во печат).

Целта на оваа студија била да се одреди ефектот на белење со различни концентрации на карбамид пероксид 10% и 15% (Illumine home, Dentsplay) за 14 дена и да се детерминира сензитивноста на забите со примена на поголеми концентрации. Резултатите покажале дека нема сигнификантна разлика во промена на бојата помеѓу двете групи по една недела, а разлика постоела по 2 недели. Сигнификантна разлика со различна веродостојност на сензитивност на забите имало кај двете испитувани групи, па затоа нокното (домашно) белење претставува ефикасен третман.

78. Ivanovski K., Apostolska S., Pesevska S., Todorovska S., Nineska P. Periodontal disease and root caries Acta Stomatologica Naissi 2011(во печат).

Целта на овој труд била да се утврди застапеноста на коренскиот кариес кај пациенти со парадонтопатија и да се укаже на превентивните мерки за спречување на појава на овој проблем кај возрасни пациенти. Биле опфатени 150 пациенти, сите над 35 години. Резултатите до кои дошле авторите укажуваат на сериозноста на проблемот на коренскиот кариес кај возрасните пациенти со парадонтопатија и на потребата од преземање мерки за спречување на овој проблем.

79. Apostolska S., Rendzova V., Ivanovski K., Peeva M., Elencevski S. Presence of caries with different levels of oral hygiene. Macedonian Academy of Sciences and Arts; Contributions, Section of Biological and Medical Sciences, 2011 (во печат).

Целта на трудот била да се испита застапеноста на кариесот кај возрастното население со различно ниво на орална хигиена; да се испита концентрацијата на мутанс стрептококите во плунката, кај испитаници со различно ниво на орална хигиена и да се испита корелацијата помеѓу концентрацијата на мутанс стрептококите, кариесот и нивото на оралната хигиена. Испитувањето било вршено на 50 пациенти (испитаници) од обата пола на возраст од 20 до 65 години. Испитаниците биле поделени во 5 групи. Добиените резултати укажуваат дека нивото на плакиндексот и бројот на мутанс стрептококите во плунката (CFU) се во корелација со бројот на кариозните заби кај сите старосни групи освен кај V-та (61-65). Кај старосните групи до 50 години доминираше иницијалниот – глеѓниот кариес, а кај оние над 50 години, кариесот на површината на коренот на забот.

80. Апостолска С. Дентални ерозии и нивна превенција – монографија 2011.

Оваа монографија дава сумарен преглед на различните аспекти на застапеноста, патологијата, етиологијата, проценката, лекувањето и превенцијата на ерозијата на забите. Опишани се можностите за превантивни и реставративни тераписки мерки за некариозни лезии. Опфатени се оптималните превентивни мерки за намалување на фреквентноста и јачината на ацидното влијание, за подобрување на протокот на плунка, за подобрување на резистентноста кон киселините, реминерализација и зацврстување на површината на забот, за обезбедување на хемиска и механичка заштита.

81. Велеска-Стевковска Д., Пеева М., Апостолска С. Клинички апликации на дентални стемклетки Макед. Стомат. Преглед, год. XXXIV, број 2, 2011

Авторите во овој труд се задржуваат на клиничките студии кои ја користат методата на регенеративни постапки со дентални матични клетки кај одредени заболувања. Клеточно заснованата терапија во третманот на кардиоваскуларните, невролошките дегенеративни болести, дијабетот и онколошките крвни заболувања, веќе дадоа позитивни резултати. Со голем број на публикувани техники за амплификација на бројот на стемклетките изолирани од пулпата на млечни или трајни заби, авторите ја посочуваат и улогата на стоматологот во медицинската едукација на населението и перспективите на регенеративната медицина.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Соња Михаил Апостолска**
(име, татково име и презиме)
Институција: **Стоматолошки факултет - Скопје**
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: **болести на забите и ендодонтот**
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Настава I циклус студии: 2005/2006, 2006/2011, Висока школа за стручни забни техничари, реконструктивни дентални процедури (1+1) 30% од настава	1,2
	Настава I циклус студии: 2005/2006, 2006/2011 Болести на забите - претклиника(2+4), 30% од настава	4,32
	Настава I циклус студии: 2005/2006, 2006/2011 Болести на забите 1 (1+3), 30% од настава	2,16
	Настава I циклус студии: 2005/2006, 2006/2011 Болести на забите 2 (1+3), 30% од настава	2,16
	Настава I циклус студии: 2005/2006, 2006/2011 Болести на забите 3(1+5), 30% од настава	2,16
	Вежби I циклус студии: 1993/2011 Болести на заби 18 часа неделно, 3 групи (претклиника, 1, 2, 3, 4)	437,4
	Вежби I циклус студии: 2005/2011, Висока школа за стручни забни техничари, реконструктивни дентални процедури	16,2
	Настава во летни школи и работилници: Учесник во проект за управување со здравствен сектор - акредитирана програма за обука на клучни тренери: едукатори, испитувачи и ментори за модернизирање на процесот за лиценцирање на лекари, стоматолози и фармацевти на Р. Македонија	1
	Превенција на оралните заболувања, септември 2010, Охрид	1

	Пакет материјали за одреден предмет: Изготвување на елаборат или студија за висината на чинење на студиите за сите три студиски програми на Стоматолошкиот факултет Скопје доктори по дентална медицина, стручни забни техничари и стручни стоматолошки сестри врз основа на спроведена анализа за трошокот кој се прави за времетраењето на студиите.	3
	Пакет материјали за одреден предмет: Компјутерски модел за испитни прашања за студенти на Стоматолошки факултет, Скопје, за болести на забите и ендодонтот	2
	Пакет материјали за одреден предмет: Болести на заби (претклиника, 1-4), реконструктивни дентални процедури	6
	Вкупно	478,60

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одбранета докторска теза: „Улогата на streptococcus mutans и lactobacillus во етиопатогенезата на денталниот кариес“, докторска дисертација, 2002. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 85.0</i>	8
	Одбранета магистерска теза: „Корелација помеѓу бактериолошкиот наод во кариозните маси, плунката и примарната бактериска имплантација на клинички здрава емајлова површина“, магистерски труд 1994 година, Универзитет „Св Кирил и Методи“, Стоматолошки факултет Скопје. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 587.</i>	4
	Учесник во национален научен проект: „Развиток и ерупција на перманентните заби кај децата од Република Македонија“, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија.	3
	Носител на меѓународен научен проект: Корелација помеѓу орална хигиена, пх на плунката и дентален плак во фреквенцијата на кариесот и негова контрола преку современи превентивни мерки (кај различна популација, Македонија и Грција) (2006-2009 година), финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија.	9
	Коавтор во книга со научно - стручни референци: „Современи дострели“, Стоматолошки факултет, Скопје, 2009. Апостолска С. Достигнувања во конзервативната естетска стоматологија: приказ на случаи.	4
	Печатен труд објавен во референцино научно/стручно сисание со меѓународен уредувачки одбор: Apostolska S., Matovska Lj., Jankulovska M., Species of microorganisms isolated from the enamel surface at a given time" Panovski N., ; Balcan journal of Stomatology, 2004, 8:220-224 <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 863.</i>	4,8
	Jankulovska M., Apostolska S., Mirceva M., Iljovska S., Pavlevska M., Petanovski N., ; "Correlation between dental education, fluoride topical treatment, proper oral hygiene manners and oral health" Balcan journal of Stomatology, 2004, 8:141-144 <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 863.</i>	3,6
	Soon-Jeong Jeong , Sonja Apostolska , Mira Jankulovska at all. Mi-Sook Yoon , Do-Sean Lim , Nikola Angelov , and Moon-Jin Jeong Dental Caries Risk Can Be Predicted by Simply Measuring the pH and Buffering Capacity of Saliva. Journal of Dental Hygiene Science Vol.6 , No.3 pp. 159-162 (2006). <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	3,6
	Vasilka Rendzova, Sonja Apostolska, Icko Gjorgovski. Evaluation of incorporated fluoride in dentine after application of three different fluoride releasing restorative materials. Acta Stomatologica Naissi . vol.23 , No.55 pp.685-692 June 2007. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	3,6
	Apostolska S.; Odzaklievska S. Cekovska Z.; "The influence of restorative materials on the microorganisms in carious dentin" Balcan journal of Stomatology, 2005, 35-39. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	4,8
	Ковачевска И., Георгиев З., Димова Ц., Поповска Л., Апостолска С., Употребата на денталните адхезиви во каналната оптурација - проценка на апикалната микропропустливост; Апологија 10-20; стр. 45-54. Ноември 2008. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 995.</i>	3,6
	Ivanovski K., Apostolska S., Pesevska S., Todorovska S., Nineska P. Periodontal disease and root caries Acta Stomatologica Naissi 2011.	3,6
	Apostolska S., Rendzova V., Ivanovski K., Peeva M., Elencevski S. Presence of caries with different levels of oral hygiene. Macedonian Academy of Sciences and Arts; Contributions, Section of Biological and Medical Sciences, 2011 IF=0,275.	3,87

	<i>Печатен труд објавен во референсно научно/стручно списание:</i> Петреска М.; Стевановиќ М.; Еленчевска С. "Клинички и параклинички испитувања на својствата на Кавинер-от" МСП 1991 15(3-4); 78-80. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 587.</i>	3,2
	Мирчева М.; Петреска М.; Иљовска С.; Еленчевска С. "Проблемот на зачувување на здравјето на забите кај возрасната популација" МСП 1992 16(1); 47-50. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 587.</i>	2,4
	Оцаклиевска С.; Поповска Л.; Апостолска С. "Дијагноза и третман на трансверзалните фрактури на корените на трајните предни заби ", Макед. стоматол. прегл., 1997;21 (3-4);88-91. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 759.</i>	3,2
	Апостолска С., Матовска Љ., Пановски Н.,; "Зголемен ризик од кариес при низок и многу низок рН и капацитет на плунка" Македонски стоматолошки преглед 2002; 55-62 <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 850.</i>	3,2
	Апостолска С., Оцаклиевска С., Јанкуловска М.; "Употреба на реставративните средства кај V-та класа абразивни лезии - клиничка проценка" Македонски стоматолошки преглед 2004; 28:61-65. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 863.</i>	3,2
	Апостолска С., Оцаклиевска С., Ковачевска И., Ренцова В., Ристоски Т.; "Оклузална и цервикална микропропусливост кај композитни инлеи II класа цементиран со два различни материјала", Македонски стоматолошки преглед 2005; 29:189-193. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 912.</i>	2,4
	Ренцова В., Апостолска С., Ковачевска И., Ристевски Т., Отстранување на размачканиот слој во корелација со денталната и апикалната адаптација на каналното полнење. МСП број 3-4 , стр 328-334 2006. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 909.</i>	2,4
	Апостолска С., Оцаклиевска С., Ренцова В.,; Дентална ерозија и нејзина превенција со професионални и индивидуални профилактични мерки МСП број 1-2, стр 69-74 2007. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 909.</i>	3,2
	Ренцова В., Оцаклиевска С., Апостолска С., Ѓорѓовски И. Ефектот на смоесто модифициран и конвенционален гласјономер цемент врз деминерализиран дентин ин витро МСП број 3-4, стр. 128-134 2007. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 909.</i>	2,4
	Јанкуловска М., Павлевска М., Иљовска С., Апостолска С., Петановски Х.; „Влијанието на стоматолошката едукација и флуоридниот топикален третман врз оралното здравје", Македонски стоматолошки преглед 2005; 29:6-13. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 945.</i>	2,4
	Апостолска С., Ренцова В. и сор., Полирањето на забите и неговата улога во превенцијата на кариесот; Македонски стоматолошки преглед број 32 (1-2); 32-36 2008. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 986.</i>	3,2
	Ренцова В., Апостолска С., Проценка на антибактериската активност на два гласјономер цемента и два дентин адхезиви; Македонски стоматолошки преглед број 32 (3-4); 208-213 2008. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 986.</i>	3,6
	Муратовска И., Поповска Л., Стојановска В., Апостолска С., Микротврдина на канален дентин пред и по ендодонтски третман; Македонски стоматолошки преглед број 32 (3-4); 133-138 2008. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 995.</i>	2,4
	Јанкуловска М., Павлевска М., Апостолска С., Пеева М.; Насоки и техники во менаџирањето во детската стоматологија, Македонски стоматолошки преглед број 33 (1-2); 41-48 2009. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 995.</i>	2,4
	Апостолска С., Дисколорирани заби - конзервативна санација; Македонски стоматолошки преглед, број 31 (3-4); 123-127 2007. <i>Трудот е рецензиран во Билтен број 945.</i>	4
	Апостолска С., Ренцова В., Георгиевска Е., Јанкуловска М. Клиничка евалуација од 10% и 15% карбамид пероксид средство за белење на забите; Македонски стоматолошки преглед 2011.	2,4
	Велеска-Стевковска Д. Пеева М. Апостолска С. Клинички апликации на дентални стемклетки , Макед. стомат. преглед, год. XXXIV, број 2, 2011	3,2
	<i>Труд со оригинални научно/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународно учесство:</i> Еленчевска С. Морфолошки особини на инзивите. Меѓународен конгрес на студенти на Југославија, 27 Конгрес студената медицине и стоматологије, Тузла 1986 апстракт радова стр:426. <i>Трудот е рецензиран во Билтен 587.</i>	2

	:Еленчевска С. Некои клинички аспекти на оралниот лихенпланус. Меѓународен конгрес на студенти на Југославија, 28 Конгрес студената медицине и стоматологије, Врњачка Бања 1987 апстракт радова стр:39-1. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 587.</i>	2
	Еленчевска С. Карактеристики на конвенционалните и микрогранулски композити. Меѓународен конгрес на студенти на Југославија, 29 Конгрес студената медицине и стоматологије, Приштина 1988 апстракт радова стр:7-8. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 587.</i>	2
	Апостолска С.; Оџаклиевска С.; "Корелација помеѓу орална хигиена, плак индекс, стрептоцоцус мутанс во салива и кариес фреквенца кај различни возрастни групи", IV Congress of the Balkan Stomatological Society, Истанбул март,1999, 262 апс, 290 стр. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 759.</i>	2,7
	Оџаклиевска С.;Апостолска С "Простагландин Г ₂ во хронични периапикални лезии".; IV Congress of the Balkan Stomatological Society, Истанбул март,1999, 293 апс, 306 стр. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 759.</i>	2,7
	Matovska Lj. Apostolska S.; Nedelkovska M.; Aleksova П.. Pro -Files as a good possibility for retreatment of the Root Canal "; VI Congress of the Balkan Stomatological Society, 2001 Bucures, Romania Abstracts, pp. 1 <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 850.</i>	1,8
	Apostolska S.;Matovska Lj. "Concentration of streptococcus mutans in saliva of examinees with different level of oral hygiene "VI Congress of the Balkan Stomatological Society, 2001 Bucures Romania Abstracts, pp. 69. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 850.</i>	2,7
	Трудови со оригинални научно/сѝручно резултати, објавени во зборник на трудови од научен/сѝручен собир со меѓународно учество: Jankulovska M., Iljovska S., Pavlevska M., Apostolska S., Petanovski N., Danilovska J ; "Fluoride topical treatment and the saliva pH values" 9 th Congres of the Balcan Stomatological Society, Abstract book, 13-16 may, 2004,162. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 863.</i>	2,8
	Muratovska I, Stefova M, Odzaklievska S, Apostolska S. Dentin permeability for monomers released from light-curing composites. 10th Congress of the BaSS Belgrade, May 2005 Abstract Book 26. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	2,8
	Ренцова В., Апостолска С., Матовска Љ., Флуор - ослободувачки реставративни материјали и појава на секундарен кариес, III конгрес по превентивна медицина на Македонија - со меѓународно учество, зборник на резимеа. стр. 27 4-7, октомври 2006. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 912.</i>	3,4
	Апостолска С., Ренцова В., Матовска Љ., Дијагностички тестови како средства за дијагноза на денталниот кариес и негова превенција, III конгрес по превентивна медицина на Македонија - со меѓународно учество зборник на резимеа, стр. 27 4-7 октомври 2006. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 912.</i>	3,4
	:Rendzova V., Apostolska S., Odzaklievska S., Stojanovska V. The Effect of Dia-prep plus as intra-canal medicament. 11 th Congres of the Balkan Stomatological Society, Sarajevo: Balkan Stomatological Society, 2006 (abstract 430). <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 912.</i>	1,8
	Apostolska S., Rendzova V., Odzaklievska S., Jovanovski N. The Effect of intracoronary whitening of discolored avital teeth with Endoperox. 11th Congres of the Balkan Stomatological Society, Sarajevo: Balkan Stomatological Society, 2006 (abstract 429). <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 912.</i>	1,8
	Ristoski T., Kovachevska I, Georgiev Z, Apostolska S. The effect of root canal preparation on coronal leakage in endodontically treated teeth: in vitro examination. 11th Congress of the Balkan Stomatolical Society, Sarajevo 2006, Abstract book 102. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	1,8
	Апостолска С.; Оџаклиевска С. Муратовска И.; "Microleakage and adaptation on class II inlay with Gradia cemented with different material" 10th Congress of the Bass, Belgrade, 2005, Abstract 25. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	2,8
	Eftimoska M, Filipovska V, Apostolska S, Mirceva E. In vitro evaluation of antibacterial activity of three root canal sealers. 10th Congress of the BaSS Belgrade, May 2005 Abstract Book 69. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	1,8
	Апостолска С.; Стевановиќ М. Изолирани микроорганизми од емајловата површина кај пациенти со здраво и несанирано забало, II балкански конгрес, Белград, април 2-5, 1997 127 стр. (апс.). <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 759.</i>	2,7

	<i>Трудови со оригинални научно/стручно резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир:</i> Апостолска С., Ренцова В., Оцаклиевска С., Ефтимовска М., Муратовска И., Ковачевска И. Превентивни и реставративни тераписки мерки на некариозните лезии - ерозии, IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество, 2006, Охрид, Апстракти:17 ; <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 909.</i>	2,8
	Ренцова В., Апостолска С., Горѓовски И., Стевановиќ М., Ристеска С. Кариостатскиот ефект на 3 различни реставративни материјали IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество, 2006, Охрид, Апстракти:1. <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 912.</i>	2,8
	Оцаклиевска С., Апостолска С., Јовановски Н., Стевановиќ ММ., "Ефекти од ласерски третман на хиперсензитивен дентин, III конгрес на стоматолозите од Македонија (апстракти), Охрид :здружение на Стоматолозите од Македонија 2002: 147 <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 850.</i>	1,8
	Апостолска С., Матовска Љ., Пановски Н., Кафтандиева А. Streptococcus mutans и Lactobacillus како колонизатори на забните површини, II конгрес на микробиолозите на Македонија (апстракти), Охрид 2002: 99. <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 850.</i>	2,2
	Апостолска С., Каранфиловска А., Зафировска В., Димитрова М., Пановски Н., ; "Дијагноза и контрола на кариесот", XVI конгрес на лекарите на Македонија (апстракти), Охрид, 2003 <i>Рецензиран е во Билтен број 850.</i>	2,2
	Тасевски К.; Еленчевска С.; Стевановиќ М.М. "Ефекти од примената на периодонталната лигаментарна анестезија во ендодонтската терапија". II научен симпозиум на оралните хирурзи на Југославија, Охрид, мај 1990 (апс.). <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 587.</i>	2,8
	Апостолска С. Примарна микробиолошка имплантација на клинички здрава емајлова површина. I конгрес на стоматолозите од Македонија (апстракти) Охрид, Здружение на стоматолозите од Македонија 1994:51. <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 587.</i>	3
	:Петревска М., Кипровски М., Пановски Н., Стевановиќ ММ., Апостолска С., Лозановски М. Клиничка и микробиолошка евалуација на ефектите на калциум - хидроксид лајнерите. I конгрес на стоматолозите од Македонија (апстракти) Охрид, Здружение на стоматолозите од Македонија 1994:167. <i>Рецензиран е во Билтен број 587.</i>	1,2
	Каранфиловиќ В., Апостолска С., Стевановиќ ММ. Клинички искуства со фотополимеризирачките композити арабеск и полофил. I конгрес на стоматолозите од Македонија (апстракти) Охрид, Здружение на стоматолозите од Македонија 1994:169. <i>Рецензиран е во Билтен број 587.</i>	2,6
	Апостолска С.; Оцаклиевска С. "Зависноста помеѓу видот на микроорганизми, рН на плунката и кариес активноста", II конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 1998 (апс.). <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 759.</i>	2,8
	:Оцаклиевска С.; Апостолска С.; Пановски Н.; Цековска Ж.; Каранфиловска А. "Влијанието од глас - јономер цементите врз бактериите во кариозниот дентин ин витро", II конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1998 (апс.). <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 759.</i>	2,2
	Опаклиевска С.; Каранфиловска А.; Спасевска; Апостолска С. "Имунолошки одговор на забната пулпа на кариозни стимулуси", II конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1998 (апс.). <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 759.</i>	1,2
	:Стевановиќ М.; Каранфиловска А.; Апостолска С.; Стевановиќ М.М. "Примарна бактериска имплантација на реставрираните забни површини", II конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1998 (апс.). <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 759.</i>	2,2
	:Еленчевски С., Дејановски К., Апостолска С.; Велевски Д.; "Легурите и оралните ткива кај парцијална беззабост", III конгрес на стоматолозите од Македонија (апстракти), Охрид Здружение на стоматолозите од Македонија 2002: 198 <i>Трудој е рецензиран во Билтен број 850.</i>	2,2
	Ефтимовска М., Димитрова М., Стевановиќ М., Николовска В., Апостолска С.; "Кетак - молар алтернатива за заби во постериорна регија", III конгрес на стоматолозите од Македонија (апстракти), Охрид Здружение на стоматолозите од Македонија, 2002: 169. <i>Рецензиран е во Билтен број 850.</i>	2,2

	Апостолска С, Ренцова В, Оџаклиевска, Матовска ЈБ, Кипровски М. Конзервативно-реставративни можности за совршена естетика-клиничка студија. 4. Меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество, 2006, Охрид, Апстракти: 24. <i>Рецензиран е во Билџен број 945.</i>	2,8
	Ренцова В, Апостолска С, Оџаклиевска С, Стојановска В. Примената на Dia-Pper плус во корелација со апикалната пропустливост. 4. Меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество, 2006, Охрид, Апстракти: 25. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	2,8
	Муратовска И, Оџаклиевска С, Петровска М, Хаџи-Петрушева Мелоска И, Стојановска В, Апостолска С. Антимикробни ефекти од употребата на 0,2% хлорхексидин глуколат и 2,5% натриум хипохлорид во ендодонцијата. 4. Меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество, 2006, Охрид, Апстракти: 26. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	2,8
	Ковачевска И, Петровска М, Апостолска С, Оџаклиевска С. Проценка на антибактериската активност на денталните атхезиви. 4. Меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество, 2006, Охрид, Апстракти: 43. <i>Трудој е рецензиран во Билџен број 945.</i>	2,8
	Пленарно предавање на научен сѝрученсобир со меѓународно учесѝво: Дисколорирани заби – конзервативна санација - Континуирано образование, Стоматолошки факултет - Скопје со меѓународно учество 2006.	3
	Приказ на естетски реставрации со нано-композитот Synergy D6 и продуктите на Coltene Whaledent, предавање и курс со работа на пациент, Скопје, Промедика, април 2008.	3
	Естетски реставрации – приказ на случаи-2, Меѓународен стоматолошки симпозиум, Битола ноември 2008.	3
	Aesthetics restorations with synergy D6 and Coltene/Whaledent adhesive systems, illustration of cases-Croatian Dental Congress on Vis, Croatia 2009.	3
	GuttaFlow нов систем за полнење на коренски канали-клиничка примена Меѓународен конгрес на Македонско стоматолошко друштво – пленарно предавање, Охрид, септември 2009.	3
	Естетска стоматологија-предизвици и решенија од секојдневната пракса, 2 Меѓународен стоматолошки симпозиум, Тиквеш, 2009.	3
	Естетски реставрации со продуктите на Coltene Whaledent – Промедика, предавање и курс, март 2010.	3
	Најчести грешки во реставративната и ендодонтската терапија во секојдневната пракса – 3. Меѓународен стоматолошки симпозиум, Тиквеш, 2010.	3
	16 Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија, Струга, 2009.	3
	Секциско предавање на научен сѝрученсобир: Ендодонтскиот третман како интегрален сегмент на протетската реставрација - семинар на Здружението на специјалисти по мобилна и фиксна протетика, Реплек 2002, Скопје.	2
	Секциско предавање на научен сѝрученсобир: Crown Down метода (ProFile техника) – Здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, Битола, 2006.	2
	Секциско предавање на научен сѝрученсобир: Дентална естетика - тренд и потреба во секојдневието- Здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, Охрид, 2006.	2
	Секциско предавање на научен сѝрученсоби: Превенција на оралните заболувања – Постедукативен семинар и работилница, МСД и Стоматолошка комора на Македонија, септември Охрид 2010.	2
	Вкупно	230,07

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Студиски престој до 3 месеци: 15. 1.2004 - 15.4.2004, Department of Operative Dentistry, Head: A. Karanika – Kouma, Aristotle University of Thessaloniki	0,5
	Студиски престој до 3 месеци: 15.2.2007 - 15.3.2007, Department of Operative Dentistry, Head: A. Karanika – Kouma, Asoc. Prof. Kosmas Tolidis, Aristotle University of Thessaloniki.	0,5
	Студиски престој до 3 месеци: 5.12.2001 - 7.12.2001, Aachen Laser Research Institute, Germanu, kaj prof.	0,5

	Norbert.Gutknecht	
	Студиски престој до 3 месеци: 5.10.2008 - 12.10.2008, Theory & Practice at the Synergy D6, Alstatten, Switzerland	0,5
	Автор на стручна монографија: Јанкуловска М., Апостолска С.; "Оралната микрофлора и денталниот кариес" 2004, Скопје.	8
	Коавтор на книга од стручна област: "Дијагностички и тераписки протоколи", Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010	7
	Воведување нова лабораториска/клиничка метода: НТЛ Техника со композитни материјали на Coltene, Whaledent	4
	Автор на стручна монографија: Апостолска С.; "Дентални ерозии и нивна превенција" 2011, Скопје	8
Дејности од поширок интерес		
	Учество во изработка на национална програма од одредена област: "Стратешки план за развој на стоматологијата во периодот од 2011 до 2021 година", 2010 година. Учество во изработка на програма за специјализација.	3 3
	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание: МСП Стоматолошки факултет, Скопје	0,5
	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Член на Наставнонаучниот совет на Стоматолошкиот факултет, 2002 - 2004.	0,5
	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Член на Собранието на Стоматолошката комора на Република Македонија.	1
	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Член на управен одбор (секретар) на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот при Македонското стоматолошко друштво, 2004.	1
	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Претседател на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот при Македонското стоматолошко друштво 2007.	1
	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Претседател на Македонското стоматолошко друштво 2010.	1
	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект - носител, 2005	2
	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект - носител, 2010	2
	Државна награда за научни постигнувања - тим: 2007, ментор на 6. Конгрес за медицински науки на студенти и млади доктори во Софија, Бугарија, специјална награда на студентска тема.	3
	Учество во изработка на национална програма од одредена област: 2010, наставни предметни програми за докторски студии по предметот болести на забите и ендодонтот, Стоматолошки факултет, Скопје.	3
	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Член на испитна комисија за полагање државен испит	1
	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Член на научениот одбор на зборникот на апстракти „Современа стоматологија предизвици и решенија“.	1
	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Претседател на организационен одбор на симпозиумот во 2006 во Реплек на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот МСД, Скопје и во октомври 2010 - нови технологии од пракса за пракса МСД, Стоматолошка комора.	1
	Награда за научни постигнувања од струкова организација, самостоен: 1995 Диплома од Македонското лекарско друштво, 1999 Влагодарница по повод 40 годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет: 2002 Влагодарница за придонеста во реализацијата на научната програма на 3. Конгрес на македонија со меѓународно учество, 2009 Плакета за работа на МСД по повод 50 годишнината од основањето на Факултетот	12
	Вкупно	65

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ	478,60
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ	230,07
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЛНОСТ	0,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ	65,00
Вкупно	773,67

4. **др. Ивона Ковачевска**, вработена на Клиниката за болести на забите и ендодонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар, „Св. Пантелејмон“ во Скопје, е родена во Битола 1962 година.

Универзитетско образование:

Доктор – стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, во учебната 1985.

Магистер на стоматолошки науки од областа болести на забите и ендодонтот:

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Присуство на жива во плунка и дентин при едносеансна апликација на повеќе амалгамски полнења“ во 1999 година.

Доктор на стоматолошки науки: Универзитет св. Кирил и Методиј во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со докторската дисертација под наслов „Ангиолиза и проценка на влијанието на коронарната и апикалната микропропустливост врз неуспехот на ендодонтската терапија“, во 2007 година.

Работно искуство: Првото вработување го остварила на клиниката за болести на забите и ендодонтот при ООЗТ Стоматолошки клиника во Скопје во 1989 година како клинички лекар. Во 1995 година се здобила со звањето специјалист по болести на забите и ендодонтот. Во звањето помлад асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 1993 година, реизбрана во 1996 година, а во 2000 година била избрана за асистент. Во 2004 година била реизбрана за асистент на истата клиника. Во 2008 година била избрана за насловен доцент на Клиниката за болести на забите и ендодонтот.

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ:

Активно учествува во наставата на Високата школа за стручни стоматолошки сестри преку предавања, вежби и испити по предметот стоматолошка фармакологија (2009 год., летен семестар). Исто така, како насловен доцент предава на Високата школа за забни техничари - протетичари, при Факултетот за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

СТРУЧНО – НАУЧНА ДЕЛНОСТ:

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот, на која била избрана за асистент, а подоцна за насловен доцент, своите стручни и научни усовршувања ги насочила кон проблематиката од областа на кариологијата и ендодонцијата.

Студиски престој:

- од декември 2007 до 20 јануари 2008 година, д-р Ивона Ковачевска престојувала на Стоматолошкиот факултет во Белград

Учество во реализација на научноистражувачки проекти:

Учесник истражувач во национален научен проект: „Фибринолитичката активност на крвта при оралнохируршки интервенции“, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија.

Учесник истражувач во национален научен проект: Корелација помеѓу орална хигиена, пх на плунката и дентален плак во фреквенцијата на кариесот и негова контрола преку современи превентивни мерки (кај различна популација, Македонија и Грција) (2006-2009 година), финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија.

Со постер и усни презентации учествувала на бројни конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и на семинари и конгреси. Ментор е на 8 студентски теми. Добитник е на Благодарница по повод 40 - годишнина од основањето на Стоматолошкиот факултет

СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ:

Насл. доц. Ивона Ковачевска е автор и коавтор на научни и стручни публикации, кои со последниот избор се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ под реден бр. 586,668,758,847,944. Избор за помлад асистент Билтен 586, 1993 год. Реизбор за помлад асистент Билтен број 668,1996 год. Избор за асистент Билтен број 758,2000 год., реизбор 2004 год. Билтен број 847, насловен доцент 2008 год Билтен број 944.

Активности во периодот по изборот во звањето насловен доцент:

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била вклучена во теоретската и практичната настава во зимскиот семестар на учебната 2008/2009 година, како и во зимскиот и летниот семестар на учебната 2009/2010 година.

Теоретска настава: 2008/2009, 2009/2010: болести на заби до 30 % од наставата, стоматолошка фармакологија, Висока школа за стручни стоматолошки сестри до 30% од наставата.

Практична настава: 1993/2009, 2009/2010: болести на заби претклиника(2+4), болести на заби 1 (1+3), болести на заби 2 (1+3), болести на заби 3 (1+5), болести на заби 4(0+3) стоматолошка фармакологија стручни стоматолошки сестри (3+4), консултации со студенти за сите предмети на кои ја изведува практичната настава на Катедрата.

Активно учествува во практичната клиничка едукација на стажантите и специјализантите на Клиниката за болести на забите и ендодонтот. Автор или коавтор е на 88 труда.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:

За тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

62. Kovacevska I, Georgiev Z, Dimova C, Sabanov E. Periapical status of endodontically treated teeth related to the quality of root filling and coronal restoration. 12th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Istanbul, 2007, 100-1. (постер).

Цел на овој труд е да се процени периапикалниот статус на ендодонтски третирани заби во корелација со каналното полнење и коронарната реставрација. Испитувањето е направено на 120 заби кај кои постоеле индикации за ендодонтска терапија. За проценка на периапикалниот статус се користени радиографски критериуми. Добиените резултати покажале дека кај забите со адекватно канално полнење и адекватна коронарна реставрација, процентот на појава на периапикални промени е значително помал.

63. Georgiev Z, Kovacevska I, Zabokova-Bilbilova E, Dimova C, Georgiev K. Internal resorption of coronal dentin in human deciduous teeth prior to shedding. 12th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Istanbul, 2007, 122. (постер).

Авторите во овој труд си поставиле за цел да ги испитаат клетките на ресорпција одговорни за продукција на интерна ресорпција на коронарен дентин. Испитувањето е правено на 5 здрави млечни заби со присутна физиолошка ресорпција. По екстракцијата на забите е отстранета пулпата од пулпината комора, аплицирана во фиксатив и подложена на хистолошка анализа. Резултатите од ова испитување покажале присуство на активни зони на интерна ресорпција кај сите заби, со присуство на дентинокласти.

64. Dimova C, Andonovska B, Kovacevska i, Georgiev Z. Comparative clinical study of resin composite and glass ionomer cement for retrograde root filling. 12th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Istanbul, 2007, 236 (постер).

Авторите на овој труд си поставиле за цел клинички и радиографски да го испитаат ефектот од ретроградното полнење по затворање со Filtec Supreme XT и Photac Fill. Испитувањето било направено на инцизиви и канини кај 20 пациенти со индикација за апикотомија и ретроградно полнење. По направената ресекција, 10 од забите биле апикално затворени со Filtec Supreme XT, додека другите 10 со Photac Fill. При контролата 12 месеци по аплицирање на ретроградното полнење, ретроградното затворање со наноккомпозитот покажала подобри резултати споредено со гласјономер цементот.

65. Dimova C, Andonovska B, Kovacevska I., Shabanov E. antibiotictherapy in impacted third molar surgery. 12th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Istanbul, 2007, 235 (постер).

Во овој труд авторите ја испитувале ефикасноста на антибиотската терапија во превенција на постоперативни компликации при хируршка екстакција на трет молар. Испитувањето било правено кај 50 пациенти, кај 25 од нив било ординирано 2 г амоксицилин орално на ден, додека на другите 25 пациенти не им била ординирана антибиотска терапија. Резултатите од ова испитување покажале дека на постои значајна разлика во постоперативното здравување помеѓу пациентите кои примале постоперативно антибиотска терапија и оние без терапија.

66. Kovacevska I, Georgiev Z, Dimova C. The influence of dental adhesives on the apical mikroleakage. International Congres of Apolonia "Dentistry Today" Struga 2008: 196. (усна).

Цел на ова истражување било да се одреди влијанието на денталните атхезиви врз апикалната микропропустливост. Испитувањето било направено на 40 ендодонтски заби поделени во две групи. По ендодонтскиот третман кај примероците од првата група пред апликација на цемент АЦ 26 и термафил гутаперка бил поставен Унифил бонд. Кај втората група на заби дефинитивната канална оптурација била направена само со АЦ 26 и термафил гутаперка. Забите од двете групи биле поставени во мастило за период од 7 дена, а протокот на мастило бил проценуван хистолошки. Резултатите од ова истражување покажале поизразена атхезија на смолестиот цемент кај групата каде што бил користен дентин атхезив.

67. Dimova C, Andonovska B, Kovacevska I, Popovska L, Georgiev Z. CONTEMPORARY CONCEPT OF ORAL SURGICAL TREATMENT OF PROSTHETIC HEART VALVES PATIENTS. International Congress of Apollonia "Dentistry Today" Struga 2008:189 (усна).
Авторите во овој труд имале за цел да го прикажат специфичниот стоматолошки пристап и третман кај пациенти со БСВ. Спроведена е детална анамнеза, преглед и РТГ - испитување, а извршени се 24 орално-хируршки интервенции. Добиените резултати укажуваат дека селективниот пристап и интердисциплинарната соработка со кардиолозите се основа за безбеден и квалитетен оралнохируршки третман на пациентите со вградени срцеви валвули.
68. Popovska L., Stojanovska V., Kovacevska I, Dimova C, Mircevska E. Antimicrobial activity of 2,5% sodium hypochlorite as endodontic irrigants. International Congress of Apollonia "Dentistry Today" Struga 2008: 187 (усна).
Целта на ова истражување била да се одреди влијанието на натриум хипохлоридот врз бактериската микрофлора кај заби со дијагностицирана гангрена на пулпата, со примена на рачна и ултразвучна техника на препарација. Кај 30 пациенти на гангренозни еднокорени заби како средство за иригација бил применет натриум хипохлорид, додека кај другите 30, физиолошки раствор. Кај половина од пациентите од секоја група била применета рачна техника на обработка на канали, додека кај другата половина - ултразвучна. Добиените резултати покажале дека во оние случаи каде што бил применет натриум хипохлорид како ириганс постои сигнификантно намалување на бактериите, особено на анаеробните видови, додека техниката на препарација нема влијание на бактериите присутни во коренскиот канал.
69. Георгиев З, Мишевска Ц, Димова Ц, Ковачевска И, Жабокова-Билбилова Е, Георгиев К. Интерцептивни постапки и дилеми. Меѓународен конгрес "Стоматологијата денес", Стоматолошко друштво на Албанците, Струга, 2008, 121 (усна).
Интерцептивните постапки се препорачани од повеќе автори. Овие методи биле применувани често на Клиниката за детска и превентивна стоматологија, но ретко се препорачуваат од матичните стоматолози. Искуството говори дека примената на овие постапки носи со себе и одредени компликации.
70. Kovacevska I, Odzaklievska S, Dimova C, Georgiev Z. Root filling retreatment -methods and techniques. Conference of Kosovs stomatologist, Abstract book Pristina, 2008, 72-3, пленарна.
Авторите на овој труд си поставиле за цел да направат споредба на три различни методи на ендодонтски ретретман (рачна, механичка и ултразвучна) во отстранување на различни дефинитивни канални полнења. Испитувањето било правено на екстрахирани еднокорени заби, кои биле ендодонтски обработени, а каналот бил оптуриран со различни средства за дефинитивно полнење (AH26, Hermetic, GC Fuji I, Thermafil gutta percha). Забите биле поделени во три групи зависно од применетата метода на ендодонтски ретретман. Резултатите покажале дека примената на ултразвучна техника на отстранување на полнењето е најуспешна споредено со другите две применети техники.
71. Dimova C, Kovacevska I, Popovska L. Retrograde root canal - methods and techniques. Conference of Kosovs stomatologist, Abstract book Pristina, 2008, 64-6 (пленарна)
Во сите оние случаи кога не постои можност да се аплицира ортоградно полнење индицирано е ретроградното полнење како бариера помеѓу коренскиот канал и околните апикални ткива. Авторите сметаат дека покрај изборот на соодветен материјал, длабочината на ретроградното полнење и аголот на ресекција се исто така важни за успех на интервенцијата.
72. Ковачевска И, Георгиев З, Димова Ц, Поповска Л, Апостолска С. Употреба на денталните атхезиви во каналната оптурација - проценка на апикалната микропропустливост. Аполонија. 2008; 20: 45-54.
Цел на ова истражување било да се одреди влијанието на денталните атхезиви врз апикалната микропропустливост. Испитувањето било направено на 40 еднокорени заби поделени во две групи. По ендодонтскиот третман кај примероците од првата група пред апликација на цемент АН 26 и термафил гутаперка бил поставен Унифил бонд. Кај втората група на заби дефинитивната канална оптурација била направена само со АН 26 и термафил гутаперка. Забите од двете групи биле поставени во мастило за период од 7 дена, а протокот на мастило бил проценуван хистолошки. Резултатите од ова истражување покажале поизразена атхезија на смолестиот цемент кај групата каде што бил користен дентин атхезив.
73. Kovacevska I, Dimova C, Georgiev Z, Mitevski A. Our experience with the Nd-YAG laser in the therapy of the chronic apical lesions. 14th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Varna, 2009, 48. (усна)
Авторите на овој труд си поставиле за цел да направат клиничка и радиографска проценка на терапискиот ефект од примената на Nd: Yag Laser кај хронични периапикални промени. Во испитувањето биле опфатени 10 пациенти со радиографски видливи промени околу коренот на забот. Кај сите заби во текот на ендодонтската канална процедура два пати била направена дезинфекција и стерилизација на коренскиот канал со Nd: Yag Laser. Резултатите од ова истражување покажале дека кај повеќето случаи примената на Nd: Yag Laser дала позитивни резултати.
74. Georgiev Z, Kovacevska I, Dimova C, Zabokova-Bilbilova E, Georgiev K. Acid phosphatase activity of deciduous dental pulp in health and pulpitic conditions. 14th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Varna, 2009, 111 (постер).

Авторите на овој труд си поставиле за цел да ја испитаат ензимската активност на киселата фосфатаза при состојба на инфламација на забна пулпа кај млечни заби. Испитувањето било направено на 3 здрави млечни канини екстрахирани од ортодонтски причини и кај 3 пулпитични заби. Резултатите добиени од ова истражување покажале ниски вредности на ензимската активност на киселата фосфатаза кај здравите заби, но статистички високи вредности кај пулпитични заби.

75. Kovacevska I., Kasami N., Kasami E., Cerkezi S. Determination of microleakage of different root-end filling materials - in vitro research. 1th Dental congress of Albanians of Albania, Kosove and Macedonia, (abstracts), Tirana, 2009, 83. усна

Авторите на овој труд си поставиле за цел да ја испитаат способноста за запечатување на три дентални материјали кои се користат за ретроградно оптурирање при апикотомија на забот. Испитувањето било направено на 36 еднокорени заби кај кои по отстранување на апикалниот дел од коренот ретроградниот кавитет бил затворен со амалгам, конвенционален и светлосно полимеризирачки гласјономер цемент. Резултатите од ова истражување покажале дека не постои значајна разлика во микропропустливоста помеѓу испитуваните материјали.

77. Ковачевска И. Примена на Nd:Yag ласерот во ендодонтската терапевска процедура. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид, 2009, 39. (пленарна).

Спроведените испитувања во оваа студија укажуваат дека ласерот во стоматологијата дава можности за примена на голем спектар дентални процедури кои се составен дел од секојдневната практика. Ласерската терапија ги намалува субјективните симптоми и ја смирува клиничката манифестација и што е најважно за пациентите во текот на терапијата, тие немаат болка, нелагодност и дискомфорт.

78. Ковачевска И, Ефтимовска М, Георгиев З. In vitro одредување на коронарната микропропустливост кај ендодонтски третирани заби. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид, 2009, 39. (усна)

Авторите на овој труд си поставиле за цел да ја одредат коронарната микропропустливост за мастило кај ендодонтски третирани заби, коронарно реставрирани со различни дентални материјали. Испитувањето било направено на 60 еднокорени заби кај кои бил направен комплетен ендодонтски третман. Забите биле поделени во три групи, а секоја група била коронарно оптурирана со амалгам, композитна смола и средство за привремено затворање кавит. По потопување на примероците во мастило за период од 7 дена биле направени хистолошки пресеци кои биле набљудувани под светлосен микроскоп. Резултатите од ова истражување покажале дека постои статистичка разлика во коронарниот микропроток на мастило меѓу забите реставрирани со привремено и дефинитивно полнење.

79. Георгиев З, Петрушевска Г, Ковачевска И, Жабокова-Билбилова Е, Димова Ц. Дентин-ресорптивна клеточна активност во пулпата на млечните заби со напредната ресорпција. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид 2009, 30. (постер).

Авторите на овој труд си поставиле за цел да ја испитаат дентин-ресорптивната клеточна активност на пулпата на млечни заби при напредната физиолошка ресорпција. Испитувањето било правено на млечни заби со напредната ресорпција кај кои од ортодонтски причини била индицирана екстракција. По екстракцијата забите биле потопени во фиксатив за период од 24 часа, потоа денталната пулпа била екскавирана потопена во фиксатив и по седум дена подложена на стандардна постапка за изработка на хистолошки препарати. Резултатите покажале дека кај сите заби со физиолошки напредната ресорпција на коренот, во околното гранулационо ткиво на пулпата биле забележани дентиникласти и моноклеарни макрофаги, клетки кои имаат способност да ги ресорбираат тврдите забни ткива.

80. Ковачевска И., Ѓурчевски Ј., Матовска К., Петрушевска Г. Евалуација на некариозните дефекти. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид 2009, 39. (постер).

Целта била да се направи проценка на застапеноста на некариозните дефекти кај студенти на Стоматолошкиот факултет и нивните пациенти. Добиените резултати покажале дека возраста и хигиенодиететскиот режим доминираат како етиолошки фактори во појава на некариозните дефекти.

81. Димова Ц., Ристеска С, Поповска Л., Јанев Е., Ковачевска И. Влијание на каналното полнење на постоперативната клиничка слика. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид 2009, 39. (усна)

Цел на овој труд била да се спореди постоперативното и интраоперативното канално полнење при апикотомија во постоперативниот клинички изглед. Во испитувањето биле влучени 20 пациенти, 10 со постоперативно полнење и апикотомија и 10 со канално полнење во тек на операција. Резултатите покажале дека каналното полнење не влијае на постоперативната клиничка слика.

82. Димова Ц, Андоновска Б, Поповска Л, Ковачевска И, Георгиев З, Јанев Е. Современ стоматолошки и орално-хируршки концепт во третманот на пациенти со вградени вештачки срцеви валвули. Апологија 2009, 11(21):57-71.

Авторите во овој труд имале за цел да го прикажат специфичниот стоматолошки пристап и третман кај пациенти со ВСВ. Спроведена е детална анамнеза, преглед и РТГ - испитување, а извршени се 24 орално-хируршки интервенции. Добиените резултати укажуваат дека селективниот пристап и интердисциплинарната соработка со кардиолозите се основа за безбеден и квалитетен оралнохируршки третман на пациентите со вградени срцеви вентили.

83. Dimova C, Andonovska B, Neceva V, Kovacevska I, Georgiev Z. CORRELATION OF BLOOD FIBRINOLYTIC ACTIVITY AND CLINICAL OUTCOME AFTER ORAL SURGERY INTERVENTIONS. BalkJStom, 2009; 13:111-116.

Примарната цел на авторите во овој труд било одредувањето на фибринолитичката крвна активност за време на оралнохируршка интервенција. Биле испитувани две групи на пациенти, а добиените анализи покажуваат позитивна корелација помеѓу повеќето параметри од контролното испитување и параметрите од фибринолитичкиот систем на испитуваната група.

84. Поповска Л., Стојановска В., Стевановиќ Д., Димова Ц., Ковачевска И. Антимикробната активност на 2,5% натриумхипохлорид како ендодонтски ириганс. Аполонија 2009, 11(21): 09 - 20.

Авторите во овој труд го испитувале влијанието на натриум хипохлоритот врз бактериската флора кај заби со дијагностицирана гангрена на пулпата по примена на рачна или ултразвучна препарациона техника. Испитувани биле 60 еднокорени заби поделени во 4 групи, од кои биле земани брисеви за микробиолошко испитување. Добиените резултати покажале сигнификантно намалување на бактериите, особено на анаеробните видови каде што бил употребен натриум хипохлоритот како ириганс.

85. Ковачевска И. Современи технологии во реставративната стоматологија и ендодонцијата. Современи дострели, Стоматолошки факултет - Скопје 2009, 124 - 132.

Спроведените испитувања во оваа студија укажуваат дека ласерот во стоматологијата дава можности за примена на голем спектар дентални процедури кои се составен дел од секојдневната практика. Ласерската терапија ги намалува субјективните симптоми и ја смирува клиничката манифестација и што е најважно за пациентите во текот на терапијата, тие немаат болка, нелагодност и дискомфорт.

86. Поповска Л., Дејаноска Т., Ковачевска И. Употреба на биоозоникс во ендодонтската терапија. Меѓународен конгрес "Стоматологијата денес", Стоматолошко друштво на Албанците, Струга, 2010, 144. (усна)

Целта на авторите била спроведување на клиничка евалуација на ефикасноста на озон системот биоозоникс при терапија на инфицирани коренски канали. Кај сите пациенти било забележано значајно подобрување на состојбата и намалување на болката доколку претходно постоела. Со ова испитување се укажува на предноста на употребата на озон - терапијата кога се употребува како дополнување на конвенционалната ендодонтска терапија.

87. Ковачевска И., Поповска Л., Димова Ц., Георгиев З. Употреба на Nd: Yag ласер во третманот на хиперсензитивните заби. Меѓународен конгрес "Стоматологијата денес", Стоматолошко друштво на Албанците, Струга, 2010, 160. (усна)

Авторите во оваа студија имале за цел да направат клиничка проценка на терапискиот ефект на ласерот при состојби на хиперсензитивни заби. Добиените резултати сугерираат примена на ласерот како современа технологија во рамките на секојдневната клиничка практика.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Ивона Ковачевска**
(име, татково име и презиме)
Институција: **Стоматолошки факултет - Скопје**
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: **болести на забите и ендодонтот**
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Настава I циклус студии: 2009 Стоматолошка фармакологија (3+4), 30% од настава (висока школа за високи стучни сестри)	0,54
	Настава I циклус студии: 2008/2009, 2009/2010 Болести на забите - претклиника(2+4), 30% од настава	0,72
	Настава I циклус студии: 2008/2009, 2009/2010 Болести на забите 1 (1+3), 30% од настава	0,72
	Настава I циклус студии: 2008/2009, 2009/2010 Болести на забите 2 (1+3), 30% од настава	0,36
	Настава I циклус студии: 2008/2009, 2009/2010 Болести на забите 3(1+5), 30% од настава	0,36
	Вежби I циклус студии: 1993/2009/10 Болести на заби и ендодонт 18 часа неделно, 3 групи (претклиника, 1, 2, 3, 4)	388,8

	Вежби I циклус студии: 2009 Стоматолошка фармакологија (3+4) (Висока школа за високи стучни сестри)	1,8
	Пакет материјали за одреден предмет: Компјутерски модел за испитни прашања за студенти на Стоматолошки факултет, Скопје, за болести на забите и ендодонтот	2
	Пакет материјали за одреден предмет: Болести на заби (претклиника, 1-4), Стоматолошка фармакологија	6
	Ангажиран насловен доцент на Високата здравствена школа во Штип, отсек забен техничар - протетичар, при факултетот за медицински науки, од февруари 2010	1
	Вкупно	402,30

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Георгиев З, Цветковски П, Нечева Љ, Оровчанец Н, Сотирова А, Ковачевска И. Промени во пулпата на млечните заби во фаза на ресорпција. <i>Макед Стоматол Прегл</i> 1992, 16 (1):23 - 9 (Билтен на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 586).	2,4
	Ковачевска И, Оцаклиевска С, Поповска Л, Георгиев З. Можности за дијагностика на апроксимални кариозни лезии. <i>Макед Стоматол Прегл</i> 1994;18(1-2):51-53 (Билтен на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 668).	2,4
	Оцаклиевска С, Каранфиловска А, Поповска К, Кипровска М., Ковачевска И. Антимикробен ефект на алекситот. <i>Мак Стом Прегл</i> бр. 1-2, 43 -45. (Билтен на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 668). (постер)	2,4
	Ковачевска И, Стевановиќ М, Поповска Л, Георгиев З. Примена на лајнери во конзервативната стоматологија. / конгрес на стоматолозите од Македонија, (Апстракт), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 1994, 166 (Билтен на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 668). (усна)	2,2
	Ковачевска И, Оцаклиевска С, Поповска Л, Георгиев З. Влијание на различни антисептици врз микробната флора во инфициран коренски канал. / конгрес на стоматолозите од Македонија, (Апстракт), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 1994, 173 (Билтен на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 668). (постер)	1,2
	Поповска Л., Оцаклиевска С, Ковачевска И., Кандиќан П. Карактеристики на плунката кај пациенти со високо фреквентен кариес. / конгрес на стоматолозите од Македонија, (Апстракт), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 1994, 55. (Билтен на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 668). (усна)	2,2
	Георгиев З, Бајрактарова Б, Ковачевска И, Стефанов Р. Пулпини калцификации кај млечните заби во фаза на ресорпција. / конгрес на стоматолозите од Македонија, (Апстракт), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 1994, 2 (Билтен на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 668).	2,2
	Георгиев З, Царчев М, Ковачевска И, Нечева Љ. Радикуларна дентална ресорпција. <i>Макед Стоматол Прегл</i> 1994:18 (3-4), 144 - 7 (Билтен на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 668).	2,4
	Георгиев З. Бајрактарова Б, Сотирова Ивковска А, Ковачевска И, Јовановска М. Hypothyroidism and hypodontism 2 Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abs.), Belgrade 1997; 66. Грудот е рецензиран во Билтен бр. 731, од 30. IV 1999 год. (постер)	1,8
	Георгиев З, Бајрактарова Б, Сотирова А, Богданова М, Ковачевска И, Димовска Ц. Компаративна студија на ензимскиот потенцијал на пулпата кај млечни и трајни заби. 2 Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракт). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1998: 14. - Трудот е рецензиран во Билтен бр. 731, од 30.IV 1999 год. (усна)	2,2
	Cekovska S, Brezovska-Kavrakova J, Dzekova-Stojkova S, Georgiev Z, Kovacevska I. Collagenase activity in healthy human dental pulp. <i>Balkan Journal of Clinical Laboratory</i> 1998; 5(2):58-59. Билтен бр. 749, 2000 год. (постер)	1,8
	Ковачевска И, Атанасова Б, Стефанова-Балабанова М, Димитрова М, Георгиев З, Димовска Ц. Влијание на амалгамските реставрации врз клиничката евалуација на оралните лихен - лезии. // конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракт), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 1998, 142. Билтен бр. 758 од 2000 г (постер)	1,2
	Матовска Љ, Ковачевска И, Димитрова М, Хаџи-Николова Д. Оклузален статус кај екстензивни амалгамски полнења. // конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракт), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 1998; 133. - Трудот е рецензиран во Билтен бр. 758 од 2000 год. (постер)	1,2

Димова Ц, Јанев Ј, Георгиев З, Ковачевска И, Ацаип Д, Ристевски Д. Критериуми за оралнохируршки интервенции во детската возраст. // конгрес на стоматолозите од Македонија (Антракти), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 1998, 155. Билтен бр. 758 од 2000 г (постер)	1,2
Ковачевска И. Присуство на жива во плунка и дентин при едносеансна апликација на повеќе амалгамски полнења. Магистерски труд, Стоматолошки факултет, Скопје, 1999 год.	4,0
Ковачевска И, Георгиев З, Димова Ц, Јовановски С, Поповска Л. Measuring of released mercury from amalgam fillings before and chewing. IV Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstracts), Istanbul 1999, 295. Билтен бр. 758 од 2000г (постер)	1,8
Георгиев З, Бајрактарова Б, Сотировска-Ивковска А, Ковачевска И, Димова Ц. Collagenase activity in human dental pulp. IV Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstracts), Istanbul 1999, 303. Билтен бр. 758 од 2000 г (постер)	1,8
Поповска Л, Цековска З, Пановски Н, Димова Ц, Ковачевска И. Microbiological finding in teeth with chronical periapical pathosis. IV Congress of the Balkan Stomatological SochUy, (Abstracts), Istanbul 1999,306. Билтен бр. 758 од 2000 г (постер).	1,8
Димова Ц, Јанев Ј, Ковачевска И, Поповска Л. Alternatives of surgical treatment in the circumstances of fractured roots. IV Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstracts), Istanbul 1999, 190. Билтен бр. 758 од 2000 г (постер)	1,8
Димова Ц, Јанев Ј, Георгиев З, Ковачевска И, Поповска Л. Орално хируршки третман на хронични периапикални пародонтити. Макед мед преглед 1999; 53 (супл.39):150. Билтен бр. 758 од 2000 г (усна)	2,2
Ковачевска И, Стевановиќ М, Георгиев З, Димова Ц. Концентрацијата на жива во плунка по едносеансна апликација на повеќе амалгамски полнења. Макед мед преглед 1999; 53 (супл.39):154. Билтен бр. 758 од 2000 г. (усна)	2,2
Kovacevska I, Georgiev Z, Filipovska V, Dimova C, Jovanovski S. Composite resin-amalgam compound restorations. 5 th Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abs.), Thessaloniki, 2000; 38 -9. (рецензиран во Билтенот на Универзитетот "Свети Кирил и Методиј" бр. 847). (усна)	2,8
Jovanovski S., Pětková E., Sabanov E., Kovacevska I. Prostetic treatment of the defects of the palate and alveolar crest. 5 th Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abs.), Thessaloniki, 2000; 204 (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 847). (постер)	1,8
Georgiev Z, Kovacevska I, Sotirovska-Ivkovska A, Cekovska S, Bogdanova M. Enzymatic pulp research of deciduous teeth in the phase of resorption. FDI Paris 2000 Congress Abstracts. International Dental Journal 2000; 50(6):345 (supp). (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 846). (постер)	1,8
Kovacevska I, Stefanovic M, Odzaklievska S, Dimova C. Endodontic preparation of the molars for their hemisection. 6 th Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abs.), Bucharest, 2001; 122. (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 847). (постер)	1,8
Odzaklievska S, Kovacevska I, Maleska V, Aleksova P, Georgiev Z. Prostaglandin E 2 level in a stage of acute inflammatory pulpal reaction. 8 th International congress of TDA (Book of abstract) Istanbul 2001, 218-19. (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 847). (постер)	1,8
Ковачевска И. Денталната болка- причина за ургентна стоматолошка интервенција Макед. стоматол. прегл. 2001; 25 (1-4): 39-43 (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 847).	4
Dimova C, Kostovska C, Kovacevska I, Georgiev Z, Popovska L. Evaluation of the fibrinolytic capacity in the preoperative oral-surgical period through the test of venostasis. r Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Kusadasi 2002, 91. (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр.847). (усна)	2,8
Georgiev Z, Petruševska G, Kovacevska I, Sotirovska-Ivkovska A, Dimova C. Hystological changes of the nerve fibers in the pulp of deciduous teeth in the phase of resorption. 7 th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Kusadasi 2002, 235. (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ бр. 846). (постер)	1,8
Kovachevska I, Petrovska M, Georgiev Z, Dimova C, Kurchik B, Spasenovski T. The use of calcium hydrohide guttapercha point in the therapy of infected root canals. 7 th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Kusadasi 2002, 221. (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 847). (постер)	1,8

Георгиев З, Петрушевска Г, Сотировска-Ивковска А, Ковачевска И, Бајрактарова-Мишевска Ц, Амбаркова В. Биолошки карактеристики на пулпата на млечните заби. /// конгрес на стоматолозите од Македонија, (Апстракт), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 2002, 72. (рецензиран во билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 846). (усна)	2,2
Ковачевска И, Петровска М, Оцаклиевска С, Георгиев З, Спасеновски Т. Бактериостатски ефект на калциум-хидроксид гутаперка штифтови (Roeko). /// конгрес на стоматолозите од Македонија, (Апстракт), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 2002, 152. (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 847). (постер)	1,2
Јовановски С, Сотировиќ М., Гетов К., Бојациевска Л., Ковачевска И., Поповска Л. Конзервативно протетички зафати на заби со фиксни конструкции. Шконгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракт), Здружение на стоматолозите од Македонија, Охрид 2002, 198. (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 847). (усна)	2,2
Ковачевска И, Георгиев З, Димова Ц, Дејаноска Т. Тераписки пристап при ургентни стоматолошки состојби. <i>Макед. мед. прегл.</i> 2003; 56: (супл. 54):107. (рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 847). (усна)	2,2
Георгиев З, Сотировска-Ивковска А, Ковачевска И, Димова Ц. Ургентна терапија кај денталните повреди. <i>Макед. мед. прегл.</i> 2003; 56: (супл. 54):109. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 852). (усна)	2,2
Kovacevska I., Odzaklievska S., Dimova C, Ristoski T, Georgiev Z. Coronal microleakage of two root canal sealers: an <i>in vitro</i> examination 9 th Congres of BaSS Ohrid 2004; (abstracts): 140. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (постер)	1,8
Dimova C, Kovacevska I. Root end resection and retrograde filling associated with apical permeability of dentin and microleakage 9 th Congres of BaSS Ohrid 2004; (abstracts): 61. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). Усна	3,7
Georgiev Z., Petrushevska G., Kovacevska I., Sotirovska-Ivkovska A., Ambarkova V., Georgiev K. Blood vessels in primary dental pulp in the phase of physiological resorption 9 th Congres of BaSS Ohrid 2004; (abstracts): 264. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 863). (усна)	2,8
Georgiev Z., Kovacevska I., Sotirovska-Ivkovska A., Bogdanova M., Dimova C, Bajraktarova-Misevska C. Enzymatic activity in healthy deciduous dental pulp 9 th Congres of BaSS Ohrid 2004; (abstracts): 264. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 863). (постер)	1,8
Димова Ц., Костовска С, Ковачевска И., Јанев Е. Влијание на забната екстракција како стресоген фактор врз фибринолитичкиот одговор на крвта <i>Макед. стомат. прегл.</i> 2004; (1-4): 9-16. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944).	2,4
Dimova C, Kostovska S., Kovacevska I., Dejanova V. Dental surgery in patients treated with oral anticoagulants Pathophysiology of Haemostasis and Thrombosis, 18 th International Congress on Thrombosis, Ljubljana Slovenia, June 20-24 2004; 87. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (постер)	1,8
Ковачевска И., Оцаклиевска С, Димова Ц. Тестирање на оптурационите способности на два цемента за канално запечатување <i>Макед. стомат. прегл.</i> 2004; (1-4): 66-71. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944).	3,2
Kovacevska I., Odzaklievska S., Ristoski T. An <i>in vitro</i> dye leakage study: comparing conventional single cone and thermafil techniques 10 th Congress of BaSS, Belgrade, 2005; (abstracts): 22-23. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (усна)	3,4
Georgiev Z, Kovacevska I, Zabokova-Bilbilovska E, Mladenovic L, Georgiev K. Enzymatic activity of young dental pulp 11 th Congress of BaSS, Belgrade, 2005; (abstracts): 28. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 863). (усна)	2,8
Georgiev Z., Kovacevska I., Bogdanova M, Dimova C. Deciduous dental pulp - enzymatic activity <i>Balk J Stom.</i> 2005, 9(2): 182-86. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 863).	3,6
Апостолска С, Оцаклиевска С, Ковачевска И., Ренцова В., Рistosки Т. Оклузална и цервикална микропропустливост кај композитни инлеи II класа цементирани со два различни материјала <i>Макед. стомат. прегл.</i> 2005; (3-4): 189-193. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 912).	2,4
Georgiev Z., Kovacevska I., Dimova C, Georgiev K. Cementum-like tissue deposition on pulp chamber in human primary teeth prior to shedding 11 th Congress of BaSS, Sarajevo, 2006; (abstracts): 48. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (постер)	1,8

Dimova C, Kovacevska I., Georgiev Z., Andonovska B. Comparison of quality of life after apicoectomy using two different techniques 11 th Congress of BaSS, Sarajevo, 2006; (abstracts): 65. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (постер)	1,8
Kovacevska I., Dimova C, Petrevska M, Odzaklievska S. Bacterijal penetration of root-filled teeth coronally sealed with permanent and temporary fillings: <i>in vitro</i> study 11 th Congress of BaSS, Sarajevo, 2006; (abstracts): 101. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (постер)	1,8
Ristoski T., Kovacevska I., Georgiev Z., Apoštolska S. The effect of root canal preparation on coronal leakage in endodontically treated teeth: <i>in vitro</i> examination 11 th Congress of BaSS, Sarajevo, 2006; (abstracts): 102. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (постер)	1,8
Таири Д., Ковачевска И., Димова Ц., Алиу С. Ендодонтски ретретман на GC Fuji I цемент; <i>in vitro</i> испитување International Congress of Apolonia "Dentistry today " Struga, 2006; (Abs.): 130. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (усна)	2,8
Ковачевска И., Димова Ц., Поповска Л. Методи за ендодонтски ретретман IV Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2006; (абстракт): 9. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (пленарна)	3
Димова Ц., Костовска С, Ковачевска И. Безбеден оралнохирушки третман кај пациенти со орална антикоагулантна терапија IV Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2006; (абстракт): 8. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (пленарна)	3
Апостолска С, Ренцова В., Озаклиевска С, Ефтимовска М., Муратовска И., Ковачевска И. Превентивни и реставративни терапевтски мерки на некариозните лезии-ерозии IV Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2006; (абстракт): 17. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 912). (усна)	2,8
Димова Ц., Пројевска Д., Ковачевска И., Антов С, Георгиев З., Андоновска Б. Современ стоматолошки концепт при ендокоридити кај возрасни и кај деца IV Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2006; (абстракт): 17. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (усна)	2,8
Ковачевска И., Георгиев З., Димова Ц., Ристоски Т. Прекривање на пулпата со калциум-хидроксид и дентален атхезив: хистолошка анализа IV Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2006; (абстракт): 25. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (усна)	2,8
Ковачевска И., Димова Ц., Петревска М., Озаклиевска С. Проценка на антибактериската активност на денталните атхезиви IV Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2006; (абстракт): 43. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (постер)	1,8
Георгиев З., Птрешевска Г., Ковачевска И., Амбаркова В., Кочичева Иванова О., Георгиев К. Ултраструктурни стромални промени кај пулпитични млечни заби со напредната ресорпција IV Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2006; (абстракт): 53. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944). (усна)	2,8
Димова Ц, Ковачевска И. Тест на венска стаза како метод за проценка на фибринолитичкиот капацитет на крвта во тек на оралнохирушки интервенции Макед Стоматол Прегл. 2006; 30 (2): 214 - 218. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 944).	3,6
Ренцова В., Апостолска С, Ковачевска И., Ристоски Т. Отстранување на размачканиот слој во корелација со денталната и апикалната адаптација на каналното полнење Макед Стоматол Прегл. 2006; 30 (3-4): 328 - 333. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 912).	2,4
Ковачевска Ивана Анализа и проценка на влијанието на коронарната и апикалната микропропустливост врз неуспехот на ендодонтската терапија Докторска дисертација ноември 2007год. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 926).	8
Kovacevska I, Georgiev Z, Dimova C, Sabanov E. Periapical status of endodontically treated teeth related to the quality of root filling and coronal restoration. 12 th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Istanbul, 2007, 100-1. (постер)	1,8
Georgiev Z, Kovacevska I, Zabokova-Bilbilova E, Dimova C, Georgiev K. Internal resorption of coronal dentin in human deciduous teeth prior to shedding. 12 th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Istanbul, 2007, 122. (постер)	1,8
Dimova C, Andonovska B, Kovacevska I, Georgiev Z. Comparative clinical study of resin composite and glass ionomer cement for retrograde root filling. 12 th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Istanbul, 2007, 236. (постер)	1,8

Dimova C, Andonovska B, Kovacevska I., Shabanov E. antibiotictherapy in impacted third molar surgery. 12 th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Istanbul, 2007, 235.(постер)	1,8
Kovacevska I, Georgiev Z, Dimova C.The influence of dental adhesives on the apical mikroleakage. International Congres of Apolonia "Dentistry Today" Struga 2008: 196. (усна)	3,4
Dimova C, Andonovska B, Kovacevska I, Popovska L, Georgiev Z. CONTEMPORARY CONCEPT OF ORAL SURGICAL TREATMENT OF PROSTHETIC HEART VALVES PATIENTS. International Congres of Apolonia "Dentistry Today" Struga 2008:189.(усна)	2,8
Popovska L., Stojanovska V.,Kovacevska I, Dimova C, Mircevska E. Antimicrobial activity of 2,5% sodium hypochlorite as endodontic irrigants. International Congres of Apolonia "Dentistry Today" Struga 2008: 187. (усна)	2,8
Георгиев З, Мишевска Ц, Димова Ц, Ковачевска И, Жабокова-Билбилова Е, Георгиев К. Интерцептивни постапки и дилеми. Меѓународен конгрес "Стоматологијата денес", Стоматолошко друштво на албанците, Струга, 2008, 121. (усна)	2,8
Kovacevska I, Odzaklievska S, Dimova C, Georgiev Z. Root filling retreatment - methods and techniques. Conference of Kosovs stomatologist, Abstract book Pristina, 2008, 72-3. (пленарна)	3
Dimova C, Kovacevska I, Popovska L. Retrograde root canal - methods and techniques. Conference of Kosovs stomatologist, Abstract book Pristina, 2008, 64-6. (пленарна)	3
Ковачевска И, Георгиев З, Димова Ц, Поповска Л, Апостолска С. Употреба на денталните атхезиви во каналната оптурација - проценка на апикалната микропропустливост. Аполониа. 2008; 20: 45-54.	3,6
Георгиев З, Мишевска Ц, Димова Ц, Ковачевска И, Стошиќ В, Георгиев К. Интерцептивни постапки и дилеми. Аполониа 2008; 20: 101-108.	3,6
Kovacevska I, Dimova C, Georgiev Z, Mitevski A. Our experience with the Nd-YAG laser in the therapy of the chronic apical lesions. 14 th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Varna, 2009, 48. (усна)	2,8
Georgiev Z, Kovacevska I, Dimova C, Zabokova-Bilbilova E, Georgiev K. Acid phosphatase activity of deciduous dental pulp in health and pulpitic conditions. 14th Congress of the balcan stomatological society, (abstracts), Varna, 2009, 111. (постер)	1,8
Kovacevska I., Kasami N., Kasami E., Cerkezi S. Determination of microleakage of different root-end filling materials - in vitro research. 1 st Dental congress of Albanians of Albania, Kosove and Macedonia, (abstracts), Tirana, 2009, 83. (усна)	2,8
Ковачевска И. Примена на Nd:Yag ласерот во ендодонтската тераписка процедура. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид 2009, 39. (пленарна)	3
Ковачевска И, Ефтимовска М, Георгиев З. In vitro одредување на коронарната микропропустливост кај ендодонтски третираните заби. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид 2009,39. (усна)	3,4
Георгиев З, Петрушевска Г, Ковачевска И, Жабокова-Билбилова Е, Димова Ц. Дентин-ресорптивна клеточна активност во пулпата на млечните заби со напредната ресорпција. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид 2009, 30. (постер)	1,8
Ковачевска И., Гурчевски Ј., Матовска К., Петрушевска Г. Евалуација на некариозните дефекти. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид 2009, 39. (постер)	1,8
Димова Ц., Ристеска С, Поповска Л., Јанев Е., Ковачевска И. Влијание на каналното полнење на постоперативната клиничка слика. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Македонско стоматолошко друштво, Охрид 2009,39. (усна)	2,8
Kovacevska Ivona. Příměna Nd:Yag lasera u endodontskoj terapiji. I Naučni simpozium Dentalart, Neum, 2009. (усна)	2
Димова Ц, Андоновска Б, Поповска Л, Ковачевска И, Георгиев З, Јанев Е. Современ стоматолошки и орално-хируршки концепт во третманот на пациенти со вградени вештачки срцеви валвули. Аполониа 2009, 11(21):57-71.	3,6
Dimova C, Andonovska B, Neceva V, Kovacevska I, Georgiev Z. CORRELATION OF BLOOD FIBRIOLYTIC ACTIVITY AND CLINICAL OUTCAME AFTER ORAL	3,6

	<i>SURGERY INTERVENTIONS. BalkJStom, 2009; 13:111-116.</i>	
	Поповска Л., Стојановска В., Стевановиќ Д., Димова Ц., Ковачевска И. Антимикробната активност на 2,5% натриумхипохлорид како ендодонтски ириганс. Аполонија 2009, 11(21): 09 - 20.	3,6
	Ковачевска И. Современи технологии во реставративната стоматологија и ендодонцијата. Современи дострели, Стоматолошки факултет Скопје 2009, 124 - 132.	4
	Поповска Л., Дејаноска Т., Ковачевска И. Употреба на биоозоникс во ендодонтската терапија. Меѓународен конгрес „Стоматологијата денес“ Стоматолошко друштво на Албанците Струга, 2010, 144. (усна)	3,4
	Ковачевска И., Поповска Л., Димова Ц., Георгиев З. Употреба на Nd: Yag ласер во третманот на хиперсензитивните заби. Меѓународен конгрес „Стоматологијата денес“ Стоматолошко друштво на Албанците Струга 2010, 160. (усна)	2,8
	Ковачевска И. Амалгамски и композитни реставрации за кавитетите. Здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот. Битола, ноември 2004	3
	Ковачевска И. Ендодонтски ретретман: методи и техники. Здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот. Охрид, септември 2006	2
	Ковачевска И. Хемисекција: ендодонтска подготовка. Здружени на специјалисти по протетика. Радовиш, јуни 2007	2
	Ковачевска И. Ендодонтски третман - методи и техники. Прв симпозиум со меѓународно учество "Тиквеш" Кавадарци, октомври 2008	3
	Ковачевска И. Примена на ласерот во конзервативниот третман на хроничните периодонтити. Здружение на специјалисти по орална хирургија. Дојран, мај 2010	2
	Ковачевска И. Антимикробни средства и нивна примена во ендодонција. Меѓународен симпозиум "Антимикробни средства во денталната медицина" Стоматолошко здружение на Македонија. Прилеп 2011	3
	Учесник истражувач во национален научен проект: " Фибринолитичката активност на крвта при оралнохируршки интервенции " финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија	3
	Учесник истражувач во меѓународен национален научен проект: Корелација помеѓу орална хигиена, пх на плунката и дентален плак во фреквенцијата на кариесот и негова контрола преку современи превентивни мерки (кај различна популација, Македонија и Грција) (2006-2009 година) финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија	5
	Вкупно	242,90

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Студиски престој до 3 месеци: од декември 2007 година до 20.1.2008 година, д-р Ивона Ковачевска престојувала на Стоматолошкиот факултет во Белград	0,5
	Дејности од поширок интерес	
	Пакет материјали за одреден предмет: Компјутерски модел за испитни прашања за студенти на Стоматолошки факултет, Скопје, за болести на забите и ендодонтот	2
	Вкупно	9,50

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	402,30
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	242,90
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	0,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	9,50
Вкупно	654,70

5. др. Лидија Поповска, вработена на Клиниката за болести на забите и ендодонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар, „Св. Пантелејмон“ во Скопје, е родена во Скопје на 21.12.1959 година.

Универзитетско образование:

Доктор – стоматолог: Универзитет св. Кирил и Методиј во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, во учебната 1984

Магистер на стоматолошки науки од областа болести на забите и ендодонтот:

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Компарација помеѓу рачната и ултразвучната обработка на каналите од забниот корен“, во 1994 година.

Доктор на стоматолошки науки: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со докторската дисертација под наслов „Хронични периапикални лезии во релација со ендодонтскиот статус на забите“, во 2003 година.

Работно искуство: Првото вработување го остварила на Клиниката за болести на забите и ендодонтот во 1986 година како клинички лекар. Во 1994 година се здобила со звањето специјалист по болести на забите и ендодонтот. Во звањето помлад асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 1992 година, а во 1995 година била избрана за асистент. Во 2004 година била избрана во звањето научен соработник на истата Клиника. Во 2008 година била избрана за насловен доцент на Клиниката за болести на забите и ендодонтот.

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:

Била вклучена во изведувањето на наставата, подготовката на колоквиумите и завршните испити по предметот Болести на забите и ендодонтот за студентите по стоматологија на Стоматолошкиот факултет во Скопје. Ја изведувала наставата по предметот Дентална патологија (предавањата и вежбите) на Високата школа за стручни стоматолошки сестри во учебните 2006/07, 2008/09 2009/10, за чии потреби има издадено интерна скрипта од предавања (авторизирани предавања). Учествува во изработка на наставни програми за додипломските студии. Била ментор на девет студентски теми во периодот од 1995-2011. Моментално е ангажирана на Стоматолошкиот факултет при универзитетот Гоце Делчев како надворешен соработник.

СТРУЧНО – НАУЧНА ДЕЈНОСТ:

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот, на која била избрана за асистент, а подоцна за насловен доцент своите стручни и научни усовршувања ги насочила кон проблематиката од областа на ендодонцијата.

Студиски престој:

- I.XI1995-I.XII1995 била на тромесечен студијски престој и усовршување на АКТА, Амстердам - Холандија, на Стоматолошкиот факултет
- во септември и октомври 2004 година (шестнеделен престој) на Карловиот универзитет во Прага, кај проф.д-р Лудвиг Перинка на Катедрата и Клиниката за болести на забите и ендодонтот.

Учество во реализација на научноистражувачки проекти:

Учесник истражувач во национален научен проект: „Проценка на хроничните периапикални лезии при конзервативен и оперативен третман (клиничка, рендгенолошка, микробиолошка, патохистолошка и имунохемиска студија)“, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија.

Со постер и усни презентации учествувала на бројни конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и на семинари и конгреси.

Добитник е на благодарници по повод 30, 40 и 50 - годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет. Исто така добитник е и на пофалници (1985 и 1993 година) и диплома (1995) за активно учество во Македонското лекарско друштво.

СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ:

др Лидија Георгиевска била член на координативната комисија на Стоматолошкиот факултет за примена на ЕКТС, член на организациониот одбор на IX балкански стоматолошки конгрес (БАСС) одржан во Охрид во 2004 година и член на уредувачкиот одбор за јубилејот „50 години Стоматолошки факултет“ во 2009 година. Во 2009 година е избрана за претседател на Здружението на специјалистите по болести на забите и ендодонтот на Република Македонија

Резултатите поврзани со наставната и научноистражувачката дејност, како и другите нејзини активности до изборот во звањето насловен доцент, објавени се во Билтенот на Универзитетот, и тоа во: Билтен број 580 од 1992 година, Билтен број 631 од 1995 година, Билтен број 712 од 1998 година, Билтен број 826 од 2003 година, Билтен број 631 од 1995 година, како и во Билтените број 850 и 945.

Активности во периодот по изборот во звањето насловен доцент:

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била вклучена во теоретската и практичната настава во зимскиот семестар на учебната 2005/2009 година, како и во зимскиот и летниот семестар на учебната 2005/2009 година.

Теоретска настава: 2005/2009, болести на заби претклиника (2+5) болести на заби 1(1+3), 2(1+6), 3(1+6) и 4(0+3) до 30 % од наставата, дентална патологија, Висока школа за стручни стоматолошки сестри (1+2)

2006/10 до 30% од наставата. Моментално е ангажирана како надворешен соработник на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ за теоретска настава по предметот кариологија-претклиника (2+3) и ергономија (2+0).

Практична настава: 1992/2009 2009/2010: болести на заби претклиника(2+4) болести на заби 1 (1+3), болести на заби 2 (1+3), болести на заби 3 (1+5), болести на заби 4 (0+3) дентална патологија стручни стоматолошки сестри(1+2) , консултации со студенти за сите предмети на кои ја изведува практичната настава на Катедрата.

Автор е на монографијата „Апикални пародонтити“. Активно учествува во практичната клиничка едукација на стажантите и специјализантите на клиниката за болести на забите и ендодонтот. Досега како автор или коавтор има објавено 85 стручни и научни трудови.

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:

За тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

61. Mirceva E, Mladenovska K, Ristoski T, Popovska L. Slow-releasing methylprednisolone in the treatment of experimentally induced pulpitis in rats: histological response. Macedonian pharmaceutical bulletin 2007; 53 (1-2): 116-117

Авторите во овој труд имале за цел да го следат ефектот на метилпреднизолон со продолжено ослободување врз експериментално предизвикан пулпитис кај стаорци после суперпериостална инфилтрација во buccal vestibule. Хистолошкиот и хистометрискиот одговор го следеле во текот на 7 дена во споредба со контролната група на стаорци на кои по ист пат примениле стерилен физиолошки раствор. Од добиените резултати авторите заклучиле дека метилпреднизолонот со продолжено ослободување може да придонесе кон успешниот третман на трауматски експонирана пулпа или кај витална пулпотомија.

62. Поповска Л, Стојановска В, Ковачевска И, Димова Ц, Мирчева Е. Антимикробна активност на 2,5% натриум хипохлорит како ендодонтски ириганс. VI меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија (Апстракти), Струга, 2008; 114

Целта на ова истражување била да се одреди влијанието на натриум хипохлоридот врз бактериската микрофлора кај заби со дијагностицирана гангрена на пулпата, со примена на рачна и ултразвучна техника на препарација. Кај 30 пациенти на гангренозни еднокорени заби како средство за иригација бил применет натриум хипохлорид, додека кај другите 30 - физиолошки раствор. Кај половина од пациентите од секоја група била применета рачна техника на обработка на канали, додека кај другата половина ултразвучна. Добиените резултати покажале дека во оние случаи каде што бил применет натриум хипохлорид како ириганс постои сигнификантно намалување на бактериите, особено на анаеробните видови, додека техниката на препарација нема влијание на бактериите присутни во коренскиот канал.

63. Димова Ц, Андновска Б, Ковачевска И, Поповска Л, Георгиев З. Современ концепт во орално-хируршкиот третман кај пациенти со вградени вештачки срцеви валвули. VI меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија (Апстракти), Струга, 2008; 117

Авторите во овој труд имале за цел да го прикажат специфичниот стоматолошки пристап и третман кај пациенти со ВСВ. Спроведена е детална анамнеза, преглед и РТГ- испитување, а извршени се и 24 оралнохируршки интервенции. Добиените резултати укажуваат дека селективниот пристап и интердисциплинарната соработка со кардиолозите се основа за безбеден и квалитетен орално-хируршки третман на пациентите со вградени срцеви валвули.

64. Popovska L, Odzaklievska S, Karanfilovic V, Karanfilovic M. Analysis of the quality of composite restorations. Kosovo days of dentistry. 9 -11.10.2008 Prishtina, Kosovo. Plenary Lecture in the Conference (Abstracts): 67

Во оваа студија авторите го испитувале ефектот од примена на апликација на различни техники со композити на маргиналната адаптација на 2 класа реставрации. За ова испитување употребиле 48 интактни молари, кои ги реставрирале со два типа на композити. Резултатите укажуваат на тоа дека техниката на композитна апликација не влијаела на маргиналната адаптација од композитната реставрација, независно која апликативна техника е применета, микропропустливоста секогаш била иста.

65. Муратовска И, Поповска Л, Стојановска В, Апостолска С. Микротврдина на канален дентин пред и по ендодонтски третман. Макед stom прегл 2008; 32(3-4): 133-8

Авторите во овој труд ја испитувале разликата во микротврдината на дентинот во коренскиот канал пред и по иригација со 2,5 натриум хипохлорит комбиниран со хелаторен раствор на 17% ЕДТА поради нивната способност да го алтерираат хемискиот и структурниот состав на дентинското ткиво. За таа цел употребиле 20 премоларни заби, а од добиените резултати може да се заклучи дека употребата на комбинацијата од спомнатите ириганси прогресивно ја деградираат дентинската структура, намалувајќи ја неговата микротврдина.

66. Ковачевска И, Георгиев З, Димова Ц, Поповска Л, Апостолска С. Употребата на денталните атхезиви во каналната оптурација- проценка на апикалната пропустливост. Апологија 2008; 10 (20): 45-54

Цел на ова истражување било да се одреди влијанието на денталните атхезиви врз апикалната микропропустливост. Испитувањето било направено на 40 еднокорени заби поделени во две групи. По ендодонтскиот третман кај примероците од првата група пред апликација на цемент АЦ 26 и термофил гутаперка бил поставен Унифил бонд. Кај втората група на заби дефинитивната канална оптурација била

- напавена само со АЦ 26 и термафил гутаперка. Забите од двете групи биле поставени во мастило за период од 7 дена, а протоколот на мастило бил проценуван хистолошки. Резултатите од ова истражување покажале поизразена атхезија на смолестиот цемент кај групата каде што бил користен дентин атхезив.
67. Митиќ А, Митиќ Н, Муратовска И, Стојановска В, Поповска Л, Митиќ В. Ултраструктурно испитување дентинске површини канала после примена на активен ултразвучен метод. *Sr Arh Celok Lek* 2008; 136(5-6):226-231
- Целта на авторите била да се испита ефектот на отстранувањето на размачканиот слој од сидовите на коренскиот канал на забите со примена на активна ултразвучна метода без иригација, односно примена на ултразвук и иригација со дестилирана вода и 2% раствор натриум хипохлорит. Опфатиле 35 екстрахирани еднокорени заби, а од добиените резултати може да се заклучи дека обработката на коренските канали на забите со ултразвук и примената на натриум хипохлорит како ириганс обезбедуваат чиста површина на дентинот на коренскиот канал без размачкан слој.
68. A. Sotirovska-Ivkovska, Lj. Ivkovski, E. Zabokova, L. Popovska. Immunological response in the dental pulp after caries treatment. *Caries Res* 2008; 42: 197
- Авторите во овој труд го применила ЦД34 кој е ендотелијален маркер што се користи во денталната пулпа за идентификација на пулпната васкуларизација. Ја истражувале одговорноста на имуниот систем под три различни клинички услови. Со добиените резултати потврдуваат дека ендотелијалните клетки играат клучна улога во имуната и инфламаторната реакција преку лимфоцитите и леукоцитите движејќи се во денталната пулпа.
69. Dejanovski K, Panceva S, Angelovska A, Popovska L, Janeva J. Modification of impressions to prevent supporting tissues overloading. *Balk J Stom* 2008; 12 (2): 103-106
- Во овој труд авторите ја испитувале методата на земање слободен отпечаток, каде што укажуваат дека доколку се следи процедурата, што дава посакувани резултати кои осигуруваат добра релација помеѓу оралните ткива и протезите.
70. Dimova C, Kovacevska I, Popovska L. Retrograde root canal filling- Methods and Techniques. *Kosovar days of dentistry*. 9 -11.10.2008 Prishtina, Kosovo. Plenary Lecture in the Conference (Abstract): 67
- Во сите оние случаи кога не постои можност да се аплицира ортоградно полнење индицирано е ретроградното полнење како бариера помеѓу коренскиот канал и околните апикални ткива. Авторите сметаат дека покрај изборот на соодветен материјал, длабочината на ретроградното полнење и аголот на ресекција се исто така важни за успех на интервенцијата
71. Поповска Л, Стојановска В, Ковачевска И, Димова Ц, Мирчева Е. Антимикробна активност на 2,5% натриум хипохлорит како ендодонтски ириганс. *Apolonia* 2009; 11 (21):9-20
- Целта на ова истражување била да се одреди влијанието на натриум хипохлоридот врз бактериската микрофлора кај заби со дијагностицирана гангрена на пулпата, со примена на рачна и ултразвучна техника на препарација. Кај 30 пациенти на гангренозни еднокорени заби како средство за иригација бил применет натриум хипохлорид, додека кај другите 30 - физиолошки раствор. Кај половина од пациентите од секоја група била применета рачна техника на обработка на канали, додека кај другата половина ултразвучна. Добиените резултати покажале дека во оние случаи каде што бил применет натриум хипохлорид како ириганс постои сигнификантно намалување на бактериите, особено на анаеробните видови, додека техниката на препарација нема влијание на бактериите присутни во коренскиот канал.
72. Димова Ц, Андоновска Б, Поповска Л, Ковачевска И, Георгиев З, Јанев Е. Современ стоматолошки и орално-хируршки концепт во третманот на пациенти со вградени вештачки срцеви валвули. *Apolonia* 2009; 11 (21): 57-70.
- Авторите во овој труд имале за цел да го прикажат специфичниот стоматолошки пристап и третман кај пациенти со ВСВ. Спроведена е детална анамнеза, преглед и РТГ - испитување, а извршени се 24 оралнохируршки интервенции. Добиените резултати укажуваат дека селективниот пристап и интердисциплинарната соработка со кардиолозите се основа за безбеден и квалитетен орално-хируршки третман на пациентите со вградени срцеви валвули.
73. Сотировска-Ивкоска А, Жабокова-Билбилоска Е, Поповска Л. Преосетливост на забите: нова перспектива за стариот проблем. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Охрид 2009; 31.
- Во овој труд е направено клиничко испитување со примена на ново средство Clinpro white varnish (3М ЕСПЕ) кој има способност да ја намали преосетливоста на забите споредено со натриум флуоридот како контролно средство. Добиените резултати покажале статистички сигнификантно намалување на преосетливоста на забите за 4 и 8 недели со примена на Clinpro white varnish споредено со натриум флуоридот.
74. Димова Ц, Ристеска С, Поповска Л, Јанев Е, Ковачевска И. Влијание на каналното полнење на постоперативната клиничка слика. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Охрид 2009; 32.
- Цел на овој труд била да се спореди пост оперативното и интраоперативното канално полнење при апикотомија во пост оперативниот клинички изглед. Во испитувањето биле влучени 20 пациенти, 10 со пост оперативно полнење и апикотомија и 10 со канално полнење во тек на операција. Резултатите покажале дека каналното полнење не влијае на постоперативната клиничка слика.
75. Поповска Л, Дејаноска Т. Клинички карактеристики на композитните полнења во различни периоди на опсервација. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Пленарно предавање, Охрид, 2009; 19.

Во овој труд авторите го прикажале своето искуство и се фокусирале на критички прикази на литературата за тоа што се знае за долготрајноста на композитните реставрации и главните причини за нивниот неуспех. Преку приказ на случаи укажуваат за причините како фрактура на материјалот, слабото рабно затворање, постоперативната сензитивност, недоволната полимеризација, појавата на секундарен кариес и ред други неуспеси.

76. Поповска Л, Мирчева Е, Јаневска А, Сотировска-Ивковска А, Димова Ц. Оптурациони можности на GuttaFlow: ин витро испитување. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Охрид 2009; 39

За ова испитување авторите во ин витро услови ја одредувале оптурационата можност на материјалот Gutta Flow за канално полнење врз база на силикон споредувајќи ја неговата ефикасност со останатите оптурациони системи. Преку проценка на попречни пресеци добиле резултати кои обезбедуваат адекватно дефинитивно ендодонтско полнење.

77. Стојановска В, Поповска Л, Муратовска И, Рендова В, Пејкоска Б. Адаптација на двае различни подлоги од калциум хидроксид под композитна реставрација. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Охрид 2009; 70.

Целта на ова истражување била адаптацијата на две подлоги на база на калциум хидроксид (хемиски и светлосно полимеризирачки) со скенинг електронски микроскоп, афектирани од полимеризационата контракција на композитот. Резултатите покажале поголема слабост и дезорганизираност при таа процедура кај Дукалот.

78. Popovska Lidija, Dimova Cena, Muretzani Arben, Janevska Aleksandra. Therapy of symptomatic apical periodontitis. First international albanian kongress of stomatology. Tirana, Albania 2009; 173-74

Авторите во овој труд ги откриле и ги покажале резултатите од терапијата на симптоматскиот апикален периодонтитис. Од добиените резултати може да се заклучи дека терапијата дава висок процент на успех и функционалност на забот без да се примени периапикална хирургија или екстракција на забот.

79. Dimova C, Evrosimovska B, Popovska L, Murtezani A. The effect of Alvogil in the postextracted period. First international albanian kongress of stomatology. Tirana, Albania 2009; 164-65

Целта на овој труд била да се покаже аналгетичкиот ефект на АЛВОГИЛ во постекстракционата болка. Биле испитани 30 пациенти поделени во 3 групи со различни видови на екстракција на забите. Од добиените резултати може да се заклучи дека трауматската работа при екстракција на забите треба да биде императив во превенцијата од компликациите како што е болката и контролата на зараснувањето на раната по екстракцијата. АЛВОГИЛОТ покажал редукција на болката по 15-20 минути.

80. Поповска Л, Мирчева Е, Стојановска В, Муратовска И. Употреба на GuttaFlow како цемент за дефинитивна оптурација. Во Накова М (главен уредник) Современи дострели. Стоматолошки факултет-Скопје 2009; 109-116

Цел на ова испитување било одредувањето на оптурациониот капацитет на полнење врз база на диполиметаксилосан (Gutta Flow) како и неговата ефикасност споредена со други оптурациони системи. Испитувањето било направено на 36 екстрахирани заби, а резултатите со стереомикроскопската проценка покажале приближен квалитет на оптурација со Terafil и Gutta Flow кој претставува позитивна иновација во ендодонцијата.

81. Поповска Л, Дејаноска С, Ковачевска И. Употребата на биозоникс во ендодонтската терапија. VII меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија "Стоматологијата денес" (Апстракти), Струга, 2010; 144

Целта на авторите била спроведување на клиничка евалуација на ефикасноста на озон - системот биозоникс при терапија на инфилтрирани коренски канали. Кај сите пациенти било забележано значајно подобрување на состојбата и намалување на болката доколку претходно постоеа. Со ова испитување се укажува на предноста на употребата на озон терапијата кога се употребува како дополнување на конвенционалната ендодонтска терапија

82. Ковачевска И, Поповска Л, Димова Ц, Георгиев З, Муратовска И. Употреба на Nd:Yag ласер во третманот на хиперсензитивни заби. VII меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија, „Стоматологијата денес" (Апстракти), Струга, 2010; 160

Авторите во оваа студија имале за цел да направат клиничка проценка на терапискиот ефект на ласерот при состојби на хиперсензитивни заби. Добиените резултати сугерираат примена на ласерот како современа технологија во рамките на секојдневната клиничка практика.

83. Дејаноска Т, Дејаноска С, Дејаноски К, Поповска Л. Нова технологија на озон терапија во стоматологијата. VII меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија "Стоматологијата денес" (Апстракти), Струга, 2010; 165

Авторите во овој труд го опишале испитувањето на озонот со новиот апарат Озони кој создава неповолни услови за развој на патогените организми, директно влијае на 98% од патогените организми (бактериите, габите и вирусите), го зајакнувал имунитетот на организмот, ја помагал регенерацјата на ткивата. Заради широкото поле на примена на биооксидативната терапија, евтината и практично лесно применлива метода авторите ги препорачуваат за широка употреба во секојдневната практика.

84. Sotirovska Ivkovska A., Zabokova Bilbilovska E, Popovska L, Ivkovski Lj. Human dental pulp vasculogenesis evaluated by CD34 antigen expression. ORCA Montpellier, France 2010 Congress. Caries Research No: 44(4):214.

Авторите во овој труд ја испитувале одговорноста на имуниот систем на 3 различни клинички состојби, површински и длабоки кавитети и третирани заби со кариес. Резултатите покажуваат дека денталната пулпа реагира на препарацијата на кавитетот и реставрацијата. Антигеното прикажување и целуларно или хуморално перзистираа многу месеци по третманот на кариесот, што укажуваа дека антигените супстанции се уште опстојуваат длабоко во дентинските тубули.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И
СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Лидија Поповска
(име, татково име и презиме)
Институција: Стоматолошки факултет - Скопје
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: Болести на забите и ендодонтот
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Настава I циклус студии: 2006/2009 Дентална патологија, (1+2) 30% од настава (висока школа за високи стучни сестри)	0,54
	Настава I циклус студии: 2005/2006, 2006/2009 Болести на забите - претклиника(2+4), 30% од настава	4,32
	Настава I циклус студии: 2005/2009, 2009/2010 Болести на забите 1 (1+3), 30% од настава	0,72
	Настава I циклус студии: 2005/2009, 2009/2010 Болести на забите 2 (1+3), 30% од настава	0,72
	Настава I циклус студии: 2005/2006, 2006/2009, 2009/2010 Болести на забите 3(1+5), 30% од настава	0,72
	Вежби I циклус студии: 1992/2009-2010 Болести на заби и ендодонт 18 часа неделно, 3 групи (претклиника, 1, 2, 3, 4)	413,1
	Вежби I циклус студии: 2006/2009 Дентална патологија, Висока школа за високи стучни сестри (1+2)	2,7
	Пакет материјали за одреден предмет: Изработка на наставни предметни програми за докторски студии за Болести на забите и ендодонтот, Стоматолошки факултет, Скопје, 2010	2
	Пакет материјали за одреден предмет: член на на координативната комисија на Стоматолошкиот факултет за примена на ЕКТС, активно учество во изработката на наставните програми за додипломски студии	2
	Пакет материјали за одреден предмет: Компјутерски модел за испитни прашања за студенти на Стоматолошки факултет, Скопје, за болести на забите и ендодонтот	2
	Пакет материјали за одреден предмет: Болести на заби (претклиника, 1-4), дентална патологија	6
	Настава: кариологија претклиника (2+3) - Стоматолошки факултет Штип	1,2
	Настава: ергономија (2+0) - Стоматолошки факултет Штип	1,2
	Вкупно	437,22

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Рафајловски Р, Стевановиќ М, Матовска Љ, Георгиевска Ј. Апикална конфигурација на буко-мезијалниот кнал на првиот моларен заб. V собир на стоматолозите од Македонија. Стоматолошка секција при СЗЛМ, (апстракти) Дојран 1987; 77Трудот е рецензиран во Билтен бр. 580 од 1992 г.	1,2
	Поповска Ј, Каранфиловиќ В, Јанкуловска М. Застапеност на цервикалниот кариес. VI собир на стоматолозите од Македонија. (апстракти) Стоматолошка секција при СЗЛМ, Дојран 1991; 40Трудот е рецензиран во Билтен бр. 580 од 1992 г.	1,6
	Ковачевска И, Оцаклиевска С, Поповска Ј, Георгиев З. Можности за дијагноза на апроксимални кариозни лезии. Макед стом прегл 1993; (1-2): 51-54 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 631 од 1995 г.	2,4
	Оцаклиевска С, Поповска Ј, Ковачевска И, Кандикијан П. Карактеристики на плунката кај пациенти со високо фреквентен кариес. I македонски стоматолошки	2,2

конгрес, Зборник на трудови, Охрид 1994; 56 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 631 од 1995 г.	
Ковачевска И, Стевановиќ М, Поповска Ј, Георгиев З. Примена на лајнерите во конзервативната стоматологија. - I македонски стоматолошки конгрес, Зборник на трудови, Охрид 1994; 55 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 631 од 1995 г.	2,2
Ковачевска И, Оцаклиевска С, Поповска Ј, Георгиев З. Влијание на различни антисептици врз микробната флора во инфициран коренски канал. I македонски стоматолошки конгрес, Зборник на трудови, Охрид 1994; 173 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 631 од 1995 г.	1,2
Поповска Ј. Компарација помеѓу рачната и ултразвучната обработка на каналите на забниот корен. Магистерски труд. Стоматолошки факултет-Скопје. 1994; 107 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 631 од 1995 г.	4
Поповска Ј, Оцаклиевска С, Анастасова Ф. Количина на екструдираниот материјал периапикално при рачна и ултразвучна био-механичка обработка на коренските канали. I македонски стоматолошки конгрес, Охрид 1994; 49 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 631 од 1995 г.	1,6
Оцаклиевска С, Поповска Ј. Квантификација на каналниот дебрис екструдираниот периапикално за време на препарацијата на коренскиот канал. Inter dent J, 1995; 315 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 712 од 1998 г.	2,7
Popovska L, Korunovska V, Odzaklievska S. Partially filling as a safely method for preparing the root canal for dowel-pins. II Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Beograd 1997; Трудот е рецензиран во Билтен бр. 712 од 1998 г.	2,4
Оцаклиевска С, Поповска Ј, Апостолска С. Тераписки постапки при санирање на трансферзалните фрактури на корените на забите. Мак стом прегл 1997; 21(3-4):88-91 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 712 од 1998 г.	3,2
Поповска Ј, Каранфиловиќ В. Дијагностичка веродостојност на ретроалвеоларната рентгенографија за успешноста на ендодонтската терапија. II македонски стоматолошки конгрес, Охрид 1998; 117 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 712 од 1998 г.	1,8
Каранфиловиќ В, Поповска Ј. Издржливост на композитните реставрации под дејство на потисна сила. II македонски стоматолошки конгрес, Охрид 1998; 119 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 712 од 1998 г.	1,8
Popovska L, Karamfilovic V, Stevanovic M, Kovacevska I. An evaluation of sealing ability of Thermafil in straight and curved root canals with various degrees. IV Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Istanbul 1999; 305 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
Popovska L, Cekovska Z, Panovski N, Dimova C. Microbiological finding in teeth with chronical periapical pathosis. IV Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Istanbul 1999; 306 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
Dimova C, Janev J, Georgiev Z, Kovacevska I, Popovska L. Alternatives of surgical treatment in circumstances of fractured roots. IV Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Istanbul 1999; 190 рецензиран е во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
Kovacevska I, Georgiev Z, Dimova C, Jovanovski S, Popovska L. Measuring of released mercury from amalgam fillings before and after chewing. IV Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Istanbul 1999; 295 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
Димова Ц, Јанев Ј, Георгиев З, Ковачевска И, Поповска Ј. Орално-хируршки третман на хронични периапикални периодонтити. Мак мед прегл. 1999; 53 (супл 390) : 150 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	2,2
Поповска Ј, Стевановиќ М, Каранфиловиќ В. Термафил - систем за дефинитивна оптурација на коренските канали. Мак Стом Прегл 1999; 22 (1-4): 74-8 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	3,2
Muratovska I, Odzaklievska S, Rendjova V, Petrevska M, Popovska L. Clinical evaluation of Ariston PHC application. V Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Thessaloniki 2000; 243 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
Popovska L, Stevanovic M, Cekovska Z, Muratovska I. Microorganisms in open and closed periapical lesions. VI Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Bucharest-Romania 2001; 125 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,8
Поповска Ј. Микропропустливост на три цемента за дефинитивна оптурација на коренските канали. Мак стом прегл 2000; 23 (1-4): 11-16 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	4
Popovska L, Stevanovic M, Janevska V, Panov S, Dimova C. Correlation between interleukin -1(3 and histologie characteristics of human periapical lesions. VII Congress	2,8

	of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Kusadasi- Turkey 2002; 74 - усна презентација Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	
	Dimova C, Kostovska C, Kovacevska I, Georgiev Z, Popovska L . Evaluation of the fibrinolytic capacity in the perioperative oral surgical period through the test of venostasis. VII Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Kusadasi- Turkey 2002; Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	2,8
	Каранфиловиќ В, Ренцова В, Стевановиќ М, Поповска Ј, Телеграфчиски В. Испитување на рабното затворање кај препарации од втора класа со композити и соническ системот. III конгрес на стоматолозите на Македонија. Охрид 2002; 77 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1,2
	Јовановски С, Сотировски М, Гетов , Бојачиева Ј, Ковачевска И, Поповска Ј. Конзервативно - протетски зафати на заби со фиксни конструкции. III конгрес на стоматолозите на Македонија. Охрид 2002; 198 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	2,2
	Поповска Ј . Хронични периапикални лезии во релација со ендодонтскиот статус на забите. Докторска дисертација. Стоматолошки факултет- Скопје 2003; 148 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	8
	Поповска Ј , Каранфиловиќ В. Болката како резултат на ендодонтската терапија. VI Конгрес на лекарите на Македонија, Охрид 2003; 108 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,6
	Каранфиловиќ В, Ренцова В, Стевановиќ М, Поповска Ј . Рабно затворање кај реставрации од II класа. Мак стом прегл 2003; 27 (1-4): 29-34 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	2,4
	"Процена на хроничните периапикални лезии по конзервативен и оперативен третман" проект број 08-2285/4, рецензиран во Министерството за наука 2004 и јавно одбранет во мај 2004. <i>рецензиран во Билтен 945.</i>	3
	Popovska L , Stevanovic M. Features and differences between periapical lesions with and without prior endodontic treatment IX Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Ohrid- Macedonia 2004; 137 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	2,7
	Popovska L , Stevanovic MM, Jordanovski A, Karamfilovic V. The effect of bleaching agents on the morphology and mineral content of enamel IX Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Ohrid - Macedonia 2004; 145 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
	Karanfilovic V, Stevanovic MM, Rendjova V, Popovska L , Muratovska I, Stojanovska V. Postec- the highly aesthetic post clinical experience IX Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Ohrid - Macedonia 2004; 114 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
	Поповска Ј , Димова Ц, Стевановиќ М. Процена на терапевтските процедури при хронични периапикални лезии. Мак Стом Прегл 2004; 28 (1-4); 72-80 (јубилеен број) Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	3,2
	Popovska L , Jordanovski A, Karanfilovic V, Sotirovska-Ivkovska A, Stojanovska V. Changes in cavity dimensions associated with the removal of tooth-colored restorations X Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Belgrade- Yugoslavia 2005; Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
	Sotirovska-Ivkovska A, Ivkovski Lj, Popovska L , Zabokova- Bilbilova E, Fildisevski A. Immunological defense mechanisms of the dental pulp to carious stimuli. X Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Belgrade- Yugoslavia 2005; 28 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
	V. Stojanovska, Stevanovic M, Popovska L , Z Stojanovski. Shear bond strenght with and without etching on enamel and dentine. X Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Belgrade- Yugoslavia 2005; 35 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	2,4
	Karanfilovic V, Kiproviski M, Popovska L , Karanfilovska A, Jordanovski A, Kostoska V. Microleakage of three different bonding systems X Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Belgrade- Yugoslavia 2005; 35 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
	Сотировска-Ивковска А, Ивковски ЈБ, Бајрактарова Б, Поповска Ј , Жабокова-Билбилувска Е. Хистолошки промени во пулпиното ткиво како резултат од прогресијата на кариозната лезија. Макед стоматол преглед 2005; 29 (1-2);23-28 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	2,4
	Поповска Ј , Каранфиловиќ В. Болката како резултат на ендодонтската терапија. Мак Стом Прегл 2005; 29 (1-2): 29-35 Рецензиран е во Билтен бр. 850 од 2004 г.	3,6
	L. Popovska , A. Sotirovska-Ivkovska, D. Zafirova-Roganovic, Cekovska Z, M.	3,6

Jankulovska-Zdravkovska. Differences between periapical lesions in untreated and teeth with root canal fillings Balk J Stom 2006; 10(1): 38-43 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	
Sotirovska-Ivkovska A., Popovska L, Ivkovski Lj., Zabokova- Bilbilova E., Fildisevski A. Immunological defense mechanisms of the dental pulp to carious stimuli. Balk J Stom 2006; 10(3): 155-158 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	3,6
Popovska L, Sotirovska- Ivkovska A, Stojanovska V, Karanfilovic V. Quantification of interleukin-ip in periapical lesions. XI Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Sarajevo, BiH 2006; 30 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
Sotirovska - Ivkovska A, Popovska L, Ivkovski L, Zabokova E. Identification of Lymfocyte antigens in human dental pulps. XI Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Sarajevo, BiH 2006 32 Рецензиран е во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
Karanfilovic V, Popovska L, Gaceva S. Evaluation of the apical leakage of tree diferent root canal sealers. XI Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Sarajevo, BiH 2006; 104 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	2,4
Stojanovska V, Popovska L, Rendzova V, Muratovska I. Comparison of adhesive bond strenght between hard dental tissues and glass-ionomer cements. XI Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Sarajevo, BiH 2006; 106 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
Popovska L, Roganovic D, Dimova C. Comparison of clinical and histological diagnoses in chronic periapical lesions. First Macedonian Congress on maxillofacial and neck surgery (Boock of abstract); Ohrid 2006; 24 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	2,4
Мирчева Е, Поповска Л, Јордановски А, Сотировска-Ивковска, Стојановска В, Стевановиќ Д. Клинички перформанси на препарациите реставрирани со техника на отворен сендвич. IV македонски стоматолошки конгрес, Охрид 2006; 17 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,2
Поповска Л, Мирчева Е, Младеновска К, Ристоски Т, Радева Е, Инцов Б. Ефект на Депо-Медрол кај експериментално експонирани пулпи кај стаорци. IV македонски стоматолошки конгрес, Охрид 2006; 26 Рецензиран е во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,2
Коваческа И, Димова Ц, Поповска Л. Методи за ендодонтски ретретман. IV македонски стоматолошки конгрес, Охрид 2006; 9 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	3
Сотировска-Ивковска А, Поповска Л, Жабокова-Билбилоска Е, Филдишевски А, Ивковски Љ. Имунолошки одбрамбени механизми на денталната пулпа. IV македонски стоматолошки конгрес, Охрид 2006; 26 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,2
Каранфиловиќ В, Поповска Л, Какашева Л. Влијанието на апикалниот стоп врз квалитетот на каналната оптурација. IV македонски стоматолошки конгрес, Охрид 2006; 39 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,6
Стојановска В, Поповска Л, Муратовска И, Ренцова В, Симјановска Љ, Ќипровски М. Ултраструктура на адхезивната површина под адхезивниот систем на подлога од калциум хидроксид. IV македонски стоматолошки конгрес, Охрид 2006; 40 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,2
Поповска Л, Мирчева Е, Сотировска-Ивковска А, Каранфиловиќ В, Стојановска В. Маргинална адаптација кај препарациите реставрирани со техника на отворен сендвич. Макед Стоматол Преглед 2006; 30 (3-4): 319-27 Трудот е рецензиран во Вилтен бр. 850 од 2004 г.	2,4
Поповска Л. Современ пристап во терапијата на хроничните апикални пародонтити. Аполонија 2007; 9 (17): 57-66 Рецензиран е во Билтен бр. 850 од 2004 г.	6
Sotirovska- Ivkovska A, Zabokova- Bilbilovska E, Popovska L, Ivkovski LJ. Pulpal responses after caries treatment in human teeth: an imunohistochemical study. XII Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Istambul, Turkey 2007;27-8 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
Eftimoska M, Odzklievaska S, Kurcik B, Popovska L. Cultivable bacteria in dentin after caries exavation using rose-bur or cariosolv. XII Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Istambul, Turkey 2007; 20 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	1,8
Поповска Л, Сотировска-Ивковска А, Ефтимоска М, Муратовска И, Стојановска В. Радиографскиот изглед на периапикалните лезии како дијагностичка помош. Макед стоматол преглед 2008; 31(1-2): Рецензиран е во Билтен бр. 850 од 2004 г.	2,4
Стојановска В, Поповска Л, Муратовска И, Митиќ А, Дачиќ С. СЕМ проценка и	3,6

	снага везивања између површине адхезивног система и гласјономер цемента сендвич техника. <i>Acta stomatol naissi</i> 2008; 24 (58): 813-21. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850 од 2004 г.	
	Mirceva E, Mladenovska K, Ristoski T, Popovska L. Slow-releasing methylprednisolone in the treatment of experimentally induced pulpitis in rats: histological response. <i>Macedonian pharmaceutical bulletin</i> 2007; 53 (1-2): 116-117.	2,4
	Поповска Ј, Стојановска В, Ковачевска И, Димова Ц, Мирчева Е. Антимикробна активност на 2,5% натриум хипохлорит како ендодонтски ириганс. VI меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија (Апстракти), Струга, 2008;114.	1,8
	Димова Ц, Андоновска Б, Ковачевска И, Поповска Ј, Георгиев З. Современ концепт во орално-хируршкиот третман кај пациенти со вградени вештачки срцеви валвули. VI меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија (Апстракти), Струга, 2008;117.	1,8
	Popovska L, Odzaklievska S, Karanfilovic V, Karanfilovic M. Analysis of the quality of composite restorations. <i>Kosovar days of dentistry</i> . 9 -11.10.2008 Prishtina, Kosovo. Plenary Lecture in the Conference (Abstracts): 67.	3
	Муратовска И, Поповска Ј, Стојановска В, Апостолска С. Микротврдина на канален дентин пред и по ендодонтски третман. <i>Макед Стом Прегл</i> 2008; 32(3-4): 133-8.	2,4
	Ковачевска И, Георгиев З, Димова Ц, Поповска Ј, Апостолска С. Употребата на денталните адхезиви во каналната оптурација - проценка на аликалната пропусливост. <i>Аполонија</i> 2008; 10 (20): 45-54.	3,6
	Митиќ А, Митиќ Н, Муратовска И, Стојановска В, Поповска Ј, Митиќ В. Ултраструктурно испитување дентинске површине канала после примене активног ултразвучног метода. <i>Srp Arh Celok Lek</i> 2008; 136(5-6):226-231.	3,6
	A. Sotirovska-Ivkovska, Lj. Ivkovski, E Zabokova, L. Popovska. Immunological response in the dental pulp after caries treatment. <i>Caries Res</i> 2008; 42:197.	3,6
	Dejanovski K, Panceva S, Angelovska A, Popovska L, Janeva J. Modification of impressions to prevent supporting tissues overloading. <i>Balk J Stom</i> 2008; 12 (2): 103-106.	3,6
	Dimova C, Kovacevska I, Popovska L. Retrograde root canal filling- Methods and Techniques. <i>Kosovar days of dentistry</i> . 9 -11.10.2008 Prishtina, Kosovo. Plenary Lecture in the Conference (Abstract): 67.	3
	Поповска Ј, Стојановска В, Ковачевска И, Димова Ц, Мирчева Е. Антимикробна активност на 2,5% натриум хипохлорит како ендодонтски ириганс. <i>Apolonia</i> 2009; 11 (21):9-20.	3,6
	Димова Ц, Андоновска Б, Поповска Ј, Ковачевска И, Георгиев З, Јанев Е. Современ стоматолошки и оралнохируршки концепт во третманот на пациенти со вградени вештачки срцеви валвули. <i>Apolonia</i> 2009; 11 (21): 57-70.	3,6
	Сотировска-Ивкоска А, Жабокова- Билбилоска Е, Поповска Ј. Преосетливост на забите: нова перспектива за стариот проблем. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Охрид 2009; 31.	2,4
	Димова Ц, Ристеска С, Поповска Ј, Јанев Е, Ковачевска И. Влијание на каналното полнење на постоперативната клиничка слика. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Охрид 2009; 32.	2,8
	Поповска Ј, Дејаноска Т. Клинички карактеристики на композитните полнења во различни периоди на опсервација. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Пленарно предавање, Охрид 2009; 19.	3
	Поповска Ј, Мирчева Е, Јаневска А, Сотировска-Ивкоска А, Димова Ц. Оптурациони можности на GuttaFlow: ин vitro испитување. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Охрид 2009; 39.	1,8
	Стојановска В, Поповска Ј, Муратовска И, Ренцова В, Пејкоска Б. Адаптација на двае различни подлоги од калциум хидроксид под композитна реставрација. V меѓународен конгрес на стоматолозите со меѓународно учество. Охрид 2009; 70.	1,8
	Popovska Lidija, Dimova Cena, Muretzani Arben, Janevska Aleksandra. Therapy of symptomatic apical periodontitis. <i>First international albanian kongress of stomatology</i> . Tirana, Albania 2009; 173-74.	1,8
	Dimova C, Evrosimovska B, Popovska L, Murtezani A. The effect of Alvogil in the postextracted period. <i>First international albanian kongress of stomatology</i> . Tirana, Albania 2009; 164-65.	1,8
	Поповска Ј, Мирчева Е, Стојановска В, Муратовска И. Употреба на GuttaFlow како цемент за дефинитивна оптурација. Во Накова М (главен уредник) <i>Современи дострели</i> . Стоматолошки факултет- Скопје 2009;109-116.	2,4

Поповска Л, Дејаноска С, Ковачевска И. Употребата на биозоникс во ендодонтската терапија. VII меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија " Стоматологијата денес" (Алстракти), Струга, 2010; 144.	3,4
Ковачевска И, Поповска Л, Димова Ц, Георгиев З, Муратовска И. Употреба на Nd:Yag ласер во третманот на хиперсензитивни заби. VII меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија „Стоматологијата денес“ (Алстракти), Струга, 2010; 160.	2,8
Дејаноска Т, Дејаноска С, Дејаноски К, Поповска Л. Нова технологија на озон терапија во стоматологијата. VII меѓународен конгрес на Стоматолошкото друштво на Албанците на Македонија „Стоматологијата денес“ (Алстракти), Струга, 2010; 165.	1,8
Sotirovska Ivkovska A., Zabokova Bilbilovska E, Popovska L, Ivkovski Lj. Human dental pulp vasculogenesis evaluated by CD34 antigen expression. ORCA Montpellier, France 2010 Congress. Caries Research No: 44(4):214.	3,6
Поповска Л. Примена на анти- шок терапија во стоматолошките ординации, 1987, Битола.	2
Поповска Л. Индикации и контраиндикации за примена на денталните атхезиви, 2005, Тетово.	2
Поповска Л. Композити и проблемот на полимеризационата контракција, 2008, Неготино.	2
Поповска Л. Антибиотици и акутни одонтогени инфекции кои потекнуваат од ендодонтскиот простор, 2010, Скопје	2
Вкупно	214,00

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	1.IX1995-1.XII1995 тромесечен студиски престој и усовршување на АКТА, Амстердам - Холандија на Стоматолошкиот факултет	0,5
	септември и октомври 2004 година (шестнеделен престој) на Карловиот Универзитет во Прага кај проф.д-р Лудвиг Перинка на Катедрата и Клиниката за болести на забите и ендодонтот	0,5
	Автор на стручна монографија: Поповска Л. Апикални пародонтити. Монографија. Скопје: Економи прес, 2006, - 144	8
Дејности од поширок интерес		
	Член на организациониот одбор на IX балкански стоматолошки конгрес (БАСС) одржан во Охрид	1
	Член на уредувачкиот одбор за јубилејот „50 години Стоматолошки факултет“ во 2009 година	0,5
	Претседател на Здружението на специјалистите по болести на забите и ендодонтот на Република Македонија 2009	1
	Благодарници по повод 30, 40 и 50 - годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет. Исто така добитник е и на пофалници (1985 и 1993 година) и Диплома (1995) за активно учество во Македонското лекарско друштво	18
	Вкупно	29,50

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ	437,22
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ	214,00
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЛНОСТ	0,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ	29,50
Вкупно	680,72

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ НА КОМИСИЈАТА

Врз основа на приложената документација за досегашната стручна и научна работа, кандидатите кои се јавија на конкурсот за избор на еден наставник : насл. доц. д-р. Лидија Поповска, ас. д-р. Соња Апостолска, насл. доц. др. Ивона Ковачевска, ас. д-р. Илијана Муратовска, ас. д-р. Павлина Алексова, Комисијата го дава следниов заклучок:

членовите на Рецензентската комисија едногласно и дадоа предност на кандидатката д-р Соња Апостолска, која во текот на изминатиот период има постигнато значајни резултати, како во научноистражувачката, така и во наставно-образовната и апликативната дејност. Тоа е секако резултат на постојаниот континуитет во работата, следењето на сите најнови достигнувања, постојаната надградба и ангажираност. Во наставно-образовниот процес во којшто беше и е ангажирана, трудољубиво, ангажирано и квалитетно учествува. Секогаш има коректен и конструктивен однос и соработка со студентите и колегите.

Научните трудови и активностите во изработката на проекти од областа за која конкурира се презентирани и публикувани на врвни собири во земјата и во странство.

Посебно треба да се истакне дисциплинираноста во пристапот кон работата, исполнителноста, максималната ангажираност и совесност.

Сумирајќи ги детално и објективно приложените документи, а во согласност со законските критериуми и услови кои се предвидени со релевантните акти на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,

Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје да ја избере кандидатката ас. д-р Соња Апостолска во наставно-научното звање, доцент.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Љупка Матовска, <i>др сци</i>	претседател	с.р.
2. Проф. д-р Марија Накова, <i>д-р сци</i>	член	с.р.
3. Проф. д-р Мирослава Стевановиќ, <i>д-р сци</i>	член	с.р.
4. Проф. д-р Снежана Иљовска, <i>д-р сци</i>	член	с.р.
5. Проф. д-р Миле Царчев, <i>д-р сци</i>	член	с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МЕЃУНАРОДНИТЕ ВОЕНИ
ОПЕРАЦИИ И УЧЕСТВОТО НА АРМ ВО НИВ“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р
ДИМЧЕ ПЕТРОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ
ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 82 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии - докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XVIII редовна седница одржана на 18.V 2011 година, донесе одлука за формирање Комисија за оцена на докторска дисертација под наслов: „Меѓународните воени операции и учеството на АРМ во нив“, поднесена од м-р Димче Петровски, а пријавена на Институтот за безбедност, одбрана и мир - одбрана. Комисијата во состав: проф. д-р Зоран Нацев, проф. д-р Трајан Гоцевски, проф. д-р Синиша Даскаловски, проф. д-р Оливер Бакрески и проф. д-р Ванчо Кенков го разгледа трудот и до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Трудот на м-р Димче Петровски е изложен на вкупно 225 страници. Поделен е на четири глави со повеќе поднаслови, вовед, заклучок и користена литература. Доминира текстуален дел со шест шеми и единаесет прилози. Основните делови се со следни наслови: (1) Основи на операции за поддршка на мирот како инструмент за осигурување на меѓународната безбедност; (2) Формирање на меѓународни коалициски сили за спроведување на операции за поддршка на мирот; (3) Формирање, развој и искуства на АРМ од учеството во операции за поддршка на мирот и (4) Насоки за развој на АРМ во функција на државата и подобрување на подготовките за учество во операции за поддршка на мирот.

Во воведниот дел, како што е тоа вообичаено, кандидатот го изложува контекстот на проблемот на истражувањето, ги посочува основите на предметот на проучување и целите кои треба да се постигнат во елаборацијата и разработката на темата.

Првата глава која се однесува на теоретските основи на операциите за поддршка на мирот е разработена преку осум поднаслови, и тоа: (1) Дефинирање на операциите за поддршка на мирот; (2) Кус историски осврт на активностите за создавање на меѓународните институции задолжени за поддршка на мирот и безбедноста во светот; (3) Развој на

концептот – творење на мирот; (4) Категории на манифестација на меѓународната соработка за осигурување на мирот и безбедноста; (5) Класификација на операциите за поддршка на мирот; (6) Содржина на операциите за поддршка на мирот; (7) Принципи на подготовка и спроведување на операциите за поддршка на мирот и (8) Основи на новиот стратегиски концепт на НАТО од 2010.

Притоа, кандидатот, сосема оправдано, најголемо внимание и простор во оваа глава посветува на сегментите развојот на концептот – творење на мирот и на содржината - операциите за поддршка на мирот. Имено, во првиот од двата споменати дела најпрво се елаборираат карактеристиките на традиционалните мировни мисии на ООН, а потоа и на современите мировни операции. Следува концептуално разјаснување на суштината на операциите како одговор на кризи и потенцирање на клучните разлики помеѓу овие и традиционалните операции, при што посебно внимание е посветено на операциите за борби против тероризмот.

По однос на содржината на операциите за поддршка на мирот, истото е разработено според нивниот вид, и тоа: операции за зачувување на мирот, за спречување (превенција) на конфликти, творење на мирот, налагање на мирот со сила, градење на мирот и хуманитарни операции. Притоа кандидатот сето ова го надополнува со текст во кој е разработена можноста од трансформација на еден вид операција во друг, со посебен акцент на трансформирањето на операциите за наметнување на мирот со сила во операции за поддршка на мирот и обратно.

Во втората глава, која по обем е речиси идентична со претходната, е изложена постапката за формирање на меѓународни здружени сили, командувањето и контролата, организацијата на силите и начинот на спроведувањето на операциите за поддршка на мирот. Поконкретно, овој дел е разработен преку следниве поднаслови: (1) Постапка за создавање и финансирање на конкретна мировна операција под покровителство ООН; (2) Одговорностите на одделните држави во многунационалните операции; (3) Систем за командување и контрола на НАТО; (4) Сили за одговор на НАТО и нивоата на готовност на силите; (5) Достигнување на компатибилност со системот за командување и контрола на НАТО; (6) Формирање на меѓународни здружени оперативни сили; (7) Командување и контрола во меѓународни здружени операции; (8) Организација на силите и (9) Спроведување на многунационалните операции.

Овој дел, покрај другото, ја покажува целата сложеност на изградбата на операцијата сообразно на нејзиниот вид. Се започнува со одлуката на Советот за безбедност на ООН за спроведување на операции за поддршка на мирот, нејзиниот мандат и состав. Потоа, Секретаријатот на ООН или Постојаниот совет на ОБСЕ преземаат сет од мерки за формирање на штабот на операцијата, планирање на спроведувањето на операцијата и преговори со земјите за обезбедување на потребите на националните контингенти за исполнување на целите на операцијата. Инаку, мултинационалните операции се спроведуваат во три последователни фази: подготвителна, извршна и преодна, при што секоја од нив содржи повеќе видови активности.

Следува главата насловена како „Формирање, развој и искуства на АРМ од учеството во операции за поддршка на мирот“. Имено, на

предесетина страници е апсолвирано сето она што беше направено во развојот на одбраната и посебно на АРМ со цел таа да биде во можност да учествува во меѓународни воени операции. Притоа, посебно внимание заслужува делот којшто се однесува на проблемите со кои се соочува АРМ од досегашното учество во мисии за поддршка на мирот. Поконкретно, овој дел е разработен преку следниве поднаслови: (1) Почетни основи на системот на одбраната на Р. Македонија; (2) Формирање на АРМ; (3) АРМ кон НАТО преку пристапувањето во иницијативата „Партнерство за мир“; (4) Основи на актуелната организациско – формациска структура на АРМ; (5) Мисии и задачи на АРМ и (6) Искуствата од учеството на АРМ во мисии за поддршка на мирот, како и проблеми со кои се соочувале контингентите при извршување на мисиите, а се однесуваат на опремувањето, подготовките и проблемите при самото извршувањето на конкретни операции. Објективно гледано, сè до делот наречен искуства и проблеми, презентирани се главно познати работи иако нужни за да се разбере контекстот на вкупните перцепции, движења и премрежја поврзани со конечното обликување на АРМ.

Потоа, врз основа на анализа на мисиите во кои учествувала АРМ и на оние кои сè уште се во тек, кандидатот ги лоцира и сублимирано ги изложува суштинските искуства како основа за оформување на видувања и ставови во завршниот дел на трудот.

Се работи главно за идентификација на суштинските проблеми со кои се соочувала АРМ во реализацијата на операциите. Нив ги групира на проблеми при подготовка на националниот контингент, (административно – доктринарни, технички, проблеми во врска со компатибилноста и персонални проблеми) и проблеми со кои се соочува АРМ при извршувањето на конкретните задачи (организациони, логистички и проблеми по однос на компатибилноста).

Завршниот дел од трудот, условно земено, може да се оквалификува како најзначаен од повеќе аспекти. Имено, во него кандидатот, врз основа на претходно изнесени сознанија, проучувања и анализи, дава прецизни препораки за развој на натамошни способности на АРМ за да може да одговори на целиот спектар операции и мисии во периодот што следува што нужно ќе бара отворање на нов циклус на реструктурирање на единиците и командите. Сето тоа, во контекст на остварувањето на националните интереси и меѓународните обврски поврзани со Алијансата и борбата против тероризмот. Концептуално, стратемскиот приод и визијата за развој е изложена преку следниве делови: (1) Приоритети и насоки за трансформација на одбраната и АРМ; (2) Насоки за развој на системот за обука и подготовка на војници, старешини, штабови и единици на АРМ за учество во операции за поддршка на мирот; (3) Насоки за зголемување на ефикасноста при извршувањето на задачите во операциите за поддршка на мирот и (4) Процес на развојот на вооружените сили.

Трудот завршува со заклучок во кој се презентирани суштинските сознанија до кои дошол кандидатот во изучувањето на оваа мошне суптилна и сложена тема.

Заклучок

Се работи за труд во кој умешно се вткаени теоретско научните сознанија, практиката и професионалното искуство на кандидатот. Таа комбинација на пристап во елаборирањето на предметот на истражување, надополнето со јасен, прецизен и разбирлив стил на пишување, овозможува текстот да се исчита во речиси еден здив. Притоа, соодветното користење на методолошкиот инструментариум, адекватната содржинска одмереност на сегментите и деловите, како и континуираното фокусирање на суштината на истражувачкиот проблем на текстот му даваат воочлив научен белег.

Во суштина, станува збор за разработка на проблематиката за која многу малку се знае, при што овој труд претставува прво и сеопфатно истражување на оваа тема кај нас. Во него се платформирани основите и суштината на учеството на АРМ во меѓународни воени операции, проблемите и дилемите кои произлегуваат од ангажирањето, но и визијата и концептот за тоа како тоа во иднина да се остварува. Сметаме дека изнесените тези, ставови, видувања и искажувања во трудот ќе поттикнат и ќе инспирираат редица научни работници за натамошни попродабочени истражувања.

Оттука, членовите на Комисијата се единствени во оцената дека се работи за мошне солидна докторска дисертација и со задоволство му препорачуваат на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да го прифати извештајот за докторската дисертација под наслов „Меѓународните воени операции и учеството на АРМ во нив“, од м-р Димче Петровски, и да го допушти кандидатот на јавна усна одбрана.

Скопје,

30.5.2011 год.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Зоран Нацев, с.р.
2. Проф. д-р Трајан Гоцевски, с.р.
3. Проф. д-р Синиша Даскаловски, с.р.
4. Проф. д-р Оливер Бакрески, с.р.
5. Проф. д-р Ванчо Кенков, с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ПРЕИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ-ИСТРАЖУВАЧ ВО НАУЧНОТО ПОЛЕ
ДЕМОГРАФИЈА/НАУЧНА ОБЛАСТ: ИНТЕРАКЦИЈА МЕЃУ ДЕМОГРАФСКИТЕ,
ЕКОНОМСКИТЕ И СОЦИЈАЛНИТЕ ПРОЦЕСИ НА ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО
СКОПЈЕ**

Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, на својата 56 седница одржана на 23.5.2011 година, донесе одлука (бр. 02-863/3) за формирање Рецензентска комисија за преизбор на еден асистент-истражувач од научното поле демографија/научна област: интеракција меѓу демографските, економските и социјалните процеси, во состав: д-р Верица Јанеска, научен советник/редовен професор, д-р Дејан Пендев, научен советник/редовен професор и д-р Биљана Ангелова, научен советник/редовен професор.

На конкурсот објавен во дневните весници „Дневник“ и „Коха“ од 11.5.2011 година, се пријавила кандидатката м-р Александра Лозаноска, асистент-истражувач при Економскиот институт во Скопје, за преизбор во истото звање. Врз основа на внимателното разгледување на приложената документација, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Биографски податоци

Кандидатката м-р Александра Методија Лозаноска е родена во Скопје на 25.6.1978 година. Основно и средно образование (средно економско училиште) завршила во Скопје со одличен успех. На Економскиот факултет во Скопје, отсек: деловна (бизнис) економија, насока: маркетинг, се запишала во учебната 1997/1998 година. Дипломирала во ноември 2001 година, со среден успех 8,20.

На постдипломски студии се запишала во учебната 2003/2004 година на Економскиот институт во Скопје, насока: меѓународна економија. Испитите ги положила со среден успех 8,60. Магистерскиот труд на тема: *Образовната структура на населението и работната сила и нејзиното значење за економскиот развој на Република Македонија* со одличен успех го одбрала во март 2007 година, со што се стекнала со звањето магистер на економски науки.

Кандидатката м-р Александра Лозаноска своето образование го продолжила во научната област интеракција меѓу демографските, економските и социјалните процеси со пријавувањето на докторска дисертација на тема: *Социо-економски аспекти на невработеноста и политиките на вработување во Република Македонија* на 19 јуни 2009 година. Пријавата е прифатена со усвојувањето на извештајот на Комисијата за утврдување на подобност на кандидатот и темата за изработка на докторската дисертација од страна на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје (одлука бр. 09-1617/1 од 4.9.2009 година).

Во Економскиот институт во Скопје м-р Александра Лозаноска е вработена од 1.9.2002 година, како помлад асистент-истражувач од областа на населението и работната сила (одлука бр. 02-772/2 од 3.9.2002 година). За асистент-истражувач во истата област избрана е со усвојувањето на извештајот (објавен во Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 920 од 15 мај 2007 година) на 45

седница на Советот на Економскиот институт во Скопје, одржана на 28.5.2007 година (одлука бр. 02-778/1).

Од вработувањето во Економскиот институт во Скопје до денес, м-р Александра Лозаноска активно била вклучена во реализацијата на научноистражувачката програма на Економскиот институт, при што учествувала во изработката на повеќе проекти. Освен тоа, во текот на својот работен ангажман во Институтот таа учествувала на повеќе научни собири, семинари и конференции, во земјата и во странство.

Кандидатката, исто така, е вклучена во наставно-образовниот процес од втор циклус студии при Економскиот институт во Скопје. Таа, со одлука на Научниот совет (бр. 09-1413/1 од 16.10.2008 година), е распоредена како асистент на студиската програма по финансиски менаџмент.

М-р Александра Лозаноска солидно ги познава англискиот, шпанскиот и српскиот јазик.

II. Научноистражувачка активност

Кандидатката м-р Александра Лозаноска во својата научноистражувачка активност е ориентирана на проучување на демографските проблеми, односно на населението и работната сила. Притоа, во нејзините проучувања неизоставен дел е опсервацијата на интеракцијата меѓу демографските, економските и социјалните процеси. Нејзината научноистражувачка активност во периодот од изборот во звањето асистент-истражувач до денес се одликува со активно учество во изработка на проекти, објавување на резултатите од истражувањата во стручни списанија, на научни собири, конференции и научни расправи. Исто така, таа ги надоградува и проширува своите сознанија, вештини и компетенции преку посетување на обуки и континуирано следење на научна и стручна литература од областа.

а) Објавени книги

- *Внатрешните миграции во Република Македонија*, (коавтори: д-р Верица Јанеска и д-р Елка Димитриева), Влада на Република Македонија, Министерство за труд и социјална политика, Скопје, 2009 година, стр. 82.
- *Демографски термилошки речник* (коавтори: д-р Александар Курчиев, д-р Елка Димитриева, д-р Амалија Јовановиќ, д-р Верица Јанеска), Скопје, 2010 година, стр. 157, во фаза на објавување.

б) Објавени трудови

- *Образовната структура на работната сила и нејзиното значење за економскиот развој на Република Македонија*, „Економски развој“, Год. 9, бр.3, Економски институт - Скопје, 2007 година, стр. 175-194.
- *Предизвици и можни насоки на образовниот систем на Република Македонија за поттикнување на економскиот развој*, „Економски развој“, Год. 10, бр.1, Економски институт - Скопје, 2008 година, стр. 77-94.

- *Политиката на кадри како дел од менаџментот на човечки ресурси во интернационалните компании*, „Економски развој“, Год. 10, бр.3, Економски институт - Скопје, 2008 година, стр. 119-134.
- *Regional Demographic Changes in the Republic of Macedonia on the example of two areas*, (co-author Elka Dimitrieva), IVth International Conference of the Balkans Demography, „Spatial demography of the Balkans: Trends and Challenges“, Budva, Montenegro, 2010. p.12 (во печат).
- *Проблеми и можности во функционирањето на малото стопанство и претприемништвото*, дискусија објавена во Зборник на трудови од научниот собир: "Претприемништво - иновации и конкурентност", Економски институт - Скопје, 2008 година, стр. 157-161.

в) Учество во изработка на студии и проекти

- *Внатрешните миграции во Република Македонија*, Фонд за население на Обединети нации (УНФПА) и Министерство за труд и социјална политика, 2008-2009 година.
- *Научната дијаспора од Република Македонија*, Економски институт - Скопје, проект финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2010/2011 година (во тек на изработка).

г) Учество на научни собири, конференции, обуки и семинари

- Панел - дебата: *Европски економски и социјален модел: Проверка на реалните состојби во членките на ЕУ и Македонија*, Фондација „Фридрих Еберт“ и Економски институт - Скопје, Македонски бизнис центар, Скопје, 17 мај 2007 година.
- Семинар за промоција на концептот: *Образование за возрасни*, Агенција за поддршка на претприемништвото, Проект за развој на претприемништвото, конкурентноста и иноваторството, Министерство за економија и Министерство за образование и наука, Економски институт - Скопје, 2008 година.
- Научен собир: *Претприемништво, иновации и конкурентност*, Економски институт - Скопје, Факултет за бизнис администрација - ЈИЕ Тетово, Агенција за промоција на претприемништвото во Република Македонија, 25 јануари 2008 година, Скопје.
- Обука: *Управување со проектен циклус*, Агенција за поддршка на претприемништвото, 29-31 октомври и 3-5 ноември 2008 година.
- Семинар TAIEH: *Учеството на Република Македонија во Програмата на Заедницата ПРОГРЕС*, Европска комисија и Министерство за труд и социјална политика, 27 јануари 2009 година.

- IVth International Conference of the Balkans Demography: *Spatial demography of the Balkans: Trends and Challenges*, Budva, Montenegro, 13th – 15th May 2010.

Приказ и оцена на поважните трудови поднесени за рецензија

1. Внатрешните миграции во Република Македонија

Студијата „Внатрешните миграции во Република Македонија“, која е работена во коавторство со д-р Верица Јанеска и д-р Елка Димитриева, ги обработува значајните аспекти на внатрешните миграции во Република Македонија, со посебен осврт на промените во периодот на транзиција. Анализата се однесува на обемот и динамиката на вкупните, локалните и меѓуопштинските миграции, потоа структурата на мигрантите според пол, возраст, брачност, образование, активност и етничка припадност, како и причините за овие движења. Регионалните специфичности на овие преселнички движења се посматраат на ниво на осумте статистички региони според постојната НУТС - класификација во земјата. Во ова истражување се опфатени само трајните преселувања на населението во рамките на земјата, а не и привремените престои (ученици и студенти) и дневните миграции, односно циркулацијата на работната сила, што кореспондира со целта на истражувањето во трудот. За потребите на студијата беше спроведено и анкетно истражување на репрезентативен примерок од 1100 испитаници. Со тоа се добиени релевантни сознанија како за претходните преселнички движења во рамките на земјата, така и за миграционите намери на испитаниците во однос на преселувањата во рамките на земјата.

Во рамките на ова истражување кандидатката посебно била ангажирана во делот на обработката на расположливите статистички податоци за внатрешните миграции и пресметката на сите релевантни индикатори во однос на обемот, демографските и социо-економските белези на мигрантите. Освен тоа, таа учествувала и при креирањето на прашалникот и средувањето на податоците добиени со анкетното истражување.

Резултатите од истражувањето покажуваат дека внатрешните миграции во периодот по 1994 година се одвивале со релативно мал обем и интензитет, при што доминантни останале меѓуопштинските преселувања. Малиот обем на локалните миграции, посебно на оние на релација село-град, е условен од намалениот миграционен потенцијал и од зголемувањето на преселничките движења од селските подрачја во странство. Следствено, авторите констатираат дека внатрешните миграции во овој период имале помало директно и индиректно влијание врз развојот на населението во земјата - вкупно и регионално. На крајот на трудот дадени се повеќе препораки. Една од нив е привремените преселувања и циркулацијата на работна сила да бидат предмет на поопсежни проучувања, а што имплицира и соодветен развој на статистиките за овие видови миграции.

2. Образовната структура на работната сила и нејзиното значење за економскиот развој на Република Македонија

Во статијата е поместена сеопфатна анализа на промените и постојните состојби во образовната структура на работната сила, од аспект на нејзиното значење за економскиот развој на Република Македонија. Притоа, со проучувањето е опфатена образовната структура на работоспособното население и на работната сила (вработените и невработените), според нивните демографски белези, на ниво на земјата во целина.

Врз основа на анализата на образовното ниво на работоспособното население, на вработените и на невработените, кандидатката доаѓа до повеќе релевантни заклучоци, при што како неповолна ја оценува образовната структура на активното и неактивното работоспособно население. Притоа, констатира дека: релативно голем е апсолутниот обем на лицата со ниско ниво на образование, посебно во рамките на демографските резерви на работната сила; сè уште голема е застапеноста на вработените лица со ниско ниво на образование и покрај манифестираните позитивни промени; неповолни се состојбите во однос на неангажираната работна сила поради големиот удел на лицата со ниско ниво на образование од една, и бројот на невработените со средно и високо ниво на образование, од друга страна. Тоа претпоставува преземање на мерки и активности насочени кон усогласување на понудата и побарувачката на пазарот на трудот преку зголемувањето на квалитетот на понудата, како и поттикнување на економскиот развој, како претпоставка за поголемо ангажирање на работната сила.

3. Предизвици и можни насоки на образовниот систем на Република Македонија за поттикнување на економскиот развој

Во овој труд кандидатката ги проучува предизвиците на образовниот систем на Република Македонија, со цел согледување на можните насоки за унапредување на образовното ниво на населението и на работната сила, како битна претпоставка за поттикнување на економскиот развој на земјата. Предмет на анализа во овој труд, покрај образовните карактеристики на населението и на работната сила, се клучните детерминанти на растежот на човечкиот капитал, како и целите и насоките на европското образование. При истражувањето се користени сите стратешки документи поврзани со постојниот и идниот развој на образованието во Република Македонија.

Врз основа на добиените резултати од истражувањето кандидатката констатира дека, со оглед на постојните неповолни состојби и идентификуваните предизвици на образовниот систем, неопходно е преземање на мерки и активности во повеќе насоки за унапредување на образовната структура на населението и растежот на човечкиот капитал. Тие треба да бидат сообразени со реалните можности на земјата за нивно остварување и насочени кон конзистентно усогласување на образовната структура на работната сила со потребите на пазарот на трудот, како една од клучните претпоставки за интензивирање на економскиот развој на Република Македонија.

4. Regional Demographic Changes in the Republic of Macedonia on the example of two areas

Во трудот, кој е работен во коавторство со д-р Елка Димитриева, идентификувани се регионалните диспаритети во поглед на развојот на населението во Република Македонија, на примерот на пелагонискиот и полошкиот регион, двата од осумте региони кои се издвојуваат со најголеми отстапувања во порастот на населението. Со анализата се опфатени промените во обемот и структурните карактеристики на населението и нивната условеност од природните и миграционите движења, како и од старосната структура на вкупното население. Проучувањето се однесува за меѓупописниот период 1994-2002 година, а се опсервираат и очекуваните движења на вкупното население на краток, среден и подолг рок.

Врз основа на резултатите од истражувањето, авторите констатираат дека пелагонискиот регион и понатаму ќе се соочува со интензивен процес на демографско стареење, а следствено и со намалување на вкупното и на работоспособното население. Во полошкиот регион, пак, ќе продолжи релативно поголемиот пораст на населението поради сè уште релативно широката репродуктивна основа и поголемата застапеност на младото население. Исто така, во студијата се укажува на многубројните последици и импликации од различниот пораст на населението и интензитет на демографското стареење врз економскиот и социјалниот развој на двете подрачја и на земјата во целина. Според авторите, тоа имплицира потреба од преземање на соодветни политики, мерки и активности во врска со природниот прираст на населението и со емиграцијата во странство, како и динамизирање на економскиот развој, како битна претпоставка за урамнотежен развој на населението.

III. Заклучок и предлог на Комисијата

Врз основа на претходно изнесените информации за научната активност на кандидатката м-р Александра Лозаноска, Комисијата констатира дека во периодот од нејзиниот избор за асистент-истражувач до денес, таа продолжила активно да работи на истражувања од областа на интеракцијата меѓу демографските, економските и социјалните процеси. Тоа се потврдува и со пријавата на нејзината докторска дисертација на тема: *Социо-економски аспекти на невработеноста и политиките на вработување во Република Македонија*, која третира исклучително актуелна и сложена проблематика.

Од приложените трудови, како и оцената на некои од нив, може да се констатира дека кандидатката м-р Александра Лозаноска во изминатите четири години и понатаму ги проширувала и ги продлабочувала своите сознанија во научното поле демографија и дека солидно ја владее научноистражувачката методологија. За одбележување е и нејзината активност во наставно-образовниот процес од втор циклус на студии, при Економскиот институт во Скопје, каде што со својата посветена работа придонесува за благовремена реализација на образовните активности во рамките на студиската програма по финансиски менаџмент.

Кандидатката м-р Александра Лозаноска се одликува со професионален однос кон работните задачи и добиените задолженија, кои ги извршува квалитетно и навремено. Исто така, забележителна е нејзината способност за тимска работа, која е

битна претпоставка за успешна реализација на научноистражувачката програма на Институтот.

Имајќи го предвид изнесеното, Рецензентската комисија заклучува дека кандидатката во целост ги исполнува законските основи и предвидените услови според конкурсот за преизбор во звањето асистент-истражувач. Оттаму, Комисијата му предлага на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје да ја преизбере м-р Александра Лозаноска во звањето асистент-истражувач од научната област интеракција меѓу демографските, економските и социјалните процеси.

Скопје, 30.5.2011 година

Рецензентска комисија

1. Д-р **Верица Јанеска** с.р.
Научен советник/редовен професор
2. Д-р **Дејан Пендев** с.р.
Научен советник/редовен професор
3. Д-р **Билјана Ангелова** с.р.
Научен советник/редовен професор

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ-ИСТРАЖУВАЧ ПО ПРЕДМЕТОТ
ФИЗИОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесена на својата IX редовна седница одржана на 26.5.2011 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: **проф. д-р Весела Малеска Ивановска, науч. сор. Људмила Ефремовска и проф. д-р Наташа Накева**, за избор на асистент-истражувач по предметот физиологија, а во согласност со распишаниот конкурс од 3.5.2011 година објавен во „Утрински весник“.

На конкурсот се пријави кандидатката Елизабета Дадиќ Николоска, вработена на Институтот за физиологија и антропологија при Медицинскиот факултет во Скопје.

По доставувањето на пријавата и доставениот материјал од кандидатката, Комисијата на Наставно-научниот совет му го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Дипл. инж. по биологија Елизабета Дадиќ Николоска е родена во Скопје, во 1968 година. Основно и средно образование завршила во Скопје, а дипломирала на Природно – математичкиот факултет, група: биологија, биохемиско- физиолошка насока. Од мај 2002 година е вработена на Институтот за физиологија со антропологија при Медицинскиот факултет во Скопје.

Во 2004 година запишала постдипломски студии на Медицинскиот факултет во Скопје, област: физиологија.

На 3.5.2010 година успешно го одбрала магистерскиот труд од подрачјето на медицинската антропологија со наслов „Антрополошко одредување на минорни физички аномалии (МФА) кај ментално здрави индивидуи и кај пациенти со шизофренија“.

Стручно-научна дејност

Дипл. инж. по биологија Елизабета Дадиќ Николоска од своето вработување на Институтот покажува континуирана стручно-научна активност. Вклучена е во лабораториската дејност на Институтот за физиологија. Активно учествува во работата на Лабораторијата за хуморална регулација на циркулацијата и во

Лабораторијата за хормони и хемиски медијатори. Вклучена е во рутинскиот дел на работата на овие лаборатории, како и во делот за воведување нови анализи и технологии како основа за продлабочување на истражувачката дејност на Институтот за физиологија. Како автор и коавтор земала учество на повеќе меѓународни конгреси од областа на антропологијата.

Во рамките на наставната активност на Институтот за физиологија, по изборот за помлад асистент-истражувач, учествува во изведувањето на практичната настава по предметот морфологија и физиологија на клетка за студентите по медицина.

Рецензирани трудови

При изборот за помлад асистент-истражувач, рецензирани се три труда во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 868, од бр.1 до 3.

Трудовите приложени на конкурсот за реизбор во истото звање (7), рецензирани се во Билтен број 958, од бр.4 до 10.

Трудови за рецензија:

11. Efremovska Lj., Schmidt H.D., Scheil H.-G., Djorgjevic D., **Dadić Nikoloska E.** Genetic polymorphism of blood groups and erythrocytes enzymes in population groups of the Republic of Macedonia. Прилози, 2007; XXVIII, 2, c.45-57.

Во трудот авторите ги презентирале резултатите од истражувањата на 3 крвно групни ензими (ABO, RESUS и P1), како и полиморфизмот на еритроцитарните ензими (ADA, AK, ALDH, PGD, SAHN, PGM1, PGM3, GPT, GOT, ACP, UMPK, ESD and GLO) кај популации кои живеат во Р. Македонија. Студијата анализираше примероци земени од 4 популации (Македонци, Албанци, Власи од Крушево и Власи од регионот на Штип). По компарирањето на добиените резултати со податоци од литературата за другите балкански народи, авторите констатирале релативно мала генетска дистанца помеѓу испитуваните популации. Врз основа на добиените дендрограми, авторите констатирале постоење на поголема хомогеност помеѓу големите балкански народи и манифестиран тренд на сепарирање на влашката популација од регионот на Штип.

12. **Dadić Nikoloska E.**, Đorđević D., Efremovska Lj., Iseni O. Distribucija dlaka na srednjoj falangi prstiju ruku na uzorku albanske populacije iz Makedonije. XLVI congress of Yugoslav Anthropological Society, Apatin, 38, 2007.

Цел на студијата била анализа на дистрибуцијата на влакна на средните фаланги на прстите на рацете кај албански испитаници на возраст од 15 до 17 години кои не биле во меѓусебно сродство. Најдената зачестеност кај примерокот (4>3>5>2) укажува на сличност на овој примерок со резултатите од литературата објавени за останатите европски народи.

13. Efremovska Lj., Schmidt H.D., Scheil H.-G., Dorđević D., **Dadić Nikoloska E.** Genetska struktura dveju vlaških populacija iz R. Makedonije. Glasnik Antropološkog društva Srbije, Novi Sad 2008;Sv.43: 94-99.

Во трудот бил истражуван полиморфизмот на 5 системи на еритроцитарни антигени на примероци од две влашки популации од регионот на Штип и Крушево. Врз основа на пресметаната Reynolds-ова генетска дистанца, конструирани биле филогенетски стебла. Испитуваните влашки популации заземале спротивни позиции на филогенетското стебло, што укажува на нивно меѓусебно немешање во минатото. Добиените резултати сугерирале дека Власите од овие два региона претставуваат еден ентитет, но не и од генетска гледна точка. Како можна причина за ова авторите го наведуваат нивното различно потекло.

14. Efremovska Lj., **Dadić Nikoloska E.**, Schmidt H.D. Genetska struktura nekih populacija koje žive u R.Makedoniji - komparacija rezultata klasičnih genetskih i DNA markera. XLVIII congress of Yugoslav Anthropological Society, Prolom banja, 2009.

Студијата ги прикажува резултатите од истражувањето на полиморфизмот на 5 системи на еритроцитарни антигени, 8 серумски протеини и 13 еритроцитарни ензими кај популации од Р. Македонија. Добиените резултати биле во согласност со резултатите од литературата кои се однесуваат на mt DNA и хаплогрупите на у хромозомот најдени кај балканските популации кои биле опфатени со ова истражување. Најдената фреквенција на хаплогрупите на у хромозомот и mt DNA кај балканските народи била слична со фреквенциите најдени кај останатите европски популации. За одредени хаплотипови на у хромозомот постоела тенденција да бидат застапени само кај припадниците на влашките популации.

15. **Дадик Николоска Е.**, Ефремовска Љ., Ралева М., Исијановски В., Зафирова Ивановска Б., Малеска Ивановска В. Минорни физички аномалии (МФА) – скали за процена. Physioacta, 2010 ;Vol.4 - No.1.

Во овој труд авторите прават осврт на патогенезата на минорните фенотипски малформации (МФА). МФА се сметаат за веродостојни биолошки маркери во евалуацијата на шизофренијата, доколку на невроразвојните нарушувања во текот на најраните месеци на интраутериниот живот се гледа како на можни причинители на болеста. Во трудот била одредувана зачестеноста на МФА кај 146 пациенти со шизофренија и кај 114 ментално здрави испитаници, со помош на неколку модификувани верзии на Waldrop-овата скала за процена. Најреално дискриминативно значење и коректна класификација меѓу испитуваните групи обезбедила модифицираната Waldrop-ова скала која била предложена од страна на Sivkov и Akabaliev во 2003 година.

16. **Dadić Nikoloska E.**, Efremovska Lj., Todorovska L. Maleska Ivanovska V., Pluncević Gligoroska J. Upotreba pljuvačke za hormonalne analize: Koncentracija testosterona u serumu i pljuvački kod adolescenata muškog pola. Glasnik Antropološkog društva Srbije, Novi Sad 2009;Sv.44: 317-322.

Авторите извршиле мониторинг на концентрациите на тестостеронот во два медиума, салива и серум. Одредувањето на тестостеронот во салива има бројни предности во споредба со конвенционалното одредување во серум. Освен што методата е неинвазивна, едноставна и безболна, го исклучува стрес-ефектот на венепункцијата, таа дава и можност за повеќекратни колекционирања, надвор од здравствената установа. Во саливата од 44 адолесценти, авторите ја одредувале концентрација на тестостерон со помош на високо специфичен RIA- DSL 4100 есеј (адаптација по Granger). Најдената висока корелација на тестостеронските концентрации меѓу добиените вредности за двата медиума ($R=0,73$) била во прилог на можноста за употребата на саливата во дијагностички цели. Освен тоа, концентрацијата на тестостеронот во саливата ја одразува слободната биолошки активна фракција на тестостерон во крвта (неврзана за протеински носач), со што се обезбедуваат далеку поверодостојни клинички информации.

17. **Dadić Nikoloska E.**, Efremovska Lj., Pluncević Gligoroska J., Maleska Ivanovska V. Testovi veštine i preference kao pokazatelji lateralnosti kod učenika makedonske i albanske etničke pripadnosti. XLVIII congress of Anthropological Society of Serbia, Prolom banja, 2009.

На примерок од 200 Албанци и 200 Македонци на возраст 15-17 години, авторите одредувале преферирање во употребата на едната рака за 12 различни активности со помош на прашалник (Briggs и Nebes 1975). Учениците биле испитувани и за 10 латерализирани задачи кои подразбираат првенство при употреба на едната страна на телото. Полот на испитаниците не покажал сигнификантно значење во изборот на раката кај двете испитувани групи. Фамилијарната историја на леворакост сигнификантно била значајна во однос на доминантната рака кај сите испитаници. Дистрибуцијата на левораки меѓу албанските испитаници од Р. Македонија била 5%, а меѓу испитаниците Македонци - 9%.

18. **Dadić Nikoloska E.**, Efremovska Lj., Pavlovska K. Uloga dijagonalne brazde ušne resice (Frank-ov znak) u kliničkoj proceni koronarnog rizika. Glasnik Antropološkog društva Srbije, Novi Sad 2010;Sv.45:191-198.

Во овој труд авторите ја одредувале поврзаноста на дијагоналната бразда на ушната ресичка (БУР) и преаурикуларните брчки (ПАБ) со коронарната артериска болест (КАБ). Билатералното постоење на дијагоналната бразда на ушната ресичка и преаурикуларните брчки, сигнификантно и позитивно корелирале со КАБ, хипертензија, возраст поголема од 40 години, машки пол и пушење. Најдената позитивна предиктивна вредност за овие два белега (БУР +ПАБ) изнесувала 60% и укажувала на тоа дека тие можат да претставуваат важен дерматолошки индикатор на КАБ и корисно дијагностичко средство во клиничката практика во иднина.

19. Efremovska Lj., **Dadić Nikoloska E.**, Pavlovska K. Ispitivanje lateralnosti kod učenika makedonske i albanske etničke pripadnosti. Glasnik Antropološkog društva Srbije, Novi Sad 2010;Sv.45:77-82.

Авторите во овој труд направиле осврт на етиологијата на леворакоста, на евентуалните генетски, патолошки и социо-културолошки фактори. Во испитуваните примероци, процентот на левораки се движел од само 5,2% меѓу албанската, до 8,8% меѓу македонската популација. Како можна причина за најдената сигнификантна разлика авторите ја наведуваат веројатно поголемата социо-културолошка пресија на која е повеќе изложена албанската популација, како и на ефектот на превежбување.

20. Nešic M., **Dadić Nikoloska E.**, Đorgjević D., Efremovska Lj., Ćirić M., Nešic V. Dlakavost srednje digitalne falange učenika srpske i albanske populacije. Glasnik Antropološkog društva Srbije, Novi Sad 2010; Sv. 45: 77-82.

Во трудот авторите ја споредувале дистрибуцијата на влакната на средните дигитални фаланги кај припадници на српската и албанската популација. Биле констатирани значајни разлики во фенотиповите на средните фаланги помеѓу двете испитувани групи. Статистички значајни разлики биле констатирани и за фенотиповите на средните фаланги според полот. Добиените резултати покажале евидентна сличност со податоците од литературата достапни за останатите европски популации.

21. **Дадик Николоска Е.**, Ефремовска Љ., Бошковска М., Исијановски В., Малеска Ивановска В. Антрополошко одредување на минорни физички аномалии (МФА) кај ментално здрави индивидуи и кај пациенти со шизофренија. Physioacta, 2009; Vol. 3- No. 2.

Во оваа студија, авторите го анализирале присуство на МФА кај 42 пациенти со шизофренија и кај 42 контролни испитаници. Со помош на оригиналната Валдропова скала бил пресметуван тотален скор за МФА кај двете испитувани групи. Пациентите со шизофренија покажале сигнификантно повисок МФА-скор (средна вредност 4,17 наспроти 1,95 $p < 0,001$), компарирано со контролните вредности. Добиените резултати биле во прилог на тезата дека иако МФА сами за себе немаат големо клиничко значење за носителот, сигнификантно зголемениот број на аномалии може да претставува значаен патоказ во детекција на зголемена вулнерабилност за развој на психоза.

22. ПРАКТИКУМ ПО ФИЗИОЛОГИЈА НА КЛЕТКА

Уредник / Малеска Ивановска В

В. Антевска, Л. Божиновска, Б. Дејанова, С. Петровска, Л. Тодоровска, Љ. Ефремовска, С. Николиќ, З. Ханџиски С. Манчевска, Ј. Плунцевик Глигоровска, Е. Сивевска Смилевска, Е. Ханџиска, **Е. Дадик Николоска**. Скопје, 2009; ISBN 978-9989-2919-4-4, CIP- 576.32/.36(075.8) (076.5).

Практикумот по физиологија на клетка содржи шест вежби за практичната настава по предметот морфологија и физиологија на клетката за студентите по медицина. Секоја вежба содржи разработен теоретски дел, по кој следува опис на експериментите во врска со вежбата и на крајот тест, преку кој студентот може самостојно да изврши проверка на успешноста на стекнатото знаење од вежбата.

Авторите разработиле шест вежби со следните тематики: транспорт низ клеточни мембрани 1 – механизми на пасивен транспорт, транспорт низ клеточни мембрани 2 – активен транспорт, две вежби за физиологијата на клеточните органели, од кои едната за јадро, ендоплазматски ретикулум и Голџиев комплекс, а другата за лизозоми, пероксизони, митохондрии и цитоскелет, и на крајот следат две вежби за меѓуклеточна комуникација, и тоа едната за системите на секундарни гласници, а втората за мембрански и акциски потенцијал.

ЗАКЛУЧОК

Рецензентската комисија, по внимателното проучување на доставените материјали, ценејќи го позитивно севкупниот досегашен ангажман на кандидатката во нејзината стручна, научна и наставна активност, има задоволство и чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Елизабета Дадик Николоска да биде избрана во звањето асистент-истражувач на Катедрата за физиологија.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Весела Малеска Ивановска, с.р.

Науч. сор. Људмила Ефремовска, с.р.

Проф. д-р Наташа Наќева, с.р.

Авторите разработиле шест вежби со следните тематики: транспорт низ клеточни мембрани 1 – механизми на пасивен транспорт, транспорт низ клеточни мембрани 2 – активен транспорт, две вежби за физиологијата на клеточните органели, од кои едната за јадро, ендоплазматски ретикулум и голџиев комплекс, а другата за лизозоми, пероксизони, митохондрии и цитоскелет, и на крајот следат две вежби за меѓуклеточна комуникација и тоа едната за системите на секундарни гласници, а втората за мембрански и акциски потенцијал.

ЗАКЛУЧОК

Рецензентската комисија по внимателно проучување на доставените материјали ценејќи го позитивно севкупниот досегашен ангажман на кандидатот во неговата стручна, научна и наставна активност, има задоволство и чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет, Универзитет "Св. Кирил и Методиј"-Скопје, Елизабета Дадик Николоска да ја избере во звањето асистент-истражувач на катедрата по физиологија

Рецензентска комисија:

Проф. д-р Весела Малеска Ивановска с.р.

Науч. сор. Људмила Ефремовска с.р.

Проф. д-р Наташа Наќева с.р.